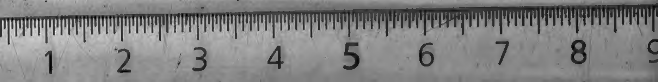
Desneux.

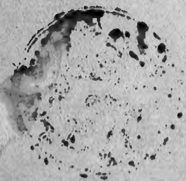

6. 30ſ

33191

κράπαλη οἷς noxa a vino contracta In capite. dicitur ἀπὸ τοῦ πάλλειν τὸ κάρα. a capite feriendo. gat.

Rassius noëus Chirurg.

Rassius. 1555.

A Desneux.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΩΟΥ ΙΑΤΡΙΚΗ.

Ἀφορισμῶν	βιβλ.	Η.
Προγνωστικὸν	βιβλ.	Γ.
Περὶ φύσιος ἀνθρώπου	βιβλ.	Α.
Περὶ διαίτης ὀξέων	βιβλ.	Δ.

ΓΑΛΗΝΟΥ ἰατρικὴ τέχνη.

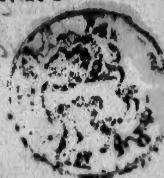
HIPPOCRATIS COI MEDICI VETVSTISSIMI,

Aphoriſmorum	Lib.	VIII.
Eiuſdem præſagiorum	Lib.	III.
Item de natura humana	Lib.	I.
Præterea de ratione uictus in morbis acutis	Lib.	IIII.

Postremo GALENI ars medicinalis, Græcè & Latinè.

BASILEAE APVD HENRICVM PETRVM.

nu°. 64.

Memoriæ.

Hoc opusculum dono dedit amicorum
unus intimus. Quis sit, satis et prænomen
et cognomen αὐτόγραφον quod hîc præfigitur,
notum reddit. Qualis sit, non hîc modo, sed
et ubicunque rara in operibus chirurgicis
ars et industria etiam à natura hausta
expressaq. (quo Patre natus est) reddit
notiorem. hoc autem munusculum in
æternæ amicitiæ pignus datum est.
Gratum quidem, quòd ab amico. Gratius,
quod à tali. Et quod ab ampla et prædivite
bibliotheca; tanq. particula deciditur,
gratissimum existit.

Octavo Septemb. anno 1575.

BONARVM ARTIVM, ET MEDICINAE

peritißimo D. D. PANTALEONI FONTANO, *Illustrißimorum Bauariæ ducum archiatro Albanus Torinus Medicæ rei sitientißimus, artis eiusdem scientißimo* S.

VVM ego iam pridem operibus Galeni aliquot multis publicè heic declamatis, ceu postliminio ad Diui Hippocratis exquisitiora quædã opuscula reuertere instituissem Fontane mi charissime, Persuasi cõpatri meo Henricho Petro Basiliensi chalchographo facilè uigilantissimo, ut selectiores aliquot eiusdẽ authoris libellos stanneis suis typis excudere haud

 grauatim

grauatim dignaretur. Summa itaq; uo-
lumini manu etiã dum acephalo impo-
sita, ut fronti quippiã Hippocraticæ do-
ctrinę nõ indignũ præfigerem, uicissim
obtestatus est ille. Cogitãti itaque diu
mecum & solicitius circũspicienti, inci-
dit commodum Hippocratis libellus
De Præparatione hominis ad Ptole-
mæum regem inscriptus, à Ioanne Ca-
pnione Phorcensi Legũ imperialium
doctore, deq; literarũ genere quolibet
optimè merito, ante lustra ferè septem è
Græcia in Latium traductus, & Roma-
nis aurib. uerbis non domi natis, sed fa-
cultatis nostrę scholari cõsuetudine re-
ceptis, ꝓmulgatus, Rara auis in terris,
& nigro simillima cygno. Græcũ nãq;
exemplar nullum, Latinum unũ dun-
taxat uidimus. Erit uerò libellulus isce
artis Hippocraticæ nouitijs tyronibus
tanq; Iatriæ crepũdia, Isagoge & qua-
si progymnasmata. Cæterũ quisnam
Hippo-

Hippocratũ presentis opusculi author extiterit, relinquimus modo in ancipiti, quũ septem eiusdem tum nominis, tum patriæ, tũ familiæ literarũ & medicæ rei peritissimi floruerint. Cous quippe Hippocrates ille αὐτάξιος ἄλλων, quẽ tanta fama præ cęteris uel ad cœlũ usq; iactat, Heraclidæ natus Herodici Selybriani Medici, Gorgiæ Leontini rhetoris, Democriti Abderitæ philosophi discipulus plurimũ peregrinatus in Macedonia, diu uitam apud Perdiccam regem exegit. Multo'q; precio ab Artaxerxe Persarũ rege regũ ascitus & infinita penè artis miracula undique ædidit. Et Larissę postremo quartũ & centesimũ annũ agens, fato functus uitam in mortẽ cõmutauit. Hic Doricus quũ esset in Democrati pręceptoris sui gratiam, Ionicè plurima uolumina scripsit, quæ tanquàm Dei uoces adorantur. Præsertim illa quæ heic Gręco pariter

& Latino sermone ad excellẽtiam tuã mittũtur, quę utiq; ueluti non hominis unius ore, sed numinũ multorũ simul oraculo dictata, summa semper apud omneis omnium sęculorũ mortales authoritate uiguerunt. Fuit prӕterea & auus Hippoc. Cous Gnodici filius, pater istius Heraclidę, & ipse quoq; in arte celebris. Tertius autẽ Secũdi nepos Thessalum, Quartus Draconẽ, Quintus & sextus germani fratres Tymbrӕum, Septimus Praxianactem parentes habuere. Omnes Nebridę, ex clarissima prosapia. Fuit autẽ Nebrus Asclepiadum longè prӕstantissimus clarissimusq; omnium. Visum est autẽ nobis nomini tuo istos Hippocratis & Galeni principũ medicorũ libellos nũcupare, non ut tu qui linguarum peritiss. es & in philosophiӕ studijs diu multũq; uersatus, noui quippiam, aut operępretium aliquod magnificum inde apprę hendas,

hendas, ut qui librorum thesaurum habeas domi tuę instructiss. & ista, tamet si multò maxima, iam olim deuoratis ac pedibus, quod aiunt, contriueris. Sed quò essent liberis tuis, Musis, sat scio, & arti Apollineæ consecratis ἐγχειρίδιον. Vnde & linguas & artem simul facilius, & maiore cum alacritate hauriãt. Quotiẽs enim cũꝗ in manus sum pserint & accuratius euoluerint, dulcis sese offeret progenitoris tam multis nominibus admirandi monumentũ suauissimum, unde nimirũ animus generosæ sobolis ad recta studia & philosophiam excitabitur mirifice: Atꝗ ut essent qualecunꝗ μνημόσυνον tui Albani, quem iam olim Badis Marchionum suauitate morũ, ingenij dexteritate & multiplici doctrina ita deuinxisti, ut interim nunꝗ animo suo excideris. Hilari itaque & serena fronte hoc quicquid est munusculi suscipias amâbo anime

mi Pantaleon, quod ubi sensero, ut maiora, quæ excellēti tuæ doctrinę debentur, aliquando accipias, manibus pedibusq́ꝫ cōtendam. Vale medicorum decus & cum Principe tuo augustissimo diu fœliciter nostri memor, uiuito.

Basileæ pridie Iduū Augusti.

Anno M. D. XLIII.

HIPPOCRATES DE PRAEPARATIONE hominis ad Ptolemæũ regem Io. Capnione Phorcensi interprete.

Onstitutus est mũdus ex elemẽtis quatuor, uidelicet igni, terra, aqua & aëre, hoc est, ex calido & humido & frigido & sicco. Constat autem et homo ex ijsdẽ quatuor elementis, scilicet, ex sanguine, ex phlegmate, ex rubra cholera & nigra. Est autem par aëri sanguis, phlegma aquæ, rubra cholera igni, et nigra terræ, extat deniq; gustu sanguis dulcis: phlegma salsum, rubra cholera amara, nigra acetosa. Rutilus quidẽ humor sanguinis est circa cor, & ibidem spiritus, à dextris autem cordis phlegma, à sinistris spiritus. Rubra uerò cholera circa epar, nigra circa splenẽ, phlegma circa cerebrum. Est præterea sanguis calidus & humidus, phlegma frigidũ & humidũ, rubra cholera calida & sicca, nigra frigida & sicca.

Arteriæ autem ex corde hauriũt purum ſanguinẽ, & phlegma, ſic & uenæ maiores faciunt. Iccirco ſubminiſtrat epar cordi plurimũ ſanguinis. Nec ſit hoc incredibile cuiquã, non enim poßet ignis abſq; materia perſeuerare, unde quidam hominum ſæpe & multum rident, quidam ſemper triſtantur, cuius rei dicimus elementorum eſſe cauſam. Quibus enim cõceſſum eſt puriore ſanguine frui, frequẽter ij rident, & florida facie apparent, omnes colore uenuſto. Qui uerò abũdant rubra cholera, ij fiunt momentanij, pulſillanimes, pauidi, facilè ægrotantes. Phlegmatici autem reperiuntur pigri atq; frigidi. Meminiſſe uerò & ſapere temporati eſt cerebri mediocriter ſe habentis, & neq; plurimum calidi neque ſumme frigidi. Nam obliuio ex frigido cerebro uenit, ſic & ea paßio quæ phreneſis dicitur, ex febribus æſtuantibus oritur, uapore nanque ab inteſtinis per ſcapulas in cerebrum aſcendẽte, deſiccatur humor cerebri, & fit phreneticus hoc eſt demens homo. Oportet autem oleis guttulantibus irrorare in cerebrũ, tam per nares quàm per aures. Sed & lethargus paßio eſt & ipſa cerebri, quando enim frigidis humoribus repletum eſt cerebrum.

brum, tūc ea paßio quæ nominatur lethargus, quā uulgò appellant lithargiam cōſequitur hominem, eritq; opus adhibere cerebro uſum rerū calefacientium. Paralyſis uerò quæ fit circa cerebrum aut labium uel etiam totius faciei aſpectum, à frigido ac crudo humore naſcitur, qui deriuatur ex cerebro, cui rei opus erit adhibere per nares purgationem cerebri, & extrinſecus uaporem igneum exprimere, magis quàm cauterijs uti ſeu rebus ualde calidis & aduſtiuis per aures. Quæcūq; autem paßiones accidunt in capite, de ſtomacho ſua ducūt principia, ſicut apoſtemata, chinodes, ophthalmia, dolores dentium, caſus uuulæ, fluxus & grauis anhelitus. Habet itaq; caput commiſſuras quinq;, quamuis etiam reperiatur caput unius contextus non habens commiſſuram, & tale eſt ſanum. Inuenitur & caput criſpantibus pilis, idq; uenit à calore capitis. Inuenitur & aliud ſimplici coma, ex abūdantia frigoris in capite. Flaui autem crines atq; adeo fului, à cholera rubra oriuntur. Caluities autem ex æſtu capitis accidit. Differentiæ ſunt quinq;, ceruix, humerus, ſcapula, ſpina & medium. Epar autem deſtinat ſuccos alimentorū per tres digeſtiones. Quantum

tum ad primam digestionem, accipit alimenti exu-
berantiam, hoc est id quod redūdat cor ipsum, &
fit sanguinis puri præstatio. Secunda digestio, iam
epar sumit & nutrit particulas corporis & fit ru
bra cholera. Splen autem ex sacietate corporis nu
tritur, & nascitur melancholicus humor. Cerebrū
autem humectatur ex stomacho & repletur phle-
gmate. Tertia digestio, cum succi fit alimētum de-
super ad stomachum, & tunc aperit ianitor qui in-
ter uētrem & stomachum residet, idq; intestinum
nestis uocatur, eo quod transitum solum indulget,
illac alimentum descendit in inferiorem uentrem.
Venter autē causat phlegma propter ciborū acui-
tatem. Vrina uerò per renes descendit, & per ca
tenulas tendentes ad uesicam deriuatur aqua in su
um receptaculum. Sensus in homine sunt quinque,
uisus, odoratus, auditus, gustus, tactus. Visus ex æ-
there, odoratus ex aëre, auditus ex igne, gustus ex
humore, tactus ex terra. Virtutes animæ sunt quin
que, mens, intellectus, opinio, phantasia, sensatio.
Insuper homo constituitur ex quibusdam numero
tredecim, scilicet, neruis, uenis, arterijs, sanguine,
spiritu, carne, pinguedine, cartilagine, unguibus,
humoribus,

humoribus, medullis, pellibus, & pituita. Fiunt autem expulsiones superfluitatũ, uiris quidem per uentrem, per urinam, per uomitũ, per oculos, per nares, per sputa, per sudores, per coitum, per crines, per aures, per poros occultos. Mulieribus addenda sunt duo, per lac, & per menstrua. Lac autem sanguis est, similiter & menstruum. Tergum habet 43. uertebra, quæ spondylos Græci uocant. Dentes atq; molares 32. quorum tres medij dicuntur diuisores. Nomina digitorũ, pollex, index, medius, annularis & minimus. Anni partes sunt quatuor, uer, æstas, autumnus & hyems, quarum quælibet habet unum & nonaginta dies. Ver est calidũ & humidum, propterea & augmẽtatio sanguinis fit in corporibus. Aestas calida & sicca, propterea augetur rubra cholera. Autũnus siccus & frigidus, unde in eo multiplicat melancholia saniem, quæ cruẽta & aquosa est. Hyeme autem phlegma abundat in corpore. Hæc autem quatuor elementa hominis, ad quatuor anni partes applicanda sunt. Iccirco debemus considerare Tropicum solarem, & simul ægrotantis statum, & tum demum secundum ea medicinẽ adhibere. Quãdo enim in Vere

Iuuenis aliquis ægrotat, abũdantia sanguinis est, & ideò illi oportet uenam incidere & phlebotomari. Et si quisquàm pleuresi teneatur, uno, duobus uel tribus diebus uenam incide infirmo, ne paßio inualescat & uirtutes decidant, est enim ualde utile homini uenas incidere ac phlebotomari. Incipit autẽ tempus in quo licet phlebotomari à XV. *Februarij usq; ad* X. *Septembris*. Et *rursum potes incipere à* X. *Septembris usq; ad* XVII. Decembris. *Si autem in æstate quis ægrotauerit, ab initio infirmitatis oportet purgari.* Nos *itaq; coniectura sanitatem curantes ô rex philosophamur, sic intemperantiã ad rectum uiuendi modum esse conuertendam & disponendam.* Et *quidem cum adhuc maiore diligentia scrutamur, quæ accidere possunt humano corpori, secũdum quamlibet stellam & horã, & tempus, ordinauimus tibi describentes in summa quandam tabulam medicinalem, quã hic tibi mittimus, per quam semper prænoscere poteris uẽturas humano corpori paßiones, incipiendo à præsenti hora.* Quod *si studiose perfeceris, quoad fieri potest, uiues ab ægrotatione reliquum uitæ tempus.* Maxi*mè autẽ super facultate sanitatis, & quæ sint utilia*

humano generi & in omnibus se habētia, quorum opus fuerit, fundata est huius sphæræ ratio, quam tibi artificiose cū sua pictura offero atq; præsento. Ab occasu hyemali, Pleiadum dies XLV. à XIII. mensis Decēbris usq; ad mēsis Ianuarij XXVIII. Hi dies augent phlegma, Vtere igitur balneis ieiunus, sudores abstergens. A solstitio deniq; hyemali usq; ad dies Veris dieb. XCI. scilicet, à XXVIII. Ianuarij ad XXVIII, Aprilis. Hi dies multiplicāt humores, & plurimū sanguinis, Vtere igitur deambulationibus, & lauacris, siccisq; cibis atq; delicatis. Ab æquinoctio Vernali usq; ad ortū Pleiadum dies XLIX. à XXIX, Aprilis usq; ad Iunij XVI. Hi dies augent sanguinem, Vtere itaq; uino sapido & odorifero, atq; laboribus. Ab ortu Pleiadū solstitij Aestiualis dies XLII. à XVII, Iunij usque ad XXVIII. Iulij. Hi dies nutriunt rubram choleram, Vtere igitur dulcibus & aquosis. Nihilominus tamen habens curam uentris, & abstinens à laboribus. A solstitio autem Aestiuali usq; ad dies autūnales dies duo & nonaginta, à XXIX, Iulij usque ad XXVIII. Octobris. Hi dies augent cholerā nigrā. Vtere frigidis & aquosis, uino odorifero, & rebus salsis.

falsis. Ab æquinoctio usque ad Pleiadum occasum dies XLV. à XXIX. Octobris usq; ad XII. Decembris. Hi dies augent saniem & tabū, Vtere igitur acetosis & gustu asperis simul'que laboribus. Hæc si obseruaueris ô rex, uiues intrepidè ac sine tristitia reliquum uitæ. Quum igitur diuisio anni sic se habeat, colligitur dies CCCLXV.

HIPPOCR. DE PRÆPARATIONE HOMINIS FINIS.

…ως graec … autem … maximorum morborum magnarum in … pertur… Sed hominis autor… … de hoc … Aristotel. cap. … lib. 3. de histo. animalium

ΙΠ-ΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου Ἀφορισμῶν βιβλίον πρῶτον.

ΑΦΟΡΙΣ. Α

Βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρὴ, ὁ δὲ καιρὸς ὀξὺς. ἡ δὲ πεῖρα σφαλερὴ. ἡ δὲ κρίσις χαλεπὴ. δεῖ δὲ οὐ μόνον ἑωυτὸν παρέχειν τὰ δέοντα ποιέοντα, ἀλλὰ καὶ τὸν νοσέοντα καὶ τοὺς παρεόντας, καὶ τὰ ἔξωθεν.

ΑΦΟΡΙΣ. Β'.

* Ἐν τῇσι ταραχῇσι τῆς κοιλίης καὶ ἐμέτοισι

HIP-POCRATIS COI Aphorismorũ liber primus, à Nicolao Leoniceno Vicentino latinitate donatus.

Aphoris. 1.

Ita breuis ars uerò longa, occasio autẽ preceps, experimentum periculosum, iudiciũ difficile. Nec *solum seipsum præstare oportet oportuna faciẽtem, sed & ægrum, & aßidentes, & exteriora.*

Aphoris. 2.

* *In perturbationibus uentris & uomitibus*

ἐμέτοισι, τοῖσιν αὐτομάτως γενομένοισιν. ἢν μετὰ οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρονται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν. ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. Οὕτω δὲ καὶ ἡ κενεαγγείη, ἢν μετὰ οἷα δεῖ γίγνεσθαι γίγνοιτο, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν. ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. Ἐπιβλέπειν οὖν δεῖ καὶ χώρην, καὶ ὥρην, καὶ ἡλικίην, καὶ νούσους ἐν ᾗσι δεῖ, ἢ οὔ.

ΑΦΟΡΙΣ. γ'.

* Ἐν τοῖσι γυμναστικοῖσιν αἱ ἐπ' ἄκρον εὐεξίαι σφαλεραὶ, ἢν ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἔωσιν. οὐ γὰρ δύνανται μένειν ἐν τῷ αὐτέῳ, οὐδὲ ἀτρεμέειν.

bus ſpontaneis, ſi talia purgẽtur qualia purgari oportet, cõfert, & leuiter ferunt: ſin minus, contrà. Sic & uaſorum inanitio, ſi talis fiat, qualis fieri debet, confert, & bene tolerant: ſin minus, contrà. Inſpicere itaq; oportet & regionem & tempus, & ætatem, & morbos in quibus conueniat, aut non.

Aphoriſ. 3.

* Habitus exercitatorum qui ad ſummum bonitatis attingunt, periculoſi, ſi in extremo conſtiterint, neq; enim poſſunt in eodem permanere, neque quieſcere.

ἀτρεμέειν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀτρεμέουσιν, οὐκ ἔτι δύνανται ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι, λείπεται οὖν ἐπὶ τὸ χεῖρον. τουτέων οὖν εἵνεκεν τὴν εὐεξίην λύειν ξυμφέρει μὴ βραδέως, ἵνα πάλιν ἀρχὴν ἀναθρέψιος λάβῃ τὸ σῶμα. μηδὲ τὰς ξυμπτώσιας ἐς τὸ ἔσχατον ἄγειν, σφαλερὸν γάρ. ἀλλ' ὁκοίη ἂν ἡ φύσις ᾖ τοῦ μέλλοντος ὑπομένειν, ἐς τοῦτο ἄγειν. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ κενώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἄγουσαι σφαλεραί, καὶ πάλιν αἱ ἀναθρέψιες, αἱ ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἐοῦσαι σφαλεραί.

ΑΦΟΡΙΣ. δ΄.

* Αἱ λεπταὶ καὶ ἀκρι-

βέες

scere. Cũ uerò nõ quiescant, neq; possunt proficere in melius: reliquũ est igitur ut decidant in deterius. His de causis bonum habitum statim soluere expedit, ut corpus rursus nutriri incipiat. neque compreßiones ad extremũ ducendæ: periculosum enim. Sed qualis natura fuerit eius qui debet pferre, ad hoc ducere conuenit. Sic & euacuationes quæ ad extremũ deducunt, periculosæ. & rursus refectiones, cum extremæ fuerint, periculosæ.

Aphoris. 4.

* victus tenuis,

βέες δίαιται, καὶ ἐν τοῖσι μακροῖσιν ἀεὶ πάθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσιν, οὗ μὴ ἐπιδέχεται, σφαλεραί. Καὶ πάλιν αἱ ἐς τὸ ἔσχατον λεπτότητος ἀφιγμέναι δίαιται, χαλεπαί. Καὶ γὰρ αἱ πληρώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἀφιγμέναι χαλεπαί.

ΑΦΟΡΙΣ. έ

Ἐν τῇσι λεπτῇσι διαίτῃσιν ἁμαρτάνουσιν οἱ νοσέοντες. διὸ μᾶλλον βλάπτονται. πᾶν γὰρ τὸ ἁμάρτημα ὃ ἂν γίνηται, μέγα γίνηται μᾶλλον ἐν τῇσι λεπτῇσι, ἢ ἐν τῇσιν ὀλίγον ἁδροτέρῃσι διαίτῃσι. διὰ τοῦτο καὶ τοῖσιν ὑγιαίνουσι σφαλεραὶ αἱ πάνυ

atq; exquisitus, in morbis quidem longis semper, in acutis uerò, in quibus non conuenit, periculosus. Et rursus qui ad extremũ deuenit tenuitatis, grauis est. Nã & repletiones, quæ ad extremũ deueniũt, graues sunt.

Aphoris. 5.

In tenui uictu ægri delinquunt, quo fit ut magis lædantur. Quicunque enim error committitur magnus, maior in hoc fit, quàm in paulo pleniori uictu, propterea etiam sanis periculosus existit ualde

πάνυ λεπταὶ καὶ κατεστηκυῖαι καὶ ἀκριβέες δίαιται, ὅτι τὰ ἁμαρτανόμενα χαλεπώτερον φέρουσι. διὰ τοῦτο οὖν αἱ λεπταὶ καὶ ἀκριβέες δίαιται σφαλεραὶ ἐς τὰ πλεῖστα τῶν μικρῶν ἁδροτέρων.

ualde exquisitus uictus, & cõstitutus: quoniam errores grauius ferunt. Ob hoc igitur tenuis uictus, atq; admodum exquisitus, eo qui sit paulò plenior, magis periculosus.

ΑΦΟΡΙΣ. ς'

Ἐς δὲ τὰ ἔσχατα νοσήματα αἱ ἔσχαται θεραπεῖαι ἐς ἀκριβείην κράτισται.

Aphoris. 6.

Extremis morbis, extrema exquisite remedia optima sunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ'

Ὅκου μὲν οὖν κάταξυ τὸ νόσημα, αὐτίκα καὶ τοὺς ἐσχάτους πόνους ἔχει, καὶ τῇ ἐσχάτως λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι. ὅκου δὲ μή, ἀλλ' ἐνδέχεται ἁδροτέρως διαιτᾷν,

τοσοῦτον

Aphoris. 7.

Vbi morbus peracutus est, statim extremos habet labores, & extreme tenuissimo uictu utendum est. Vbi uerò non, sed pleniorẽ uictũ contingit adhibere:

 tantum

τοσοῦτον ὑποκαταβαίνειν, ὁκόσον ἂν ἡ νοῦσος μαλθακωτέρη τῆς ἐσχάτων ᾖ. ΑΦΟΡ. η'

* Ὁκόταν δὲ ἀκμάζῃ τὸ νόσημα, τότε καὶ λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι.

ΑΦΟΡΙΣ. θ'

* Συντεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ καὶ τὸν νοσέοντα, εἰ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ πρὸς τὴν ἀκμὴν τῆς νόσου. καὶ πότερον ἐκεῖνος ἀπαυδήσει πρότερον, καὶ οὐκ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ, ἢ ἡ νοῦσος πρότερον ἀπαυδήσει καὶ ἀμβλυνεῖται.

ΑΦΟΡΙΣ. ι'

* Ὁκόσοισι μὲν οὖν αὐτίκα ἡ ἀκμὴ, αὐτίκα λεπτῶς διαιτᾶν.

Ὁκόσοισι

tantum cibi, indulgendum eſt, quãto morbus extremis eſt mollior.

Aphoriſ. 8:

* *Quãdo in morbus in ſuo uigore cõſtiterit, tunc uictu tenuiſsimo utendum eſt.*

Aphoriſ. 9.

* *Coniectari autem oportet, an æger cũ uictu ſufficiat perdurare donec morbus cõſiſtat, et nũquid prius ille deficiat, nec poſsit cum uictu perdurare, uel morbus anteà deficiat, atq; hebeteſcat.*

Aphoriſ. 10.

* *Quibus igitur ſtatim morb. cõſiſtit, his ſtatim tenuis uictus adhi-*

bendus

Ὁκόσοισι δὲ ἡ ἀκμὴ ὕστερον ἐς ἐκεῖνο καὶ πρὸ ἐκείνου σμικρὸν ἀφαιρετέον. ἔμπροσθεν δὲ πιοτέρως διαιτᾶν, ὡς ἂν ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων.

ΑΦΟΡΙΣ. ια΄

Ἐν δὲ τοῖσι παροξυσμοῖσιν ὑποστέλλεσθαι χρὴ, τὸ προστιθέναι γὰρ βλάβη, καὶ ὁκόσα κατὰ περιόδους παροξύνεται, ἐν τοῖσι παροξυσμοῖσιν ὑποστέλλεσθαι χρή.

ΑΦΟΡ. ιβ΄

Τοὺς δὲ παροξυσμοὺς καὶ τὰς καταστάσιας δηλώσουσιν αἱ νοῦσοι, καὶ αἱ ὧραι τοῦ ἔτεος καὶ αἱ τῶν περιόδων πρὸς ἀλλήλας ἀνταποδόσιες. ἤν τε καθ' ἡμέρην ἤν τε παρ' ἡμέρην,

bendus est, quibus uerò posterius debet cōsistere, his & in ipso consistendi tempore, & parū ante illud, cibus subtrahendus, prius uerò uberius agēdū, ut æger sufficiat.

Aphoris. 11.

In accessionib. abstinere oportet, nam cibum dare, nocuum est, & quibus per circuitū fiunt accessiones, in ipsa accessione abstinere oportet.

Aphoris. 12.

Accessiones uerò & cōstitutiones, morbi indicabūt, & anni tēpora, et circuituū successiua incremēta, siue quotidie, siue alternis dieb.

ἤν τε διὰ πλείονος χρόνου γίγνωνται. ἀτὰρ καὶ τοῖσιν ἐπιφαινομένοισιν, οἷον ἐν πλευριτικοῖσι, πτύελον ἢν αὐτίκα ἐπιφαίνηται ἀρχομένου, βραχύνει. ἢν δ᾽ ὕστερον ἐπιφαίνηται, μηκύνει. καὶ οὖρα καὶ ὑποχωρήματα, καὶ ἱδρῶτες, καὶ δύσκριτα, καὶ εὔκριτα, καὶ βραχέα, καὶ μακρὰ, τὰ νουσήματα ἐπιφαινόμενα δηλοῖ.

ſiue per maiora interualla fiant. Sed et ex his quæ mox apparent, indicia ſumũtur: quemadmodũ in morbo laterali, ſi circa initia ſtatim ſputum appareat, morbum breuiat, ſi uerò poſtea appareat, producit. Et urinæ, & alui excrementa, & ſudores, quæcunq; apparuerint, uel bonam morborũ iudicationem, uel malam, uel breues, aut longos fore morbos oſtendũt.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ´

Γέροντες εὐφορώτατα νηστείην φέρουσι, δεύτερον οἱ καθεστηκότες, ἥκιστα μειράκια. πάντων δὲ μάλιστα παιδία. τούτων δὲ αὐτέων, ἅπερ ἂν τύ

χῃ

Aphoriſ. 13.

Senes facilimè ieiunium ferunt: ſecundo loco, qui ætatem conſiſtentem habent, minus adoleſcentes, omniũ minime pueri, præſertim

qui

χει αὐτὰ ἑωυτῶν προθυμότερα ἐόντα.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ'

Τὰ αὐξανόμενα, πλεῖστον ἔχει τὸ ἔμφυτον θερμόν, πλείστης οὖν δεῖται τροφῆς. εἰ δὲ μὴ, τὸ σῶμα ἀναλίσκεται. γέρουσι δὲ ὀλίγον τὸ θερμόν. διὰ τοῦτο ἄρα ὀλίγων ὑπεκκαυμάτων δέονται. ὑπὸ πολλῶν γὰρ ἀποσβέννυνται, διὰ τοῦτο καὶ οἱ πυρετοὶ τοῖσι γέρουσιν οὐχ ὁμοίως ὀξέες, ψυχρὸν γὰρ τὸ σῶμα.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε'

Αἱ κοιλίαι χειμῶνος καὶ ἦρος θερμόταται φύσει, καὶ ὕπνοι μακρότατοι. Ἐν ταύτῃσιν οὖν τῇσιν ὥρῃσι καὶ

qui inter ipſos ſunt uiuidiores.

Aphoriſ. 14.

Qui creſcunt, plurimũ habent calidi innati: plurimo igitur egent alimento, alioquin corpus abſumitur. Senibus uerò parum calidi innati ineſt: paucis propterea fomitibus egẽt, quia à multis extinguuntur. Hanc etiam ob cauſam febres ſenibus non ſimiliter acutæ fiunt, frigidum enim eorũ corpus.

Aphoriſ. 15.

Ventres hyeme, & uere natura calidiſsimi ſunt, & ſomni longiſsimi, quare per ea tempora alimenta copioſiora

καὶ τὰ προσάρματα πλείω δοτέον. καὶ γὰρ τὸ ἔμφυτον θερμὸν πλεῖον ἔχουσι, τροφῆς οὖν πλείονος δέονται· σημεῖον, αἱ ἡλικίαι καὶ οἱ ἀθληταί. ΑΦΟΡ. ιϛ'

* Αἱ ὑγραὶ δίαιται, πᾶσι τοῖσι πυρεταίνουσι ξυμφέρουσι, μάλιστα δὲ παιδίοισι καὶ τοῖσιν ἄλλοισι τοῖσιν οὕτως εἰθισμένοισι διαιτᾶσθαι. ΑΦΟΡ. ιζ'

* Καὶ οἷσιν ἅπαξ ἢ δὶς, καὶ πλείω ἢ ἐλάσσω καὶ κατὰ μέρος. δοτέον δέ τι καὶ τῷ ἔθει, καὶ τῇ ὥρῃ, καὶ τῇ χώρῃ, καὶ τῇ ἡλικίῃ.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη'

* Θέρεος καὶ φθινοπώρου σιτία δυσφορώτατα

pioſiora ſunt exhibenda. Etenim tũc calor innatus plurimus eſt, unde & pluribus egẽt alimẽtis, indicio ſunt, ætates, & athletæ.

Aphoriſ. 16.

* *Victus humidus febricitãtibus omnibus cõfert, maximè uerò pueris, & alijs qui tali uictu uti conſueuerunt.*

Aphoriſ. 17.

* *Et quibus ſemel, aut bis, & quibus plurá ne, an pauciora particulatim oporteat afferre, cõſiderandũ. Cõdonandũ autẽ aliquid tẽpori, ætati, & conſuetudini.*

Aphoriſ. 18.

* *Aeſtate, & autumno cibos difficilimè*

ἐρῶτα τὰ φέρουσι, χειμῶνος, ἥκιστα. δεύτερον.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθ′

* Τοῖσιν ἐν τῇσι περιόδοισι παροξυνομένοισι μηδὲν διδόναι, μηδ᾽ ἀναγκάζειν, ἀλλ᾽ ἀφαιρέειν τῶν προσθεσίων πρὸ τῶν κρισίων.

ΑΦΟΡΙΣ. κ′

* Τὰ κρινόμενα καὶ τὰ κεκριμένα ἀρτίως, μὴ κινέειν μηδὲ νεωτεροποιέειν, μήτε φαρμακίῃσι, μήτ᾽ ἄλλοισιν ἐρεθισμοῖσι χρῆσθαι, ἀλλ᾽ ἐᾶν.

ΑΦΟΡΙΣ. κα′

* Ἃ δεῖ ἄγειν ὅκου ἂν μάλιστα ῥέπῃ ἡ φύσις, ταύτῃ ἄγειν, διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων.

mè ferunt, hyeme, facilimè, secundum locum uer habet.

Aphoris. 19.

* *His qui per circuitus, acceßionem habent, nihil dare oportet, neque cogere, sed subtrahere adiectioni ante iudicationes.*

Aphoris. 20.

* *Quæ iudicantur, et iudicata sunt integre, neque mouere, neque nouare aliquid, siue medicamentis, siue aliter irritando, sed sinere.*

Aphoris. 21.

* *Quæ ducere oportet, quo maximè natura uergit per loca conferentia eò ducere.*

ΑΦΟΡΙΣ. κβʹ

* Πέπονα φαρμακεύειν, καὶ κινέειν, μὴ ὠμά. μηδὲ ἐν ἀρχῇσιν, ἢν μὴ ὀργᾷ. τὰ δὲ πλεῖστα οὐκ ὀργᾷ.

Aphor. 22.

* Concocta medicari, atque mouere nõ cruda, nec in principijs, modo non turgeant, plurima uerò non turgent.

ΑΦΟΡΙΣ. κγʹ

* Τὰ χωρέοντα, μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρεσθαι, ἀλλ᾽ ὡς ἂν χωρέῃ, οἷα δεῖ, καὶ φέρει εὐφόρως, καὶ ὅκου δεῖ μέχρι λειποθυμίης ἄγειν, καὶ τοῦτο ποιέειν ἢν ἐξαρκέῃ ὁ νοσέων.

Aphoris. 23.

* Deiectiones, non multitudine sunt æstimandæ, sed si talia deijciantur qualia conueniunt, & ægri facilè tolerant. Atque ubi usq; ad animi defectionem expedit ducere, faciendũ, si æger poßit tolerare.

ΑΦΟΡΙΣ. κδʹ

* Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσιν ὀλιγάκις καὶ ἐν ἀρχῇσι, τῇσι φαρμακίῃσι χρέεσθαι, καὶ τοῦτο προεξευκρινήσαντας ποιέειν.

Aphor. 24.

* In acutis paßionibus raro, & in principijs medicinis purgantibus uti, et hoc cũ præmeditatione faciendũ.

ΑΦΟΡΙΣ. κε΄

*Ἢν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρωνται ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι. τὰ δ᾽ ἐναντία, δυσχερῶς.

Aphoris. XXV.

*Si qualia oportet purgari, purgētur, confert, & facilè ferunt: si contrà, difficulter.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου Ἀφορισμῶν βιβλίον δεύτερον.

HIPPOCRATIS Coi Aphorismorum Liber II.

ΑΦΟΡΙΣ. α΄

Ἐν ᾧ νοσήματι ὕπνος πόνον ποιέει, θανάσιμον: ἢν δὲ ὕπνος ὠφελέῃ, οὐ θανάσιμον.

Aphoris. 1.

IN QVO modo somnus laborem facit, mortale: si uerò iuuat, non mortale.

ΑΦΟΡ. β΄

*Ὅκου παραφροσύνην ὕπνος παύει, ἀγαθόν.

Aphoris. 2.

*Vbi somnus delirium sedat, bonum.

Ἀφορ. Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. γ'

Ὕπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα τοῦ μετρίου μᾶλλον γενόμενα, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. δ'

Οὐ πλησμονὴ, οὐ λιμὸς, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν ἀγαθὸν, ὅτι ἂν μᾶλλον τῆς φύσεως ᾖ.

ΑΦΟΡΙΣ. ε'

Κόποι αὐτόματοι, φράζουσι νούσους.

ΑΦΟΡΙΣ. ς'

Ὁκόσοι πονέοντές τι τοῦ σώματος τὰ πολλὰ τῶν πόνων οὐκ αἰσθάνονται, τουτέοισιν ἡ γνώμη νοσέει.

ΑΦΟΡ. ζ'

Τὰ ἐν πολλῷ χρόνῳ λεπτυνόμενα σώματα, νωθρῶς ἐπανατρέφειν δεῖ, τὰ δὲ ἐν ὀλίγῳ, ὀλίγως.

ΑΦΟΡ.

Aphoriſ. 3.

Somnus, atq; uigilia, utraq; ſi modum exceſſerint, malum.

Aphoriſ. 4.

Nõ ſatietas, nõ fames, neque aliud quicquam quod modum naturæ exceſſerit.

Aphoriſ. 5.

Spontaneæ laßitudines, morbos prænunciãt.

Aphoriſ. 6.

Quicũq; dolẽtes parte aliqua corporis, omnino dolorẽ non ſentiũt, his mens ægrotat.

Aphoriſ. 7.

Quæ longo tempore extenuantur corpora, lẽte reficere oportet, quæ uerò breui, breuiter.

Aphoriſ.

ΑΦΟΡΙΣ. η'

* Ἢν ἐκ νόσου τροφὴν λαμβάνων τις μὴ ἰσχύῃ, σημαίνει ὅτι πλείονι τροφῇ τὸ σῶμα χρέεται. ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντος τοῦτο γίγνηται, χρὴ εἰδέναι ὅτι κενώσιος δεῖται.

ΑΦΟΡ. θ'

* Τὰ σώματα χρὴ ὅκου τις βούλεται καθαίρεσθαι, εὔροα ποιέειν.

ΑΦΟΡΙΣ. ι'

* Τὰ μὴ καθαρὰ τῶν σωμάτων, ὁκόσον ἂν θρέψῃς, μᾶλλον βλάψεις.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'

* Ῥᾷον πληροῦσθαι ποτοῦ ἢ σιτίου.

ΑΦΟΡ. ιβ'

* Τὰ ἐγκαταλιμπανόμενα ἐν τῇσι νούσοισι

Aphoris. 8.

* *Si à morbo cibũ assumens quis non corroboratur, pluri alimento corpus uti significatur, quod si non assumẽte cibum hoc accidat, scire oportet quod indiget euacuatione.*

Aphoris. 9.

* *Corpora cũ quispiã purgare uoluerit, oportet fluida facere.*

Aphoris. 10.

* *Non pura corpora quãto plus nutries, tanto magis lædes.*

Aphoris. 11.

* *Facilius est impleri potu, quàm cibis.*

Aphoris. 12.

* *QVAE RElinquuntur in morbis,*

recidiuas

τοῖσι μετὰ κρίσιν, ὑποστροφὰς ποιέειν εἰώθεν. ΑΦΟΡ. ιγ΄

* Ὁκόσοισι κρίσις γένηται, τουτέοισιν ἡ νὺξ δύσφορος ἡ πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ. ἡ δὲ ἐπιοῦσα εὐφορωτέρη ἐπὶ πολύ.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ΄

* Ἐν τῇσι τῆς κοιλίης ῥύσεσιν, αἱ μεταβολαὶ τῶν διαχωρημάτων ὠφελέουσιν, ἢν μὴ ἐς τὰ πονηρὰ μεταβάλλῃ. ΑΦΟΡ. ιε΄

* Ὅκου φάρυγξ νοσέει, ἢ φύματα ἐν τῷ σώματι ἐκφύεται, σκέπτεσθαι χρὴ τὰς ἐκκρίσιας. ἢν γὰρ χολώδεες ἔωσι, τὸ σῶμα ξυννοσέει. ἢν δὲ ὅμοιαι τοῖσιν

recidiuas facere consueuerunt.

Aphoris. 13.

* Quibuscũq; crisis, id est iudicatio fit, his nox grauis ante accessionem. Quæ uerò subsequitur magna ex parte leuior existit.

Aphoris. 14.

* In profluuijs alui, mutationes excrementorũ iuuant, nisi ad mala mutatio fiat.

Aphoris. 15.

* Vbi fauces ægrotant, aut tubercula nascuntur in corpore, excretiones inspicere oportet. Nam si biliosæ fuerint, corpus unà ægrotat. si uerò similes sanis

σιν ὑγιαίνουσι γίγνων-
ται, ἀσφαλὲς τὸ σῶ-
μα τρέφειν.

ΑΦΟΡΙΣ. ις´

* Ὅκου λιμὸς, οὐ δεῖ
πονέειν. ΑΦΟΡ. ιζ´

* Ὅκου ἂν τροφὴ
πλείων παρὰ φύσιν εἰ-
σέλθῃ, τοῦτο νόσον ποι-
έει. δηλοῖ δὲ ἡ ἴησις.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη´

* Τῶν τρεφομένων
ἀθρόως καὶ ταχέως,
ταχεῖαι καὶ διαχωρή-
σιες γίγνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθ´

* Τῶν ὀξέων νοση-
μάτων, οὐ πάμπαν
ἀσφαλέες αἱ προδια-
γορεύσιες, οὔτε τοῦ θα-
νάτου οὔτε τῆς ὑγιείης.

ΑΦΟΡΙΣ. κ´

* Ὁκόσοισι δὲ νέοισιν

ἐοῦσιν

nis, tutum eſt corpus
nutrire.

Aphoriſ. 16.

* Vbi fames, labo-
randum non eſt.

Aphoriſ. 17.

* Vbi cibus præter
naturam plus ingeſtus
eſt, hic morbum facit,
oſtendit autem ſanatio.

Aphoriſ. 18.

* Eorũ quæ uniuer-
ſim, et uelociter nutriũt,
ueloces quoq; fiunt ex-
cretiones.

Aphoriſ. 19.

* Acutorum morbo-
rũ non omnino ſunt cer-
tæ prænũciationes, aut
ſalutis, aut mortis.

Aphoriſ. 20.

* Quib. iuuenib. ad-

huc

ἔουσιν, αἱ κοιλίαι ὑγραὶ εἰσί, τουτέοισιν ἀπογηράσκουσι ξηραίνονται. ὁκόσοισι δὲ νέοισιν ἔουσιν αἱ κοιλίαι ξηραὶ εἰσί, τουτέοισι ἀπογηράσκουσιν ὑγραίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. κα'

* Λιμὸν θώρηξις λύει.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ'

* Ἀπὸ πλησμονῆς ὁκόσα ἂν νοσήματα γένηται, κένωσις ἰῆται. καὶ ὁκόσα ἀπὸ κενώσιος πλησμονή. καὶ τῶν ἄλλων ἡ ὑπεναντίωσις.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ'

* Τὰ ὀξέα τῶν νοσημάτων κρίνεται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι.

ΑΦΟΡ.

huc aluus humecta est, his senescentibus exiccatur. Quibus uerò iuuenibus adhuc aluus sicca est, his senescentibus humectatur.

Aphoris. 21.

* *Famem, thorexis, id est uini potio soluit.*

Aphoris. 22.

* *Quicunq; morbi ex repletione fiunt, curat euacuatio. Et quicunque ex euacuatione, repletio, & aliorum contrarietas.*

Aphoris. 23.

* *Acuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur.*

Aphoris.

ΑΦΟΡΙΣ. κδ'

✱ Τῶν ἑπτὰ ἡ τετάρτη ἐπίδηλος. ἑτέρης ἑβδομάδος ἡ ὀγδόη ἀρχή. θεωρητὴ δὲ ἡ ἑνδεκάτη. αὕτη γάρ ἐστι τετάρτη τῆς ἑτέρης ἑβδομάδος. θεωρητὴ δὲ πάλιν ἡ ἑπτακαιδεκάτη, αὕτη γάρ ἐστι τετάρτη μὲν ἀπὸ τῆς τεσσαρακαιδεκάτης ἑβδόμη δὲ ἀπὸ τῆς ἑνδεκάτης

ΑΦΟΡ. κέ

✱ Οἱ θερινοὶ τεταρταῖοι, τὰ πολλὰ γίνονται βραχέες. οἱ δὲ φθινοπωρινοὶ, μακροὶ, καὶ μάλιστα οἱ πρὸς τὸν χειμῶνα συνάπτοντες.

ΑΦΟΡΙΣ. κς'

✱ Πυρετὸν ἐπὶ σπασμῷ βέλτιον γενέσθαι.

Aphoriſ. 24.

✱ Septenorũ, quartus eſt index. Alterius ſeptimanæ octauus principium. Eſt autem & undecimus contemplabilis. Ipſe enim quartus eſt alterius ſeptimanæ. Rurſus uerò et decimus ſeptimus contemplabilis, ipſe ſiquidem quartus eſt, à quartodecimo: ſeptimus uerò, ab undecimo.

Aphoriſ. 25.

✱ Aeſtiuæ quartanæ magna ex parte breues: autumnales, longæ, & maximè quæ hyemẽ attingunt.

Aphoriſ 26.

✱ Febrem cõuulſioni ſuperuenire melius

 eſt,

θαι, ἢ σπασμὸν τῶν πυρετῶν.

est, quàm febri conuulsionem.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ΄

Τοῖς μὴ κατὰ λόγον κουφίζουσιν, οὐ δεῖ πιστεύειν, οὐδὲ φοβεῖσθαι λίην τὰ μοχθηρὰ γινόμενα παραλόγως. τὰ γὰρ πολλὰ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἀβέβαια, καὶ οὐ πάνυ τι διαμένειν, οὐδὲ χρονίζειν εἴωθεν.

Aphoris. 27.

His qui non ex ratione leuius se habent, non oportet fidere, neque multum formidare mala, quæ præter rationem eueniunt. Plurima enim talia stabilia non sunt, neq; multum durare, & permanere consueuere.

ΑΦΟΡ. κη΄

Τῶν πυρεσσόντων μὴ παντάπασιν ἐπιπολαίως, τὸ διαμένειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τὸ σῶμα ἢ καὶ συντήκεσθαι μᾶλλον τοῦ κατὰ λόγον, μοχθηρόν. τὸ μὲν γὰρ, μῆκος νόσου σημαίνει, τὸ δὲ ἀσθένειαν.

Aphoris. 28.

Febricitãtium non omnino leuiter, permanere corpus, et nihil minui, uel etiã plus quàm ratio postulat, contabescere, malum: hoc enim morbi longitudinẽ, hoc uerò imbecillitatem significat.

ΑΦΟΡΙΣ. κθ'

※ Ἀρχομένων τῶν νόσων, ἤν τι δοκέῃ κινεῖν, κίνει, ἀκμαζουσῶν δὲ, ἡσυχίην ἔχειν, βέλτιόν ἐστιν.

ΑΦΟΡΙΣ. λ'

※ Περὶ μὲν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη, πάντα ἀσθενέστερα, περὶ δὲ τὰς ἀκμὰς ἰσχυρότερα. ΑΦΟΡ. λα'

※ Τῷ ἐξ ἀρρωστίης εὐσιτέοντι, μηδὲν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα, μοχθηρόν.

ΑΦΟΡΙΣ. βλ'

※ Ὡς τὰ πολλὰ πάντες οἱ φαύλως ἔχοντες, κατ' ἀρχὰς μὲν εὐσιτέοντες καὶ μηδὲν ἐπιδιδόντες, πρὸς τῷ τέλει πάλιν ἀσιτέουσιν.

Aphoriſ. 29.

※ *Cum morbi inchoant, ſi quid mouendum uidetur, moue. cum uerò cōſiſtunt, ac ugēt, melius eſt quietē habere.*

Aphoriſ. 30.

※ *Circa initia, & fines, omnia imbecilliora: cum uerò conſiſtunt, fortiora.*

Aphoriſ. 31.

※ *Eius qui ex ægritudine bene cibatur, nihil proficere corpus malū.*

Aphoriſ. 32.

※ *Omnes ferè qui male ſe habent circa initia bene cibati, nec quicquam proficientes, circa finem rurſus ci-*

ἀσιτέουσιν. Οἱ δὲ κατ' ἀρχὰς ἀσιτέοντες ἰσχυρῶς, ὕστερον δὲ εὐσιτέοντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσιν.

bum non appetunt: qui uerò circa initia cibum ualde non appetunt, postea bene appetentes, ij melius euadunt.

ΑΦΟΡΙΣ. λγ'

Aphoris. 33.

* Ἐν πάσῃ νούσῳ τὸ ἐῤῥῶσθαι τὴν διάνοιαν, καὶ εὖ ἔχειν πρὸς τὰς προσφορὰς ἀγαθὸν, τὸ δὲ ἐναντίον, κακόν.

* In quouis morbo mente constare, & bene se habere ad illa quæ offeruntur, bonũ: cõtra uerò se habere, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. λδ'

Aphoris. 34.

* Ἐν τῇσι νούσοισιν, ἧσσον κινδυνεύουσιν οἷσιν ἂν οἰκείη τῆς φύσιος καὶ τῆς ἡλικίης, καὶ τῆς ἕξιος, καὶ τῆς ὥρης ἡ νοῦσος ἦ μᾶλλον. ἢ οἷσιν ἂν μὴ οἰκείη κατά τι τουτέων.

* In morbis minus periclitantur quorũ naturæ, aut ætati, aut habitui, aut tempori magis congruit morbus, quàm quibus secundum nihil istorum congruit.

ΑΦΟΡΙΣ. λε'

Aphoris. 35.

* Ἐν πάσῃσι τῇσιν νούσοισι,

* In quouis morbo partes

νόσοισι, τὸ περὶ τὸ ὀμφαλὸν καὶ τὸ ἦτρον πάχος ἔχειν βέλτιόν ἐστι. τὸ δὲ σφόδρα λεπτὸν καὶ ἐκτετηκὸς, μοχθηρόν. ἐπισφαλὲς δὲ τὸ τοιοῦτον καὶ πρὸς τὰς κάτω καθάρσιας.

ΑΦΟΡΙΣ. λϛ'

* Οἱ ὑγιεινῶς ἔχοντες τὰ σώματα, ἐν τῇσι φαρμακίῃσι καθαιρόμενοι, ἐκλύονται ταχέως. καὶ οἱ πονηρῇ τροφῇ χρεόμενοι.

ΑΦΟΡΙΣ. λζ'

* Οἱ εὖ τὰ σώματα ἔχοντες, φαρμακεύεσθαι ἐργώδεες.

ΑΦΟΡΙΣ. λη'

* Τὸ σμικρῷ χεῖρον καὶ πόμα καὶ σιτίον, ἥδιον δὲ, τῶν βελτιόνων

partes ad umbilicū, & imum uentrem attinentes, craßitudinem habere, melius eſt: multū uerò extenuari, ac contabeſcere, prauum. Sed et hoc quoque ad inferiores purgationes, periculoſum.

Aphoriſ. 36.

* Qui ſalubritatem corporis habēt, per medicamenta euacuati cito exoluūtur, et qui prauo utuntur cibo.

Aphoriſ. 37.

* Qui bene ſe habēt corpore, difficulter ferunt medicationes.

Aphoriſ. 38.

* Parum deterior potus, aut cibus, ſuauior autem, melioribus

νων μὲν ἀηδεστέρων δὲ, μᾶλλον αἱρετέον.

ΑΦΟΡΙΣ. λθ′

* Οἱ πρεσβῦται τῶν νέων τὰ μετὰ πολλὰ νοσέουσιν ἧσσον. ὅσα δ᾽ ἂν αὐτέοισι χρόνια νοσήματα γένηται, τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

ΑΦΟΡΙΣ. μ′

* Βράγχοι καὶ κόρυζαι τοῖσι σφόδρα πρεσβύτῃσιν, οὐ πεπαίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. μα′

* Οἱ ἐκλυόμενοι πολλάκις καὶ ἰσχυρῶς ἄνευ φανερῆς προφάσιος, ἐξαπίνης τελευτῶσι.

ΑΦΟΡΙΣ. μβ′

* Λύειν ἀποπληξίην ἰσχυρὴν μὲν, ἀδύνατον,

bus quidem, ſed minus ſuauibus, eſt præferendus. Aphor. 39.

* *Seniores iuuenib. plurimum ægrotant minus. Qui uerò morbi ipſis accidunt longi, maxima ex parte comitantur ad mortem.*

Aphoriſ. 40.

* Raucedines et grauedines, *in ualde ſenibus coctionem non admittunt.*

Aphoriſ. 41.

* *Qui frequenter, ac fortiter abſq; cauſa manifeſta exoluuntur, de repente moriuntur.*

Aphoriſ. 42.

* *Soluere morbum, quem apoplexiam uocant, fortem, impoßibile*

γακὸν, ἀσθενέα δὲ οὐ ῥηΐδιον. ΑΦΟΡ. μγʹ

* Τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταλυομένων, μηδέπω δὲ τεθνηκότων οὐκ ἀναφέρουσιν, οἷσιν ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα.

ΑΦΟΡΙΣ. μδʹ.

* Οἱ παχέες σφόδρα κατὰ φύσιν ταχυθάνατοι γίγνονται, μᾶλλον τῶν ἰσχνῶν.

ΑΦΟΡΙΣ. μεʹ.

* Τῶν ἐπιληπτικῶν τοῖσι νέοισιν ἀπαλλαγὴν αἱ μεταβολαὶ μάλιστα τῆς ἡλικίης, καὶ τῶν ὡρέων, καὶ τῶν τόπων, καὶ τῶν βίων ποιέουσι. ΑΦΟΡ. μϛ.

* Δύο πόνων ἅμα γινομένων μὴ κατὰ τὸν

bile: debilem uerò nõ facile.

Aphoriſ. 43.

* Strangulati, atque diſſoluti, nondum mortui, nõ referũtur, quib. ſpuma circa os fuerit.

Aphoriſ. 44.

* Qui natura admodũ craßi ſunt, citius intereunt, quàm qui graciles.

Aphoriſ. 45.

* Quicunq; iuuenes morbo comitiali laborãt, mutatione maximè ætatis, et temporum, & locorum, et uictuũ quoque liberantur.

Aphoriſ. 46.

* DVOBVS doloribus ſimul eundem

 locum

τὸν αὐτὸν τόπον, ὁ σφοδρότερος ἀμαυροῖ τὸν ἕτερον.

ΑΦΟΡΙΣ. μζ'

* Περὶ τὰς γενέσιας τοῦ πύου οἱ πόνοι καὶ οἱ πυρετοὶ συμβαίνουσι, μᾶλλον, ἢ γενομένου.

ΑΦΟΡΙΣ. μη'

* Ἐν πάσῃ κινήσει τοῦ σώματος, ὁκόταν ἄρχηται πονέειν, τὸ διαναπαύειν εὐθὺς ἄκοπον.

ΑΦΟΡΙΣ. μθ'

* Οἱ εἰθισμένοι τοὺς συνήθεας πόνους φέρειν, κἂν ὦσιν ἀσθενέες ἢ γέροντες, τῶν ἀσυνήθων ἰσχυρῶν τε καὶ νέων ῥᾷον φέρουσι.

ΑΦΟΡΙΣ. ν'

* Τὰ ἐκ πολλοῦ χρό

νου

locum infestantibus, uehementior alterum obscurat.

Aphoris. 47.

* *Dum pus conficitur, dolores, ac febres accidunt magis, quàm iam confecto.*

Aphoris. 48.

* *In omni corporis motu ubi laborare cœperit, quies statim laßitudinem aufert.*

Aphoris. 49.

* *Qui consueti solitos labores ferre, & si fuerint imbecilles, et senes, non consuetis, fortibus, atq; iuuenibus facilius ferunt.*

Aphoris. 50.

* *Quæ ex longo tem*

pore

να συνήθεα κᾂν ᾖ χείρω τῶν ἀσυνήθων, ἧσσον ἐνοχλεῖν εἴωθε. δεῖ οὖν καὶ ἐς τὰ συνήθεα μεταβάλλειν.

ΑΦΟΡΙΣ. να´

⁂ Τὸ κατὰ πολὺ καὶ ἐξαπίνης κενοῦν, ἢ πληροῦν, ἢ θερμαίνειν, ἢ ψύχειν, ἢ ἄλλως ὁποσοοῦν τὸ σῶμα κινεῖν, σφαλερόν. καὶ πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον. τὸ δὲ κατ᾽ ὀλίγον ἀσφαλὲς καὶ ἄλλον ἤν τις ἐξ ἑτέρου ἐφ᾽ ἕτερον μεταβαίνῃ.

ΑΦΟΡΙΣ. νβ´

⁂ Πάντα κατὰ λόγον ποιέοντι, μὴ γενομένων τῶν κατὰ λόγον μὴ μεταβαίνειν ἐφ᾽

pore consueta sunt, etsi deteriora sunt, insuetis minus molestare solēt. Oportet igitur *ad insueta permutari.*

Aphoris. 51.

⁂ Plurimum, *atque repente euacuare, uel replere, uel calefacere, uel refrigerare, siue quouis alio modo corpus mouere, periculosum, quoniam omne nimis est naturæ inimicū. sed quod paulatim fit, tutū est, tum aliâs, tum cum ab altero ad alterum transitus fit.*

Aphoris. 52.

⁂ Omnia *secundum rationem facieti, si non succedat secundū ratione, nō est transeundū ad aliud*

ἐφ' ἕτερον, μένοντος τοῦ δόξαντος ἐξ ἀρχῆς.

ad aliud, stante eo quod à principio uisum est.

ΑΦΟΡΙΣ. νγ.

Aphoris. 53.

* Ὁκόσοι τὰς κοιλίας ὑγρὰς ἔχουσι, νέοι μὲν ὄντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσι, τῶν τὰς ξηρὰς ἐχόντων· ἐς δὲ τὸ γῆρας, χεῖρον ἀπαλλάσσουσιν. ξηραίνονται γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖσιν ἀπογηράσκουσι.

* Quicunq; aluos humidas habent, siquidem iuuenes fuerint, melius commutant his, qui siccas habent. Ad senectā uerò deterius commutant: nam senescentibus magna ex parte exiccantur.

ΑΦΟΡΙΣ. νδ'

Aphoris. 54.

* Μεγέθει δὲ σώματος, ἐννεᾶσαι μὲν ἐλευθέριον καὶ οὐκ ἀειδές. ἐγγηρᾶσαι δὲ δύσχρηστον, καὶ χεῖρον, τῶν ἐλασσόνων.

* Magnitudo corporis iuuentæ quidē, neq; indecens, neq; illiberalis: senectæ uerò inutilis, & deterior paruitate.

ΙΠ HIP-

ΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου Ἀφορισμῶν Βιβλίον τρίτον.

POCRATIS Coi Aphoriſmorum Liber III.

ΑΦΟΡΙΣ. α′

Αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων μάλιστα τίκτουσι τὰ νοσήματα. καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ ἢ ψύξιος ἢ θάλψιος, καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον οὕτως.

Aphoriſ. 1.

MVTAtiones tēporũ potiſsimum pariunt morbos, & in quibuſdam temporibus magnæ mutationes, aut frigoris, aut caloris, & alia pro ratione, eodem modo.

ΑΦΟΡΙΣ. β′

Τῶν φύσιων αἱ μὲν πρὸς θέρος, αἱ δὲ πρὸς χειμῶνα εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι.

Aphoriſ. 2.

Naturarũ, hæ quidem ad æstatem, hæ uerò ad hyemem bene, male ue ſe habent.

ΑΦΟΡ.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. γ'

* Τῶν νόσων ἄλλαι πρὸς ἄλλας εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι. καὶ ἡλικίαι τινὲς πρὸς ὥρας, καὶ χώρας, καὶ διαίτας.

ΑΦΟΡΙΣ. δ'.

* Ἐν τῇσιν ὥρῃσιν ὅταν τῆς αὐτῆς ἡμέρης, ὁτὲ μὲν θάλπος, ὁτὲ δὲ ψῦχος γίγνηται, φθινοπωρινὰ τὰ νοσήματα προσδέχεσθαι χρή.

ΑΦΟΡΙΣ. ε'

* Νότοι βαρυήκοοι, ἀχλυώδεες, καρηβαρικοί, νωθροί, διαλυτικοί, ὁκόταν οὗτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι πάσχουσιν. ἢν δὲ βόρειον ᾖ, βῆχες, φάρυγγες,

κοιλίαι

Aphoris. 3.

* *Morbi quoq; alij ad alia bene, uel male se habent, & quædam ætates ad tempora, et loca, & uictus genera.*

Aphoris. 4.

* *In tẽporibus, quando eadem die modo calor, modo frigus fit, autumnales morbos expectare oportet.*

Aphoris. 5.

* *Austri auditũ hebetantes, caliginosi, caput grauãtes, pigri, dissoluentes, quando huiuscemodi tẽpestas præualuerit, talia in morbis patiuntur. At si aquilonia fuerit, tusses, fauces,*

alui

κοιλίαι σκληραὶ, δυσουρίαι, φρικώδεες. ὀδύναι πλευρέων, στηθέων· ὁκόταν οὗτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι προσδέχεσθαι χρή.

alui duræ, difficultates urinæ, horrores, costarum dolores, & pectoris, quando hæc tempestas præualuerit, talia in morbis expectare oportet.

ΑΦΟΡΙΣ. ς'

* Ὁκόταν θέρος γένηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι προσδέχεσθαι χρή.

Aphoris. 6.

* Quando æstas fit ueri similis, sudores in febribus multos expectare oportet.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ'

* Ἐν τοῖσιν αὐχμοῖσι πυρετοὶ ὀξέες γίνονται, καὶ ἢν μὲν ἐπὶ πλέον ᾖ τὸ ἔτος τοιοῦτον ἐὸν, οἵην τὴν κατάστασιν ἐποίησεν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ τὰ νοσήματα τοιαῦτα δεῖ προσδέχεσθαι.

Aphoris. 7.

* In siccitatibus febres acutæ fiũt, & si annus magna ex parte talis fuerit, qualem fecerit constitutionem, tales plurimum morbos oportet expectare.

ΑΦΟΡ. Aphoris.

ΑΦΟΡΙΣ. η'.

* Ἐν τοῖσι κατεστῶσι καιροῖσιν ἢν ὡραίως τὰ ὡραῖα ἀποδιδῶσιν, εὐσταθέες καὶ εὐκρινέες αἱ νοῦσοι γίνονται. ἐν τοῖσιν ἀκαταστάτοισιν, ἀκατάστατοι καὶ δύσκριτοι.

ΑΦΟΡΙΣ. θ'

* Ἐν φθινοπώρῳ ὀξύταται αἱ νοῦσοι, καὶ θανατωδέσταται τὸ ἐπίπαν. ἦρ δὲ ὑγιεινότατον, καὶ ἥκιστα θανατῶδες.

ΑΦΟΡ. ι'

* Τὸ φθινόπωρον τοῖς φθίνουσι κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'

* Περὶ δὲ τῶν ὡρέων, ἢν μὲν ὁ χειμὼν αὐχμηρὸς καὶ βόρειος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ

Aphoriſ. 8.

* In cõſtantibus temporibus, cum tempeſtiuè tempeſtiua redduntur, morbi cõſtantes, & boni iudicij fiunt. In incõſtantibus autẽ, incõſtantes, & mali iudicij.

Aphoriſ. 9.

* Autũno morbi acutiſſimi, atq; exitiales, maxima ex parte. Ver uerò ſaluberrimum, & minimè exitiale.

Aphoriſ. 10.

* Autumnus tabidis malus.

Aphoriſ. 11.

* De temporibus, ſiquidem hyems ſicca, & aquilonia fuerit, uer

ἔαρ ἔπομβρον καὶ νότιον, ἀνάγκη τοῦ θέρεος πυρετοὺς ὀξεῖς, καὶ ὀφθαλμίας, καὶ δυσεντερίας γίνεσθαι, μάλιστα τῇσι γυναιξὶ καὶ ἀνδράσι τοῖσιν ὑγροῖσι τὰς φύσιας.

ΑΦΟΡΙΣ. ιβ'

* Ἢν δὲ νότιος ὁ χειμὼν καὶ ἔπομβρος καὶ εὔδιος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ αὐχμηρὸν καὶ βόρειον, αἱ μὲν γυναῖκες ὅσῃσιν οἱ τόκοι πρὸς τὸ ἦρ, ἐκ πάσης προφάσιος ἐκτιτρώσκουσιν, ὅσαι δὲ τέκωσιν, ἀκρατέα καὶ νοσώδεα τὰ παιδία τίκτουσιν. ὥστε ἢ παραυτίκα ἀπόλλυσθαι, ἢ λεπτὰ καὶ νοσώδεα ζῆν ἐόντα. τοῖσι

δὲ

uer uerò pluuioſum, & auſtrale, neceſſe eſt æſtate febres acutas, & lippitudines, Græci ophthalmias uocant, & inteſtinorum difficultates fieri, præcipuè uerò mulieribus, & uiris qui natura ſunt humidiores.

Aphoriſ. 12.

* Si uerò hyems auſtralis, & pluuioſa, & ſerena fuerit, uer autem ſiccum & aquilonium, mulieres quibus partus ad uer ineſt, ex quacūq; occaſione abortiūt, quæ uerò pariēt, imbecilles, & morbidos infantes pariūt, quare uel ſtatim intereūt, uel tenues, & ualetudinarij uiuūt. Cæ

teris

δὲ ἄλλοισι βροτοῖσι δυσεντερίαι καὶ ὀφθαλμίαι ξηραὶ γίνονται. τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι κατάῤῥοι συντόμως ἀπόλλυντες.

teris uerò difficultates intestinorum, lippitudines siccæ fiunt. Senioribus autẽ destillationes quæ cito interiment.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ'

* Ἢν δὲ τὸ θέρος αὐχμηρὸν καὶ βόρειον γένηται, τὸ δὲ φθινόπωρον ἔπομβρον καὶ νότιον, κεφαλαλγίαι ἐς τὸν χειμῶνα γίνονται, καὶ βῆχες καὶ βράγχοι καὶ κόρυζαι. ἐνίοισι δὲ καὶ φθίσιες.

Aphoris. 13.

* Si uerò æstas sicca fuerit, & aquilonia, autumnus uerò pluuiosus, et australis, dolores capitis ad hyemẽ fiunt, & tusses, raucedines, atq; grauedines, quibusdam autem & tabes.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ'

* Ἢν δὲ βόρειον ᾖ καὶ ἄνυδρον, τοῖσι μὲν ὑγροῖσιν ἐοῦσι τὰς φύσιας, καὶ τῇσι γυναιξὶ ξύμφορον. τοῖσι δὲ λοιποῖσιν ὀφθαλμίαι ἔσονται

Aphoris. 14.

* Si uerò aquilonius sit, & siccus, his qui naturã habẽt humidiorẽ, & mulieribus cõferet: reliquis aũt erũt lippitudines

ἔπονται ξηραὶ, καὶ πυρετοὶ ὀξέες, καὶ κόρυζαι χρόνιαι, ἐνίοισι δὲ μελαγχολίαι.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε´

* Τῶν δὲ καταστασίων τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὸ μὲν ὅλον οἱ αὐχμοὶ τῶν ἐπομβρίων εἰσὶν ὑγιεινότεροι, καὶ ἧσσον θανατώδεες.

ΑΦΟΡ. ιϛ´

* Νοσήματα δὲ ἐν μὲν τῇσιν ἐπομβρίησιν ὡς τὰ πολλὰ γίνεται πυρετοί τε μακροὶ, καὶ κοιλίης ῥύσιες, καὶ σηπεδόνες, καὶ ἐπίληπτοι, καὶ ἀπόπληκτοι, καὶ κυνάγχαι, ἐν δὲ τοῖσιν αὐχμοῖσι, φθινάδες, ὀφθαλμίαι, ἀρθρίτιδες, στραγγουρίαι, καὶ δυσεντερίαι.

dines siccæ, & febres acutæ, et grauedines, nõ nullis uerò et atræ biles.

Aphoris. 15.

* *Ex anni autẽ constitutionibus, quod in totum dixerim, siccitates imbribus sunt salubriores, & minus mortiferæ.*

Aphoris. 16.

* *Morbi in pluuiarũ multitudine, magna ex parte fiũt febres lõgæ, alui profluuia, putredines, morbi comitiales, & attoniti, quos apoplexias Græci uocãt, et anginæ. In siccitatib. autẽ tabitudines, lippitudines, articulorũ dolores, stillicidia urinæ & difficultates intestinorum.*

ΑΦΟΡΙΣ. ιζ'

※ Αἱ δὲ καθημέριν καταστάσιες, αἱ μετὰ βοῤῥοι τά τε σώματα ξυνιστῶσι, καὶ εὔτονα, καὶ εὐκίνητα, καὶ εὔχροα, καὶ εὐηκοώτερα ποιέουσι, καὶ τὰς κοιλίας ξηραίνουσι, καὶ τὰ ὄμματα δάκνουσι, καὶ περὶ τὸν θώρηκα ἄλγημα, ἤν τι προϋπάρχῃ μᾶλλον πονέουσιν. αἱ δὲ νότοι διαλύουσι τὰ σώματα καὶ ὑγραίνουσι. καὶ βαρυηκοΐας, καὶ καρηβαρίας καὶ ἰλίγγους ποιέουσιν, ἐν δὲ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι καὶ τοῖσι σώμασι, δυσκινησίην καὶ τὰς κοιλίας ὑγραίνουσι.

ΑΦΟΡ. ιη'

※ Κατὰ δὲ τὰς ὥρας

※

Aphoris. 17.

※ Quotidianæ autem constitutiones: aquiloniæ quidem corpora densant, contendũt, & bene mobilia, coloratiora, & melius audientia faciunt, & aluos exiccant, oculos mordent, & si pectus dolor aliquis obsederit, dolorem augent. Austrinæ dissoluunt corpora, & humectant, auditum obtundunt, capita aggrauãt, & uertigines faciunt, oculis atque corporibus difficilem motũ præstant, & aluos humectant.

Aphoris. 18.

※ Per tempora anni, uere

τοῦ μὲν ἦρος, καὶ ἄκρου τοῦ θέρεος, οἱ παῖδες, καὶ οἱ τουτέων ἐχόμενοι τῇσιν ἡλικίῃσιν, ἄριστά τε διάγουσι καὶ ὑγιαίνουσι μάλιστα. τοῦ δὲ θέρεος καὶ τοῦ φθινοπώρου, μέχρι μὲν τινος, οἱ γέροντες. τὸ δὲ λοιπὸν καὶ τοῦ χειμῶνος, οἱ μέσοι τῇσιν ἡλικίῃσι.

uere quidem, & prima æstate pueri, & qui hos sequuntur ætate, optime degunt, & sani sunt maxime. Aestate uero & autumno, usque ad aliquid senes. Reliquum, & hyeme, qui mediam ætatem habent.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθ'

* Νοσήματα πάντα μὲν ἐν πάσῃσι τῇσιν ὥρῃσι γίνεται. μᾶλλον δ' ἔνια κατ' ἐνίας αὐτέων καὶ γίνεται καὶ παροξύνεται.

Aphoris. 19.

* Morbi, omnes quidem in omnibus temporibus fiunt, quidam uerò magis in quibusdam ipsorum & fiunt et excitantur.

ΑΦΟΡΙΣ. κ'

* Τοῦ μὲν γὰρ ἦρος, τὰ μανικὰ, καὶ τὰ μελαγχολικὰ καὶ τὰ ἐπιληπτικὰ

Aphoris. 20.

* VERE ETEnim furores, & atræ biles, & morbi comitiales

ληπ]ικὰ, καὶ αἱμαῤῥοΐδες ξύσιες, καὶ κυνάγχαι, καὶ κόρυζαι, καὶ βράγχοι, καὶ λέπραι, καὶ βῆχες, καὶ λειχῆνες, καὶ ἀλφοὶ, καὶ ἐξανθήσιες ἑλκώδεες πλεῖσαι, καὶ φύματα, καὶ ἀρθριτικὰ.

mitiales, & profluuia sanguinis, et anginæ, & raucedines, et lepræ, & tusses, & impetigines, & uitiligines, & pustulæ ulcerosæ plurimæ, et tubercula, & articulorum dolores.

ΑΦΟΡΙΣ. κα'

Aphoris. 21.

* Τοῦ δὲ θέρεος ἔνιά τε τουτέων, καὶ πυρετοὶ ξυνεχέες, καὶ καῦσοι, καὶ τριταῖοι πλεῖσοι, καὶ τεταρταῖοι, καὶ ἔμετοι, καὶ διάῤῥοιαι, καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ ὤτων πόνοι, καὶ σομάτων ἑλκώσιες, καὶ σηπεδόνες αἰδοίων, καὶ ἵδρωα.

* Aestate autē, non nulli horum, & febres continuæ, & ardentes, & tertianæ febres, & quartanæ, & uomitus, & alui profluuia, et lippitudines oculorū, et auriū dolores, & oris ulcerationes, genitalium putredines, & sudamina.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ'

Aphoris. 22.

* Τοῦ δὲ φθινοπώρου καὶ τῶν θερινῶν τὰ πολλὰ καὶ πυρετοὶ τεταρ

* Autumno uerò, & plurimi uel æstiui morbi fiunt, & febres quar

ταῖσι ϗ πλανῆτες, ϗ σπλῆνες, ϗ ὕδρωπες ϗ φθίσιες, καὶ στραγγουρίαι, ϗ λειεντερίαι, καὶ δυσεντερίαι, ϗ ἰσχιάδες, καὶ κυνάγχαι, ϗ ἄσθματα, καὶ εἰλεοί, καὶ ἐπιληψίαι, ϗ τὰ μανικὰ, καὶ τὰ μελαγχολικά.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ´

* Τοῦ δὲ χειμῶνος, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, κόρυζαι, λήθαργοι, βράγχοι, βῆχες, πόνοι στηθέων, πόνοι πλευρέων, ὀσφύος, κεφαλαλγίαι, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι.

ΑΦΟΡΙΣ. κδ´

* Ἐν δὲ τῇσιν ἡλικίῃσι τοιάδε συμβαίνει, τοῖσι μὲν σμικροῖσι ϗ νεογνοῖσι

tanæ, & erraticæ, et lienes, aquæ inter cutem, & tabes, & stillicidia urinæ, & difficultates intestinorum, & leuitates intestinorum, & coxendicũ dolores, & anginæ, & anhelationes, quas Græci *asthmata uocant, ilei, morbi comitiales, furores, atræ biles.*

Aphoris. 23.

* Hyeme *uerò, morbi laterales et pulmonis inflãmationes, grauedines, atque raucedines, tusses, dolores pectoris et laterũ, atq; lumborũ, capitis dolores, uertigines & apoplexiæ.*

Aphoris. 24.

* In *ætatibus aũt talia cõtingunt, paruis & nuper*

νεογνοῖσι παιδίοισιν, ἄφθαι, ἔμετοι, βῆχες, ἀγρυπνίαι, φόβοι, ὀμφαλοῦ φλεγμοναί, ὤτων ὑγρότητες.

ΑΦΟΡΙΣ. κέ

* Πρὸς δὲ τὸ ὀδοντοφυεῖν προσάγουσιν οὔλων ὀδαξυσμοί, πυρετοί, σπασμοί, διάῤῥοιαι, καὶ μάλιστα ὅταν ἀνάγωσι τοὺς κυνόδοντας, καὶ τοῖσι παχυτάτοισι τῶν παίδων, καὶ τοῖσι σκληρὰς τὰς κοιλίας ἔχουσι.

ΑΦΟΡΙΣ. κς'

* Πρεσβυτέροισι δὲ γενομένοισι παρίσθμια, σπονδύλου τοῦ κατὰ τὸ ἰνίον εἴσω ὤσιες, ἄσθματα, λιθιάσιες, ἕλμινθες, στρογγύλαι, ἀσκαρίδες,

nuper natis puerulis, oris ulcera, quæ aphthæ uocantur, uomitus, tusses, uigiliæ, pauores, umbilici inflammatiões, aurium humiditates.

Aphoris. 25.

* *In progressu uerò cũ iam dentire incipiũt, gingiuarũ prurigines, febres, cõuulsiones, alui profluuia, et maximè cũ caninos ædunt dentes, & his præsertim pueris, qui craßißimi sunt, & aluos duras habent.*

Aphoris. 26.

* *Cum uerò iam magis adoleuerint, tõsillæ et uertebræ quæ in occipitio ad interiora luxatiões, crebri anhelitus, quos Græci asthmata uocant, calculi, lũbrici ro-*

ἀσκαρίδες, ἀκροχορδόνες, σατυρίασμοι, στραγγουρίαι, χοιράδες. καὶ τ' ἄλλα φύματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ΄

* Τοῖσι δὲ ἔτι πρεσβυτέροισι καὶ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσι τουτέοντε τὰ πολλὰ καὶ πυρετοὶ χρόνιοι μᾶλλον, καὶ ἐκ ῥινῶν αἵματος ῥύσιες.

ΑΦΟΡΙΣ. κη΄

* Τὰ δὲ πλεῖστα τοῖσι παιδίοισι πάθη κρίνεται. τὰ μὲν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρησι, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ μησὶ, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ ἔτεσι, τὰ δὲ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσιν. ὅσα δ' ἂν διαμεί

tundi, ascarides, uerrucæ, quas Græci acrochordonas uocant, satyriæ, strumæ, & alia tubercula, sed præcipuè ante dicta.

Aphoris. 27.

* *Grandioribus autem, & iam accedentibus ad pubertatem plurima ex his, & febres diuturnæ magis, & ex naribus profluuia sanguinis.*

Aphoris. 28.

* *Plurimæ aūt passiones puerulis iudicantur, nōnullæ quidem in quadraginta diebus, nō nullæ uerò in annis septem, quædā uerò iam ad pubem accedētibus: quæ uerò permāserint,*

νηπάθεια τοῖσι παιδίοισι, καὶ μὴ ἀπολυθῆ περὶ τὸ ἡβάσκειν ἢ τοῖσι θήλεσι περὶ τὰς τῶν καταμηνίων ῥήξιας χρονίζειν εἴωθεν. ΑΦΟΡ. κθ'

✻ Τοῖσι δὲ νεανίσκοισιν αἵματος πτύσιες, φθίσιες, πυρετοὶ ὀξέες, ἐπιληψίαι, καὶ τ' ἄλλα νουσήματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα.

ΑΦΟΡΙΣ. λ'.

✻ Τοῖσι δὲ ὑπὲρ τὴν ἡλικίην ταύτην, ἄσθματα, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, λήθαργοι, φρενίτιδες, καῦσοι, διάρροιαι χρόνιαι, χολέραι, δυσεντερίαι, λειεντερίαι, αἱμοῤῥοΐδες.

ΑΦΟΡ.

nec in pubertate finierint, puerulis, aut fœminis cum menstrua erumpunt, consenescere consueuerunt.

Aphoris. 29.

✻ *Adolescẽtibus aũt sanguinis sputiones, tabes, febres acutæ, morbus comitialis, & alij, sed præcipuè antedicti.*

Aphoris. 30.

✻ *Vltra hãc ætatem asthma, id est creber anhelitus, morbi laterales, pulmonis inflammationes, lethargi, phrenetides, ardores, diuturna profluuia, choleræ, difficultates intestinorum, hæmorrhoides.*

Aphoris.

ΑΦΟΡΙΣ. λα'

* Τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι, δύσπνοιαι, κατάῤῥοι, βηχώδεες, στραγγουρίαι, δυσουρίαι, ἄρθρων πόνοι, νεφρίτιδες, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι, καχεξίαι, ξυσμοὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἀγρυπνίαι, κοιλίης, καὶ ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν ὑγρότητες, ἀμβλυωπίαι, γλαυκώσιες, καὶ βαρυκοΐαι.

ΙΠΠΟ-

Aphoris. 31.

* *Senibus spirandi difficultates, distillationes cũ tusse, urinæ stillicidia, urinæ difficultates, articulorum dolores, renũ paßiones, uertigines, apoplexiæ, mali habitus, pruritus totius corporis, uigiliæ, alui oculorum & narium humiditates, uisus obtusus, glaucedines, auditus graues.*

HIPPO-

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κῴου Ἀφορισμῶν βιβλίον τέταρτον.

ΑΦΟΡΙΣ. α'

Τὰς κυούσας φαρμακεύειν ἢν ὀργᾷ, τετράμηνα καὶ ἄχρι ἑπτὰ μηνῶν, ἧσσον δὲ ταύτας, τὰ δὲ νήπια καὶ πρεσβύτερα εὐλαβέεσθαι χρή.

ΑΦΟΡΙΣ. β'

* Ἐν τῇσι φαρμακείῃσι τοιαῦτα ἄγειν ἐκ τοῦ σώματος ὁκοῖα καὶ αὐτόματα ἰόντα χρήσιμα, τὰ δ' ἐναντίως ἰόντα παύειν.

ΑΦΟΡ.

HIPPOCRATIS Coi Aphoriſmorum Liber IIII.

Aphoriſ. 1.

VTERO gerentes ſunt medicãdæ, ſi materia turget quarto menſe, & uſq; ad ſeptimum, ſed has minus. Iuniora autem & ſeniora uereri oportet.

Aphoriſ. 2.

* In medicationib. talia educere è corpore, qualia & ſpõte prodeuntia utilia, quæ uerò contrario modo prodeunt, cohibere oportet.

Aphoriſ.

ΑΦΟΡΙΣ. γ'

* Ἢν μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι, καθαίρωνται. ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι, τὰ δ' ἐναντία δυσχερῶς.

Aphorif. 3.

* Si qualia oportet purgari, purgētur, confert, & leuiter ferunt. Cōtraria uerò grauiter.

ΑΦΟΡΙΣ. δ'

* Φαρμακεύειν θέρεος μὲν μᾶλλον τὰς ἄνω, χειμῶνος δὲ τὰς κάτω.

Aphorif. 4.

* Medicari æstate superiores magis, hyeme uerò inferiores.

ΑΦΟΡ. ε'

* Ὑπὸ κύνα, καὶ πρὸ κυνὸς ἐργώδεες αἱ φαρμακεῖαι.

Aphorif. 5.

* Sub cane, & ante canē difficiles sunt medicationes.

ΑΦΟΡΙΣ. ς'

* Τοὺς ἰσχνοὺς καὶ εὐημέας ἄνω φαρμακεύειν ὑποστελλομένους χειμῶνα.

Aphorif. 6.

* Graciles & facilè uomētes purgare superius, cauētes hyemem.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ'

* Τοὺς δὲ δυσημέας καὶ μέσως εὐσάρκους κάτω,

Aphorif. 7.

* Vomētes uerò difficulter, & mediocriter bene

κάτω, ὑποστελλομένους θέρος.

ΑΦΟΡΙΣ. η'

* Τοὺς φθινώδεας ὑποστελλομένους τὰς ἄνω.

ΑΦΟΡΙΣ. θ'

* Τοὺς δὲ μελαγχολικοὺς ἁδρότερος τὰς κάτω, τῷ αὐτῷ λογισμῷ τ' ἀναντία προστιθεὶς.

ΑΦΟΡ. ι'

* Φαρμακεύειν ἐν τοῖσι λίην ὀξέσι, ἢν ὀργᾷ αὐθημερόν, χρονίζειν γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'

* Ὁκόσοισι στρόφοι καὶ περὶ τὸν ὀμφαλὸν πόνοι καὶ ὀσφύος ἄλγημα μὴ λυόμενον μήτε ὑπὸ φαρμακίης μήτ' ἄλλως εἰς ὕδρωπα ξηρὸν

bene carnosos, per inferiora cauentes æstatem.

Aphoris. 8.

* Tabidos uerò, cauẽtes ad superiores purgationes.

Aphoris. 9.

* Melãcholicos plenius inferiores, eadem ratione contraria apponentes.

Aphoris. 10.

* Medicari in ualde acutis: si materia turget, eadẽ die. Tardare enim in talib. malũ est.

Aphoris. 11.

* Quibus tormina, & circa umbilicum labores, & lumborum dolor, qui neque à medicamento, neque aliter soluitur, in aquã intercutẽ siccam

παχηρὸν ἱδρύεται.

ΑΦΟΡΙΣ. ιβ'

* Ὁκόσοισι κοιλίαι λειεντεριώδεες, χειμῶνος φαρμακεύειν ἄνω κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ'

* Πρὸς τοὺς ἐλλεβόρους τοῖσι μὴ ῥηιδίως ἄνω καθαιρομένοισι πρὸ τῆς πόσιος προϋγραίνειν τὰ σώματα πλείονι τροφῇ καὶ ἀναπαύσει.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ'

* Ἐπὴν πίῃ τις ἐλλέβορον, πρὸς μετὰ τὰς κινησίας τῶν σωμάτων μᾶλλον ἄγειν, πρὸς τοὺς ὕπνους καὶ μὴ κινησίας, ἧσσον, δηλοῖ δὲ καὶ ἡ ναυτιλίη, ὅτι κίνησις τὰ σώματα ταράσσει.

siccam firmatur.

Aphoris. 12.

* Quorum alui intestinorum leuitate laborant, hyberno tempore supra purgari, malum.

Aphoris. 13.

* Ad eleboros qui nõ facilè suprà purgantur, eorum corpora ante potionem pluri cibo, atque quiete humectanda sunt.

Aphoris. 14.

* Cum biberit quis Eleborum, ad motiones quidem corporum ducere magis, ad somnos uerò, atq; quietem minus. Indicat autem nauigatio turbari motione corpus.

Aphoris.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε'

* Ἐπὴν βούλῃ μᾶλλον ἄγειν τὸν ἐλλέβορον, κίνει τὸ σῶμα· ἐπὴν δὲ παῦσαι, ὕπνον ποίει καὶ μὴ κίνει. ΑΦΟΡ. ις'

* Ἐλλέβορος ἐπικίνδυνος τοῖσι τὰς σάρκας ὑγιέας ἔχουσι· σπασμὸν γὰρ ἐμποιέει. ΑΦΟΡ. ιζ'

* Ἀπυρέτῳ ἐόντι, ἀποσιτίη, καὶ καρδιωγμὸς ἢ σκοτόδινος, καὶ στόμα ἐκπικρούμενον, ἄνω φαρμακίης δεῖσθαι σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη'

* Τὰ ὑπὲρ τῶν φρενῶν ὀδυνήματα ἄνω φαρμακίας δεῖσθαι σημαίνει. ὁκόσα δὲ κάτω, κάτω.

ΑΦΟΡ.

Aphoriſ. 15.

* *Cum uolueris magis ducere* Eleborũ, *moue corpus: cũ uerò ſiſtere, ſomnũ facito, et non moueto.* Aphor. 16.

* *Carnes ſanas habentibus* Eleborus *periculoſus.* Facit *enim conuulſionẽ.* Aphor. 17.

* *Si quis febrem nõ habẽs, abſtineat à cibo, & cordis morſum, ſeu uertiginem patitur, & oris amaritudinem ſentit, purgatione indigere ꝑ ſuperiora ſignificat.*

Aphoriſ. 18.

* *Supra præcordia dolores, purgatiõe indigere ꝑ ſupiora ſignificãt.* Quicũq; *uerò inferiora moleſtãt, per inferiora.*

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθ'

* Ὁκόσοι ἐν τῇσι φαρμακοποσίῃσι μὴ διψῶσι καθαιρόμενοι, οὐ παύονται, πρὶν ἢ διψήσωσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. κ'

* Ἀπυρέτοισιν ἐοῦσιν ἢν γένηται στρόφος, καὶ γουνάτων βάρος, καὶ ὀσφύος ἄλγημα, κάτω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. κα'

* Ὑποχωρήματα μέλανα, οἷον αἷμα μέλαν ἀπ' αὐτομάτου ἰόντα, καὶ ξὺν πυρετῷ καὶ ἄνευ πυρετοῦ, κάκιστα. καὶ ὁκόσοισιν ἂν τὰ χρώματα πονηρότερα ᾖ, μᾶλλον κάκιον, σὺν φαρμάκῳ δὲ ἄμεινον.

καὶ

Aphoriſ. 19.

* *Qui in medicamẽtis purgati, non ſitiunt, non quieſcunt priuſquã ſitiant.*

Aphoriſ. 20.

* *Non febricitantibus ſi tormina acciderint, & genuum grauitas, & lumborum dolor, purgari inferius oportere ſignificatur.*

Aphoriſ. 21.

* *Deiectiões nigræ, qualis eſt ſanguis niger, ſponte uenientes, ſiue cum febre, ſiue ſine febre, peßimæ: & quanto colores magis praui fuerint plures, peius: cũ medicamento uerò melius.*

καὶ ὁκόσῳ ἂν πλείω χρώματα, οὐ πονηρόν.

lius, & quanto colores plures non praui.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ'

Aphoris. 22.

* Νοσημάτων ὁκόσων ἀρχομένων ἢν χολὴ μέλαινα ἢ ἄνω ἢ κάτω ἐπέλθῃ, θανάσιμον.

* Morbis quibuslibet incipiẽtibus si atra bilis, uel supra, uel infra exierit, letale.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ'

Aphoris. 23.

* Ὁκόσοισιν ἐκ νουσημάτων ὀξέων, ἢ ἐκ πολυχρονίων ἢ ἐκ τρωμάτων, ἢ ἄλλως λελεπτυσμένοισι χολὴ μέλαινα, ἢ ὁκοῖον αἷμα μέλαν ὑπέλθῃ, τῇ ὑστεραίῃ ἀποθνήσκουσι.

* Quibuscunq; ex morbis acutis, aut diuturnis, uel ex uulnerib. siue quouis alio modo extenuatis, nigra bilis, siue uti sanguis niger de subter exierit, postridie moriuntur.

ΑΦΟΡ. κδ'

Aphoris. 24.

* Δυσεντερίη, ἢν ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἄρξηται θανάσιμον.

* Difficultas intestinorũ, si ab atra bile incœperit letalis est.

ΑΦΟΡΙΣ. κε'

Aphoris. 25.

* Αἷμα ἄνω μετὰ ὁκοῖον ἂν ᾖ, κακόν. κά-

* Sãguis quidẽ supra, qualiscũque fuerit malus:

τω δὲ, ἀγαθὸν, καὶ τὰ μέλανα ὑποχωρέοντα, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. κϛʹ

Ἢν ὑπὸ δυσεντερίης ἐχομένῳ ὁκοῖον σάρκες ὑποχωρήσωσι, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν αἱμοῤῥαγέει πλῆθος ὁκοθενοῦν, ἐν τῇσιν ἀναλήψεσι, τουτέοισιν αἱ κοιλίαι καθυγραίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. κηʹ

Ὁκόσοισι χολώδεα τὰ διαχωρήματα κωφώσιος γενομένης παύεται, καὶ ὁκόσοισι κωφῶσις χολωδέων γενομένων, παύεται.

ΑΦΟΡ.

lus: infra aũt, bonus est.

Aphoris. 26.

A difficultate intestinorum habito, si ueluti carunculæ exeant, letale est.

Aphoris. 27.

Quibus in febrib. sanguinis fluxerit multitudo, quacunq; ex parte cum reficiuntur, aluis humectantur.

Aphoris. 28.

Quibus biliosæ deiectiones, superueniente surditate cessant, & quibus surditas, superuenientibus biliosis deiectionibus cessat.

ΑΦΟΡΙΣ. κθ΄

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἑκταίοισιν ἐοῦσι ῥίγεα γίνεται, δύσκριτα.

Aphoriſ. 29.

Quibus in febribus ſexto die rigores fiunt, difficilè iudiciũ ſequitur.

ΑΦΟΡΙΣ. λ΄

Ὁκόσοισι παροξυσμοὶ γίνονται, ἣν ἂν ὥρην ἀφῇ ὁ πυρετὸς ἐς τὴν αὔριον τὴν αὐτὴν ὥρην ἢν λάβῃ, δύσκριτα.

Aphoriſ. 30.

Quibuſcunque acceßiones fiunt quacunque hora febris dimiſerit, ſi eadem cras occupauerit, iudicium habẽt difficilè.

ΑΦΟΡΙΣ. λα΄

Τοῖσι κοπιώδεσιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν, ἐς ἄρθρα καὶ περὶ τὰς γνάθους μάλιστα ἀποστάσιες γίνονται.

Aphoriſ. 31.

Laßitudinem habẽtibus, in articulos & circa maxillas potißimum abſceſſus fiunt.

ΑΦΟΡΙΣ. λβ΄

Ὁκόσοισιν ἀνισταμένοισιν ἐκ τῶν νόσων τί πονέσει, ἐνταῦθα ἀποστάσιες γίνονται.

Aphoriſ. 32.

Quibuſcunq; reſurgentibus ex morbis, ſi quid laborauerint, hic fiunt abſceſſus.

ΑΦΟΡΙΣ. λγ'

* Ἀτὰρ ἢν καὶ προπεπονηκός τι ᾖ πρὸ τοῦ νοσεῖν, ἐνταῦθα στηρίζει ἡ νοῦσος.

ΑΦΟΡΙΣ. λδ'

* Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιστῇ, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. λε'

* Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ, καὶ μόλις καταπίνειν δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. λς'

* Ἱδρῶτες πυρεταίνουσιν ἢν ἄρξωνται, ἀγαθοὶ τριταῖοι, καὶ πεμ-

πταῖοι

Aphoriſ. 33.

* *Sed & ſi ante morbum aliqua parte doluerit, hic morb. firmatur.*

Aphoriſ. 34.

* *Si à febre habito tumore non exiſtēte in faucibus, ſtrāgulatio repente ſuperuenerit, letale.*

Aphoriſ. 35.

* *Si à febre habito collū peruertitur, et uix poteſt deuorare, ſine ullo tumore letale eſt.*

Aphoriſ. 36

* *Sudores febricitanti ſi incœperint, boni, et tertio die, & quin*

 to, &

πταῖοι, καὶ ἑβδομαῖοι, καὶ ἐνναταῖοι, καὶ ἑνδεκαταῖοι, καὶ τεσσαρεσκαιδεκαταῖοι, καὶ ἑπτακαιδεκαταῖοι, καὶ μίη καὶ εἰκοστὴ καὶ ἑβδόμη καὶ εἰκοστὴ καὶ τριακοστὴ τετάρτη, οὗτοι γὰρ ἱδρῶτες νόσους κρίνουσιν. οἱ δὲ μὴ οὕτως γινόμενοι πόνον σημαίνουσι, καὶ μῆκος νόσου καὶ ὑποτροπιασμούς.

ΑΦΟΡΙΣ. λζ´

* Οἱ ψυχροὶ ἱδρῶτες ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γινόμενοι, θάνατον, ξὺν πρηϊτέρῳ δὲ, μῆκος νόσου σημαίνουσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. λη´

* Καὶ ὅκου ἔνι τοῦ σώματος ἱδρὼς, ἐνταῦθα φράζει τὴν νόσον.

to, & septimo, et nono, & undecimo, & quartodecimo, & septimodecimo, & uigesimo, et uigesimoseptimo, & trigesimoquarto: hi enim sudores iudicant morbos. Qui uerò non ita fiunt, laborē significāt, et morbi longitudinem & recidiuam.

Aphoris. 37.

* Frigidi sudores, cū acuta qui dē febre mortem: cum mitiori autē, longitudinem morbi significant.

Aphoris. 38.

* Qua parte corporis sudor est, ibi significat morbum.

ΑΦΟΡΙΣ. λθ'

* Καὶ ὅκου ἐνὶ τοῦ σώματος θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἐνταῦθα ἡ νοῦσος.

Aphoris. 39.

* Et qua parte corporis calor, aut frigus, ibi morbus.

ΑΦΟΡΙΣ. μ'

* Καὶ ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ καὶ ἢν τὸ σῶμα καταψύχηται, ἢ αὖθις θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γίνηται, μῆκος νούσου σημαίνει.

Aphoris. 40.

* Et ubi in toto corpore mutationes, & si corpus refrigeretur, uel rursus calefiat, uel color alter ex altero fiat, longitudinem morbi significat.

ΑΦΟΡΙΣ. μα'

* ἱδρὼς πολὺς ἐξ ὕπνου ἄνευ τινὸς αἰτίης ἑτέρης γινόμενος, τὸ σῶμα, σημαίνει, ὅτι πλείονι τροφῇ χρέεται, ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντι τοῦτο γίνηται, σημαίνει ὅτι κενώσιος δέεται.

Aphoris. 41.

* Sudor multus ex somno factus absq; causa manifesta, corpus uti pluri cibo significat. Si uerò cibum nõ accipienti hoc accidat, scire oportet quod euacuatione indiget.

ΑΦΟΡΙΣ. μβ'

* ἱδρὼς πολὺς ψυχρὸς ἢ θερμὸς ἀεὶ ῥέων, ὁ ψυχρὸς μείζον, ὁ δὲ θερμὸς ἐλάσσων, νοῦσον σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. μγ'

* Οἱ πυρετοὶ ὁκόσοι μὴ διαλείποντες διὰ τρίτης, ἰσχυρότερον γίνονται, ἐπικίνδυνοι, ὅτῳ δ' ἂν τρόπῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

ΑΦΟΡ. μδ'

* Ὁκόσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τούτοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα, ἢ πόνοι ἐγγίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. με'

* Ὁκόσοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα, ἢ πόνοι ἐκ πυρετῶν μακρῶν γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

Aphoris. 42.

* *Sudor multus calidus, uel frigidus superfluẽs, frigidus magis, calidus minus, significat morbum.*

Aphoris. 43.

* Febres *quæcunq; non intermittentes, tertia die fortiores fiunt, magis periculosæ. Quocunq; autẽ modo intermiserint, periculũ abesse significatur.*

Aphoris. 44.

* *Quibus febres longæ, his tubercula, uel labores in articulis fiunt.*

Aphoris. 45.

* *Quibus tubercula, uel in articulis labores fiunt: hi pluribus utuntur cibis.*

ΑΦΟΡΙΣ. μϛʹ

Ἢν ῥῖγος ἐπιπίπτῃ πυρετῷ μὴ διαλείποντι ἤδη ἀσθενεῖ ἐόντι, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. μζʹ

Αἱ ἀποχρέμψιες αἱ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι μὴ διαλείπουσιν αἱ πελιδναὶ, αἱματώδεες, καὶ δυσώδεες, καὶ χολώδεες πᾶσαι, κακαί, ἀποχωρέουσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαί, καὶ κατὰ τὰς διαχωρήσιας, καὶ κατὰ τὰ οὖρα, ἢν δὲ μή τι τῶν συμφερόντων ἐκκρίνηται διὰ τῶν τόπων τούτων, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. μηʹ

Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ

Aphoris. 46.

Si rigor incidat febre non deficiēte, ægro iam debili, letale est.

Aphoris. 47.

Excreationes in febribus non intermittentibus, liuidæ, cruētæ, fœtidæ, & biliosæ, omnes malæ: & si bene exeūt, siue per alui excreationem, siue per urinas, bonæ: si uerò non aliquid eorum quæ iuuant, per hæc loca excernitur, malum.

Aphoris. 48.

In febribus non intermittentibus, si partes exteriores frigidæ, interio-

χρᾷ ἢ, τὰ δ' ἔνδον καίη ται καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. μθ'

* Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ ἢν χεῖλος, ἢ ὀφρὺς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ῥὶς, διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἤδη ἀσθενοῦς ἐόντος τοῦ σώματος, ὅτι ἂν τούτων γένηται, ἐγγὺς ὁ θάνατος.

ΑΦΟΡΙΣ. ν'

* Ὅκου ἐν πυρετῷ μὴ διαλείποντι δύσπνοια γένηται καὶ παραφροσύνη, θανάσιμον.

ΑΦΟΡ. να'

* Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἀποστήματα μὴ λυόμενα πρὸς τὰς πρώτας κρίσιας, μῆκος νόσου σημαίνει.

interiores urũtur, & sitim habeat, letale est.

Aphoris. 49.

* In febre non intermittente, si labrum, uel oculus, uel nasus, uel supercilium peruertatur, uel non uideat, uel non audiat, iam debili existẽte corpore, quicquid horum euenerit, mors proxima est.

Aphoris. 50.

* Vbi in febre nõ intermittente difficultas spirandi, & deliriũ acciderit, letale.

Aphoris. 51.

* In febrib: abscessus qui ad primas iudicationes non soluunt, longitudinem morbi significant.

ΑΦΟΡΙΣ. νβ'

Aphoris. 52.

* Ὁκόσοισι τοῖσι πυρετοῖσιν ἢ ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι κατὰ προαίρεσιν οἱ ὀφθαλμοὶ δακρύουσιν, οὐδὲν ἄτοπον, ὁκόσοι δὲ μὴ κατὰ προαίρεσιν ἀτοπώτερον.

* Quicunq; in febribus, uel in alijs morbis sponte illachrymant, nihil absurdum, qui uerò non sponte, absurdius.

ΑΦΟΡΙΣ. νγ'

Aphoris. 53.

* Ὁκόσοισι δὲ περὶ τῶν ὀδόντων ἐν τοῖσι πυρετοῖσι περίγλισχρα γίνηται, ἰσχυρότεροι γίνονται οἱ πυρετοί.

* Quibus circa dentes in febribus quidam lentores nascuntur, his fortes fiunt febres.

ΑΦΟΡΙΣ. νδ'

Aphoris. 54.

* Ὁκόσοισιν ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ βραχέα ἐρεθίζουσαι ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσι, οὐ πάνυ τι διψώδεες εἰσίν.

* Quibus plurimũ siccæ tusses leuiter irritantes in febribus ardentibus fiunt, nõ multum siti infestantur.

ΑΦΟΡΙΣ. νε'

Aphoris. 55.

* Οἱ ἐπὶ βουβῶσι πυ-

ρετοὶ

* Ex inguinũ tũorib. fe-

bres

ρετοὶ πάντες κακοὶ, πλὴν τῶν ἐφημέρων.

bres omnes malæ, preter diarias.

ΑΦΟΡΙΣ. νϛʹ

* Πυρέσσοντι ἱδρὼς ἐπιγενόμενος μὴ ἐκλείποντος τοῦ πυρετοῦ κακόν, μηκύνει γὰρ ἡ νοῦσος καὶ ὑγρασίην πλείω σημαίνει.

Aphoriſ. 56.

* Febricitanti ſudor ſuperueniẽs febre non deficiente, malum. Prorogatur enim morbus, et multã ſignificat humiditatẽ.

ΑΦΟΡΙΣ. νζʹ

* Ὑπὸ σπασμοῦ ἢ τετάνου ἐνοχλουμένῳ πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὸ νόσημα.

Aphor. 57.

* Qui à conuulſione, aut diſtentione neruorum tenetur, febre ſuperueniente liberatur.

ΑΦΟΡΙΣ. νηʹ

* Ὑπὸ καύσου ἐχομένου ἐπιγενομένου ῥίγεος, λύσις.

Aphoriſ 58.

* A febre ardẽte habito, rigore ſuperueniente, ſolutio.

ΑΦΟΡ. νθʹ

* Τριταῖος ἀκριβὴς κρίνεται ἐν ἑπτὰ περιόδοισιν τὸ μακρότατον.

Aphoriſ. 59.

* Tertiana exquiſita ſeptenis circuitib. quod lõgiſſimũ eſt, iudicatur.

ΑΦΟΡ. ξʹ.

* Ὁκόσοισιν ἂν ἐν τοῖ

Aphoriſ. 60.

* Quibus in febribus

σι πυρέξασι τὰ ὦτα κωφωθῇ, αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυὲν, ἢ κοιλίη ἐκταραχθεῖσα, λύει τὸ νόσημα. ΑΦΟΡΙΣ. ξα'

* Πυρέσσοντι ἢν μὴ ἐν περισσῇσιν ἡμέρῃσιν ἀφῇ ὁ πυρετὸς, ὑποτροπιάζειν εἴωθεν. ΑΦΟΡΙΣ. ξβ'

* Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἴκτεροι ἐπιγίνονται πρὸ τοῦ ἑπτὰ ἡμερῶν, κακὸν, ἢν μὴ ξυνδόσιες ὑγρῶν κατὰ τὴν κοιλίην γενῶνται. ΑΦΟΡ. ξγ'

* Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι καθ' ἡμέρην ῥίγεα γίνηται, καθ' ἡμέρην οἱ πυρετοὶ λύονται. ΑΦΟΡΙΣ. ξδ'

* Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρε-

bus aures obsurduerũt, sanguis ex naribus fluens, aut aluus turbata soluit morbum.

Aphoris. 61.

* Febricitantem nisi diebus imparib. febris reliquerit, solet recidiuare.

Aphoris. 62.

* Quibus in febribus morbus regius ante diem septimũ accidit, malum.

Aphoris. 63.

* Quibus in febribus quotidie rigores fiunt, quotidie febre soluuntur.

Aphoris. 64.

* Quibus in febri-

bus

σι πυρετοῖσι, τῇ ἑβδόμῃ ἢ τῇ ἐννάτῃ ἢ τῇ ἑνδεκάτῃ, ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἴκτεροι ἐπιγένωνται, ἀγαθόν, ἢν μὴ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον σκληρὸν ᾖ. ἢν δὲ μή, κακὸν οὐκ ἀγαθόν.

bus morbus regius, septimo, uel nono, uel undecimo, uel quartodecimo supuenerit, bonum: nisi dextrum ilium obduruerit, si uerò nō, nō bonum.

ΑΦΟΡ. ξε'

Aphoris. 65.

⁂ Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι περὶ τὴν κοιλίην καῦμα ἰσχυρὸν καὶ καρδιωγμός, κακόν.

⁂ In febribus circa uentriculum & fortis æstus, et cordis morsus, uel dolor, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ξς'

Aphoris. 66.

⁂ Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ὀξέσιν οἱ σπασμοὶ καὶ οἱ περὶ τὰ σπλάγχνα πόνοι ἰσχυροί, κακόν.

⁂ In acutis febribus conuulsiones, & circa uiscera dolores fortes, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ξζ'

Aphoris. 67.

⁂ Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν οἱ ἐκ τῶν ὕπνων φόβοι ἢ σπασμοί, κακόν.

⁂ In febribus ex somnis timores, uel cōuulsiones, malum.

ΑΦΟΡ.

Aphoris

ΑΦΟΡΙΣ. ξη′

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὸ πνεῦμα προσκόπτον, κακὸν· σπασμὸν γὰρ σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. ξθ′

Ὁκόσοισιν οὖρα παχέα, θρομβώδεα, ὀλίγα, οὐκ ἀπυρέτοισι, πλῆθος ἐπελθὸν ἐκ τουτέων λεπτὸν, ὠφελεῖ, μάλιστα δὲ τὰ τοιαῦτα ἔρχεται τοῖσιν ἐξ ἀρχῆς ἢ διὰ ταχέων ὑπόστασιν ἴσχει.

ΑΦΟΡ. ο′

Ὁκόσοισι δὲ ἐν πυρετοῖσι τὰ οὖρα ἀνατεταραγμένα, οἷον ὑποζυγίου, τουτέοισι κεφαλαλγίαι ἢ πάρεισιν, ἢ παρέσονται.

ΑΦΟΡΙΣ. οα′

Ὁκόσοισιν ἑβδομαῖα

Aphoriſ. 68.

In febribus ſpiritus offendens, malum, conuulſionem enim ſignificat.

Aphoriſ. 69.

Quib. urinæ craſſæ, grumoſæ, paucæ, nō ſine febre, multitudo ueniens ex his tenuis iuuat: præcipuè uerò tales ueniũt quibus ab initio, uel breui ſedimen ineſt.

Aphoriſ. 70.

Quibus urinæ perturbatæ quales ſunt iumentorum, his dolor capitis uel adeſt, uel aderit.

Aphoriſ. 71.

Quibus ſeptima indicatur

μαῖα κρίνεται, τουτέοισιν ἐπὶ νεφέλον ἴσχει τὸ οὖρον τῇ τετάρτῃ ἐρυθρὸν, καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον.

ΑΦΟΡΙΣ. οβ'

* Ὁκόσοισιν οὖρα διαφανέα λευκὰ, πονηρὰ, μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἢν ἐπιφαίνεται.

ΑΦΟΡ. ογ'

* Ὁκόσοισιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορβορίζοντα, ὀσφύος ἀλγήματος ἐπιγενομένου, αἱ κοιλίαι τουτέοισι καθυγραίνονται, ἢν μὴ φῦσαι καταῤῥαγέωσιν, ἢ οὔρου πλῆθος ἐπέλθῃ, ἐν πυρετοῖσι δὲ ταῦτα.

ΑΦΟΡΙΣ. οδ'

* Ὁκόσοισιν ἐλπὶς ἐς

ἄρθρα

iudicatur, his nubeculã habet quarta die urina rubeam, & alia ex ratione.

Aphoris. 72.

* Quibus urinæ albæ, et perspicuæ, malæ, præsertim si in delirantibus appareant.

Aphoris. 73.

* Quibus ilia suspensa murmurant, lumborũ dolore superueniente, his alui humectãtur, nisi flatus erumpãt, aut urinæ multitudo proueniat. hæc uerò in febribus.

Aphoris. 74.

* Quib. speratur ab-

scessum

ἄρθρα ἀφίςασθαι, ξύνεται τῆς ἀποςάσιος οὖρον πολὺ, κάρτα παχὺ, καὶ λευκὸν γινόμενον, οἷον ἐν τοῖσι κοπιώδεσι πυρετοῖσι τεταρταίοισιν, ἄρχεται ἐνίοισι γίνεσθαι. ἢν δὲ καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἱμοῤῥαγήσῃ, καὶ πάνυ ταχὺ λύεται.

scessum futurũ ad articulos, liberat ab abscessu urina multa, crassa & alba facta, qualis in laboriosis febrib. quarto die quibusdam incipit fieri. Si uerò etiam ex naribus fluxerit sanguis, breui admodũ solutio fit.

ΑΦΟΡΙΣ. οε΄

* Ἢν αἷμα ἢ πύον οὐρέῃ, τῶν νεφρῶν, ἢ τῆς κύστεως ἕλκωσιν σημαίνει.

Aphoris. 75.

* Si sanguinem, aut pus mingat, aut renum, aut uesicæ exulcerationem significat.

ΑΦΟΡΙΣ. ος΄

* Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι σαρκία σμικρὰ, ἢ ὥσπερ τρίχες ξυνέρχονται, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεται.

Aphoris. 76.

* Quibus in urina crassa existente, caruncula paruæ, aut ueluti capilli unà exeunt, his à renibus excernitur.

ΑΦΟΡΙΣ. οζ'

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι πιτυρώδεα συνεξουρέεται, τουτέοισιν ἡ κύστις ψωριᾷ.

Aphoris. 77.

Quibus in urina crassa, furfurea quædã simul exeunt, his uesica scabie laborat.

ΑΦΟΡΙΣ. οη'

Ὁκόσοι ἀπὸ ταὐτομάτου αἷμα οὐρέουσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν φλεβίου ῥῆξιν σημαίνει.

Aphoris. 78.

Quicunq; sponte sanguinem mingũt, his à renibus uenulam ruptam significatur.

ΑΦΟΡΙΣ. οθ'

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσαται, τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ.

Aphoris. 79.

Quibus in urinis arenosa subsistũt, his uesica laborat calculo.

ΑΦΟΡΙΣ. π'

Ἢν αἷμα οὐρέῃ καὶ θρόμβους καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ ὑπογάστριον, καὶ ἐς τὸ πόδα-

Aphoris. 80.

Si sanguinẽ mingãt, aut grumos, uel stillicidium urinæ habeãt, & dolor in imum incidat uentrem, & pectinem,

περιτόναιον, τὰ περὶ τὴν κύστιν ποιεῖ.

nem, & semen, circa uesicam labor est.

ΑΦΟΡΙΣ. πα'

Ἢν αἷμα καὶ πῦον οὐρέῃ καὶ λεπίδας, καὶ ὀσμὴ βαρεῖα ᾖ, τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

Aphoris. 81.

Si sanguinem aut pus minxerit, aut squamulas, & grauis odor adsit, uesicæ exulcerationem significat.

ΑΦΟΡΙΣ. πβ'

Ὁκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ φύματα φύεται, τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος, λύσις.

Aphoris. 82.

Quibus in urinaria fistula tubercula nascuntur: his suppuratione facta, & eruptione, solutio.

ΑΦΟΡΙΣ. πγ'

Οὔρησις νύκτωρ πολλὴ γενομένη, σμικρὴν τὴν ὑποχώρησιν σημαίνει.

Aphoris. 83.

Mictio noctu plurima facta, paruã significat deiectionem.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου Ἀφορισμῶν βιβλίον πέμπτον.

ΑΦΟΡΙΣ. α'

Σπασμὸς ἐξ ἐλεβόρου, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. β'

* Ἐπὶ τραύματι σπασμὸς ἐπιγενόμενος, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. γ'

* Αἵματος πολλοῦ ῥυέντος σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγενόμενος, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. δ'

* Ἐπὶ ὑπερκαθάρσει σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγενόμενος, κακόν.

ΑΦΟΡ.

HIPPOCRATIS Coi Aphorismorum Liber V.

Aphoris. 1.

Onuulsio ex Eleboro, letalis est.

Aphoris. 2.

* Cõuulsio ex uulnere, letalis est.

Aphor. 3.

* Vbi sanguis plurimus fluxerit, singultus, aut conuulsio superueniens, malum.

Aphoris. 4.

* Ex superflua purgatiõe, cõuulsio, aut singultus superueniẽs malũ.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ε'

* Ἤν μεθύων ἐξαίφνης ἄφωνός τις γένηται, σπασθεὶς ἀποθνήσκει. ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ, ἢ ἐς τὴν ὥρην ἐλθὼν, καθ' ἣν αἱ κραιπάλαι λύονται, φθέγξηται.

ΑΦΟΡΙΣ. ς'

* Ὁκόσοι ὑπὸ τετάνου ἁλίσκονται, ἐν τέσσαρσιν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται, ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ'

* Τὰ ἐπιληπτικὰ ὁκόσοισι πρὸ τῆς ἥβης γίνεται, μετάστασιν ἴσχει, ὁκόσοισι δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτεων γίνεται τουτέοισι τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

Aphoris. 5.

* Si ebrius quispiã repẽte obmutuerit, conuulsus moritur, nisi febre corripiatur, aut ubi ad horã peruenerit qua soluũtur crapulæ, uocẽ recuperet.

Aphoris. 6.

* Quicũq; à distentione corripiuntur, in quatuor diebus pereũt: si uerò has effugerint, sani fiunt.

Aphoris. 7.

* Quibuscunq; morbi comitiales fiunt, ante pubertatẽ mutationem accipiunt: quibuscunq; autem uigesimoquinto, commoriuntur.

ΑΦΟΡΙΣ. η'
* Ὁκόσοι πλευριτικοὶ γενόμενοι οὐκ ἀνακαθαίρονται ἐν τέσσαρσι καὶ δέκα ἡμέρῃσι, τούτοισιν ἐς ἐμπύημα μεθίσταται.

Aphoris. 8.
* Quicunq; morbo laterali laborantes in quatuordecim dieb. nō repurgantur, hi ad suppurationem uertuntur.

ΑΦΟΡ. θ'
* Φθίσις γίνεται μάλιστα ἡλικίῃσι τοῖσιν ἀπὸ ὀκτὼ καὶ δέκα ἐτέων μέχρι πέντε καὶ τριήκοντα.

Aphoris. 9.
* Tabes fiunt maximè ætatibus, à decimooctauo usque ad trigesimumquintum.

ΑΦΟΡΙΣ. ι'
* Ὁκόσοι κυνάγχην διαφεύγουσιν, ἐς τὸν πνεύμονα τουτέοισι τρέπεται, καὶ ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀποθνήσκουσιν. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ἔμπυοι γίνονται.

Aphoris. 10.
* Quicunq; ab angina liberantur, his ad pulmonem uertitur, & in septem diebus pereunt: si uerò has effugerint, suppurantur.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'
* Τοῖσιν ὑπὸ τῶν φθίσιων

Aphoris. 11.
* Qui tabe molestantur,

φθίσιος ἐνοχλουμένοισιν, ἢν τὸ πτύσμα ὅπερ ἂν ἀποβήσσωσι βαρὺ ὄζῃ περὶ τοὺς ἄνθρακας ἐπιχεόμενον, καὶ αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσι, θανατώδες.

ΑΦΟΡΙΣ. ιβ'

Ὁκόσοισι φθισιῶσιν αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέουσιν, οὗτοι διαρροίης ἐπιγενομένης ἀποθνήσκουσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ'

Ὁκόσοι αἷμα ἀφρῶδες ἀναπτύουσι, τούτοισιν ἐκ τοῦ πνεύμονος ἡ τοιαύτη ἀναγωγὴ γίνεται.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ'

Ὑπὸ φθίσιος ἐχομένῳ, διάρροια ἐπιγενομένη,

tur, si sputũ quod extussiunt graue olet, iniectũ carbonibus, et capilli in capite defluunt, letale.

Aphoris. 12.

Quibuscunq; tabe laborãtibus capilli à capite defluunt, his alui profluuio superueniente moriuntur.

Aphoris. 13.

Quicunq; spumosum sanguinem expuũt, his e pulmone eductio fit.

Aphoris. 14.

A tabe habito profluuium alui superue-

γενομένη, θανατῶδες.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε'

* Ὁκόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν, ἀφ' ἧς ἂν ἡ ῥῆξις γίνηται, παύονται, ἢν δὲ μὴ, εἰς φθίσιν μεθίστανται.

ΑΦΟΡΙΣ. ιϛ'

* Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα τοῖσι πλεονάκις χρεομένοισι, σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμορραγίας, λειποθυμίας, ταῦτα οἷσι θάνατος.

ΑΦΟΡΙΣ. ιζ'

* Τὸ δὲ ψυχρὸν σπασμοὺς, τετάνους, μελασμοὺς καὶ ῥίγεα πυρετώδεα.

ΑΦΟΡ.

niens, letale.

Aphoriſ. 15.

* *Quicunq; ex morbo laterali ſuppurãtur, ſi in quadraginta dieb. purgantur, à die à qua fit ruptio, liberantur. Si uerò nõ: ad tabem tranſeunt.*

Aphoriſ. 16.

* *Calidum ubi quis ſæpius eo utatur, hæc mala affert, carniũ effœminationem, neruorum incontinentiam, mentis torporẽ, profluuia ſanguinis, animi defectionem, hæc ad quæ mors.*

Aphoriſ. 17.

* *Frigidũ autẽ, conuulſiones, diſtẽtiones, liuores, rigores febriles.*

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη′

* Τὸ ψυχρὸν πολέμιον ὀστέοισιν, ὀδοῦσι, νεύροις, ἐγκεφάλῳ, νωτιαίῳ μυελῷ, τὸ δὲ θερμὸν ὠφελιμόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθ′

* Ὁκόσα κατέψυκται, ἐκθερμαίνειν δεῖ, πλὴν ὁκόσα αἱμοῤῥαγέει, ἢ μέλλει.

ΑΦΟΡΙΣ. κ′

Ἕλκεσι τὸ μὲν ψυχρὸν δακνῶδες. δέρμα περισκληρύνει ὀδύνην ἀνεκπύητον ποιέει, μελαίνει, ῥίγεα πυρετώδεα ποιεῖ, σπασμοὺς καὶ τετάνους.

ΑΦΟΡΙΣ. κα′

* Ἔστι δὲ ὅκου ἐπὶ τετάνου ἄνευ ἕλκεος νέῳ εὐσάρκῳ θέρεος μέσου

Aphoriſ. 18.

* Frigidum inimicũ oßibus, dẽtibus, neruis, cerebro, ſpinali medullæ, calidum uerò, utile.

Aphoriſ. 19.

* Quæcũq; refrigerata ſunt excalefacere oportet, exceptis his quibus ſanguis fluit, aut fluxurus eſt.

Aphoriſ. 20.

* Vlceribus, frigidũ quidem mordax, cutem obdurat, dolorem inſuppurabilem facit, liuorẽ obducit, rigores febriles, conuulſiones, diſtentiones.

Aphoriſ. 21.

* Eſt aũt ubi in diſtentione ſine ulceratiõe, iuuene bene carnoſo, æſtate

μέσου, ψυχροῦ πολλοῦ κατάχυσις ἐπανάκλησιν θερμῆς ποιέεται, θερμὴ δὲ ταῦτα ῥύεται.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ΄

* Τὸ θερμὸν ἐκπυητικὸν οὐκ ἐπὶ παντὶ ἕλκει, μέγιστον σημεῖον ἐς ἀσφαλείην, δέρμα μαλάσσει, ἰσχναίνει, ἀνώδυνον, ῥιγέων, σπασμῶν, τετάνων, παρηγορικὸν, τὴν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ καρυβαρίην λύει, πλεῖστον δὲ διαφέρει ὀστέων κατήγμασι, μάλιστα δὲ τοῖσιν ἐψιλωμένοισι, τουτέων δὲ μάλιστα, τοῖσιν ἐν κεφαλῇ ἕλκεα ἔχουσι. καὶ ὁκόσα ὑπὸ ψύξιος θνήσκει, ἢ ἑλκοῦται, καὶ ἕρπησιν ἐσθιομένοισιν,

te media, frigidæ aquæ multa perfusio calorem reuocat. Calor autē, hæc soluit.

Aphoris. 22.

* Calidum suppuratorium non in omni ulcere, magnum ad securitatem indicium, cutem mollit, extenuat, dolore sedat, rigores, conuulsiones, & distensiones, mitigat: & ex his quæ ad caput attinent, eius soluit grauitatem, plurimū autem confert ossium fracturis, sed nudis præcipuè, eorumq́; maximè qui in capite ulcera habēt, & quæcūq; à frigore moriunur, uel ulcerātur, & repētibus comesa,

ἐσθιομένοισιν, ἕδρῃ, αἰδοίῳ, ὑστέρῃ, κύστει, τουτέοισι τὸ θερμὸν φίλιον καὶ κρῖνον, τὸ δὲ ψυχρὸν πολέμιον καὶ κτεῖνον.

comesis, sedi, pudendis, utero, uesicæ: his calidũ amicum, & iudicans: frigidum inimicum, & perimens.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ′

※ Ἐν τουτέοισι δεῖ τῷ ψυχρῷ χρέεσθαι, ὁκόθεν αἱμοῤῥαγέειν μέλλει, μὴ ἐπ' αὐτὰ, ἀλλὰ περὶ αὐτὰ, ὁκόθεν ἐπιῤῥεῖ, καὶ ὁκόσαι φλεγμοναὶ ἢ ἐπιφλογίσματα ἐς τὸ ἐρυθρὸν καὶ ὕφαιμον ῥέποντα νεαρῷ αἵματι ἐπὶ ταῦτα. ἐπεὶ τά γε παλαιὰ μελαίνει, καὶ ἐρυσίπελας τὸ μὴ ἑλκούμενον, ἐπεὶ τό γε ἑλκούμενον βλάπτει.

Aphoris. 23.

※ In his frigido utendum unde fluit sanguis, aut fluxurus est, non ad ipsa, sed circa ipsa unde influit: & quæcunq; inflammationes, uel inflammina ad rubrũ, & subcruentum sanguine recenti tendũt, nam ueteribus nigredinem affert. Erysipelas etiam nõ ulceratũ iuuat: nam exulceratum lædit.

ΑΦΟΡ. Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. κδ'

* Τὰ ψυχρὰ οἷον χιὼν καὶ κρύσταλλος, τῷ στήθει πολέμια, βηχέων κινητικά, αἱμοῤῥοϊκά, καὶ καταῤῥοϊκά.

Aphoriſ. 24.

* Frigida qualis nix, & glacies pectori inimica, tuſſes mouẽt, & ſanguinẽ, et deſtillationes.

ΑΦΟΡΙΣ. κε'

* Τὰ δὲ ἐν ἄρθροισιν οἰδήματα καὶ ἀλγήματα ἄτερ ἕλκεος καὶ ποδαγρικὰ καὶ σπάσματα, τουτέων τὰ πλεῖστα ψυχρὸν πολὺ καταχεόμενον, ῥηΐζει τε καὶ ἰσχναίνει, καὶ ὀδύνην λύει, νάρκη δὲ μετρίη ὀδύνης λυτική.

Aphoriſ. 25.

* Tumores articulorum, atq; dolores abſque ulcere, & podagricos quoq;, atque cõuulſa, horum plurima frigida aqua largè effuſa leuat, et extenuat, ſoluitq; dolorem, nam modicus torpor dolorem ſoluit.

ΑΦΟΡΙΣ. κϛ'

* Ὕδωρ τὸ ταχέως θερμαινόμενον, καὶ ταχέως ψυχόμενον, κουφότατον.

Aphoriſ. 26.

* Aqua quæ cito calet, et cito refrigeratur, leuiſsima eſt.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ.

Ὁκόσοισι δὲ πιεῖν ὀρέξιες νύκτωρ, καὶ σιπάνυ διψῶσιν, ἢν ἐπικοιμηθῶσιν, ἀγαθόν.

ΑΦΟΡ. κη'

Γυναικείων ἀγωγὸν ἡ ἐν ἀρώμασι πυρίη, πολλαχῆ δὲ καὶ εἰς ἄλλα χρησίμη ἂν ἦν, εἰ μὴ καρηβαρίας ἐνεποίει.

ΑΦΟΡ. κθ'

Τὰς κυούσας φαρμακεύειν, ἢν ὀργᾷ τετράμηνα, καὶ ἄχρι ἑπτὰ μηνῶν, ἧσσον. τὰ δὲ νήπια καὶ πρεσβύτερα εὐλαβέεσθαι χρή.

ΑΦΟΡΙΣ. λ'

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ὑπό τινος τῶν ὀξέων νουσημάτων ληφθῆναι, θανάσιμον.

ΑΦΟΡ.

Aphoriſ. 27.

Qui noctu bibere appetũt, bis admodum ſitientibus ſi ſuperdormierint, bonum.

Aphoriſ. 28.

Suffitus aromatũ muliebria ducit, ſæpius uerò ad alia utilis eſſet, niſi capitis faceret grauitatem.

Aphoriſ. 29.

Grauidas purgare turgẽte materia à quarto menſe uſq; ad ſeptimum, minus uerò has. Recentiores aũt, & ſeniores uereri oportet.

Aphoriſ. 30.

Mulierẽ utero gerentem capi ab aliquo morbo acuto, letale eſt.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. λα'

* Γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, φλεβοτομηθεῖσα ἐκτιτρώσκει, καὶ μᾶλλον εἰ μεῖζον εἴη τὸ ἔμβρυον.

Aphoriſ. 31.

* Mulier utero gerens ſanguine miſſo ex uena, abortit: & magis ſi fœtus ſit maior.

ΑΦΟΡΙΣ. λβ'

* Γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ τῶν καταμηνίων ῥαγέντων, λύσις.

Aphoriſ. 32.

* Mulieri ſanguinē euomēti, mēſtruis erumpentibus, ſolutio.

ΑΦΟΡΙΣ. λγ'

* Γυναικὶ τῶν καταμηνίων ἐκλειπόντων, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῆναι, ἀγαθόν.

Aphoriſ. 33.

* Mēſtruis deficientibus ſanguis ex naribus fluens, bonum.

ΑΦΟΡΙΣ. λδ'

* Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, ἢν ἡ κοιλίη πολλὰ ῥυῇ, κίνδυνος ἐκτρῶσαι.

Aphoriſ. 34.

Mulieri in utero gerenti ſi aluus plurimū profluat, periculum eſt ne abortiat.

ΑΦΟΡ. λε'

* Γυναικὶ ὑπὸ ὑστερικῶν ἐνοχλουμένῃ ἢ δυστοκούσῃ, πταρμὸς ἐπιγενόμενος, ἀγαθόν.

Aphoriſ. 35.

* Mulier quæ uterinis moleſtatur, aut difficulter parit, ſuperueniens ſternutatio, bonum.

ΑΦΟΡΙΣ. λϛ΄

* Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἄχροα, καὶ μὴ κατὰ τὰ αὐτὰ ἀεὶ γινόμενα, καθάρσιος δεῖσθαι σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. λζ΄

* Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ἐξαίφνης οἱ μαζοὶ ἰσχνοὶ γένωνται, ἐκτιτρώσκει.

ΑΦΟΡΙΣ. λη΄

* Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ὁ ἕτερος μαζὸς ἰσχνὸς γένηται, δίδυμα ἐχούσῃ θάτερον ἐκτιτρώσκει, καὶ ἢν μὲν ὁ δεξιὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄρσεν, ἢν δὲ ὁ ἀριστερὸς τὸ θῆλυ.

ΑΦΟΡΙΣ. λθ΄

* Ἢν γυνὴ μὴ κύουσα, μηδὲ τετοκυῖα,

γάλα

Aphoriſ. 36.

* *Mulieri mẽſes decolores, nec per idẽ ſemper tempus uenientes, purgationem indicant eſſe neceſſariam.*

Aphoriſ. 37.

* *Mulieri utero gerenti ſi mammæ graciles repẽte fiãt, abortit.*

Aphoriſ. 38.

* *Mulieri utero gerenti, ſi altera mamma gracilis fiat geminos habenti, alterum abortit, & ſiquidẽ mamma dextera gracilis fiat, marem: ſi uerò ſiniſtra, fœminam.*

Aphoriſ. 39.

* *Si mulier quæ neq; grauida eſt, neq; pepe-*

rit,

γάλα ἔχῃ, ταύτῃ τὰ καταμήνια ἐκλέλοιπε.

ΑΦΟΡΙΣ. μ'

* Γυναιξὶν ὁκόσῃσιν ἐς τοὺς τιτθοὺς αἷμα συστρέφεται, μανίην σημαίνει. ΑΦΟΡ. μα'

* Γυναῖκα ἢν θέλῃς εἰδέναι εἰ κύει, ἐπὴν μέλλῃ καθεύδειν ἀδείπνῳ ἐούσῃ μελίκρατον δίδου πιεῖν, καὶ ἢν περ στρόφος αὐτὴν ἔχῃ περὶ τὴν γαστέρα, κύει, ἢν δὲ μὴ οὐ κύει.

ΑΦΟΡΙΣ. μβ'

* Γυνὴ ἔγκυος, εἰ μὲν ἄρσεν κύει, εὔχρους ἐστιν, ἢν δὲ θῆλυ, δύσχρους.

ΑΦΟΡΙΣ. μγ'

* Ἢν γυναικὶ κυούσῃ ἐρυσίπελας ἐν τῇ

rit, lac habet; huic menſtrua defecerunt.

Aphoriſ. 40.

* Quibuſcunq; mulieribus ad mãmas ſanguis colligitur, furorẽ ſignificat.

Aphoriſ. 41.

* Si uelis noſcere an conceperit mulier, cum dormitura eſt ei aquam mulſam potandam da: & ſi alui tormina patietur, concepit: ſi minus, non concepit.

Aphoriſ. 42.

* Mulier ſi marem concepit, bene colorata eſt: ſi uerò fœminã, male colorata.

Aphoriſ. 43.

* Si mulieris grauidæ, in utero ſit eryſipelas,

τῇ ὑστέρῃ γένηται, θανατῶδες. ΑΦΟΡ. μδ'

* Ὁκόσαι παρὰ φύσιν λεπταὶ ἐοῦσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσιν, ἐκτιτρώσκουσιν δίμηνα πρὶν ἢ παχυνθῆναι.

ΑΦΟΡΙΣ. με'

* Ὁκόσαι δὲ μετρίως τὸ σῶμα ἔχουσαι ἐκτιτρώσκουσι δίμηνα καὶ τρίμηνα ἄτερ προφάσιος φανερῆς, ταύτῃσιν αἱ κοτυληδόνες μύξης μεσταί εἰσι. καὶ οὐ δύνανται κρατέειν ὑπὸ τοῦ βάρεος τὸ ἔμβρυον, ἀλλ' ἀποῤῥήγνυνται.

ΑΦΟΡΙΣ. μϛ'

* Ὁκόσαι παρὰ φύσιν παχεῖαι ἐοῦσαι, μὴ ξυλλαμβάνουσιν ἐν γαστρί, ταύτῃσι τὸ ἐπί-

πλοον

sipelas, letale.

Aphoris. 44.

* Quæcunq; præter naturã tenues existẽtes utero gerũt, abortiunt priusquàm crassescant.

Aphoris. 45.

* Quæcunq; mediocriter corpora habẽtes, abortiunt, secundo aut tertio mense sine occasione manifesta: his acetabula uteri plena mucoris sunt, & non possunt ex pondere fœtum continere, sed disrumpuntur.

Aphoris. 46.

* Quæcũq; præter naturã crassæ, non concipiunt utero, his omen

 tum

πλοον τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ἀποπιέζει, καὶ πρὶν ἢ λεπτυνθῆναι, οὐ κυΐσκουσιν. ΑΦΟΡ. μζ´

Ἢν ὑστέρη ἐν τῷ ἰσχίῳ ὀγκωμένη διαπυήσῃ, ἀνάγκη ἔμμοτον γενέσθαι.

ΑΦΟΡΙΣ. μη´

Ἔμβρυα τὰ μὲν ἄρσενα ἐν τοῖσι δεξιοῖσι, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μᾶλλον.

ΑΦΟΡΙΣ. μθ´

Ὑστέρων ἐκπτώσιες πταρμικὸν προσθεὶς, ἐπιλαμβάνειν τοὺς μυκτῆρας καὶ τὸ στόμα. ΑΦΟΡΙΣ. ν´

Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἢν βούλῃ ἐπισχεῖν, σικύην ὡς μεγίστην πρὸς τοὺς τιτθοὺς πρόσβαλλε.

tum os uteri cõprimit: & priusquã extenuentur, non concipiunt.

Aphoris. 47.

Si uterus in coxã uergẽs suppuratur, necesse est linamẽtũ fieri.

Aphoris. 48.

Fœtus, mares quidem *in dextris: fœminæ uerò in sinistris magis.*

Aphoris. 49.

Vt secunda procidat, sternutatorio apposito, *& nares apprehendito, & os.*

Aphoris. 50.

Mulieri si uelis mẽstrua cohibere, *cucurbitulam quàm maximam ad mammas appone.*

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. να'

* Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ τήνασμος ἐπιγενόμενος, ἐκτιτρώσκει.

ΑΦΟΡΙΣ. νβ'

* Ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσι, τουτέων τὸ στόμα τῶν ὑστερέων συμμέμυκεν.

ΑΦΟΡΙΣ. νγ'

* Γυναικὶ ἢν ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα πολὺ ἐκ τῶν μαζῶν ῥυῇ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει, ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μαστοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. νδ'

* Ὁκόσαι διαφθείρειν μέλλουσι τὰ ἔμβρυα, ταύτῃσιν οἱ τιτθοὶ ἰσχνοὶ γίνονται. ἢν δὲ πάλιν

Aphoris. 51.

* *Mulieri utero gerenti tenasmus superueniens, abortum facit.*

Aphoris. 52.

* Quæ utero gerũt, *his uteri os comprimitur.*

Aphoris. 53.

* *Mulieri utero gerẽti, si lac multũ è mammis effluat, fœtum imbecillẽ significat, si uerò, mammæ solidæ fuerint fœtum significãt saniorem.*

Aphoris. 54.

* Quæ corrupturæ *sunt fœtus, his mammæ extenuãtur. Si uerò rursus*

πάλιν σκληροὶ γένωνται, ὀδύνη ἔσται ἢ ἐν τοῖσι τιτθοῖσιν, ἢ ἐν τοῖσιν ἰσχίοισιν, ἢ ἐν τοῖσι γούνασιν, ἢ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν, καὶ οὐ διαφθείρουσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. νε΄

* Ὁκόσῃσι τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρόν ἐστι, ταύτῃσιν ἀνάγκη τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ξυμμύειν.

ΑΦΟΡΙΣ. νϛ΄

* Ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ὑπὸ πυρετῶν λαμβάνονται, καὶ ἰσχυρῶς ἰσχναίνονται ἄνευ προφάσιος φανερῆς, τίκτουσι χαλεπῶς καὶ ἐπικινδύνως, ἢ ἐκτιτρώσκουσαι κινδυνεύουσιν.

ΑΦΟΡ.

rurſus duræ fiant, dolor aut mãmas, aut coxas, aut oculos, aut genua infeſtabit, & non corrumpent.

Aphoriſ. 55.

* Quibus os uteri *durum eſt, his uteri os cõprimi eſt neceſſariũ.*

Aphoriſ. 56.

* Quæcunq; *utero gerentes à febribus corripiũtur, & fortiter caleſiũt ſine occaſione manifeſta, difficulter pariunt, & cum periculo, aut abortum facientes periclitantur.*

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. νζ'

* Ἐπὶ ῥόῳ γυναικείῳ σπασμὸς καὶ λειποθυμίη ἢν ἐπιγένηται, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. νη'

* Καταμηνίων πλειόνων γινομένων, νοῦσοι ξυμβαίνουσι, καὶ μὴ γινομένων ἀπὸ τῆς ὑστέρης γίνονται νοῦσοι.

ΑΦΟΡΙΣ. νθ.

* Ἐπὶ ἀρχῷ φλεγμαίνοντι καὶ ὑστέρῃ πλεγμαινούσῃ, στραγγουρίη ἐπιγίνεται, καὶ ἐπὶ νεφροῖσιν ἐμπύοισιν στραγγουρίη ἐπιγίνεται, ἐπὶ δὲ ἥπατι φλεγμαίνοντι λὺγξ ἐπιγίνεται. ΑΦΟΡ. ξ'

* Γυνὴ ἢν μὴ λαμβάνῃ ἐν γαστρὶ, βού-

Aphoris. 57.

* *In fluxu muliebri si conuulsio, & animi defectus aduenerit, malũ.*

Aphoris. 58.

* *Si menstrua plura fiant, accidunt morbi: & si nõ fiant, ex utero morbi contingunt.*

Aphoris. 59.

* Recto intestino, *aut utero inflammationem patiente, urinæ stillicidium accidit, & renibus purulẽtis urinæ aduenit stillicidium.*

Aphoris. 60.

* *Si mulier nõ cõcipit,*

λῇ δὲ εἰδέναι εἰ λήψεται, περικαλύψας ἱματίοισι θυμία κάτω. καὶ ἢν μὲν πορεύεσθαί σοι δοκέῃ ἡ ὀδμὴ διὰ τοῦ σώματος ἐς τὰς ῥῖνας, καὶ ἐς τὸ στόμα, γίνωσκε ὅτι αὐτὴ οὐ δι᾽ ἑωυτὴν ἄγονός ἐστιν.

ΑΦΟΡΙΣ. ξα'

* Ἢν γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ αἱ καθάρσιες πορεύωνται, ἀδύνατον τὸ ἔμβρυον ὑγιαίνειν.

ΑΦΟΡΙΣ. ξβ'

* Ἢν γυναικὶ καθάρσιες μὴ πορεύωνται, μήτε φρίκης, μήτε πυρετοῦ ἐπιγενομένου, ἄσαι δὲ αὐτῇ προσπίπτουσι, λογίζου ταύτην ἐν γαστρὶ ἔχειν.

ΑΦΟΡ.

cipit, scire autem uelis si cōceptura sit, pannis circuntectam de subter suffias, & si odor uideatur per corpus ire ad nares, & os, scito quòd ipsa non ex seipsa sterilis est.

Aphoris. 61.

* *Si mulieri utero gerenti purgationes eant, impossibile est fœtum esse sanum.*

Aphoris. 62.

* *Si mulieri cessent purgationes, neque febris, neque rigor superueniat, & fastidia incidāt, iudica ipsam in utero habere.*

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ξγ'

* Ὁκόσαι ψυχρὰς καὶ πυκνὰς τὰς μήτρας ἔχουσιν οὐ κυΐσκουσι, καὶ ὁκόσαι καθύγρους ἔχουσι τὰς μήτρας οὐ κυΐσκουσιν. ἀποσβέννυται γὰρ αὐταῖς ὁ γόνος. καὶ ὁκόσαι ξηρὰς μᾶλλον καὶ περικαέας, ἐνδείῃ γὰρ τῆς τροφῆς φθείρεται τὸ σπέρμα, ὁκόσαι δὲ ἐξ ἀμφοτέρων τὴν κρᾶσιν ἔχουσι σύμμετρον, αἱ τοιαῦται ἐπίτεκνοι γίνονται.

Aphoriſ. 63.

* *Quæcunque frigidos,et ſpiſſos uteros habent,non concipiunt.Et quæcunq; præhumidos uteros habent non concipiūt:extinguitur enim in eis genitura.Et quæcunque ſiccos, magis et adurentes : nam ex defectu alimenti corrumpitur ſemen. Quæcunque uerò ex utriſq; mediocrem habent temperaturam, hæ fæcundæ ſunt.*

ΑΦΟΡΙΣ. ξδ'

* Παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀῤῥένων, ἢ γὰρ διὰ ἀραιότητα τοῦ σώματος τὸ πνεῦμα ἔξω φέρεται πρὸς τὸ μὴ

Aphoriſ. 64.

* *Similiter autem et in marib. aut enim propter corporis raritatē ſpiritus extra fertur,ut*

τὸ μὴ παραπέμπειν τὸ σπέρμα, ἢ διὰ τὴν πυκνότητα τὸ ὑγρὸν οὐ διαχωρέει ἔξω, ἢ διὰ τὴν ψυχρότητα οὐκ ἐκπυροῦται, ὥστε ἀθροίζεσθαι πρὸς τὸν τόπον τοῦτον, ἢ διὰ τὴν θερμασίην τὸ αὐτὸ τοῦτο γίνεται.

ΑΦΟΡΙΣ. ξε'

Γάλα διδόναι κεφαλαλγέουσι, κακόν. Κακὸν δὲ καὶ πυρεταίνουσι, καὶ οἷσιν ὑποχόνδρια μετέωρα διὰ βορβορίζοντα, καὶ τοῖσι διψώδεσι, κακὸν δὲ καὶ οἷσι χολώδεες αἱ διαχωρήσιες ἐν ὀξέσι πυρετοῖσιν ἐοῦσι καὶ οἷσιν αἵματος πολλοῦ διαχώρησις γέγονεν,

ἁρμόζει

semen non transmittatur ad os, uel propter spißitudinē humor non exit foras: uel propter frigiditatem non concalescit, ita ut ad hunc colligatur locum, uel propter caliditatē hoc idē accidit.

Aphoris. 65.

Lac dare caput dolentibus, malum: malum uerò & febricitātibus, & quibus ilia suspensa murmurant, & siticulosis: malum autem & quibus in febribus acutis biliosæ sunt deiectiones, & quib. sanguinis multi deiectio facta est.

Conuenit

ἁρμόζει δὲ τοῖσι φθινώδεσι, μὴ λίην πολλῶ πυρέσσουσι, διδόναι δὲ καὶ ἐν πυρετοῖσι μακροῖσι, βληχροῖσι, μηδενὸς τῶν προειρημένων σημείων παρεόντος, παρὰ λόγον δὲ ἐκτετηκόσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. ξϛʹ

* Ὁκόσοισιν οἰδήματα ἐφ᾽ ἕλκεσι φαίνονται, οὐ μάλλον σπῶνται, οὐδὲ μαίνονται, τουτέων δ᾽ ἀφανισθέντων ἐξαίφνης, τοῖσι μὲν ὄπισθεν σπασμοί, τέτανοι, τοῖσι δὲ ἔμπροσθεν μανίαι, ὀδύναι πλευροῦ ὀξεῖαι, ἢ ἐμπύησις, ἢ δυσεντερίη, ἢν ἐρυθρὰ ἦ τὰ οἰδήματα.

Conuenit autem, & tabidis dare qui non ualde multum febricitant, & in febribus lõgis, & paruis, si nullum ex supradictis signis affuerit, & præter rationem consumptis.

Aphoris. 66.

* Quibus tumores in ulceribus apparent non conuelluntur maximè, neque insaniunt. Verum his euanescentibus de repente, quibusdam à tergo cõuulsiones & distentiones fiunt: quibusdã ante insania, uel dolor lateris acutus, uel suppuratio, uel difficultas intestinorum, si tumores sunt rubicundi.

ΑΦΟΡΙΣ. ξζ

* Ἢν [τραυμάτων πονηρῶν καὶ ἰσχυρῶν ἐόντων, οἰδήματα μὴ φαίνηται, μέγα κακόν.

Aphoris. 67.

* Si in uulneribus fortibus, & prauis tumor non appareat, ingens malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ξη'

* Τὰ χαῦνα χρηστά, τὰ δὲ ἔνομα κακά.

Aphoris. 68.

* Molles, boni: crudi uerò, mali.

ΑΦΟΡΙΣ. ξθ'

* Τῷ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς ὀδυνωμένῳ, ἡ ἐν μετώπῳ ὀρθὴ φλὲψ τμηθεῖσα, ὠφελέει.

Aphoris. 69.

* Dolenti partem capitis posteriorem, in fronte recta uena incisa prodest.

ΑΦΟΡΙΣ. ο'

* Ῥίγεα ἄρχεται γυναιξὶ μὲν ἐξ ὀσφύος μᾶλλον, καὶ διὰ νώτου ἐς κεφαλήν, ἀνδράσι δὲ μᾶλλον ὄπισθεν, ἢ ἔμπροσθεν τοῦ σώματος. οἷον πηχέων, καὶ μηρῶν, ἅταρ καὶ τὸ δέρμα ἀραιόν, δηλοῖ δὲ τοῦτο ἡ θρίξ.

Aphoris. 70.

* Rigores incipiũt mulierib. quidẽ ex lũbis magis, & per dorsum ad caput: sed & uiris parte corporis posteriore magis, quàm anteriore, ueluti femorũ, cubiti. Sed et cutis rara, indicio autem est pilus.

ΑΦΟΡΙΣ. οα'

Aphoris. 71.

Οἱ ὑπὸ τεταρταίων ἁλισκόμενοι, οὐ πάνυ τοι ὑπὸ σπασμοῦ ἁλίσκονται, ἢν δὲ ἁλίσκωνται πρότερον, εἶτα ἐπιγένηται τεταρταῖος, παύονται.

A quartanis capti non admodum conuulsionibus capiũtur. Si uero prius capiantur, & quartana superuenerit, liberantur.

ΑΦΟΡΙΣ. οβ'

Aphoris. 72.

Ὁκόσοισι δέρματα περιτείνεται, καρφαλέα καὶ σκληρὰ ἄνευ ἱδρῶτος τελευτῶσιν· ὁκόσοισι δὲ χαλαρὰ καὶ ἀραιὰ σὺν ἱδρῶτι τελευτῶσιν.

Quibus cutes circuntenduntur aridæ & siccæ, sine sudore moriuntur, quibus uero laxæ & raræ, cum sudore moriuntur.

ΑΦΟΡΙΣ. ογ'

Aphoris. 73.

Οἱ ἰκτεριώδεες οὐ πάνυ τοι πνευματώδεες εἰσί.

Qui regio morbo laborant, non multũ uentosi sunt.

ΙΠ-ΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

Κῴου Ἀφορισμῶν βιβλίον ἕκτον.

ΑΦΟΡΙΣ. α'

Ἐν τῇσι χρονίῃσι λειεντερίῃσιν ὀξυρεγμίη ἐπιγενομένη, μὴ πρότερον γενομένη σημεῖον ἀγαθόν.

ΑΦΟΡΙΣ. β'

* Οἷσι ῥῖνες ὑγρότεραι φύσει καὶ ἡ γονὴ ὑγροτέρη, ὑγιαίνουσι νοσηρότερον, οἷσι δὲ τ' ἀναντία ὑγιεινότερον.

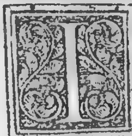
ΑΦΟΡΙΣ. γ'

* Ἐν τῇσι μακρῇσι δυσεν-

HIPPOCRATIS

Coi Aphorismorum Liber VI.

Aphoris. 1.

In longis leuitatib. intestinorum si ructus acidus fiat, qui prius non erat, signum bonum.

Aphoris. 2.

* Quibus nares natura humidiores, & genitura humidior, minus integra sanitate fruuntur. Quibus uerò cōtraria, salubrius degūt.

Aphoris. 3.

* In lōgis difficultatibus

δυσιντερίῃσιν αἱ ἀπο σιτίαι, κακόν, καὶ σὺν πυρετῷ, κάκιον.

ΑΦΟΡΙΣ. δ′

* Τὰ περιμάδηρα ἕλκεα, κακοήθεα.

ΑΦΟΡΙΣ. ε′

* Τῶν ὀδυνέων καὶ ἐν πλευροῖσι, καὶ ἐν στήθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισι μέλεσιν, ἢν μέγα διαφέρωσι καταμαθητέον.

ΑΦΟΡΙΣ. ς′

* Τὰ νεφρικὰ καὶ ὁκόσα κατὰ τὴν κύστιν ἀλγήματα ἐργωδῶς ὑγιάζεται τοῖσι πρεσβυτέροισι.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ′

* Τὰ ἀλγήματα καὶ οἰδήματα τὰ κατὰ τὴν κοιλίην γινόμενα, τὰ

bus intestinorũ, inædiæ ex fastidio malũ, & cũ febre peius.

Aphoris. 4.

* *Vulnera circũglabra, praua sunt.*

Aphoris. 5.

* *Dolores qui sunt in lateribus & pectoribus, atq; alijs partibus, si multum differãt perdiscendum.*

Aphoris. 6.

* *Renum, & uesicæ uitia in senioribus difficulter sanantur.*

Aphoris. 7.

* *Dolores uẽtris sublimes*

τὰ μὲν μετέωρα, κουφότερα, τὰ δὲ μὴ μετέωρα, ἰσχυρότερα.

limes leuiores. Qui uerò non sublimes, fortiores.

ΑΦΟΡΙΣ. η'

Aphoris. 8.

* Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἕλκεα ἐν τῷ σώματι οὐ ῥηϊδίως ὑγιάζεται.

* Aqua inter cutem laborantibus, ulcera in corpore facta difficulter sanantur.

ΑΦΟΡΙΣ. θ'

Aphoris. 9.

* Τὰ πλατέα ἐξανθήματα οὐ πάνυ τοι κνησμώδεα.

* Latæ pustulæ non admodum pruriunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ι'

Aphoris. 10.

* Κεφαλὴν πονέοντι καὶ περιωδυνέοντι, πύον, ἢ ὕδωρ, ἢ αἷμα ῥυὲν κατὰ τὰς ῥῖνας, ἢ κατὰ τὸ στόμα, ἢ κατὰ τὰ ὦτα, λύει τὸ νούσημα.

* Caput dolenti, & circundolenti, pus, uel aqua, uel sanguis effluens per nares, aut os, aut aures, morbũ soluit.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'

Aphoris. 11.

* Τοῖσι μελαγχολικοῖσι καὶ τοῖσι νεφρητικοῖσι,

* Atra bile uexatis, & renum

φρενιτικοῖσι, αἱμοῤῥοΐδες ἐπιγενόμεναι, ἀγαθόν. ΑΦΟΡ. ιβ'

Αἱμοῤῥοΐδας ἰηθέντι χρονίας, ἢν μὴ μία διαφυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγενέσθαι ἢ φθίσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ'

Ὑπὸ λυγμοῦ ἐχομένῳ, πταρμοὶ ἐπιγενόμενοι λύουσι τὴν λυγμόν. ΑΦΟΡ. ιδ'

Ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένῳ τὰς κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέντος, λύσις.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε'

Ὑπὸ διαῤῥοίης ἐχομένῳ μακρῆς, ἀπὸ ταυτομάτου ἔμετος ἐπιγενόμενος, λύει τὴν διαῤῥοίην.

ΑΦΟΡ.

renum paßionibus, hæmorrhoides superuenientes, bonum.

Aphoris. 12.

A diuturnis sanato hæmorrhoidibus, si unà non seruatur, periculum est aquam inter cutẽ, uel tabẽ aduenire.

Aphoris. 13.

A singultu habito sternutatio superueniens liberat.

Aphoris. 14.

Ab aqua inter cutem habito, si aqua è uenis in uentrem defluxerit, soluitur morbus.

Aphoris. 15.

A lõgo alui profluuio habito, spontaneus uomitus superueniens, morbum soluit.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ιϛʹ

Aphoriſ. 16.

* Ὑπὸ πλευρίτιδος ἢ ἀπὸ περιπνευμονίης ἐχομένῳ διαῤῥοίη ἐπιγενομένη, κακόν.

* A morbo laterali, uel pulmonia habito, alui profluuiũ adueniens, malum.

ΑΦΟΡ. ιζʹ

Aphoriſ. 17.

* Ὀφθαλμιῶντα ὑπὸ διαῤῥοίης ληφθῆναι, ἀγαθόν.

* Lippientẽ alui pro fluuio corripi, bonum.

ΑΦΟΡΙΣ. ιηʹ

Aphoriſ. 18.

* Κύστιν διακοπέντι, ἢ ἐγκέφαλον, ἢ καρδίην, ἢ φρένας, ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, ἢ κοιλίην, ἢ ἧπαρ, θανατῶδες.

* Veſica diſciſſa, aut cerebro, aut corde, aut ſepto, aliquo ex tenuioribus inteſtinis, aut uentriculo, aut iecore letale eſt.

ΑΦΟΡΙΣ. ιθʹ

Aphoriſ. 19.

* Ἐπὴν διακοπῇ ὀστέον, ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον, ἢ γνάθου τὸ λεπτὸν, ἢ ἀκροποσθίη, οὔτε αὔξεται, οὔτε ξυμφύεται.

* Cũ diſciſſum fuerit os, aut carthilago, uel neruus, aut genæ particula tenuis, uel præputium, neq; augetur, neq; coaleſcit.

ΑΦΟΡΙΣ. κ'

※ Ἢν ἐς τὴν κοιλίην αἷμα ἐκχυθῇ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη ἐμπυηθῆναι.

ΑΦΟΡ. κα'

※ Τοῖσι μαινομένοισι κιρσῶν ἢ αἱμοῤῥοΐδων ἐπιγενομένων, τῆς μανίης λύσις.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ'

※ Ὁκόσα ῥήγματα ἐκ τοῦ νώτου ἐς τοὺς ἀγκῶνας καταβαίνει, φλεβοτομίη λύει.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ'

※ Ἢν φόβος καὶ δυσθυμίη πουλὺν χρόνον διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

ΑΦΟΡΙΣ. κδ'

※ Ἐντέρων ἢν διακοπῇ τῶν λεπτῶν τι, οὐ ξυμφύεται.

Aphoriſ. 20.

※ *Si in uentrem ſanguis præter naturã effunditur, neceſſe eſt ſuppurari.*

Aphoriſ. 21.

※ *In inſanientibus ſi uarices, uel hæmorrhoides ſuperuenerint, inſaniæ ſolutio.*

Aphoriſ. 22.

※ *Quæcunq; rupta ex dorſo ad cubitũ deſcendũt, uenæ ſectio ſoluit.*

Aphoriſ. 23.

※ *Si timor, atq; mœſtitia longo tẽpore habẽtes perſeuerẽt, ex eo atra bilis ſignificatur.*

Aphoriſ. 24.

※ *Si quod inteſtinorum gracilium diſcindatur, non coaleſcit.*

ΑΦΟΡΙΣ. κε´

✻ Ἐρυσίπελας ἔξωθεν καταχεόμενον εἴσω τρέπεσθαι, οὐκ ἀγαθόν· ἔσωθεν δ᾽ ἔξω, ἀγαθόν.

ΑΦΟΡΙΣ. κς´

✻ Ὁκόσοισι ἐν τοῖσι καύσοισι τρόμοι γίνονται, παρακοπὴ λύει.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ´

✻ Ὁκόσοι ἔμπυοι ἢ ὑδρωπικοὶ καίονται, ἢ τέμνονται ἐκρυέντος τοῦ πύου ἢ τοῦ ὕδατος ἀθρόου, πάντως ἀπόλλυνται.

ΑΦΟΡ. κη´

✻ Εὐνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν, οὐδὲ φαλακροὶ γίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. κθ´

✻ Γυνὴ οὐ ποδαγριᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια αὐτῇ ἐκλείπῃ.

Ἀφορ.

Aphoris. 25.

✻ *Eryſipelas ab exterioribus uerti ad interiora, nõ eſt bonum: ab interioribus aũt ad exteriora, bonum.*

Aphoris. 26.

✻ *Qui in febribus ardẽtibus tremores fiũt, delirio ſoluuntur.*

Aphoris. 27.

✻ *Quicũq; ſuppurati, aut aquã inter cutẽ patiẽtes urũtur, aut ſecantur, ſi pus, aut aqua uniuerſum effluxerit, oẽs moriũtur.* Aphor. 28

✻ *Eunuchi, neq; podagra laborãt, neq; calui fiunt.* Aphor. 29.

✻ *Mulier podagra non laborat, niſi menſtrua defecerint.*

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. λ'

* Παῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ.

ΑΦΟΡΙΣ. λα'

* Ὀδύνας ὀφθαλμῶν ἀκρητοποσίη, ἢ λουτρὸν, ἢ πυρίη, ἢ φλεβοτομίη, ἢ φαρμακείη λύει.

ΑΦΟΡΙΣ. λβ'

* Τραυλοὶ ὑπὸ διαῤῥοίης μάλιστα ἁλίσκονται μακρῆς.

ΑΦΟΡΙΣ. λγ'

* Οἱ ὀξυρεγμιώδεες οὐ πάνυ τι πλευριτικοὶ γίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. λδ'

* Ὁκόσοι φαλακροὶ τουτέοισι κιρσοὶ μεγάλοι οὐ γίνονται. ὁκόσοισιν δὲ φαλακροῖσιν

Aphoriſ. 30.

* Puer podagra non laborat, ante uſum uenereorũ.

Aphoriſ. 31.

* Dolores oculorũ meri potio, aut balneũ, aut uenæ ſectio, aut medicamentum ſoluit.

Aphoriſ. 32.

* Balbi ab alui profluuio maximè capiuntur.

Aphoriſ. 33.

* Qui acidum eructant, non ualde morbo laterali corripiuntur.

Aphoriſ. 34.

* Quicũq; calui ſunt, his magnæ uarices nõ fiunt. Quibus uerò caluis

σιν ἐοῦσι κιρσοὶ ἐπιγίνονται, πάλιν οὗτοι γίνονται δασέες.

uarices magnæ superueniunt, hi rursus capillati fiunt.

ΑΦΟΡΙΣ. λε'

✻ Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι βὴξ ἐπιγενομένη, κακόν.

Aphoriſ. 35.

✻ Aqua inter cutem laborantibus tußis, superueniens, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. λς'

✻ Δυσουρίην φλεβοτομίη λύει, τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.

Aphoriſ. 36.

✻ Difficultatē urinæ uena secta iuuat: secare uerò interiores.

ΑΦΟΡΙΣ. λζ'

✻ Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα γενέσθαι ἐν τῷ τραχήλῳ, ἀγαθόν, ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νούσημα.

Aphoriſ. 37.

✻ Ab angina habito, si tumor fiat in collo, bonum, foras enim morbus deducitur.

ΑΦΟΡΙΣ. λη'

✻ Ὁκόσοισι κρυπτοὶ καρκίνοι γίνονται, μὴ θεραπεύειν βέλτιον, θεραπευόμενοι γὰρ ἀπόλλυν-

Aphoriſ. 38.

✻ Cancros occultos omnes melius est non curare. Curati enim cito

ἀπόλλυνται ταχέως, μὴ θεραπευόμενοι δὲ πολὺν χρόνον διατελοῦσι.

cito pereunt, non curati uerò, longius tempus perdurant.

ΑΦΟΡΙΣ. λθ´

* Σπασμὸς γίνεται ἢ ὑπὸ πληρώσιος, ἢ κενώσιος, οὕτω δὲ καὶ λυγμός.

Aphoris. 39.

* Cõuulsio fit, uel ex repletione, uel inanitione: ita uerò & singultus.

ΑΦΟΡΙΣ. μ´

* Ὁκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνος γίνεται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὸν πόνον.

Aphoris. 40.

* Quibus dolor circa ilium fit absq; inflammatione, his febris superueniens, morbũ soluit.

ΑΦΟΡΙΣ. μα´

* Ὁκόσοισι διάπυόν τι ἐὸν ἐν τῷ σώματι μὴ ἀποσημαίνει, τουτέοισι διὰ παχύτητα τοῦ πύου ἢ τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνει.

Aphoris. 41.

* Quibuscunq; suppuratio in corpore existens nõ innotescit, his ob craßitudinem puris, aut loci, non innotescit.

ΑΦΟΡΙΣ. μβ'

Ἐν τοῖσιν ἰκτερικοῖσι τὸ ἧπαρ σκληρὸν γένεσθαι, πονηρόν.

ΑΦΟΡΙΣ. μγ'

Ὁκόσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγενομένης μακρῆς τῆς δυσεντερίης, ὕδρωψ ἐπιγίνεται ἢ λειεντερίη, καὶ ἀπόλλυνται.

ΑΦΟΡΙΣ. μδ'

Ὁκόσοισιν ἐκ στραγγουρίης εἰλεὸς ἐπιγίνεται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται, ἢν μὴ πυρετοῦ ἐπιγενομένου ἅλις τὸ οὖρον ῥυῇ.

ΑΦΟΡΙΣ. με'

Ἕλκεα ὁκόσα ἐνιαύσια γίνεται ἢ μακρότερον χρόνον ἴσχουσιν, ἀνάγκη

Aphoriſ. 42.

Morbo regio laborātibus, ſi fiat hepar durum, malum.

Aphoriſ. 43.

Quicūq; lienoſi à difficultate inteſtinorū capiuntur, his ſuperueniente longa difficultate inteſtinorū, aqua inter cutē, aut leuitas inteſtinorū aduenit, & moriuntur.

Aphoriſ. 44.

Quibus ex ſtillicidio urinæ ileos ſuperuenerit, in ſeptem diebus pereunt, niſi febre ſuperueniente, ſatis urina fluxerit.

Aphoriſ. 45.

Vlcera quæcunque annua ſunt, aut etiā diuturniora

ἀνάγκη ὀστέον ἀφίστασθαι, καὶ τὰς οὐλὰς κοίλας γίνεσθαι.

turniora, os abſcedere eſt neceſſarium, & cicatrices cauas fieri.

ΑΦΟΡΙΣ. μϛ´

* Ὁκόσοι ὗβοι ἐξ ἄσθματος ἢ βηχὸς γίνονται πρὸ τῆς ἥβης ἀπόλλυνται.

Aphoriſ. 46.

* Qui gibbi ex aſthmate aut tuſsi fiũt ante pubertatẽ, moriuntur.

ΑΦΟΡ. μζ´

* Ὁκόσοισι φλεβοτομίη ἢ φαρμακίη ξυμφέρει, τούτους προσήκον τοῦ ἦρος φλεβοτομεῖν ἢ φαρμακεύειν.

Aphoriſ. 47.

* Quibuſcunque uenæ ſectio, uel purgatio cum medicamento conuenit, hos uere purgare, uel uenam incidere oportet.

ΑΦΟΡΙΣ. μη´

* Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγενομένη, ἀγαθόν.

Aphoriſ. 48.

* Lienoſis difficultas inteſtinorum ſuperueniens, bonum.

ΑΦΟΡΙΣ. μθ´

* Ὁκόσα ποδαγρικὰ νοσήματα γίνεται, ταῦτα ἀποφλεγμήναντα ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀποκαθίσταται.

Aphoriſ. 49.

* Quicũq; morbi podagrici fiũt, hi ſedata in quadraginta diebus inflammatione, finiunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ν΄

* Ὁκόσοισιν ἂν ὁ ἐγκέφαλος διακοπῇ, τουτέοισιν ἀνάγκη πυρετὸν καὶ χολῆς ἔμετον ἐπιγίνεσθαι.

Aphoris. 50.

* Quibuscunq; præciditur cerebrum, his necesse febrē, & bilis uomitum superuenire.

ΑΦΟΡΙΣ. να΄

* Ὁκόσοισιν ὑγιαίνουσιν ὀδύναι γίνονται ἐξαίφνης ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι γίνονται καὶ ῥέγχουσιν, ἀπόλλυνται ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ.

Aphoris. 51.

* Quicunque sani dolore capitis repente capiūtur, & statim muti fiunt, & stertūt, in septem diebus pereūt, ni si febris apprehēderit.

ΑΦΟΡΙΣ. νβ΄

* Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν, ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται ξυμβαλλομένων τῶν βλεφάρων τοῦ λευκοῦ, μὴ ἐκ διαῤῥοίης

Aphoris. 52.

* Oportet uerò & considerare oculorum in dormientibus suspectiones. Nam si quid album cōmißis palpebris subinspicitur, neq; ex al

ui

ῥέῤῥοίης ἐοντι ἢ ἐκ φαρμακοποσίης φλαῦρον τὸ σημεῖον, θανατῶδες σφόδρα.

ui profluuio, aut medicamẽti potione istud cõtingat, malum est signum, & letale ualde.

ΑΦΟΡΙΣ. νγ´

Αἱ παραφροσύναι αἱ μὲν μετὰ γέλωτος γινόμεναι ἀσφαλέστεραι, αἱ δὲ μετὰ σπουδῆς ἐπισφαλέστεραι.

Aphoris. 53.

Desipientiæ quæ cum risu fiunt, securiores: quæ uerò cum studio, periculosiores.

ΑΦΟΡΙΣ. νδ´

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσι τοῖσι μετὰ πυρετοῦ, αἱ κλαυθμώδεες ἀναπνοαὶ, κακόν.

Aphoris. 54.

In acutis paßionibus quæ cũ febre sunt, luctuosa suspiria, malũ.

ΑΦΟΡΙΣ. νε´

Τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

Aphoris. 55.

Dolores podagrici, uere, & autumno magna ex parte mouẽtur.

ΑΦΟΡΙΣ. νς´

Τοῖσι μελαγχολικοῖσι νοσήμασιν ἐς τὰ δὲ

Aphoris. 56.

In morbis melãcholi hæc

τὰ δὲ ἐπικίνδυνοι, ἢ ἀποσκήψιες, ἢ ἀποπληξίην τοῦ σώματος, ἢ σπασμὸν, ἢ μανίην, ἢ τύφλωσιν σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. νζ'

* Ἀπόπληκτοι δὲ μάλιστα γίνονται ἡλικίῃ τῇ ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτέων ἄχρις ἑξήκοντα. ΑΦΟΡ. νη'

* Ἢν ἐπίπλοος ἐκπέσῃ, ἀνάγκη ἀποσαπῆναι. ΑΦΟΡ. νθ'

* Ὁκόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης, ἐξίσταται τὸ ἰσχίον, καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τουτέοισι μύξαι ἐπιγίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. ξ'

* Ὁκόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισιν

hæc periculosi decubitus, stuporem corporis, uel cõuulsionem, uel furorẽ, uel cæcitatem significant.

Aphoriſ. 57.

* Apoplexiæ autem fiunt, maximè à quadragesimo anno uſq; ad ſexageſimum.

Aphoriſ. 58.

* Si omentũ excidat, neceſſario putreſcit.

Aphoriſ. 59.

* Quibuſcunq; à coxendicum dolore moleſtatis excidit coxa, & rurſus incidit, his mucores ſuperueniunt.

Aphoriſ. 60.

* Quibuſcũq; à coxendicum

νοισιν χρονίης τὸ ἰσχί-
ον ἐξίσαται, τουτέοισι
τήκεται τὸ σκέλος καὶ
χωλοῦνται, ἢν μὴ καυ-
θῶσιν.

ΙΠ-ΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
Κῴου Ἀφορισμῶν βι-
βλίον ἕβδομον.

ΑΦΟΡΙΣ. α'

Ν τοῖσιν ὀξέσι νοσήμασι ψύξις ἀκρωτηρίων, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. β'

* Ἐπὶ ὀστέῳ νοσοῦντι σὰρξ πελιδνὴ, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. γ'

* Ἐπὶ ἐμέτῳ λυγξ

καὶ

dicum dolore molestatis diuturno excidit, coxa, his crus tabescit & claudicant, si non urantur.

HIP-POCRATIS
Coi Aphorismorum
Liber VII.

Aphoris. 1.

N morbis acutis, frigus partium extremarum, malum.

Aphoris. 2.

* In osse ægrotante caro liuida malum est.

Aphoris. 3.

* A uomitu singultus,

& ocu-

καὶ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. δ′

Ἐπὶ ἱδρῶτι φρίκη, οὐ χρηστόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ε′

Ἐπὶ μανίῃ δυσεντερίη, ἢ ὕδρωψ, ἢ ἔκστασις, ἀγαθόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ϛ′

Ἐπὶ νούσῳ πολυχρονίῃ ἀσιτίη καὶ χολώδεες ὑποχωρήσιες, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ′

Ἐκ πολυποσίης ῥῖγος καὶ παραφροσύνη, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. η′

Ἐπὶ φύματος εἴσω ῥήξει, ἔκλυσις, ἔμετος, καὶ λειποψυχίη γίνεται.

& oculorum rubor, malum.

Aphoris. 4.

A sudore horror, non bonum.

Aphoris. 5.

A furore difficultas intestinorum, uel aqua inter cutẽ, uel mentis alienatio, bonum.

Aphoris. 6.

In morbo diuturno, fastidiũ cibi & deiectiones syncerae, malũ.

Aphoris. 7.

Ex multa potatione rigor & desipiẽtia, malum.

Aphoris. 8.

A tuberculi intus ruptione, exolutio, uomitio, aut animi defectio fit.

ΑΦΟΡΙΣ. θ'
* Ἐπὶ αἵματος ῥύσει παραφροσύνη ἢ καὶ σπασμὸς, κακόν.

Aphoris. 9.
* A profluuio sanguinis, desipientia, ac conuulsio, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ι'
* Ἐπὶ εἰλεῷ ἔμετος, ἢ λύγξ, ἢ σπασμὸς, ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Aphoris. 10.
* Ab ileo, uomitus, singultus, desipiẽtia, uel conuulsio, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'
* Ἐπὶ πλευρίτιδι περιπνευμονίη, κακόν.

Aphoris. 11.
* A morbo laterali inflammatio pulmonis, malum.

ΑΦΟΡ. ιβ'
* Ἐπὶ περιπνευμονίῃ φρενίτις κακόν.

Aphoris. 12.
* A pulmonis inflammatiõe phrenitis, malũ.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ'
* Ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμὸς ἢ τέτανος, κακόν.

Aphoris. 13.
* Ab æstibus fortibus cõuulsio, aut distentio, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδ'
* Ἐπὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Aphoris. 14
* In capitis ictu obstupescẽtia, & desipientia, malum.

ΑΦΟΡΙΣ. ιε'.

※ Ἐπὶ αἵματος πτύσει πύου πτύσις, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιϛ'

※ Ἐπὶ πύου πτύσει φθίσις καὶ ῥύσις, ἐπὴν δὲ σίελον ἴσχεται, ἀποθνήσκουσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιζ'

※ Ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ ἥπατος λύγξ, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ιη'

※ Ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη κακόν. ΑΦΟΡ. ιθ'

※ Ἐπὶ ὀστέου ψιλώσει, ἐρυσίπελας.

ΑΦΟΡΙΣ. κ'

※ Ἐπὶ ἐρυσιπέλατι σηπεδὼν ἢ ἐκπύησις, κακόν. ΑΦΟΡ. κα'

※ Ἐπὶ ληθάργῳ τρόμος, κακόν.

ΑΦΟΡ.

Aphoris. 15.

※ A sanguinis sputo, puris sputū, malum.

Aphoris. 16.

※ A puris sputo pthisis, et fluxus: cū uerò sputū retinetur, moriūtur.

Aphoris. 17.

※ In hepatis inflammatiône singultus, malum.

Aphoris. 18.

※ In uigilia, conuulsio, uel desipiētia malū.

Aphoris. 91.

※ In oßis exuitione erysipelas.

Aphoris. 20.

※ Ab erysipelate, putredo, aut suppuratio, malū. Aphoris. 21.

※ In ueterno tremor, malum.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. κβ´

Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυγμῷ ἐν τοῖσιν ἕλκεσιν, αἱμοῤῥαγίη, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. κγ´

Ἐπὶ ὀδύνῃ πολυχρονίῃ τῶν περὶ τὴν κοιλίην, ἐκπύησις.

ΑΦΟΡΙΣ. κδ´

Ἐπὶ ἀκρήτῳ ὑποχωρήσει, δυσεντερίη.

ΑΦΟΡΙΣ. κε´

Ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ παραφροσύνη καὶ ἔκπληξις, ἢν κενεὸν λάβῃ.

ΑΦΟΡΙΣ. κϛ´

Ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς, θανατώδης.

ΑΦΟΡΙΣ. κζ´

Ἐπὶ ὀδύνῃ ἰσχυρῇ τῶν περὶ τὴν κοιλίην ἀκρωτηρίων ψῦξις, κακόν.

ΑΦΟΡ.

Aphoriſ. 22.

A forti in ulceribus pulſu, profluuiũ ſanguinis, malum.

Aphoriſ. 23.

A uentris dolore diuturno, ſuppuratio.

Aphoriſ. 24.

A deiectiõe ſyncera, difficultas inteſtinorũ.

Aphoriſ. 25.

In oßis præciſione deſipientia, ſi in uacuum apprehenderit.

Aphoriſ. 26.

Ex medicamenti potione conuulſio, letalis eſt.

Aphoriſ. 27.

In forti dolore uentris, partium extremarum frigiditas, malum.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. κη´

* Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ τεινεσμὸς ἐπιγενόμενος ἐκτρῶσαι ποιέει.

ΑΦΟΡΙΣ. κθ´

* Ὅτι ἂν ὀστέον, ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον ἀποκοπῇ ἐν τῷ σώματι, οὔτε αὔξεται, οὔτε συμφύεται.

ΑΦΟΡΙΣ. λ´

* Ἢν ὑπὸ λευκοῦ φλέγματος ἐχομένῳ διάῤῥοια ἐπιγένηται ἰσχυρή, λύει τὴν νοῦσον.

ΑΦΟΡ. λα´

* Ὁκόσοισιν ἀφρώδεα τὰ διαχωρήματα ἐν τῇσι διαῤῥοίῃσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς φλέγμα καταῤῥέει.

ΑΦΟΡ.

Aphoriſ. 28.

* Mulieri utero gerenti, ſi tenſio ſuperuenerit, facit aborſum.

Aphoriſ. 29.

* Quãdo os, aut cartilago, aut neruus abſcinditur in corpore, nõ augetur.

Aphoriſ. 30.

* Qui alba pituita detinetur, ſi fortis uentris fluxus ſuperuenerit, à morbo liberatur.

Aphoriſ. 31.

* Quibus in alui profluuijs excrementa ſpumoſa ſunt, his ex capite pituita defluit.

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. λβ'

✱ Ὁκόσοισι πυρέσσουσιν ἐν τοῖσιν οὔροισι κριμνώδεες αἱ ὑποστάσιες γίνονται, μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίην σημαίνουσιν.

Aphoriſ. 32.

✱ *Quibuſcunq; febricitantibus, in urinis fiunt ſedimina, ueluti farina craßior, longam ægritudinem fore ſignificat.*

ΑΦΟΡΙΣ. λγ'

✱ Ὁκόσοισι δὲ χολώδεες αἱ ὑποστάσιες, ἄνωθεν δὲ λεπταί, ὀξεῖην ἀῤῥωστίην σημαίνει.

Aphoriſ. 33.

✱ *Quibus autem biliosa ſedimina ſupra tenuia, acutum morbũ ſignificant.*

ΑΦΟΡΙΣ. λδ'

✱ Ὁκόσοισι διεστηκότα τὰ οὖρα γίνεται, τουτέοισι ταραχὴ ἰσχυρὴ ἐν τῷ σώματι ἐστιν.

Aphoriſ. 34.

✱ *Quibuſcunq; urinæ diſtantes ſunt, his turbatio fortis in corpore fit.*

ΑΦΟΡΙΣ. λε'

✱ Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσιν οὔροισιν πομφόλυγες ἐφίστανται, νεφριτικὰ σημαίνουσι, καὶ μακρὴν

Aphoriſ. 35.

✱ QVIBVS *in urinis bullæ ſubſiſtunt, morbum renalem, & longum*

μακρὴν τὴν ἀῤῥωςίην ἔσεσθαι.

ΑΦΟΡΙΣ. λϛʹ

* Ὁκόσοισι δὲ λιπαρὴ ἡ ὑπόςασις καὶ ἀθρόη, τουτέοισι νεφριτικὰ καὶ ὀξέα σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. λζʹ

* Ὁκόσοισι δὲ νεφριτικοῖσιν ἐοῦσι, τὰ προειρημένα συμβαίνει σημεῖα, πόνοι τε ὀξέες περὶ τοὺς μύας τῆς ῥάχιος γίνονται. ἢν μὲν περὶ τοὺς ἔξω τόπους γένωνται ἀπόςημα προσδέχου ἐσόμενον ἔξω, ἢν δὲ μᾶλλον οἱ πόνοι περὶ τοὺς εἴσω τόπους, γίνονται, καὶ τὸ ἀπόςημα προσδέχου ἐσόμενον μᾶλλον εἴσω.

longum significant.

Aphoris. 36.

* *Quibus insidens pingue, ac simul totum his, renum uitium acutum significatur.*

Aphoris. 37.

* *Quibus autẽ morbo renali laborantibus, prædicta accidũt signa doloresq; circa spinæ musculos fiunt, siquidẽ circa loca exteriora fiant, abscessus quoq; exterius futuros expecta: si uerò dolores magis circa loca interiora fiant, etiã abscessus expecta futuros interius.*

ΑΦΟΡΙΣ. λη'

Ὁκόσοι αἷμα ἐμέουσιν, ἢν μὲν ἄνευ πυρετοῦ, σωτήριον, εἰ δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν, θεραπεύειν δὲ τοῖσι στυπτικοῖσι καὶ τοῖσι ψυκτικοῖσι.

ΑΦΟΡΙΣ. λθ'

Κατάῤῥοι ἐς τὴν ἄνω κοιλίην ἐκπυοῦνται ἐν ἡμέρῃσιν εἴκοσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. μ'

Ἢν οὐρέῃ αἷμα καὶ θρόμβους καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸν περίνεον, καὶ τὸν κτένα, τὰ περὶ τὴν κύστιν νουσέειν σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. μα'

Ἢν ἡ γλῶσσα ἐξαίφνης ἀκρατὴς γένηται,

Aphoriſ. 38.

Quicunq; euomũt ſanguinem, ſi ſine febre quidem, ſalutare: ſi uerò cum febre, malum. Curare uerò acerbis, & refrigerantibus.

Aphoriſ. 39.

Deſtillationes in uẽtrem ſuperiorem, ſuppurantur intra uiginti dies.

Aphoriſ. 40.

Si quis ſanguinem minxerit, & grummos, & ſtillicidio urinæ laboret, & dolor inciderit in femur & imũ uentrem, pectineq́; quæ circa ueſicam male ſe habere ſignificatur.

Aphoriſ. 41.

SI LINGUA repẽte incõtinens fiat,

ται, ἢ ἀπόπληκτόν τι τοῦ σώματος, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον γίνεται.

ΑΦΟΡ. μβ΄

* Ἢν φόβος ἢ δυσθυμίη πολὺν χρόνον ἔχουσα διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

ΑΦΟΡΙΣ. μγ΄

* Ἢν ὑπερκαθαιρομένων τῶν πρεσβυτέρων λὺγξ ἐπιγένηται, οὐκ ἀγαθόν.

ΑΦΟΡΙΣ. μδ΄

* Ἢν πυρετὸς μὴ ἀπὸ χολῆς ἔχῃ, ὕδατος πολλοῦ καὶ θερμοῦ καταχεομένου κατὰ τῆς κεφαλῆς λύσις τοῦ πυρετοῦ γίνεται.

ΑΦΟΡΙΣ. με΄

* Γυνὴ ἀμφιδέξιος οὐ γίνεται.

aut aliqua pars corporis stupore elanguit, tale est melancholicum.

Aphoris. 42.

* *Si timor atq; mœstitia longo tempore hominem habentes perseuerauerint, tale est melancholicum.*

Aphoris. 43.

* *Si senioribus supra modũ purgatis, singultus superuenerit, nõ bonum.*

Aphoris. 44.

* *Si febris nõ ex bile habeat, multa aqua calida capiti superinfusa, solutio fit febris.*

Aphoris. 45.

* *Mulier ambidextera non fit.*

ΑΦΟΡΙΣ. μϛ′.
* Ὁκόσοι ἔμπυοι καίονται ἢ τέμνονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥύῃ καὶ λευκὸν, περιγίνονται, ἢν δὲ ὕφαιμόν τε βορβορῶδές τε καὶ δυσῶδες ἀπόλλυνται.

Aphoriſ. 46.
* Quicunq; ſuppurati uruntur, uel ſecantur, ſi pus purum fluxerit, & album, euadunt: ſi uerò ſubcruētum, & fœculentum, ac fœtidū, pereunt.

ΑΦΟΡΙΣ. μζ′
* Ὁκόσοι τὸ ἧπαρ διάπυον καίονται, ἢ τέμνονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥύῃ καὶ λευκὸν, περιγίνονται, ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τουτέοισιν ἐστὶν, ἢν δὲ οἷον ἀμοργὴ ῥύῃ, ἀπόλλυνται.

Aphoriſ. 47.
* Quorū hepar ſuppuratū aduritur, ſi pus purum fluxerit, et albū, euadunt: in tunica enim his pus continetur: ſi uerò qualis amurca fluat, pereunt.

ΑΦΟΡΙΣ. μη′
* Ὀδύνας ὀφθαλμῶν ἄκρητον ποτίσας καὶ λούσας πολλῷ θερμῷ φλεβοτόμει.

Aphoriſ. 48.
* Dolores oculorū poſt meri potionem, & aquæ calidæ balneū, uenæ ſectione curato.

ΑΦΟΡΙΣ. μθ'

Aphoris. 49.

* Ὑδρωπιῶντα ἢν βὴξ ἔχῃ, ἀνέλπιςός ἐςιν.

* Aqua inter cutem laborãs, si à tußi habeatur, desperatus est.

ΑΦΟΡΙΣ. ν'

Aphoris. 50.

* Στραγγουρίην καὶ δυσουρίην θώρηξις καὶ φλεβοτομίη λύει. τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.

* Vrinæ stillicidium, & mingendi difficultatem uini potio & uenæ sectio soluit, incidere autem interiores.

ΑΦΟΡΙΣ. να'

Aphoris. 51.

* Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα καὶ ἐρύθημα ἐν τῷ στήθει ἐπιγενόμενον, ἀγαθόν, ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νούσημα.

* Ab angina habito, tumor, & rubor in pectore superueniens, bonum: extra enim uertitur morbus.

ΑΦΟΡΙΣ. νβ'

Aphoris. 52.

* Ὁκόσοισι σφακελισθῇ ὁ ἐγκέφαλος, ἐν τρισὶν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται, ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν ὑγιέες γίνονται.

* Quibus cerebrum sphacelatũ, id est, corruptũ est, in tribus diebus pereũt, si uerò hos euaserint, sani fiunt.

ΑΦΟΡΙΣ. νγʹ

* Πταρμὸς γίνεται ἐκ τῆς κεφαλῆς, διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ. ὁ ὑπερχεῖται γὰρ ἀνὴρ ἐννεὼν ἔξω ψοφεῖ δὲ, ὅτι διὰ στενοῦ αὐτῷ ἡ διέξοδός ἐστιν.

Aphoris. 53.

* Sternutamentũ fit ex capite, calefacto cerebro, aut humectato, eò quod in capite inani. Aër enim intus contentus extra erũpit, sonat autem, quoniam per angustum, ipsi est exitus.

ΑΦΟΡΙΣ. νδʹ

* Ὁκόσοισι τὸ ἧπαρ περιοδυνέουσι, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὴν ὀδύνην.

Aphoris. 54.

* Quicunq; hepar circundolent, his febris superueniens soluit dolorem.

ΑΦΟΡΙΣ. νεʹ

* Ὁκόσοισι συμφέρει αἷμα ἀφαιρέεσθαι ἀπὸ τῶν φλεβῶν, τουτέοισι ξυμφέρει ἔαρι φλεβοτομεῖσθαι.

Aphoris. 55.

* Quibus à uenis sanguinem mittere cõfert, his uere uenam oportet secare.

ΑΦΟΡ. νϛʹ

* Ὁκόσοισι μεταξὺ τῶν φρενῶν καὶ τῆς γαστρὸς

Aphoris. 56.

* QVIBVS inter uentriculum & se-

γαςρὸς φλέγμα ἀποκλείεται, καὶ ὀδύνην παρέχῃ οὐκ ἔχον διέξοδον οὐδὲ εἰς οὐδετέρην τῶν κοιλίων, τουτέοισι κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κύστιν τραπέντος τοῦ φλέγματος, λύσις γίνεται τῆς νούσου.

ΑΦΟΡΙΣ. νζ'

* Ὁκόσοισι ἂν τὸ ἧπαρ ὕδατος πλησθὲν, ἐς τὸν ἐπίπλουν ῥαγῇ, τουτέοισιν ἡ κοιλίη ὕδατος ἐμπίπλαται, καὶ ἀποθνήσκουσιν.

ΑΦΟΡΙΣ. νη'

* Ἀλύκην, χάσμην, φρίκην, οἶνος ἴσος ἴσῳ πινόμενος λύει τὴν νοῦσον.

ΑΦΟΡΙΣ. νθ'

* Ὁκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ

ptũ pituita reposita est, & dolorem affert non habens exitum, neq; ad alterum uentrẽ: his per uenas ad uesicam pituita uersa soluitur morbus.

Aphoris. 57.

* Quibus hepar aqua plenum in omẽtum eruperit, his uẽter aqua repletur, & moriũtur.

Aphoris. 58.

* Halycæ, id est, anxietudo, oscitatio, horror, uinũ æquale æquali potum, soluit ægritudinem.

Aphoris. 59.

* Quibus in urinario meatu tubercula fiunt,

ὑσήθρη φύματα γίνονται, τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος, λύεται ὁ πόνος.

ΑΦΟΡΙΣ. ξ

* Ὁκόσοισι δ' ἂν ὁ ἐγκέφαλος σεισθῇ ὑπό τινος προφάσιος, ἀνάγκη ἀφώνους γενέσθαι παραχρῆμα.

ΑΦΟΡΙΣ. ξα'

* Τοῖσι σώμασι τοῖσιν ὑγρὰς τὰς σάρκας ἔχουσι λιμὸν ἐμποιέειν, λιμὸς γὰρ ξηραίνει τὰ σώματα.

ΑΦΟΡΙΣ. ξβ'

* Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιγένηται καὶ καταπίνειν εὐκόλως μὴ δύνηται,

unt, his suppuratione facta, & eruptione, soluitur dolor.

Aphoris. 60.

* Quibus cerebrum aliqua ex causa concussum fuerit, necesse est statim mutos fieri.

Aphoris. 61.

* Corporibus carnes habentibus humidas, famem, adhibere conuenit: fames enim corpora siccat.

Aphoris. 62

* Si à febre habito tumore nõ existente in faucibus, strangulatio repẽte superueniat, & nisi uix deuorare non

 poßit,

νηται, ἀλλὰ μόλις, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. ξγ'

Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ, ὁ τράχηλος ἐπιστραφῇ καὶ καταπίνειν μὴ δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ, θανάσιμον.

ΑΦΟΡΙΣ. ξδ'

Ὁκοῦ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ καὶ τὸ σῶμα καταψύχηται, ἢ πάλιν θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου μεταβάλλῃ, μῆκος νόσου σημαίνει.

ΑΦΟΡΙΣ. ξε'

Ἱδρὼς πολὺς θερμὸς ἢ ψυχρὸς ῥέων αἰεὶ σημαίνει ἔχειν πλησμονὴν ὑγροῦ, ἀπάγειν

posſit, letale.

Aphoriſ. 63.

Si febricitanti collum peruertitur, ut deuorare non poſsit ſine ullo colli tumore, exitioſum eſt.

Aphoriſ. 64.

Vbi in toto corpore mutationes & corpus refrigeratur, et rurſus calefit, aut colorem alium ex alio cõmutat, longitudo morbi ſignificatur.

Aphoriſ. 65.

Sudor multus, calidus, uel frig. ſemp fluẽs, tumorem

γην οὖν χρὴ, ὡς μὲν ἰσχυρῷ ἄνωθεν, ὡς δὲ ἀσθενεῖ κάτωθεν.

ΑΦΟΡΙΣ. ξϛʹ

* Οἱ πυρετοὶ οἱ μὴ διαλείποντες ἢν ἰσχυρότεροι διὰ τρίτης γίνωνται, ἐπικίνδυνοι, ὅτῳ δ᾽ ἂν τρόπῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

ΑΦΟΡΙΣ. ξζʹ

* Ὁκόσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τουτέοισιν ἢ φύματα ἢ ἐς τὰ ἄρθρα πόνοι ἐγγίνονται.

ΑΦΟΡΙΣ. ξηʹ

* Ὁκόσοισι φύματα μακρὰ, ἢ ἐς τὰ ἄρθρα πόνοι ἐκ πυρετοῦ γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

ΑΦΟΡ.

humorem abduci, robusto quidem suprà, debili uerò infrà significat.

Aphoris. 66.

* Febres quæcunq; non intermittentes, tertio die uehementiores fiunt, periculosæ. Quocunq; autem modo intermiserint, securitatẽ inesse significatur.

Aphoris. 67.

* *Quibus febres longæ, his uel uomicæ uel in articulos dolores decumbunt.*

Aphoris. 68.

* *Quibus uomicæ diutinæ aut in articulos dolores ex febre decũbunt, hi cibo pleniore utuntur.*

Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ξθ΄

* Ἤν τις πυρέσσοντι τροφὴν διδῷ, ἣν ὑγιεῖ, τῷ μὲν ὑγιαίνοντι, ἰσχὺς, τῷ δὲ κάμνοντι νοῦσος.

ΑΦΟΡΙΣ. ο΄

* Τὰ διὰ τῆς κύστιος διαχωρέοντα, ὁρᾷν δεῖ, εἰ οἷα τοῖς ὑγιαίνουσιν ὑποχωρέεται, τὰ ἥκιστα οὖν ὅμοια τούτοισι, ταῦτα νοσωδέστερα, τὰ δ᾽ ὅμοια τοῖσιν ὑγιαίνουσι ἥκιστα νοσερά.

ΑΦΟΡΙΣ. οα΄

* Καὶ οἷσι τὰ ὑποχωρήματα ἢν ἐάσῃς στῆναι, καὶ μὴ κινήσῃς ὑφίσταται οἷον ξύσματα, καὶ ἢν ὀλίγα ᾖ, ὀλίγη ἡ νοῦσος γίνεται,

Aphoriſ. 69.

* Si quis cibum febricitanti dederit, ut ſano robur, ſic laboranti morbus.

Aphoriſ. 70.

* Quæ per ueſicam excernuntur, inſpicere oportet, ſi talia qualia ſanis excernuntur. Quæ igitur minimè ſimilia ſunt his, hæc morboſiora. Quæ uerò ſunt ſanis ſimilia, hæc minimè morboſa.

Aphoriſ. 71.

* Et quibus deiectiones, ſi ſtare permiſeris, & non moueris, ueluti ſtrigmēta ſubſiſtūt: et ſi pauca, paucus eſt morbus & ſi

νεῖαι, ἢν δὲ πολλὰ πολλὰ, τουτέοισι ξύμφερει ὑποκαθῆραι τὴν κοιλίην, ἢν δὲ μὴ καθαρὴν ποιήσας διδῷς τὰ ῥοφήματα, ὁκόσῳ ἂν πλείω διδῷς, μᾶλλον βλάψεις.

& si multa, multus: his confert alui purgatio. quod si aluo non purgata dederis sorbitiones, quanto plures dederis, tanto magis nocebis.

ΑΦΟΡΙΣ. οβ´

Aphoris. 72.

Ὁκόσοισιν ἢν κάτω ὠμὰ διαχωρέῃ, ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἐστὶν, ἢν πλείονα, πλείονος, ἢν ἐλάσσω, ἐλάσσονος.

Quibuscunq; inferius cruda deijciuntur ab atra bile sunt, si plura pluri, si pauciora pauciori.

ΑΦΟΡΙΣ. ογ´

Aphoris. 73.

Αἱ ἀποχρέμψιες αἱ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι, τοῖσι μὴ διαλείπουσι πελιδναὶ καὶ αἱματώδεες καὶ δυσώδεες πᾶσαι κακαὶ, ἀποχωρέουσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαὶ

Excreationes in febrib. nō intermittētib. liuidæ, sanguineæ, biliosæ, & fætidæ oēs malæ. Cū uerò benè excernuntur,

ἄγεσθαι, καὶ κατὰ κοιλίην καὶ κύστιν· ὅκου ἂν τι ἀποχωρέον στῇ μὴ κεκαθαρμένῳ, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. οδ'

Τὰ σώματα χρὴ ὅκου τις βούλεται καθαίρεσθαι, εὔροα ποιεῖν, κἢν μὲν ἄνω βούλῃ εὔροα ποιεῖν, στῆσαι τὴν κοιλίην, ἢν δὲ κάτω εὔροα ποιεῖν, ὑγραίνειν τὴν κοιλίην.

ΑΦΟΡΙΣ. οε'

Ὕπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα μᾶλλον τοῦ μετρίου γινόμενα, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ος'

Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δ' εἴσω καίηται,

καὶ

huntur, bonū est, et per uentrem, & per uesicā; & ubi aliquid secedens steterit non purgatum, malum.

Aphoris. 74.

Corpora oportet ubi quis purgare uoluerit fluida facere, & si supra, sistere, aluum, si uerò infrà, humectare.

Aphoris. 75.

Somnus, uigiliæ; utraq; modum excedentia, morbus.

Aphoris. 76.

In febribus nō intermittētibus, si exteriora frigēt, interiora urun

tur,

καὶ δίψα ἔχῃ, θανάσιμον.	tur, & febris habeat, letale. Aphoris. 77.
ΑΦΟΡΙΣ. οζ′	
Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος, ἢ ῥὶς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ὀφρὺς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἤδη ἀσθενὴς ἐὼν, ὅτι ἂν τουτέων γένηται, ἐγγὺς ὁ θάνατος.	In febre non intermittente si labrum, aut nasus, aut oculus, aut supercilium peruertitur; si nō uideat, si non audiat, & iam debilis sit; quicquid horum fuerit, mors prope est.
ΑΦΟΡΙΣ. οη′	Aphoris. 78.
Ἐπὶ λευκῷ φλέγματι, ὕδρωψ ἐπιγίνεται.	A pituita alba, aqua inter cutē superuenit.
ΑΦΟΡ. οθ′	Aphoris. 78.
Ἐπὶ διαῤῥοίῃ, δυσεντερίη.	Ab alui profluuio difficultas intestinorū.
ΑΦΟΡΙΣ. π′	Aphoris. 80.
Ἐπὶ δυσεντερίῃ, λειεντερίη ἐπιγίνεται.	A difficultate intestinorū, leuitas intestinorū superuenit.
ΑΦΟΡΙΣ. πα′	Aphoris. 81.
Ἐπὶ σφακελισμῷ, ἀπόστασις ὀστέου.	A corruptione, abscessus oßis.
ΑΦΟΡ.	Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. πβ'

* Ἐπὶ αἵματος ἐμέτῳ, φθόη, καὶ πύου κάθαρσις ἄνω, ἐπὶ φθόῃ, ῥεῦμα ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἐπὶ δὲ ῥεύματι διάῤῥοια, ἐπὶ διαῤῥοίῃ σχέσις τῆς ἄνω καθάρσιος, ἐπὶ τῇ διασχέσει θάνατος.

ΑΦΟΡΙΣ. πγ'

* Ἐπὶ αἵματος πτύσει, πύου πτύσις καὶ ῥύσις, ἐπὴν δὲ τὸ σίαλον ἴσχηται, ἀποθνήσκουσιν.

ΑΦΟΡ. πδ'

* Ὁκοῖα ἂν ἐν τοῖσι κατὰ τὴν κύστιν, καὶ τοῖσι κατὰ τὴν κοιλίην ὑποχώρη, ἂν ἐν τοῖσι κατὰ τὰς σάρκας, καὶ ἤν που ἄλλη τῆς φύσιος ἐκβαίνη τὸ σῶμα, ἢν

Aphoris. 82.

* A sanguinis uomitu, tabes, & puris purgatio supra. In tabe fluctio ex capite. In fluctione alui profluuium. In alui profluuio adstrictio purgationis superioris. In adstrictione mors.

Aphoris. 83.

* A sanguinis sputo, puris sputum, & liberatio, cum uerò saliua retinetur, moriuntur.

Aphoris. 84.

* Qualia fuerint uesica, aut alui excremēta, et ex carn:b.ct sicubi alibi à natura corpus exierit,

ἢν ὀλίγον, ὀλίγη ἡ νοῦσος γίνεται, ἢν πολὺ δὲ, πολλή, ἢν πάνυ πολλὴ, θανάσιμον τὸ τοιοῦτον. ΑΦΟΡ. πε´

* Ὁκόσοι ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἔτεα φρενιτικοὶ γίνονται, οὐ πάνυ τι ὑγιάζονται, ἧσσον γὰρ κινδυνεύουσιν, οἷσιν ἂν οἰκείη τῆς φύσιος καὶ τῆς ἡλικίης ἡ νοῦσος ᾖ.

ΑΦΟΡΙΣ. πϛ´

* Ὁκόσοισιν ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσιν οἱ ὀφθαλμοὶ κατὰ προαίρεσιν δακρύουσιν, ἀγαθόν, ὁκόσοισι δὲ ἄνευ προαιρέσιος κακόν. ΑΦΟΡΙΣ. πζ´

* Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τεταρταίοισιν

rit, si parum, paucus est morbus: si multum, multus: si ualde multum, letale est.

Aphoris. 85.

* *Quicunq; supra quadragesimũ annũ insani fiunt, nõ admodum cõualescũt. Minus enim periclitãtur, quibus proprius naturæ & ætati morbus fuerit.*

Aphoris. 86.

* *Quibus in ægritudine oculi pro arbitrio illachrymãtur, bonum. quibus autem non ex arbitrio, malum.*

Aphoris. 87.

* *Quib. in febrib. quartanis.*

ταίουσιν ἐοῦσιν, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῆ, πονηρόν.

ΑΦΟΡΙΣ. πη'

* Ἱδρῶτες ἐν τῆσι κρισίμοισιν ἡμέρησι γινόμενοι σφοδροὶ καὶ ταχέες, ἐπικίνδυνοι.

ΑΦΟΡΙΣ. πθ'

* Οἱ ὠθόμενοι ἐκ τοῦ μετώπου, ὥσπερ σταλαγμοὶ καὶ κρουνοὶ, καὶ ψυχροὶ σφόδρα καὶ πολλοὶ, ἀνάγκη γὰρ τὸν τοιοῦτον ἱδρῶτα πορεύεσθαι μετὰ βίης, καὶ πόνου ὑπερβολῆς, καὶ ἐκθλίψιος πολυχρονίου.

ΑΦΟΡΙΣ. ϟ'

* Ἐπὶ χρονίῳ νουσήματι κοιλίης καταφορὴ, κακόν.

tanis, sanguis ex naribus fluxerit, prauum.

Aphoris. 88.

* Sudores indecretorijs diebus uehementes & ueloces facti, periculosi.

Aphoris. 89.

* Expulsi à frõte stillarum instar & scaturiginum, & frigidi uehementer & multi sunt. Sudorem enim eiusce modi necesse est uiolenter & cum labore summo, & clisione diuturna exire.

Aphoris. 90.

* In morbo diutino uentris depreßio, malo est.

ΑΦΟΡΙΣ. ϟα'

Ὁκόσα φάρμακα οὐκ ἰῆται, σίδηρος ἰῆται, ὅσα σίδηρος οὐκ ἰῆται, πῦρ ἰῆται, ὅσα δὲ πῦρ οὐκ ἰῆται, ταῦτα χρὴ νομίζειν ἀνίατα.

ΙΠ ΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

Κῴου Ἀφορισμῶν βιβλίον ὄγδοον.

ΑΦΟΡΙΣ. α'

Ὁκόσοι ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἔτεα φρενιτικοὶ γίνονται, οὐ πάνυ τι ὑγιάζονται, ἧσσον γὰρ κινδυνεύουσιν οἷσιν ἂν οἰκείη τῆς φύσιος

Aphor. 91.

Quæcunq; medicamẽtis non curantur, ferrũ curat, quæ ferro nõ curãtur, ignis curat, quæ igne nõ curãtur, ea existimare oportet immedicabilia.

HIPPOCRATIS

Coi Aphoriſmorum Liber VIII.

Aphoriſ. 1.

QVI ſupra q̃draginta annos phrenetici fiunt, non omnino ſanantur: minus enim periclitantur, quorum

φύσιος καὶ τῆς ἡλικίης ἡ νοῦσος ᾖ.

ΑΦΟΡΙΣ. β΄

* Ὁκόσοισιν ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσιν οἱ ὀφθαλμοὶ κατὰ προαίρεσιν δακρύουσιν, ἀγαθὸν, ὁκόσοισι δὲ ἄνευ προαιρέσεως, κακόν.

ΑΦΟΡ. γ΄

* Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τεταρταίοισιν ἐοῦσιν, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῇ, πονηρόν.

ΑΦΟΡΙΣ. δ΄

* Ἱδρῶτες ἐν τῇσι κρισίμοισιν ἡμέρῃσι γενόμενοι σφοδροὶ καὶ ταχέες, ἐπικίνδυνοι, οἱ ὠθούμενοι ἐκ τοῦ μετώπου, ὥσπερ σταλαγμοὶ καὶ κρουνοὶ καὶ ψυχροὶ σφόδρα καὶ πολλοὶ

& naturæ et ætati morbus sit conueniens.

Aphoris. 2.

* Quibuscunque in morbis oculi ex causa il lachrymant, bonũ: quibuscũq; autem sine causa, malum.

Aphoris. 3.

* Quibuscunque in quartanis febribus sanguis è naribus defluxerit, malum est.

Aphoris. 4.

* Sudores in diebus iudicatorijs, uehementes & celeres si fiãt, periculosi: præsertim qui ex fronte tanquã guttæ et fistulæ saliẽtes pellũtur, frigidiq; ualde atq; multi.

πολλοί, ἀνάγκη γὰρ τοιοῦτον ἱδρῶτα πορεύεσθαι μετὰ βίης καὶ πόνου ὑπερβολῆς, καὶ ἐκθλίψιος πολυχρονίου.

ΑΦΟΡΙΣ. ε'

* Ἐπὶ χρονίῳ νοσήματι, κοιλίης καταφορὴ, κακόν.

ΑΦΟΡΙΣ. ς'

* Ὁκόσα φάρμακα οὐκ ἰῆται, σίδηρος ἰῆται. ὅσα σίδηρος οὐκ ἰῆται, πῦρ ἰῆται, ὅσα δὲ πῦρ οὐκ ἰῆται, ταῦτα χρὴ νομίζειν ἀνίατα.

ΑΦΟΡΙΣ. ζ'

* Φθίσηες μάλιστα γίγνονται ἀπὸ ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν μέχρι τριάκοντα καὶ πέντε.

multi, necesse est enim talem sudorē, multa ui & labore & longa expreßione exire.

Aphoris. 5.

* Post longum morbum, alui defluxio, malum. Vel, In morbo diuturno fluxa aluus, malum.

Aphoris. 6.

* Quoscunq; morbos medicamenta nō sanāt, ferrum sanat: quos ferrum non sanat, ignis sanat: quos uerò ignis nō sanat, hos sanari nō posse putato, uel hos incurabiles existimari oportet.

Aphor. 7.

* Tabifici morbi, uel tabes, à decimooctauo anno usq; ad 35. potißimum gignuntur.

ΑΦΟΡΙΣ. η′

Τὰ δὲ κατὰ φύσιν γιγνόμενα κατὰ φθίσιν, πάντα μὲν ἰσχυρὰ, τὰ δὲ καὶ θανατώδεα. δεύτερον δ᾽ ἦν μὲν ἐν τῇ ὥρῃ νούσῳ, αὐτὴ ἡ ὥρη ξυμμαχεῖ τῇ νούσῳ, οἷον καύσῳ θέρος, ὑδρωπικῷ χειμὼν· ὑπερνικᾷ γὰρ τὸ φυσικόν, φοβερώτερον δὲ σπλῆνι.

Aphoriſ. 8.

Quæ ſecundũ naturam ad phtiſin uergunt, omnia quidem uehementia: Quædã etiã lethalia. Secundum artẽ erat morboſo in tempore: quando ipſa hora morbo opitulatur. Sicuti ardenti febri æſtas, hydropico hyems: ſuperuincit enim quod eſt à natura: idq; ſpleni plus affert timoris.

ΑΦΟΡΙΣ. θ′

Γλῶσσα μελαινομένη καὶ αἱματώδης, ὅταν τούτων ἀπῇ τῶν σημείων, καὶ τὸ πένθος ἀσθενέστερον δηλοῖ.

Aphoriſ. 9.

Lingua nigra atq; cruenta, quum quid horum ſignorũ abeſt, malum ualidum nõ eſt, & imbecilliorẽ luctum ſignificat.

ΑΦΟΡΙΣ. ι'

* Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ὀξέσι σημειοῦσθαι χρὴ, ὁπότε μέλλει ἀποθνήσκειν καὶ ὁπότε σωθήσεσθαι.

Aphoris. 10.

* Hæc quidem in acutis febribus obseruētur, ut si quis moriturus uel euasurus sit, dignoscamus.

ΑΦΟΡΙΣ. ια'

* Ὄρχις δέξιος ψυχόμενος, καὶ ἀνασπώμενος, θανατῶδες.

Aphoris. 11.

* Testis dexter frigidus conuulsusq́ꝫ, mortiferum est.

ΑΦΟΡΙΣ. ιβ'

* Ὄνυχες μελαινόμενοι, καὶ δάκτυλοι ποδῶν, ψυχροὶ καὶ μέλανες καὶ ἐκκύπτοντες, ἐγγὺς τὸν θάνατον δηλοῦσιν.

Aphoris. 12.

* Vngues nigri, digiti pedum frigidi, nigri demißi uel proclinati, mortem proximam esse portendunt.

ΑΦΟΡΙΣ. ιγ'

* Σημαίνουσιν καὶ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων.

Aphoris. 12.

* Quod etiam digitorum extrema frigida præ se ferunt.

ΑΦΟΡ. I 4 Aphor.

ΑΦΟΡΙΣ. ιδʹ

Καὶ χείλη πελιδνά, ἢ, καὶ ἀπολελυμένα, καὶ ἐξεστραμμένα, καὶ ψυχρὰ θανατώδεα.

ΑΦΟΡΙΣ. ιεʹ

Καὶ σκοτοδινιῶν, καὶ ἀποστρεφόμενος, καὶ ὕπνῳ καὶ καύματι πολλῷ κατεχόμενος, ἀνέλπιστος.

ΑΟΡΙΣ. ιςʹ

Καὶ πολυαστέων ἀτρέμα, καὶ ἀγνοέων, καὶ μὴ ἐπακούων, μὴ ἐπιξυνιὴς, θανατώδης.

ΑΦΟΡΙΣ. ιζʹ

Μέλλουσιν ἀποθνήσκειν ταῦτα σαφέστερα γίγνεται, καὶ αἱ κοιλίαι ἐπαείρονται καὶ φυσῶνται.

Aphoriſ. 14.

Et labia liuida, reſoluta, inuerſa, frigida ſi ſint, mortiferum eſt.

Aphoriſ. 15.

Si oculi caligant, uel lucē auerſantur, qui ſomno multo et æſtu detinetur, extra ſpem eſt.

Aphoriſ. 16.

Si quis ſenſim rabie quadam efferatur, ſi quis non cognoſcit, non audit, nō intelligit, mortiferum eſt.

Aphoriſ. 17.

Paulò poſt *morituris ſigna hæc ſunt clara magis, uentriculi ſi tolluntur, tumeſcunt & inflantur.*

ΑΦΟΡΙΣ. ιη'

* Ὅρος δὲ τοῦ θανάτου, ἐὰν τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν ἐπανέλθῃ ὑπὲρ τοῦ ὀμφαλοῦ εἰς τὸν ἄνω τῶν φρενῶν τόπον, καὶ συγκαυθῇ τὸ ὑγρὸν ἅπαν ἐπειδὰν ὁ πνεύμων, καὶ ἡ καρδία τὴν ἰκμάδα ἀποβάλλωσι τοῦ θερμοῦ ἀθροοῦντος ἐν τοῖσιν θανατώδεσι τόποις, ἀποπνέει ἀθρόον τὸ πνεῦμα τοῦ θερμοῦ, ὅθεν περ συνέστη τὸ ὅλον εἰς τὸ ὅλον. πάλιν τὸ μὲν διὰ τῶν σαρκῶν, τὸ δὲ διὰ τῶν ἐν κεφαλῇ ἀναπνοῶν, ὅθεν τὸ ζῆν καλοῦμεν, ἀπολείπουσα ἡ ψυχὴ τὸ τοῦ σώματος σκῆνος, καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ θνη-

τὸν

Aphoriſ. 18.

* *Terminus uero mortis hic eſt, quũ animæ calor ſupra umbilicum præcordiaq; recurrit & aſcẽdit, ac omne humidũ humorem exurit & ſiccat, quũ autem cor pulmoq; humiditatẽ caloris collecti mortiferis in locis ſentiunt, totum caloris ſpiritum efflant, unde totum in toto conſiſtit. præterea quidem partim per carnẽ, partim per ſpiracula capitis ſpirant, quod uiuere dicimus: corporisq; capſulam et alueũ anima frigidum mortuumq;.*

τὸν εἴδωλον ἅμα καὶ χολῇ καὶ αἵματι καὶ φλέγματι καὶ σαρκὶ παρέδωκεν.

Τέλος.

ΙΠ-ΠΟΚΡΆΤΟΥΣ

Κῴου προγνωστικὸν βιβλίον πρῶτον.

ΠΡΟΓ. α'

ΤΟΝ ἰητρὸν, δοκέει μοι ἄριστον εἶναι, πρόνοιαν ἐπιτηδεύειν.

ΠΡΟΓ. β'

※ Προγινώσκων καὶ προλέγων παρὰ

ρὰ

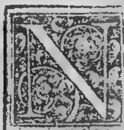
und simulacrum relinquit, sanguiniq; bili, & pituitæ, & carni concedit.

FINIS.

HIP-POCRATIS

Coi præsagiorum liber primus, Guilielmo Copo Basiliensi interprete.

Præsag. 1.

Nihil perinde medico cõducibile censeo, quàm ut prudẽtem se præstare laboret.

Presag. 2.

※ SI ENIM Apud ægros, præterita, præsentia

ρὰ πᾶσι νοσέουσι, τά τε παρεόντα, καὶ τὰ προγεγονότα, καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, ὁκόσα τε παραλείπουσιν οἱ ἀσθενέοντες, ἐκδιηγεύμενος, πιστεύοιτ' ἂν μᾶλλον γινώσκειν τὰ τῶν νοσεόντων πρήγματα.

præsentia, & futura, atque ea quæ ipsi inter narrandũ omiserũt nouerit, prædixeritq́, nihil, quod ægris usui fuerit, ignorare putabitur.

ΠΡΟΓ. γ.

Presag. 3.

* Ὥστε τολμᾷν ἐπιτρέπειν τοὺς ἀνθρώπους σφέας ἑωυτοὺς τῷ ἰητρῷ.

* Quo fit ut audentius homines medico sese committant.

ΠΡΟΓ. Δ'

Præsag. 4.

* Τὴν δὲ θεραπείην ἄριστα ἂν ποιέοιτο προειδὼς τὰ ἐσόμενα τῶν παθημάτων. ὑγιέας μὲν γὰρ ποιέειν ἅπαντας τοὺς ἀσθενέοντας, ἀδύνατον. τοῦτο γὰρ τοῦ προγινώσκειν

* Etenim perquã salutarem adhibebit curationem, si futuras affectiões præuiderit. Nam fieri non potest, ut omnes ægros sanitati restituat, quanquam hoc multo

προγινώσκειν τὰ μέλλοντα ἀποβήσεσθαι, κρεῖττον ἂν ἦν.

multo præstãtius erat quã futura prænoscere.

ΠΡΟΓ. ε´

※ Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσιν, οἱ μὲν πρὶν καλέσαι τὸν ἰητρὸν ὑπὸ ἰσχύος τῆς νόσου. οἱ δὲ, καὶ ἐσκαλεσάμενοι, παραχρῆμα ἐτελεύτησαν. οἱ μὲν ἡμέρην μίην ζήσαντες. οἱ δὲ, ὀλίγῳ πλέονα χρόνον, πρὶν ἢ τὸν ἰητρὸν τῇ τέχνῃ πρὸς ἕκαστον νόσημα ἀνταγωνίσασθαι.

Præsag. 5.

※ Igitur quum homines intereant, alij quidẽ ob morbi uehemẽtiam, antea quã uocetur medicus: nonnulli uerò, uocato licet medico, repẽte moriuntur, ac alij unico dũtaxat die, alij paulò lõgiori spacio uitam extendunt, prius quàm medicus arte sua singulis morbis occurrendo resistat.

ΠΡΟΓ. ς´

※ Γνῶντα οὖν χρὴ τῶν παθέων τῶν τοιουτέων τὰς φύσιας, ὁκόσον ὑπὲρ δύναμιν εἰσὶ τῶν σωμάτων.

Præsag. 6.

※ Proinde harũ affectionum naturas noscere oportet, quantum uidelicet corporis uiribus sint superiores.

ΠΡΟΓ. ζ΄

❋ Ἅμα δὲ καὶ εἴ τι θεῖον ἔνεστιν ἐν τῇσι νούσοισι, καὶ τούτου τὴν πρόνοιαν ἐκμανθάνειν. οὕτω γὰρ ἂν θαυμάζοιτό τε δικαίως, καὶ ἰητρὸς ἀγαθὸς ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὓς οἷόν τε περιγίνεσθαι, τούτους ἔτι μᾶλλον δύναιτ᾽ ἂν ὀρθῶς διαφυλάσσειν, ἐκ πλείονος χρόνου προβουλευόμενος πρὸς ἕκαστα. καὶ τοὺς ἀποθανουμένους τε καὶ σωθησομένους προγινώσκων τε καὶ προαγορεύων, ἀναίτιος ἂν εἴη.

Præsag. 7.

❋ Quin etiam si diuinum quidpiam morbis inest, huius quoq; prouidentiam perdiscere: sic enim optimo iure, & admirabilem & bonum se præstabit medicum, quos enim superstites fore cognouerit, eos rectius quoque seruabit, utpote ex multo tempore singula cõsulte perpendens. Itaq; morituros, uicturosq; præsentiens, atque denuncians, omnẽ prorsus caluamniam uitabit.

NOTAE EX FACIE.

ΠΡΟΓ. η΄

❋ Σκέπτεσθαι δὲ χρὴ ὧδε. ἐν τοῖσιν ὀξέσι νοσήμασι, πρῶτον μὲν

Præsag. 8.

❋ In acutis morbis sic cõsiderare oportet, in primis quidem ægri

τὸ πρόσωπον τοῦ νοσέοντος, εἰ ὅμοιόν ἐστι, τοῖσι τῶν ὑγιαινόντων· μάλιστα δὲ εἰ αὐτὸ ἑωυτῷ. οὕτω γὰρ ἂν εἴη ἄριστον, τὸ δ' ἐναντιώτατον τοῦ ὁμοίου, δεινότατον. εἴη δ' ἂν τὸ τοιόνδε·

ΠΡΟΓ. θ.

* Ῥὶς ὀξεῖα, ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, κρόταφοι ξυμπεπτωκότες, ὦτα, ψυχρὰ καὶ ξυνεσταλμένα. καὶ οἱ λοβοὶ τῶν ὤτων ἀπεστραμμένοι.

ΠΡΟΓ. ι.

* Καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ τὸ μέτωπον, σκληρόν τε καὶ περιτεταμένον, καὶ καρφαλέον ἐόν. καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου χλωρόν τε ἢ καὶ μέλαν ἐόν, καὶ πελιὸν, ἢ μολιβδῶδες.

faciem, an sanorũ faciẽbus, maximè uerò suæ ipsius, similis sit: ea enim optima cẽsenda est. quæ uerò maximo discrimine ab hac similitudine recedit, grauißimum periculum portendit, cuius hæ sunt notæ.

Presag. 9.

* *Nares acutæ, oculi cõcaui, collapsa tẽpora, frigidæ contractæq; aures, & imis partibus leniter uersæ.*

Præsag. 10.

* *Cutis circa frontem dura, intenta et arida: totius faciei color aut niger, aut pallidus, aut liuens, aut plũbeus.*

ΠΡΟΓ

ΠΡΟΓ. ια'

* Ἢν μὲν οὖν ἐμ ἀρχῇ τῆς νούσου, τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ, καὶ μήπω οἷόν τε ᾖ, τοῖσιν ἄλλοισι σημείοισι ξυντεκμαίρεσθαι, ἐπανέρεσθαι χρὴ, μὴ ἠγρύπνησεν ὥνθρωπος, ἢ τὰ τῆς κοιλίης ἐξυγρασμένα ᾖ ἰσχυρῶς, ἢ λιμῶδές τι ἔχῃ αὐτόν. κἢν μέν τι τουτέων ὁμολογῇ, ἧσσον νομίζειν δεινὸν εἶναι. κρίνεται δὲ τὰ τοιαῦτα, ἐν ἡμέρῃ τε καὶ νυκτὶ ἢν διὰ ταύτας τὰς προφάσιας, τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ. ἢν δὲ μηδὲν τουτέων φῇσιν εἶναι, μὴ δ' ἐν τῷ χρόνῳ τῷ προειρημένῳ καταστῇ, εἰδέναι χρὴ, ἐγγὺς ἐόντα τοῦ θανάτου.

Præsag. 11.

* Quod ſi inter morbi initia huiuſmodi facies appareat, neque ex alijs indicijs coniectura ſumi poßit, inquirendū eſt, an uigilia, aut uētris uehemens reſolutio, aut inedia præceſſerit: quorum ſi quidpiam deprehenderis, nihil periculi timendū eſt. atqui ſi ob huiuſmodi cauſas, hæc faciei ſpecies orta eſt, una die, nocteq́; finitur: ſi uerò eas præceßiſſe æger negauerit, diutiusq́; iam dicto tempore hæc forma durauerit, ſcire licet eū morti proximum eſſe.

ΠΡΟΓ. ιβ΄

Praeſag. 12.

* Ἢν δὲ καὶ παλαιοτέρου ἐόντος τοῦ νοσήματος, ἢ τριταίου, ἢ τεταρταίου, τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ, περὶ τούτων ἐπανέρεσθαι, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἐκέλευσα. καὶ τ᾽ ἄλλα σημεῖα σκέπτεσθαι, τά τε ἐν τῷ ξύμπαντι προσώπῳ, τά τε ἐν τῷ σώματι.

* Quod ſi in ueterē morbo iam triduo, quatriduóue talis eſt, inquirēda ſunt ea ſigna, quæ ſuprà ꝓpoſui, ad hæc, reliqua quoque indicia, non ſolum ex facie, uerumetiā ex reliquis corporis partibus perpendenda ſunt, præcipuè ex oculis.

NOTAE AB OCVLIS.

ΠΡΟΓ. ιγ.

Praeſag. 13.

* Καὶ τὰ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν. ἢν γὰρ τὴν αὐγὴν φεύγωσιν. ἢ δακρύωσιν ἀπροαιρέτως ἢ διαστρέφωνται. ἢ ὁ ἕτερος θατέρου ἐλάσσων γίνηται. ἢ τὰ λευκὰ ἐρυθρὰ ἴσχωσιν, ἢ πελιὰ βλέφαρα. ἢ φλέβια

* Nam ſi lumen refugiūt, & illachrymāt, id'que præter uoluntatem, aut peruertuntur, altérque ex ijs minor eſt, & quæ in ipſis alba eſſe debent, rubeſcunt, aut genæ pallent, atq; in ijſdem uenulæ nigricant,

βια μέλανα ἐν αὐτέοισιν ἔχωσιν. ἢ λῆμαι φαίνωνται περὶ τὰς ὄψιας. ἢ καὶ ἐναιωρεύμενοι. ἢ ἐξίσχοντες. ἢ ἔγκοιλοι ἰσχυρῶς γινόμενοι. ἢ αἱ ὄψιες αὐχμῶσαι καὶ ἀλαμπεῖς. ἢ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου ἠλλοιωμένον ἤ, ταῦτα πάντα κακὰ νομίζειν καὶ ὀλέτρια εἶναι.

ΠΡΟΓ. ιδ'

* Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται τοῦ λευκοῦ, τῶν βλεφάρων μὴ ξυμβαλλομένων, μὴ ἐκ διαῤῥοίης ἢ φαρμακοποσίης ἐόντι, ἢ μὴ εἰθισμέ

νω

gricant, aut lippitudo innatans tandem angulis inhæret, aut frequẽs est oculorũ motus, ijq́; aut uehemẽter subsederunt, aut facti tumidiores sunt, fueritq́; aspectus horridus obscurusque, atque uniuersæ faciei color mutatus: hæc omnia signa mala, perniciosaq́; putanda sunt.

Præsag. 14.

* Quinetiam oculorum per somnum suspectiones obseruandæ sunt. Vbi enim palpebræ nõ cõmittũtur, sed inter has ex albo oculorũ aliqd apparet, neq; id fluens aluus, aut medicamẽti potio præcessit, præsertim si quis nõ

sic

νω οὕτω κατεύδειν, φλαῦρον τὸ σημεῖον, καὶ θανατῶδες λίαν.

sic dormire cõsueuerit, prauum hoc signum, letaleq; admodum est.

ΠΡΟΓ. ιε´

Præsag. 15.

* Ἢν δὲ καμπύλον ἢ ῥικνὸν γένηται, ἢ πελιὸν, ἢ ὠχρὸν βλέφαρον, ἢ χεῖλος, ἢ ῥὶς, μετά τινος τῶν ἄλλων σημείων, εἰδέναι χρὴ, ἐγγὺς ἐόντα θανάτου. Θανατῶδες δὲ καὶ χείλεα ἀπολυόμενα, καὶ κρεμάμενα, καὶ ψυχρὰ, καὶ ἔκλευκα γινόμενα.

* Si palpebra, aut labrũ, aut nasus retorquetur, aut pallet, aut liuore inficitur, accedente quopiã reliquorũ signorum ægrum morti proximũ esse haud dubitandum est. Mortem etiam portendunt labra resoluta, suspẽsa, frigida, cãdicantia.

A DECVBITV NOTAE.

ΠΡΟΓ. ις´

Præsag. 16.

* Κεκλιμένον δὲ χρὴ καταλαμβάνεσθαι τὸν νοσέοντα ὑπὸ τοῦ ἰητροῦ, ἐπὶ τὸ πλευρὸν τὸ δεξιὸν, ἢ τὸ ἀριστερόν. καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰ σκέλεα ὀλίγον ἐπικεκαμμένα ἔχοντα.

* Deprehendendus est æger in dextrũ sinistrumue latus cubans, brachijs, ceruice, & cruribus paulũ reductis, ac

uniuerso

καὶ ξύμπαν σῶμα, ὑγρὸν κείμενον. οὕτω γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν ὑγιαινόντων κατακλίνονται. ἄρισται δέ εἰσι τῶν κατακλίσεων, αἳ ὁμοιαὶ τῇσι τῶν ὑγιαινόντων.

uniuerso corpore molliter affecto, qui ferè sani quoque iacentis habitus est, quippe quum optimus sit ille decubitus, qui à sanorũ consuetudine non uariat.

ΠΡΟΓ. ιζ΄

❧ Ὕπτιον δὲ κεῖσθαι καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὸν τράχηλον, καὶ τὰ σκέλεα ἐκτεταμένα ἔχοντα, ἧσσον ἀγαθόν.

Presag. 17.

❧ *Sed non laudatur decubitus, quo brachia, ceruix, & crura extenduntur.*

ΠΡΟΓ. ιη΄

❧ Εἰ δὲ καὶ προπετὴς γένοιτο, καὶ καταῤῥέοι ἀπὸ τῆς κλίνης ἐπὶ πόδας, δεινότερόν ἐστιν.

Presag. 18.

❧ *Id uerò grauius est, si seipsum, æger cõtinere non ualens, ad pedes subinde delabitur.*

ΠΡΟΓ. ιθ΄

❧ Εἰ δὲ καὶ γυμνοὺς τοὺς πόδας εὑρίσκοιτο ἔχων, μὴ θερμοὺς κάρ

Præsag. 19.

❧ *VBI PEDES nudat, neque ijs calor*

τα ἐόντας, καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὸν τράχηλον, καὶ τὰ σκέλεα ἀνωμάλως διεῤῥιμμένα καὶ γυμνά, κακόν· ἄλυσμὸν γὰρ σημαίνει.

ΠΡΟΓ. κ'

* Θανατῶδες δὲ, καὶ τὸ κεχηνότα καθεύδειν αἰεί.

ΠΡΟΓ. κα'

* Καὶ τὰ σκέλεα ὑπτίου κειμένου ξυγκεκαμμένα εἶναι ἰσχυρῶς, καὶ διαπεπλεγμένα. ΠΡΟΓ. κβ'

* Ἐπὶ γαστέρα δὲ κεῖσθαι ᾧ μὴ σύνηθές ἐστι καὶ ὑγιαίνοντι οὕτω κοιμᾶσθαι, παραφροσύνην τινὰ σημαίνει, ἢ ὀδύνην τῶν ἀμφὶ τὴν κοιλίην τόπων.

subest, ubi brachia, ceruicem, & crura inæquabiliter dispergit ac nudat, mali morbi, angorisq; signum est.

Præsag. 20.

* *Perniciosum est, ubi hians quis assiduè dormit.*

Præsag. 21.

* *Aut ubi supinus iacet, cruribus uehementer contortis, complicatisq;.*

Præsag. 22.

* *Si pronus iaceat is, qui per bonã ualetudinem sic dormire non consueuit: aut delirium, aut uentris dolorẽ portendit.*

ΠΡΟΓ. κγ'

* Ἀνακαθίζειν δὲ βούλεσθαι τὸν νοσέοντα, τῆς νόσου ἀκμαζούσης, πονηρὸν μὲν ἐν πᾶσι τοῖς ὀξέσι νουσήμασι. κάκιστον δὲ ἐν τοῖσι περιπλευμονικοῖσιν.

Præsag. 23.

* Vbi residere uult æger in ipso morbi uigore, malum quidem indicium est in omnibus acutis affectibus, sed longe peßimū pulmonibus laborantibus.

A STRIDORE DENTIVM.

ΠΡΟΓ. κδ'

* Ὀδόντας δὲ πρίειν ἐν πυρετοῖσιν, ὁκόσοισι μὴ ξύνηθές ἐστιν ἀπὸ παίδων, μανικὸν καὶ θανατῶδες, ἀλλὰ προλέγειν ἀπ' ἀμφοῖν κίνδυνον ἐσόμενον. ἢν δὲ καὶ παραφρονέων τοῦτο ποιῇ, ὀλέθριον γίνεται κάρτα ἤδη.

Præsag. 24.

* Stridor dentiū per febres, præter consuetudinem à teneris contractā, insaniā significat et mortē, atqui ab utrisq; futurū periculū denunciādum est. Si uerò iam deliranti, stridor quoq; accedit, uix æque perniciosam inuenies notam.

AB VLCERE.

ΠΡΟΓ. κε'

* Ἕλκος δὲ ἤν τε ᾖ προγεγονὸς τύχῃ ἔχων

Præsag. 25.

* Vlcus, siue ante,

ἤν τε καὶ ἐν τῇ νούσῳ γίνηται, καταμανθάνειν δεῖ. ἢν γὰρ μέλλῃ ἀπόλλυσθαι ὁ ἄνθρωπος, πρὸ τοῦ θανάτου, πελιδνόν τε καὶ ξηρὸν ἔσται, ἢ ὠχρόν τε καὶ ξηρόν,

siue in ipso morbo natũ est, obseruari debet: nã si moriturus est homo, aridũ & liuẽs, aut pallidũ, ante mortẽ apparet,

A gesticulatione manuum.

ΠΡΟΓ. κϛʹ

※ Περὶ δὲ χειρῶν φορῆς, τάδε γινώσκω. ὁκόσοισιν ἐν πυρετοῖσιν ὀξέσιν, ἢ περιπλευμονίῃσιν, ἢ ἐν κεφαλαλγίῃσι, πρὸ τοῦ προσώπου φερομένας καὶ θηρευούσας διὰ κενῆς. καὶ ἀποκαρφολογούσας. καὶ κροκύδας ἀπὸ τῶν ἱματίων ἀποτιλλούσας. καὶ τοῦ τοίχου ἄχυρα ἀποσπώσας, πάσας εἶναι κακὰς καὶ θανατώδεας.

Præsag. 26.

※ *Ex manuum latione huiuscemodi notas perpende, in acutis febribus, in peripneumonia, phrenetide, capitis dolore, si quis eas faciei admouerit, ut inde quidpiam superuacue uenetur, aut festucas carpat, aut à ueste floccos, aut à pariete paleas auellat: omnes hæ malæ letalesq; sunt.*

A SPIRATIONE.

ΠΡΟΓ. κζ'

* Πνεῦμα δὲ πυκνὸν μὲν ἐὸν, πόνον σημαίνει, ἢ φλεγμονὴν, ἐν ὑπὲρ τῶν φρενῶν χωρίοισι. μέγα δὲ ἀναπνεόμενον καὶ διὰ πολλοῦ χρόνου, παραφροσύνην δηλοῖ. ψυχρὸν δὲ ἐκπνεόμενον ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τοῦ στόματος, ὀλέθριον κάρτα ἤδη γίνεται. ΠΡΟΓ. κη'

* Εὔπνοιαν δὲ χρὴ νομίζειν κάρτα μεγάλην δύναμιν ἔχειν ἐς σωτηρίην ἐν ἅπασι τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασιν, ὅσα ξὺν πυρετοῖσι ἐστὶ, καὶ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι κρίνεται.

Præsag. 27.

* *Spiritus frequens, aut doloris, aut doloris, aut inflãmationis in partibus septo trãsuerso superioribus, indiciũ est. Magnus, et ex lõgis interuallis, deliriũ declarat. Frigidus ex narib. & ore prodiens, letalis admodũ est.* Præs. 28.

* *Facilis spiratio, in acutus morbis, quibus febris copulatur, quiq; intra quadraginta dies finiri solent, magnũ habet ad salutẽ momentũ.*

A SVDORE.

ΠΡΟΓ. κθ'

* Οἱ δὲ ἱδρῶτες,

Præsag. 29.

* *Sudores, saluberri-*

ἄρισοι μὲν εἰσιν ἐν πᾶσι τοῖς ὀξέσι νουσήμασιν, ὁκόσοι ἐν ἡμέρῃσι τε κρισίμοισι γίνονται, καὶ τελείως τὸν πυρετὸν ἀπαλλάττουσιν. ἀγαθοὶ δὲ καὶ ὁκόσοι διὰ παντὸς τοῦ σώματος γινόμενοι, ἀπέδειξαν τὸν ἄνθρωπον εὐπετέςερον φέρον]α το νόσημα. οἳ δὲ ἂν μὴ τοιοῦντόν τι ἐργάσωνται, οὐ λυσιτελέες. κάκισοι δὲ, οἱ ψυχροί τε καὶ μοῦνον περὶ τὴν κεφαλήν τε καὶ τὸ πρόσωπον γινόμενοι καὶ τὸν αὐχένα. οὗτοι γὰρ ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ θάνατον προσημαίνουσι. ξὺν δὲ πρηὖτέρω, μῆκος νούσου.

mi cēsentur, in omnibus acutis morbis, si in diebus decretorijs oriātur, febrimq; finiant, aut ubi toto corpore æqualiter insudante, æger morbū facilius sustinere uidetur. Contrà inutiles, qui id efficere non ualent. Peßimi omniū sunt frigidi, & ubi caput duntaxat aut facies, aut ceruix insudat: quippe qui in acuta quidem febre, mortem: in mitiore uerò morbum diuturnum fore significant.

ΠΡΟΓ. λ' Præsag. 30.

* Καὶ οἱ κατὰ πᾶν τὸ σῶ-

* *Et qui per totum corpus*

τὸ σῶμα ὡσαύτως γινόμενοι τοῖσι περὶ τὴν κεφαλήν. οἱ δὲ κεγχροειδέες καὶ μοῦνον περὶ τὸν τράχηλον γινόμενοι, πονηροί, οἱ δὲ μετὰ σταλαγμῶν καὶ ἀτμίζοντες, ἀγαθοί. κατανοεῖν δὲ χρὴ τὸ σύνολον τῶν ἱδρώτων. γίνονται γὰρ οἱ μὲν διὰ ἔκλυσιν σωμάτων, οἱ δὲ, διὰ συντονίην φλεγμονῆς.

corpus eodē modo fiūt qui circa caput, qui autē Milij instar et circa collum duntaxat fiunt, mali: qui uerò guttatim & exhalando, boni. Considerare autē oportet sudorē in uniuersum. Alij enim propter corporū exolutionē, alij propter inflāmationis uehementiam fiunt.

A PRAECORDIIS.

ΠΡΟΓ. λα'.

* Ὑποχόνδριον δὲ, ἄριστον μὲν, ἀνώδυνόν τε ἐὸν, καὶ μαλθακὸν, καὶ ὁμαλόν. καὶ τὰ δεξιὰ καὶ ἐπ' ἀριστερά. φλεγμαῖνον δὲ, ἢ ὀδύνην παρέχον, ἢ ἐντεταμένον, ἢ ἀνωμάλως διακείμενα

Præsag. 31.

* Atque inter optima indicia sunt præcordia, ubi sine ullo sensu doloris in utraq; parte æqualiter mollia sunt. Inflāmata uerò, dolētia, et intēta, et ubi aliter in

κείμενα τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά, ταῦτα φυλάσσεσθαι χρή.

dextra aliter in sinistra parte afficiuntur, suspecta haberi debent.

ΠΡΟΓ. λβ΄

⁜ Εἰ δὲ καὶ σφυγμὸς ἐνείη ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ, θόρυβον σημαίνει, ἢ παραφροσύνην, ἀλλὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπικατιδεῖν τῶν τοιούτων. ἢν γὰρ αἱ ὄψιες πυκνὰ κινέωνται, μανῆναι τούτοις ἐλπίς.

Præsag. 32.

⁜ *Præcordiorũ uenæ, si pulsent, aut turbationem, aut delirium portendunt: sed eorum qui sic affecti sunt, oculos aspicere oportet: quippe frequens illorum motus, insaniã cominatur.*

A TVMORIBVS.

ΠΡΟΓ. λγ΄

⁜ Οἴδημα δὲ ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ σκληρόν τε ἐὸν καὶ ἐπώδυνον, κάκιστον μὲν, εἰ παρ᾽ ἅπαν εἴη τὸ ὑποχόνδριον. εἰ δὲ εἴη ἐν τῷ ἑτέρῳ μέρει, ἀκινδυνώτερον ἐστὶν ἐν τῷ ἐπ᾽ ἀριστερά.

Presag. 33.

⁜ *Præcordia tumida, dura, dolentia, si in uniuersum sic affecta sunt, maximũ malum portendunt: si uerò altera parte duntaxat, ex sinistra minus periculum est.*

Προγ. Prog.

ΠΡΟΓ. λδ'

Σημαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα οἰδήματα ἐν ἀρχῇ μὲν θάνατον ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι.

ΠΡΟΓ. λε'

Ἢν δὲ ὑπερβάλλῃ εἴκοσιν ἡμέρας ὅ,τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα μὴ καθισαμένον, ἐς διαπύησιν τρέπεται.

ΠΡΟΓ. λϛ'

Γίνεται δὲ τουτέοισιν ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ, καὶ αἵματος ῥῆξις ἐκ τῶν ῥινῶν, καὶ κάρτα ὠφελέει. ἀλλ' ἐπανερωτᾶν χρὴ, εἰ τὴν κεφαλὴν ἀλγέουσιν, ἢ ἀμβλυώσσουσιν, ἢν γάρ τι τοιοῦτον εἴη, ἐνταῦθα ῥέποι.

ΠΡΟΓ. λζ'

Μᾶλλον δὲ τοῖσι νεωτέροισι πέντε καὶ

Præſag. 34.

Cæterũ huiuſmodi tumores, in principio quidem proximam mortem denuntiant.

Preſag. 35.

Vbi uerò uiginti dies exceſſerint, neque quieſcẽte febre, neq; tumore remiſſo ad ſuppurationem cõuertuntur.

Præſag. 36.

Atq; inter primos circuitus, ſanguis è naribus fluẽs, nõ mediocri ipſis præſidio eſt, ſed tum ſanguinis eruptio expectari debet, quum interrogati, aut caput dolore, aut oculos caligare fatẽtur. Preſ. 37.

Id uerò iunioribus uidelicet circa quintum & tri-

τριήκοντα ἐτέων, τὴν τ᾿ αἵματος ῥῆξιν προσδέχεσθαι χρή.

ΠΡΟΓ. λη΄

Τὰ δὲ μαλθακὰ τῶν οἰδημάτων καὶ ἀνώδυνα καὶ ὑπὸ δακτύλῳ ὑπείκοντα, χρονιωτέρας τὰς κρίσιας ποιέεται, καὶ ἧσσον ἐκείνων δεινότερά ἐστιν.

ΠΡΟΓ. λθ΄

Εἰ δὲ ὑπερβάλλοι ἑξήκοντα ἡμέρας ὅ, τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα μὴ καθίσταται, ἔμπυον ἔσεσθαι σημαίνει. καὶ τοῦτο καὶ τὸ ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ κατὰ τ᾿ αὐτό.

ΠΡΟΓ. μ΄

Ὁκόσα μὲν οὖν ἐπώδυνά τε ἐστὶ, καὶ σκληρὰ καὶ μεγάλα, σημαίνει

& trigesimum annum, plerunq; euenire solet.

Præsag. 38.

Mollis tumor dolorem non inferens, & digitis cedens, longiori tempore finitur, sed nō ita graue ab eo periculum pendet.

Præsag. 39.

Quòd si intra sexaginta dies, neque febris desinit, neq; tumor resedit, suppurationem expectare oportet. Idē haud secus in reliquis quoque uētris partibus perpenditur.

Præsag. 40

Itaq; durus, magnusque tumor, dolore crucians.

νὴ κίνδυνον θανάτου, ὀλιγοχρόνιον. ὁκόσα δὲ μαλθακά τε καὶ ἀνώδυνα καὶ τῷ δακτύλῳ πιεζόμενα ὑπείκει, χρονιώτερα ἐκείνων.

ΠΡΟΓ. μα´

Τὰς δὲ ἀποστάσιας ἧσσον τὰ ἐν τῇ γαστρὶ οἰδήματα ποιέεται, τῶν ἐν τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν.

ΠΡΟΓ. μβ´

Ἥκιστα δὲ τὰ ὑποκάτω τοῦ ὀμφαλοῦ εἰς ἀποπύησιν τρέπεται. αἵματος δὲ ῥῆξιν ἐκ τῶν ἄνω τόπων μάλιστα προσδέχεσθαι. ἁπάντων δὲ χρὴ τῶν οἰδημάτων χρονιζόντων περὶ ταῦτα τὰ χωρία, ὑποσκέπτεσθαι τὰς ἐκπυήσιας.

cians, mortis periculũ, nõ multo post fore denunciat. Mollis uerò & sine dolore, quiq; prementi digito cedit, longus esse solet.

Præsag. 41.

Ventris tumores, nõ tam crebro, ut hi quæ in præcordijs oriuntur, abscessum efficiũt, quod si sub umbilico constituantur, nequaquam ad suppurationem conuertentur.

Præsag. 42.

Sed ex superioribus maximè sedib. sanguinis fluorem expectare oportet. In quibus omnis humor diuturnus, ad suppurationem ferè spectat.

ASVP=

A SVPPVRATIONE.

ΠΡΟΓ. μγʹ

* Τὰ δὲ διαπυήματα ὧδε δεῖ σκέπτεσθαι τὰ ἐντεῦθεν. ὁκόσα μὲν ἔξω τρέπεται, ἄριστά ἐστι. μικρά τε ἐόντα. καὶ ὡς μάλιστα ἐκκλίνοντα ἔξω. καὶ ἐς ὀξὺ ἀποκορυφούμενα. τὰ δὲ μεγάλα τε ἐόντα καὶ πλατέα, καὶ ἥκιστα ἐς ὀξὺ ἀποκορυφούμενα, κάκιστα.

Præsag. 43.

* Itaq; suppuratio num obseruatio sic accipienda est: earum enim quæ in exteriorem partem erumpunt, optimæ sunt, paruæ admodum eminentes, atq; in acutum fastigiatæ: peßimæ uerò sunt, quæ maximæ quæq; planißimæ sunt.

ΠΡΟΓ. μδʹ

* Ὅσα δὲ εἴσω ῥήγνυται, ἄριστά ἐστιν, ἃ μηδὲν τῷ ἔξω χωρίῳ ἐπικοινωνέει, ἀλλ' ἐστὶ προεσταλμένα τε καὶ ἀνώδυνα. καὶ πᾶν τὸ ἔξω χωρίον, ὁμόχροον φαίνεται.

Præsag. 44.

* Sed illarum quæ intus excitãtur, optimæ censentur, quæ exteriorem cutem non decolorant, sed contrahuntur, nulloq; dolore cruciant, atque ubi exterioris cutis color manet uniformis.

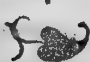
Προγ. Præsag.

ΠΡΟΓ. με.

⁂ Τὸ δὲ πύον, ἄριστον λευκόν τε εἶν, καὶ ὁμαλὸν, καὶ λεῖον, καὶ ὡς ἥκιστα δυσῶδες. τὸ δ᾽ ἐναντίον τούτου, κάκιστον.

Præsag. 45.

⁂ Pus illud optimũ est, quod album & lene est, & haudquaquã fœtet, quod uerò ab hoc uariat, peßimum est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κῴου προγνωστικὸν βιβλίον δεύτερον.

HIPPOCRATIS Coi Præsagiorum Liber II.

DE AQVA INTER CVTEM.

ΠΡΟΓ. β'

Οἱ δ᾽ ὕδρωπες, οἱ ἐκ τῶν ὀξέων νουσημάτων πάντες κακοὶ οὔτε γὰρ τοῦ πυρὸς ἀπαλλάσσουσιν. ἐπώδυνοί τε εἰσὶ κάρτα καὶ θανατώδεες.

Præsag. 1.

Aqua inter cutẽ si ex acuto morbo cœpit, piculosa est, neq; enim febrim soluit, sed dolorib. torquet atq; interficit;

νατῶδεες. ἄρχονται δὲ οἱ πλεῖστοι, ἀπὸ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἥπατος.

ΠΡΟΓ. β´

⁂ Οἷσι μὲν οὖν ἀπὸ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος αἱ ἀρχαὶ γίνονται, οἵτε πόδες οἰδέουσι. καὶ διάῤῥοιαι πολυχρόνιοι ἔχουσιν, οὔτε τὰς ὀδύνας λύουσαι τὰς ἐκ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος, οὔτε τὴν γαστέρα λαπάσσουσαι,

ΠΡΟΓ. γ´

⁂ Ὁκόσοισι δὲ ἀπὸ τοῦ ἥπατος ὕδρωπες γίνονται, βῆχές τε καὶ θυμὸς τουτέοισιν ἐγγίνεται. καὶ οὐδέν τι ἀποπτύουσιν ἄξιον λόγου. καὶ

terficit: oritur uerò magna ex parte uel ab ilibus & lumbis, uel à iecinore.

Præſag. 2.

⁂ *Sed ubi ab ilibus lumbisq; ortum contraxit, pedes tumidos reddit, fluorem diuturnum inducit, qui neq; lumborum, iliúmue dolorẽ ſoluit, neq; uentrem efficit molliorem.*

Præſag. 3.

⁂ *At quib. à iecinore aqua inter cutẽ proficiſcitur, ij tuſsi uexãt, ſed qua penè nihil excrea-*

καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι. ἢ ἡ γαστὴρ οὐ διαχωρέει, εἰ μὴ σκληρά τε καὶ πρὸς ἀνάγκην. καὶ περὶ τὴν κοιλίην γίνονται οἰδήματα, τὰ μὲν τῶν δεξιὰ, τὰ δὲ ἐπὶ ἀριστερὰ, ἱστάμενά τε καὶ καταπαυόμενα.

ΠΡΟΓ. δ'

* Κεφαλὴ δὲ καὶ χεῖρες καὶ πόδες, ψυχρὰ ἐόντα, κακόν. τῆς τε κοιλίης καὶ τῶν πλευρῶν, θερμῶν ἐόντων.

ΠΡΟΓ. ε'

* Ἄριστον δὲ καὶ ὅλον τὸ σῶμα, θερμόν τε ἐὸν καὶ μαλθακόν.

ΠΡΟΓ. ς'

* Στρέφεσθαι δὲ χρὴ ῥηϊδίως τὸν ἀλγεῦντα. ἢ ἐν

tur, pedes tument, deiectio dura, coactáq; est, circa uentrem tumores, modo in dextra, modo in sinistra parte attolluntur, deinde desinũt.

Præsag. 4.

* Mali etiam morbi *signum est, caput & pedes, manúsque frigidas habere, uentre & lateribus calentibus.*

Præsag. 5.

* *Securitatẽ pollicetur corpus, quod æqualiter molle, et calidũ est.*

Præsag. 6.

* *Quodq; facile con*

 uertitur

ἐν κοίσιν μετεωρισμοῖσιν ἐλαφρὸν εἶν.

ΠΡΟΓ. ζ'

Εἰ δὲ βαρὺς ἐὼν φαίνοιτο, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἐπικινδυνώτερον.

ΠΡΟΓ. η'

Εἰ δὲ πρὸς τῷ βάρει καὶ οἱ ὄνυχες καὶ οἱ δάκτυλοι πελιδνοὶ γίνονται, προσδόκιμος ὁ θάνατος αὐτίκα. ΠΡΟΓ. θ'

Μελαινόμενοι δὲ παντελῶς οἱ δάκτυλοι, καὶ οἱ πόδες, ἧσσον ὀλέθριοι τῶν πελιδνῶν εἰσιν. ἀλλὰ καὶ τἄλλα σημεῖα σκέπτεσθαι χρή. ἢν γὰρ εὐπετέως φέρων φαίνηται

τὸ

uertitur & surgit.

Præsag. 7.

Grauitas uerò, quæ uel manus & pedes, uel reliquum quoq; corpus premit, periculum significat.

Præsag. 8.

Quòd si cum grauitate, ungues quoq; ac digiti liuore afficiũtur, cõtinuò, perniciem expectare oportet.

Præsag. 9.

At omnino nigritum digiti, tum pedes, minus quàm liuẽtes, periculum portendũt: sed tunc ad reliqua signa refugere oportet: etenim si æger facilè ma-

lum

τὸ κακὸν, καὶ ἄλλο τι τῶν περιεστηκότων πρὸς σωτηρίοισι τοῖσι σημείοισιν ὑποδεικνύει, τὸ νόσημα ἐς ἀπόστασιν τραπῆναι ἐλπίς. ὥστε τὸν μὲν ἄνθρωπον περιγενέσθαι, τὰ δὲ μελανθέντα τοῦ σώματος ἀποπεσεῖν.

lum sustinet, adsintque alia quædã indicia, quæ securitatẽ polliceri solent, suppurationẽ sperabis, atq; superstes manebit æger, sed denigratæ corporis partes decident.

ΠΡΟΓ. ι΄

Præsag. 10.

* Ὄρχιες δὲ καὶ αἰδοῖα ἀνεσπασμένα, πόνους ἰσχυροὺς σημαίνει, καὶ κίνδυνον θανατώδεα.

* Testiculi pudendaq; retracta, uehementes dolores, atque letale periculum significãt.

DE SOMNO.

ΠΡΟΓ. ια΄

Præsag. 11.

* Περὶ δὲ ὕπνου, ὥσπερ καὶ κατὰ φύσιν σύνηθες ἡμῖν ἐστι, τὴν μὲν ἡμέρην ἐγρηγορέναι χρή, τὴν δὲ νύκτα καθεύδειν. ἢν δὲ ᾖ τοῦτο μεταβεβλημένον, κάκιον.

* Quod uerò ad somni rationem pertinet, quẽadmodũ sani etiã solent, interdiu uigilare, noctu uerò dormire oportet. à qua cõsuetudine si quis aberrauerit, peior

κάκιον. ἥκιστα δὲ ἂν λυπέοιτο, εἰ κοιμῷτο τὸ πρωῒ ἐς τὸ τρίτον μέρος τῆς ἡμέρης. οἱ δὲ ἀπὸ τουτέου τοῦ χρόνου ὕπνοι, πονηρότεροί εἰσι.

peior erit somnus, qui qui inter quartã horam et noctẽ, quàm qui matutino tẽpore ad quartã.

ΠΡΟΓ. ιβ'

Præsag. 12.

* Κάκιστον δὲ μὴ κοιμᾶσθαι, μήτε τῆς νυκτὸς, μήτε τῆς ἡμέρης. ἢ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης τε καὶ πόνων ἀγρυπνίη, ἢ παραφροσύνη ἔσται ἀπὸ τουτέου τοῦ σημείου.

* Peßimum tamen est, si somnus neque noctu, neq; interdiu accedit: id enim ob dolorem laborẽq; accidit, uel delirium futurum significat.

DE ALVI EXCREMENTIS.

ΠΡΟΓ. ιγ'

Præsag. 13.

* Διαχώρημα δὲ ἐστὶν ἄριστον, τὸ μαλθακόν τε καὶ ξυνεστηκός. καὶ τὴν ὥρην ἥνπερ καὶ ὑγιαίνοντι ὑπεχώρει. πλῆθος δὲ πρὸς λόγον τῶν εἰσιόντων

* Alui excremẽta inter bona indicia sunt, si mollia, si figurata sunt, si eodem ferè tempore quo in secunda ualetudine deijci solebant, excernũtur: si his quæ ingerũtur proportione respondent,

ἐόντων. τοιαύτης γὰρ ἐούσης τῆς διεξόδου, ἡ κάτω κοιλίη ὑγιαίνοι ἄν.

ΠΡΟΓ. ιδ'

⁂ Εἰ δὲ εἴη ὑγρὸν τὸ διαχώρημα, ξυμφέρει μήτε τρίζειν μήτε πυκνόν τι εἶναι, καὶ κατ' ὀλίγον ὑποχωρέειν. κοπιῇ γὰρ ὁ ἄνθρωπος, ὑπὸ τοῦ ξυνεχέος ἐξαναστάσιος, καὶ ἀγρυπνοίη ἄν. εἰ δὲ ἀθρόον πολλάκις διαχωρέει, κίνδυνος λειποθυμῆσαι.

ΠΡΟΓ. ιε'

⁂ Ἀλλὰ χρὴ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰσιόντων, ἢ δὶς, ἢ τρὶς τῆς ἡμέρης ὑποχωρέειν, τῆς δὲ νυκτὸς, ἅπαξ. πλείονα δ' ὑπὸ τὸ πρωὶ, ὥσπερ συνήθες ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ.

ΠΡΟΓ.

dēt, utpote quæ inferiorem uentrem rectè ualere declarant.

Præsag. 14.

⁂ Si uerò liquida fuerint, prestat ut sine stridore, neq; frequenter, neq; ex breuibus interuallis deijciātur, etenim fatigatur æger, si crebro surgit, uigilijsq; consumitur, quū uerò affatim sæpéque deijcit, ne animus eum deficiat, periculum est.

Præsag. 15.

⁂ Cōuenire debēt excrementa, his quæ assumūtur, & bis ter'ue interdiu, noctu uerò semel deijci, idq; maximè matutinis tēporib. pro cuiusq; consuetudine.

ΠΡΟΓ. ις'

* Παχύνεσθαι δὲ χρὴ τὸ διαχώρημα, ἰούσης πρὸς κρίσιν τῆς νόσου.

ΠΡΟΓ. ιζ'

* Ὑπόπυῤῥον δ' ἔσω καὶ μὴ λίην δυσῶδες.

ΠΡΟΓ. ιη'

* Ἐπιτήδειον δὲ καὶ ἕλμινθας στρογγύλας διεξιέναι μετὰ τοῦ διαχωρήματος πρὸς κρίσιν ἰούσης τῆς νόσου.

ΠΡΟΓ. ιθ'

* Δεῖ δ' ἐν παντὶ τῷ νοσήματι λαπαρὴν τὴν κοιλίην εἶναι, καὶ εὔογκον.

ΠΡΟΓ. κ'

* Ὑδαρὲς δ' κάρτα ἢ λευκόν, ἢ χλωρόν, ἢ ἐρυθρόν

Præſag. 16.

* Ad finem iam tendēte morbo, bonũ eſt, ſi craßiora reddantur.

Pręſag. 17.

* Ac rufa, & odoris fœditate, ſani hominis aluum non uehementer excedant.

Præſag. 18.

* Lumbricos etiam cum excrem̄tis, ſub fine morbi deſcendiſſe nihil nocet.

Præſag. 19.

* Venter in quouis morbo uacuus, corpulentusq́; eſſe debet.

Pręſag. 20.

* PERICVLOſum ſtercus eſt, quod perliquidum, albicans, pallidũ, uehementer ruſum,

θρὸν ἰσχυρῶς, ἢ ἀφρῶδες διαχωρέειν, πονηρὰ ταῦτα πάντα.

sum, aut spumans est.

ΠΡΟΓ. κα´

* Ἔτι δὲ πονηρὸν, καὶ σμικρόν τε ἐὸν, καὶ γλίσχρον, καὶ λευκὸν, καὶ ὑπόχλωρον, καὶ λεῖον.

Presag. 21.

* Item malum est, quod exiguum, glutinosum, idémque subpallidum est.

ΠΡΟΓ. κβ´

* Τουτέων δὲ θανατωδέστερα ἂν εἴη, τὰ μέλανα, ἢ λιπαρὰ, ἢ πέλια, ἢ ἰώδεα, ἢ κάκοδμα. τὰ δὲ ποικίλα, χρονιώτερα μὲν τουτέων.

Præsag. 22.

* Omnium maximè letiferum est, nigrũ, pingue, liuẽs, aut quod peioris est odoris quã pro consuetudine.

ΠΡΟΓ. κγ´

* Ὀλέθρια δὲ οὐδὲν ἧσσον. ἐστὶ δὲ τὰ τοιαῦτα ξυσματώδεα, καὶ χολώδεα, καὶ πρασοειδέα, καὶ μέλανα. ποτὲ μὲν ὁμοῦ διεξερχόμενα ἀλλήλοισι.

Præsag. 23.

* Varia excrementa, quanquã diutius mortem differunt: non tamen minus sunt letalia, huiusmodi et ramentosa sunt, biliosa & nigra, atq; porri colorem

λοισι ποτὲ δὲ κατὰ μέρος.

ΠΡΟΓ. κδ'

Φῦσαν δὲ ἄνευ ψόφου καὶ περδήσιος διεξιέναι, ἄριστον. κρέσσον δὲ καὶ σὺν ψόφῳ διελθεῖν, ἢ αὐτοῦ ἀνειλέεσθαι. καὶ οὕτω διελθοῦσα σημαίνει ἢ πονέειν τὶ τὸν ἄνθρωπον, ἢ παραφρονέειν. ἢν μὴ ἑκὼν ὁ ἄνθρωπος οὕτω τὴν ἄφεσιν τῆς φύσης ποιήσηται.

imitantur. Præſ. 24.

Inter optima ſigna eſt flatus, qui neq; ſtrependo, neque pedendo emittitur, quãquã enim ſatius eſt ipſum cũ ſtrepitu exire quàm includi: tamen hoc pacto pro dies aut dolere, aut delirare ægrũ ſignificat, niſi ſua ſpõte flatũ ipſum emiſerit.

ΠΡΟΓ. κε'

Τοὺς δὲ ἐκ τῶν ὑποχονδρίων πόνους τε καὶ κυρτώματα ἢν ἡ νεαρὰ ᾖ καὶ μὴ ξὺν φλεγμονῇ, λύει βορβορυγμὸς ἐγγενόμενος ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ, καὶ μάλιστα μὲν διεξιὼν,

Præſag. 25.

Præcordiorum recentes quidem dolores, gibboſq; , niſi inflammatio quoque acceſſerit, murmur in ipſis exortũ ſoluit.

διεξιὼν, ξὺν κόπρῳ τε καὶ οὔρω καὶ φύσῃ. ἢν δὲ μὴ, καὶ αὐτὸς διὰ περαιωθεὶς, ὠφελέει. ὠφελέει δὲ ὁ ὑποκαταβὰς ἐς τὰ κάτω χωρία.

soluit, ac unà cum stercore & urinis, atque flatu egreditur, quod ubi non contingit, si tamen ex sede sua trãsfertur, bonum signum est, idq́; magis si ad inferiora descendit.

DE VRINIS.

ΠΡΟΓ. κϛ′

※ Τὸ δὲ οὖρον ἄριστόν ἐστι, ὅταν εἴη λευκή τε ἡ ὑπόστασις, καὶ λείη, καὶ ὁμαλὴ παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ἔστ᾽ ἂν κριθῇ ἡ νοῦσος. σημαίνει γὰρ ἀσφάλειάν τε καὶ νούσημα ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι. εἰ δὲ διαλείποι, καὶ ποτὲ μὲν καθαρὸν οὐρέοιτο, ποτὲ δὲ ὑφίσαται τὸ λευκὸν καὶ

Præsag. 26.

※ *Vrina illa optima est, in qua per totũ morbi decursum residet album, leue, æquale: hæc nimirum securitatẽ, breuemq́; morbum significat. Quod si aliquid horum deest, ut modo liquida sit, modo albũ, leueq́;*

λεῖον, χρονιωτέρα γίνεται ἡ νοῦσος. τῶν ἧσσον ἀσφαλής.

ΠΡΟΓ. κζ'

*Εἰ δὲ εἴη ποτὲ οὖρον ὑπέρυθρον, καὶ ἡ ὑπόστασις αὐτέου ὁμοίη, καὶ λείη, πολυχρονιώτερον μὲν τούτου τοῦ πρώτου γίνεται, σωτήριον δὲ κάρτα.

ΠΡΟΓ. κη'

*Κριμνώδεες δὲ ἐν τοῖσιν οὔροισιν αἱ ὑποστάσιες, πονηραί. τουτέων δὲ εἰσὶ κακίους, αἱ πεταλώδεες. αἱ λευκαὶ δὲ καὶ λεπταὶ, κάρτα φλαῦραι. τουτέων δὲ ἔτι κακίους εἰσὶν, αἱ πιτυρώδεες.

uéque in ipſa reſideat, hæc ut longiorem morbum denunciant, ita ſecuritatem minorem pollicetur.

Præſag. 27.

Subrubra urina, in qua ſubrubrũ, leueq́; reſidet, quanquàm ſuperiore morbũ diuturniorem, eundem tamen ſalubriorẽ fore declarat.

Præſag. 28.

Mala eſt urina, quũ id quod reſidet, parti farinæ craßiori ſimile eſt, peior uerò, ſi lamis, ac uituperatur quoque alba tenuisq́;, quãquàm longa maius periculũ illa portẽdit, in qua quædam tanquàm furfura reſident.

ΠΡΟΓ. κθ'

Νεφέλαι ἐμφερόμεναι τοῖσιν, οὔροισι λευκαὶ μὲν ἀγαθαί. μέλαιναι δὲ φλαῦραι.

ΠΡΟΓ. λ'

Ἔς ἂν δὲ πυῤῥόν τε εἴη τὸ οὖρον καὶ λεπτὸν, σημαίνει τὸ νούσημα ἄπεπτον εἶναι.

ΠΡΟΓ. λα'

Ἢν δὲ καὶ πουλυχρόνιον εἴη τοιοῦτον ἐὸν, κίνδυνος μὴ οὐ δυνήσεται ὁ ἄνθρωπος διαρκέσαι, ἔς ἂν πεπανθῇ τὸ οὖρον.

ΠΡΟΓ. λβ'

Θανατωδέστερα δὲ τῶν οὔρων, τά τε δυσώδεα καὶ ὑδατώδεα, καὶ μέλανα καὶ παχέα.

Προγ.

Præſag. 29.

Nebulæ in urina ſuſpenſæ, albæ quidẽ bonæ, nigræ uerò malæ ſunt.

Præſag. 30.

Cæterũ quoad urina rufa, tenuisq; apparuerit, crudũ morbum ſignificat.

Præſag. 31.

Quod ſi diutius talis permanſerit, ne priuſquã morbus quieſcat, æger uiribus deſtitutus ſuccũbat, periculum eſt.

Præſag. 32.

Pernicioſiſſima eſt urina, quæ mali odoris, & diluta, & tenuis, & nigra, & craſſa eſt.

Præſag.

ΠΡΟΓ. λγ´

Ἔτι δὲ τοῖσι μὲν ἀνδράσι καὶ τῇσι γυναιξὶ, τὰ μέλανα τῶν οὔρων, κάκιστα. τοῖσι δὲ παιδίοισι, τὰ ὑδατώδεα.

ΠΡΟΓ. λδ´

Ὁκόσοι δ' ἂν οὖρα λεπτὰ καὶ ὠμὰ οὐρέουσι πολὺν χρόνον, ἤν τ' ἄλλα ὡς περιεσομένοισι σημεῖα ᾖ, τουτέοισιν ἀπόστασιν δεῖ προσδέχεσθαι ἐς τὰ κάτω τῶν φρενῶν χωρία.

ΠΡΟΓ. λε´

Καὶ τὰς λιπαρότητας δὲ τὰς ἄνω ὑφισταμένας ἀραχνοειδέας μέμφεσθαι, συντήξιος γὰρ σημεῖα.

Præſag. 33.

In uiris quidem & & mulieribus nigra, in pueris uerò tenuis & diluta, deterrima eſt.

Præſag. 34.

Si urina tenuis & cruda, ſic diu fertur, ut reliqua ſigna ſalutaria ſint, plerunq; infra ſeptum tranſuerſum abſceſſus oriri ſolet.

Præſag. 35.

Neq; leuiter terre re nos debet urina, cui pinguedo telis araneorũ ſimilis innatat, quippe quæ hominẽ tabe cõſumi ſignificat.

ΠΡΟΓ. λϛ'

* Σκοπεῖν δὲ χρὴ τῶν οὔρων εἰ οἷσι αἱ νεφέλαι ἤν τε ἄνω ἤν τε κάτω ἔασι, καὶ τὰ χρώματα ὁκοῖα ἴσχουσι. καὶ τὰς μὲν κάτω φερομένας ξὺν τοῖς χρώμασιν, οἷσιν εἴρηται, ἀγαθὰς εἶναι νομίζειν καὶ ἐπαινέειν. τὰς δὲ ἄνω ξὺν τοῖσι χρώμασιν, οἷσιν εἴρηται, κακὰς εἶναι, καὶ μέμφεσθαι τὰς τοιάσδε.

ΠΡΟΓ. λζ'

* Μὴ ἐξαπατάτω δέ σε ἤν γε ἡ κύστις τι νούσημα ἔχουσα τῶν οὔρων τὰ τοιαῦτα ἀποδιδῷ. οὐ γὰρ τοῦ ὅλου σώματος σημεῖον ἐστίν. ἀλλ' αὐτῆς καθ' ἑωυτῆς.

Προγ.

Præsag. 36.

* Nubecularum positum, supremúmne locum, an infimũ teneant, obseruare oportet. Nã quæ in ima parte constituuntur cum coloribus, quos suprà ꝓposui, bonæ sunt, atq; laudantur: quæ uerò sursum attolluntur, malæ, uituperandæq; sunt.

Præsag. 37.

* Sed caue ne uesica quoquo modo affecta, si huiusmodi reddiderit urinas, te decipiat: tales enim nõ ad uniuersum corpus, sed ad ipsam dũtaxat uesicam referri debent.

DE

DE VOMITV.

ΠΡΟΓ. λη′

Ἔμετος δὲ ὠφελιμώτατος ὁ φλέγματος καὶ χολῆς ξυμμεμιγμένος, καὶ μὴ παχὺς κάρτα, μηδὲ πολὺς, ὡς μάλιστα. οἱ γὰρ ἀκρητέστεροι, κακίους εἰσίν.

Præsag. 38.

Perquàm utilis est uomitus, qui bilem pituitæ mixtã habet, si neq; crassitie, neque multitudine admodũ excedat: nam synceræ pituitæ, bilis ue uomitus periculosus est.

ΠΡΟΓ. λθ′

Εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμεύμενον πρασοειδὲς, ἢ πέλιον, ἢ μέλαν, ὅ,τι ἂν ᾖ τουτέων τῶν χρωμάτων, νομίζειν χρὴ πονηρὸν εἶναι.

Præsag. 39.

Si uerò uiridis, aut liuidus, aut niger est, qlibet horum colorum acciderit, uitiosus est.

ΠΡΟΓ. μ′

Εἰ δὲ καὶ πάντα τὰ χρώματα ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐμέει, κάρτα ὀλέθριον τοῦτο γίνεται.

Præsag. 40.

Si uerò omnes affatim in eodem appareant, mortis periculum ualde timendum est.

ΠΡΟΓ. μα'

Τάχισα γὰρ θάνατον σημαίνει τὸ πέλιον τῶν ἐμεσμάτων, εἰ ὄζει δυσῶδες.

Præſag. 41.

Ad ultima uentum eſſe teſtatur liuidus uomitus, præcipuè ſi malus in hoc odor eſt.

ΠΡΟΓ. μβ'

Πᾶσαι δὲ αἱ ὑπόσαπροι καὶ δυσώδεες ὀσμαὶ, κακαὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖσιν ἐμεομένοισιν.

Præſag. 42.

Siquidem fœtores in quouis uomitu mali ſunt.

DE SPVTO.

ΠΡΟΓ. μγ'

Πτύελον χρὴ ἐπὶ πᾶσι τοῖσιν ἀλγήμασι, τοῖσι περὶ τὸ πλεύμονα καὶ τὰς πλευρὰς, ταχέως τε ἀναπτύεσθαι, καὶ εὐπετέως.

Præſag. 43.

In pulmonis, coſtarumq; doloribus, oportet ut ſputum celeriter, facileq; ſcreetur.

ΠΡΟΓ. μδ'

Χυμμεμιγμένον τε φαίνεσθαι τὸ ξανθὸν, ἰσχυρῶς τῷ πτυέλῳ.

Præſag. 44.

Et cruor ſputo uehementer miſceatur.

Προγ. Præſag.

ΠΡΟΓ. με'

Εἰ γὰρ πολλῷ ὕστερον μετὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ὀδύνης ἀναπτύοιτο, ξανθὸν ἐὸν, ἢ πυῤῥὸν, ἢ πολλὴν βῆχα παρέχον, καὶ μὴ ἰσχυρῶς ξυμμεμιγμένον, κάκιον γίνεται.

ΠΡΟΓ. μς'

Τότε γὰρ ξανθὸν ἄκρητον ἐὸν, κινδυνῶδες. τὸ δὲ λευκὸν καὶ γλίσχρον καὶ στρογγύλον, ἀλυσιτελές.

ΠΡΟΓ. μζ'

Κακὸν δὲ καὶ τὸ χλωρὸν ἐὸν κάρτα καὶ τὸ ἀφρῶδες.

ΠΡΟΓ. μη'

Εἰ δὲ εἴη οὕτως ἄκρητον, ὥστε καὶ μέλαν φαίνεσθαι, δεινότερον

Presag. 45.

Etenim si multo post doloris initiũ, aut cruētum, aut rufum, aut nõ sine multa tussi, nec adeò cõmixtum expuitur, uitiosum censetur.

Presag. 46.

Quippe cruentũ, si syncerum quoq; fueri, periculum subesse testatur: album uerò, uiscidum, & rotundum, inutile est.

Præsag. 47.

Mali etiam morbi testimoniũ est, quod admodũ uiride, quodq; spumosum est.

Præsag. 48.

Id uerò omni alio deterius est, quod sic est syncerũ, ut nigrum quoq;

ρὸν δεῖ τῶν ἐκείνων. κακὸν δὲ καὶ ἢν μηδὲν ἀνακαθαίρηται, μὴ δὲ προΐῃ ὁ πλεύμων, ἀλλὰ πλήρης ἐὼν, ζέει ἐν τῇ φάρυγγι.

ΠΡΟΓ. μθ´

※ Κορύζας δὲ καὶ πταρμοὺς ἐπὶ πᾶσι τοῖσι περὶ τὸν πλεύμονα νουσήμασι, προγεγονέναι ἢ ἐπιγενέσθαι κακόν. ἀλλ' ἐν τοῖσιν νουσήμασι τοῖς θανατωδεστάτοισιν, οἱ πταρμοὶ λυσιτελοῦσιν.

ΠΡΟΓ. ν´

※ Αἵματι δὲ ξυμμεμιγμένον μὴ πολλῷ πτύελον ξανθὸν, ἐν τοῖσι περιπλευμονικοῖσιν, ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς νούσου πτυόμενον περιεστικὸν καὶ κάρτα

quoq; uideatur. Neq; tutum est sputũ, quod non expurgatur, nec proijcit ipsum pulmo, sed ob nimiam plenitudinẽ feruet in gutture.

Præsag. 49.

※ In omnibus morbis pulmõis destillatio, sternutamentũq;, siue præfuerint, siue superuenerint, periculũ ostendũt, quanquã in cæteris morbis, uel periculosißimis, utilitate carent.

Præsag. 50.

※ Sputum cruẽtum cui paulũ sanguinis admixtũ est, in morbi principio, inflammato pulmone proiectum, securitatem

κάρτα ὠφελέει. ἑβδομαίῳ δὲ ἐόντι ἢ παλαιοτέρῳ, ἧσσον ἀσφαλές.

tatem atq; auxilium pollicetur: quod uerò ad septimum usq; diem, longiori'ue spacio tale apparet, nõ adeò tutũ est.

ΠΡΟΓ. να´

* Πάντα δὲ πτύελα πονηρά ἐστιν, ὁκόσα ἂν τὴν ὀδύνην μὴ παύῃ. κάκιστα δὲ τὰ μέλανα, ὡς διαγέγραπται. τὰ δὲ παύοντα ὀδύνην, πάντων ἀμείνω ἀναπτυόμενα.

Præsag. 51.

* Omne sputũ, quod dolorem nõ mitigat, malum est. Nigrũ, ut suprà demonstrauimus, pessimum est, sed longe saluberrimũ est id, quod dolorem placat.

DE SVPPVRATIONE.

ΠΡΟΓ. νβ´

* Ὁκόσαι δὲ τῶν ἀλγημάτων ἐκ τουτέων τῶν χωρίων μὴ παύονται, μήτε πρὸς τὰς τῶν πτυέλων καθάρσιας, μήτε πρὸς τὴν τῆς κοιλίης ἐκκόπρωσιν, μήτε πρὸς τὰς φλεβοτομίας

Præsag. 52.

* Dolores in dictis sedibus, quos neq; sputi purgatio, neq; soluta aluus, neq; sanguinis missio,

τε καὶ φαρμακείας καὶ διαίτας, εἰδέναι δεῖ ἐκπυήσοντα.

ΠΡΟΓ. νγ´

* Τῶν δὲ ἐκπυημάτων ὁκόσα μὲν ἔτι χολώδεος ἐόντος τοῦ πτυέλου ἐκπυΐσκεται, ὀλέθρια κάρτα, ἤν τε ἐν μέρει τὸ χολῶδες τῷ πύῳ ἀναπτύοιτο, ἤν τε ὁμοῦ. μάλιστα δὲ ἢν ἄρξηται χωρέειν τὸ ἔμπυημα, ἀπὸ τουτέου τοῦ πτυέλου, ἑβδομαίου ἐόντος τοῦ νοσήματος.

ΠΡΟΓ. νδ´

* Ἐλπὶς δὲ τὸν τὰ τοιαῦτα πτύοντα, ἀποθανεῖσθαι τεσσαρεσκαιδεκαταῖον, ἢν μή τι αὐτέῳ ἐπιγένηται ἀγαθόν.

ΠΡΟΓ.

sio, neque medicamentum, neque uictus ratio, sedare potuit; scire licet eos ad suppurationem tendere.

Præsag. 53.

* *Suppuratio erumpens, sputo adhuc bilioso apparente, siue bilis seorsum, siue unà cũ pure expuatur, admodum perniciosa est, præsertim si à die morbi septimo incœperit pus ab huiuscemodi sputo procedere.*

Præsag. 54.

* *Itaq; timendũ est ei qui sic expuit, ne decimaquarta die moriatur, nisi salutiferum aliquod indiciũ interea superueniat.*

ΠΡΟΓ. νε'

* Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἀγαθὰ, τάδε. εὐπετέως φέρειν τὸ νούσημα. εὔπνουν εἶναι. τῆς ὀδύνης ἀπηλλάχθαι. τό, τε πτύελον, ῥηϊδίως ἀναβήσσειν. τό, τε σῶμα ὁμαλῶς φαίνεσθαι θερμόν τε εἶναι καὶ μαλθακόν. καὶ δίψαν μὴ ἔχειν. οὖρα τε καὶ διαχωρήματα καὶ ὕπνους καὶ ἱδρῶτας, ὡς διαγέγραπται ἕκαστα εἰδέναι ἀγαθὰ ἐόντα ἐπιγίνεσθαι. οὕτω μὲν γὰρ ἁπάντων τουτέων ἐπιγινομένων, οὐκ ἂν ἀποθάνοιό ἄνθρωπος.

Præſag. 55.

* Porrò bonæ ſpei ſigna ſunt, ſi æger benè ſuſtinet morbum, ſi facile ſpirat, ſi dolor leuatus eſt, ſi ſine difficultate ſcreat, ſi corpus æqualiter molle et calidũ eſt, neque ſitis infeſtet: præterea urina, alui ſedimina, ſomni, ſudores, ut de ſingulis ſuprà demõſtrauimus, probè reſpondẽt, quorum ſi nullum deeſt, haudquaquã æger morietur.

ΠΡΟΓ. νϛ'

* Ἢν δὲ τὰ μὲν τοιουτέων ἐπιγίνοιτο, τὰ

δὲ

Preſag. 56.

* Si uerò eorũ aliqua quidem adſint, aliqua

qua

δὲ μὴ, οὐ πλείονα χρόνον ζήσας ἢ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας, ἀπόλοιτ᾽ ἂν ὁ ἄνθρωπος. κατὰ δὲ τὰ ἐναντία τουτέων, δυσπετέως φέρειν τὴν νοῦσον. πνεῦμα μέγα καὶ πυκνὸν εἶναι. τὴν ὀδύνην μὴ παύεσθαι. τὸ πτύελον μόλις ἀναβήσσειν. διψῆν κάρτα. τό, τε σῶμα ὑπὸ πυρὸς ἀνωμάλως ἔχεσθαι. καὶ τὴν μὲν κοιλίην καὶ τὰς πλευρὰς θερμὰς εἶναι ἰσχυρῶς. τὸ δὲ μέτωπον καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ψυχρούς. οὖρα δὲ καὶ διαχωρήματα καὶ ὕπνους καὶ ἱδρῶτας ὡς διαγέγραπται ἕκαστα εἰδέναι, κακὰ ἐόντα. οὕτως γὰρ εἰ ἐπιγίνοιτό τι τῶν πτυέλων τουτέων, ἀπόλ-

qua nõ, die ad summum tertiodecimo æger moritur. Contrà si intolerabilis est morbus, si halitus magnus & frequens est, neque mitigatus est dolor, uix sputũ redditur, sitis uehementer cruciat, febris inæqualiter corpus afficit, si denique uenter & latera uehemẽter calent, fronte, manibus, & pedibus frigore affectis, atque urina & alui excremẽta, et somni, & sudores, ex suprà propositis notis periculũ minãtur. quidq̃d horũ iam dicto sputo superuenerit,

λοιτο ἂν ὁ ἄνθρωπος, πρὶν ἢ ἐς τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας ἀφικέσθαι, ἢ ἐναταῖος, ἢ ἑνδεκαταῖος. οὕτως οὖν ξυμβάλλεσθαι χρή, ὡς τοῦ πτυέλου τουτέου θανατώδεος ἐόντος μάλα, καὶ οὐ περιάγοντος ἐς τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας. τὰ δὲ ἐπιγενόμενά τε κακὰ καὶ ἀγαθὰ ξυλλογιζόμενον ἐκ τουτέων, χρὴ τὰς προῤῥήσιας προλέγειν. οὕτω γὰρ ἄν τις ἀληθεύοι μάλιστα.

aut nono, aut undecimo die ægrum moriturũ ſignificat, ita ut decimum quartum non queat attingere. Huiuſmodi *coniectura letale ſputũ conſequi oportet, quod uidelicet ad decimũquartum diem ægrum uiuere nõ permittit.* Ex *prædictis itaq; ſigna, tũ bona, tũ mala perpẽdere, ac ſubinde futura prædicere oportet.*

ΠΡΟΓ. νζ'

❧ Αἱ δὲ ἄλλαι ἐκπυήσιες, ῥήγνυνται αἱ πλεῖσται. αἱ μὲν εἰκοσταῖαι. αἱ δὲ τριηκοσταῖαι αἱ δὲ τεσσαρακονθήμεροι. αἱ δὲ πρὸς

Præſag. 57.

❧ Reliquæ *aũt uomicæ magna ex parte rumpũtur, ſed aliæ in die uigeſimo, aliæ trigeſimo, aliæ quadrageſimo, non nullæ*

πρὸς τὰς ἑξήκοντα ἡμέρας ἀφικνέονται.

ΠΡΟΓ. νη´

⁂ Ἐπισκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐμπυήματος ἔσεσθαι λογιζόμενον, ἀπὸ τῆς ἡμέρης ἢ τὸ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος ἐπύρεξεν, ἢ εἴ ποτε αὐτὸν πρῶτον ῥῖγος ἔλαβε. ἢ εἰ φαίη ἀντὶ τῆς ὀδύνης αὐτῷ βάρος γεγενῆσθαι ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἤλγεεν. ταῦτα γὰρ ἐν ἀρχῇσι γίνεται τῶν ἐμπυημάτων. ἐξ οὖν τουτέων τῶν χρόνων τὴν ῥῆξιν χρὴ προσδέχεσθαι τῶν ἐμπυημάτων, ἔσεσθαι ἐς τοὺς χρόνους τοὺς προειρημένους. ΠΡΟΓ. νθ´

⁂ Εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμπύημα ἐπὶ θάτερα μοῦνον

nullæ ad ſexageſimum uſque perueniunt.

Præſag. 58.

⁂ Proinde *ſuppurationis initium obſeruare oportet, quod ab eo die putandũ eſt quo primum quis aut febricitauit, aut inhorruit, aut pro dolore grauitatem illius partis ſenſit, quã antea dolor infeſtabat. Nam talia in ſuppurationũ principio accidere ſolent: ab hoc igitur tẽpore, uſq; ad iam definita ſpacia, uomicarum eruptiones expectandæ ſunt.*

Præſag. 59.

⁂ *An uerò alterã duntaxat partẽ uomica oc-*

νον, στρέφειν τε καὶ καταμανθάνειν χρὴ ἐπὶ τουτέοισι, μήτε ἔχῃ ἄλγημα ἐν τῷ ἑτέρῳ πλευρῷ. καὶ ἢν θερμότερον ᾖ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, κατακλινομένου ἐπὶ τὸ ὑγιαῖνον πλευρὸν, ἐρωτᾶν εἴ τι αὐτῷ δοκέει βαρὺ ἐκκρέμασθαι ἐκ τοῦ ἄνωθεν, εἰ γὰρ εἴη τοῦτο, ἐπὶ θάτερόν ἐστι τὸ ἐμπύημα. ἐπὶ ὁκοῖον ἂν πλευρὸν τὸ βάρος γίνηται.

cupet, ex his ferè notis perpendere licet, si alterū latus dolore cruciatur & altero calidius est, atque ubi in partem sanam aliquis decubuit, interrogatus, onerari eam, ueluti ex pondere aliquo respondeat: quibus cognitis, in eo latetere suppuratione esse conijcies, cui grauitas incumbit.

ΠΡΟΓ. ξ

* Τοὺς δὲ ξύμπαντας ἐμπύους γινώσκειν χρὴ, τοῖσι δὴ τοῖς σημείοισι. πρῶτον μὲν εἰ ὁ πυρετὸς οὐκ ἀφίησιν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἡμέρην λεπτὸς ἴσχει, τὴν δὲ νύκτα πλείων.

καὶ

Præsag. 60.

* *Suppuratos omnes hoc pacto deprehendes. Si febris non dimittit, eaq; interdiu leuior est, noctu increscit,*

multus

καὶ ἱδρῶτες πουλλοὶ ἐπιγίνονται. βῆχές τε καὶ θυμὸς ἐγγίνεται αὐτέοισι. καὶ ἀποπτύουσιν οὐδὲν ἄξιον λόγου. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ, ἔγκοιλοι γίνονται. αἱ δὲ γνάθοι, ἐρυθήματα ἴσχουσι. καὶ οἱ μὲν ὄνυχες τῶν χειρῶν, γρυποῦνται. οἱ δὲ δάκτυλοι, θερμαίνονται. καὶ μάλιστα ἄκροι. καὶ ἐν τοῖσι ποσὶν, οἰδήματα γίνεται. καὶ σιτίων οὐκ ἐπιθυμέουσι καὶ φλύκταιναι γίνονται ἀνὰ τὸ σῶμα.

multus sudor oritur, tussiendi cupiditas est, sed nihil pené excreatur, oculi cauantur, malæ rubent, ungues in manibus curuãtur, digiti, maximéq; summi calẽt, pedes tument, cibi fastidiũ est, pustulæ toto corpore nascuntur.

Præsag. 61.

* Atq; diuturnarũ uomicarum hæ sunt notæ, quib. haud dubia fides adhibenda

ΠΡΟΓ. ξα'

* Ὁκόσα μὲν οὖν ἐγχρονίζει τῶν ἐμπυημάτων ἔχει τὰ σημεῖα ταῦτα, καὶ πιστεύειν αὐτέοισι.

χρὴ ἑκάστα, ὁκόσα δὲ ὀλιγοχρόνιά ἐστι, σημαίνεσθαι τουτέων, ἤν τι ἐπιφαίνηται, οἷα καὶ τοῖσιν ἐν ἀρχῇσι γινομένοισιν. ἅμα δὲ καὶ ἤν τι δυσπνοώτερος ᾖ ὁ ἄνθρωπος.

ΠΡΟΓ. ξβ'

* Τὰ δὲ ταχύτερον αὐτέων καὶ βραδύτερον ῥηγνύμενα, τοῖσδε γινώσκειν χρή. ἢν μὲν ὁ πόνος ἀρχῇσι γίνηται, καὶ δύσπνοια, καὶ ἡ βὴξ, καὶ ὁ πτυαλισμὸς διατείνῃ, ἐς τὰς εἴκοσιν ἡμέρας ἔχων, προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν, ἢ καὶ ἔτι πρόσθεν. ἢν δὲ ἡσυχαίτερος ὁ πόνος ᾖ, καὶ τ' ἄλλα πάντα τούτοισι κατὰ λόγον, τουτέ

adhibenda est. Sed quæ breuiori spacio duraturæ sunt, ex iisdem notis deprehendũtur, atq; ex his quoque quæ in principio apparere solent, simul si spiritus maiori cũ difficultate trahitur.

Præsag. 62.

* Celeriorem, tardiorem'ue eruptionem ita cõijcies: Si protinus ab initio tußis fuit, & spiritus difficultas, atq; sputi excretio, uomica intra uigesimum diem erumpet. Si uerò non adeò uehemẽs fuerit dolor, cæteraq; illi ex proportione respondeant, serius

ουτέα προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν, ἐς ὕστερον. γίνεσθαι δὲ ἀνάγκη καὶ πόνον, καὶ δύσπνοιαν, καὶ πτυελισμὸν πρὸ τῆς τοῦ πύου ῥήξιος.

ſerius ruptura ſequetur: quo tempore & dolorem & ſpirandi difficultatem minui, atque ſputi ſcreatum increſcere, ante uidelicet puris eruptionem neceſſe eſt.

ΠΡΟΓ. ξγ'

Præſag. 63.

Περιγίνονται δὲ τουτέων μάλιστα μὲν οὓς ἂν ἀφῇ ὁ πυρετὸς αὐθημερὸν μετὰ τὴν ῥῆξιν. καὶ σιτίων ταχέως ἐπιθυμῶσιν. καὶ δίψης ἀπηλλαγμένοι ἔωσι. καὶ ἡ γαστὴρ σμικρά τε καὶ ξυνεστηκότα ὑποχωρέῃ. καὶ τὸ πῦον λευκόν τε καὶ λεῖον καὶ ὁμόχροον ᾖ καὶ φλέγματος ἀπηλλαγμένον. ἄτερ πόνου τε καὶ βηχὸς ἰσχυρῆς ἀνακαθαίρηται

Cæterum à periculo tuti ſunt, quibus eodem die quo eruptio facta eſt, febris cõquieuit, deſieruntq́; urgere cibi faſtidium & ſitis, aluus exigua quædã et figurata reddit, pus albũ, leue, ſimplici colore, & ſine pituita eſt, atq; ſine dolore leui tuſsicula eijcitur.

ρηται. ἄριστα μὲν οὖν οὕτως καὶ τάχιστα ἀπαλλάσσουσιν. ἢν δὲ μή, οἷσιν ἂν ἐγγυτάτω τουτέων γίνηται. ἀπόλλυνται δὲ οὓς ἂν ὅτε πυρετὸς μὴ ἀφίῃ, ἢ δοκέων αὐτέους ἀφιέναι, αὖθις φαίνηται ἀναθερμαινόμενος. καὶ δίψαν μὲν ἔχωσι, σιτίων δὲ μὴ ἐπιθυμέωσι. καὶ ἡ κοιλίη ὑγρὴ ᾖ. καὶ τὸ πύον χλωρὸν καὶ πέλιον πτύῃ. ἢ φλεγματῶδες καὶ ἀφρῶδες. ἢν ταῦτα πάντα γίγνηται, ἀπόλλυνται. ὁκόσοισι δ᾽ ἂν τουτέων τὰ μὲν ἐπιγένηται, τὰ δὲ μή, οἱ μὲν αὐτέων ἀπόλλυνται. οἱ δὲ ἐν πολλῷ χρόνῳ περιγίνονται.

citur. Hæ ſunt notæ per quã ſalubres, quæ celeriter liberãt hominem. ab his ſecuritatem quoque pollicentur, quæ ad ipſas proximè accedũt. At certum periculum eſt, ſi febris non quieuit, aut poſt quietem repetit. Item ſi ſitis eſt, ſi cibi faſtidium, ſi uẽter liquidus, ſi pus eſt liuidum aut pallidũ, ſi nihil niſi ſpumãtem pituitam æger ſcreat. Itaque ſeruari nõ poſſunt, quibus omnia hæc accidũt: quibus uerò nõ omnia, alij quidẽ moriũtur, alij uerò poſt longa tẽporum interualla ſani euadũt.

ἀλλ' ἐκ πάντων τῶν τεκμηρίων τῶν ἐόντων ἐν τουτέοισι, σημαίνεσθαι καὶ τοῖσιν ἄλλοισι πᾶσιν.

Ex omnibus autem iam propositis coniecturis, reliquarũ quoque affectionum signa consyderare oportet.

DE ABSCESSIBVS.

ΠΡΟΓ. ξδ'

⁂ Ὁκόσοισι δὲ ἀποστάσιες γίγνονται ἐκ τῶν περιπλευμονικῶν νουσημάτων, παρὰ τὰ ὦτα, καὶ ἐμπυοῦσιν ἐς τὰ κάτω χωρία καὶ συριγγοῦνται. οὗτοι δὲ περιγίνονται.

Præsag. 64.

⁂ *Quibus ob laborantem pulmonem, abscessus secundum aures oriuntur, & in partibus infernis suppurãtur, ac fistulã efficiũt, ijs secunda ualetudo contingere solet.*

ΠΡΟΓ. ξε'

⁂ Ἐπισκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὰ τοιαῦτα ὧδε. ἢν ὅ τε πυρετὸς ἔχῃ, καὶ ἡ ὀδύνη μὴ παύηται, καὶ τὸ πτύελον μὴ ἐκχωρέῃ κατὰ λόγον. μὴ δὲ χολώδεες

Præsag. 65.

⁂ *In quib. huiuscemodi notas obseruabis, Si febris nõ cõquiescit, neque dolor mitigatur, si sputũ nõ pro ratiõe eijcitur,*

χολώδεες αἱ τῆς κοιλίης διαχωρήσιες, μὴ δὲ εὔλυτοί τε καὶ ἄκρητοι γίγνοιντο, καὶ μὴ δὲ τὸ οὖρον πουλύ τε κάρτα καὶ πουλλὴν ὑπόστασιν ἔχον, ὑπηρετῆται δὲ περιεστικῶς ὑπὸ τῶν λοιπῶν πάντων τῶν περιεστικῶν σημείων, τουτέοισι χρὴ, τὰς τοιαύτας ἀποστάσιας ἐλπίζειν ἔσεσθαι.

ΠΡΟΓ. ξς'

Γίνονται δὲ αἱ μὲν ἐς τὰ κάτω χωρία, οἷσιν ἂν περὶ τὰ ὑποχόνδρια τοῦ φλέγματός τι ἐγγένηται. αἱ δὲ ἄνω, οἷσι τὸ ὑποχόνδριον λαπαρόν τε καὶ ἀνώδυνον διατελέῃ, δύσπνοος δέ τινα χρόνον γενόμενος, παύσηται,

citur, si aluus, neque biliosa, neque liquida, neque syncera excernit, si in urina admodum exigua, multa resident, ac reliqua quoq; signa omnia securitatem polliceãtur, eiusmodi abscessus expectandi sunt.

Præsag. 66.

Qui alijs quidẽ eueniũt in partibus infernis, si quodam modo inflãmata fuerint præcordia: alijs uerò in superioribus, si præcordia neq; tumore, neq; dolore infestãtur, sed accedit pro tẽpore spiritus difficultas,

παύσηται, ἄτερ φανερῆς προφάσιος ἄλλης.

ΠΡΟΓ. ξζ'

※ Αἱ δὲ ἀποστάσιες αἱ ἐς τὰ σκέλεα ἐν τῇσι περιπλευμονίῃσι τῇσιν ἰσχυρῇσί τε καὶ τῇσιν ἐπικινδύνοισι, λυσιτελέες μὲν πᾶσαι. ἄρισται δὲ αἱ τοῦ πτυέλου ἐν μεταβολῇ ἐόντος γιγνόμεναι. εἰ γὰρ τὸ οἴδημα καὶ ἡ ὀδύνη γίγνοιτο, τοῦ πτυέλου ἀντὶ ξανθοῦ πυώδεος γενομένου καὶ ἐκχωρέοντος ἔξω, οὕτως ἂν ἀσφαλέστατα ὅ, τε ἄνθρωπος περιγίνοιτο, καὶ ἡ ἀπόστασις ἀνώδυνος τάχιστα παύσεται, εἰ δὲ τὸ πτύελον μὴ ἐκχωρέῃ καλῶς, μὴ δὲ τὸ οὖρον ὑπόστασιν

tas, quæ deinde sine ulla euidenti occasione quiescit.

Presag. 67.

※ *In uehementi periculosáque peripneumonia non inutiliter in crurib. nascũtur abscessus: nec potest aliud quicquam melius accidere, præsertim si mutato sputo sic appareant. Siue enim tumor siue dolor sentitur, sputo cruẽto in pus iam conuerso excretoq;, tutißimum id indiciũ est. Nam et æger à periculo liberatur, & abscessus doloris expers, celerrimè cõquiescit. At si neq; sputũ probè excernitur, nihilq; residet in urina,*

ὑπόστασιν ἀγαθὴν ἔχον φαίνοιτο, κίνδυνος χωλὸν γενέσθαι τὸ ἄρθρον, ἢ πολλὰ πρήγματα παρασχεῖν.

quod bonam ſpem fulcire uideatur, ne ex eo articulo claudicet æger, uel plurima certè ſuſtineat negotia, periculũ eſt.

ΠΡΟΓ. ξη'

Præſag. 68.

* Ἢν δὲ ἀφανίζωνται καὶ παλινδρομέωσιν αἱ ἀποστάσιες τοῦ πτυέλου μὴ ἐκχωρέοντος, καὶ τοῦ πυρετοῦ ἔχοντος, δεινόν. κίνδυνος γὰρ, μὴ παραφρονήσῃ, καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος.

* Si uerò ſubſederũt abſceſſus, ſed rurſus repetunt, non prodeunte ſputo, ac perſeuerãte febre, grauis timor eſt, ne delirium ſubeat æger, aut moriatur.

ΠΡΟΓ. ξθ'

Preſag. 69.

* Τῶν δὲ ἐμπύων, τῶν ἀπὸ τῶν περιπλευμονικῶν, οἱ γεραίτεροι μᾶλλον ἀπόλλυνται. ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἐμπυημάτων, οἱ νεώτεροι μᾶλλον ἀποθνήσκουσιν.

* Sanè ex ſuppurationibus, quas pulmonũ morbi concitarunt, ferè ſenes moriuntur: ex cæteris, iuniores.

Prog.

ΠΡΟΓ.

* Αἱ δὲ ξὺν πυρετῷ γινόμεναι ὀδύναι περὶ τὴν ὀσφύν τε καὶ τὰ κάτω χωρία, ἢν τῶν φρενῶν ἅπτωνται, τὰ κάτω ἐκλείπουσαι, ὀλέθρια κάρτα. προσέχειν οὖν δεῖ τὸν νόον, τοῖσιν ἄλλοισι σημείοισιν ὡς ἤν τι καὶ τῶν ἄλλων σημείων ἐπιφαίνηταί τι πονηρὸν, ἀνέλπιστος ὁ ἄνθρωπος. ὁκόσοι δὲ τῶν ἐμπύων καίονται, οἷσιν ἂν καθαρὸν μὲν τὸ πύον ᾖ καὶ λευκὸν, καὶ μὴ δυσῶδες, σώζονται. οἷσι δὲ ὕφαιμόν τε καὶ βορβορῶδες, ἀπολλυνται, εἰ δὲ ἀναΐσσοντος τοῦ νοσήματος ὡς

* Lumborũ, inferiorũq; partiũ dolores, quibus febris quoque accedit, si ad septũ transuersum transeunt, relictis inferioribus, admodum perniciosi sunt, animaduertẽda tamen reliqua quoque indicia sunt: si periculosum aliquod signum accesserit, hominẽ à spe deponit. Quũ urũtur suppurati, si pus fluxerit purũ, cãdidum, & sine fœtore, seruantur: si uerò subcruentũ, cœnosumq;, pereunt. Si ad septũ trãsuersum, malum

ὡς πρὸς τὰς φρένας, τ' ἄλλα σημεῖα μὴ πονηρὰ ἐπιγίνηται, ἔμπυον ἔσεσθαι τοῦτον πολλαὶ ἐλπίδες.

lum ascēderit, nullo reliquorum signorum periculum ostendente, futuræ suppurationis indubitata spes est.

EX VESICA NOTAE.

ΠΡΟΓ. οα'

*Κύστιες δὲ σκληραί τε καὶ ἐπώδυνοι, δειναὶ μὲν παντελῶς καὶ ὀλέθριαι. ὀλεθριώταται δὲ ὁκόσαι ξὺν πυρετῷ συνεχεῖ γίνονται. καὶ γὰρ οἱ ἀπ' αὐτέων τῶν κύστεων πόνοι, ἱκανοὶ ἀποκτεῖναι. καὶ αἱ κοιλίαι οὐ διαχωρέουσιν ἐν τουτέω τῷ χρόνω, εἰ μὴ σκληρὸν τι καὶ πρὸς ἀνάγκην.

ΠΡΟΓ.

Præsag. 71.

*Vesica dura, dolens, graue periculum, letaleq; cōminatur: idq; si cōtinua quoque febris accesserit, nā uesicæ dolores, ualidam necandi uim obtinent, quo tempore aluus etiam nihil reddit, nisi dura quædā ac ne ea quidem, nisi cogatur.

Præsag.

ΠΡΟΓ. οβ'

⁂ Λύει δὲ οὖρον πυῶδες οὐρηθὲν, λευκὴν καὶ λείην ἔχον τὴν ὑπόστασιν.

ΠΡΟΓ. ογ'

⁂ Ἢν δὲ μήτε τῷ οὔρῳ μηδὲν ἐνδιδῴη ὁ πόνος, μήτε ἡ κύστις μαλάσσοιτο, ὅ, τε πυρετὸς ξυνεχὴς ἦν, ἐν τῇσι πρώτῃσι περιόδοισι τοῦ νοσήματος, ἐλπὶς τὸν ἀλγέοντα ἀπολέσθαι.

ΠΡΟΓ. οδ'

⁂ Ὁ δὲ τρόπος οὗτος, ἅπτεται τῶν παιδίων μάλιστα τῶν ἑπταετέων, ἕως ἂν ἐς τὰ πεντεκαίδεκα ἔτεα γένωνται.

Præſag. 72.

⁂ *At uerò urina puru lenta procedens, in qua reſidet album & leue, metum detrahit.*

Præſag. 73.

⁂ *Quòd ſi ab huiuſmodi urina dolor leuatus non eſt, neque ueſica mollior effecta eſt, neq; febris conquieuit, laborantem per primos morbi circuitus moriturum, denũciandum eſt.*

Præſag. 74.

⁂ *Id uerò pueris à ſeptimo anno ad decimumquintum præcipuè accidere ſolet.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου προγνωστικὸν βιβλίον τρίτον.

HIPPOCRATIS Coi Aphorismorum Liber III.

DE FEBRIBVS.

ΠΡΟΓ. α´

ἱ δὲ πυρετοὶ κρίνονται ἐν τῇσιν αὐτῇσιν ἡμέρῃσι τὸν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν τε περιγίνονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐξ ὧν ἀπόλλυνται.

Præsag. 1.

Ebres, siue sanus ab ipsis quis euadat siue pereat, æquali dierũ numero finiuntur.

ΠΡΟΓ. β´

❊ Οἵ τε γὰρ εὐηθέστατοι τῶν πυρετῶν, καὶ τῶν σημείων ἀσφαλεστάτων βεβῶτες τεταρταῖοι παύονται ἢ πρόσθεν.

Præsag. 2.

❊ Vt enim saluberrimæ febres, quæ uidelicet tutißimis fulciuntur notis, die quarto uel antea quiescere solent.

ΠΡΟΓ.

ΠΡΟΓ. γ'

Οἵ, τε δὲ ἱκανὸν θέσταιοι καὶ ἐπὶ σημείων δεινοτάτων γινόμενοι, τεταρταῖοι κτείνουσιν ἢ πρόσθεν.

Præſag. 3.

Ita peßimæ quæq;, et quib. periculoſißima adſunt ſigna, die quarto, uel citius interficiũt.

ΠΡΟΓ. δ'

Ἡ μὲν οὖν πρώτη ἔφοδος αὐτέων οὕτω τελευτᾷ. ἡ δὲ δευτέρη, ἐς τὴν ἑβδόμην περιάγεται. ἡ δὲ τρίτη, ἐς τὴν ἑνδεκάτην. ἡ δὲ τετάρτη, ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην. ἡ δὲ πέμπτη, ἐς τὴν ἑπτακαιδεκάτην. ἡ δὲ ἕκτη, ἐς τὴν εἰκοστήν. αὗται μὲν οὖν ἐκ τῶν ὀξυτάτων νουσημάτων διὰ τεσσάρων, ἐς τὰς εἴκοσιν, ἐκ προσθέσιος τελευτῶσιν.

Præſag. 4.

Primus itaq; earũ inſultus ita finitur, alter in ſeptimũ diem producitur, tertius in undecimũ, quartus, in decimũquartũ, quintus in decimũſeptimũ, ſextus in uigeſimũ. Igitur acceßiones ipſæ, ex acutißimis morbis per quatuor in uiginti auctæ finiuntur.

ΠΡΟΓ. ε'

Οὐ δύναται δὲ ὅλῃσιν ἡμέρῃσιν οὐδὲν τούτων ἀριθμεῖ-

Preſag. 5.

Verũ huiuſcemodi ſuppuratio p̃ dies integros nimirum fieri non

σθαι ἀτρεκέως, οὐ δὲ γὰρ ὁ ἐνιαυτός τε καὶ οἱ μῆνες ὅλῃσιν ἡμέρῃσιν πεφύκασιν ἀριθμεῖσθαι. ΠΡΟΓ. ϛʹ

* Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῷ αὐτέῳ τρόπῳ κατὰ τὴν αὐτὴν πρόσθεσιν ἡ πρώτη περίοδος τεσσάρων καὶ τριήκοντα ἡμερέων. ἡ δὲ βʹ τεσσαράκοντα ἡμερέων. ἡ δὲ τρίτη ἑξήκοντα ἡμερέων.

ΠΡΟΓ. ζʹ

* Τουτέων δὲ ἐν ἀρχῇσιν ἐστὶ χαλεπώτατον διαγινώσκειν, τὰ μέλλοντα ἐν πλείστῳ χρόνῳ κρίνεσθαι. ὁμοιόταται γὰρ αἱ ἀρχαί εἰσιν αὐτέων. ἀλλὰ χρὴ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρης ἐνθυμέεσθαι καὶ καθ' ἑκάστην τετράδα προστι-

potest: quippe quũ nec annus, nec menses ipsi, integris numerẽtur diebus. Præsag. 6.

* *Deinde eadem ratione, atq; additiõe, primus circuitus ad quatuor & triginta, alter ad quadraginta, tertius ad sexaginta dies pueniet.*

Præsag. 7.

* *Sed huiusmodi morbos, qui longiori spacio finiri debent: ab initio perq̃ difficile est discernere, q̃ simillima sint eorum principia: animaduertere tamen à prima die oportet, atq; singulos dierum quaternio- nes*

προστιθεμένην σκέπτεσθαι. καὶ οὐ λήσεταί ὅπῃ τρέψεται τὸ νούσημα.

ΠΡΟΓ. η'

* Γίνεται δὲ ἡ τῶν τεταρταίων κατάστασις, ἐκ τοῦ τοιούτου κόσμου.

ΠΡΟΓ. θ'

* Τὰ δὲ ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ μέλλοντα κρίνεσθαι, εὐπετέστερα γινώσκεσθαι, εὐπετέστερα γινώσκεσθαι. μέγιστα γὰρ τὰ διαφέροντα ἀπ' ἀρχῆς αὐτέων ἐστίν. οἱ μὲν γὰρ περιεσόμενοι εὔπνοοί τε καὶ ἀνώδυνοί εἰσι. καὶ κοιμῶνται τὰς νύκτας. τά τε ἄλλα σημεῖα ἔχουσιν ἀσφαλέστατα.

nes obseruare: sic enim haud obscurè scies, quò se conuersurus sit morbus.

Præsag. 8.

* Ac quartanæ quoque cōditio hunc seruat ordinem.

Præsag. 9.

* Morbi autem tempore breuißimo finē attingētes, facilius dignoscuntur, utpote qui maximis protinus ab initio distinguntur differentijs: siquidem ad sanitatem tēdentes, facilè spirant, non dolent, dormiunt noctu, ac reliqua quoq; signa, maximam eis securitatē pollicentur.

ΠΡΟΓ. ι'

Οἱ δὲ ἀπολλύμενοι, δύσπνοοι γίνονται, ἀλλοφάσσοντες, ἀγρυπνέοντες, τά τε ἄλλα σημεῖα κάκιστα ἔχοντες.

ΠΡΟΓ. ια'

Ὡς οὖν τουτέων οὕτω γινομένων, ξυμβάλλεσθαι χρὴ κατά τε τὸν χρόνον, κατά τε τὴν πρόσθεσιν ἑκάστην ἐπὶ τὴν κρίσιν ἰόντων τῶν νοσημάτων.

ΠΡΟΓ. ιβ'

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ τῇσι γυναιξὶν αἱ κρίσιες ἐκ τῶν τόκων γίνονται.

ΠΡΟΓ. ιγ'

Κεφαλῆς δὲ ὀδύναι ἰσχυραί τε καὶ ξυνεχέες

Præſag. 10.

Perituri uerò difficulter ſpirant, delirant, uigilant, cæteraq; id genus peßima ſigna eis accedunt.

Præſag. 11.

Vt igitur, his ſic ſe habētibus, morbos ad iudiciū tendētes coniectura conſequi oportet, & ex tempore, et ex ſingulis additionibus.

Præſag. 12.

Ita eadē quoq; ratiōe in mulieribus, morborum iudicia, à partu numeranda ſunt.

Præſag. 13.

Capitis in febre uehementes

νεχέες, ξὺν πυρετῷ. ἢν μέντοι τῶν θανατωδέων σημείων προσγίνοιτο, ὀλέθριον κάρτα. εἰ δὲ ἄτερ τῶν τοιούτων σημείων ἡ ὀδύνη ὑπερβάλλοι εἴκοσιν ἡμέρας, ὅ,τε πυρετὸς ἔχοι, ὑποσκέπτεσθαι χρὴ, αἵματος ῥῆξιν διὰ ῥινῶν, ἢ ἄλλην τινὰ ἀπόστασιν, ἐς τὰ κατῶ χωρία. ἔστ' ἂν δὲ καὶ ἡ ὀδύνη ᾖ νεαρὰ, προσδέχεσθαι χρὴ ὡσαύτως, αἵματος ῥῆξιν διὰ ῥινῶν, ἢ ἐκπύησιν. ἄλλως τε ἢν ἡ ὀδύνη περὶ τοὺς κροτάφους καὶ τὸ μέτωπον ᾖ.

ΠΡΟΓ. ιδ'

* Μᾶλλον δὲ χρὴ προσδέχεσθαι τοῦ μὲν αἵματος

hemẽtes, perpetuiq; dolores, accedente letaliũ notarum aliqua, ualde sunt perniciosi: si uerò nullo tali signo apparente, diem uigesimũ dolor excesserit, neque febris conquiescat, ex naribus sanguinis fluorẽ, aut in partibus inferioribus abscessum expectabimus. Similiter dolori etiam recenti, sanguinis profusio ex naribus, aut suppuratio superuenire solet, præcipuè si dolor & tempora, & frontem infestauerit.

Presag. 14.

* MAXIME uerò sanguinis fluxio ex-pectanda

αἵματος τὴν ῥῆξιν τοῖσι νεωτέροισι, πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων. τοῖσι δὲ γεραιτέροισι, τὴν ἐκ πύησιν.

pectanda est in iuuenibus, qui quintum & trigesimum annũ nondum superauerunt, nam maioribus natu, suppuratio ferè oritur.

ΠΡΟΓ. ιε΄

* Ὠτὸς δὲ ὀξείη ὀδύνη ξὺν πυρετῷ ξυνεχεῖ τε καὶ ἰσχυρῷ, δεινόν. κίνδυνος γὰρ παραφρονῆσαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπολέσθαι. ὡς οὖν τουτέου τοῦ τρόπου σφαλεροῦ ἐόντος, ταχέως δεῖ προσέχειν τὸν νόον τοῖσι σημείοισι πᾶσιν, ἀπὸ πρώτης ἡμέρης.

Præsag. 15.

* Auris dolor acutus cum febre non intermittente, uehementiq́; grauе periculum minatur, nam et mentẽ turbat, et hominem rapit. Quum igitur anceps sit huius rei exitus, à primo protinus die omnib. signis accuratè animum adhibere oportet.

ΠΡΟΓ. ις΄

* ἀπόλλυνται δὲ οἱ μὲν νεώτεροι τῶν ἀνθρώπων, ἑβδομαῖοι, καὶ ἔτι θᾶσσον ὑπὸ τα

Præsag. 16.

* NAM ex eo casu iuniores quidem intra septimum diem, seniores uerò multo tar-

τέου τοῦ νοσήματος. οἱ δὲ γέροντες, πολλῷ βραδύτερον. οἵτε γὰρ πυρετοὶ καὶ αἱ παραφροσύναι, ἧσσον αὐτέοισιν ἐπιγίνονται. καὶ τὰ ὦτα διὰ τοῦτο φθάνει ἐκπυΐσκεσθαι. ἀλλὰ ταύτῃσι μὲν τῇσιν ἡλικίῃσιν ὑποστροφαὶ τοῦ νοσήματος ἐπιγινόμεναι ἀποκτείνουσι τοὺς πλείστους. οἱ δὲ νεώτεροι, πρὶν ἐκπυῆσαι τὸ οὖς, ἀπόλλυνται. ἐπὴν γε ῥυῇ πύον λευκὸν ἐκ τοῦ ὠτὸς, ἐλπὶς τῷ νεωτέρῳ περιγενέσθαι, ἤνγε καὶ ἄλλο τι αὐτέῳ ἐπιγένηται χρηστὸν σημεῖον.

ΠΡΟΓ.

dus moriuntur: quippe qui nõ æquè magnas febres experiuntur, neque adeò inſaniunt: proinde ſuſtinere poſſunt donec ſuppuretur affectus. Quòd ſi morbus in hac ætate reuertatur, magna ex parte interficere ſolet. Sed iuniores antea quàm auris ſuppuretur, pereũt, niſi pus candidum ab ea defluens, ſecuritatẽ polliceatur, præſertim ubi ſalutarium quoq; ſignorum aliquod apparet.

Præſag.

ΠΡΟΓ. ιζ'

* Φάρυγξ δὲ ἑλκουμένη, σὺν πυρετῷ, δεινόν, ἀλλ' ἤν τι καὶ ἄλλο σημεῖον γένηται τῶν προκεκριμένων πονηρῶν εἶναι, προλέγειν ὡς ἐν κινδύνῳ ἐόντος τοῦ ἀνθρώπου.

Præſag. 17.

* Neq; leuiter terreri debemus ubi febricitanti fauces exulcerantur: cui ſi aliud quoq; ex magnis quæ ſuprà declarauimus acceſſerit, in periculo hominẽ uerſari, denuntiandũ eſt.

DE ANGINA.

ΠΡΟΓ. ιη'

* Αἱ δὲ κυνάγχαι, δεινόταται μὲν εἰσὶ καὶ τάχιστα ἀναιρέουσιν, ὁκόσαι μήτε ἐν τῇ φάρυγγι, μηδὲν ἔκδηλον ποιέουσι, μήτε ἐν τῷ αὐχένι. πλεῖστον δὲ πόνον παρέχουσι καὶ ὀρθόπνοιαν. αὗται γὰρ καὶ αὐθημερὸν ἀποπνίγουσι, καὶ δευτεραῖαι, καὶ τριταῖαι, καὶ τεταρταῖαι.

Præſag. 18.

* Angina, periculoſiſsima eſt, celeriterque enecat, ſi neque in faucibus, neq; in ceruice quicquàm apparet, ſi dolor uehemens eſt, ſi uix ſpiritus trahitur: etenim eodem die iugulat, licet interdum uſq; ad ſecundum, aut tertiũ, aut etiã quartum protrahatur.

Præſag.

ΠΡΟΓ.

ΠΡΟΓ. ιθ΄

Ὅσαι δὲ τὰ μὲν ἄλλα παραπλησίως πόνον παρέχουσιν, ἐπαίρονται δὲ καὶ ἐρυθήματα ἐν τῇ φάρυγγι ποιέουσιν, ὀλέθριαι μὲν κάρτα.

ΠΡΟΓ. κ΄

Χρονιώτεραι δὲ μᾶλλον τῶν πρόσθεν, ἢν τὸ ἐρύθημα μέγα γίνηται. ὁκόσοισι δὲ ξυνεξερευθείη ἡ φάρυγξ καὶ ὁ αὐχὴν, αὗται δὴ χρονιώτεραι. καὶ μάλιστα ἐξ αὐτέων τινὲς περιφεύγουσιν, ἢν ὅ, τε, αὐχὴν καὶ τὸ στῆθος ἐρύθημα τ᾽ ἔχῃ καὶ μὴ παλινδρομέῃ τὸ ἐρυσίπελας ἔσω.

ΠΡΟΓ.

Præsag. 19.

Quæ uerò in reliquis quidem nõ minore dolore afficit, in faucib. uerò tumorẽ ruborẽq; excitat, superiori nõ minus periculosa est, sed longius spacium habebit, præcipuè si uehemens fuerit rubor.

Præsag. 20.

Sed tum præcipuè malũ prolongatur, quũ non solũ fauces, sed ceruicem quoq; rubor occupat. maximè uerò potest ab ea secunda ualetudo contingere, si rubor simul & ceruicem & pectus comprehendat, neq; ad interna reuertatur erysipelas.

Præsag.

ΠΡΟΓ. κα

Ἢν δὲ μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσιν ἀφανίζηται τὸ ἐρυσίπελας, μήτε φύματος ξυστραφέντος ἐν τῷ ἔξω χωρίῳ, μήτε πῦον ἀποβήσσῃ, ῥηϊδίως τε καὶ ἀπόνως ἔχειν δοκέῃ, θάνατον σημαίνει, ἢ ὑποστροφὴν τοῦ ἐρυθήματος.

Præsag. 21.

Quũ uerò deletur erysipelas, sed nõ in decretorijs diebus, neq; in exteriores partes conuertitur tumor, neque pus screat æger, sed leuis et à dolore immunis uidetur, id aut mortem significat, aut dolorẽ reuersum.

ΠΡΟΓ. κβ'

Ἀσφαλέστερον δὲ τὸ οἴδημα καὶ τὸ ἐρύθημα ὡς μάλιστα ἔξω τρέπεσθαι, ἢν δὲ ἐς τὸν πνεύμονα τραπείη, παράνοιάν τε ποιέει καὶ ἔμπυοι ἐξ αὐτέων τινὲς ὡς τὰ πολλὰ γίνονται.

Presag. 22.

Tutius est & tumorem & ruborem in externas maximè partes conuerti: si uerò ad pulmonem cõuersio fiat, demẽtiam excitabit, quanquàm nonnulli sic affecti magna ex parte suppurantur.

ΠΡΟΓ. κδ' Præsag. 23.

* Οἱ δὲ γαργαρεῶνες, ἐπικίνδυνοι, καὶ ἀποτάμνεσθαι, καὶ ἀποσχάζεσθαι, ἐς ἂν ἐρυθροί τε ὦσι καὶ μεγάλοι. καὶ γὰρ φλεγμοναὶ ἐπιγίνονται τουτέοισι καὶ αἱμοῤῥαγίαι. ἀλλὰ χρὴ τὰ τοιαῦτα τοῖσιν ἄλλοισι μηχανήμασι πειρῆσθαι κατισχναίνειν ἐν τούτεῳ τῷ χρόνῳ. ὁπόταν δὲ ἀποκριθῇ ἤδη πᾶν, ὃ δὴ σταφυλὴν καλέουσι, καὶ γένηται τὸ μὲν ἄκρον τοῦ γαργαρεῶνος μεῖζον τε καὶ περιφερὲς, τὸ δὲ ἀνωτέρω, λεπτότερον ἐν τούτεῳ τῷ καιρῷ, ἀσφαλὲς διαχει-

* Gurgulio si cum rubore tumescit, sine periculo præcidi non potest: etenim inflammatio, sanguinisq; profusio ei accedit. Proinde satius est alijs quibusdã auxilijs uti, quibus extenuari poßit. Quũ uerò pallidior efficitur, uua nominari solet: quòd si tũ ima eius pars crassa & rotũda, summa uerò tenuis uideatur, intrepidè præcidi debet. Satius tamẽ fuerit antea quàm manus

διὰ χειρίζειν. ἄμεινον δὲ καὶ τὴν κοιλίην ὑποκενώσαντα χειρουργίῃ χρῆσθαι, ἢν ὅ,τε χρόνος ξυγχωρέῃ, καὶ μὴ ἀποπνίγηται ὁ ἄνθρωπος.

manus adhibeatur, aluũ uacuare, si tempus id ita pmittat, ut interim suffocatio hominẽ nõ præoccupet.

ΠΡΟΓ. κδ'

Ὁκόσοισι δ' ἂν οἱ πυρετοὶ παύωνται, μήτε σημείων γενομένων λυτηρίων, μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσιν, ὑποστροφὴν προσδέχεσθαι χρὴ τουτέοισιν.

Præsag. 24.

Quibus febres, neque salutarib. notis apparentibus que in diebus decretorijs cõquiescunt, ij reuersionem timere debent.

ΠΡΟΓ. κε'

Ὅστις δ' ἂν τοῦ πυρετοῦ μηκύνῃ περιεστικῶς διακειμένου τοῦ ἀνθρώπου, μήτε ὀδύνης ἐχούσης διὰ φλεγμονήν τινα, μήτε διὰ πρόφασιν

Præsag. 25.

In longa febre, ex qua tamen æger liberari potest, si neq; ob inflammationem, neq; ob aliam

φασιν ἄλλην μηδ᾽ ἐμῖην ἐμφανέα, τουτέω προσδέχεσθαι ἀπόστασιν μεθ᾽ οἰδήματός τε καὶ ὀδύνης εἰς τι τῶν ἄρθρων, καὶ οὐχ ἧσσον ἐκ τῶν κάτω.

ΠΡΟΓ. κϛ′

* Μᾶλλον δὲ γίνονται καὶ ἐλάσσονι χρόνῳ αἱ τοιαῦται ἀποστάσιες, τοῖσι νεωτέροισι τριήκοντα ἐτέων.

ΠΡΟΓ. κζ′

* Ὑποσκέπτεσθαι δὲ χρὴ εὐθέως τὰ περὶ τῆς ἀποστάσιος, ἢν εἴκοσιν ἡμέρας ὁ πυρετὸς ἔχων ὑπερβάλλῃ.

ΠΡΟΓ. κη′

* Τοῖσι δὲ γεραιτέροισιν ἧσσον γίνεται πολυχρονιωτέρου ἐόντος τοῦ πυρετοῦ.

aliam ullam manifestã causam, dolor infestat, aut tumidũ aut dolorosum in articulis abscessum expectare oportet, præcipuè in imis partibus.

Præsag. 26.

* Maximè uerò in his ætatibus quæ triginta annos nõ excesserũt, eiusmodi abscessus nasci consueuerunt, idq; in tempore breuiori.

Præsag. 27.

* Nõ tamẽ expectandus est abscessus, donec uigesimã diẽ febris præterierit.

Præsag. 28.

* Is natu maioribus raro accidit, quãuis longo spacio duret febris.

ΠΡΟΓ. κθ'

* Χρὴ δὲ τὴν μὲν τοιαύτην ἀπόστασιν προσδέχεσθαι, συνεχέος ἐόντος τοῦ πυρετοῦ. ἐς δὲ τεταρταῖον καταστήσεσθαι, ἢν διαλείπῃ τε καὶ καταλαμβάνῃ, πεπλανημένον τρόπον. καὶ ταῦτα ποιέων περὶ φθινοπώρω προσπελάσῃ.

Præſag. 29.

* Solet etiam continuis febribus abſceſſus ſuperuenire. Interpellata uerò febris, eademq; errabunda, in quartanã mutabitur, præcipuè ſi autũnus proximus eſt.

ΠΡΟΓ. λ'

* Ὥσπερ δὲ τοῖσι νεωτέροισι τῶν τριήκοντα ἐτέων αἱ ἀποστάσιες γίνονται, οὕτως οἱ τεταρταῖοι μᾶλλον τοῖσι τριήκοντα ἐτέων καὶ γεραιτέροισι.

Præſag. 30.

* Atque ut abſceſſus oriũtur in his qui triginta annis minores ſunt, ita quartana eos qui trigeſimum annũ aut agũt aut exceſſerunt, præcipuè corripit.

ΠΡΟΓ. λα'

* Τὰς δὲ ἀποστάσιας εἰδέναι χρὴ, τοῦ χειμῶνος

Præſag. 31.

* Igitur ſcire licet abſceſſus

μῶνος μᾶλλον γινομένας χρονιώτερόν τε παυομένας, ἧσσον δὲ παλινδρομεύσας.

abſceſſus hyeme magis accidere, ſerius finiri, ſed non facilè reuerti.

DE VOMITIONE
ſpontanea.

ΠΡΟΓ. λβ'

Præſag. 32.

Ὅστις δ' ἂν ἐν πυρετῷ μὴ θανατώδει φῇ τὴν κεφαλὴν ἀλγέειν, ἢ καὶ ὀρφνῶδές τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαίνεσθαι, ἢ καρδιωγμὸς τουτέῳ προσγένηται, χολώδης ἔμετος πάρεστι. ἢν δὲ καὶ ῥῖγος προσγένηται καὶ τὰ κάτω μέρη τοῦ ὑποχονδρίου ψυχρὰ ἔχῃ, καὶ θᾶσσον ἔτι ὁ ἔμετος παρέσται. ἢν δέ τι πίῃ ἢ φάγῃ ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον, κάρτα τοῦτο ταχέως ἐμεῖται.

Si cuipiã in non letali febre, caput dolet, aut ante oculos obſcura quædã obuerſantur, aut cordis dolor accidit, is bilem euomet. Si uerò horruerit & inferiores præcordiorũ partes frigore afficiãtur, citius ad uomitionẽ properabit. quòd ſi eo tẽpore quidpiã aut biberit, aut ederit, id quoq; quàm celerrimè euomet.

ΠΡΟΓ. λγ′

⁂ Τουτέων δὲ οἷσιν ἂν ἄρξηται ὁ πόνος τῇ πρώτῃ ἡμέρῃ γίνεσθαι, τεταρταῖοι πιέζευνται μάλιστα καὶ πεμπταῖοι. ἐς δὲ τὴν ἑβδόμην ἀπαλλάσσονται. οἱ μέντοι πλείονες αὐτῶν, ἄρχονται μὲν πονέεσθαι, τριταῖοι. χειμάζονται δὲ μάλιστα, πεμπταῖοι. ἀπαλλάσσονται δὲ ἐναταῖοι, ἢ ἑνδεκαταῖοι. οἳ δ᾽ ἂν ἄρξωνται πεμπταῖοι πονέεσθαι, καὶ τ᾽ ἄλλα κατὰ λόγον αὐτέοισι τῶν πρόσθεν γίνηται, ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην κρίνεται ἡ νοῦσος.

ΠΡΟΓ.

Præsag. 33.

⁂ *Quibus itaque à primo protinus die dolor supuenerit, ijs quarto & quinto die ingrauescit, mox in septimo liberãtur. Sunt nõ pauci qui in tertio die dolere incipiunt, quinto maximè molestantur, deinde nono uel undecimo tuti euadunt. Sed quos dolor quinto die uexare cœperit, reliqua ex proportione respondeant, ijs decimoquarto die finitur morbus.*

Præsag.

ΠΡΟΓ. λδ'

* Γίνεται δὲ ταῦτα, τοῖσι μὲν ἀνδράσι, καὶ τῇσι γυναιξὶ, ἐν τοῖσι τριταίοισι μάλιστα. τοῖσι δὲ νεωτέροισι, γίνεται μὲν καὶ ἐν τούτοισι. μᾶλλον δὲ ἐν τοῖσι ξυνεχεστέροισι πυρετοῖσιν, καὶ ἐν τοῖσι γνησίοισι τριταίοισι.

Præſag. 34.

* Hæc tum uiris, tum mulieribus, ſed in tertianis maximè contingere ſolent. Iunioribus uerò cũ in ijs ipſis, tum præcipuè in continuis febrib. atq; tertianis ſynceris.

ΠΡΟΓ. λε'

* Οἷσι δ' ἂν τούτου τοῦ τρόπου πυρετῷ κεφαλὴν ἀλγέουσι, ἀντὶ μὲν τοῦ ὀρφνῶδές τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαίνεσθαι, ἀμβλυωγμός γίνεται, ἢ μαρμαρυγαὶ προφαίνονται. ἀντὶ δὲ τοῦ καρδιώσσειν, ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ τῷ δεξιῷ ἢ ἐπ' ἀριστε-

Præſag. 35.

* Itaque quibus in huiuſcemodi febre caput dolet, oculi uerò obſcuras illas imagines nõ uident, ſed caligatione hebetantur, aut ſplendẽtia quædam cernere ſe putant, ac præcordis dolore, in alterutra parte præcordia tẽduntur,

ρα, ξυντείνεταί τι, μήτε ξὺν ὀδύνῃ, μήτε ξὺν φλεγμονῇ, αἷμα δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν τουτέοισι ῥυῆναι προσδόκιμον, ἀντὶ τοῦ ἐμέτου. μᾶλλον δὲ καὶ ἐνταῦθα τοῖσι νέοισι τοῦ αἵματος τὴν ῥῆξιν προσδέχεσθαι. τοῖσι δὲ τριήκοντα ἔτεσι καὶ γεραιτέροισιν, ἧσσον, ἀλλὰ τοὺς ἐμέτους τούτοις προσδέχεσθαι.

tur, ac neque dolor infestat, neq; inflammatio, ijs pro uomitu sanguis è naribus profluet, idq; præcipuè iunioribus accidit, si uerò trigesimum annum uel agunt, uel superauerunt, uomitũ potius quã sanguinis fluorem expectabimus.

DE CONVVLSIONE.

ΠΡΟΓ. λς′

* Τοῖσι δὲ παιδίοισι σπασμοὶ γίνονται, ἢν ὁ πυρετὸς ὀξὺς ᾖ, καὶ ἡ γαστὴρ μὴ διαχωρέῃ, καὶ ἀγρυπνέωσί τε καὶ ἐκπλαγέωσι καὶ κλαυθμυρίζωσι, καὶ τὸ χρῶμα μεταβάλλωσι,

Præsag. 36.

* Si pueris acuta febre aluus nihil deijcit, neq; somnus accedit, sed terrẽtur, flent, color mutatur,

καὶ χλωρὸν ἢ πελιὸν, ἢ ἐρυθρὸν ἴσχωσι, γίνεται δὲ ταῦτα ἐξ ἑτοιμοτάτου μὲν τοῖσι παιδίοισι, τοῖσι νεωτάτοισιν, ἐς τὰ ἑπτὰ ἔτεα. τὰ δὲ πρεσβύτερα τῶν παιδίων καὶ οἱ ἄνδρες, οὐκ ἔτι ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ὑπὸ τῶν σπασμῶν ἁλίσκονται, ἢν μή τι τῶν σημείων προσγένηται τῶν ἰσχυροτάτων τε καὶ κακίστων, οἷα περ ἐν τῇσι φρενίτισι γίνεται. ΠΡΟΓ. μζ′

tur, ut modo pallidus, modo liuidus, aut ruber efficiatur, neruorum distentio timeri debet, utpote quæ pueros qui septimũ annũ nondũ excesserũt, quàm prõptißimè inuadit. Grandiusculos uerò pueros, atq; adultos nõ adeò in febribus neruorũ distẽtio præbẽdit, nisi uehementis admodũ malitiæ signũ aliquod affuerit, qualia uidelicet in phreneticis uidẽtur. Præsag. 37.

* Τοὺς δ' ἀπολουμένους τε καὶ περιεσομένους τῶν παιδίων τε καὶ τῶν ἄλλων, τεκμαίρεσθαι τοῖς ξύμπασι σημείοισιν ὡς ἐφ' ἑκάστοισιν ἕκαστα διαγέγραπται.

* Ergo ex omnib. signis, ut de singulis morbis singula præscripta sunt, & morituros eos qui ad bonã ualetudinẽ redire poterũt, siue pueri sint, siue natu maiores, sic cõijcere oportet.

ΠΡΟΓ. λη'

※ Ταῦτα δὲ λέγω, περί τε τῶν ὀξέων νοσημάτων, καὶ ὅσα ἐκ τουτέων γίνεται.

ΠΡΟΓ. λθ'

※ Χρὴ δὲ τὸν μέλλοντα ὀρθῶς προγινώσκειν τοὺς περιεσομένους καὶ τοὺς ἀποθανουμένους, ὅσοισί τε ἂν μέλλῃ πλέονας ἡμέρας παραμένειν τὸ νόσημα, καὶ ὅσοισιν ἂν ἐλάσσους, τὰ σημεῖα ἐκμανθάνοντας πάντα δύνασθαι κρίνειν, λογιζόμενον τὰς δυνάμεις αὐτέων πρὸς ἀλλήλας, ὥσπερ διαγέγραπται, περί τε τῶν ἄλλων, καὶ τῶν οὔρων, καὶ πτυέλων, ὅταν ὁμοῦ πύον τε ἀναβήσσῃ καὶ χολήν.

Præsag. 38.

※ Atq; hæc de acutis morbis, atque de his qui ab eis nascuntur, dixisse uelim.

Præsag. 39.

※ Cæterum si rectè discernere uolueris, & morituros, & eos qui à periculo tuti sunt, & quis morbus longo, & quis breuiori spacio finietur, disce omnium signorum inter se collatorũ uires, ut suprà demonstrauimus, accuratè iudicare, tum aliorũ tum præcipuè urinæ, ac sputi, quũ scilicet simul & pus & bilem æger screat.

ΠΡΟΓ. μ′

* Χρὴ δὲ καὶ τὰς φορὰς τῶν νουσημάτων ἀεὶ ἐπιδημεόντων, ταχέως ἐνθυμεῖσθαι, τήν τε τῆς ὥρης κατάστασιν.

Præſag. 40.

* Item ſuperuenientium quoq; morborũ impetũ, ac temporum anni conditionẽ accuratè obſeruare oportet.

ΠΡΟΓ. μα′

* Εὖ μέντοι χρὴ εἰδέναι, περὶ τῶν τεκμηρίων, καὶ τῶν ἄλλων σημείων, καὶ μὴ λανθάνειν ὅτι ἐν παντὶ ἔτει καὶ πάσῃ ὥρῃ, τά τε κακὰ κακὸν σημαίνει, καὶ τὰ χρηστὰ ἀγαθόν.

Præſag. 41.

* Poſtremo quod ad cõiecturas, reliquaq; ſigna pertinet, haudquaquam uel ignorandum, uel negligendum eſt, quod quouis anno, & quouis anni tempore, mala ſigna timorem, utilia uerò bonam ſpem denunciant.

ΠΡΟΓ. μβ′

* Ἐπεὶ καὶ ἐν Λιβύῃ. καὶ ἐν Δήλῳ, καὶ ἐν Σκυθίῃ φαίνεται τὰ προγεγραμμένα ἀληθεύοντα σημεῖα.

Præſag. 42.

* Etenim Lybia, & Delo, atq; Scythia, propoſita iam ſigna, uera eſſe comprobauimus.

ΠΡΟΓ. μγ´

* Ἐξὸν χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἔν τε τοῖσιν αὐτοῖσι χωρίοισιν, οὐδὲν δεινὸν, τὰ πολλαπλάσια αὐτῶν ἐπιτυγχάνειν. ἢν ἐκμαθών τις αὐτά κρίνειν τε καὶ λογίζεσθαι ὀρθῶς ἐπίστηται.

ΠΡΟΓ. μδ´

* Ποθέειν δὲ χρὴ οὐδενὸς νουσήματος ὄνομα, ὅ, τι μὴ τυγχάνῃ ἐνθάδε γεγραμμένον. πάντα γὰρ ὁκόσα ἐν τοῖσι χρόνοισι τοῖσι προειρημένοισι κρίνεται, γνώσῃ τοῖσι αὐτέοισι σημείοισιν.

Τέλος.

Præsag. 43.

* *Vnde scire licet, in ijsdem terris multo plura quã suprà proposuimus, illũ facilè assequi posse, qui ea rectè & iudicare & perpendere didicerit.*

Præsag. 44.

* *Sed nullius morbi hic nõ descripti nomen desyderandũ est: nã omnes qui in dictis tẽporũ spacijs morbi finiuntur, ijsdem quoq; indicijs discernuntur.*

FINIS.

ΙΠΠΟΚΡΆΤΟΥΣ Κῴου περὶ φύσιος ἀνθρώπου.

ΟΣτις μὲν εἴωθεν ἀκούειν λεγόντων ἀμφὶ τῆς φύσιος τῆς ἀνθρωπίνης, προσωτέρω ἢ ὁκόσον αὐτέης ἐς ἰητρικὴν ἀφήκει, τουτέῳ μὲν οὐκ ἐπιτήδειος ὅδε ὁ λόγος ἀκούειν, οὔτε γὰρ τὸ πάμπαν ἠέρα λέγω τὸν ἄνθρωπον εἶναι, οὔτε πῦρ, οὔτε ὕδωρ, οὔτε γῆν, οὔτ᾽ ἄλλο οὐδὲν ὅτι μὴ φανερόν ἐστιν ἓν ἐὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. ἀλλὰ τοῖσι βουλομένοισι ταῦτα λέ-

HIPPOCRATIS Coi de Natura hominis, Andrea Brentio Patauino interprete

QVI CONſueuit audire eos q̃ de humana natura altius quã ad medendi facultatẽ pertinet, diſputãt, huic certè mea oratio ut audiatur apta non eſt. Neque enim prorſus dixerim hominẽ aërem eſſe aut ignem, aut aquam, aut aliquid aliud: quod minimè unum in homine ineſſe manifeſto apparet. Sed id quib. placet,

dicere

τὰ λέγειν παρίημι. δοκέουσι δέ μοι οὐκ ὀρθῶς γινώσκειν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες. γνώμῃ μὲν γὰρ τῇ αὐτέῃ πάντες χρέονται. λέγουσι δὲ οὐ ταυτά, ἀλλὰ τῆς μὲν γνώμης τὸν ἐπίλογον, τὸν αὐτὸν ποιέονται. φασὶ γὰρ ἕν τι εἶναι, ὅ, τί ἐστι. καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ ἕν τε καὶ τὸ πᾶν, κατὰ δὲ τὰ ὀνόματα, οὐχ ὁμολογέουσι. λέγει δ' αὐτέων ὁ μέν τις φάσκων, ἠέρα τοῦτ' εἶν, τὸ ἕν τε καὶ τὸ πᾶν. ὁ δὲ, πῦρ. ὁ δὲ, ὕδωρ. ὁ δὲ γῆν. καὶ ἐπιλέγει ἕκαστος τῷ ἑωυτοῦ λόγῳ, μαρτύριά τε καὶ τεκμήρια ἅ γε ἐστιν οὐδέν. ὅτι μὲν γὰρ τῇ αὐτέῃ

γνώμῃ

dicere permitto. Atqui mihi quidē nō uidentur huiuſcemodi homines rectè ſentire. Nam cum idem ſentiant, idemq́ue concludant, loquuntur tamen diuerſa. Aiunt enim unū quid eſſe qđ eſt, ac id eſſe unum & omne: uerbis autem diſcrepant. Quoniam id unum & omne, eorum alius aſſerit eſſe ſpiritum, alius calorem, alius liquidum, alius aridum. Tum ſua quiſque ratione concludunt argumenta, ac teſtimonia & indicia afferunt, quæ nullius ſunt penitus momenti. Quod uerò eodē ſunt ſenſu, uerbis autē diſſentiunt:

γνώμῃ πάντες προσχρέονται, λέγουσι δ' οὐ τὰ αὐτά, δῆλον ὅτι οὐδὲ γινώσκουσιν αὐτά. γνοίη δ' ἂν τῷδέ τις μάλιστα, παραγενόμενος αὐτέοισιν ἀντιλέγουσι. πρὸς γὰρ ἀλλήλους ἀντιλέγοντες οἱ αὐτοὶ ἄνδρες, τῶν αὐτέων ἐναντίον ἀκροατέων, οὐδέποτε τρεῖς ἐφεξῆς ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος περιγίνεται, ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ. ἀλλὰ ποτὲ μὲν, οὗτος ἐπικρατέει, ποτὲ δὲ, οὗτος. ποτὲ δὲ, ᾧ ἂν τύχῃ μάλιστα ἡ γλῶσσα ῥυεῖσα πρὸς τὸν ὄχλον. καίτοι δίκαιόν ἐστιν τὸν φάντα ὀρθῶς γινώσκειν ἀμφὶ τῶν πραγμάτων,

dissentiunt: ea re patet eos ignorare quæ profitentur. Quod quidem his præcipuè perspicere licuit, qui illorũ contẽtionibus interfuerint. Nam cum ijdem illi boni uiri eodem in conspectu atque consessu auditorum inter se contendant, nunquàm tamen in eodem sermone unus idẽq; uir tres deinceps alios conuicit, sed modò hic superior est, modò ille, cuicunq; præsertim fuerit lingua magis fluxa, magisq; in turbã idonea. Qui aũt rectè sentire putãs aliqd de rebus pollicetur,

γμάτων,

γμάτων, παρέχειν αἰεὶ ἐπικρατοῦντα τὸν λόγον τὸν ἑαυτοῦ, εἴπερ ἐόντα γινώσκει, καὶ ὀρθῶς ἀποφαίνεται. ἀλλ' ἔμοιγε δοκέουσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι σφᾶς αὐτοὺς καταβάλλειν ἐν τοῖσιν ὀνόμασι τῶν λόγων αὐτέων, ὑπὸ ἀσυνεσίης. τὸν δὲ μελίσσου λόγον ὀρθοῦν. περὶ μὲν οὖν τουτέων, ἀρκεῖ μοι τὰ εἰρημένα. τῶν δὲ, ἰητρῶν οἱ μέν τινες λέγουσιν, ὡς ὁ ἄνθρωπος, αἷμα μοῦνον ἐστίν. ὁ δ' αὐτέων, χολὴν φασὶν εἶναι τὸν ἄνθρωπον. ἔνιοι δέ τινες φλέγμα. ἐπίλογον δὲ ποιεῦνται καὶ αὐτοὶ πάν-

τες

pollicetur, is meritò rationes suas probabiles atq; inuictas semper affert: siquidē uera intelligit & rectè demōstrat. At uerò isti quidē uidentur imprudētia sua non tam in uerbis, dū disputant, errare, quàm etiā Melißi sentētiam sequi atq; probare: sed de his hactenus. Etiam ex medicis quidā hominē sanguine tantū, quidā bile, quidam pituita cōstare dicūt: ipsiq; omnes eandē subijciūt cōclusionē.

Aiunt

τες τὸν αὐτόν. ἓν γάρ τι εἶναι φασιν, ὅ, τι ἕκαστος ἠθέλησεν ὀνομάσαι αὐτέων. καὶ τοῦτο ἓν ἐόν, μεταλλάσσειν τὴν ἰδέην καὶ τὴν δύναμιν. ἀναγκαζόμενον ὑπό τε τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, καὶ γίνεσθαι καὶ γλυκὺ καὶ πικρὸν. καὶ λευκὸν. καὶ μέλαν. καὶ παντοῖον τι ἄλλο. ἐμοὶ δὲ οὐδὲ ταῦτα δοκέει ὧδε ἔχειν. οἱ μὲν οὖν πλεῖστοι τοιαῦτά τινα, καὶ ἔτι ἐγγύτατα τουτέων, ἀποφαίνονται. ἐγὼ δὲ φημὶ εἰ ἓν ἦν ὁ ἄνθρωπος, οὐδέποτ' ἂν ἤλγεεν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἦν ὑπότου ἀλγήσειεν ἓν ἐόν. εἰ δ' οὖν καὶ ἀλγήσῃ, ἀνάγκη ἐστὶ τὸ ἰώμενον, ἓν εἶν

Aiunt enim, unum quid eſſe, cui nomen ad illorum cuiuſque libidinem imponitur. Porrò id unum formā & uim mutare à calore, uel frigore coactum mox dulce aut amarū, aut album, aut nigrū, aut aliud qđ diuerſum fieri. Verum hæc non ſic habere mihi uidentur. Nam ſi homo una re cōſtaret, nullo unquā morbi genere afficeretur: neque enim eſſet unde doleret, cum unū tātummodo foret. Qđ ſi afflictaretur, una utiq; curatio neceſſario foret.

ἓν εἶναι. νυνὶ δὲ, πολλά. πολλὰ γάρ εἰσιν ἐν τῷ σώματι ἐόντα. ἃ ὁκόταν ὑπ' ἀλλήλων παρὰ φύσιν θερμαίνηταί τε καὶ ψύχηται, καὶ ξηραίνηταί τε καὶ ὑγρίνηται, νούσους τίκτει. ὥς τε πολλαὶ μὲν ἰδέαι τῶν νοσημάτων, πολλὴ δὲ καὶ ἡ ἴησις αὐτέων ἐστίν. ἀξιῶ δὲ ἔγωγε τὸν φάσκοντα αἷμα εἶναι μοῦνον τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄλλο μηδὲν, δεικνύναι αὐτὸν μὴ μεταλλάσσοντα τὴν ἰδέην, μὴ δὲ γίνεσθαι παντοῖον. ἀλλ' ἢ ὥρην τινὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἢ τῆς ἡλικίης τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ἧ αἷμα ἐνεὸν φαίνεται μοῦνον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

forct. Contrà nunc plures existunt: quia plura in corpore sunt, quæ cũ plus iusto inter se calfiunt, aut refrigerantur, aut siccescũt, aut humefiunt, morbos pariunt: ex quo multa habentur ægrotationum genera, & multæ quoque illarũ curatiões. Cæterũ, mea quidẽ opinione, qui hominem sanguinẽ & nullam aliam rem esse censet, is deberet demõstrare, eum non mutare formam, aut uariari, aut saltem aliquod anni tempus, aut hominis ætatẽ ostendere, qua sanguis solus appareret esse in homine.

ἀνθρώπῳ. εἰκὸς γὰρ εἶναι μίαν τινὰ ὥρην, ἐν ᾗ φαίνεται αὐτὸ ἐν ἑωυτῷ ἐνεόν. ταὐτὰ δὲ λέγω καὶ περὶ τοῦ φάσκοντος φλέγμα εἶναι καὶ περὶ τοῦ χολὴν φάσκοντος. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀποδείξω ἃ ἂν φήσω τὸν ἄνθρωπον εἶναι καὶ κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν φύσιν, εἰ ταῦτα ἐόντα ὅμοια. καὶ νέου ἐόντος, καὶ γέροντος, καὶ τῆς ὥρης ἐούσης, καὶ ψυχρῆς καὶ θερμῆς. καὶ τεκμήρια παρέξω, καὶ ἀνάγκας ἀποφανῶ, δι' ἃς ἕκαστον αὔξεταί τε καὶ φθίνει ἐν τῷ σώματι. πρῶτον μὲν οὖν, ἀνάγκη τὴν γένεσιν γίνεσθαι, μὴ ἀφ' ἑνός.

homine: uerisimile nanque, fore aliquod tēpus, quo id unū in ſeipſo eſſet. Hæc *à me dicta etiā in eos cōueniunt, qui bili ſiue pituitæ tantū tribuunt.* Ex *quibus uerò hominem ego conſtare dixerim, ea & ſecundū legem, & ſecundum naturam, cum & uniuſcuiuſque ætati tam iuuenili, quàm ſenili, tum tempori tam calido quā frigido conuenire demonſtrabo: atq; ſigna etiam & argumēta afferam, eáque aperiam, quibus neceſſario quodq; augetur aboleturúe in corpore.* Primū *generatio cius ab uno fieri nequit.*

πῶς γὰρ ἂν ἕν γ' ἐόν, τι γεννήσειεν, εἰ μή τινι μιχθείη; ἔπειτα οὐδὲ ἂν μὴ ὁμόφυλα ἐόντα μίσγηται, καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντα δύναμιν γεννᾶ. οὐδ' ἂν ταῦτα ἡμῖν συντελέοιτο. καὶ πάλιν, εἰ μὴ τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ, καὶ τὸ ξηρὸν τῷ ὑγρῷ μετρίως πρὸς ἄλληλα ἕξει καὶ ἴσως, ἀλλὰ θάτερον θατέρου πολὺ προέξει, καὶ τὸ ἰσχυρότερον τοῦ ἀσθενεστέρου, ἡ γένεσις οὐκ ἂν γένοιτο. ὥστε πῶς εἰκὸς ἀπὸ ἑνός τι γεννηθῆναι; ὅτε γε οὐδ' ἀπὸ τῶν πλειόνων γεννᾶται, ἢν μὴ τύχῃ καλῶς ἔχοντα τῆς κρήσιος τῆς πρὸς ἄλληλα. ἀνάγκη

τοίνυν

Quonã enim pacto unũ quid generare posset, nisi quid aliud admisceretur? Tum nec quæ miscentur, generarẽt: nisi essent eiusdem generis, eandemq; haberent facultatem. Rursus nec generatio quidẽ nobis perfecta foret, nisi calidum & frigidum, siccum & humidum inuicem temperate & pari modo se haberent: aliter inanis esset, si alterutrum altero ualẽtius infirmius'ue foret. Proinde q uerisimile est ut aliquid ab uno generetur, cũ id ne à plurib. quidẽ fieri possit, nisi mutuo temperamento mixtis? Cũ igitur

natura

τοίνυν τῆς φύσιος τοιαύτης ὑπαρχούσης, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου, μὴ ἓν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἕκαστον τῶν ξυμβαλλομένων ἐς τὴν γένεσιν, ἔχειν τινὰ δύναμιν ἐν τῷ σώματι, οἵην περ ξυνεβάλλετο. καὶ πάλιν γε ἀνάγκη ἀποχωρέειν εἰς τὴν ἑωυτοῦ φύσιν ἕκαστον, τελευτῶντος τοῦ ἀνθρώπου, τό, τε ὑγρὸν, πρὸς τὸ ὑγρὸν, καὶ τὸ ξηρὸν, πρὸς τὸ ξηρὸν, καὶ τὸ θερμὸν, πρὸς τὸ θερμὸν, καὶ τὸ ψυχρὸν, πρὸς τὸ ψυχρόν. τοιαύτη δὲ καὶ τῶν ζώων ἐστὶν ἡ φύσις. καὶ τῶν ἄλλων πάντων. γίνεταί

natura eiuscemodi sit, cum omnium reliquarũ rerum, tum etiam hominis: necesse est hominẽ non una re cõstare, sed unum quodque eorum, quæ generationi suppeditauerint, talem quempiã uim in corpore possidere, qualem contribuerit. Rursus homine animam agente singula in propriam naturã discedunt, udum inquam in udum, siccum in siccum, feruidum in feruidum, algidũ in algidũ. Nempe talis est tum animantiũ, tum cæterarum omnium

τε ὁμοίως πάντα, καὶ τελευτᾷ ὁμοίως πάντα. ξυνίσταται γὰρ αὐτέων ἡ φύσις, ἀπὸ τουτέων τῶν προειρημένων πάντων, καὶ τελευτᾷ κατὰ τὰ εἰρημένα, εἰς τὸ ἑωυτὸ ὅθεν περ ξύνεστι ἕκαστον, ἐνταῦθα οὖν καὶ ἀπεχώρησε. τὸ δὲ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ἔχει ἐν ἑωυτῷ αἷμα καὶ φλέγμα, καὶ χολὴν διττὴν, ἤγουν ξανθήν τε καὶ μέλαιναν. καὶ ταῦτ' ἐστὶν αὐτέῳ ἡ φύσις τοῦ σώματος, καὶ διὰ ταῦτα ἀλγέει καὶ ὑγιαίνει. ὑγιαίνει μὲν οὖν μάλιστα, ὁκόταν μετρίως, ἔχῃ ταῦτα τῆς πρὸς ἄλληλα κρήσιος καὶ δυνάμιος καὶ τοῦ πλήθεος.

omnium rerum natura: omniaq; ſic orta, occidunt ſimiliter. Ex his e*nim quæ prædiximus omnibus cuiuſque natura conſiſtit, deſinitq; pari ratione: cum id in ſeipſum unde concreuerit, ſe receperit.* Corpus *autem humanum habet in ſe ſanguinem & pituitam, & bilem duplicem, tum flauam, tum atram: ex quibus & conſiſtit, & ægrotat, & ualet.* Valet *quidem præcipuè cũ ea inter ſe uim & copiam mediocriter tempera-*

πλῆθος, καὶ μάλιστα ἢν μεμιγμένα ᾖ. ἀλγέει δὲ, ὁκόταν τι τουτέων ἔλασσον ἢ πλεῖον ᾖ, ἢ χωρισθῇ ἐν τῷ σώματι καὶ μὴ κεκρημένον ᾖ τοῖσι ξύμπασιν. ἀνάγκη γὰρ ὁκόταν τι τουτέων χωρισθῇ καὶ ἐφ' ἑωυτοῦ στῇ ἔνθεν τε ἐξέστηκεν, οὐ μόνον τοῦτο τὸ χωρίον νοσερὸν γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἔνθα ἐπιχυθῇ, ὑπερπιμπλάμενον, ὀδύνην τε καὶ πόνον παρέχειν. καὶ γὰρ ὅταν τι τουτέων ἔξω τοῦ σώματος ἐκρυῇ πλεῖον τοῦ ἐπιπολάζοντος, ὀδύνην παρέχει ἡ κένωσις. ἢν ταῦτα πάλιν ποιήσηται εἴσω τὴν κένωσιν, καὶ τὴν μετά-

temperatas, maximeq; permixtas habuerint. Contrà laborat, cum eorum aliquid est plus minus'ue iusto, siue cum in corpore secretum est, neque cum alijs confusum. Quodquidem non modo locū, ex quo abscesserit, afficit: uerumetiam ad quem abscesserit, exercet, propter nimiam & exuperantem copiam. Vtiq; si quid citra superfluitatē foras eruperit, negotiū præbet propter exinanitionem. Similiter intus si uacue fit migrâtue, aut ab alijs

στασιν, καὶ τὴν ἀπόκρισιν ἀπὸ τῶν ἄλλων, πολλὴ αὐτέῳ ἀνάγκη διπλῆν τὴν ὀδύνην παρέχειν κατὰ τὰ εἰρημένα, ἔνθεν τε ἐξέστη καὶ ἔνθα ὑπερέβαλεν. εἶπον δὴ ἃ ἂν φήσω τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἀποφαίνειν αἰεὶ, ταῦτα ἐόντα καὶ κατὰ νόμον καὶ κατὰ φύσιν. φημὶ δὴ εἶναι αἷμα, καὶ φλέγμα, καὶ χολὴν, ξανθήν τε καὶ μέλαιναν. καὶ τουτέων πρῶτον μὲν κατὰ τὸν νόμον τὰ οὐνόματα διωρίσθαι φημὶ καὶ οὐδενὶ αὐτέων τὸ αὐτὸ οὔνομα εἶναι· ἔπειτα τὰς ἰδέας κατὰ φύσιν κεχωρίσθαι, καὶ οὔτε τὸ φλέγμα οὐδὲν ἐοικέναι

ab alijs excernitur, duplicem molestiam praebeat, necesse est, quemadmodũ dictũ fuit, uidelicet unde abscesserit, ac ubi exuperat. Quòd uerò dixi me quibuscunque hominem constare statuerim, ea semp esse demonstraturum secundum institutum & naturam, idcirco dio sanguinem esse & pituitã, & bilem tum flauam, tum atrã. Atq; horũ nomina primũ quidẽ instituto distincta esse dico, quod nulli eorum idem nomen inditum sit: deinde secundum naturam formas discrepare, minimeq; pituitã similẽ esse

ὑπὸ αἵματι, οὔτε τὸ αἷμα, τῇ χολῇ. οὔτε τὴν χολὴν, ὑπὸ φλέγματι. πῶς γὰρ ἂν ἐοικότα εἴη ταῦτα ἀλλήλοισιν, ὧν οὔτε τὰ χρώματα ὅμοια φαίνεται προσορώμενα, οὔτε τῇ χειρὶ ψαύοντι, ὅμοια δοκεῖ εἶναι· οὔτε γὰρ θερμὰ ὁμοίως ἐστὶν, οὔτε ψυχρὰ, οὔτε ξηρὰ, οὔτε ὑγρά. ἀνάγκη τοίνυν ὅτι τοσοῦτον διήλλακται ἀλλήλων τὴν ἰδέην τε καὶ τὴν δύναμιν, μὴ ἓν αὐτὰ εἶναι. εἴπερ μὴ πῦρ τε καὶ ὕδωρ ταυτόν ἐστι. γνοίης δ᾽ ἂν τοῖσδε, ὅτι οὐχ ἓν ταῦτα πάντα ἐστὶν, ἀλλ᾽ ἕκαστον αὐτέων ἔχει δύναμίν τε καὶ φύσιν τὴν

sanguini, aut sanguinē bili, aut bilem pituitæ. Quo nā enim pacto inter se similia esse possunt, cum neque ad uisum, neq; ad tactum similia esse cognoscātur? Neque enim pariter calida, siue frigida, siue sicca, siue humida sunt. Ergo quando tātum inter se & forma & ui differunt, necesse est ea non esse unum: siquidem neque ignis & aqua idem sunt. Quód ea omnia unā nō sint, sed ex ipsis quodq; propriam uim atq; naturam trahant, uel

ἑωυτέου. ἢν γάρ τινι δίδως ἀνθρώπῳ φάρμακον, ὅτι φλέγμα ἄγει, ἐμέεταί σοι φλέγμα. καὶ ἢν δίδως φάρμακον, ὅτι χολὴν ἄγει, ἐμέεταί σοι χολήν. κατὰ ταυτὰ δὲ καὶ χολὴν μέλαιναν καθαίρει, ἢν δίδως φάρμακον, ὅ,τι χολὴν μέλαιναν ἄγει. καὶ ἢν τρώσῃς αὐτέω τοῦ σώματος μέρος τι, ὥστε τραῦμα γενέσθαι, ῥυήσεται αὐτέω αἷμα. καὶ ταῦτα ποιήσει σοι πάντα πᾶσαν ἡμέρην καὶ νύκτα, καὶ χειμῶνος, καὶ θέρεος, μέχρις ἂν δυνατὸς ᾖ τὸ πνεῦμα ἕλκειν εἰς ἑωυτὸν, καὶ πάλιν μεθιέναι, δυνατὸς δὲ ἔσται,

uel hac una re tibi maximè cōstare posset, quia pharmaco quod pituitam siue bilem aut flauam, aut atram cit, dato, pituita siue bilis flaua aut atra tibi euomitur. Item aliqua corporis pars uulnere affecta, tibi sanguinem emittet. Atq; omnia usu hæc tibi ueniēt tam interdiu quàm noctu, tam hyeme quàm æstate, nullo tēporis spacio intermisso: donec homo spiritum accipere reddereq; potest:

poterit

ἔσαι, ἕως ἂν τινὸς τουτέων στερηθῇ τῶν ξυγγεγονότων. ξυγγέγονε δὲ ταῦτα τὰ εἰρημένα, πῶς γὰρ οὐ ξυγγέγονε; πρῶτον μὲν φανερόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐν ἑαυτῷ ταῦτα πάντα ἀεὶ, ἕως ἂν ζῇ. ἔπειτα γέγονεν ἐξ ἀνθρώπου, ταῦτα πάντα ἔχοντος. ἔπειτα τέθραπται ἐν ἀνθρώπῳ, ταῦτα πάντα ἔχοντι, ὁκόσα ἔγωγε νῦν φημί τε καὶ ἀποδείκνυμι. οἱ δὲ λέγοντες ὡς ἕν ἐστιν ἄνθρωπος, δοκέουσί μοι ταύτῃ τῇ γνώμῃ κεχρῆσθαι. ὁρέοντες τοὺς πίνοντας τὰ φάρμακα, καὶ ἀπολλυμένους ἐν τῇσιν ὑπερκαθάρσεσι, τοὺς μὲν χολὴν ἐμέοντας.

poterit autē, donec aliquo istorū priuetur cognatorum. Quæ quis negaret esse cōgenita? cum luce clarius appareat hominem dum inter uiuos agit, cū ea omnia in se semper habere quæ nunc dico atque demonstro, tum etiam natum altumq; ab homine eadem illa omnia habēte. Qui autem unum quid esse hominem putant, hi mihi propterea in hāc opinionem uenire uidentur, quòd ex ijs qui epoto pharmaco inter purgationes animā efflarūt, quosdā bilem, quosdam

τοὺς δέ τινας, φλέγμα γὰρ ἕκαστον αὐτέων ἐνόμισαν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ὅ,τι καθαιρόμενον εἶδον αὐτὸν ἀποθανόντα. καὶ οἱ τὸ αἷμα φάντες εἶναι τὸν ἄνθρωπον, τῇ αὐτέῃ γνώμῃ χρέονται. ὁρέοντες ἀποσφαζομένους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸ αἷμα ῥέον ἐκ τοῦ σώματος, τοῦτο νομίζουσιν εἶναι τὴν ψυχὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ μαρτυρίοισι τουτέοισι πάντες χρέονται ἐν τοῖσι λόγοισι. καίτοι πρῶτον μὲν ἐν τῇσιν ὑπερκαθάρσεσιν οὐδείς πω ἀπέθανε χολὴν μόνον καθαρθείς. ἀλλ᾽ ὁκόταν τις πίῃ φάρμακον, ὅ, τι χολὴν ἄγει, πρῶτον μὲν χολὴν

quosdam pituitam euomentes conspicati, putarunt hominem quoduis illud esse, quod per purgamenta morientem eijcere conspexissent. Eadem nitũtur ratione qui hominem dicũt esse sanguinem, quoniam cruorem qui sibi sub conspectum ex iugulatis hominibus manãs subijcitur, animum in homine esse putarunt: hæc sunt quibus omnes isti utũtur in suis sermonibus, argumenta. Verũ qui bilem solum per purgationẽ eiecerit, adhuc mortuus est nemo, sed sumpto pharmaco qđ bili mouendæ est, primũ bilem,

ἐμέει

ἐμέουσι. ἔπειτα δὲ φλέγμα, ἔπειτα δὲ τὴν χολὴν, ἐμέσαι χολὴν μέλαιναν ἀναγκαζόμενοι. τελευτῶντες δὲ καὶ αἷμα ἐμέουσι καθαρόν. ταὐτὰ δὲ πάσχουσιν καὶ ὑπὸ τῶν φαρμάκων τῶν τὸ φλέγμα ἀγόντων. πρῶτον μὲν γὰρ φλέγμα ἐμέουσιν. ἔπειτα χολὴν ξανθὴν, ἔπειτα μέλαιναν. τελευτῶντες δὲ αἷμα καθαρὸν, καὶ ἐν τῷδε ἀποθνήσκουσιν. τὸ γὰρ φάρμακον, ὁκόταν ἐσέλθῃ ἐς τὸ σῶμα, πρῶτον μὲν ἄγει ὃ ἂν αὐτέῳ κατὰ φύσιν μάλιστα ᾖ, τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων. ἔπειτα δὲ καὶ τἄλλα ἕλκει τε καὶ καθαίρει. ὥσπερ τὰ φυόμενα

mox pituitam, porrò alteram bilem atram & quidē per uim, tū demū moribundus ſanguinem euomit purū: quod idē contingit his qui ſumūt potiones pituitam mouentes. Primum enim pituitam, deinde bilem flauā, ex hac atram, poſtremò ſanguinem purum euomunt, atque è ueſtigio finiūt uitā. Nam pharmacū cum corpus intrarit primo, id quod omniū maximè ſibi ſecundū naturā cognatū atq; ſimile eſt, agit: exinde reliqua trahit & purgat: quēadmodum ſtirpes

φυόμενα τὲ καὶ σπειρόμενα, ὁκόταν εἰς τὴν γῆν ἔλθῃ, ἕλκει ἕκαστον τὸ κατὰ φύσιν ἑωυτῷ ἐνεὸν ἐν τῇ γῇ. ἔνι δὲ καὶ ὀξὺ, καὶ πικρὸν, καὶ γλυκὺ, καὶ ἁλμυρὸν καὶ παντοῖον. πρῶτον μὲν οὖν πλεῖστον τουτέου εἵλκυσεν εἰς ἑωυτὸ, ὅ, τι ἂν ᾖ ἑωυτέῳ κατὰ φύσιν. ἔπειτα δὲ ἕλκει καὶ τ' ἄλλα. τοιοῦτον δέ τι καὶ τὰ φάρμακα ποιέει ἐν τῷ σώματι, ὁκόσα ἂν χολὴν ἄγῃ πρῶτον ἀκρητεστάτην ἐκάθηρε χολὴν. ἔπειτα δὲ μεμιγμένην. καὶ πάλιν τὰ τοῦ φλέγματος φάρμακα, πρῶτον μὲν ἀκρητέστατον τὸ φλέγμα ἄγει, ἔπειτα δὲ μεμιγμένον.

stirpes & semina terram ingressæ, sibi quod ex ipsarum natura est trahũt uel acre, uel amarũ, uel dulce, uel salsum, uel aliud quid diuersũ, in primisq; ex eo plurimum, quod sibi naturali propinquitate maximè coniunctum est, arripiẽdo, tum cætera deinceps attrahendo. Talem quoq; modum pharmaca seruãt: quæ bilem mouent, primum meracißimam purgant, deinde mixtam. Item pituitæ pharmaca primum meraciorem pituitam ciunt, post confusam.

Iugulatis

καὶ

καὶ τοῖσιν ἀποσφαζομένοισιν, πρῶτον μὲν τὸ αἷμα ῥέει, θερμότατόν τε καὶ ἐρυθρότατον. ἔπειτα δὲ ῥέει φλεγματωδέστερον καὶ χολωδέστερον. αὔξεται δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ μὲν φλέγμα χειμῶνος. τοῦτο γὰρ τῷ χειμῶνι κατὰ φύσιν μάλιστα τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων. ψυχρότατον γάρ ἐστι. τεκμήρια δὲ τουτέων, ὅτι τὸ μὲν φλέγμα ψυχρότατον. εἰ ἐθέλῃς ψαῦσαι φλέγματος καὶ χολῆς, καὶ αἵματος, τὸ φλέγμα εὑρήσεις ψυχρότατον ἐόν, καίτοι γλισχρότατόν ἐστι καὶ βίῃ μάλιστα ἄγεται μετὰ χολὴν μέλαιναν.

Iugulatis sanguis fluit, primo quidem feruentissimus atq; perquàm rubidus, mox magis pituitosus magisq; biliosus. Hyeme crescit in homine pituita: quod ipsa præcipuè ex omnibus quæ in corpore sunt, natura sua, eo tempore frigidissima, est argumento: quia si pituitam, bilem, sanguinem tangere libuerit, pituitam profectò facilè omnium algidissimam reperies: tamen & si lentissima sit, ac non nisi summa cum uiolenti secundum atram bilem citetur.

Quæ

ὁκόσα

ὁκόσα δὲ βίῃ ἔρχεται θερμότερα γίνεται, ἀναγκαζόμενα ὑπὸ τῆς βίης. ἀλλ' ὅμως καὶ πρὸς πάντα ταῦτα ψυχρότατον ἐὸν τὸ φλέγμα φαίνεται ὑπὸ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ. ὅτι δὲ ὁ χειμὼν πληροῖ τὸ σῶμα φλέγματος, γνοίης ἂν τοῖσδε. οἱ ἄνθρωποι πτύουσί τε καὶ ἀπομύσσονται φλεγματωδέστατον τοῦ χειμῶνος. καὶ τὰ οἰδήματα, λευκότατα γίνεται μάλιστα ταύτην τὴν ὥρην, καὶ τ' ἄλλα νοσήματα φλεγματώδεα. τοῦ δὲ ἦρος, τὸ φλέγμα, ἔτι μὲν ἰσχυρότερον ἐν τῷ σώματι, καὶ τὸ αἷμα αὔξεται, τότε γὰρ ψύχεα ἐξανίει

Quæ enim per uim ueniũt, ea propter uiolentiam feruentiora redduntur. Sed tamen præ his omnib. pituita suapte natura multo frigidißima apparet. Quod autem hyems corpus pituita impleat, tibi patebit, cũ ex sputo & mucco ac pituita nasi, quæ hyeme supra modũ fluenta emunguntur, tum uerò ex cæteris morbis pituitosis, præsertimq́; tumorib. qui præcipuè eo tẽpore maximè albicant. Vere autem pituita in corpore ualentißima inest: sed sanguis crescit, suscipitque indies maius incrementũ.

καὶ τὰ ὕδατα ἐπιγίνεται. τὸ δὲ αἷμα κατὰ ταῦτα αὔξεται ὑπό τε τῶν ὄμβρων, καὶ τῶν θερμημεριῶν. κατὰ φύσιν γὰρ αὐτέῳ ταῦτα ἐστὶ μάλιστα τοῦ ἐνιαυτοῦ. ὑγρόν τε γάρ ἐστι καὶ θερμόν. γνοίης δ' ἂν τοῖσδε. οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἦρος καὶ τοῦ θέρεος, μάλιστα ὑπό τε τῶν δυσεντεριῶν ἁλίσκονται, καὶ ἐκ τῶν ῥινέων αἷμα ῥεῖ αὐτέοισι. καὶ θερμότατοί εἰσι καὶ ἐρυθροί. τοῦ δὲ θέρεος, τό, τε αἷμα ἰσχύει ἔτι, καὶ ἡ χολὴ ἀείρεται ἐν τῷ σώματι, καὶ παρατείνει ἐς τὸ φθινόπωρον. ἐν δὲ τῷ φθινοπώρῳ, τὸ μὲν αἷμα ὀλίγον γίνεται, ἐναντίον γὰρ

tunc enim frigora remittuntur & imbres relaxātur, ex quibus & dierum quoque tepore sanguis augetur: cuius naturæ id anni tēpus, quoniam humidū est & calidū, maximè consimile existit, indicio qđ homines uerno æstiuoq; tēpore potissimū torminibus corripiuntur, ac supra modū calescūt & rubēt atque sanguis è naribus fluit: Aestate uerò adhuc sanguis cum uiget, sed bilis effertur accrescitq; & in autumnum pertinet. In autūno sanguinis parum est, quia

αὐτέου τὸ φθινόπωρον τῇ φύσει ἐστὶν. ἡ δὲ χολὴ τὴν θερίην κατέχει τὸ σῶμα, καὶ τὸ φθινόπωρον. γνοίης δ' ἂν τοῖσδε. οἱ ἄνθρωποι αὐτόματοι ταύτην τὴν ὥρην χολὴν ἐμέουσι, καὶ ἐν τῇσι φαρμακοποσίῃσι χολωδέστερα καθαίρονται. δῆλον δὲ καὶ τοῖσι πυρετοῖσι, καὶ τοῖσι χρώμασι τῶν ἀνθρώπων. τὸ δὲ φλέγμα τῆς θερίης, ἀσθενέστατόν ἐστιν αὐτὸ ἑωυτοῦ. ἐναντίη γὰρ αὐτέου ἐστὶ τῇ φύσει, ἡ ὥρη. ξηρή τε γάρ ἐστι καὶ θερμή. τὸ δὲ αἷμα τοῦ φθινοπώρου, ἐλάχιστον γίνεται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. ξηρόν τε γάρ ἐστι τὸ φθινόπωρον. καὶ ψύχειν ἤδη ἄρχεται

illius naturæ id temporis cõtrarium habetur. Bilis *&* æstiuo *&* autumnali tempore imperiũ corporis obtinet, argumẽto, quod homines et spõte sua *&* per purgationũ potiões bilẽ, biliosißimasq; res euomunt uel excernũt: quod item ex febribus *&* hominũ coloribus patet. Pituita æstiuo tẽpore longè infirmißima est, quòd ei tẽpus ob calores siccitatesq; uehemẽter aduersatur. Autumno, sanguinis quota pars est in homine? quoniam id tẽpus siccũ est, *&* hominẽ iam refrigerare

ἄρχεται τὸν ἄνθρωπον. ἡ δὲ μέλαινα χολὴ, τοῦ φθινοπώρου πλείστη τε καὶ ἰσχυροτάτη ἐστιν. ὁκόταν δὲ ὁ χειμὼν καταλαμβάνῃ, ἥτε χολὴ ψυχομένη, ὀλίγη γίνεται. καὶ τὸ φλέγμα αὔξεται πάλιν, ἀπό τε τοῦ ὑετοῦ τοῦ πλήθεος, καὶ ὑπὸ τοῦ μήκεος τῶν νυκτῶν. ἔχει μὲν οὖν ταῦτα πάντα αἰεὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ δὲ τῆς περιϊσταμένης ὥρης, ποτὲ μὲν, πλείω γίνεται σφῶν αὐτὰ ἑωυτέων, ποτὲ δὲ, ἐλάσσω ἕκαστα κατὰ μέρος καὶ κατὰ φύσιν. ὥσπερ ὁ ἐνιαυτὸς μετέχει μὲν πᾶς πάντων, καὶ τῶν θερμῶν καὶ τῶν ψυχρῶν, καὶ τῶν ξηρῶν καὶ

refrigerare incipit. Sed atra tũc bilis, quàm plurima est & potentißima, quæ instante uerò hyeme decrescit imminuitur´que refrigerata. Rursus pituita uicißim augetur, tũ ab imbribus numerosioribus, tum à noctib. longiorib. Profectò hæc omnia semper habet corpus humanũ: quæ certè non negauerim pro tẽporis circunsistẽtis qualitate, ac propria cuiusq; natura, separatim modo maiora, modo minora fieri. Vt annus omnis omniũ istarũ rerũ caliditatis, scilicet, et frigiditatis et siccitatis

Q τῶν

τῶν ὑγρῶν, οὐ γὰρ ἂν μεί
νειεν τουτέων οὐδὲν, οὐδὲ
να χρόνον, ἄνευ πάν-
των τῶν ἐνεόντων ἐν τῷ
δε τῷ κόσμῳ, ἀλλ' εἰ ἕν τι
ἐκλίποι, πάντ' ἂν ἀφα
νισθείη. ἀπὸ γὰρ τῆς αὐ
τῆς ἀνάγκης, πάντα
ξυνέστηκέ τε καὶ τρέφεται
ὑπ' ἀλλήλων. οὕτω δὲ
καὶ εἴ τι ἐκ τοῦ ἀνθρώπου
ἐκλίποι τουτέων τῶν
ξυγγεγονότων, οὐκ ἂν
δύναιτο ζῆν ὁ ἄνθρω-
πος. ἰσχύει δὲ ἐν τῷ
ἐνιαυτῷ, ποτὲ μὲν ὁ χει
μὼν μάλιστα, ποτὲ δὲ,
τὸ ἔαρ, ποτὲ δὲ, τὸ θέ-
ρος. ποτὲ δὲ, τὸ φθινόπω
ρον. οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ ἀν
θρώπῳ, τοτὲ μὲν, τὸ φλέ
γμα ἰσχύει. ποτὲ δὲ, τὸ
αἷμα. τοτὲ δὲ, ἡ χολὴ
πρῶτον

*citatis & humiditatis
particeps est: neq; enim
quæpiã illarũ uel quota
temporis parte consiste
ret, sine reliquarũ omni
um quæ in hoc mundo
sunt, cõsortio: imò si qua
deficeret, omnes simul
abolerẽtur: quippe quæ
ab eadẽ sunt constitutæ
neceßitate, inuicẽq; a-
luntur & substentãtur.
Simili modo homo, si q̃d
eorũ ipsi deficeret quæ
cõgenita sunt, nõ ampli
us uitam degere posset.
In anno, modò hyems
maximè, modò uer, mo-
dò æstas, modò autũnus
uiget. haud aliter in ho-
mine interdum pituita
dominatur, interdũ san
guis, interdum bilis,
tum*

πρῶτον μὲν ἡ ξανθή. ἔπειτα δ᾽ ἡ μέλαινα καλεομένη. μαρτύριον δὲ σαφέστερον, εἰ ἐθέλοις τῷ αὐτέῳ ἀνθρώπῳ διδόναι τὸ αὐτὸ φάρμακον τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐμέεταί σοι τοῦ μὲν χειμῶνος, φλεγματωδέστατα. τοῦ δὲ ἦρος, ὑγρότατα. τοῦ δὲ θέρεος, χολωδέστατα. τοῦ δὲ φθινοπώρου, μελάντατα. ὀφείλει οὖν τουτέων ὧδε ἐχόντων, ὁκόσα μὲν τῶν νοσημάτων τοῦ χειμῶνος αὔξεται, θέρεος λήγειν. ὁκόσα δὲ θέρεος αὔξεται, χειμῶνος λήγειν. ὁκόσα μὴ αὐτέων ἐν περιόδῳ ἡμερέων ἀπαλλάσσεται. τὴν δὲ περίοδον αὖθις φράσω.

tum flaua, tum atra; euidētiore quoq; argumento: quia si quater in anno eidem homini unam eiusdem generis potionem dederis, hyeme tibi euomētur pituosissima, uere humidissima, æstate biliosissima, autumno nigerrima. Cum igitur hæc ita se habeāt, oportet ægrotatiões quæ hyeme incrementum suscipiunt, æstate desinere: & econtrà, quæ æstate creuerint, hyeme terminari, nisi intra dierū circuitum, de quo postea loquemur, absoluantur.

τὴν τῶν ἡμερέων. ὁκόσα δὲ ἦρος γίνεται νοσήματα, προσδέχεσθαι χρὴ φθινοπώρου τὴν ἀπαλλαγήν. ὁκόσα δὲ φθινοπωρινὰ νοσήματα, τουτέων τοῦ ἦρος ἀνάγκη τὴν ἀπάλλαξιν γενέσθαι. ὅτι δ' ἂν τὰς ὥρας ταύτας ὑπερβάλλῃ νόσημα, εἰδέναι χρὴ ὡς ἐνιαύσιον αὐτὸ ἐσόμενον. καὶ τὸν ἰητρὸν οὕτω χρὴ ἰῆσθαι τὰ νοσήματα, ὡς ἑκάστου τουτέων ἰσχύοντος ἐν τῷ σώματι κατὰ τὴν ὥρην τὴν ἑωυτῷ κατὰ φύσιν οὖσαν μάλιστα.

absoluãtur. Vernorum morborum liberatio in autumnum expectanda est. Autumnales autem, ueris tempore liberentur necesse est. Hæc uero quisquis stata tempora superauerit, hunc fore annuũ scire oportet. Sic medicũ morbis mederi oportet, habita bene cuiusq; quod in corpore pro tempore & eius natura uiget, ratione.

Ταῦτα γνήσια οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ προσκείμενα τῷ

Galenus non putat Hippocratis esse reliqua

να περὶ φύσιος ἀνθρώπου βιβλίῳ, ὥς Γαληνός φησι.

qua quæ sequuntur.

Εἰδέναι δὲ χρὴ καὶ τάδε, πρὸς ἐκείνοισιν. ὅτι ὁκόσα πλησμονὴ τίκτει νοσήματα, κένωσις ἰῆται. ὁκόσα δὲ, ἀπὸ κενώσιος γίνεται νοσήματα, πλησμονὴ ἰῆται. ὁκόσα δὲ, ἀπὸ ταλαιπωρίης γίνεται, ἀνάπαυσις ἰῆται. ὁκόσα δ' ὑπ' ἀργίης τίκτεται, ταλαιπωρίη ἰῆται. τὸ δὲ ξύμπαν γνῶναι δεῖ τὸν ἰητρὸν. ἐναντίον ἵστασθαι τοῖσι καθεστῶσι καὶ νουσήμασι, καὶ εἴδεσι, καὶ ὥρῃσι, καὶ ἡλικίῃσι, καὶ τὰ

In primis que præterea nõ ignorare debet, morbos qui ex impletione proficiscũtur, exinanitione curari: & diuerso, qui euacuefactione proueniũt, sanari saturitate. Qui à labore, hos quiete: qui ex ocio, eos exercitatione cuinci. In summa oportet medicum scire obsistere instantibus, & morbis & formis & temporibus et ætatibus, & contenta

τὰ συντείνοντα λύειν, καὶ τὰ λελυμένα συντείνειν. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὸ κάμνον ἀναπαύοιτο. ἥτε ἴησις, τοῦτό μοι δοκέει εἶναι.

cōtenta laxare, & laxata cōtendere: tali nanq; modo morbi uitiū facillimè desistere poterit. Et hoc mihi sanatio esse uidetur.

OBSERVATIONES MORBORVM.

Αἱ δὲ νοῦσοι γίνονται, αἱ μὲν, ἀπὸ τῶν διαιτημάτων. αἱ δὲ, ἀπὸ τοῦ πνεύματος, ὃ ἐσαγόμενοι ζῶμεν. τὴν δὲ διάγνωσιν χρὴ ἑκατέρων, ὧδε ποιέεσθαι. ὁκόταν μὲν ὑπὸ νοσήματος ἑνὸς πολλοὶ ἄνθρωποι ἁλίσκωνται κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τὴν αἰτίην χρὴ ἀνατιθέναι τούτῳ, ὅ, τι κοινότατόν ἐστι, καὶ μάλιστα αὐτῷ πάντες χρεώμεθα. ἔστι δὲ τοῦτο ὃ ἀναπνέομεν.

Morbi alij à uictus genere, alij à spiritu quem trahentes uiuimus, proueniunt. Sed de utrisq; hoc modo disceptari atque dijudicari oportet. Cum una ægritudine cōplures eodem homines tēpore corripiūtur, causam ad id reijcere debemus, quod maximè commune est, quoq; omnes utimur: id autem spiritus est quem accipimus reddimusq;.

φανερὸν

φανερὸν γὰρ ἤδη, ὅτι τὰ διαιτήματα ἑκάϛου ἡμῶν, οὐκ αἴτια ἐϛιν, ὅτε ἅπτεται πάντων ἡ νοῦσος ἑξῆς, καὶ τῶν νεωτέρων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν ὁμοίως. καὶ τῶν θωρησσομένων καὶ τῶν ὑδροποτεόντων. καὶ τῶν μάζαν ἐσθιόντων, καὶ τῶν ἄρτω σιτεόντων. καὶ τῶν πολλὰ ταλαιπωρούντων, καὶ τῶν ὀλίγα. οὐκ ἂν οὖν τά γε διαιτήματα αἴτια εἴη, ὁκόταν διαιτεύμενοι πάντας τρόπους οἱ ἄνθρωποι ἁλίσκωνται ὑπὸ τῆς αὐτῆς νόσου. ὁκόταν δὲ αἱ νοῦσοι γίνωνται παντοδαπαὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, δῆλον ὅτι τὰ διαιτήματα

reddimusq; : tunc enim uictum nostrum nequaquam in causa esse manifesto cõstat, cum morbus omnes pariter attingit, tam iuniores quàm seniores, tam fœminas quàm mares, tam temulẽtos quàm abstemios, tam qui ordeaceũ quàm qui triticeũ in cibatu sumunt panẽ, tam qui parum quàm qui multum laborant. Ergò *non uictus rationi in causa ponendum est: cum homines quoquo uescẽdi modo utentes in eãdem incidunt ægrotationem. Cũ uerò eodẽ tempore diuersi morbi gignuntur, sine dubio uictus*

ἐστὶν αἴτια ἑκάστα ἑκάστοισι. καὶ τὴν θεραπείην χρὴ ποιέεσθαι ἐναντιούμενον τῇ προφάσει τῆς νούσου, ὥσπερ μοι πέφρασται καὶ ἑτέρωθι, καὶ ἐκ τῶν διαιτημάτων μεταβάλλειν. δῆλον γὰρ ὅτι οἷσί γε χρῆσθαι εἴωθεν ὁ ἄνθρωπος διαιτήμασιν, οὐκ ἐπιτήδειά οἱ ἐστὶν, ἢ πάντα, ἢ τὰ πλείω, ἢ ἕν γέ τι αὐτέων. ἃ δεῖ καταμαθόντα μεταβάλλειν. καὶ σκεψάμενον τοῦ ἀνθρώπου τὴν φύσιν, τήν τε ἡλικίην, καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὴν ὥρην τοῦ ἔτεος, καὶ τῆς νούσου τὸν τρόπον, τὴν θεραπείην ποιέεσθαι. ποτὲ μὲν, ἀφαιρέοντα. ποτὲ δὲ, προστιθέντα. ὥσπερ μοι καὶ πάλαι εἴρηται

cuiusq; culpa est. Oportet itaq; remedia adhibere cũ morbi occasione, quemadmodũ à nobis alibi dictũ est, repugnando, tum etiã uictus genera mutando: quandoquidem cibos quibus homo uti solitus est, nequaq̃ aptos esse liquet, uel uniuersos uel plerosque uel unum eorum quempiã: quod cum didiceris inspecta tamẽ et cõsiderata, ut à me iam dudũ dictũ est, hominis natura, ætate, forma, & anni tempore, & morbi genere: debes uictum mutare & remedia facere, modo demẽdo, modo addendo: cum hoc ut omnem curationẽ tuam

siue

πρὸς ἑκάστας τῶν ἡλικιέων, καὶ τῶν ὡρέων, καὶ τῶν ἰδεῶν, καὶ τῶν νόσων, ἔντε τῇσι φαρμακίῃσι προστρέπεσθαι καὶ ἐν τοῖσι διαιτήμασιν. ὁκόταν δὲ νοσήματος ἑνὸς ἐπιδημίη καθεστήκῃ, δηλονότι οὐ τὰ διαιτήματα αἴτιά ἐστιν, ἀλλ' ὃ ἀναπνέομεν τοῦτο αἴτιόν ἐστι, καὶ δῆλον ὅτι τοῦτο νοσηρήν τινα ἀπόκρισιν ἔχον ἂν εἴη. τοῦτον χρὴ τὸν χρόνον τὰς παραινέσιας ποιέεσθαι τοῖσιν ἀνθρώποισι, τοιάσδε τὰ μὲν διαιτήματα μὴ μεταβάλλειν, ὅτι γε οὐκ αἴτια ἐστὶ τῆς νόσου. τὸ δὲ σῶμα ὁρᾷν, ὅκως ἔσται ὡς ἀογκότατον καὶ ἀσθενέστατον. τῶν σιτίων τε ἀφαιρέοντα, καὶ τῶν

siue uictũ ad cuiusq; ætatis habitũ, tempora, formas, morbosq; dirigas. Atqui si morbus unus omnes promiscuè et uulgò infestat, clarũ est nõ uictum, sed quem trahimus spiritum, in causa esse, quippe qui morbidam planè quandã excretionem habeat. Perpetuum igitur est homines per id temporis admoneri, scilicet, ne uictũ mutent qui morbi causa non existat: prospiciant ut corpus sit quàm solidißimum atque attenuatißimum, cibis potibusq;

ποτῶν, οἷσιν εἰώθει χρῆσθαι κατ' ὀλίγον. ἢν γὰρ μεταβάλλῃ ταχέως τὴν δίαιταν, κίνδυνος καὶ ἀπὸ τῆς μεταβολῆς νεώτερόν τι γίνεσθαι ἐν τῷ σώματι. ἀλλὰ χρὴ τοῖσι μὲν διαιτήμασιν οὕτω χρέεσθαι, ὅτε γε φαίνονται μηδὲν ἀδικέοντα τὸν ἄνθρωπον. τοῦ δὲ πνεύματος, ὅκως ἐλαχίστη ἡ ῥεῦσις ἐς τὸ σῶμα ἐσίοι, καὶ ὡς ξενωτάτη ἔσται προμηθέεσθαι. τοῦ τε χωρίων τοὺς τόπους μεταβαλόντα εἰς δύναμιν, ἐν οἷσιν ἂν ἡ νοῦσος καθεστήκει, καὶ τὰ σώματα λεπτύνοντα. οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα πολλοῦ τε καὶ πυκνοῦ πνεύματος χρήζοιεν οἱ ἄνθρωποι. ὁκόσα δὲ τῶν

busq́; quibus uti consueuerint, sensim demẽdo, quia si festinãtius uictus mutaretur, à mutatione periculum foret aliquid in corpore innouandi. Quare solito uictu utendum est, cũ noxæ causa sit nulla hominis. Insuper ut quã paucißimus spiritus corpus ingrediatur, isq́; ut maximè peregrinus sit prouidendũ, tum loca in quibus morbus grassatur, quoad fieri potest, mutando, tum corpora attenuando: sic enim minimè multo ac dẽso homines egeãt spiritu. Morbi qui

τῶν νοσημάτων ἀπὸ τοῦ σώματος γίνεται τῶν μελέων τοῦ ἰσχυροτάτου, ταῦτα δεινότατά ἐστι, καὶ γὰρ ἢν αὐτοῦ μένῃ ἔνθα ἂν ἄρξηται, ἀνάγκη τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν μελέων πονεομένου, ἅπαν τὸ σῶμα πονέεσθαι. κἂν ἐπί τι τῶν ἀσθενεστέρων ἀφίκηται ἀπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου, χαλεπαὶ αἱ ἀπαλύσιες γίνονται. ὁκόσα δ' ἂν ἀπὸ τῶν ἀσθενεστέρων ἐπὶ τὰ ἰσχυρότερα ἔλθοι, εὐλυτώτερά ἐστιν. ὑπὸ γὰρ τῆς ἰσχύος ἀπαλλάσσεται ῥηϊδίως τὰ ἐπιῤῥέοντα. αἱ παχύταται δὲ τῶν φλεβῶν, ὧδε πεφύκασι.

qui à corporis membrorum ualidißimo proficiscũtur, grauißimi sunt, atq; si ibi ubi cœpti sunt, manserint, necesse est ualidißimo membrorũ laborãte totum corpus laborare. Sin aũt ab imbecilliorib. se in ualidißima insinuauerint, facilius absoluuntur: quia ui facilè uindicantur quæ influunt.

DE

Τέσσαρα

DE VENARVM NATVRA.

Τέσσαρα ζεύγεά ἐστιν ἐν τῷ σώματι. καὶ ἓν μὲν αὐτέων, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ὄπισθεν διὰ τοῦ αὐχένος, ἔξωθεν παρὰ τὴν ῥάχιν, ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν παρὰ τὰ ἰσχία ἀφικνέεται, καὶ ἐς τὰ σκέλεα. ἔπειτα διὰ τῶν κνημέων καὶ τῶν σφυρῶν τὰ ἔξω καὶ ἐς τοὺς πόδας διήκει. δεῖ οὖν τὰς φλεβοτομίας τὰς πρὸς τῶν ἀλγημάτων τῶν ἐν τῷ νώτῳ καὶ τοῖσιν ἰσχίοισιν, ἀπὸ τῶν ἰγνύων ποιέεσθαι καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν ἔξωθεν. αἱ δ' ἕτεραι φλέβες ἔχουσιν ἐκ τῆς κεφαλῆς παρὰ τὰ οὔατα, διὰ τοῦ αὐχένος, αἱ σπαγίτιδες καλεόμεναι, ἔσωθεν

Venæ corporis craßiores ad hũc modũ oriũtur; quatuor paria sunt. Primũ quod ab occipite tẽdit per ceruicem summa perreptãs latera spinæ, ad clunes & crura: deinde p̃ tibias & malleolos exteriores ad pedes: quam ob rem doloribus dorsi et coxarum, de poplitib, malleis'ue exteris sanguinẽ mitti solitũ est. Secundũ uenarũ par, de capite circũ aures per ceruicẽ, iugulariæ dictæ sunt: intus

propter

παρὰ

παρὰ τὴν ῥάχιν ἑκατέρωθεν φέρονται παρὰ τὰς ψόας ἐς τοὺς ὄρχιας καὶ ἐς τοὺς μηρούς. καὶ διὰ τῶν ἰγνύων, ἐκ τοῦ ἔσωθεν μέρεος. ἔπειτα διὰ τῶν κνημέων παρὰ τὰ σφυρὰ εἴσωθεν. καὶ ἐς τοὺς πόδας. δεῖ οὖν τὰς φλεβοτομίας, πρὸς τὰς ὀδύνας ποιέεσθαι, τὰς ἀπὸ τῶν ψοῶν καὶ τῶν ὀρχίων ἀπὸ τῶν ἰγνύων καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν εἴσωθεν. αἱ δὲ τρίται φλέβες, ἐκ τῶν κροτάφων, διὰ τοῦ αὐχένος, ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας. ἔπειτα συμφέρονται ἐς τὸν πλεύμονα, καὶ ἀφικνέονται. ἡ μὲν ἀπὸ τῶν δεξιῶν, ἐς τὰ ἀριστερὰ, ἡ δὲ, ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν,

ἐς

propter ſpinam & lumbos ad teſtes & fœmora perſertur, atque per poplites & tibias propter interiores malleolos ad pedes. Quapropter doloribus lumborum & teſtium ſanguinem poplitibus aut malleolis mittimus interioribus. Tertium par uenarũ, à temporibus per ceruicem ſub ſcapulis porrigitur ad pulmones, & altera de parte dextra in ſiniſtram pergens mammam ſubit, et ad lienem renemq; deſcẽdit: altera de ſiniſtra

in

ἐς τὰ δεξιὰ, καὶ ἡ μὲν δεξιὴ, ἀφικνέεται ἐκ τοῦ πνεύμονος ὑπὸ τὸν μαζὸν, καὶ ἐς τὸν σπλῆνα, καὶ ἐς τὸν νεφρόν. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν, ἐς τὰ δεξιὰ, ἐκ τοῦ πλεύμονος, ὑπὸ τὸν μαζὸν· καὶ ἐς τὸ ἧπαρ, καὶ τὸν νεφρόν. τελευτῶσι δὲ εἰς τὸν ἀρχὸν, αὗται ἑκάτεραι. αἱ δὲ τέταρται φλέβες, ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ὑπὸ τὸν αὐχένα καὶ τὰς κληῖδας. ἔπειτα ὑπὲρ τῶν βραχιόνων, ἄνωθεν εἰς τὰς ξυγκαμπὰς. ἔπειτα δὲ διὰ τῶν πηχέων καὶ τῶν χειρῶν ἄνωθεν, ἐς ἐπὶ τοὺς καρποὺς καὶ τοὺς δακτύλους.

in dextram procedens à pulmonibus mãmam subit, mox iecur petit et renem: utraq; postremò ad podicem desinit.

Quartum par à sincipite, de sede oculorũ per ceruices ad humerorũ clauiculas deuenit, unde per lacertos ad agilem, mox per cubitos ad uolã & digitos,

unde

δακτύλους. ἔπειτα ἀπὸ τῶ δακτύλων πάλιν διὰ τῶν πήχεων καὶ τῶν χειρῶν ἄνωθεν εἰς τὰς ξυγκαμπάς. καὶ διὰ τῶν βραχιόνων τοῦ κάτωθεν μέρεος, εἰς τὰς μασχάλας. καὶ ἀπὸ τῶν πλευρέων ἄνωθεν, ἡ μὲν, εἰς τὸν σπλῆνα ἀφικνέεται. ἡ δὲ, εἰς τὸ ἧπαρ. ἔπειτα ὑπὲρ τῆς γαστρὸς ἐς τὸ αἰδοῖον τελευτῶσιν ἀμφότεραι. καὶ αἱ μὲν παχύταται τῶν φλεβῶν, ὧδε ἔχουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ἀπὸ τῆς κοιλίης φλέβες, ἀνὰ τὸ σῶμα πάμπολλαί τε καὶ παντοῖαι. καὶ δι' ὧν ἡ τροφὴ ἐν τῷ σώματι ἔρχεται. φέρουσι δὲ ἀπὸ τῶν παχέων φλεβῶν εἰς τὴν κοιλίην καὶ

unde intus remeans ad alas propaginē mittit, quæ ſummas coſtas per reptat, dū altera ad lienē, altera ad iecur perueniat: deinde utraque eminens per uentrem ad genitale deſinit: ita uenæ craßiores habēt. Procedunt quoq; à uentriculo per corpus aliæ permultæ & uariæ uenulæ ramulorū modo, per quas alimentū corpori trāſmittitur, quod à craßis uenis & interiorib. & extimis ferūt uentriculo, & reliquo corpori

καὶ εἰς τὸ ἄλλο σῶμα, καὶ ἀπὸ τῶν ἔξω καὶ ἀπὸ τῶν εἴσω καὶ εἰς ἀλλήλας διδόασιν, αἵ τε εἴσωθεν ἔξω, καὶ αἱ ἔξωθεν εἴσω. τὰς οὖν φλεβοτομίας δεῖ ποιέεσθαι, κατὰ τουτέους τοὺς λόγους. ἐπιτηδεύειν δὲ χρὴ τὰς τομὰς, ὡς προσωτάτω τέμνειν ἀπὸ τῶν χωρίων, ἔνθα ἂν αἱ ὀδύναι μεμαθήκασι γίνεσθαι, καὶ τὸ αἷμα συλλέγεσθαι. οὕτως γὰρ ἂν ἥτε μεταβολὴ ἥκιστα μεγάλη γίνοιτο ἐξαπίνης, καὶ τὸ ἔθος μεταστήσαις ἂν, ὥστε μηκέτι εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον ξυλλέγεσθαι. ὁκόσοι πύον πολλὸν πτύουσιν, ἄτερ πυρετοῦ ἐόντες, καὶ ὁκόσοισιν ὑπὸ τὸ οὖρον

corpori sibiq; inuicem subministrant, internæ & externæ internis. Quam ob rem has mittēdi sanguinis rationes seruare aptißimum est. Operæq; preciū est, ut cultellus quàm longißimè à loco ubi dolor esse & sanguis cogi didicit, adigatur. quia tali modo haud magna repētè mutatio fieret & cōsuetudo remoueretur eodē amplius coëundi. Omnibus q aut febre integri multū puris excreāt, aut dolore uacui sedimentū urinæ

οὖρον πύον ὑφίσαται πολλόν, ἄτερ ὀδύνης ἐούσης. καὶ ὁκόσοισι τὰ ὑποχωρήματα, αἱματώδεα, ὥσπερ ἐν τῇσι δυσεντερίῃσι καὶ χρόνια ἃ νέοισιν ἐοῦσι, πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων, καὶ γεραιτέροισι τουτέοισι, πᾶσιν ἀπὸ τοῦ αὐτέου τὰ νοσήματα γίνεται. ἀνάγκη γὰρ τουτέους, ταλαιπώρους τε γενέσθαι καὶ φιλοπόνους περὶ σώματι, καὶ ἐργάτας νεανίσκους ἐόντας. ἔπειτα δὲ ἐξανεθέντας τῶν πόνων, σαρκωθῆναι μαλθακῇ σαρκὶ, καὶ πουλὺ διαφέρουσι τῆς προτέρης. καὶ πολλὸν, διακεκριμένον ἔχει τὸ σῶμα, τό, τε προϋπάρχον

urinæ admodum purulentũ, aut stercora cruenta, sicut in torminib. & diuturna habẽt: qualia esse solent iuuenibus quinq; & triginta annos natis, & hominibus etiã grandiore æuo: his omnibus eadem illa res morbi causa existit.

Quapropter eos exercitationibus atque corporis laboribus deditos esse oportet, ac ne operariorum quidem labores in adolescentia subterfugere, deinde laborib. remißis, corpus implendũ est molli carne, & à priore multũ differente

καὶ τὸ ὑποτραφὲν ὥστε μὴ ὁμονοεῖν. ὁκόταν οὖν νόσημά τι καταλάβῃ τοὺς οὕτω διακειμένους, τὸ μὲν παραχρῆμα διαφεύγουσιν. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν νοῦσον, χρόνῳ τήκεται τὸ σῶμα, καὶ ῥέει διὰ τῶν φλεβῶν, ᾗ ἂν εὐρυχωρίη μάλιστα τύχοι, ἰχωροειδές. ἢν μὲν οὖν ὁρμήσῃ ἐς τὴν κοιλίην τὴν κάτω, σχεδὸν οἷόν περ ἐν τῷ σώματι ἐνείη, τοιοῦτον καὶ τὸ διαχώρημα γίνεται. ἅτε γὰρ τῆς ὁδοῦ καταντέος ἐούσης, οὐχ ἵσταται πολλὸν χρόνον ἐν τῷ ἐντέρῳ. ὁκόσοισι δὲ ἂν ἐς τὸ στῆθος ἀσρυῇ, ὑπόπυοι γίνονται. ἅτε γὰρ τῆς καθάρσιος ἀνάντεος ἐούσης καὶ χρό-

rēte, ita ut adeptū et aduēticiū corpus à superiore et uernaculo discriminis habeat multū. Si q igitur ita affecti quandoq; in ægrotationē inciderint, q̃ primum euadunt: sed post à morbo, subinde tēporis curriculo corpus liquatur, & ad saniei effigiē per uenas, quæ latißimæ & peruiæ sunt, diffluit. Quòd si ad inferiorē uētriculū cite ruit tale fermè quale intus erat, foras mittitur per meatus seceßus. q̃ppe q̃ utpote uia decliui & lubrica, haud diu in intestino detineatur. Quibus in pectus destillarit, suppuratione infestantur: quia diutius in pectore sedens cum ueluti accliui expurgatione

νον ἐναυλιζόμενον πολλὸν ἐν τῷ στήθεϊ, καὶ σήπεται, καὶ γίνεται πυοειδές. ὁκόσοισι δ' ἄρ ἐς τὴν κύστιν ἐξερεύγηται, ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ χωρίου τούτου καὶ θερμὸν καὶ λευκὸν γίνεται, καὶ διακρίνεται· καὶ τὸ μὲν ἀραιότατον, ἐφίσταται ἄνω· τὸ δὲ παχύτατον, κάτω. ὃ δὴ πύον καλέεται. γίνονται δὲ καὶ οἱ λίθοι τοῖσι παιδίοισι διὰ τὴν θερμότητα τοῦ χωρίου τούτου, καὶ τοῦ ὅλου σώματος. τοῖσι δὲ ἀνδράσιν οὐ γίνονται λίθοι, διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ σώματος. εὖ γὰρ χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων, θερμότατός ἐστιν

sursum uersus difficulter eijciatur: marceßit & suppurat. Si ad uesicam eruperit, à loci calore calefit, album redditur, secernitur ac rarę fit, rarefactũq; desuper fluitat, pars crassa subsidet, quæ pus dicitur. Ideoq; pueris calculi cõcrescunt, ob eius loci & reliqui corporis caliditatẽ: quod usu uiris nequaquã uenit, propter corporis frigiditatem. Non alienũ est scire, hominem prima die suprà quã poßit esse calidißimum;

αὐτὸς ἑωυτοῦ. τῇ δὲ ὑστάτῃ, ψυχρότατος. ἀνάγκη γὰρ αὐξανόμενον καὶ χωρέον τὸ σῶμα πρὸς βίην θερμὸν εἶναι. ὁκόταν δὲ ἄρχηται μαραίνεσθαι τὸ σῶμα, καταῤῥέον πρὸς εὐπέτειαν, ψυχρότερον γίνεται κατὰ τουτέων τὸν λόγον. ὁκόσον τουτέων τῶν ἡμερέων τὴν πρώτην πλεῖστον αὔξεται ὁ ἄνθρωπος, τοσοῦτον θερμότερος γίνεται. καὶ τῇ ὑστάτῃ τῶν ἡμερέων, ὅσον πλεῖστον καταμαραίνεται, τοσοῦτον ἀνάγκη ψυχρότερον εἶναι. ὑγιέες δὲ γίγνονται αὐτόματοι, οἱ οὕτως διακείμενοι. πλεῖστοι μὲν ἐν τῇ ὥρῃ, ἣν

mum, nouißima autem frigidißimum: necesse enim est calere corpus quod adolescit, & ad uires incrementumq; tendit: e diuerso illud supra modũ, frigere, quod cœperit aboleri & tanquã maturum ac uietum atque caducum in ruinam præceps festinare. Atq; hac ratione homo prima die quanto maximũ suscipiat incrementum, eò magis calescit: sic extrema, quanto plurimũ uitalis roboris detrahitur, tãto frigidiorẽ esse necesse est. Ex illis aut q prædicto modo affecti sunt, plerisq; spõte sua, si tem-

ἢν ἄρξωνται τήκεσθαι πέντε καὶ τεσσαρακονθήμεροι. ὁκόσοι δ' ἂν τὴν ὥρην ταύτην ὑπερβάλλωσιν, ἐνιαυτῷ αὐτόματοι ὑγιέες γίνονται, ἢν μή τι ἄλλο κακοεργεῖται ὁ ἄνθρωπος. ὁκόσα τῶν νοσημάτων ἐξ ὀλίγου γίνεται, καὶ ὁκόσων αἱ προφάσιες εὔγνωστοι, ταῦτα δὲ ἀσφαλέστατά ἐστι προσαγορεύεσθαι. τὴν δὲ ἴησιν χρὴ ποιέεσθαι αὐτέων ἐναντιούμενον τῇ προφάσει τῆς νούσου. οὕτω γὰρ ἂν λύοιτο τὸ τὴν νοῦσον παρασχὸν ἐν τῷ σώματι.

si tēpestiuè, scilicet quinto et quadragesimo die liquari cœperint, sanescunt. Sin autē eam dierum metam prætererint, per se annum conualescūt, nisi uerò quapiam alia re homo offendatur. Morbos qui sensim oriūtur & quorum causæ cognitu faciles existunt, tutißimos appellare licet. Quare præsentißima curatio, si quāprimū morbi causæ occurratur: qua sublata morbus absq; negocio discedit.

DE VRINIS.

ὁκόσοισι ψαμμώδεα ὑφίσταται, ἢ πῶροι ἐν

QVIBVS IN urina ad arenularum similitudinem aliquid subsidit, seu pori, id est,

τοῖσιν οὔροισι, τουτέοισι τὴν ἀρχὴν φύματα ἐγγένετο πρὸς τῇ φλεβὶ τῇ παχείῃ, καὶ διεπύησεν. ἔπειτα δὲ ἅτε οὐ ταχέως ἐκραγέντων τῶν φυμάτων, πῶροι συνετράφησαν ἐκ τοῦ πύου οἵτινες ἔξω θλίβονται διὰ τῆς φλεβὸς, σὺν τῷ οὔρῳ ἐς τὴν κύστιν. ὁκόσοισι δὲ αἱματώδεα μὲν τὰ οὐρήματα, τουτέοισιν αἱ φλέβες πεπονήκασιν. ὁκόσοισι δὲ ἐν τῷ οὐρήματι παχεῖ ἐόντι, σαρκία μικρὰ τριχοειδέα συνέρχεται, ταῦτα δὲ ἀπὸ τῶν νεφρῶν, εἰδέναι χρὴ ἐόντα καὶ ἀπὸ ἀρθριτικῶν. ὁκόσοισι δὲ καθαρὸν τὸ οὖρον, ἄλλοτε, καὶ ἄλλοτε, ὁκοῖον δὲ πίτυρα ἐπιφέρε-

tophi lapilli, his tubercula ad crassam uenam enata sunt, atque suppuruerunt: deinde cum ea haud ita cito erũperentur, pori deuoluti ex pure per uenam, simul cũ urina in uesicã extrudũtur. Si urinæ cruẽtæ sũt, in uenis uitiũ est. Si urina quæ crassa est, habuerit ad effigiẽ capillamẽti carũculas admodũ minutas, signo est uitium esse in renib. et articularibus. Si pura & in summa urina ueluti furfures huc illucq;, innatẽt, scire

ἐπιφέρεται ἐν τῷ οὐρήματι, τουτέων ἡ κύστις ψωριᾷ.

scire licet uesicæ scabiẽ subesse.

DE FEBRIBVS.

Οἱ πλεῖστοι τῶν πυρετῶν, γίνονται ἀπὸ χολῆς, εἴδεα δὲ σφέων εἰσὶ τέσσαρα, χωρὶς τῶν ἐν τῆσιν ὀδύνησι γινομένων, τῆσιν ἀποκεκριμένησιν. ὀνόματα δὲ αὐτέοισιν ἐστὶ, ξύνοχος. ἀμφημερινός. τριταῖος. τεταρταῖος. ὁ μὲν οὖν ξύνοχος καλεόμενος, γίνεται ἀπὸ πλείστης χολῆς καὶ ἀκρητεστάτης. καὶ τὰς κρίσιας ἐν ἐλαχίστω χρόνω ποιέεται. τὸ γὰρ σῶμα, οὐ διαψυχόμενον οὐδένα χρόνον, συντήκεται ταχέως,

Magna ex parte febres à bile sunt: genera earũ quatuor sunt, absque illis quæ doloribus eueniunt. Nuncupantur autem, continens, quotidiana, tertiana, quartana. Continens, à copiosißima atque meracißima bile prouenit, & perquàm breui iudicatur: quoniam corpus à uehementi calore ferue factum, dum nullo temporis interuallo refrigescit, celeriter soluitur

ἅτε ὑπὸ πολλοῦ τοῦ θερμοῦ θερμαινόμενον. ὁ δὲ ἀμφημερινὸς μετὰ τὸν ξύνοχον, ἀπὸ πλείστης χολῆς γίνεται, καὶ ἀπαλλάσσεται τάχιστα τῶν ἄλλων. μακρότερος δέ ἐστι τοῦ ξυνόχου, ὁκόσῳ ἀπὸ ἐλάσσονος γίνεται χολῆς, καὶ ὅτι ἔχει ἀνάπαυσιν τὸ σῶμα, ἐν δὲ τῷ ξυνόχῳ οὐκ ἀναπαύεται οὐδένα χρόνον. ὁ δὲ τριταῖος, μακρότερός ἐστι τοῦ ἀμφημερινοῦ, καὶ ἀπὸ χολῆς ἐλάσσονος γίνεται. ὁκόσῳ δὲ πλείονα χρόνον ἐν τῷ τριταίῳ ἢ τῷ ἀμφημερινῷ τὸ σῶμα διαναπαύεται, τοσούτῳ χρονιώτερος οὗτος ὁ πυρετὸς τοῦ ἀμφημερινοῦ ἐστιν. οἱ δὲ τεταρταῖοι, τὰ μὲν

& absumitur. Quotidiana, secundum continentem à largißima bile est, & ex omnibus alijs citißimè euincitur. longior est continente, quo pauciore ex bile uenit: tũ quia corpus propter intermißionem requiescit: in cõtinente autem nullo unquã tẽpore quietẽ habet, quia nulla fit intercapedo. Tertiana, diuturnior est q̃ quotidiana, à minore bile accedit. quãto plus in tertiana quàm in quotidiana corpus requiescit, tãto diuturnior est, quã quotidiana. Quartana alioquin

μὲν ἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. χρονιώτεροι δὲ μάλα τῶν τριταίων εἰσίν. ὁκόσῳ ἔλαττον ᾗ μέρος μετέχουσι χολῆς, τῆς τὴν θερμασίην παρεχούσης, τοῦ τε διαψύχεσθαι τὸ σῶμα, πλεῖον μετέχουσι. προσγίνεται δὲ αὐτέοισιν, ἀπὸ μελαίνης χολῆς, τὸ περισσὸν τοῦτο καὶ δυσαπάλλακτον. μέλαινα γὰρ χολὴ τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων χυμῶν, γλισχρότατον, καὶ τὰς ἕδρας χρονιωτάτας πεποίηται. γνώσῃ δὲ ἐν τῷδε, ὅτι οἱ τεταρταῖοι πυρετοὶ μετέχουσι τοῦ μελαγχολικοῦ. φθινοπώρου γὰρ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι ἁλίσκονται ὑπὸ τῶν τεταρ-

alioquin pari ratiõe longè diuturnior tertianis est: tum quia minus bilis habens æstũ afferentis, tum quia corpus amplius refrigescit, quod ab atra bile id superãtis materiæ ꝓficiscitur ac difficulter euellitur. Nã cum ea inter omnes corporis humores lentißima et glutinotißima sit: diuturniores sedes constituit. Qđ autẽ febres quartanæ, atræ bilis participes sint, hac re tibi patebit ꝙ homines autũnali potißimũ tempore, &

ταίων, καὶ ἐν τῇ ἡλικίῃ, ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτέων, ἕως τῶν πέντε καὶ τεσσαράκοντα, ὅτι καὶ ἡ ἡλικίη ὑπὸ μελαίνης χολῆς κατέχεται μάλιστα πασέων τῶν ἡλικιῶν, ἥτε φθινοπωρινὴ ὥρη μάλιστα πασέων τῶν ὡρέων ἐπιτηδειοτάτη. ὁκόσοι δ' ἂν ἁλῶσιν ἔξω τῆς ὥρης ταύτης, καὶ τῆς ἡλικίης, ὑπὸ τεταρταίου, εὖ χρὴ εἰδέναι μὴ χρόνιον ἐσόμενον τὸν πυρετὸν, ἢν μὴ ἄλλο τι κακουργῆται ὁ ἄνθρωπος.

ΤΕΛΟΣ.

re, & in ætate uiginti quinq; annorum usq; ad quadragesimũ quintum annũ, quæ ex omnib. ætatibus: maximè atra bile detinetur, corripiuntur quartanis, quib. autũnus inter omnia alia anni tẽpora expositissimus est. Quos igitur ultra citráue id tẽpus ac eam ætatẽ quartana accesserit, pro cõperto habere debes hãc febrem minimè diuturnam fore, nisi quid aliud homini officiat.

FINIS.

ΙΠ ΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

Κῴου περὶ διαίτης ὀξέων βιβλίον πρῶτον.

Ι ξυγγράψαντες τὰς κνιδίας καλουμένας γνώμας, ὁκοῖα μὲν πάσχουσιν οἱ κάμνοντες ἐν ἑκάστοισι τῶν νοσημάτων, ὀρθῶς ἔγραψαν, καὶ ὁκοίως ἔνια ἀπέβαινεν αὐτέων, καὶ ἄχρι μὲν τουτέων καὶ μὴ ἰητρὸς ἂν δύναιτο ὀρθῶς ξυγγράψαι, εἰ εὖ παρὰ τῶν καμνόντων ἑκάστου πυθοίατο, ὁκοῖα πάσχουσιν. ὁκόσα

HIP- POCRATIS

Coi de ratiõe uictus in morbis acutis, seu de ptisana, liber primus, Guilielmo Copo Basiliensi interprete.

VI Gnidias sententias, posteritati literis prodiderunt, quãuis in singulis morbis et affectus et accidẽtia quædam ægrorũ rectè quidẽ illi scripserint, tamẽ ea dũtaxat attigerunt, quæ nullo ferè negocio scriberet is quoque, qui medicinam non didicit, si laborantem accurate super singulis affectionib. interrogaret.

ὁκόσα ἐστὶ προκαταμαθεῖν χρὴ τὸν ἰητρὸν μὴ λέγοντος τοῦ κάμνοντος, ταύτων τὰ πολλὰ παρεῖται, ἄλλα ἐν ἄλλοισι, καὶ ἐπίκαιρα ἔνια ἐόντα, ἐς τέκμαρσιν. ὁκόταν δὲ ἐς τέκμαρσιν λέγηται ὡς χρὴ ἕκαστα ἰητρεύειν ἐν τουτέοισι, πολλὰ ἑτεροίως γινώσκω, ἢ ὡς ἐκεῖνοι ἐπεξίεσαν. καὶ οὐ μόνον διὰ τοῦτο οὐκ ἐπαινέω, ἀλλ' ὅτι καὶ ὀλίγοισι τὸν ἀριθμὸν χρῆσιν ἀκέεσιν ἐχρέοντο. τὰ γὰρ πλεῖστα, αὐτέοισιν εἴρηται, πλὴν τῶν ὀξειῶν νούσων, φάρμακα ἐλατήρια διδόναι, καὶ ὀῤῥὸν, καὶ γάλα ἐς τὴν ὥρην πιπίσκειν. ἦν μὲν οὖν ταῦτα ἀγαθὰ

quippe multa, quæ non referente ægro, medicũ prænoſcere neceſſe eſt, prætererunt. Atq; in alijs quidem alia, quorũ nõnulla nõ mediocrẽ ad coniecturas cõmoditatẽ habere uidentur. Igitur de his quæ uel ad coniecturã, uel ad curationis rationẽ pertinent, equidem lõgè aliter atq; illi enarrauerũt, ſentiendũ puto. Quapropter eos haudquaq̃ laudauero, idq; nõ ſolũ ob hãc cauſam: uerũ etiã q, paucis admodũ medicamentis uſi ſunt. Nam præter ea quæ de acutis morbis præcipiũt, hæc dũtaxat tradiderunt, elaterium, ſerum, & lactis ſuo tempore potionem. Quæ ſi

ἀγαθὰ ἦν καὶ ἁρμόζοντα τοῖσι νοσήμασιν ἐφ' οἷσι προσήκει διδόναι, πολὺ ἂν ἀξιώτερα ἐπαίνου ἦν ὅτι ὀλίγα ἐόντα αὐτάρκεά ἐστι. νῦν δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. οἱ μέντοι ὕστερον ἐπιδιασκευάσαντες ἰητρικώτερον δή τι ἐπῆλθον περὶ τῶν προσοιστέων ἑκάστοισιν. ἀτὰρ οὐδὲ περὶ διαίτης οἱ ἀρχαῖοι ξυνέγραψαν οὐδὲν ἄξιον λόγου, καίτοι μέγα τοῦτο παρῆκαν. τὰς μέντοι πολυτροπίας τὰς ἐν ἑκάστῃσι τῶν νούσων, καὶ τὴν πολυσχιδίην αὐτέων, οὐκ ἠγνόουν ἔνιοι. τοὺς δὲ ἀριθμοὺς ἑκάστου τῶν νοσημάτων σάφα φράζειν ἐθέλοντες, οὐκ ὀρθῶς

ſatis efficacia ad morborũ curationẽ eſſent, ipſi ſumma laude fuiſſet extollendi, utpote ꝗ pauca admodũ, ſed quib. nihil deeſſet, præſcripſiſſent. Id uerò lõgè abeſt à ueritate. Proinde poſteriores, ſuſcepto corrigẽdi munere, medica magis uia, ea quæ ſingulis exhibẽda ſunt, inſtituere tẽtauerunt. Etenim de uictus ratione, ueteres nihil penè ſcripſerũt, ſed hãc partẽ haudquaquã contẽnendã præteriiſſe uidẽtur, quãuis nõnulli ſingulorum morborum uarietates, multifidosq; ipſorũ modos non ignorarent. Quinetiã in hoc peccauerunt, ꝙ omnium morborũ numerũ mani

θῶς ἔγραψαν. μὴ γὰρ ἂν οὐκ εὐαρίθμητον εἴη, εἰ τούτῳ τις σημαίνεσται τὴν τῶν καμνόντων νοῦσον, τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου διαφέρειν τι. καὶ μὴ τωὐτὸ νόσημα δοκέειν εἶναι, ἢν μὴ τωὐτὸ ὄνομα ἔχῃ. ἐμοὶ δ' ἀνδάνει μὲν ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ προσέχειν τὸν νόον. καὶ γὰρ ὁκόσα ἔργα διήκει καλλῶς, ἕκαστα χρὴ ποιέειν καὶ ὀρθῶς. καὶ ὁκόσα ταχέως ἔργα, ταχέως. καὶ ὁκόσα καθαρίως, καθαρίως. καὶ ὁκόσα ἀνωδύνως διαχειρίζεσθαι, ὡς ἀνωδυνώτατα ποιέειν. καὶ τ' ἄλλα πάντα τὰ τοιουτότροπα διαφερόντως τῶν πέλας, ἐπὶ τὸ βέλτιον ποιέειν χρή. μάλιστα

feste deprehendere cōnati sunt: id uerò perdifficile est, si inde coniecturam feceris, quòd morbi inter se differūt, nullusq; sit idē morbus, nisi idē quoq; nomē sortiatur. Mihi uerò placuit uniuersæ huic artific mentem adhibere, ut enarrata in ipsa singula officia, probè perficiantur, & quæ celeritatem desyderāt, celeriter, & quæ puritatē, pure: & quib: dolor accedere nō debet, ea iucundißimè tractentur, ac reliqua id genus omnia secundum hunc modū, qui à proximo illo planè abhorret, in meliorem formam redigantur. Quocirca

illum

δὲ ἂν ἐπαινέσαιμι ἰητρὸν, ὅστις ἐν τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασιν, ἃ τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων κτείνει, ἐν τουτέοισι διαφέρων τι τῶν ἄλλων εἴη ἐπὶ τὸ βέλτιον. ἔστι δὲ ταῦτα ὀξέα, ὁκοῖα ὠνόμασαν οἱ ἀρχαῖοι, πλευρῖτιν. καὶ περιπλευμονίην. καὶ φρενῖτιν. καὶ λήθαργον. καὶ καῦσον. καὶ τ' ἄλλα νουσήματα, ὁκόσα τουτέων ἐχόμενά ἐστιν. ὧν οἱ πυρετοὶ τὸ ἐπίπαν ξυνεχέες ὄντες, κτείνουσιν. ὅταν γὰρ μὴ λοιμώδεος νούσου τρόπος τις κοινὸς ἐπιδημήσῃ, ἀλλὰ σποράδες ἔωσιν αἱ νόσοι καὶ μὴ παραπλήσιοι, ὑπὸ τουτέων τῶν νουσημάτων ἀποθνή

illum medicũ in primis laudandum putauerim, qui in acutis morbis, ea quæ plures enecare solēt, lōgè diuersa ab alijs ratione, in melius commutare potest. Igitur hi sunt acuti morbi, quos ueteres uocauerunt costalem, peripneumoniam, insaniam, lethargum, ardorem, & si qui alij illos sequantur, inter quos omnino febres continuæ ægrum interficiunt. Quum enim nullum commune pestilētis morbi genus grassatur, sed dispersidißimilesq; fuerint morbi, ij magis

ἀποθνήσκουσι μᾶλλον, ἢ ὑπὸ τῶν ἄλλων τῶν ξυμπάντων. οἱ μὲν οὖν ἰδιῶται, οὐ κάρτα γινώσκουσι τοὺς εἰς ταῦτα διαφέροντας τῶν πέλας, ἑτεροίων τε μᾶλλον ἰημάτων ἐπαινέται ἠδὲ ψέκται εἰσίν. ἔπειτα μέγα σημεῖον τόδε, ὅτι οἱ μὲν δημόται, ἀξυνετώτατοι αὐτοὶ ἑωυτῶν περὶ τουτέων τῶν νουσημάτων εἰσίν, ὥστε μελετητέα εἶναι. οἱ γὰρ μὴ ἰητροὶ, ἰητροὶ δοκέουσιν εἶναι μάλιστα διὰ ταύτας τὰς νούσους. ῥηΐδιον γὰρ τὰ ὀνόματα ἐκμανθάνειν ὁκοῖα νενόμισται προσφέρεσθαι πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα κάμνοντας. ἢν γὰρ ὀνομάσῃ τις πτισάνης

ij magis quã reliqui omnes hominẽ perimere solẽt. Idiotæ uerò, quod ad huiusmodi morbos pertinet, sicut nequeũt quantum quisq; à proximo differat, discernere. Ita modo has, modo illas curationis formas, aut laudant, aut uituperant. Cuius rei haud mediocre indiciũ est, quòd horũ morborũ curandi rationem populares, ut pote rudes, omnino ignorãt: medicos enim arbitrãtur esse eos q medici non sunt, maximè ubi dictorũ morborũ genus aliquod inciderit: facilè enim est apud ægros nomina usu cõprobata proferre: quippe si aut ptisana

σάνης χυλὸν, ἢ οἶνον τοῖον, ἢ τοῖον, ἢ καὶ μελίκρητον, ἅπαντα τοῖσι δημότῃσι δοκέουσιν ἠητροὶ ταῦτα λέγειν, οἵ τε βελτίους, καὶ οἱ χείρους. τὰ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ᾽ ἐν τουτέοισι δὴ, καὶ πάνυ μέγα διαφέρουσιν ἕτεροι ἑτέρων. δοκέει δέ μοι ἄξια γραφῆς εἶναι ταῦτα μάλιστα, ὁκόσα τε ἀκαταμάθητά ἐστι τοῖσιν ἰητροῖσιν, ἐπίκαιρα ἐόντα εἰδέναι, καὶ ὁκόσα μεγάλας ὠφελείας φέρει, ἢ μεγάλας βλάβας. ἀκαταμάθητα μὲν οὖν, τάδε ἐστί. διὰ τί ἄρα ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισιν, οἱ μὲν τῶν ἰητρῶν, ἅπαντα τὸν αἰῶνα διατε-

sanæ cremorem, aut uinum aliquod, aut aquã mulsam quis nominauerit, uulgares hæc eadem apud medicos, tũ præstantiores, tum deteriores sine ullo discrimine in usum uenire existimant. uerum ecõtrario res sese habet: nam longo interuallo, quantum ad iam proposita attinet, inter se dißident.

Igitur scribere aggredior, in primis ea, quæ quãuis scitu utilia sint, tamẽ à medicis ignorantur, deinde ea quoque quæ magnopere uel iuuare, uel lædere cõsueuerũt. Quæ ignorãtur hæc ferè sunt. Cur alij quidem medici nõ colatam

διατελεῦσι πτισάνας διδόντες ἀδιηθήτους, καὶ νομίζουσιν ὀρθῶς ἰητρεύειν. οἱ δέ τινες, περὶ παντὸς ποιοῦνται, ὅκως κρίθην μηδεμίην καταπίῃ ὁ κάμνων. μεγάλην γὰρ βλάβην ἡγεῦνται εἶναι, ἀλλὰ δι' ὀθονίου διηθεύοντες τὸν χυλὸν, διδόασιν. οἱ δέ τινες αὐτέων, οὔτ' ἂν πτισάνην παχείην δοῖεν, οὔτε χυλόν. οἱ μὲν, μέχρις ἂν ἑβδομαῖος γένηται ὁ κάμνων. οἱ δὲ καὶ διατελέως ἄχρις ἂν κριθῇ ἡ νοῦσος. μάλα μὲν οὖν οὐδὲ προβάλλεσθαι τὰ τοιαῦτα ζητήματα εἰθισμένοι εἰσὶν οἱ ἰητροί. ἴσως δὲ οὐδὲ προβαλλόμενα εὑρίσκεται, καί

ptisanā perpetuo exhibentes, minimè se errare putāt: alij uerò omnino præcipiūt, ut ne hordeum quidem ullum laborans deuoret, magnā inde noxā timētes, sed per lintheum colatū cremorem exhibent. Sunt qui neq; craßiorem ptisanam, neque succū eius dandum censeant, idq; alij usque ad septimum diē, alij donec finiatur morb. Sanè huiuscemodi quæstiões, medici neque ꝓponere, neq; propositas explicare cōsueuerunt. Quā ob rem populares graui admodū calumnia

τοι διαβολήν γε ἔχει ὅλη ἡ τέχνη πρὸς τῶν δημοτέων μεγάλην ὡς μηδὲ δοκέειν ὅλως ἰητρικὴν εἶναι. ὥστε ἔν γε τοῖσιν ὀξέσι τῶν νοσημάτων, τοσόνδε διοίσουσιν ἀλλήλων οἱ χειρώνακται, ὥστε ἃ ὁ ἕτερος προσφέρει ἡγεύμενος ἄριστα εἶναι, ταῦτα νομίζειν ἤδη τὸν ἕτερον, κακὰ εἶναι. καὶ σχεδὸν ἂν κατά γε τὸ τοιόνδε, τὴν τέχνην φαῖεν ὁμοιῶσθαι μαντικῇ. ὅτι οἱ μάντιες τὸν αὐτὸν ὄρνιθα, εἰ μὲν ἀριστερὸς εἴη, ἀγαθὸν νομίζουσιν εἶναι. εἰ δὲ δεξιός, κακόν. καὶ ἐν ἱεροσκοπίῃ τὰ τοιάδε ἄλλα ἐπ' ἄλλοισιν. ἀλλ' ἔνιοι τῶν μαντίων,

calumnia uniuersam artem damnant, perinde ac si nulla, uideatur esse medicinæ profeßio. Tanta enim est artificũ inter se pugna, ut quod unus saluberrimum, id alter protinus perniciosum esse cõtendant. Atque hac ratione factum est, ut diuinationi ferẽ ars ipsa cõparetur. Siquidem augures, eandẽ auem, ad sinistram quidem faustã, ad dextram uerò infelicẽ esse putãt. Similiter ubi uictimarũ exta inspectantur, talia quædam inueniri solẽt, à quibus

τἀναντία τουτέων. φημὶ δὲ πάγκαλον εἶναι τοῦτο τὸ σκέμμα, καὶ ἠδελφισμένον τοῖσι πλείστοισι τῶν ἐν τῇ τέχνῃ, καὶ ἐπικαιροτάτοισι. καὶ γὰρ τοῖσι νοσέουσι πᾶσιν ἐς ὑγιείην μέγα τι δύναται, καὶ τοῖσιν ὑγιαίνουσιν ἐς ἀσφαλείην, καὶ τοῖσιν ἀσκέουσιν ἐς εὐεξίην, καὶ ἐς ὅ, τι ἂν ἕκαστος ἐθέλοι.

Πτισάνη μὲν οὖν δοκέει ὀρθῶς προκεκρίσθαι τῶν σιτηρῶν γευμάτων, ἐν τουτέοισι τοῖσι νουσήμασι. καὶ ἐπαινέω γε τοὺς προκρίναντας. τὸ γὰρ γλίσχρασμα αὐτέης, λεῖον καὶ

à quibus deinde uatum nonnulli omnino dissentiũt. Hanc perpensionẽ, tũ honestißimã esse, tũ cognatione quadã, plurimis, eisdẽq; perquàm utilibus in arte rebus, cõuenire dixerim: utpote quæ ægris uniuersis, magna quadam ui, sanitatem; sanis securitatẽ, exercitantib. bonũ habitũ, et quicq̃d aliud quoq; uolueris, pollicetur.

DE PTISANA.

Igitur ptisana in his morbis, cæteris quæ ex frugibus constant pulmentarijs, mea quidem sententia, rectißimè antefertur, neque mediocri laude efferendi sunt ij, qui eam anteponere decreuerunt. Nam uiscositas eius lenis, conti-

nua

ξυνεχές. καὶ προσηνές ἐστι. καὶ ὀλισθηρόν. καὶ πλαδαρὸν μετρίως. καὶ ἄδιψον. καὶ εὐέκπλυτον, εἴ τινι καὶ τούτου προσδέοι. καὶ οὔτε στύψιν ἔχον, οὔτε ἄραδον κακὸν, οὔτε ἀνοιδίσκεται ἐν τῇ κοιλίῃ, ἀνῴδηκε γὰρ ἐν τῇ ἑψήσει, ὁκόσον πλεῖστον ἐπεφύκει διογκοῦσθαι. ὁκόσοι μὲν οὖν πτισάνῃσι χρέωνται ἐν τουτέοισι τοῖσι νουσήμασιν, οὐδὲ μίην ἡμέρην κενεαγγητέον ὡς ἔπος εἰρῆσθαι, ἀλλὰ χρηστέον καὶ οὐ διαλειπτέον, ἢν μή τι δέῃ, ἢ διὰ φαρμακίην, ἢ κλύσιν διαλείπειν. καὶ τοῖσι μὲν γεἰθισμένοισι, δὶς σιτέεσθαι τῆς ἡμέρης, δὶς

nua, iucunda, lubrica & modicè laxa est, sitim arcet, & ubi ablutione opus est, facilè descendit, nō astringit, nō uellicat grauiter, neque in uentre tumescit, quippe quum decoqueretur, tumuit. quantum maximè tumescere potuit. Cæterum qui in huiusmodi morbis ptisana utūtur, ne una quidē die uenas, ut ita dicam cōcidere sinant, sed ab eius usu nequaquam desistant, nisi aut medicamentum aut clyster id impediat.

Proinde qui bis die cibū ex consuetudine sumūt, bis quoque ptisana eis exhibenda

δοτέον. τοῖσι δὲ μονοσιτέειν εἰθισμένοισιν, ἅπαξ δοτέον τὴν πρώτην, ἐκ προσαγωγῆς δέ. ἢν δὲ ἐνδέχηται, τουτέοισι καὶ δὶς δοτέον ἤν τι δοκέῃ προσδεῖν. πλῆθος δὲ ἀρκέει κατ' ἀρχὰς διδόναι, μὴ πουλὺ, μηδὲ ὑπέρπαχυ, ἀλλ' ὁκόσον ἕνεκεν τοῦ ἔθεος ἐσιέναι τι, καὶ κενεαγγίην μὴ γενέσθαι πολλήν. περὶ δὲ τῆς ἐπιδόσιος εἰς πλῆθος τοῦ ῥοφήματος, ἢν μὲν ξηρότερον ᾖ τὸ νόσημα, ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο, οὐ χρὴ ἐπὶ πλέον διδόναι, ἀλλὰ προπίνειν πρὸ τοῦ ῥοφήματος, ἢ μελίκρητον, ἢ οἶνον, ἢ ὁκότερον ἂν ἁρμόζῃ· τὸ δ' ἁρμότ-

τον

exhibenda est. Qui uerò semel dūtaxat, ijs primo quidē die semel tantū detur, facta tamē additiōe. Quòd si fieri potest, bis quoq; exhibeatur, ubi uidelicet res ita expostulare uidetur. At in principio neq; multā, neq; crassam dare, sed aliquod tū cōsuetudinis gratia, tum etiā ne uenæ cōcidant, ingerere cōuenit. Sed de sorbitiōis incremēto animaduertendū est. Nā siq̄ aridißimū esse cōieceris morbum, haud ita multum ipsius dare oportet: sed ante sorbitionem, aut aquam mulsam, aut uinū, utrum magis profuturum existimaueris, propinare:

utriusq;

περὶ ἑκάστοισι τῶν ἰζοπωμ εἰρήσεται. ἢν δὲ ὑγραίνηται τὸ στόμα, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ πλεύμονος ἴῃ, ὁκοῖα δεῖ, ἐπιδιδόναι χρὴ ὡς πλῆθος τοῦ ῥοφήματος, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι. τὰ μὲν γὰρ θᾶσσον καὶ μᾶλλον πλαδῶντα, ταχυτῆτα κρίσιος σημαίνει. τὰ δὲ βραδύτερον καὶ ἧσσον, βραδυτέρην σημαίνει τὴν κρίσιν. καὶ ταῦτα αὐτὰ μὲν καθ᾽ αὐτὰ τοιάδε τὸ ἐπίπαν ἐστί. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐπίκαιρα παρεῖται, οἷσι προσημαίνεσθαι δεῖ, ἃ εἰρήσεται ὕστερον. καὶ ὁκόσῳ ἂν πλείων ἡ κάθαρσις γίνηται, τοσῷδε χρὴ πλέον ἐπιδι-

utriusque uerò usum in singulis affectiõibus postea dicemus. At si humidum fuerit os, & quæ à pulmone excernũtur debitã qualitatẽ seruauerint, augẽda est, ut summatim dicã, sorbitionis quãtitas: quippe quo copiosior, citatiórque humor apparuerit, eo maturiorem: quo uerò tardior, minórque, tardiorem morbi finẽ denunciat. Verũ hæc ipsa per se magna ex parte talia deprehenduntur: multa uerò haud inutilia à quibus coniecturas capere oportet, hic omisimus, de ipsis postea dicturi. Cæterum quo copiosior fuerit, purgatio, eò cibũ oportet esse auctiorem,

ἐπιδιδόναι ἄχρι κρί-
σιος. μάλιστα δὲ κρίσιος
ὑπερβολὴ, δύο ἡμερέ-
ων, οἷσί γε ἢ πεμπταί-
οισιν ἢ ἑβδομαίοισιν, ἢ
ἐναταίοισι δοκέει κρίνε-
σθαι, ὡς καὶ τὸ ἄρτιον καὶ
τὸ περισσὸν, προμηθὲς
ἦ. μετὰ δὲ τοῦτο τῷ μὲν ῥο-
φήματι τὸ πρωὶ χρη-
στέον, ἐς ὀψὲ δὲ ἐς σιτία
μεταβάλλειν. ξυμφέρει
δὲ τὰ τοιάδε ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ τοῖσιν ὅλῃσι πτι-
σάνῃσιν αὐτίκα χρεο-
μένοισιν. αἵ τε γὰρ ὀδύ-
ναι ἐν τοῖσι πλευριτι-
κοῖσιν, αὐτίκα αὐτόμα-
τοι παύονται, ὅταν ἄρ-
ξωνται πτύειν τι ἄξιον
λόγου καὶ ἐκκαθαίρε-
σθαι. αἵ τε καθάρσιες.
πολλῷ τελεώτεραι εἰ

idq; usq; ad morbi iudicationẽ, cuius impetus magna ex parte duos dies nõ excedit, ubi uel quinto, uel septimo, uel nono die morbus finiri debet: quocirca & pares, et impares dies accurate perpẽdere oportet. His ita cognitis, sorbitionẽ matutino quidẽ tempore exhibe, uespere aũt ad alios etiãnum cibos transire poteris. Huiuscemodi igitur institutio, magna ex parte iuuat eos, qui protinus ab initio tota utũtur ptisana. Quũ itaq; pleuritici aliquid notatu dignũ screare & expurgare cœperint, dolores ipsorum ilico sua spõte desinũt. Quinetiã purgationes hoc pacto lõgè pfectio-

σι, καὶ ἔμπυοι ἧσσον γίνονται, ἢ εἰ ἀλλοίως τις διαιτῷτο. καὶ αἱ κρίσιες ἁπλούστεραι, καὶ εὐκριτώτεραι, καὶ ἧσσον ὑποστροφώδεες. τὰς δὲ πτισάνας χρὴ ἐκ κριθέων ὡς βελτίστων εἶναι, καὶ κάλλιστα ἑψῆσθαι. καὶ ἄλλως, ἢν μὴ τῷ χυλῷ μούνῳ μέλλῃς χρέεσθαι. μετὰ γὰρ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, τῆς πτισάνης τὸ ὀλισθηρὸν τὴν κριθὴν καταπινομένην, ποιεῖ μὴ βλάπτειν. οὐδαμοῦ γὰρ προσίσχεται. οὐδὲ μένει κατὰ τὴν τοῦ θώρακος ἴξιν. ὀλισθηροτάτη δὲ, καὶ ἀδιψοτάτη, καὶ εὐπεπτοτάτη, καὶ ἀσθενεστάτη ἐστὶν, ἡ κάλλιστα

res sunt, minusq́; suppuratione afficiuntur, q̃ si aliena uictus ratiõe educarentur. insuper iudicatiões simpliciores, facilioresq́; fiũt, neq; tã facile morbi reuertuntur. Sane ptisanã ex hordeo quã optimo facere, & eam probe concoquere oportet: idq́; præsertim si non solo cremore uti decreueris. Sic enim præter reliquas ptisanæ cõmoditates, lubricitas eius ꝓhibebit, ne inter deuorandũ noxã inferat hordeũ, neq; enim adhærebit, neq; per thoracẽ transeũdo morã faciet. Quũ enim studiose coquitur, perq̃ lubrica euadit, sitim nequaq̃ excitat,

ἢ κάλλιστα ἑφθῇ, ὧν πάντων δεῖ. ἢν οὖν μὴ προσιμωρήσῃ τις ὁκόσων δεῖται, αὐτάρκης εἶναι ὁ τρόπος τῆς τοιαύτης πτισανοῤῥοφίης, πολλαχῇ βεβλάψεται. ὁκόσοισι γὰρ σῖτος αὐτίκα ἐγκατακέκλεισται, ἢν μή τις ὑποκενώσας τὸ ῥόφημα δῷη, τὴν ὀδύνην ἐνεοῦσαν προσπαροξύνειεν ἄν. καὶ μὴ ἐνεοῦσαν εὐθὺς ποιήσειεν. καὶ πνεῦμα πυκνότατον γένοιτ᾽ ἄν. κακὸν δὲ τοῦτο. ξηραντικὸν γὰρ πλεύμονος. καὶ κοπῶδες ὑποχονδρίων. καὶ ἤτρου. καὶ φρενῶν. τοῦτο δὲ, ἢν ἔτι τῆς ὀδύνης τοῦ πλευροῦ ξυνεχέος ἐούσης,

citat, atq; ut facilimè cõ coquitur, ita imbecilliſsima eſt: quib. nimirũ omnibus indigemus. At niſi exquiſita fuerit huiuſmodi ſorbitionis præparatio, adeò ut nihil deſit, quo minus expectatũ auxiliũ præſtet, noxia ſæpenumero efficitur. Etenim quib. cibus recens cõcluſus eſt, ſi eo nõ uacuato, ſorbitio detur dolor iã inſtans irritabitur: aut ſi dolor non eſt, protinus inducetur, ſpiritus reddetur q̃ frequẽtiſsimus, id q̃ nõ mediocre malũ eſt. nã pulmo exiccatur, et præcordia, abdomẽ, atq; ſeptũ trãſuerſum dolore cruciãtur. Quinetiã ubi lateris dolor cõtinuus eſt,

στης, καὶ πρὸς τὰ θερμάσματα μὴ χαλώσης. καὶ τοῦ πτυέλου μὴ ἀνιόντος, ἀλλὰ καταγλισχραινομένου ἀπέπτως. ἢν μὴ λύσῃ τις τὴν ὀδύνην, ἢ κοιλίην μαλθάξας, ἢ φλέβα ταμὼν, ὁκότερον ἂν τουτέων ξυμφέρῃ. τὰς δὲ πτισάνας ἢν οὕτως ἔχουσι διδῷς, ταχέως οἱ θάνατοι τῶν τοιουτέων γίνονται. διὰ ταύτας οὖν τὰς προφάσιας καὶ ἑτέρας τοιαύτας ἔτι μᾶλλον, οἱ ὅλῃσι τῇσι πτισάνῃσι χρώμενοι, ἑβδομαῖοι καὶ ὀλιγημερώτεροι θνήσκουσιν. οἱ μέν τοι, καὶ τὴν γνώμην βλαβέντες. οἱ δὲ, ὑπὸ τῆς ὀρθο-

atq; calidis fomẽtis non leuatur, neque procedit sputum, sed lentum, & incoctum est, si tum neque alui ductione, neq; sanguinis mißione, si horum auxiliorum alterutrum cõferre uideatur, dolorem solueris, sed ptisanam sic affectis exhibueris: nihil obstabit quo minus præcipiti morte rapiantur. Itaq; ob has causas, atque id genus alias, qui totam ptisanam ingerunt, uel septimo die, uel citius moriuntur, ac alij quidẽ dementes, alij uerò à spiritus

ὀρθοπνοίης τε καὶ τοῦ ῥέγχεος ἀποπνιγέντες. μάλα δὲ τοὺς τοιούτους οἱ ἀρχαῖοι βλητοὺς ἐνόμιζον εἶναι, διὰ τόδε μάλιστα. οὐχ ἥκιστα δὲ ὅτι καὶ ἀποθανόντων αὐτέων, ἡ πλευρὴ πελίη εὑρίσκεται, ἴκελόν τι πληγῇ. αἴτιον δὲ τουτέου, τόδε ἐστιν, ὅτι πρὶν λυθῆναι τὴν ὀδύνην, θνήσκουσι. ταχέως γὰρ πνευματίαι γίνονται. ὑπὸ δὲ τοῦ πολλοῦ, καὶ πυκνοῦ πνεύματος ὡς ἤδη εἴρηται κατακυλισχραινόμενον τὸ πτύελον ἀπέπτως, κωλύει τὴν ἐπάνοδον γίνεσθαι, ἀλλὰ τὴν ῥέγξιν ποιέει, ἰνισχόμενον ἐν τοῖσιν

spiritus difficultate stertentes suffocãtur. Proinde uetustißimi, eos syderatos esse putabãt, cũ ob eas quas modo commemorauimus causas, tum uerò quod mortuis, latus liuore affectũ ad plagæ similitudinẽ uidebatur. Cuius rei causa est, quòd perseuerante adhuc dolore, mors ipsos præoccupat: citantur enim spirationes. Ex multa uerò frequẽtiq; spiratione, ut diximus, sputum incoctũ, uiscosumq; factum non procedit: sed in pulmonis meatibus

τοῖσιν βρογχίοισι τοῦ
πλεύμονος. καὶ ὁκόταν
ἐς ταυτὸ ἔλθῃ, θανατῶ-
δες ἤδη ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ
ἐστί. καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ
πτύελον ἐνισχόμενον,
κωλύει μὴ τὸ πνεῦμα
εἴσω φέρεσθαι. ἀναγ-
κάζει δὲ ταχέως ἔξω φέ-
ρεσθαι. καὶ οὕτως ἐς τὸ κα-
κὸν ἀλλήλοισι τιμω-
ρέουσι. τό, τε γὰρ πτύε-
λον ἐνισχόμενον, πυ-
κνὸν τὸ πνεῦμα ποι-
έει. τό, τε πνεῦμα
πυκνὸν ἐὸν, ἐπιγλι-
σχραίνει τὸ πτύελον.
καὶ κωλύει ἀπολισ-
θαίνειν. καταλαμβάνει
δὲ ταῦτα οὐ μόνον ἢν
πτισάνη ἀκαίρως χρέ-
ωνται, ἀλλὰ πολὺ μᾶλ-
λον, ἤν τι ἄλλο φάγω-
σιν

bus retẽtum, stertorem
efficit. Quum itaque ad
hoc difficultatis perue-
nerit, magna ex parte
mortiferum esse consue
uit. Quippe retentum
sputum, prohibet aëris
ad interna lationẽ, ip-
sumq; celeriter egredi
cogit. Quo fit, ut uicis-
sim alterum ab altero
male afficiatur: siquidẽ
retentum sputum, spiri-
tum frequẽtem reddit:
spiritus autem frequẽs,
sputum sic facit uisco-
sum, ut elabi non pos-
sit. Solent uerò ea, quæ
suprà diximus, accide-
re, non solum ob pti-
sanam importunè sum-
ptam, uerumetiã multo
magis, si quid aliud eda
tur,

σιν ἢ πίωσιν πτισάνης ἀνεπιτηδειότερον. μάλα μὲν οὖν τὰ πλεῖστα παραπλήσιαι εἰσὶν ἀἱ τιμωρίαι, τοῖσί τε ὅλῃσι τῇσι πτισάνῃσι χρεομένοισι, τοῖσί τε τῷ χυλῷ αὐτέω, τοῖσί τε μηθ' ἑτέρω τουτέων, ἀλλὰ ποτῷ μοῦνον. ἔστι δὲ ὅπη καὶ διαφερόντως τιμωρητέων. χρὴ δὲ τόγε πάμπαν οὕτω ποιέειν. ἢν νεοβρῶτι ἐόντι αὐτέω καὶ κοιλίης μήπω ὑποκεχωρηκυίης ἄρξηται ὁ πυρετὸς, ἤν τε ξὺν ὀδύνῃ, ἤν τε ἄνευ ὀδύνης, ἐπισχεῖν τὴν δόσιν τοῦ ῥοφήματος, ἐς ὃ ἂν οἴηται κεχωρηκέναι ἐς τὸ κάτω μέρος τὸ ἔντερον

tur, uel bibatur, quod sit ptisana deterius. Ergò easdē ferè cōmoditates magna ex parte adipiscūtur, & ij qui tota ptisana, et qui succo ipsius, quiq; neutro horum, sed potione duntaxat utuntur. Atq; accidit interdum ut diuersæ sint singulorum cōmoditates. Id uerò omnino obseruandum est. Si quempiam qui non ita dudum cibum accepit, nec aluū adhuc onera deiecit, febris unà cū dolore, uel etiam sine dolore corripuit, sorbitio dandā non est, donec coniecceris cibum ad imas inte-

τέρου τὸ σιτίον. χρέεσθαι δὲ ποτῷ, ἢν μὲν ἄλγημά τι ἔχῃ, ὀξυμέλιτι. χειμῶνος μὲν θερμῷ. θέρεος δὲ, ψυχρῷ. ἢν δὲ πολλὴ δίψα εἴη, μελικρήτῳ καὶ ὕδατι. ἔπειτα μέν τοι, ἢν ἄλγημά τι ἐνῇ, ἢ τῶν ἄλλων κινδύνων τι ἐμφαίνηται, διδόναι τὸ ῥόφημα, μήτε πουλὺ, μήτε παχὺ, μετὰ δὲ τὴν ἑβδόμην ἢ ἐνάτην, ἢν ἰσχύῃ. ἢν δὲ μὴ ὑπεληλύθῃ ὁ παλαιότερος σῖτος νεοβρῶτι ἐόντι, ἢν μὲν ἰσχύῃ τε καὶ ἀκμάζῃ τῇ ἡλικίῃ, κλύσαι. ἢν

ſtinorum partes deſcendiſſe. Infeſtante itaque dolore, potui dandum eſt oxymel, hyeme quidem calidum, æſtate uerò frigidum. Sed ubi ſitis uehementer cruciat, & aquam mulſam, & aquã ipſam dare conuenit. Deinde ſi uel dolor, uel periculum aliquod aliud imminet, dãda eſt ſorbitio, ſed neq; multa, neq; craſſa, ac ne id quidẽ priuſquã dies ſeptimus præterierit, ſi uires ægri ſufficiant. Illi qui nuper cibum accepit, ſi uires ualent, & uiget ætas, clyſter immitti debet, ſi cibus iãpridẽ ſumptus, nondũ deſcẽderit.

Imbecillo

ἢν δὲ ἀσθενέστερος ᾖ, βαλάνῳ προσχρήσασθαι, ἢν μὴ αὐτόματα διεξίῃ καλῶς. καιρὸν δὲ τοῦ δόσιος τοῦ ῥοφήματος, τόνδε μάλιστα φυλάσσεσθαι, κατ' ἀρχὰς καὶ διὰ παντὸς τοῦ νοσήματος. ὅταν μὲν οἱ πόδες ψυχροὶ ἔωσιν, ἐπισχεῖν χρὴ τοῦ ῥοφήματος τὴν δόσιν. μάλιστα δὲ καὶ τοῦ ποτοῦ ἀπέχεσθαι. ὁκόταν δὲ ἡ θέρμη καταβῇ ἐς τοὺς πόδας, τότε διδόναι. καὶ νομίζειν μέγα δύνασθαι τὸν καιρὸν τοῦτον μὲν ἁπάσῃσι τῇσι νούσῃσιν. οὐκ ἥκιστα δὲ ἐν τῇσιν ὀξείῃσι. μάλιστα δὲ ἐν τῇσι μᾶλλον πυρετώδεσι

Imbecillo autem glandem ſupponere oportet, niſi ſponte deiectio ſequuta eſt. Sanè tempus exhibendæ ſorbitionis, tum ab initio, tũ per totum morbi decurſum ſummopere oſeruandũ eſt, etenim pedibus frigore affectis, nõ ſolum à ſorbitione, uerumetiam à potione maximè abſtinendũ eſt: ſed tum dabimus et ſorbitionem & potionem, quum calor ad pedes uſq; peruenerit Nam hoc tempus quàm maximè opportunum eſt, cum in omnibus morbis, tũ præcipuè in acutis, potiſſimum ubi febris & periculum

δεσι καὶ ἐπικινδυνοτάτησι. χρῆσθαι δὲ πρῶτον μάλιστα μὲν, χυλῷ, ἔπειτα δὲ, πτισάνῃ, κατὰ τὰ τεκμήρια προγεγραμμένα ἀκριβῶς θεωρῶν.

culum uehemẽs subest. Proinde si accuratè, ea quæ suprà ꝓposita sunt animaduerteris, in primis ptisanæ cremorem, deinde ipsam quoq; ptisanam dare curabis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κῴου περὶ Διαίτης ὀξέων Βιβλίον δεύτερον.

Ὀδύνη δὲ πλευροῦ ἤν τε κατ' ἀρχὰς γένηται, ἤν τε ἐς ὕστερον, θερμάσμασι μὲν πρῶτον οὐκ ἀπὸ τρόπου ἐστὶ χρησάμενον, πειρηθῆναι διαλῦσαι τὴν ὀδύνην. θερμασμάτων δὲ,

HIPPOCRATIS Coi de ratione uictus in morbis acutis, Liber II.

Lateris dolorẽ, siue is ꝓtinus à principio, siue postea obortus est, non ab re fuerit tentare, tepidis fomẽtis dissoluere. Calorifico au

δὲ, κράτιστον μὲν ὕδωρ θερμὸν ἐν ἀσκῷ, ἢ ἐν κύστει, ἢ ἐν χαλκῷ ἀγγείῳ, ἢ ἐν ὀστρακίνῳ. προϋποτιθέναι δὲ χρὴ, μαλθακόν τι πρὸς τὴν πλευρὴν, προσηνείης εἵνεκεν. ἀγαθὸν δὲ καὶ σπόγγος μαλθακὸς, μέγας, ἐξ ὕδατος θερμοῦ ἐκπεπιεσμένος προστίθεσθαι. περιστέγειν τε ἱματίῳ τὴν θάλψιν χρή. πλείω τε γὰρ χρόνον ἂν διαρκέσει καὶ παραμενεῖ, καὶ ἅμα ὡς μὴ ἀτμὶς πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ κάμνοντος προσφέρηται. ἢν ἄρα μὴ δοκέῃ καὶ τοῦτο χρήσιμον πρός τι εἶναι. ἔστι γὰρ ὅτε δέει πρός τι. ἔτι δὲ καὶ κριθαὶ καὶ ὄροβοι ἐν ὄξει κεκρημένοι-

tem fomento, quo aqua calida in utre, uesica, uel uasculo æreo, aut testaceo adhibetur, nullum aliud præstãtius est, sed molle aliquod. Quo iucundius fiat fomentum: prius lateri apponendũ est. Quinetiã utiliter adhibetur spõgia magna, mollisq;, ex aqua calida expressa. Vestiendũ uerò fomentũ est, ut neque uis eius celeriter deleatur, euanescatq;, neq; nidor ad ægri spiritũ pertingat, nisi fortaßis usum quendam præstare uideatur: nam interdũ nonnihil utilitatis in ipso deprehenditur.

Ad hæc hordeũ & eruum, in aceto ita tẽperato,

νῳ, σμικρῷ ὀξύτερον ἢ ὡς ἄν τις πίοι, διέντα καὶ ἀναζέσαντα, ἐς μαρσίππιά τε ἀποῤῥάψαντα, προστιθέναι. ὡσαύτως δὲ καὶ πίτυρα τὸν αὐτὸν τρόπον. πυρίη δὲ ξηρή, ἅλες, κέγχροι πεφρυγμένοι ἐν εἰρινέοισι μαρσιππίοισιν ἐπιτηδειότατοι. καὶ γὰρ κοῦφον καὶ προσηνὲς ὁ κέγχρος. λύει δὲ μάλθαξις ἡ τοιήδε, καὶ τὰς πρὸς κληῗδας περαιούσας ἀλγηδόνας. τομὴ μέντοι γε οὐχ ὁμοίως λύει ὀδύνην, ἢν μὴ πρὸς τὴν κληῗδα περαίνῃ ἡ ὀδύνη. ἢν δὲ μὴ λύηται πρὸς τὰ θερμάσματα ὁ πόνος, οὐ χρὴ πολλὸν χρόνον θερμαί-

to, ut paulò acidius sit, quàm ut ipsum bibere quis poßit, macerātur, feruentiq;, deinde marsupio iniecta adhibentur. Nec secus de fursure quoq; sentiēdum est. Arida autē fomenta ex sale, milióque fricto rectißimè in laneis marsupijs apponūtur: etenim miliū & leue est, & iucundū. Sanè dolores ad iugulū usq; extensos, huiusmodi fomentū discutit. Sectio autem, nisi iugulum quoq; dolor comprehendat: haud æqualem in doloris discussione obtinet facultatem. Vbi fomentis dolor sedatus nō est, nō diutius calorifi-

θερμάνθην καὶ γὰρ ξηραντικὸν τοῦ πλεύμονος τοῦ τε ὄντι καὶ ἐμπυητικόν. ἀλλ' ἢν μὲν σημαίνῃ ἡ ὀδύνη ἐς τὴν κληῖδα, ἢ ἐς τὸν βραχίονα βάρος, ἢ περὶ μαζὸν, ἢ ὑπὲρ τῶν φρενῶν, τάμνειν χρὴ τὴν ἐν τῷ ἀγκῶνι φλέβα, τὴν εἴσω. καὶ μὴ ὀκνεῖν συχνὸν ἀφαιρέειν τὸ αἷμα, ἕως ἂν ἐρυθρότερον πολλῷ ῥυῇ. ἢ ἀντὶ καθαροῦ καὶ ἐρυθροῦ, πέλιον, ἀμφότερα γὰρ γίνεται. ἢν δὲ ὑπὸ τὰς φρένας ᾖ τὸ ἄλγημα, ἐς δὲ τὴν κληῖδα μὴ σημαίνῃ, μαλθάσσειν δεῖ τὴν κοιλίην, ἢ μέλανι ἐλλεβόρῳ, ἢ πεπλίῳ. μέλανι

calorificis utendum est, ne uel pulmonẽ exiccẽt, uel suppurationem excitent. Quũ ergò ad iugulũ dolor extenditur, aut grauitas uel brachium, uel mãmillam, aut partes, quæ suprà transuersum septũ sunt, infestat, interna cubiti, uena secanda est. Neque dubites copiosum detrahere sanguinẽ, donec uel rubicũdior multo uel pro puro, rubidoq́; liuidus effluxerit, utrunq; enim accidere solet. At si eas partes quæ sub trãsuerso septo sunt, dolor afficit, sed ad iugulum nõ ascendit, tum uel nigro ueratro, uel peplio aluus ducenda est: miscere uerò oportet ueratro

uel

ἢ δαῦκον, ἢ σέσελι,
ἢ κύμινον, ἢ ἄννησον,
ἢ ἄλλο τι τῶν εὐωδέων
μίσγοντα. πεπλίω δὲ,
ὀπὸν σιλφίου. ἀτὰρ
καὶ μισγόμενα ἀλλήλοι-
σιν, ὁμοιότροπα ταῦ-
τά ἐστιν. ἄγει δὲ μέλας
μὲν κάλλιον, καὶ κρι-
σιμώτερα πεπλίου.
πέπλιον δὲ, μέλανος
μᾶλλον φύσεως καταρ-
ῥηκτικώτερόν ἐστιν. ἄμ-
φω δὲ ταῦτα, ὀδύνην
παύει, παύει δὲ καὶ ἄλ-
λα πολλὰ τῶν ὑπηλά-
των. κράτιστα δὲ ταῦ-
τα ὧν ἐγὼ οἶδά ἐστιν,
ἐπεὶ καὶ τὰ ἐν τοῖσι
ῥοφήμασι διδόμενα
ὑπήλατα, ἀρήγει, ὁ-
κόσα μὴ ἄγαν εἰσίν,
ἀηδέα, ἢ διὰ πικρότητα, ἢ δι' ἄλλην τι-

uel daucum, uel Seseli. uel Cyminum, uel Anisum, uel aliud quidpiam odoris iucundi. Peplio uerò Laser, id est, Silphij succum, quanquàm et hæc ipsa simul mixta, haud absimiles uires obtinent. Cæterum ut hæc ambo quæ diximus, ita plura quoque alia quæ alui ducendæ uim habent, dolorem mitigãt: sed omniũ quæ ego nouerim hæc lõgè optima sunt. Nam & *in his quæ sorbitionib. mixta uentrẽ soluunt, nonnihil præsidij est, nisi uel ob amarorem, uel asperitatem,*

να ἀηδίην. ἢ διὰ πλῆθος. ἢ χροίην. ἢ ὑποψίην τινά. τὴν μὲν πτισάνην ὁκόταν πίῃ τὸ φάρμακον. ἐπιῤῥοφῆν αὐτίκα χρὴ διδόναι, μὴ ἔλασσον ἀξίως λόγου, ἢ ὁκόσον εἴθισαι. ἐπεὶ καὶ κατὰ λόγον ἐστὶ, μεσηγὺ τῆς καθάρσιος, μὴ διδόναι ῥοφῆν. ὁκόταν δὲ λήξῃ ἡ κάθαρσις, τότε ἔλασσον ῥοφεέτω, ἢ ὁκόσον εἴθισαι μετὰ δὲ τοῦτο ἀναγέτω αἰεὶ ἐπὶ τὸ πλεῖον, ἢν ἥτε ὀδύνη πεπαυμένη ᾖ, καὶ μηδὲν ἄλλο ἐναντιῶται. ὡυτὸς δέ μοι λόγος ἐστὶ, κἢν ἢν χυλῷ πτισάνης δέῃ χρέεσθαι. φημὶ γὰρ ἄμεινον εἶναι αὐτίκα ἄρξασθαι ῥοφῆν τὸ

ritatē, aut multitudinē, aut colorē, aut suspicionem aliquā, omnino fuerint ingrata. Quū medicamentum aliquis ebibit, mox ptisana sorbitioni danda est, non minori penè quantitate ꝙ consueuit. In media purgatione sorbēdum non est, sed ubi ad purgationis finem deuētum est, sorbitio detur, minor tamen quàm pro consuetudine. Tandem leuato dolore, nisi aliud quidpiam obstiterit, liberalius exhibeatur. Idem dixisse uelim, quū ptisanæ cremor in usum uenerit. Equidem satius esse puto, ut proti-

ἐπίπαν μᾶλλον, ἢ προκενεαγγήσαντα ἄρξασθαι τοῦ ῥοφήματος, ἢ τριταῖον, ἢ τεταρταῖον, ἢ πεμπταῖον, ἢ ἑκταῖον, ἢ ἑβδομαῖον, ἤν γε μὴ προκριθῇ ἡ νοῦσος ἐν τουτέῳ τῷ χρόνῳ. αἱ δὲ προπαρασκευαὶ καὶ τοῖσι τουτέοισι παραπλήσιοι ποιητέαι, ὁκοῖαι περὶ εἴρηνται. περὶ μὲν οὖν ῥοφήματος προσάρσιος οὕτω γινώσκω. ἀτὰρ καὶ περὶ ποτοῦ ὁκοῖον ἄν τις μέλλῃ πίνειν τῶν γραφησομένων ωὐτός μοι λόγος ὡς ἐπίπαν ἐστίν.

nius ab initio sorbitionē dare incipias, quàm tertio, quarto, quinto, aut septimo die: quū uidelicet uenæ cōciderunt, nisi sub hoc spacio morb. fuerit iudicatus. Atque hos similiter, ut superiores, præparare oportet. De sorbitionis exhibitione, hæc ferè sunt quæ dicere decreuerā. Ac de potione quoque, qualiscunq; ex his, quas posthac declarabimus, sumatur, eadē ratio est.

DE CONSVETVDInis mutatione.

Οἶδα δὲ καὶ τοὺς ἰητροὺς, τἀναντιώτατα ἢ ὡς δεῖ

Sed nō ignoro oēs ferè medicos à debita obseruatiōe, quàm grauissimè

δέει ποιοῦντας. βούλονται γὰρ ἅπαντες ὑπὸ τὰς ἀρχὰς τῶν νούσων προταριχεύσαντες τοὺς ἀνθρώπους, ἢ δύο, ἢ τρεῖς, ἢ καὶ πλείονας ἡμέρας. οὕτω προσφέρειν τὰ ῥοφήματα καὶ τὰ ποτά. καὶ ἴσως τι καὶ εἰκὸς δοκέει αὐτέοισιν εἶναι, μεγάλης τῆς μεταβολῆς γενομένης τῷ σώματι, μέγα τι κάρτα καὶ ἀντιμεταβάλλειν. τὸ δὲ μεταβάλλειν μὲν εὖ ἔχει, μὴ ὀλίγον. ὀρθῶς μέν τοι γε μεταβιβαστέη καὶ ἡ μεταβολή. καὶ ἔκ γε τῆς μεταβολῆς, ἡ πρόσαρσις τῶν γευμάτων ἔτι μᾶλλον. μάλιστα μὲν οὖν βλάπτοιντο ἂν, ἢν μὴ ὀρθῶς μετα-

ſimè aberrare, quippe qui ab initio duos, aut tres, aut etiã plures dies, fame cruciãt ægros, deinde & ſorbitiones, & potiones exhibent, quòd uidelicet operæprecium ipſis uidetur, magnæ corporis mutationi quidpiã quod ualde ſit magnum obijcere. Equidem mutationẽ laudo, ſi modica fuerit, recta enim debet eſſe mutationis trãslatio. Maximè uerò in ciborũ exhibitione mutationis cõſyderatio habẽda eſt. Porrò grauißimè læduntur ij, qui

μεταβάλλοιεν οἱ ὅλῃσι τῇσι πτισάνῃσι χρεόμενοι. βλάπτοιντο δ' ἂν, καὶ οἱ μοῦνῳ τῷ χυλῷ χρεόμενοι. βλάπτοιντο δ' ἂν, καὶ οἱ μοῦνῳ τῷ ποτῷ χρεόμενοι. ἥκιστα δ' οὗτοι. χρὴ δὲ καὶ τὰ μαθήματα ποιέεσθαι ἐν τῇ διαίτῃ τῶν ἀνθρώπων ἔτι ὑγιαινόντων, οἷα ξυμφέρει. εἰ γὰρ δὴ τοῖσί γε ὑγιαίνουσι φαίνεται διαφέροντα μεγάλα, τὰ τοῖα ἢ τοῖα διαιτήματα, καὶ ἐν ἄλλῳ τινί που, καὶ ἐν τῇσι μεταβολῇσι, πῶς οὐχὶ καὶ ἔν γε τῇσι νούσοισι διαφέρει μεγάλα, καὶ τουτέων ἐν τῇσιν ὀξυτάτῃσι μάλιστα; ἀλλὰ μὴν εὐκαταμάθητόν γε ἐστὶν,

ὅτι

ij qui tota utuntur ptiſana, ſi mutationi peccatum accedat, ac læduntur quoque qui ſuccum dũtaxat aſſumũt. Deinde noxa afficiuntur, qui ſolam potionẽ accipiũt, ſed minus q̃ ſuperiores. Cæterũ ut rectã uictus rationẽ inſtituamus, ſalubria præcepta quæ p̃ bonã ualetudinẽ obſeruanda ſunt perpendere oportet. Quũ enim nõ parũ interſit, hacne, an illa uictus ratione ſani utãtur: cũ in alijs quibuſdam, tum præcipuè in mutationibus, quomodo fieri poteſt, quo minus magna ſit in morbis uarietas, idq; maxime in acutis. Quòd aũt

ὅτι φαύλη δίαιτα βρώσιος καὶ πόσιος, αὐτὴ ἑωυτῇ ἐμφερὴς ἀεὶ ἀσφαλεστέρη ἐστὶ τὸ ἐπίπαν ἐς ὑγείην, ἢ εἴ τις ἐξαπίνης μέγα μεταβάλλοι ἐς ἄλλο κρεῖττον. ἐπεὶ καὶ τοῖσι δὶς σιτεομένοισι τῆς ἡμέρης, καὶ τοῖσι μονοσιτέουσιν αἱ ἐξαπιναῖοι μεταβολαὶ, βλάβας καὶ ἀῤῥωσίην παρέχουσιν, καὶ τοὺς μέν γε μὴ μεμαθηκότας ἀριστᾶν, εἰ ἀριστήσουσιν, εὐθέως ἀῤῥώστους ποιεῖ. καὶ βαρέας ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἀσθενέας. καὶ ὀκνηρούς. ἢν δὲ καὶ ἐπιδειπνήσωσιν, ὀξυρεγμιώδεας. ἐνίοισι δὲ, καὶ σπατίλη γένοιτο ἂν, ὁκόταν παρὰ τὸ ἔθος ἀχθοφορήσῃ ἡ κοιλίη, εἰθισμένη ἐπιξηραίνεσθαι καὶ μὴ δὶς διογκοῦσθαι,

uitiosam uictus rationē, quæ nūquàm uariat, longè tutius sit obseruare, quàm subito uel ad meliorē transire, facilè intelligitur. Quippe siue bis, siue semel duntaxat in die, quis cibū accipere solitus est, si subito cōsuetudinem mutauerit, noxam imbecillitatemq́; subibit. Etenim prandiū assumens, qui id non consueuit, protinus imbecillus, grauis, ægrotus, segnisq́; redditur. Quòd si præterea cœnauerit, ructus acidus, et alui leuitas subsequitur: grauatur enim sub

θαι, μήτε δὶς ἐψεῖν τὰ σιτία. ἀρήγειν οὖν τουτέοισιν, ἀνασυνῶσαι τὴν μεταβολήν. ἐγκοιμηθῆναι γὰρ χρὴ, ὡς νύκτα ἀγάγοντα μετὰ τὸ δεῖπνον. τοῦ μὲν χειμῶνος, ἀριγέως. τοῦ δὲ θέρεος, ἀθαλπέως. ἢν δὲ μὴ δύνηται καθεύδειν, βραδεῖην συχνὴν περιόδον πλανηθέντα, μὴ στασίμως, δειπνῆσαι μηδὲν, ἢ ὀλίγα καὶ μὴ βλαβερά. ἔτι δὲ ἔλασσον πιεῖν καὶ μὴ ὑδαρές. ἔτι δ᾽ ἂν μᾶλλον πονήσειεν ὁ τοιοῦτος, εἰ τρὶς σιτέοιτο τῆς ἡμέρης ἐς

insueto onere uentriculus, q̄ antea aridus esse, ac neq; bis intumescere, neque toties cibum, coquere solebat. Proinde iuuādi sunt tales cōpensata mutatione: siquidem dormire eos oportet, tanq̄ noctem à cœna ducerēt, ac hyeme quidem frigus, æstate uerò calorē uitare. Si somnus nō accedit, lēto, frequentiq; incessu ambulare, ac neq; stare, neq; cœnare debēt, nisi forte perexigua quædam eáq; minimè noxia sumant: minus bibere, id'que meracius & nequaquā dilutum. Maiori tamen molestia afficietur is: qui ter eadem die ad satietatem usque cibum ingesserit.

ἐς κόρον. ἔτι δὲ μᾶλλον, εἰ πλεονάκις. καίτοι γε πολλοί εἰσιν οἳ εὐφόρως φέρουσι τρὶς σιτεόμενοι τῆς ἡμέρης ἐς πλῆθος, οἳ ἂν οὕτως ἐθισθῶσιν. ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ μεμαθηκότες δὶς σιτέεσθαι τῆς ἡμέρης, ἢν μὴ ἀριστήσωσιν ἀσθενέες, καὶ ἄῤῥωστοί εἰσι, καὶ δειλοὶ ἐς πᾶν ἔργον. καὶ καρδιαλγέες. κρεμᾶσθαι γὰρ δοκέει τὰ σπλάγχνα αὐτέοισι καὶ οὐρέοισι θερμὸν καὶ χλωρόν. καὶ ἡ ἄφοδος ξυγκαίεται. ἔστι δ' οἷσι καὶ τὸ στόμα πικραίνεται. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ κοιλαίνονται. καὶ οἱ κρόταφοι πάλλονται. καὶ

ingesserit, ac multo magis si crebrius etiãnum assumpserit. Quãquàm sunt nonnulli quibus nihil molestiæ affert, ter in die cibo repleri, præsertim si ita educari cõsueuerint. Quibus consuetudo fuerit bis die cibũ assumere ij nisi pransi fuerint, imbecilli, ægrotiq;, ac ignaui redduntur, dolore precordia torquẽtur, ueluti suspensis uisceribus, urina callida pallidáque redditur, & alui sedimina aduruntur, os amarore afficitur, oculi cauantur, tempora mouẽtur, extremæ

καὶ τὰ ἄκρεα διαψύχονται. καὶ οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν ἀνηριστηκότων, οὐ δύνανται κατεσθίειν τὸ δεῖπνον. δειπνήσαντες δὲ βαρύνουσι τὴν κοιλίην, καὶ δυσκοιτέουσι πολὺ μᾶλλον, ἢ εἰ προηριστήκεσαν. ὁκότε γοῦν ταῦτα τοιαῦτα γίνεται τοῖσιν ὑγιαίνουσιν ἕνεκεν ἡμίσεος ἡμέρης διαίτης μεταβολῆς παρὰ τὸ ἔθος, οὔτε προσθεῖναι λυσιτελέειν φαίνεται, οὔτε ἀφελέειν. εἰ τοίνυν οὗτος ὁ παρὰ τὸ ἔθος μονοσιτήσας ὅλην ἡμέρην κενεαγγήσας δειπνήσειεν ὁκόσον εἴθιστο, εἰκὸς αὐτὸν εἰ τότε ἀνάριστος ἐὼν, ἐπόνεε

extremæ partes frigescunt. Sunt pleriq; qui omisso prandio cœnare nequeunt: quòd si tum cœnauerint, uẽtris grauitate molestantur, ac per somnũ multo magis uexantur, quàm si prãsi fuissent. Quum igitur eos, qui bona adhuc ualetudine degũt, huiusce modi infestẽt accidẽtia, si per dici duntaxat medietatem, ratio uictus à consuetudine mutetur, cõstat ut neq; addi quicquàm, neq; minui utiliter poßit. Igitur q præter consuetudinẽ semel dũtaxat cibum accepit, deinde exinanitis toto die uenis, quãtũ solebat cœnauerit,

ἐπόνεε καὶ ἰῤῥώσει δειπνήσας δὲ τότε βαρὺς ἦν, πολὺ μᾶλλον βαρύνεσθαι. εἰ δέ γε τὸν πλείω χρόνον κενεαγγήσας, ἐξαπίνης μεταδειπνήσειεν, ἔτι μᾶλλον ἂν βαρύνοιτο. τὸν γοῦν παρὰ τὸ ἔθος κενεαγγήσαντα, ξυμφέρει ταύτην τὴν ἡμέρην ἀντισηκῶσαι ὧδε· ἀῤῥιγέως καὶ ἀθαλπέως καὶ ἀταλαιπώρως. ταῦτα γὰρ ἅπαντα βαρέως ἂν ἐνέγκοι. καὶ τὸ δεῖπνον συχνῷ ἔλασσον ποιήσασθαι, ἢ ὅσον εἴθισο, καὶ μὴ ξηρὸν, ἀλλὰ τοῦ πλαδαρωτέρου τρόπου. καὶ μετὰ ταῦτα, πιεῖν μὴ ὑδαρὲς, μὴ δ' ἔλασσον, ἢ

κατὰ

cœnauerit, si quũ à prãdio abstinuit, & doluit, & ægrotauit, assumpta autem cœna grauis effectus est: par est eũ multo magis grauari. Cui uerò ex longiori spacio uenæ conciderunt, si repẽte cœnauerit, multo grauius afficietur. Reficiũtur aũt hi quib. præter cõsuetudinem uenæ exinanitæ sunt, si eodẽ die à frigore, calore, & fatigatiõe tuti seruẽtur, quippe ꝙ omnia hæc ægrè tolerari solẽt: deinde cœna multo leuior, q̃ pro consuetudine, instituẽda est: eamq; nõ aridã esse, sed humiditatis modũ seruare oportet. Vinũ haudquaq̃ dilutũ potare, neq; minus q̃ ci-

κατὰ λόγον βρώματος. καὶ τῇ ὑστεραίῃ. ὀλίγα ἀριστῆσαι, ὡς ἐκ προσαγωγῆς ἀφίκηται ἐς τὸ ἔθος. αὐτοὶ μέντοι σφῶν αὐτῶν δυσφορώτερον δὴ τὰ τοιαῦτα φέρουσιν οἱ πικρόχολοι τὰ ἄνω, τὴν δὲ ἀσιτίην τὴν παρὰ τὸ ἔθος, οἱ φλεγματίαι τὰ ἄνω εὐφορώτερον φέρουσι τὸ ἐπίπαν, ὥς τε καὶ τὴν μονοσοτίην, τὴν παρὰ τὸ ἔθος, εὐφορότερον ἂν οὗτοι ἐνεγκοιεν. ἱκανὸν μὲν οὖν καὶ τοῦτο σημήϊον, ὅτι αἱ μέγισται μεταβολαὶ τῶν περὶ τὰς φύσιας ἡμῶν καὶ τὰς ἕξιας συμβαινόντων μάλιστα νοσοποιέουσιν. οὐδὲ

borum ratio desyderat. postero die exiguum cibum in prādio sumere, ut paulatim ad consuetudinē fiat reditus. Huiuscemodi uerò noxas grauißimè ferūt ij, quibus superiores partes amara bile redundant. Quibus uerò in superiorib. pituita cōtinetur, ij inediā præter cōsuetudinē magna ex parte facilè tolerāt: quo fit ut minus quoque lædātur, si præter cōsuetudinē semel dūtaxat in die cibo reficiātur. Præterea efficax argumentū uel ex eo deprehēditur, quòd maximè in nobis mutationes, tum naturæ, tum habitus, potißimum morbos pariunt.

Quamobrem

εἰ οἷόν τε παρὰ καιρὸν, οὔτε σφοδροτάτας κενεαγγείας ποιέειν. οὔτε ἀκμαζόντων τῶν νουσημάτων, καὶ ἐν φλεγμασίῃ ἐόντων προσφέρειν. οὔτε ἐξαπίνης οἷόν τε ὅλῳ τῷ πρήγματι μεταβάλλειν, οὔτε ἐπὶ τὰ, οὔτε ἐπὶ τά. Πολλὰ δ᾽ ἄν τις ἠδελφισμένα τουτέοισι τῶν ἐς κοιλίην καὶ ἄλλα εἴποι, ὡς εὐφόρως μὲν φέρουσι τὰ βρώματα, ἃ εἰθισμένοι εἰσὶν, εἰ καὶ μὴ ἀγαθὰ ᾖ φύσει. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ποτά. δυσφόρως δὲ φέρουσι τὰ βρώματα ἃ μὴ εἰθισμένοι εἰσὶν, εἰ καὶ καλὰ ᾖ. ὡσαύτως δὴ καὶ ποτά. καὶ ὁκόσα μὲν

Quamobrem neque uenas importunè exinanire, neq; uigentibus, feruentibusq; morbis aliquid ingerere, neq; etiã per totum morbi decursum, uel ad hoc, uel ad illud quicquàm permutare conuenit. Multa ijs consentanea de uentriculo dixeris: utpote qui cibos uel malos, ac potiones quoque, si ipsis uti consueuerit, facilè sustinet. Contrà grauiter ferre solet, tũ cibos, tũ potiones, quãuis suapte natura uitio careant, si præter cõsuetudinẽ ingerãtur. Quo minus mirãdum est, si maiore dolore afficitur illorũ uen

κρεηφαγίη

κρεηφαγίη πολλὴ παρὰ τὸ ἔθος βρωθεῖσα ποιέει. ἢ σκόροδα. ἢ σίλφιον. ἢ ὀπός. ἢ καυλός. ἢ ἄλλα ὁκόσα τοιουτότροπα, μεγάλας δυνάμιας ἔχοντα ἰδίας. ἧσσον ἄν τις θαυμάσειεν, εἰ τὰ τοιαῦτα πόνους ἐμποιέει τῇσι κοιλίῃσι μᾶλλον τῶν ἄλλων. ἀλλ᾽ εἰ καταμάθοις ὅκως ἂν μᾶζα τε ὄχλον. καὶ ὄγκον. καὶ φῦσαν. καὶ στρόφον. τῇ κοιλίῃ παρέχοι παρὰ τὸ ἔθος βρωθεῖσα, τῷ μὴ μαζοφαγέειν εἰθισμένῳ. ἢ αὐτός τε ὁ ἄρτος θερμὸς βρωθείς. οἵην δίψαν παρέχει. καὶ ἐξαπιναίην πληθώρην, διὰ τὸ ξηραντικόν τε καὶ βραδύπορον. καὶ οἱ ἄγαν καθα

triculus, qui præter consuetudinem multas carnes, aut Allia, aut laserpitiũ, aut laser, aut eius caulẽ, aut reliqua id genus uehemẽtes uires obtinentia, edunt. Nec ulla admiratione capieris, si didiceris, mazam præter consuetudinem ingestam, tumultũ, tumorẽ, flatum, torminaq; excitare, præsertim ubi quis mazã edere non cõsueuit. Et quod calidus panis sitim subitamq; plenitudinem præbet: quippe qui ariditatem inducit, tardeq; descendit. Itẽ quod panes, seu admodum puri, seu

ροῖτε καὶ ξυγκομιστοὶ παρὰ τὸ ἔθος βρωθέντες, οἷα διαφέροντα ἀλλήλων ποιέουσι. καὶ μάζα τε ξηρὴ παρὰ τὸ ἔθος, ἢ ὑγρὴ, ἢ γλισχρὴ. καὶ τὰ ἄλφιτα οἷόν τι ποιέει τὰ ποτάινια, τοῖσι μὴ εἰωθόσι. καὶ τὰ ἑτεροῖα, τοῖσι τὰ ποτάινια εἰωθόσι. καὶ οἰνοποσίη, καὶ ὑδροποσίη παρὰ τὸ ἔθος εἰς θάτερα μεταβληθέντα ἐξαπίνης, καὶ ὑδαρής τε οἶνος καὶ ἄκρητος παρὰ τὸ ἔθος ἐξαπίνης ποθείς. ὁ μὲν γὰρ πλάδον τε ἐν τῇ ἄνω κοιλίῃ ἐμποιήσει, καὶ φῦσαν ἐς τὴν κάτω. ὁ δὲ παλμὸν φλεβῶν καὶ καρηβαρίην καὶ δίψαν καὶ

seu cibarij, repugnante cõsuetudine ingesti, differẽtes inter se affectus cõmittunt. Similiter maza siue arida, siue humida, siue uiscosa sit. Ad hæc qualiter recẽtes polentæ, præter consuetudinem illas comedentẽ, afficiunt. Sic uini quoq; & aquæ præter consuetudinem potatio, subita in diuersum usum facta permutatione. Præterea uinum quoque affatim epotũ, siue dilutum est, siue meracum: hoc enim uenas implet, & capitis grauitatem, sitimq; excitat, illud superiores uentriculi partes

λευκός

λευκός τε καὶ μέλας οἶνος παρὰ τὸ ἔθος μεταβάλλοντι εἰ καὶ ἄμφω οἰνώδεες εἶεν, ὅμως πολλὰ ἂν ἑτεροιώσειαν κατὰ τὸ σῶμα. ὡς δὴ γλυκύν τε οἰνώδεα οἶνον, ἧσσον ἄν τις φαίη θαυμαστὸν εἶναι, μὴ τωὐτὸ δύνασθαι ἐξαπίνης μεταβληθέντα. τιμωρητέον ἢ ποιόνδέ τι μέρος, τῷ ἐναντίῳ λόγῳ, ὅτι ἡ μεταβολὴ τῆς διαίτης, τουτέοισιν ἐγένετο, οὐ μεταβάλλοντος τοῦ σώματος, οὔτε ἐπὶ τὴν ῥώμην, ὥστε προσθέσθαι δεῖν σιτία, οὔτ' ἐπὶ τὴν ἀῤῥωστίην, ὥστε ἀφαιρεθῆναι. προσεκμαρτέα δὴ καὶ

laxat, inferiores flatib. cruciat. Idẽ ex uino, tum albo, tum nigro accidet, ubi subita fuerit à consuetudine mutatio: quãuis enim uinosum fuerit utrũq;, magno tamen discrimine, corporis respectu, alterũ ab altero differt, ut nihil mirum sit, si dulce, idemq́; uinosum uinum, ubi subita fuerit mutatio nõ idẽ efficere uideatur. Cæterum hãc sententiam, contraria quoque ratione fulcire oportet. Siquidem in ijs ratio uictus permutata est, corpore non permutato, ut neq; ob auctum robur cibos addere, neque ob infirmitatẽ eos minuere oporteret. In singulis itaque perpende,

ἰσχὺς, καὶ ὁ τρόπος τοῦ νοσήματος ἑκάστοισι, καὶ τῆς φύσιος τοῦ τε ἀνθρώπου τοῦ ἔθεος, καὶ τῆς διαίτης τοῦ κάμνοντος, οὐ μόνον σιτίων, ἀλλὰ καὶ ποτῶν. πολλῷ δὲ ἧσσον ἐπὶ τὴν πρόσθεσιν ἰτέον. ἐπεὶ τήν γε ἀφαίρεσιν ὅλως ἀφελεῖν πολλαχοῦ λυσιτελέει, ὅκου διαρκέειν μέλλει ὁ κάμνων, μέχρις ἂν τῆς νούσου ἡ ἀκμὴ πεπανθῇ. ἐν ὁκοίοισι δὲ τὸ τοιόνδε ποιητέον γεγράψεται. πολλὰ δ᾽ ἄντις καὶ ἄλλα ἠδελφισμένα τοῖσιν εἰρημένοισι γράφοι, τό γε μὴν κρέσσον μαρτύριον. οὐ γὰρ ἠδελφισμένον ἐστὶ τῷ πρήγματι περὶ οὗ

& uim & speciem morbi, atq; hominis naturã, ac ægrotantis in uictus ratione cõsuetudinem, non solum in cibis, uerũ etiam potionibus. Sed perquàm modicè, additioni studendum est: ablationi uerò in totũ intendere, sæpenumero prodest. Modo sufficere poßit infirmus, donec per uigorẽ morbus maturus fuerit. Id ubi faciẽdum sit posthac perstringemus. Cæterum quamuis multa iam dictis consentanea scribi possent, tamen res de qua plurimũ habui sermonem, efficacius testimonium nõ desyderat, quippe quæ commodißimum

μοι ὁ πλεῖστος λόγος εἴρηται. ἀλλ' αὐτὸ τὸ πρῆγμα, ἐπικαιρότατόν ἐστι διδακτήριον. οἱ γὰρ ἀρχόμενοι τῶν ὀξέων νοσημάτων, ἔστιν ὅτε οἱ μὲν σιτία ἔφαγον αὐθημερὸν, ἠργμένοι ἤδη. οἱ δὲ, καὶ τῇ ὑστεραίῃ. οἱ δὲ, καὶ ἐῤῥόφεον τὸ προστυχόν. οἱ δὲ, καὶ κυκεῶνα ἐῤῥόφεον. ἅπαντα δὲ ταῦτα, κακίω μέν ἐστιν ἢ εἰ ἑτέρως τις διαιτηθείη. πολλῷ μέντοι ἐλάσσω βλάβην φέρει, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἁμαρτηθέντα, ἢ εἴ τις τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς κενεαγγήσειε τελείως. τεταρταῖος δὲ ὢν, τοιάδε διαιτηθείη, ἢ καὶ πεμπταῖος.

mum cõtemplanti præbet aditum. Incipientibus igitur acutis morbis, accidit interdum ut laborantium alij eodem quo incœperunt die cibos ingerãt, alij postero die, alij quicquid fortè fortuna nacti sunt sorbeant, alij cyceonem, id est cinnũ bibant. Quorum error etsi grauior est, q̃ si diuersa uictus ratiõe usi fuissent, tamẽ longe minus læditur is, qui hac occasione peccauerit, quã si duobus tribus ue primis diebus, uenas penitus cõcidere sinens, mox quarto quintóue die huiusmodi uictus rationẽ aggredia-

ἔτι μὲν τοι κάκιον, εἰ ταύτας πάσας τὰς ἡμέρας προκενεαγγήσας, ἐν τῇσιν ὕστερον ἡμέρῃσιν, οὕτω διαιτηθείη, πρὶν ἢ πέπειρον γενέσθαι τὴν νοῦσον. οὕτω μὲν γὰρ θάνατον φέρει φανερῶς τοῖσι πλείστοισιν, ἢν μὴ πανθάπασί τις εὐήθης ἡ νοῦσος εἴη. αἱ δὲ κατ' ἀρχὰς ἁμαρτάδες, οὐχ ὁμοίως ταύτῃσιν ἀνήκεστοί εἰσιν, ἀλλὰ πολλῷ εὐακεστότεραι. τοῦτο οὖν ἡγεῦμαι μέγιστον διδακτήριον, ὅτι οὐ στερητέαι αἱ πρῶται ἡμέραι τοῦ ῥοφήματος, ἢ τοίου, ἢ τοίουτοισι μέλλουσιν ὀλίγον ὕστερον ῥοφήμασιν, ἢ τοίοις, ἢ τοίοις χρέεσθαι.

tur. Sed longè grauißimum est, si omnibus ijs diebus uenas exinaniri permittat: deinde posterioribus diebus, prius tamen quàm morbus maturetur, ad huiusmodi uictus rationē se conuertat, siquidē plurimi hoc pacto mortis periculum subeūt, nisi salubris admodum fuerit morbus. Errores autem ab initio protinus cōmißi, nō ita difficulter corrigun tur, sed faciliorē certè admittunt medelam.

Hoc documēto, nullum aliud puto salubrius q̃ primis diebus nullū sorbitiōis genus subtrahendum est his, qui paulò post uti sorbitione qua-

uis

χρέεσθαι. πυθμενόθεν μὲν οὖν οὐκ ἴσασιν, οὐδ' οἱ τῇσι κριθώδεσι πτισάνῃσι χρεόμενοι, ὅτι αὐτέῃσι κακοῦνται, ὁκόταν ῥοφέειν ἄρξωνται, ἢν προκενεαγγήσωσι, δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἢ καὶ πλείους. οὔτ' αὖ οἱ τῷ χυλῷ χρεόμενοι γινώσκουσιν ὅτι αὐτέοισι βλάπτονται ῥοφέοντες, ὁκόταν μὴ ὀρθῶς ἄρξωνται τοῦ ῥοφήματος. τότε μὲν φυλάσσουσι καὶ γινώσκουσιν, ὅτι μεγάλην τὴν βλάβην φέρει, ἢν πρὶν πέπειρον τὴν νόσον γενέσθαι κριθώδεα πτισάνην ῥοφήσῃ ὁ κάμνων, εἰθισμένος χυλῷ χρέεσθαι. πάντα οὖν ταῦτα, μεγάλα

uis cogãtur. Etenim qui hordeacea ptisana utuntur, penitus nesciunt ipsam noxiam esse, si tribus, quatuor, pluribusue dieb. exinanitis iam uenis sorbere incœperint. Neq; etiam cremorem eius duntaxat accipientes, quum nõ recte sorbere incœperint, noxam sibi inferri intelligunt: sed tum primũ & cauent, & periculi magnitudinem agnoscunt, quam ante morbi maturationem, quis hordeaceã ptisanã sumit, q̃ cremore eius uti solebat.

Vnde

μαρτύρια, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἄγουσιν εἰς τὰ διαιτήματα οἱ ἰητροὶ τοὺς κάμνοντας, ἀλλ᾽ ἐν ἧσί γε νούσοισιν οὐ χρὴ κεναγγέειν τοὺς μέλλοντας ῥοφήμασι διαιτᾶσθαι, κεναγγέουσιν. ἐν ἧσι τε οὐ χρὴ μεταβάλλειν ἐκ κεναγγέης ἐς ῥοφήματα, ἐν ταύτῃσι μεταβάλλουσι, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἁμαρτάνουσιν. ἐνίοτε δὲ, ἐν τοῖσι καιροῖσι μεταβάλλουσιν, ἐς τὰ ῥοφήματα ἐκ τῆς κεναγγείης, ἐν οἷσι πολλάκις ἀρήγει ἐκ τῶν ῥοφημάτων πλησιάζειν τῇ κεναγγείῃ, ἢν οὕτως τύχῃ παροξυνομένη ἡ νοῦσος. ἐνίοτε

Vnde manifestißimè colligitur, medicos non rectè ægrotis uictus rationē præscribere: quippe qui in morbis, nō uenarū exinanitione, sed sorbitione egentibus uenas cōcidere permitūt. Contrà ubi à uenarū exinanitiōe ad sorbitiones trāsire periculosum est, ipsi confestim transmutando plerunque peccant. Ac nonnunquàm à uenarum inanitione, ad sorbitiones eo tēpore transeunt, quo satius esset, ita exigente morbi irritatione, à sorbitionibus ad uenarum exinanitionem transire. Quapropter quibusdā δὲ καὶ ὠμὰ ἐπισπῶνται,

ἀπό τε κεφαλῆς, καὶ περὶ τὸν θώρηκα τόπου χολώδεα. ἀγρυπνίαι τε συνεμπίπτουσιν αὐτέοισι, δι᾽ ἃς οὐ πέσσεται ἡ νοῦσος. περίλυποί τε καὶ πικροὶ γίνονται, καὶ παραφρονέουσι. καὶ μαρμαρυγώδεα σφέων τὰ ὄμματα. καὶ αἱ ἀκοαὶ ἠχούμεναι. καὶ τὰ ἀκρωτήρια κατεψυγμένα. καὶ οὖρα ἄπεπτα. καὶ πτύσματα λεπτὰ, καὶ ἁλυκὰ, καὶ κεχρωσμένα ἀκρήτῳ χρωματισμῷ σμικρά. καὶ ἱδρῶτες περὶ τὸν τράχηλον. καὶ διαπορήματα. καὶ πνεῦμα προσπταῖον ἐν τῇ ἄνω φορῇ, πυκνὸν, ἢ μέγα λίην. ὀφρύες δ᾽ ἐνώσιος

ex capite ac pectore cruda bilis attrahitur, quibus uigilia quoq; morbi maturationem impediens accedit, mœstitia, amaritudineq; infestantur, delirant, ac splendẽtia quædam ipsorum oculis obijciũtur, aures sibilo implentur, extremæ membrorum partes infrigidantur, urinæ redduntur incoctæ, sputa tenuia, salsa, colo lore syncero, exigua, sudores à ceruice profluunt, anxietate uexãtur, spiritus errat, quippe quum sursum fertur aut frequens est, aut ualde magnus, supercilia grauantur,

μετέχουσαι. λειποψυχῶσί τε ἄπονηρά. καὶ τῶν ἱματίων ἀποῤῥίψιες ἀπὸ τοῦ στήθεος. καὶ χεῖρες τρομώδεες. ἐνίοτε δὲ καὶ χεῖλος τὸ κάτω σείεται. ταῦτα δὲ ἐν ἀρχῆσι παραφαινόμενα, παραφροσύνης δηλωτικά εἰσι σφοδρῆς. καὶ ὡς ἐπιτοπολύ, ἀποθνήσκουσιν. οἱ δὲ διαφεύγοντες ἢ μετὰ ἀποστήματος, ἢ αἵματος ῥύσιος ἐκ τῆς ῥινὸς, ἢ πύον παχὺ πτύσαντες διαφεύγουσιν. ἄλλως δ᾽ οὔ. οὐδὲ γὰρ τῶν τοιουτέων ὁρέω ἐμπείρους τοὺς ἰητρούς, ὡς χρὴ διαγινώσκειν τὰς ἀσθενείας ἐν τῇσι νούσοισιν, αἵτε διὰ κενεαγγείην ἀποτελοῦνται, αἵ τε δι᾽ ἄλλου

nantur, animi defectio urget, eaq; mala, uestes à pectore proijciũt, manus tremore afficiũtur, imum labrũ nonũquàm cõcutitur. Hæc si ab initio apparuerint deliriũ, & quidem multũ ac uehemens denũciant, atq; æger magna ex parte moritur. Quòd si mortẽ effugerit, aut cũ abscessu, aut sanguinis fluore è naribus, aut craßi puris sputo liberatur, nec aliter euadere poterit. Neq; uideo medicos harũ rerũ experientia ita exercitatos, ut imbecillitates in morbis discernãt, siue ob uenarũ inanitionem,

λον τινὰ ἐρεθισμὸν, αἴτε διὰ πόνον, καὶ ὑπὸ ὀξύτητος τῆς νόσου. ὁκόσα τε ἡμέων ἡ φύσις καὶ ἡ ἕξις ἑκάστοισιν ἐκτεκνοῖ πάθεα καὶ εἴδεα παντοῖα. καί τοι σωτηρίην ἢ θάνατον φέρει, γινωσκόμενα ἢ ἀγνοούμενα τὰ τοιαῦτα. μέζον μὲν γὰρ κακόν ἐστιν, ἢν διὰ τὸν πόνον καὶ τὴν ὀξύτητα τῆς νόσου ἀσθενέοντι, προσφέρῃ τις ποτὸν, ἢ ῥόφημα πλεῖον, ἢ σιτίον, οἰόμενος διὰ κεναγγείην ἀσθενέειν. ἀεικὲς δὲ καὶ διὰ κεναγγείην ἀσθενέοντα, μὴ γνῶναι καὶ πιέζειν τῇ διαίτῃ. φέρει μὲν γάρ τινα κίνδυνον καὶ αὕτη

nitionem, siue ob aliam quandã irritationem, ut uel dolorẽ, uel morbi uehementiã eueniat. Neq; eas affectionũ species dignoscunt, quas uel natura nostra, uel habitus, singulis efficere solet: quanq̃ ab ijs, uel salus, si cognoscãtur, uel mors, si propter imperitiã lateãt, expectanda est. Sanè ut grauißimũ peccatũ cẽsetur, si uel ob laborẽ, uel morbi uehementiã imbecillo, aliquis uel potionẽ, uel sorbitionẽ copiosiorẽ, aut cibũ exhibeat, existimãs eum à uenarũ exinanitione factũ debiliorẽ, ita impudentißimũ est, eũ quem uenarũ exinanitio reddidit imbecilliorẽ, nõ cognoscere, & abstinẽtia torquere: quanq̃ ne hoc quidẽ

ἡ ἁμαρτάς. πολλῷ δὲ ἧσσον, τῆς ἑτέρης. καταγελαστοτέρη δὲ πολλῷ αὕτη μᾶλλον ἡ ἁμαρτὰς τῆς ἑτέρης. εἰ γὰρ ἄλλος ἰατρὸς ἢ καὶ ἰδιώτης εἰσελθὼν καὶ γνοὺς τὰ συμβεβηκότα, δοίη καὶ φαγεῖν καὶ πιεῖν, ἃ ὁ ἕτερος ἐκώλυσεν, ἐπιδήλως ἂν δοκοίη ὠφεληκέναι. τὰ δὲ τοιαῦτα μάλιστα καθυβρίζεται τῶν χειρωνακτέων ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. δοκέει γὰρ αὐτέοισιν ὁ εἰσελθὼν ἰητρὸς ἢ ἰδιώτης, ὥσπερεὶ τεθνεῶτα ἀναστῆσαι. γεγράψεται οὖν καὶ περὶ τουτέου, σημεῖα οἷσι δεῖ ἕκαστα τουτέων διαγινώσκειν. παραπλή-

peccatum periculo uacat: tamen ut superiore leuius est, ita magis deridendum. Si enim alius quispiã siue medicus, siue plebeius, accesserit, notaueritq; accidentia, deinde contra prioris medici institutũ, cibum, potionẽq; exhibeat, planè cõstat hunc nonnihil auxilij attulisse: proinde prioris artificis institutũ grauißimam subit calumniã: uideturq; superueniẽs uel medicus uel plebeius ueluti mortuum resuscitasse. Nos de hac re notas quasdã scribemus, quib. singula discernãtur. Atq; hæc quæ iam ꝓposui similia

σια μέντοι τοῖσι κατὰ κοιλίην καὶ ταῦτά ἐστι. καὶ γὰρ ἢν ὅλον τὸ σῶμα ἀναπαύσηται παρὰ τὸ ἔθος, οὐκ αὐτίκα ἔῤῥωται μᾶλλον. ἢν δὲ δὴ καὶ πλείω χρόνον διελινύσας ἐξαπίνης ἐς τοὺς πόνους ἔλθῃ. φλαῦρόν τι πρήξειεν ἐπιδήλως. οὕτω δὲ καὶ ἓν ἕκαστον τοῦ σώματος. καὶ γὰρ ἢν οἱ πόδες τοιόνδε τι πρήξειαν, καὶ τὰ ἄλλα ἄρθρα μὴ εἰθισμένα πονέειν, ἢν διὰ χρόνου ἐξαπίνης πρὸς τὸ πονεῖν ἔλθῃ. ταῦτα δ' ἂν καὶ οἱ ὀδόντες καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ πάθοιεν, καὶ πᾶν ὁτιοῦν. ἐπεὶ καὶ κοίτη ἡ παρὰ τὸ ἔθος μαλθακὴ, πόνον ἐμποιέει.

milia ferè sunt accidētibus, quæ uētriculū nonnunq̄ infestāt. Etenim si uniuersum corpus præter consuetudinem diu quieuerit, non protinus euadit. Quòd si lōgiori quoq; spacio torpuerit, deinde protinus labores aggrediatur, id qđ effecerit, uile erit. Similiter de reliquis quoq; corporis partibus sentiendū est. Neq; enim pedes, neq; aliæ corporis partes, rectè sua munera perficient, dissuetudine laborē intercipiēte, si aliquādo subito laborare tentauerint. Similiter et dētes & oculi & cæteræ quoq; partes afficiētur. Nam & cubile præter cōsuetudinē, aut

ἐμποιεῖ. καὶ σκληρὴ παρὰ τὸ ἔθος. καὶ ὕπαιθρος εὐνὴ παρὰ τὸ ἔθος, σκληρύνει τὸ σῶμα. ἀτὰρ καὶ τὰ τῶν τοιῶνδε πάντων, ἀρκεῖ παραδείγματα γράψαι. εἰ γάρ τις ἕλκος λαβὼν ἐν κνήμῃ, μήτε λίην ἐπίκαιρον, μήτε λίην εὔηθες ὄν, καὶ μήτε ἄγαν δυσελκὴς ὤν, μήτε ἄγαν εὐελκής, αὐτίκα ἀρξάμενος ἐκ πρώτης κατακείμενος ἰητρεύοιτο, καὶ μηδαμῆ μετεωρίζοι τὸ σκέλος, ἀφλέγμαντος μὲν ἂν οὗτος εἴη καὶ ὑγιὴς πολλῷ θᾶσσον οὕτω γένοιτο, ἢ εἰ πλανώμενος ἰητρεύοιτο. εἰ μέν τοι πεμπταῖος, ἢ ἑκταῖος, ἢ καὶ

aut durum molestũ est: quanquã quod sub diuo præter consuetudinem stratũ est, corpus indurat. Porrò horũ omniũ satis fuerit exẽpla quædam perstringere. Esto sanè, quòd tibia cuiuspiam ulcere non omnino salubri laboret, qui neq; perdifficilem, neq; facilem omnino curationẽ admittat. Si prima protinus die, inter curationis uidelicet initia, sic iaceat, ut nequaquã crus eleuet, inflammationẽ haudquaquàm afficietur, multoq; citius bonæ ualetudini restituetur, quàm si inter curandum errorem cõmittat. quòd si à die quinto, aut sexto,

ἢ καὶ ἔτι ἀνωτέρω ἀναστὰς, ἐθέλοι προβαίνειν μᾶλλον ἂν πονέοι τότε, ἢ εἰ αὐτίκα ἐξ ἀρχῆς πλανώμενος ἰητρεύοιτο. εἰ δὲ καὶ πολλὰ ταλαιπωρήσειεν ἐξαπίνης, πολλῷ ἂν μᾶλλον πονέσειεν, ἢ ἐκείνως ἰητρευόμενος ταῦτα ταλαιπωρήσειεν ἐν ταύτῃσι τῇσιν ἡμέρῃσι. διὰ τέλεος οὖν μαρτυρεῖ ταῦτα πάντα ἀλλήλοισιν, ὅτι πάντα ἐξαπίνης μείζω πολλῷ τοῦ μετρίου μεταβαλλόμενα ἐπὶ τὰ καὶ ἐπὶ τὰ βλάπτει. πολλαπλασίη μὲν οὖν κατὰ κοιλίην ἡ βλάβη ἐστὶν, ἢν ἐκ πολλῆς κενεαγγείης, ἐξαπίνης πλέον τοῦ μετρίου

sexto, uel serius etiã surrexerit, & incedere conetur, magis dolebit, q̃ si protinus ab initio in curatione peccasset: si uerò subitò multũq; fatigetur, grauiori cruciabitur dolore, quã si per iam propositos dies inter curandum fuisset fatigatus. Itaque ex his omnibus perfectum licet colligere testimonium, quòd omnis subita mutatio, si modum excesserit, noxam inducit.

Vẽtriculus autem grauiter læditur, si ei posteaq̃ uehementer conciderunt uenæ, protinus immodicẽ

μετρίου προσαίρηται ἀτὰρ καὶ κατὰ τὸ ἄλλο σῶμα ἢν ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐξαίφνης ἐς πλείω πόνον ἔλθοι, πουλὺ πλείω βλαβείη, ἢ εἰ ἐκ πολλῆς ἐδωδῆς ἐς κενεαγγείην μεταβάλλοι, δεῖ μέντοι καὶ τὸ σῶμα τουτέοισιν ἐλινύειν. ❧ ἢν ἐκ πολλῆς ταλαιπωρίης ἐξαπίνης ἐς σχολήν τε καὶ ῥαθυμίην ἐμπέσῃ, δεῖ δὲ καὶ τουτέοισι τὴν κοιλίην ἐλινύειν πλήθεϊ βρώμης. ἢν δὲ μή, πόνον ἐν τῷ σώματι ἐμποιήσει, καὶ βάρος ὅλου τοῦ σώματος. ὁ δὴ οὖν πλεῖστός μοι λόγος γέγονε, περὶ τῆς μεταβολῆς τῆς

modicè quidpiã ingeratur. Sic reliquum quoq; corpus, si ex multa quiete subito ad uehementẽ laborem deducitur: magis lædetur, quàm ubi ex pleniore cibo ad uenarũ exinanitionẽ trãsmutantur. Illorũ etiãnũ corpora torpere necesse est, qui ex multa fatigatione, repẽte ad ignauiam secordiamq́ue sese conuertunt. Proinde uẽtriculos ipsorum, haud ita multo cibo exercere oportet. alioqui qui et dolore et grauitate totum corpus uexabitur. Cæterũ de immutatione uel ad hæc uel ad illa, lõgior fuit nobis ser

τῶν

περὶ τῆς διαίτης, καὶ ἐπὶ τὰ καὶ περὶ τά. ἐς πάντα μὲν οὖν, εὔχρηστον ταῦτα εἰδέναι. ἀτὰρ καὶ περὶ οὗ ὁ λόγος ἦν. ὅτι καὶ ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισιν ἐς τὰ ῥοφήματα μεταβάλλουσιν ἐκ τῆς κενεαγγείης. μεταβλητέον γὰρ ὡς ἐγὼ κελεύω ἤδη. ἔπειτα οὐ χρηστέον ῥοφήμασι, πρὶν ἢ νοῦσος πεπανθῇ, ἢ ἄλλο τι σημεῖον φανῇ, ἢ κατ' ἔντερον κενεαγγικόν, ἢ ἐρεθιστικόν, ἢ κατὰ τὰ ὑποχόνδρια ὁκοῖα γεγράψεται σημεῖα. ἀγρυπνίη ἰσχυρὴ, πόματα καὶ σιτία ὠμὰ καὶ ἀπεπτότερα ποιέει. καὶ ἡ περὶ τὰ ἕτερα αὖ μεταβολὴ, διαλύει σῶμα, καὶ ἑφθό-

mo, quòd huiuſmodi notitia, ad omne ferè negociū utilis eſt, præſertim ad hoc noſtrū propoſitum, quòd ſcilicet in acutis morbis à uenarū exinatione ad ſorbitionem tranſeūtes, permutationē à noſtris præceptis aberrare nō permittāt. Etenim nō eſt exhibēda ſorbitio donec maturus uideatur morbus, aut aliud ſignū, uel circa inteſtina, ut uacuatio, aut irritatio, uel circa præcordia apparuerit. Vehemēs uigilia, ut cruditatē incoctionēq;, tū ciborū tū potionis efficit, ſic in diuerſam partē trāſmutatio corpus reſoluit, et

τητα καὶ καρηβαρίην ἐμποιέει.

uelut decoctũ reddit, capitisq; grauitatem inducit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

Κῴου περὶ διαίτης ὀξέων βιβλίον τρίτον.

HIPPOCRATIS

Coi de ratione uictus in morbis acutis, Liber III.

DE VINO.

Γλυκὺν δὲ οἶνον, καὶ οἰνώδεα, καὶ λευκὸν, καὶ μέλανα, καὶ μελίκρητον, καὶ ὕδωρ, καὶ ὀξύμελι, τοῖσι δὲ σημαινόμενον, χρὴ διορίζειν ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισιν. ὁ μὲν γλυκὺς, ἧσσον ἐστὶ καρηβαρικώτερος τοῦ οἰνώδεος. καὶ ἧσσον φρενῶν

Igitur uinũ dulce, & uinosum, et album, et nigrũ, atq; aquã mulsam, & aquã, et oxymel, quantum ad acutos morbos ptinet, his ferè notis distinguere oportet. Dulce quidem uinũ, nõ adeò, ut uinosum, capiti grauitatẽ affert, & minus

φρενῶν ἅπτόμενον. ὃ διαχωρητικώτερος δή τι τοῦ ἑτέρου καὶ ἔντερον. μεγαλόσπλαγχνος, ἢ σπλήνος καὶ ἥπατος. οὐκ ἐπιτήδειος οὖν οὐδὲ τοῖσι πικροχόλοισι. ὃ γὰρ οὖν διψώδης τοῖσι γε τοιουτέοισιν ἐστίν. ἀτὰρ καὶ φυσώδης ἐντέρου τοῦ ἄνω. οὐ μὴν πολέμιός γε αὐτῷ ἐντέρῳ τῷ κάτω, ὡς κατὰ λόγον τῆς φύσης. καίτοι γε οὐ πάνυ πορίμη ἐστὶν, ἡ ἀπὸ τοῦ γλυκέος οἴνου φῦσα, ἀλλ᾽ ἐγχρονίζει περὶ ὑποχόνδρια. καὶ γὰρ οὖν ἧσσον οὗτος διουρητικός γίνεται τὸ ἐπίπαν τοῦ οἰνώδεος λευκοῦ. πτυάλου δὲ

minus tĕtat mentĕ, nec nullū aliud tā facilè per intestina descendit: sed iecur, et lienem in tumorem attollit: ac ne his quidē utile est, in quibus amara bilis exuperat. Nam & his sitim excitat, & superiorem intestinorum partem inflat: inferiori uerò intestino, quod ad flatus rationē attinet, non adeò infestum est. Sanè flatus, quem dulce uinū excitauit, non facilè permeat, sed in præcordijs diu commoratur. Vrinam omnino minus hoc, quā album uinosumq; ciere potest. At nullum aliud

efficacius

δὲ μᾶλλον ἀναγωγός ἐστι τοῦ ἑτέρου ὁ γλυκύς. καὶ οἷσι μὲν διψώδης ἐστὶ πινόμενος, ἧσσον ἂν τούτοισιν ἀνάγοι. ἢ ὁ ἕτερος οἶνος. οἷσι δὲ μὴ διψώδης, μᾶλλον ἀνάγοι ἂν τοῦ ἑτέρου. ὁ δὲ λευκὸς οἰνώδης οἶνος, ἐπῄνηται μὲν καὶ ἔψεκται, τὰ πλεῖστα καὶ τὰ μέγιστα ἤδη ἐν τῇ τοῦ γλυκέος οἴνου διηγήσει. ἐς δὲ κύστιν μᾶλλον πόριμος ἐὼν τοῦ ἑτέρου, καὶ διουρητικὸς καὶ καταῤῥηκτικὸς, αἰεὶ πολλὰ προσωφελέοι ἂν ἐν ταύτῃσι τῇσι νούσοισι. καὶ γὰρ εἰ πρὸς ἄλλα ἀνεπιτηδειότερος τοῦ ἑτέρου πέφυκεν, ἀλλ᾽ ὅμως ἡ κατὰ

efficacius promouet sputum, nisi quũ sitim induxerit, tum enim minus quàm cætera sputũ euocat. Vbi uerò nõ excitat sitim, omni alio efficacius screatum iuuat. Vini albi uinosi, tum laudes tum uituperationes, in dulci uini enarratione magna ex parte continentur: ipsum enim omni alio facilius ad uesicam trãsit, urinam ciet, magnumq; semper auxilium in his morbis afferre solet: quamuis enim, quod ad reliquos usus pertinet, ab alio uino superetur, quia tamẽ per uesicam

ᾳ κύστιν κάθαρσις ὑπ'
αὐτοῦ γινομένη, ξύνε-
ται ἢν προτρέπηται,
ὁκοῖον δεῖ. καλὰ μὲν ταῦ
τα τεκμήρια δεῖ, τῆς
περὶ οἴνου ὠφελίης καὶ
βλάβης, ὁκόσα ἀκα-
ταμάθητα ἦν, τοῖσιν
ἐμεῦ γεραιτέροισι. κιῤ-
ῥῷ δὲ οἴνῳ καὶ μέλα-
νι αὐστηρῷ ἐν ταύτῃσι
τῇσι νούσοισιν. ἐς τὰ
δὲ ἂν χρήσαιο, εἰ καρη
βαρίη μὲν μὴ ἐνείη, μὴ
δὲ φρενῶν ἅψις, μηδὲ
τὸ πτύελον κωλύοιτο
τῆς ἀνόδου, μὴ δὲ τὸ
οὖρον ἴσχοιτο. τὰ δια
χωρήματα δὲ πλαδα-
ρώτερα καὶ ξυσματώδε-
στερα εἴη. ἐν δὴ τοῖσι
τοιουτέοισι πρέπει ἂν μάλιστα μεταβάλλειν ἐκ τοῦ

uesicam pűrgat, magni-
ficè liberat, si exhibea-
tur ut oportet. Has igi-
tur de uini tũ usu, tum
noxa coniecturas, licet
perpulchræ sint, maio-
res nostri ignorauerũt.
Fuluũ uinum, et nigrum
austerum eũdem usum
habere censerem in acu
tis morbis, nisi capitis
grauitatem inducerent,
& mentem attingerẽt,
atque sputi urinæq; exi
tum impedirent. Cæte-
rum à uino albo, aliisq;
id genus nõ maximè ab
stinẽdum est, quum alui
excrementa, & mollia,
& ramentosa fuerint.
Id uerò

λευκοῦ, καὶ ὁκόσα του τέοισιν ἐμφερέα. προξυνιέναι δὲ δεῖ, ὅτι τὰ μὲν ἄνω πάντα καὶ τὰ κατὰ κύστιν, ἧσσον βλάψει, ἢν ὑδαρέστερος ᾖ. τὰ δὲ κατ' ἔντερον, καὶ μᾶλλον ὀνήσει, ἢν ἀκρατέστερος ᾖ.

Id uerò neminem latere debet, quòd superiores, & inferiores corporis partes, ut minus lædit uinum dilutum, ita meracius intestinis magis auxiliatur.

DE AQVA MVLSA.

Μελίκρητον δὲ πινόμενον διὰ πάσης τῆς νούσου ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισι, τὸ ἐπίπαν μὲν τοῖσι πικροχόλοισι καὶ μεγαλοσπλάγχνοισιν, ἧσσον ἐπιτήδειον, ἢ τοῖσιν οὐ τοιούτοισιν ἐσίν. διψῶδές γε μὴν, ἧσσον τοῦ γλυκέος οἴνου. πνεύμονός τε γὰρ, μαλθακτικόν ἐστι, καὶ

Aqua mulsa per totum morbi acuti decursum epota, his qui amara bile abūdant, & quibus tumida sunt uiscera, minus cõuenit: quanquàm ipsis non adeò ut uinum dulce, sitim exicat: pulmonem autem lenit,

καὶ πτυέλου ἀναγωγὸν μετρίως, καὶ βηχὸς παρηγορικόν. ἔχει γὰρ σμηγματῶδές τι, ὃ μᾶλλον τοῦ μετρίου καταγλισχαίνει τὸ πτύελον. ἔστι δὲ καὶ οὐρητικὸν μελίκρητον ἱκανῶς, ἢν μή τι τῶν ἀπὸ σπλάγχνων κωλύῃ. καὶ διαχωρητικὸν δὲ, κάτω χολωδέων. ἔστι μὲν ὅτε καλῶν. ἔστι δ' ὅτε κατακορεστέρων μᾶλλον τοῦ καιροῦ, καὶ ἀφρωδεστέρων. μᾶλλον δὲ τὸ τοιοῦτο τοῖσι χολώδεσί τε καὶ μεγαλοσπλάγχνοισι γίνεται. πτυάλου μὲν οὖν ἀναγωγὸν, καὶ πνεύμονος μάλθαξιν, τὸ ὑδαρέστερον μελίκρητον

lenit, ſputum mediocriter educit, tuſsientibus prodeſt, quippe quæ abſtergēdi facultatē obtinet, ſed plus uiſcoſitatis quàm oportunū ſit, ſputo inducit. Ciet urinam efficaciter, niſi uiſcerū aliquod obſtiterit: alui bilioſa excrementa educit, quæ interdū uitioſa ſunt, interdum magis quàm oportet, et exuperāt & ſpumant. Id uerò bilioſis maximè accidit, & his quib. intumeſcunt uiſcera. Aqua mulſa quo fuerit dilutior, eo efficaciorem euocandi ſputi uim obtinet atq; pulmonem reddit leniorem.

ποιέει μᾶλλον. τὰ μὲν γὰρ ἀφρώδεα διαχωρήματα καὶ μᾶλλον τοῦ καιροῦ κατακορέως χολώδεα, καὶ μᾶλλον θερμὰ, τὸ ἄκρητον μᾶλλον τοῦ ὑδαρέος ἄγει. τὸ δὲ γὰρ οὐδὲ διαχώρημα, ἔχει δὲ καὶ ἄλλα σίνεα μεγάλα. οὔτε γὰρ ἐξ ὑποχονδρίων καῦμα σβεννύει, ἀλλὰ ὁρμᾶ. δυσφορίην τε καὶ ῥιπτασμὸν τῶν μελέων ποιέει. ἑλκώδεά τε δὲ καὶ ἐντέρων καὶ ἕδρης. ἀλεξιτήρια δὲ τούτων, γεγράψεται. ἄνευ μὲν τῶν ῥοφημάτων μελικρήτῳ χρεώμενος ἀντ' ἄλλου ποτοῦ ἐν ταύτῃσι τῇσι νούσοισι, πολλὰ ἂν

Quæ uerò minus diluta est, alui spumosa excremēta, & supra modum biliosa, & calidiora magis quā dilutior ducit, quamuis alias præterea noxas inferāt huiusmodi excrementa. Neque enim præcordiorum ardorē extingunt, sed excitant, efficiūtq; ut difficulter morbū sustineat æger, & membra hincinde deijciat: intestina etiam, & anum ulcerāt. Quibus uerò auxilijs ea curare oporteat, postea explicabimus. Igitur si in huiusmodi morbis, quis aqua mulsa, pro alia potione, posthabitis sorbitionibus utatur, is ut

ἂν εὐτυχοίης, καὶ οὐκ ἂν πολλὰ ἀτυχοίης. οἷσι δὲ δοτέον, καὶ οἷσι μὴ δοτέον, τὰ μέγιστα εἴρηται, καὶ δι᾽ ἃ οὐ δοτέον. κατέγνωσται δὲ μελίκρητον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὡς καταγυιοῖ τοὺς πίνοντας, καὶ διὰ τοῦτο ταχυθάνατον εἶναι νενόμισται. ἐκλήθη δὲ τοῦτο, διὰ τοὺς ἀποκαρτερέοντας. ἔνιοι γὰρ μελικρήτῳ μόνῳ χρέονται ποτῷ, ὡς τοιοῦδε δῆθεν ἐόντος. τὸ δὲ οὐ πάντάπασιν ὧδε ἔχει. ἀλλ᾽ ὕδατος μὲν πολλῷ ἰσχυρότερόν ἐστι πινόμενον μοῦνον, ἢν μὴ ἐκταράσσῃ τὴν κοιλίην. ἀτὰρ καὶ οἴνου λευκοῦ, καὶ λεπτοῦ, καὶ ὀλιγοφόρου,

ut multa felicißimè consequetur, ita ferè nunquam sua spe frustrabitur. Ergo quibus dāda uel inhibēda sit, uel quas ob causas ab ea tēperandū sit, magna ex parte iam dictū est. Sed dānauerunt nōnulli aquā mulsam, quod bibentiū uires frangat, maturamq; mortem citet. Cui errori occasionem dederunt hi, qui mortē sibi fame cōsciuerunt. Sunt enim nōnulli qui aqua mulsa perinde ac si huiusmodi quandā uim habeat, utuntur, sed id perpetuū nō est: quippe per se potui data, nisi uentrē turbauerit, aqua lōgè ualētior est. Quin etiam uino albo tenui, imbecillo,

γοφόρου, καὶ ἀνόσμου, ἡ μὲν ἰσχυρότερον, ἡ δὲ, ἀσθενέστερον. μέγα μὲν διαφέρει καὶ οἴνου καὶ μέλιτος ἀκρητότης ἐς ἰσχὺν ἀμφοῖν. ὅμως τοίνυν εἰ καὶ διπλάσιον μέτρον οἴνου καὶ ἀκρήτου πίνοι τις, ἢ ὁκόσον μέλι ἐκλείχοι, πολλῷ ἂν δήπου ἰσχυρότερος εἴη ὑπὸ τοῦ μέλιτος μοῦνον. εἰ μὴ ταράσσοι τὴν κοιλίην. πολλαπλάσιον γὰρ καὶ τὸ κόπριον διεξίη ἂν αὐτέῳ. εἰ μέν τοι ῥοφήματι χρέοιτο πτισάνῃ, ἐπιπίνοι δὲ μελίκρητον ἄγαν, πλησμονῶδες ἂν εἴη. καὶ φυσῶδες. καὶ τοῖσι κατὰ τὰ ὑποχόνδρια σπλάγ

imbecillo, nõ odoro, interdum ualentior imbecillior deprehenditur. Etenim uini mellisq; puri, si utriusque uim consyderaueris, magna est differentia. Nam si duplo plus uini quispiã biberit, quàm linxerit mellis, longè plus uirium à melle, modo uentrẽ non turbauerit, cõsequetur, uel hoc argumẽto, quòd plus subinde stercoris deijciet. Aqua mulsa à ptisanæ sorbitione epota, uehemẽter replet, et inflat, uisceraq; in præcordijs

σπλάγχνοισιν, ὀξύμφορον. προπινόμενον μὲν πρὸ ῥοφήματος μελίκρητον, οὐ βλάπτει ὅκως μεταπινόμενον, ἀλλά τι καὶ ὠφελέει. ἑφθὸν δὲ μελίκρητον ἰδέειν μὲν, πολλῷ κάλλιον τοῦ ὠμοῦ. λαμπρὸν γὰρ καὶ λεπτὸν, καὶ λευκὸν, καὶ διαφανὲς γίγνεται. ἀρετὴν δὲ ἥν τινα αὐτέω προσθέω διαφέρουσάν τι τοῦ ὠμοῦ, οὐκ ἔχω. οὔτε γὰρ ἥδιόν ἐστι τοῦ ὠμοῦ. ἢν τυγχάνοι γε τὸ μέλι καλὸν ἐόν, ἀσθενέστερον μέντοι γε τοῦ ὠμοῦ, καὶ ἀκοπρωδέστερόν ἐστιν. ὧν οὐδ' ἕτερον εἰς τι μωρίην προσδέεται μελίκρητον. ἔγχιστα δὲ χρηστέον

cordijs lędit. Ante sorbitionem autem assumpta non solum nõ adeò lędit, uerũetiam interdũ magnificè prodest. Coctum mel, aspicientibus quidem longè praestantius crudo uidetur: est enim spendidum, tenue, candidum & perspicuum: sed quibus ab eo uiribus differat equidem non intelligo. Neque enim, si mel bonum fuerit, crudo suauius est & minus ab eo stercoris descẽdit, quanquã neutro horum ad aquae mulsae probationem indigemus. Aliquando tamen

χρηστέον αὐτῷ τοιῷδε ἐόντι, εἰ τὸ μέλι τυγχάνοι πονηρὸν ἐὸν, καὶ ἀκάθαρτον, καὶ μέλαν, καὶ μὴ εὐῶδες. ἀφέλοιτο γὰρ ἂν ἡ ἕψησις τῶν κακοτήτων, αὐτέων τὰ πλείονα τοῦ αἴσχεος.

tamen cocto melle utendũ, maximè si uitiosum, impurũ, nigrũ, & haud iucundi odoris mel fuerit: siquidẽ plurima huiusmodi turpitudinis uitia coctio tollit.

DE OXYMELITE.

Τὸ δὲ ὀξύμελι καλεόμενον ποτὸν, πολλαχοῦ ἂν εὔχρηστον ἐν ταύτῃσι τῇσιν νούσοισιν εὑρήσεις ἐόν. καὶ γὰρ πτυάλου ἀναγωγόν ἐστι, καὶ εὔπνοον. καιροὺς μὲν τοιούσδε ἔχει. τὸ μὲν γὰρ κάρτα ὀξὺ, οὐδὲν ἂν μέζον ποιήσειε πρὸς τὰ πτύελα τὰ μὴ ῥηϊδίως ἀνιόντα.

Potionẽ ex oxymelle *uocato, sæpenumero utilem inuenies in his morbis: siquidem sputũ educit, spiritũq; reddit faciliorem.* Atq; *hæ sunt eius occasiones.* Quòd *si uehementer fuerit acidum, modum in sputis quæ nõ facilè reddũtur*

ἀνιόντα. εἰ γὰρ ἀνάγοι μὲν τὰ ἐγκέρχνοντα, καὶ ὄλισθον ἐμποιήσειεν, καὶ ὥσπερ διαπτερώσειε τὸν βρόγχον, πάνυ ὀνήσειεν ἂν τὸν πλεύμονα. μαλθακτικὸν γὰρ αὐτέω. καὶ εἰ μὲν ταῦτα συγκυρήσειεν, μεγάλην ἂν ὠφελείην ποιήσειεν. ἔστι δ' ὅτε τὸ κάρτα ὀξὺ, οὐκ ἐκράτησε τῆς ἀναγωγῆς τοῦ πτυέλου, ἀλλὰ προσεγλίσχρηνέ τε καὶ ἔβλαψε. μάλιστα δὲ τοῦτο πάσχουσιν, οἵπερ καὶ ἄλλως ὀλέθριοί εἰσι καὶ ἀδύνατοι βήσσειν τε καὶ ἀποχρέμπτεσθαι τὰ ἐνεχόμενα. ἐς μὲν οὖν τόδε προσεκμαίρεσθαι χρὴ τὴν ῥώμην τοῦ κάμνοντος,

non seruabit. Etenim si retenta educeret, gutturq; ipsum leue & lubricũ redderet, pulmonem haud mediocriter iuuaret, utpote q molliẽdi uim obtineret: quæ si cõtingerent, inter maxima nimirũ esset auxilia numerandũ: sed euenit interdum, quum usq; adeò acutũ fuerit, ut nõ solũ nõ poßit sputũ educere, uerumetiam uiscosius ipsum efficiat atque submergat. Sanè illi potißimum sic afficiuntur, qui alioqui pernicioso morbo laborantes, neq; tusses, neque ea quæ intus continentur screare possunt. His itaque sic se habẽtibus, ægri uires perpendere,

κάμνοντος, κἢν ἐλπίδα ἔχῃ διδόναι διδόναι δὲ ἣν δίδως, ἀκροχλίαρον. καὶ κατ' ὀλίγον τὸ πιόνδε, καὶ μὴ λάβρως, τὸ μέν τοι ὀλίγον ἔποξυ. ὑγραίνει μὲν τὸ στόμα καὶ φάρυγγα. ἀναγωγὸν δὲ πτυέλου ἐστὶ καὶ ἄδιψον. ὑποχονδρίῳ δὲ, καὶ σπλάγχνοισι, καὶ τοῖσι ταύτῃσιν εὐμενές. καὶ γὰρ τὰς ἀπὸ μέλιτος βλάβας ταύτας κωλύει. τὸ γὰρ χολῶδες ἐν μέλιτι κολάζεται. ἔστι δὲ καὶ φυσέων καταῤῥηκτικόν. καὶ ἐς οὔρησιν προτρεπτικόν. ἐντέρου μέν τοι, τῷ κάτω μέρει πλαδαρώτερον, καὶ ξύσματα ἐμποιεῖ. ἔστι δὲ

ὅτε

perpēdere, & si adhuc in spe fuerit, tum dare ipsum oportet, quū uerò dare decreueris, ut perquàm tepidū sit studendum est, ac neq; affatim, sed paulatim exhibendum est. Vbi uerò nō adeò fuerit acidū, os & fauces humectat, sputum euocat, sitim cōpescit, præcordijs, uisceribus, cæterisq; id genus partibus amicum est. Etenim mellis, quas prædiximus, noxas prohibet: quippe quod in melle biliosum est, ita reprimitur: flatus præterea illud quidem discutit, et urinā ciet: sed intestini partē imam laxat, & ramēta elicit. Atqui

in

ὅτε καὶ φλαῦρον τὸ ποτὸν ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισι γίνεται, μάλιστα μὲν ὅτι φῦσαν κωλύει περαιοῦσθαι, ἀλλὰ πάλιν διαδρομέειν ποιέει· ἔτι δὲ καὶ ἄλλως γυιοῖ, καὶ τὰ ἀκρωτήρια ψύχει. ταύτην καὶ οἶδα μούνην διὰ ὀξυμέλιτος γινομένην βλάβην, ἥτις καὶ ἀξίη γραφῆς. ὀλίγον δὲ τοῦ τοιοῦδε ποτοῦ, νυκτὸς μὲν καὶ νήστει πρὸ ῥοφήματος ἐπιτήδειον προπίνεσθαι· ἀτὰρ καὶ ὁκόταν πολὺ μετὰ ῥόφημα ᾖ, οὐδὲν κωλύει πίνειν. τοῖσι δὲ ποτῷ μούνῳ διαιτωμένοισιν ἄνευ ῥοφημάτων, διὰ τόδε οὐκ ἐπιτήδειόν ἐστιν αἰεὶ, καὶ

in acutis morbis inutiliter nonnunquàm exhibetur: præcipuè uerò, quia non solum flatum cohibet, uerum rursus ipsum reuerti cogit, uires frangit, & membrorum extremas partes infrigidat. Atq; hæ sunt, quas equidem nouerim, aceti mulsi noxæ, haud indignæ quæ literis prodantur. Huius quidem potionis paulum noctu, ac ieiuno, ante uidelicet sorbitionem, rectè propinatur: quanquam nihil prohibet ipsam à sorbitione quoq; bibere, modo longum interuenitat spacium. Porrò qui in uictus ratione sola potione, posthabitis sorbitionib. utuntur, iis ipsum non semper

καὶ διὰ παντὸς χρέεσθαι ἴστω, μάλιστα μὲν διὰ ξύσιν ἢ τρηχυσμὸν τοῦ ἐντέρου. ἀκόπρῳ γὰρ ἐόντι, μᾶλλον ἐμποιέει ἄν. καὶ ταῦτα κενεαγγείης παρεούσης. ἔπειτα δὲ καὶ τὸ μελίκρητον τῆς ἰσχύος, ἀφαιρέοιτο ἄν. ἢν μέντοι ἀρήγειν φαίνηται πρὸς τὴν ξύμπασαν νοῦσον, πολλῷ ποτῷ τούτῳ χρέεσθαι, ὀλίγον χρὴ τοῦ ὄξεος παραχέειν, ὅσον μοῦνον γινώσκεσθαι. οὕτω γὰρ καὶ ἃ φιλέει βλάπτειν, ἥκιστα ἂν βλάπτοι, καὶ ἃ δεῖται προσωφελέειν, προσωφελοίη ἄν. ἐν κεφαλαίῳ δ' εἰρῆσθαι. αἱ ἀπὸ ὄξεος ὀξύτητες πικροχόλοισι μᾶλλον, ἢ μελαγ-

exhibere conuenit, uel ob hãc maximè causam, quòd intestina abradit, & exasperat, utpote tũ nihil stercoris continentia, & quidẽ uacuis iam uenis, atque fractis ab aqua mulsa uirib. Qđ si per uniuersum morbi decursum, ab hac potione, eaq; multa, præsidiũ aliquod expectaueris, paulũ aceti infunde, tantum uidelicet ut gustanti duntaxat sensum moueat: sic enim citra noxam, debita auxilia præstabit. Cæterũ acuta uis aceti, ut summatim dicã, his magis quibus amara, quàm quibus atra bilis

μελαγχολικοῖσι ξυμφέρουσι. τὰ μὲν γὰρ πικρὰ διαλύεται, καὶ ἐκφλεγματοῦται, μετεωριζόμενα ὑπ' αὐτέου. τὰ δὲ μέλανα ζυμοῦται, καὶ μετεωρίζεται, καὶ πολλαπλασιοῦται. ἀναγωγὸν μὲν γὰρ μελάνων, ὄξος. γυναιξὶ δὲ τὸ ἐπίπαν, πολεμιώτατον, ἢ ἀνδράσιν ὄξος. ὑστεραλγὲς γάρ ἐστι.

bilis exuperat, conferre solet: quippe amara ab ipso dissoluũtur, & agitantur, ac in pituitã degenerant. Atra uerò bilis in massam attollitur, & multiplicatur. Nam acetum atram bilem parit. Mulieribus autẽ longè magis quàm uiris aduersatur, utpote q uterum dolore cruciat.

DE AQVA.

Ὕδατι δὲ ποτῷ ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισιν ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔχω ἔργον ὅτι προσθῶ. οὔτε γὰρ βηχὸς παρηγορικὸν ἐστὶν ἐν τοῖσι πλευμονικοῖσιν, οὔτε πτυέλου ἀναγω-

Aqua in acutis morbis potui datur, nec aliud ab ea præsidium petendum censeo. Neque enim in peripneumonia tußim sedat: nec est alia potio, quæ minus spu-

tum

ἀναγωγόν, ἀλλ' ἧσσον τῶν ἄλλων, εἴτις διὰ παντὸς ὕδατι ποτῷ χρέοιτο. μεσηγὺ μέντοι ὀξυμέλιτος καὶ μελικρήτου ὕδωρ ἐπιῤῥοφεόμενον ὀλίγον, πτύελον ἀναγωγόν ἐστι, διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς ποιότητος τῶν ποτῶν. πλημμυρίδα γάρ τινα ἐμποιέει. ἄλλως δὲ οὔτε δίψαν παύει, ἀλλ' ἐπιπικραίνει. χολῶδες γὰρ φύσει χολώδεσι. καὶ τῷ ὑποχονδρίῳ κακόν. καὶ κάκιστον, ἑωυτοῦ, καὶ χολωδέστατον καὶ φιλαδυναμώτατον, ὅταν ἐς κενεότητα ἐσέλθη. καὶ σπληνὸς δὲ αὐξητικόν, καὶ ἥπατός ἐστιν, ὁκόταν πεπυρωμένον

tum producat, si crebro quis eam biberit. Sanè si inter oxymel & aquã mulsam, aqua modicè bibatur, sputum euocat: siquidem potionũ qualitatem, facta inundatione transmutat: alioqui neq; sitim sedat, sed amarescit: bilẽ etiã parit in his qui suapte natura biliosi sunt, praecordijs infesta est. Quum uerò uacuo etiã dum uentriculo ingeritur, ut longè pessima, & summè biliosa redditur, ita uires maximè prosternit. Lienem & iecur, ubi inflammatio

μέλανος ἢ. καὶ ἐγκλυδαστικόν τί ἐστι ἐπιπολαστικόν. βραδυπορόν τε γάρ ἐστι διὰ τὸ, ὑπόψυχρον καὶ ἄπεπτον εἶναι. καὶ οὔτε διαχωρητικὸν, οὔτε διουρητικόν. προσβλάπτει δέ τι καὶ διὰ τόδε, ὅτι ἄκοπρόν ἐστι φύσει. ἢν δὲ δὴ καὶ ποδῶν ψυχρῶν ποτὲ ἐόντων ποθῇ, πάντα ταῦτα πολλαπλασίως βλάπτει, ἐς ὅ,τι ἂν αὐτέων ὁρμήσῃ. ὑποπτεύσαντι μέν τοι ἐν ταύτῃσι τῇσι νούσοισιν ἢ καρηβαρίην ἰσχυρὴν, ἢ φρενῶν ἅψιν, παντάπασιν οἴνου ἀποσχετέον.

tio infestat, attollit, fluctuat, supernatat, tarde transmittitur, utpote frigida, & coctu dfficilis, non ducit aluũ, nec ciet urinam: atq; ex eo quoque uitiosa est, q̃ stercoris suapte natura expers est. Quòd si refrigeratis aliquãdo pedib. quis eã biberit, ex iã propositis noxis omnib. illa multo grauius ipsum afficiet, ad q̃ fuerit procliuior. Vbi uerò in huiusmodi morbis timueris, ne uel caput uehementer grauetur, uel mens tẽtetur, tum uel aquam uel uinum aquosum, &

ὕδατι δὲ ἐν τῷ τοιῷδε χρηστέον, ἢ ὑδαρέα

καὶ λευκὸμ παντελῶς ποτέομ οἶνομ, καὶ ἄοσμομ παντάπασι, καὶ μετὰ τὴμ πόσιμ αὐτοῦ, ὕδωρ μεταποτέομ ὀλίγομ. οὕτω γὰρ ἂμ ἧσσομ τὸ ἀπὸ τοῦ οἴνου μένος ἅπτοιτο τῆς κεφαλῆς καὶ γνώμης. ἐμ οἷσι δὲ μάλιστα αὐτῶν, ὕδατι ποτῷ χρηστέομ. καὶ ὁκότε πολλῷ κάρτα. καὶ ὅκου μετρίῳ. καὶ ὅκου ψυχρῷ. καὶ ὅκου θερμῷ, τὰ μὲν που, πρόσθεμ εἴρεαται. τὰ δὲ, ἐμ αὐτέοισι τοῖσι καιροῖσι, ῥηθήσεται. περὶ δὲ τῶν ἄλλωμ ποτῶν, οἷομ τὸ κρίθινομ. καὶ τὰ ἀπὸ χλοίης ποιεύμενα. καὶ τὰ ἀπὸ σταφίδος, καὶ στεμφύλωμ, καὶ πυρῶμ,

& album, & haudquaquàm odorum exhibere oportet: deinde paulum aquæ superbibere. Sic enim uini potentia non tam facilè caput et mentem attinget. Sed in quibus affectibus, aqua potui danda sit, & quãdo plurima, & quando modica, ac ubi frigida, & ubi calida, partim iam diximus, partim uerò suo loco dicemus. Cæterum de potionibus quæ fiunt ex hordeo, herbis, uua, uel eius corticibus, tritico,

πυρῶν, καὶ κνίκου, καὶ μύρτων, καὶ ῥοιῆς, καὶ τῶν ἄλλων, ὅτε δὴ ἄντινος αὐτέων καιρὸς ᾖ χρέεσθαι, γέγραπται παρ' αὐτῷ τῷ νουσήματι, ὅκως τε καὶ τ' ἄλλα τῶν συνθέτων φαρμάκων.

tritico, cneco, myrtis, malo punico, uel ex alijs quoq; rebus, quãdo ipsis uti conueniat, seorsum à singulis morbis dicemus, ad quem locũ composita quoque medicamenta seruamus.

DE BALNEIS.

Λουτρὸν δὲ συχνοῖσι τῶν νουσημάτων ἀρήγοι ἂν χρεομένοισιν, ἐς τὰ μὲν ξυνεχέως, ἐς τὰ δ' οὔ. ἔστι δὲ ὅτε ἧσσον χρηστέον, διὰ τὴν ἀπαρασκευασίην τῶν ἀνθρώπων. ἐν ὀλίγῃσι γὰρ οἰκίῃσι παρεσκεύασαι τὰ ἄρμενα, καὶ οἱ θεραπεύοντες ὡς δεῖ. εἰ δὲ μὴ παγκάλως λούοιτο

Lauacri usus in plerisq; morbis cõfert, idq; in alijs quidem morbis perpetuũ est, in alijs minimè. Sed raro utuntur eo homines, quòd ipsum præparare nesciunt, qppe in paucis admodũ domibus, uel instrumenta uel ministri apti inueniuntur: et nisi exacta cura inter lauãdũ adhibeatur, haud mediocre pro

λούοιτο, βλάπτοιτ' ἂν οὐ σμικρά. καὶ γὰρ σκέπης ἀκάπνου δεῖ καὶ ὕδατος διαψιλέος. καὶ τοῦ λουτροῦ συχνοῦ, καὶ μὴ λίην λάβρου, ἢν γε μὴ οὕτω δέοι. καὶ μᾶλλον μὲν μὴ σμήχεσθαι. ἢν δὲ σμήχηται, θερμῷ χρέεσθαι αὐτέῳ, καὶ πολλαπλασίῳ, ἢ ὡς νομίζεται, σμήγματι. καὶ προσκαταχεῖσθαι μὴ ὀλίγῳ. καὶ ταχέως μετακαταχεῖσθαι. δεῖ δὲ καὶ τῆς ὁδοῦ βραχείης ἐς τὴν πύελον. καὶ ἐς εὐέμβατον, καὶ ἐς εὐέκβατον. εἶναι δὲ καὶ τὸν λουόμενον κόσμιον, καὶ σιγηλὸν, καὶ μηδὲν αὐτὸν προσεξεργάζεσθαι, ἀλλ' ἄλλους καὶ

καταχέειν

à lauacro malũ. Etenim tegmine indiget æger cui ſumus non accedat: itẽ aquæ abundantia & creba lotione, ſed quæ nõ ſit impetuoſa, niſi res ipſa ita exigere uideatur. Ac neq; abſtergere eũ oportet: quod ſi abſterſionis uſus aliquando inciderit, calorifico aliquo, eodẽq; multiplici ſmegmate, pro ipſius cõſuetudine, utendũ eſt. Perfundere uerò celeriter multã aquam oportet. Via ad ſoliũ breuis ſit, ut & acceſſũ, et exitũ faciliorẽ præbeat. Is uerò ꝗ cluitur decẽtem cõpoſitũq; gerat corporis habitũ, atq; taceat, ac ne ipſe quidẽ quicq̃ fa-

ciat,

καταχέειν, καὶ σμήχειν· καὶ μετακεράσματα πολλὰ ἡτοιμᾶσθαι. καὶ τὰς ἐπαντλήσιας ταχείας ποιέεσθαι. καὶ σπόγγοις χρέεσθαι ἀντὶ στλεγγίδος. καὶ ἄγαν ξηρὸν χρέεσθαι τὸ σῶμα. κεφαλὴν μὲν τοι ἀνεξηράνθαι χρὴ ὡς οἷόν τε μάλιστα, ὑπὸ σπόγγου ἐκμασσομένην. καὶ μὴ διαψύχεσθαι τὰ ἄκρεα, μήτε τὴν κεφαλὴν, μήτε τὸ ἄλλο σῶμα. καὶ μήτε νεοῤῥόφητον, μήτε νεόποτον λούεσθαι. μὴ δὲ ῥοφέειν. μὴ δὲ πίνειν ταχὺ μετὰ τὸ λουτρόν. μέγα μέντοι μέρος χρὴ νέμειν τῷ κάμνοντι, ἢ ὑγιαίνων ἦ φιλόλουτρος

ciat, sed alij perfundāt et abstergāt: deinde tē-peraturas multas praeparēt, & celeriter pfusiones ipsas expediant. Spongia p strigili utantur, uehementer exiccatū nō ungāt. Caput adhibita spōgia tergendū, et quantū maximè fieri potest, siccandū est. Extremae membrorū partes, et caput, ac reliquū quoque corpus, à frigoris iniuria tueri debet. Neq; lauacro cōmittēdus est is, q nup uel sorbitionē uel potionē sumpsit: ac à lauacro quidē ilicò uel sorbere, uel bibere cōuenit. Magnopere tamen laboranti indulgendum est, si quū bona adhuc esset ualetudine, uel amauit

ἄγαν, καὶ εἰθισμένος λούεσθαι. καὶ γὰρ ποθέουσι μᾶλλον οἱ τοιοῦτοι, καὶ ὠφελέονται λουσάμενοι, καὶ βλάπτονται μὴ λουσάμενοι. ἁρμόζει δὲ ἐν περιπλευμονίῃσι μᾶλλον, ἢ ἐν καύσοισι τουπίπαν. καὶ γὰρ ὀδύνης τῆς κατὰ πλευρὴν, καὶ στήθεα, καὶ μετάφρενον, παρηγορικόν ἐστι τὸ λουτρόν. καὶ πτυέλου πεπαντικὸν, καὶ ἀνάγωγον. καὶ εὔπνοον, καὶ ἄκοπον. μαλθακτικὸν γὰρ καὶ ἄρθρων, καὶ τοῦ ἐπιπολαίου δέρματος. καὶ οὐρητικὸν δέ. καὶ καρηβαρίην λύει. καὶ ῥῖνας ὑγραίνει. ἀγαθὰ μὲν οὖν λουτρῷ τοσαῦτα πάρεστιν

lauacrum, uel elui cõsueuit. Quippe qui maiore lauacri desyderio tenentur, ij maius inde præsidium ferunt, adeò quòd læduntur quoq;, nisi lauentur. Peripneumoniæ magis quàm ardoribus auxiliatur lauacrũ: nanque lateris, pectoris, & dorsi dolorem mitigat, sputũ maturat, & educit, spiritũ facilem reddit, fatigationem lenit, articulos, & ambiẽtem cutẽ emollit, urinã ciet, capitis grauitatẽ soluit, nares humectat. Tanta ex lauacro proueniunt cõmoda, quibus nimirũ omnibus

ὧν

ὧν πάντων δεῖ. ἢν μὲν
γάρ τι τῆς παρασκευῆς ἐν-
δεέα τις ἢ ἑνὸς ἢ πλειό-
νων, κίνδυνος μὴ λυ-
σιτελέειν τὸ λουτρὸν,
ἀλλὰ μᾶλλον βλά-
πτειν. ἓν γὰρ ἕκαστον αὐ-
τέων, μεγάλην φέρει
τὴν βλάβην, μὴ παρα-
σκευασθὲν ὑπὸ τῶν ὑ-
πουργῶν, ὡς δεῖ. ἥκι-
στα δὲ λούειν, καιρὸς,
οἷσιν ἡ κοιλίη ὑγροτέ-
ρη τοῦ καιροῦ ἐν τῇσι
νούσοισιν. ἀτὰρ οὐδὲ
οἷσιν ἕστηκε μᾶλλον τοῦ
καιροῦ, καὶ μὴ προε-
ληλύθει. ἀλλ' οὐδὲ τοὺς
γεγυωμένους χρὴ λού-
ειν οὐδὲ δὴ τοὺς ἀσώ-
δεας, ἢ ἐμετικούς.
οὐδὲ τοὺς ἐπανερευγο-
μένους χολῶδες. οὐδὲ τοὺς ἐκ ῥινῶν αἱμορραγέ-

omnib. indigemus. Qđ
ſi in apparatu, uel in re
unica uel pluribus quo=
que peccatū inciderit,
tantum abeſt ut proſit,
ut etiã noceat: nam quic
quid à miniſtris impro=
bè præparatū eſt, id ci=
tra noxam eſſe non po=
teſt. Qui per morbos
citatiore ſunt aluo quã
fuerit opportunum, aut
quibus ſupra modū al=
uus aſtricta, non duci=
tur, ij lauacro committi
non debent, ac neque ij,
quibus imbecillæ ſunt ui
res, aut qui faſtidio, aut
uomitione affecti ſunt,
aut qui bilioſa ructant,
aut quib. ſanguis è nari
bus

γέοντας, εἰ μὴ ἔλασσον τοῦ καιροῦ ῥέοι. τοὺς δὲ καιροὺς εἰδέναι. ἢν δὲ ἔλασσον τοῦ καιροῦ ῥέοι, λούειν. ἤν τε ὅλον τὸ σῶμα πρὸς τὰ ἄλλα ἀῤῥήγῃ, ἤν τε τὴν κεφαλὴν μοῦνον. ἢν οὖν αἱ παρασκευαὶ ἔωσιν ἐπιτήδειοι, καὶ ὁ κάμνων μέλλῃ εὖ δέξασθαι τὸ λουτρόν, λούειν χρὴ ἑκάστης ἡμέρης. τοὺς δὲ φιλολουτρέοντας καὶ δὶς τῆς ἡμέρης εἰ λούοις, οὐδὲν ἂν ἁμάρτοις. χρέεσθαι δὲ λουτροῖσι, τοῖσιν ὅλῃσι πτισάνῃσι χρωμένοισι, πολὺ μᾶλλον ἐνδέχεται, ἢ τοῖσι χυλῷ μοῦνον χρεομένοισι. ἐνδέχεται δὲ καὶ τούτοισι ἐνίοτε,

ἥκιστα

bus profluit nisi minus, quā occasio expetit: effluat. Nec ignorare debes occasiones. Etenim si occasiōis respectu, exiguus est fluor, abluēdus est æger, siue uniuersum corpus, siue caput, duntaxat, ita iuuari uideatur. Igitur si singula cōmodè parata sunt, si æger citra noxā lauacrū subire potest: quotidie lauādus est. Qd' si præterea lauacro delectatur, cū si bis quoq; laueris, nō lædes. Satius uerò est eos lauacro uti, q integrā ptisanā, q̃ qui solū cremorē eius assumunt: & si his quoque nōnunquâm usui est. Qui uerò potu duntaxat utuntur,

minimè

ἥκιστα δὲ καὶ τοῖσι ποτῷ μούνῳ χρεομένοισιν. ἔστι δὲ καὶ οἷσι τούτων ἐνδέχεται τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ τοῖσι προγεγραμμένοισιν οὕς τε μέλλει λουτρὸν ὠφελέειν, ἐν ἑκάστοισι τῶν τρόπων τῆς διαίτης, οὕς τε μή. οἷσι μὲν γὰρ προσδέεταί τινος ἑκάστα τουτέων, ὁκόσα λουτρὸν ἀγαθὰ ποιέει, λούειν, καὶ ὅσα ἂν λουτρῷ ὠφελέονται. οἷσι δὲ τουτέων μηδενὸς προσδεῖ καὶ πρόσεστιν αὐτέοισι τῶν σημείων, ἐφ' οἷσι λούεσθαι ξυμφέρει, οὐ δεῖ λούειν.

minimè lauacrum subeant, quanquàm horum nonnulli ab ipso arcendi interdum non sunt. Conijcere itaque oportet ex his quæ suprà demõstrauimus, quibus lauacrum, & in quo uictus genere, auxiliari poßit necne: si enim q̄d piam eorum quæ ad lauacri bonitatem pertinent, deest, quãuus nonnihil præsidij à lauacro speraueris, lauari tamẽ non oportet. Quòd si nihil horum deest, uideaturq; ex notis quibusdã usui fore, tum lauari conuenit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ Κώου περὶ διαίτης ὀξέων βιβλίον τέταρτον.

HIPPOCRATIS Coi de ratione uictus in morbis acutis, Liber IIII.

DE ARDORE.

Αῦσος δὲ γίνεται, ὁκόταν ἀναξηρανθέντα τὰ φλέβια ἐν θερινῇ ὥρῃ, ἐπισπάσηται δριμέας καὶ χολώδεας ἰχῶρας ἐς ἑωυτά. καὶ πυρετὸς πολὺς ἴσχει. τό, τε σῶμα ὡς ὑπὸ ὀστεοκόπου ἐχόμενον, κοπιᾷ καὶ ἀλγέει. γίνεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ, καὶ ἐκ πορείας μακρῆς, καὶ δίψεος μακροῦ, ὁκόταν ἀναξηρανθέντα

Enæ æſtiuo tempore exiccatæ auellũt ad ſeſe acrẽ biloſamq́; ſaniem. Vnde & uehemens febris oritur, & corpus fatigatione oppreſſũ laborat et dolet. Accidit autẽ magna ex parte, & ob longa itinera, & diutinã ſitim, quũ exiccatæ

θέντα τὰ φλέβια, δριμέα καὶ θερμὰ ῥεύματα ἐπισπάσηται. γίνεται δὲ ἡ γλῶσσα τρηχείη, καὶ ξηρὴ, καὶ μέλαινα κάρτα. καὶ τὰ περὶ τὴν νηδὺν δακνόμενος ἀλγέει. τά τε ὑποχωρήματα ἔξυγρά καὶ ὠχρὰ γίνεται. καὶ δίψαι σφοδραὶ ἔνεισι. καὶ ἀγρυπνίη. ἐνίοτε δὲ καὶ παραλλάξιες φρενῶν. τῷ τοιῷδε δὲ διδοῦ πίνειν, ὕδωρ τὲ καὶ μελίκρητον ἑφθὸν, ὁκόσον ἐθέλῃ. κἢν πικρὸν τὸ στόμα γίνηται, ἐμέειν ξυμφέρει. καὶ τὴν κοιλίην ὑποκλύσαι. ἢν δὲ μὴ πρὸς ταῦτα λύηται, γάλα ὄνου

exiccatæ uenæ, acres, calidas'que fluxiones alliciunt: quocirca lingua fit ſcabra, arida, et prænigra: uenter torminibus cruciatur: alui ſedimina liquida ſunt & pallida, uehemens ſitis cruciat, ſomnus, nequaquàm accedit, interdum mens quoque turbatur. Huic & aquæ, & aquæ mulſæ coctæ, quantum uoluerit, potui dabis. Quòd ſi amarulentum fuerit os, tũ & uomere, & aluũ eluere cõuenit: ſi uerò ne ab his quidẽ ſoluitur, ex aſinæ coctæ lacte

ὄνου ἑψήσας, κάθαιρε. ἁλμυρὸν δὲ μηδὲν μὴ δριμὺ προσφέρειν, οὐ γὰρ ὑποίσει. ῥοφήματα δὲ, ἕως ἂν ἔξω τῶν κρισίμων γένηται, μὴ δίδου. κἢν αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῇ, λύεται τὸ πάθος. κἢν ἱδρῶτες ἐπιγένωνται κρίσιμοι γνήσιοι μετ᾽ οὔρων λευκῶν καὶ παχέων, καὶ λείων ὑφισαμένων. κἢν ἀπόσημάπου γένηται. ἢν δ᾽ ἄνευ τούτων λυθῇ, ὑποστροφὴ πάλιν ἔσαι τῆς ἀῤῥωστίης, ἢ ἰσχίων, ἢ σκελέων ἄλγημα ξυμβήσεται. καὶ πτύσεται. παχέα, ἢν μέλλῃ ὑγιὴς ἔσεσθαι.

Καύσου γένος ἄλλο. ἢ κοιλίη

lacte purgato. Nihil uel salsum, uel acre exhibẽdum est, nõ enim descendet. Sorbitiones, donec morbus decretorios dies præterierit, nõ dato. Quumq; sanguis è naribus fluxerit, sudoresq; decretorij & legitimi fuerint atq; in urina alba quædã et crassa et leuia subsederint, aut si alicubi apparuerit abscessus, soluitur affectio. Quæ si nullo horum apparẽte soluta fuerit, uel iterũ reuertetur, uel coxã, aut crura dolor infestabit, & crassa quædã expuet, si uidelicet bonæ ualetudini restitui debeat.

Ardoris aliud genus, aluus

ἢ κοιλίη ὑπάγουσα, δίψης δὲ μέση. γλῶσσα τρηχείη ξηρὴ, ἁλυκώδης. οὔρων ἀπόληψις. ἀγρυπνίη. ἀκρωτήρια ἐψυγμένα. τῷ τοιούτῳ ἢν μὴ αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυῇ, ἢ ἀπόστημα περὶ τὸν τράχηλον γένηται, ἢ σκελέων ἄλγημα, καὶ πτύσματα παχέα πτύσῃ. ταῦτα δὲ ξυστάσης τῆς κοιλίης γίνεται, ἢ ἰσχίου ὀδύνη, ἢ αἰδοίου πελίωμα, οὐ κρίνεται. καὶ ὄρχις ἐνταθεὶς, κριτικόν. ῥοφήματα ἐπισπαστικὰ δίδου. τὰ δ' ὀξέα πάθεα, φλεβοτομήσεις, ἢν ἰσχυρὸν φαίνηται τὸ νόσημα, καὶ οἱ ἔχοντες ἀκμάζωσι τῇ ἡλικίῃ, καὶ

aluus soluta est, uehemẽs sitis, lingua scabra, arida, salsa, urinæ defectus, uigiliæ, extrema membrorũ partes frigidæ. Huiusmodi *ardor nõ finitur, nisi aut ex naribꝰ fluat sanguis, aut ceruici abscessus, aut cruribus dolor supueniat, atque crassa sputa quis excreet, id q̃ astricta aluo solet accidere, aut coxæ dolor, aut genitalium liuor appareat, aut testiculus intendatur: atque hoc modo solutã aluũ ardor comitatur.* Sorbitiones *attractiuas dato. In acutis affectib. sãguinẽ detrahe, si uehemens uideatur morb. & infirmus ætate floreat abundetq;*

ῥώμη παρῇ αὐτέοισιν. ἢν μὲν οὖν σύναγχος ᾖ, καὶ ἐκλίκτοισιν ἀνακάθαιρε, εἴτ' ἄλλο τι τῶν πλευριτικῶν. ἢν δὲ ἀσθενέστεροι φαίνωνται, ἢν καὶ πλείω τοῦ αἵματος ἀφέλῃς, κλυσμῷ κατὰ τὴν κοιλίην χρέεσθαι, διὰ τρίτης ἡμέρης, ἕως ἂν ἐν ἀσφαλείῃ γένοιτο ὁ νοσέων. καὶ λιμοῦ χρήζοι. φλεγμαίνοντα ὑποχόνδρια μὴ πνευμάτων ἀπολήψει, φρενῶν ἐντάσιες, ἢ πνευμάτων προστάσιες, ὀρθοπναίης ξηρῆς οἷσι μὴ πύον ὕπεισιν, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἀπολήψιος τὰ παθήματα ταῦτα ὑπογίνεται μάλιστα δὲ

detéq; uiribus. Igitur si angina fuerit, siue alius quispiam morbus, ut costalis, ecligmate etiamnum purgato. Quòd si ob multi sanguinis missionem, uires prostratū iri timueris, tertio quoque die clysterem aluo inijce, donec in tuto fuerit æger, & fame indigeat. Inflammata præcordia septum transuersum nō ab inclusis flatibus intentum, uel ob flatuū quoq; præsentiam, arida suspiria, quib. pus non subierit, sed ubi flatuū clausura huiusmodi affectus fiunt, potißimū

uerò

ἥπατος περιωδυνίαι. καὶ σπληνὸς βάρεα καὶ ἄλλαι φλεγμασίαι τε καὶ ὑπὲρ φρενῶν περιωδυνίαι τε καὶ ξυστροφαὶ νοσημάτων, οὐ δύνανται δύνανται λύεσθαι ἤν τις πρῶτον ἐπιχειρέῃ φαρμακεύειν. ἀλλὰ φλεβοτομίη τῶν τοιῶνδε ἡγεμονικόν ἐστιν. ἔπειτα δὲ περικλυσμὸν, ἢν μὴ μέγα καὶ ἰσχυρὸν τὸ νόσημα ᾖ. εἰ δὲ μὴ καὶ ὕστερον φαρμακείης δεῖ. δέεται δὲ ἀσφαλείης καὶ μετριότητος, μετὰ φλεβοτομίην φαρμακείη. ὁκόσοι δὲ τὰ φλεγμαίνοντα ἐν ἀρχῇ τῶν νόσων εὐθέως ἐπιχειρέουσι λύειν φαρμακείῃ. τοῦ μὲν ξυντεταμένου καὶ φλεγμαί-

uerò iecoris dolores, lienis grauitas, ac reliquæ inflammationes: itē septi transuersi dolores, & morborū cōuersiones solui non possunt, si protinus ab initio medicamentis curationē aggrediaris. Nam præcipuū in his propositū est in primis sanguinem detrahere, deinde clysterem exhibere, idq; si magnus uehemēsq; fuerit morb. Si uerò nō ita uehemens fuerit, medicamēto curetur, qđ tute, moderateq; misso prius sanguine, adhibēdū est. Qui statim inter morbi initia inflāmationes medicamēto soluere conantur, ij à distenta, inflāma

νοῦντος, οὐδὲν ἀφαιρέουσιν, οὐ γὰρ ἐνδιδοῖ, ὠμὸν ἐὸν τὸ πάθος. τὰ δὲ ἀντέχοντα τῷ νουσήματι καὶ ὑγιεινὰ συντήκουσιν. ἀσθενέος δὲ τοῦ σώματος γενομένου, τὸ νόσημα ἐπικρατέει. ὁκόταν δὲ τὸ νόσημα ἐπικρατήσῃ τοῦ σώματος, τὸ τοιόνδε ἀνίατως ἔχει. τὸ δὲ ἄφωνον τινὰ ἐξαίφνης γενέσθαι, φλεβῶν ἀπολήψιες λυπέουσιν, ἢν ὑγιαίνοντι τόδε ξυμβῆ ἄνευ προφάσιος, ἢ ἄλλης αἰτίης ἰσχυρῆς. φλεβοτομέειν οὖν χρὴ τὸν βραχίονα τὸν δεξιὸν, τὴν εἴσω φλέβα, καὶ ἀφαιρέειν τοῦ αἵματος κατὰ τὴν ἕξιν, καὶ τὴν ἡλικίην διαλογιζόμενον

taq; parte nihil auferũt: affectus uerò, utpote crudus, non remittitur, ac partes sanè & morbo resistentes, colliquescunt: quocirca morbus imbecillum iam corpus uincẽs, curationi nõ obedit. Si repẽte quis obmutuerit, is uenarũ conclusione molestatur: si sano homini sine occasiõe, ac sine alia uehementi causa, acciderit, dextri brachij internam uenã secare oportet, & pro habitus ætatisq; ratione, sanguinẽ detrahere, considerando

ζόμενον τὸ πλεῖον καὶ τὸ ἔλασσον. ξυμπίπτει δὲ τοῖσι πλείστοισιν αὐτέων, τοιάδε. ἐρυθήματα προσώπου. ὀμμάτων στάσιες. χειρῶν διαστάσιες. ὀδόντων τρισμοί. σφυγμοὶ σιαγόνων. συναγωγὴ καὶ κατάψυξις ἀκρωτηρίων. πνευμάτων ἀπολήψιες ἀνὰ τὰς φλέβας. ὁκόταν ἀλγήματα προσγένηται μελαίνης χολῆς, καὶ δριμέων ῥευμάτων ἐπιρρύσιες γίνονται. ἀλγέει δὲ τὰ ἐντὸς δακνόμενος. δηχθεῖσαι δὲ καὶ λίην ξηραὶ γενόμεναι αἱ φλέβες, ἐντείνονταί τε. καὶ φλεγμαίνουσαι, ἐπισπῶνται τὰ ἐπιρρέοντα. ὅθεν

derando exuperantiam atque defectum. Porrò sic affectis, huiuscemodi quoq; casus eueniunt: faciei rubor, oculorũ constantia, manuum incontinentia, dentiũ stridor, pulsus, maxillarum contractio, extremarũ partium frigus, flatuũ in uenis conclusio. Superueniẽte ab atra bile dolore, acriq́; ruẽte fluxione, internæ partes mordicus dolent, uenæ uellicatæ aridioresq; factæ tendũtur, & inflammatæ alliciunt ad sese ea quæ affluunt: quãobrem corrupto

διαφθαρέντος τοῦ αἵματος, καὶ τῶν πνευμάτων οὐ δυναμένων ἐν αὐτῷ τὰς κατὰ φύσιν ὁδοὺς βαδίζειν, καταψύξιές τε γίνονται ὑπὸ τῆς στάσιος. καὶ σκοτώσιες. καὶ ἀφωνίη. καὶ καρηβαρίη. καὶ σπασμοί, ἢν ἤδη ἐπὶ τὴν καρδίην, ἢ τὸ ἧπαρ, ἢ ἐπὶ τὴν φλέβα διέλθῃ, ἔνθεν ἐπίληπτοι γίνονται ἢ παραπλῆγες, ἢν ἐς τοὺς περιέχοντας τόπους ἐμπέσῃ τὰ ῥεύματα, καὶ ὑπὸ τῶν πνευμάτων οὐ δυναμένων διεξιέναι, καταξηρανθῇ. ἀλλὰ χρὴ τοὺς τοιούτους προπυριῶντας, φλεβοτομέειν ἐν ἀρχῇσιν εὐθέως, μετεώρων

corrupto ſanguine, ita ut ſpiritus in ipſo nequeant naturales meatus pertranſire, frigora ob plenitudinem eueniũt: itẽ obtenebrationes, taciturnitas, capitis grauitas, neruorum diſtentiones, idq; præcipue ſi iã uel ad cor, uel iecur uel uenam peruenerit. Hinc igitur comitiales morbi, & attoniti proueniunt, ſi incõtinentes ſedes inciderint fluxiones, ſpirituq; egredi nequeunte, areſcant. Quapropter ſtatim ab initio, adhibito prius fomẽto, ſanguinẽ detrahere oportet, dum adhuc omnia infeſtantia, tum flatus, tũ fluxiones

ρων ἐόντων, πάντων, τῶν λυπεόντων πνευμάτων, καὶ ῥευμάτων. εὐβοηθητότερα γὰρ ἐστι καὶ ἀναλαμβάνοντα, καὶ τὰς κρίσιας ἐπιθεωροῦντα φαρμακεύειν, ἢν μὴ κουφίζηται ἄνω. τὴν δὲ κάτω κοιλίην μὴ ὑποχωρέῃ κλυσμῷ, ὄνου γάλα ἑφθὸν δίδου καὶ πινέτω μὴ ἔλασσον δώδεκα κοτύλων. ἢν δὲ ῥώμη αὐτὸν περιέχῃ, πλεῖον ἑξκαίδεκα.

xiones suspendūtur, sic enim facilius uincuntur remedijs. Deinde reficere, atq; habita indicationis ratione, nisi sursum ferantur, medicamentis purgare. Quòd si aluus astricta fuerit, clysterē inijce, & coctum asinæ lac exhibe, idq; plusquā sedecies, si uires tolerare poßint.

DE ANGINA.

Κύναγχος δὲ γίνεται, ὁκόταν ἐκ τῆς κεφαλῆς ῥεῦμα πουλὺ καὶ κολλῶδες, ὥρην χειμερινὴν ἢ ἐαρινὴν, ἐς τὰς

Angina fit, quū hyeme aut uere, multa eadēq; uiscosa fluxio ad iugula

σφαγίτιδας φλέβας ἐπιῤῥυῇ. καὶ τὸ ῥεῦμα πλεῖον, διὰ τὴν εὐρύτητα ἐπισπάσωνται. ὁκόταν δὲ ψυχρόν τε ἐὸν καὶ κολλῶδες ἐμφράξῃ, τάς τε πνεύματος τὰς διεξόδους, καὶ τοῦ αἵματος ἀποφράσσον, πήγνυσι τὰ ξυνεγγὺς τοῦ αἵματος, καὶ ἀκίνητον καὶ στάσιμον ποιέει, φύσει ψυχρὸν ἐὸν καὶ ἐμφρακτικόν. διὰ τοῦτο πνίγονται τῆς γλώττης ἀποπελιουμένης, καὶ στρογγυλουμένης, καὶ ἀνακαμπτομένης διὰ τὰς φλέβας τὰς ὑπὸ τὴν γλῶσσαν. τῆς γὰρ ὑποτεμνομένης σταφυλῆς, οἱ δὲ κιονίδα καλοῦσιν, ἑκατέρωθεν

φλέψ παχεῖα

res uenas descenderit, quæ quidem, utpote amplæ, plurimum ad sese spiritũ conuellunt. Quũ itaque fluxio quæ frigida, uiscosaq́; est, & spiritus, et sanguinis meatus obstruxerit, quicqd sanguinis proximũ est, figit, ipsum uerò immobilem, constantemq́; efficit: quippe quæ suapte natura refrigerãdi, obstruendiq́; facultatẽ obtinet. Proinde suffocantur ægri, lingua liuẽte, rotũda, et incurua, propter subditas ei uenas. Præcisa enim uua, quã nõnulli columellam uocant, utrinque crassæ ap

parent

φλὲψ παχεῖα. ὁκόταν γοῦν πλήρεις αὗται ἔωσι ἐς τὴν γλῶσσαν ἐναποστηρίζονται. ἀραιὴν ἐοῦσαν καὶ σπογγώδεα, διὰ τὴν ξηρασίην. ἡ δ᾽ ὑπὸ βίης ἀπὸ τῶν φλεβῶν δεχομένη ὑγρὸν, ἐκ πλατείης μὲν, στρογγύλη γίνεται. ἐξ εὐχρόου δὲ, πελιδνή. ἐκ μαλθακῆς δὲ, σκληρή. ἐξ εὐκάμπτου δὲ, ἄκαμπτος. ὥς τε ταχέως ἀποπνίγεσθαι, ἢν μή τις ὀξέως βοηθῇ. φλεβοτομίην τε ποιεύμενος ἀπὸ βραχιόνων, καὶ τὰς ὑπὸ τὴν γλῶσσαν φλέβας ὑποτάμνων. καὶ φαρμακεύων τοῖσιν ἐκλικτοῖσι, καὶ ἀναγαρ-

parēt uenæ, quæ ubi impletæ sunt, linguæ, quæ bo siccitatē rara, fistulosaq; est, innituntur. Hæc deinde ui coacta, ex uenis humorē suscipit: quā obrem latitudo in rotunditatem, coloris uenustas in liuorem, mollities in duritiē permutatur, ut quæ facilè antea flectebatur, curuari nequeat. Itaque celeriter iugulat, nisi protinus iuueris, sanguinem ex brachijs detrahendo, deinde uenas sub lingua secare, medicamento qđ trahēdo uim habeat purgare, calida gargarismata

γαρίζων θερμοῖσι. καὶ τὴν κεφαλὴν ὑποξυρῶν. καὶ κήρωμα κεφαλῇ, καὶ τραχήλῳ περιτιθέναι. καὶ εἰρίοις περιελίσσειν. καὶ σπόγγοισι μαλθακοῖσι. ἐν ὕδατι θερμῷ ἐκπιεζεῦντα πυριῆν. πίνειν τε ὕδωρ καὶ μελίκρητον, μὴ ψυχρά. χυλὸν δὲ προσφέρειν, ὁκόταν ἐκ κρίσιος ἐν ἀσφαλείῃ ἤδη ᾖ.

garismata exhibere, caput radere, eidéq; atq; ceruici ceratum imponere, lanis inuoluere, molli spongia ex aqua calida fouere, aquam egelidam, & aquã mulsam, sed ne hanc quidem frigidam, potui dare, iusculum quoque tum exhibere oportet, quum iudicato iam morbo, tuto fuerit æger.

ALIVD ANGINAE GENVS.

Ὁκόταν ἐν θερινῇ ἢ μετοπωρινῇ ὥρῃ ἐκ κεφαλῆς θερμὸν τὸ ῥεῦμα καταῤῥυῇ. καὶ νιτρῶδες ἅτε ὑπὸ τῆς ὥρης δριμὺ καὶ θερμὸν γεγενημένον. δάκνει δὲ τὸ

τοιόνδε

Quum per æstatem, aut autumnũ, calida fluxio à capite destillauerit, eáque nitri qualitatem imitetur, fueritq;, ut ab anni tempore, acris & calida, hæc quũ

huiusmodi

τοιόνδε ἐὸν, καὶ ἕλκοι, καὶ πνεύματος ἐμπίμπλησι. καὶ ὀρθόπνοια παραγίνεται. καὶ ξηρασίη πολλή. ἔτι τὰ θεωρεύμενα ἰσχνὰ φαίνεται. καὶ τοὺς ὄπισθεν τένοντας ἐν τῷ τραχήλῳ ξυντείνεται. καὶ δοκέει ὁ τέτανος ἐντετᾶσθαι. καὶ ἡ φωνὴ ἀπέῤῥωγε. ἔτι τὸ πνεῦμα σμικρόν. καὶ ἡ ἐντίσπασις τοῦ πνεύματος, πυκνὴ καὶ βιαίη παραγίνεται. οἱ τοιοίδε, τὴν ἀρτηρίαν ἑλκοῦνται. καὶ τὸν πνεύμονα πίμπλανται, οὐ δυνάμενοι τὸ ἔξωθεν πνεῦμα ἐπάγεσθαι. τοῖσι τοιουτέοισιν ἢν μὴ εἰς τὰ ἔξω μέρεα τοῦ τραχήλου ἐκστίη ἀποφέρηται, δεινοτέρη

huiusmodi fuerit, mordet, ulcerat, spiritu implet, orthopnœã, & ariditatem uehementẽ inducit. Partes *autẽ, quas uisus cõsequi potest, tenues apparẽt: tendines ceruicis posteriores adeò intenduntur, ut rigidi uideãtur: uox abrũpitur, spiritus paruus est, spiratio densa uiolentáq;.* Atque *sic affectis arteria ulceratur, pulmo ardet.* Nanq; *externum aërem attrahere non possunt.* Itaq; *nisi sua sponte in exteriores partes huiusmodi affectus efferatur, grauißimũ ineuitabileq; periculum cõminatur: idq;*

καὶ ἀφυκτοτέρη ἐστι, διὰ τὴν ὥρην, ὅτι ἀπὸ θερμῶν καὶ δριμέων. Ἢν πυρετὸς λάβῃ παλαιῆς κόπρου οὐκ ὑπεούσης, ἢ νεοβρῶτι ἐόντι, ἤν τε ξὺν ὀδύνῃ πλευροῦ, ἤν τε μὴ, ἡσυχίην ἄγειν, μέχρις οὗ καταβῇ τὰ σιτία πρῶτον ἐς τὴν κάτω κοιλίην, πόματι δὲ χρεέσθω, ὀξυμέλιτι. ὁκόταν δὲ ἐς τὴν ὀσφὺν, βάρος ἥκῃ, κάτω κλύσαι κλυσμῷ, ἢ καθᾶραι φαρμάκῳ. ὁκόταν δὲ καθαρθῇ, διαιτᾷν ῥοφήμασι πρῶτον, καὶ πόματι μελικρήτῳ. ἔπειτα σιτίοισι, καὶ ἰχθύσιν ἑφθοῖσι, καὶ οἴνῳ ὑδαρεῖ, ἐς νύκτα ὀλίγῳ.

propter anni tẽpus, & quod à calidis acribusq; cõstat humoribus. Si febris aliquẽ inuadit, uetere nondũ deiecto stercore, aut nuper accepto cibo, is, siue lateris dolor infestet, siue non, quieti permittẽdus est, donec ad imũ uentrẽ cibus primũ descẽderit, ac subinde acetũ mulsum in potu sumat. Quũ uerò grauitas ad lũbos usq; descẽderit, tum uel clysterẽ exhibere, uel medicamẽto purgare cõuenit: mox à purgatione uictũ instituere, atq; in primis sorbitionẽ, deinde aquã mulsam, postremo cibos, pisces, uidelicet, elixos exhibere, & uinũ dilutũ idq; exiguũ, atq; no

ὀλίγῳ. ἡμέρῃ δὲ, ὑδαρὲς μελίκρητον. ὁκόταν δὲ αἱ φῦσαι δυσώδεες ἔωσιν, οὕτως ἢ βαλάνῳ, ἢ κλυσμῷ, εἰ δὲ μὴ, ἐπισχεῖν ὀξύμελι πίνοντα, ἕως ἂν καταβῇ ἐς τὴν κάτω κοιλίην. εἶθ' οὕτως κλυσμῷ ὑπαγαγεῖν. ἢν δὲ λαπαρῷ ἐόντι καῦσος ἐπιγένηται, ἤν σοι δοκέῃ φαρμακεύειν, ἐπιτηδείως ἔχειν εἴσω τριῶν ἡμερῶν, μὴ φαρμακεύειν, ἀλλ' ἢ τεταρταῖον. ὁκόταν δὲ φαρμακεύσῃς, τοῖσι ῥοφήμασι χρεόμενος, διαφυλάσσειν τοὺς παροξυσμοὺς τοῦ πυρετοῦ, ὅκως μηδέποτε προσοίσῃς ἐόντων, μὴ δὲ μελλόντων ἔσεσθαι, ἀλλὰ

λῃγόντων,

ctu dũtaxat: interdiu uerò aquã mulsam dilutã. Si flatus fœtidi fuerint balneũ cõuenit aut clyster, nisi acetũ mulsum epotum obstiterit, donec ad imum uentrem descenderit: tum enim aluũ ducere, iniecto clystere nihil prohibet.

Vbi soluta aluo, ardor acciderit, uideatur'que medicamẽtum posse cõferre, id intra tres dies exhibendũ non est, sed quarto. Quum à uacuatione sorbitiones exhibere uolueris, obserua febrium accessiones, ut neq; quum adsunt, neq; quum uẽturæ sunt, eas ingeras, sed quum iam

ληγόντων, ἢ παυσαμένων, καὶ ὡς πορρωτάτω ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. ποδῶν δὲ ψυχρῶν ἐόντων, μήτε ποτὸν, μήτε ῥόφημα, μήτ' ἄλλο μηδὲν δίδου τοιόνδε, ἀλλὰ μέγιστον ἡγεῖο τοῦ τ' εἶναι διαφυλάσσεσθαι ἕως ἂν διάθερμοι σφόδρα γένωνται. εἶθ' οὕτω τὸ ξυμφέρον πρόσφερε. ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ σημεῖον ἐστὶ μέλλοντος προξύνεσθαι τοῦ πυρετοῦ, ψύξις ποδῶν. εἰ δ' ἐν τούτῳ καιρῷ προσοίσεις ἅπαντα, τὰ μέγιστα ἐξαμαρτήσεις. τὸ γὰρ νούσημα αὐξήσεις οὐ μικρῶς. ὁκόταν δὲ ὁ πυρετὸς λήγῃ, τοὐναντίον οἱ πόδες θερμότεροι γίνον-

finitæ sunt, aut conquieuerunt, & quum maximè ab initio distare uidentur. Cæterum pedibus frigore affectis, neque sorbitionem, neque aliud quicquã dato, sed maximũ te præsidiũ attulisse putato, si donec percalfacti fuerint expectaueris, deinde sic utile quidpiam exhibueris: siquidem refrigerati pedes magna ex parte iam affuturam febris accessionem, significãt. Quo tẽpore si cibũ ingesseris, omnia maximè errore turbabis, ut qui non parũ auxeris morbum. At quum febris quieuerit, tũ econtrario pedes reliquo corpore fiunt

ται τοῦ ἄλλου σώματος. αὔξεται μὲν γὰρ ψύχων τοὺς πόδας, ἐξαπτόμενος ἐκ τοῦ θώρακος, ἐς τὴν κεφαλὴν ἀναπέμπων τὴν φλόγα. συνδεδραμηκότος δὲ ἄλεος τοῦ θερμοῦ ἅπαντος ἄνω, καὶ ἀναθυμιωμένου ἐς τὴν κεφαλὴν, εἰκότως οἱ πόδες ψυχροὶ γίνονται, ἄσαρκες καὶ νευρώδεες φύσει ὑπάρχοντες. ἔτι δὲ πολὺ ἀπέχοντες τῶν θερμοτάτων τόπων, ψύχονται, συναθροιζομένου τοῦ θερμοῦ εἰς τὸν θώρηκα. καὶ πάλιν ἀνάλογον λυομένου τοῦ πυρετοῦ καὶ κατακερματιζομένου, ἐς τοὺς πόδας καταβαίνει.

ſunt calidiores. Aucta enim febris pedes ipſos refrigerat, atque ex thorace incenſa, mittit flammam in caput. igitur uniuerſo calore confertim ſuperiores partes petente, euaporanteq; in caput, nihil mirum eſt, ſi pedes infrigidantur: quippe qui ſuapte natura ut carnis expertes ſunt, ita neruis abundãt, ac non parum diſtãt calidis ſedibus itaque collecto in pectore calore ipſi refrigerantur. Sic haud abſimili ratiõe, uicta, quieſcẽteq; febre calor in pedes deſcendit.

κατὰ

κατὰ τόνδε οὖν τὸν χρόνον, ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ θώρηξ κατέψυκται αὐτέων. εἵνεκεν τουτέου, προσακτέον. ὅτι ὁκόταν οἱ πόδες ψυχροὶ ἔωσι, θερμὴν ἀνάγκη τὴν κοιλίην εἶναι, καὶ πολλῆς ἄσης μεστήν. καὶ ὑποχόνδριον ἐκτεταμένον. καὶ ῥιπτασμὸν τοῦ σώματος, διὰ τὴν ἔνδοθεν ταραχήν. καὶ μετεωρισμὸν γνώμης. καὶ ἀλγήματα. καὶ ἕλκεσθαι. καὶ ἐμέειν ἐθέλει. καὶ ἢν πονηρὰ ἐμέῃ, ὀδυνῆται. θέρμης δὲ καταβάσης ἐς τοὺς πόδας, καὶ οὔρου διελθόντος, ἢν μὴ ἱδρώσῃ. πάντα λωφᾷ. κατὰ τόνδε οὖν τὸν καιρὸν, δεῖ τὸ ῥόφημα

scendit, atque hoc tempore, et caput, et pectus refrigerantur, ac tum cibus dandus. Cuius rei causam sic accipe. Nam occupante pedes frigore, uẽtriculum calidum, & fastidio affectum, atque præcordia intenta esse necesse est: quinetiam corpus ob internam turbationem iactatur, mens suspenditur, dolores infestant, æger distrahitur, uomere affectat, quumq; uitiosa quædã uomuerit, dolore affligitur. Ergo quũ in pedes calor descẽderit, nisi sudare uideatur, emisso prius lotio, sorbitionem

μα διδόναι. τότε δὲ, ὄλεθρος. ὁκόσοισι δὲ διὰ τέλεος ἡ κοιλίη ἐν τοῖσιν πυρετοῖσιν ὑγρὴ, τουτέοισι διαφερόντως τοὺς πόδας θερμαίνων καὶ προστέλλων, κηρώμασι καὶ ταινιδίοισι περιελίσσων πρόσεχε, ὅκως μὴ ἔσονται ψυχρότεροι τοῦ λοιποῦ σώματος. θερμοῖσι δὲ οὖσι, θέρμασμα μηδὲν πρόσφερε, ἀλλὰ παρατήρει, ὅκως μὴ ψυχθήσονται. πόματι δὲ χρέεσθαι, ὡς ἐλαχίστῳ ὕδατι ψυχρῷ, ἢ μελικρήτῳ. Ὁκόσοισι δὲ ἐν πυρετοῖσι, κοιλίη ὑγρὴ, καὶ γνώμη τεταραγμένη. καὶ οἱ πολλοὶ τῶν κιστέων τὰς κροκύδας ἀφαιρέουσι, καὶ τὰς

nem dare oportet, alioqui perniciosam. Quibus per febres aluus assidue soluta est, ijs utilius est pedes calfacere, ceromata adhibere, & fascijs inuoluere: nec unquam cõmitte ut reliquo corpore ipsi sint frigidiores: ubi uerò calẽt, calorificis opus nõ est: sed ne infrigescant, cauendũ est, deinde uel aqua frigida, uel aqua mulsa, eaq́; perexigua, potui danda est. Febricitãtes non pauci, quib. aluus liquida est, & mẽs turbata, floccos decerpe, nares

τὰς ῥίνας σκάλλουσι. καὶ κατὰ βραχὺ μὲν ἀποκρίνονται τὸ ἐρωτώμενον. αὐτοὶ δὲ ἀφ' ἑωυτῶν οὐδὲν λέγουσι κατηρτημένον. δοκέει οὖν μοι τὰ τοιάδε, μελαγχολικὰ εἶναι. ὅσων τοιῶνδε ἐόντων, ἢν ἡ κοιλίη ὑγρὴ ᾖ καὶ συντήκῃ, δοκέει μοι τὰ ῥοφήματα, ψυχρότερα καὶ παχύτερα προσφέρειν. καὶ τὰ πόματα στατικὰ καὶ οἰνωδέστερα, ἢ στυπτικώτερα. Ὁκόσοισι δὲ τῶν πυρετῶν, δῖνοι τε ἀπ' ἀρχῆς, καὶ σφυγμοὶ κεφαλῆς εἰσὶ καὶ οὖρα λεπτὰ, τουτέοισι προσδέχεσθαι πρὸς τὰς κρίσιας παροξυνόμενον τὸν πυρετόν. οὐ θαυμάσαιμι

fodere, interrogati paulum respondere, neque sua sponte quicquàm aptum dicere solẽt. Hæc, ut opinor, ad atram bilem pertinẽt: quibus in hunc modum se habentibus, si ob aluum solutam homo consumi uidetur, sorbitiões, mea quidem sententia frigidiores, craßioresq́; potiones uerò reprimẽtes, et magis uinosæ, aut astringentes exhibendæ sunt. Quibus inter febriũ initia, uertigines et capitis pulsationes accidũt, fuerintq́; urinæ tenues, ijs febris impetus apud iudicationem expectãdus est: q. si tũ delirant, nihil mirandum

σαιμι δ' ἄν, οὐδ' εἰ πα-
ραφρονήσειαν. οἷσιν ἐν
ἀρχῇ τὰ οὖρα νεφελοει-
δέα ἢ καὶ παχέα, τοὺς
τοιούσδε ὑποκαθαί-
ρειν, ἢν καὶ τὰ ἄλλα
ξυμφέρῃ. ὁκόσοισι δὲ
ἐν ἀρχῇ τὰ οὖρα λεπτὰ,
μὴ φαρμάκευε τοὺς τοι-
ούτους, ἀλλ' ἢν δοκέῃ
κλύσαι. τούτους ξυμφέ-
ρει, οὕτως θεραπεύεσθαι·
τῷ σώματι ἡσυχίην
ἄγοντα, ἀλείφοντά τε
καὶ περιστέλλοντα, ὁμα-
λῶς. ποτῷ δὲ χρέεσθαι,
μελικρήτῳ ὑδαρεῖ.
καὶ ῥοφήματι, χυλῷ πτι-
σάνης ἐς ἑσπέρην. κοι-
λίην δὲ ὕπαγε κατ'
ἀρχὰς κλυσμῷ. φάρ-
μακα δὲ μὴ προσάγε
τούτοισιν. ἢν γάρ τι
κινήσῃς

mirandum est. Quibus incipiente morbo urina crassa est, aut ueluti nubeculæ in ipsa suspendũtur, eos purgare conuenit, si nihil aliud obstiterit. Qui uerò tenues urinas ab initio mingũt, medicamento purgandi non sunt, sed clysterem exhibendo, eos curare in hunc modum oportet: corpus quieti permittere mox & ungere & æqualiter componere, aquam mulsam dilutam potui dare, ad uesperã ptisanæ cremorẽ sorbere, aluum ab initio clystere ducere. Sed medicamẽtum eis dandum non est: si enim aluum

 citaueris,

κινήσῃς κατὰ κοιλίην, τὸ οὖρον οὐ πεπαίνεται, ἀλλ᾽ ἀνίδρως τε καὶ ἄκριτος ὁ πυρετὸς ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔσται. τὰ δὲ ῥοφήματα ὁκόταν ἐγγὺς τῶν κρισίων ᾖ, μὴ διδόναι ἢν θορυβῆται. ἀλλ᾽ ὅταν ἀνῇ καὶ ἐπιδιδῷ ἐπὶ τὸ βέλτιον. φυλάσσεσθαι δὲ χρὴ καὶ πάντων τῶν πυρετῶν τὰς κρίσιας, καὶ ἀφαιρέειν τὰ ῥοφήματα κατὰ τοῦτον τὸν καιρόν. μεμαθήκασι δὲ μακροὶ οἱ πυρετοὶ οἱ δὲ γίνεσθαι, ἐπὶ ἀποσκήμματα ἴσχειν ἢν μὲν τὰ κάτω ψυχρὰ ᾖ, περὶ ὦτα καὶ τράχηλον. ἢν δὲ μὴ ψυχρὰ, ἄλλας ἴσχει μεταβολάς. ῥεῖ δὲ καὶ αἷμα ἐκ ῥινῶν.

citaueris, nõ maturabitur urina, sed febris diu sine sudore pmanebit, et post longũ quoq; spaciũ finietur. Neq; sorbitiões per tumultũ, quum, scilicet, proxima fuerit indicatio, dare, sed donec inclinetur, et in melius tẽdat febris, eas seruare oportet. Omnium praeterea febriũ iudicationes cõsyderãdæ sunt: nã eo tempore, ut iam didicisti, sorbitiones sunt auferendæ. Si longæ fuerint huiusmodi febres, ægri abscessus habere solent, idq; si aurium imæ partes, ceruixq; frigescat. Si uerò nõ afficiãtur frigore, alia erit febriũ mutatio: nã et sanguis fluet è naribus.

ῥινῶν. καὶ αἱ κοιλίαι τοῖσι τοιούτοισιν ἐκταράσσονται. ὁκόσοισι δὲ πυρετοὶ ἀσώδεες εἰσί, καὶ ὑποχόνδρια συντείνουσι, καὶ κεκλιμένοι οὐκ ἀνέχονται ἐν τῷ αὐτέῳ. καὶ τὰ ἄκρεα ψύχονται πάντα, πλείστης τῆς μελείας καὶ φυλακῆς δέονται. διάγειν δὲ τούτοισι προσφέροντας μηδὲν ἄλλο, ἢ ὀξύμελι ὑδαρές. ῥόφημα δὲ μὴ προσφέρε, ἕως ἂν λήξῃ καὶ τὸ οὖρον πεπανθῇ. κατακλίνειν δὲ ἐς ζοφερὰ οἰκήματα καὶ κατακεκλίσθαι ὡς ἐπὶ μαλθακωτάτοισι στρώμασι πλεῖστον χρόνον τὰ αὐ-

τὰ

naribus, & uentres eorum turbabuntur. Quibus molestæ febres sunt & præcordia tendũtur & in cubili continere in eodẽ se positu nequeũt, atq; extremæ membrorum partes infrigidantur, ij multa omnino diligentia, accurata obseruatione indigent: atque sic educandi sunt, ut nihil aliud quàm acetum mulsum eis exhibeatur: sorbitiones nequaquàm offeres, donec morb. finiatur et maturetur urina: in obscuro cubiculo decumbere debent, & strato perquàm molli, diu cundem positum to-

lerare,

τὰ καρτερέοντα, καὶ ὡς ἥκιστα ῥιπτάζειν. μάλιστα γὰρ τοῦτο τοὺς τοιούτους ὠφελέει. ἐπὶ δὲ τὸ ὑποχόνδριον, λίνου σπέρμα ἐγχρίων ἐπιτίθει, φυλασσόμενος ὅκως μὴ φρίξῃ προσιθέμενον. ἔστω δὲ ἀκροχλίαρον, ἑφθὸν ὕδατι καὶ ἐλαίῳ. τεκμαίρεσθαι δὲ ἐκ τῶν οὔρων, τὸ μέλλον ἔσεσθαι, ἢν μὲν γὰρ παχύτερα καὶ ὠχρότερα ᾖ, βελτίω. ἢν δὲ λεπτότερα καὶ μελάντερα, πονηρότερα. ἢν δὲ μεταβολὰς ἔχῃ, χρόνον τε σημαίνει καὶ ἀνάγκη τῷ νοσήματι μεταβάλλειν ἐπὶ τὰ χείρω, καὶ ἐπὶ τὰ βελτίω, τὴν ἀνωμαλίην.

lerare, & haudquaquã se iactare, quo præsidio nullum aliud salubrius est. Deinde præcordia ex lini semine linere, cauendo nedum illinũtur frigus horrorem citet: ipsum uerò tepidũ esse debet, quãtum maximè potest. Coquitur autem ex aqua & oleo. Quid autem futurum sit, ex lotio conijcere oportet: ut enim crassum pallidũq; melius est, ita peius est id quod uel cãdicat uel nigrum est. Varium uerò lotiũ, diuturniorem fore morbum significat, cuius inæqualitatẽ, modo ad peius, modo ad melius conuerti necesse

cesse

λίην. τοὺς δὲ ἀκαταστάτους τῶν πυρετῶν, ἐᾶν μέχρις ἂν καταστῶσιν, ὁκόταν δὲ στῶσιν ἀπαντῆσαι διαίτῃ καὶ θεραπείῃ τῇ προσηκούσῃ, κατὰ φύσιν θεωρέων. εἰσὶ δὲ ὄψιες πολλαὶ τῶν καμνόντων, διὸ προσεκτέον γὰρ ἰωμένῳ, ὅκως μὴ διαλήσεταί τις τῶν προφασίων. μήτε τῶν κατὰ λογισμόν. μήτε ὁκόσα ἐς ἀριθμὸν ἄρτιον, ἢ περισσὸν δεῖ φανῆναι. μάλιστα μὲν ὦν δεῖ περισσὸν ἀριθμὸν εὐλαβέεσθαι, ὡς αὗται αἱ ἡμέραι ἑτεροροπέας ποιέουσι τοὺς κάμνοντας. φάσσεσθαι οὖν δεῖ τὴν πρώτην ἡμέρην, ἐν

cesse est. Incõstantes febres sinere oportet, donec in ordinẽ redigantur: deinde & uictus rationem & aptam curationẽ eis opponere, non neglecta naturæ cõtemplatione. At quia uariæ sunt ægrotorum facies, animaduertat medicus ne ullæ ipsum occasiones lateant, siue ad consyderationem illæ pertineãt, siue ad numerum uel parem uel imparem referantur. Maximè uerò impares dies metuẽdi sunt, qui uidelicet ægros in diuersas affectiones distrahere consueuerũt, obseruandus itaque primus dies est

ἢ ἧρκται ἀσθενέειν ὁ κάμνων, ἰδόντα τὴν ἀρχὴν, ἐξ ὅτου καὶ ὅτε. ἡγέεται γὰρ εἶναι πρῶτον εἰδῆσαι. ὁκόταν δ' ἐρῇ αὐτὸν καὶ διασκέψῃ ταῦτα πάντα, πρῶτον μὲν κεφαλὴν, ὅκως ἔχῃ, εἰ ἀνάλγητος, καὶ μὴ βάρος ἔχῃ ἐν ἑωυτῇ. ἔπειτα ὑποχόνδρια καὶ τὰ πλευρὰ, εἰ ἀνάλγητα. ὑποχόνδριον μὲν γὰρ, εἰ ἐπίπονον ἦν, ἢ ἐπηρμένον, ἢ ἔχῃ τινὰ σκολιότητα, ἢ κόρον, ἢ πλευροῦ ἀλγηδὼν ἐνῇ, καὶ ἅμα τῷ ἀλγήματι, ἢ βηχίον, ἢ στρόφος, ἢ πόνος κοιλίης. ὅταν δὲ τι τούτων παρῇ, ἐν ὑποχονδρίῳ μὲν,

quo debilior factus est laborans consyderando initiũ, ex quo et unde acciderit, id enim præcipuum esse putatur qđ scire oporteat. Itaq; interrogando ipsum, hæc omnia perpẽdere debes. In primis quidẽ capitis affectionem, an dolore, grauitateq; infestetur: deinde præcordia & latera: hæc quidẽ nullo ne dolore cruciẽtur, illa uerò, num laborent, aut suspendãtur, aut intorqueantur, aut satietate grauentur, an latus doleat, an simul cũ dolore tussis, aut tormina, uel uentris dolor infestet. Qđ si horũ quidpiã acciderit potißimũ in præcordijs

μὲν, μάλιστα λύειν τὴν κοιλίην, κλυσμοῖσι. πινέτω δὲ μελίκρητον θερμὸν ἀφεψημένον. καταμανθάνειν δὲ καὶ τοῖσιν ἐξανιστάσεσιν, εἰ λιποθυμέει. καὶ εἰ τοῦ πνεύματος εὐφορίην αὐτὸ ἔχει. ἰδεῖν τε καὶ διαχώρησιν, μή τι μέλαν διεχώρησεν ἰσχυρῶς χρῶμα. καὶ εἰ καθαρὸν, ὁκοῖα ὑγιαίνοντος ἂν εἴη διαχωρήματα. καὶ ὁ πυρετὸς ἐς τὴν τρίτην ὢν παροξυνόμενος. κατιδὼν δὲ εὖ μάλα τοὺς τοιούσδε ἐν ταύτῃσι τῇσι νούσοισι τριταίους, πρὸς ταῦτα ἤδη καὶ τὰ ἄλλα, συνορῇν, καὶ ἢν ἡ τετάρτη τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ ὅμοιον ἔχῃ

dijs, aluus ſoluenda clyſterib. eſt, & aqua mulſa eaq; cocta calidaq; potui detur. Præterea diſcere oportet, an exurgẽtem animus deficiat, an ſpiritus facilè feratur. Ad hæc alui quoque ſedimina inſpicere, an nigro admodum colore infecta ſint, an ſyncera ſint, qualia ſcilicet ſanus deijcere conſueuerat. an febris tertio quoque die magis irritetur, ꝗppe in his morbis accurate cõſyderãdæ ſũt huiuſmodi tertianæ afflictiones. Quinetiã alia quædã aſpicere oportet. Nã ſi dies quartus, in aliquo iã dictorũ, tertio fuerit

τι τῶν αὐτῶν τούτων, κινδυνώδης ὁ κάμνων γίνεται. τὰ δὲ σημεῖα ἡ μὲν μέλαινα διαχώρησις θάνατον σημαίνει. ἢν δὲ ὁμοίη τῷ ὑγιαίνοντι ὁκόταν ἀνὰ πάσας τὰς ἡμέρας φαίνηται, σωτήριον. ὁκόταν δὲ μὴ ὑπακούῃ τῇ βαλάνῳ, ἐνῇ δὲ τοῦ πνεύματος εὐφορίη, διαναστὰς ἐπὶ τὸν θρόνον, ἢ αὐτοῦ ἐν τῇ κλίνῃ ἢν ἀψυχίη ἐνῇ. ταῦτα δὲ ὁκόταν προσῇ τῷ κάμνοντι ἢ τῇ καμνούσῃ, καταρχὰς, παραφροσύνην οἴου ἐσομένην. προσέχειν δὲ χρὴ καὶ τῇσι χερσίν. ἢν γὰρ τρομεραὶ ἔωσιν, προσδέχου τῷ τοιῷδε ἀπόστασιν αἵματος ἐκ ῥινῶν

similis, scire licet infirmum in periculo uersari. Sũt præterea alia signa, ut nigra excrementa, quæ mortem: si uerò per omnes dies qualia in sanitate deijciebãtur, appareant, bonam ualetudinem denunciant.

Si dum glans supponitur aluus nõ obedit, sed spiritus facilè fertur: si ægrũ, siue erectus in sede, siue in ipso quoq; cubili iaceat, animus deficit: hæc siue mari siue fœminæ acciderint, futurum deliriũ expectato.

Manus etiam cõsiderandæ sunt, quæ si tremunt, sanguinis ex naribus fluxurus

ξινῶν ἐσομένην. ὁρῆν δὲ χρὴ καὶ τοὺς μυκτῆρας ἢν ὁμοίως τὸ πνεῦμα δι' ἀμφοτέρων ἕλκηται. καὶ ἢν πολὺ φέρηται ἐκ τῶν μυκτήρων, φιλέει γίνεσθαι σπασμός. ἢν δὲ σπασμὸς γένηται ἐπὶ τοιῷδε, θάνατος προσδόκιμος, καὶ καλῶς ἔχει προλέγειν, εἰ δὲ ἐν πυρετῷ χειμερινῷ ἡ γλῶσσα τρηχείη γένηται, καὶ ἀψυχίαι ἐνέωσι, φιλέει ἐπὶ τοιῷδε καὶ ἐπάνεσις εἶναι τοῦ πυρετοῦ. ἀλλ' ὅμως τὸν τοιόνδε παραφυλάσσειν τῇ λιμοκτονίῃ, καὶ τῇ ὑδατοποσίῃ, καὶ μελικρήτου πόσει, καὶ χυλοῖσι παραφυ

xurus est. Deinde nares quoque aspiciātur: nam si æqualiter per utrasque multus spiritus trahitur, ueruorum ferè distentio superuenire solet. Id ubi acciderit, in propinquo mortem esse testatur, quā prædixisse perpulchrum fuerit.

Si hyemali febricula laboranti, lingua scabra fit, animusq; deficit: quā quā quietior febris uidetur, nihilominus tamen imperari debet inedia, ab aqua quoq;, & aqua mulsa, atq; cremore ar-

cendus

λάστε, μηδὲν πιστεύων τῇ ἀνέσει τῶν πυρετῶν. ὅσοι δὲ τοιάδε ἔχουσι σημεῖα, ἐπικίνδυνοί εἰσι θνήσκειν. ὁκόταν δὲ ταῦτα συνειδῇς, οὕτω προλέγειν ἤν σοι ἀρέσκῃ θεωρήσας εὖ μάλα. ὁκόταν δὲ πυρεκτοῖσι φοβερόν τι γένηται πεμπταίοισιν ἐοῦσιν, ἢ κοιλίη τε ἐξαίφνης ὑγρὰ διαχωρήσῃ καὶ ἀψυχίη γένηται, ἢ ἀφωνίη ἐπιλάβῃ, ἢ σπασμώδης γένηται, ἢ λυγμώδης, ἐπὶ τούτοισι καὶ ἀσώδης φιλέει γενέσθαι, καὶ περὶ ὑπορίνιον καὶ μέτωπον ἱδρῶτες, καὶ αὐχένα ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς: οἱ δὲ ταῦτα πάσχοντες θνήσκουσιν

cendus est: febrib. enim quibus hæc accedunt signa, haudquaquã fidendũ est, utpote à quibus mortis periculũ pẽdet. His igitur accurata perpensione consyderatis, in hunc modum, si placet, præsagire poteris. Quum uerò terrificum quidpiam febribus superuenerit, fuerintque ipsæ quintanæ, & aluus de repẽte liquida quædã excernit, acceditque animi defectio et taciturnitas, et neruorũ distentio, & singultus, ab his angor euenire solet, ac sudor circa mustacẽ, frõtẽ, & ceruicẽ ab occipitio. Qui sic affecti sunt.

σιν ὀκεῖς μακρὸν πνευματωθέντες. ὁκόσοισι δὲ ἐν πυρετοῖσι τὰ σκέλεα γίνεται φυματώδεα, καὶ ἐγχρονιζόμενα, μὴ ἐκπεπαίνηται ἔτι ἐόντων ἐν πυρετοῖσι, καὶ προσπέσῃ πνιγμὸς ἐν φάρυγγι, ἰσχνῶν ἐόντων τῶν περὶ φάρυγγα, καὶ μὴ σβεσθῇ, φιλέει τῷ τοιῷδε, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥέειν. κἢν μὲν πολὺ ῥυῇ, λύσιν σημαίνει τῆς νούσου. ἢν δὲ μὴ, μακρήν. ὁκόσῳ δ' ἂν ἔλασσον ῥυῇ, τοσῷδε χεῖρον καὶ μῆκος. ἢν δὲ τ' ἄλλα ῥηΐστα γένηται, προσδέχεσθαι δεῖ τοιῷδε, ἐς πόδας ἀλγήματα. ἢν δὲ ἅψηται τοῦ ποδὸς,

paulò post inflati moriuntur. Quibus per febres circa crura orta tubercula, tractu tẽporis non maturantur, perdurãte etiamnum febre si faucibus iampridẽ extenuatis suffocatio accesserit, neque extincta fuerint tubercula, ijs solet sanguis è narib. fluere: qui si plurimus eruperit, morbum soluit: si uerò non ita multus, longum fore morbũ significat: & quo minus fluxerit eo peior, & diuturnior erit ægritudo. Vbi uerò cætera quidem securißima fuerint, pedũ dolores expectãdi sunt. Pede itaq; sic affecto,

καὶ ἐπώδυνος γενόμενος παραμένῃ τοῦ ἐσφλεγὴς γενόμενος καὶ μὴ λυθῇ, κατὰ μικρὸν ἥξει. καὶ ἐς αὐχένα ἀλγήματα, καὶ ἐς κληῖδα, καὶ ἐς ὦμον, καὶ ἐς στῆθος, καὶ ἐς ἄρθρον. καὶ τοῦτο δεῖ ἐνσῷ φυματῶδες γενέσθαι. σβεννυμένων δὲ τούτων ἢν αἱ χεῖρες ἐφέλκωνται, ἢ τρομεραὶ γένωνται, σπασμὸς τὸν τοιόνδε ἐπιλαμβάνει, καὶ παραφροσύνη. ἀτὰρ καὶ φλυζάκια ἐπὶ τὴν ὀφρύν. καὶ ἐρυθήματα ἴσχει. καὶ βλέφαρον τὸ ἕτερον παρὰ τῷ ἕτερον παραβλαστάνει. καὶ σκληρὴ φλεγμονὴ κατέχει. καὶ οἰδεῖ ἰσχυρῶς

si aßidue dolens inflammatur neq; leuetur dolor, paulò post ad ceruicem, iugulum, humerũ, pectus, articulum: nam & in hoc tubercula expectari debent, dolores perueniẽt. Quibus extinctis, si manus ulcerantur, aut tremiscunt, neruorũ distẽtio & deliriũ superuenit, in supercicilijs pustulæ, ruboresq; nascuntur, gena altera ad alterã ex latere germinat, dura inflammatio infestat. oculus uehementer tumet, delirium ualde

ἰσχυρῶς ὁ ὀφθαλμός. καὶ παραφροσύνη μέγα ἐπιδιδοῖ. αἱ δὲ νύκτες μᾶλλον σημαίνουσιν ἢ αἱ ἡμέραι, τὰ περὶ τὴν παραφροσύνην. τὰ δὲ σημεῖα μάλιστα γίνεται πολλὰ ἐπὶ τὸν περισσὸν ἀριθμὸν, ἢ ἐπὶ τὸν ἄρτιον. ὁκοτέρῳ δ᾽ ἂν τούτων τῶν ἀριθμῶν γίνηται, ὀλέθριοι ἐπιγίνονται. τοὺς τοιούτους δὲ ἢν μὲν ἐξ ἀρχῆς φαρμακεύειν προαιρῇ, πρὸ τῆς πέμπτης ἢν βορβορύζῃ ἡ κοιλίη. εἰ δὲ μὴ, ἐᾶν ἀφαρμάκευτον εἶναι. ἢν δὲ διαβορβορύζῃ, καὶ τὰ ὑποχωρήματα χολώδεα ᾖ, σκαμμωνίῳ ὑποκάθαιρε μετρίως.

τῇ δὲ

ualde intenditur. Atqui delirij signa, noctu magis, quàm interdiu notantur. Atque huiusce modi signorũ plura, diebus imparibus magis q̃ paribus deprehenduntur, quanquã utrolibet eueniãt numero pnicio sa cẽsenda sunt. Hos si à principio medicamẽtis purgare decreueris, ante diem quintũ id facere oportet, si uidelicet murmurauerint intestina, nullo uerò percepto murmure, à medicamẽtis abstinendũ est. Quòd si murmurante uẽtre, excremẽta quoq; fuerint biliosa, exhibito Scãmonio modice purga-

ga-

τῇ δὲ ἄλλῃ θεραπείῃ, ὡς ἐλάχιστα προσφέρειν πόματα καὶ ῥοφήματα, ἵνα βελτιόνως ἔχῃ, ἢν μὴ ὑπερβῶσι τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην, ἐπ ἀνέντες. ὁκόταν πυρέττοντι τεσσαρεσκαιδεκαταίῳ ἐόντι ἀφωνίη προσγένηται, οὐ φιλέει ἥκειν λύσις ταχείη, οὐδ' ἀπαλλαγὴ τοῦ νουσήματος γίνεσθαι, ἀλλὰ χρόνου τὸ τοιῶδε σημαίνει. ὁκόταν δὲ φανῇ ἐν τῇ ἡμέρῃ ταύτῃ μακρότερον ξυμπίπτει. ὁκόταν δὲ πυρέσσοντι τεταρταίῳ, ἡ γλῶσσα ἐκτεταραγμένα διαλέγηται, καὶ ἡ κοιλίη χολώδεα ὑποχωρέῃ ὑγρά, φιλέει

ga: deinde quod ad reliquam curationem pertinet, potiones, sorbitionesq; exiguæ offerendæ sunt, quo melius ualeat infirmus, nisi fortasse diem decimumquartũ excesserit. Quum febricitans aliquis, die decimo quarto obmutuerit, is non solet celeriter aut solui, aut à morbo liberari: quũ uerò eadẽ die apparuerit, lõgius procedit. Si febricitãti quarto die lingua cõturbata quædã differit, et aluus excernit biliosa, & liquida,

φιλέει παραληρεῖν ὁ
κιόσδε. ἀλλὰ χρὴ πα
ραφυλάσσειν παρεπό
μενον κοῖσιν ἀποβαί
νουσι θερινῆς καὶ μετο
πωρινῆς ὥρης ἐπὶ τῶν
ὀξέων, αἵματος ἀπό-
σταξις ἐξαπίνης, συν-
τονίην καὶ πολλὴν φλε
γμασίην κατὰ τὰς
φλέβας δηλοῖ. καὶ ἐς
τὴν ὑστεραίαν λεπτῶν
οὔρων ἐπιφάσιας. καὶ
ἢν ἀκμάζῃ τῇ ἡλικίῃ,
καὶ τὸ σῶμα ἐκ γυ-
μνασίων ἢ εὐσαρκώ-
σιος ἔχῃ, ἢ μελαγχο-
λικός. ἢ ἐκ πόσιος χεῖ
ρες τρομεραί, καλῶς
ἔχει παραφροσύνην
προειπεῖν, ἢ σπασμόν.
ἢν μὲν ἐν ἀρτίῃσιν
ἐπιγένηται βέλτιον. ἐν

*quida, is ferè delirabit.
Sed accurata obserua-
tione cōsyderanda sunt
ea quæ accidūt tum æsta
te, tum autumno, idq́; in
morbis acutis. Nā si san
guis subito destillaue-
rit, robur & uenarū in-
flammationē declarat,
& quòd postero die uri
næ tenues apparebunt:
quòd si tū uigeat ætas,
fueritq́; corpus ob ex-
ercitatiões bene corpo-
ratū, aut melancholicū,
aut manus ob potationē
tremulæ, haud absurdū
fuerit, aut delirium, aut
neruorum distētionem
præsagire. Id uerò salu-
brius est si parib. eueni-
at dieb. quippe in decre*

torijs

κεισήμησι δὲ ὀλέθριον, ἢν μὴ πολὺ ἅλις ἀποσυθὲν αἷμα ἐξόδους ποιήσηται τῆς πλεονεξίης κατὰ ῥῖνας, ἢ κατὰ ἕδρην, ἢ ἐμπυήσιας, ἢ μεταστάσεις, ἢ ἀποστάσεις, ἢ πόνους ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ, ἢ ἐς ὄρχιας, ἢ ἐς σκέλεα. λυθέντων δὲ τούτων, ἔξοδοι γίνονται. πτυσμοὶ, παχέων οὔρων. λείων. λευκῶν. ἔξοδοι. πυρετῷ λυγγώδει, ὀπὸν σιλφίου. ὀξύμελι, δαῦκον τρίψας, πιεῖν δίδου. καὶ χαλβάνην ἐν μέλιτι. καὶ κύμινον ἐκλικτικόν. καὶ χυλὸν πτισάνης μετὰ τουτέοισι ῥοφέειν. ἄφυκτος δὲ ὁ τοιοῦτος. ἢν

torijs perniciosum est, nisi multus sanguis confertim aut per nares, aut per anum effusus, exuperantem plenitudinem finiat, aut abscessum, uel dolores, præcordiorũ, testiculorum, aut crurum inducat.

Quibus solutis, redduntur sputa fiuntque urinæ crassæ, leues, candidæ. Si febrienti singultus accidit, laser, daucum tritũ ex aceto mulso potui detur, item galbanum ex melle, & cuminũ in eligmate: mox ab ijs ptisanæ cremorẽ sorbeat, quanq̃ nulla salus per huiusmodi affectum

ἢν μὴ ἱδρῶτες κρίσιμοι καὶ ὕπνοι ὁμαλοὶ ἐπιγένωνται, καὶ οὖρα παχέα καὶ δριμέα καταδράμῃ, ἢ ἐς ἀπόστασιν στηρίξῃ. κόκκαλος καὶ σμύρνα, ἔκλικτον. πίνειν δὲ τούτοισι διδόναι, ὀξύμελι ὡς ἐλάχιστον. ἢν δὲ διψώδεες ἔωσι σφόδρα, τὸ κρίθινον ὕδατος.

ctum speranda est, nisi uel sudores decretorij, aut somni æquales superuenerint, aut urinæ crassæ, acresq; effluxerint, aut apparuerit abscessus. Ex cocallo, id est, fructu pini, & myrrha eligma eis exhibendũ est, sed aceti mulsi perquã exiguum: quòd si admodum siti crucietur, aquã hordei bibant.

De peripneumonicis & pleuriticis.

Τὰ δὲ περιπλευμονικὰ καὶ πλευριτικὰ ὧδε χρὴ σκέπτεσθαι, ἢν ὀξύς τε ὁ πυρετὸς ᾖ. καὶ τὰ ὀδυνήματα τοῦ ἑτέρου πλευροῦ, ἀμφοτέρων. καὶ τοῦ πνεύματος δὲ ἀναφερομένου, ἢν πονέῃ. καὶ βῆχες ἐνέωσι, καὶ πτύσματα ἀνηὶ πυῤῥὰ, ἢ πε

In peripneumonia et pleuritide, quã acuta sit febris, consyderandũ est. item ambóne latera, an unũ duntaxat dolor infestet, an ægre spiritus reddatur, an tußis cruciet, an sputũ educatur, sitq; uel rufùm uel liuidum,

λια, ἢ καὶ λεπτὰ, καὶ ἀφρώδεα, καὶ ἀνθηρὰ, καὶ εἴτι ἄλλο διάφορον ἔχοι, παρὰ τὰ μεμαθηκότα τούτοισιν, οὕτω χρὴ διάγειν, ἢν μὲν ὀδύνη ἄνω περαίνει πρὸς κληῖδα, ἢ περὶ μαζὸν ἢ περὶ βραχίονα τάμνειν χρὴ τὴν ἐν τῷ βραχίονι φλέβα τὴν εἴσω, ἐφ' ὁκότερον ἂν ᾖ τῶν μερέων, κατὰ τόδε. ἀφαιρέειν δὲ κατὰ τὴν τοῦ σώματος ἕξιν, καὶ ὥρην, καὶ ἡλικίην, καὶ χροιὴν, πλεῖον καὶ θαρσέων. κἢν ὀξὺ τὸ ἄλγημα ᾖ, ἄγειν πρὸς λειποψυχίην. ἔπειτα ὑποκλύζειν. μετὰ τοῦτο. ἢν δὲ ὑποκάτω τοῦ θώρηκος ᾖ τὸ ἄλγημα καὶ συντείνῃ λίην, τῷ πλευριτικῷ τὴν κοιλίην ὑποκάθαρε. μεσηγὺ δὲ τῆς καθάρσιος,

dum, uel tenue et spumosum & floridum, aut si alias quasdam differentias præter iam declaratas habuerit, eas sic diducere oportet. Si dolor ad superiores partes extẽditur, ut iugulũ mãmillam, brachiũ, internã brachij uenã secare oportet, ab eo uidelicet latere ꝗ dolore fuerit affectũ, et pro corporis habitu, & anni tẽpore, et ætate, et colore, sãguinẽ detrahere, atq; copiosior sit purgatio, si dolor fuerit acutus, ad animi defectionẽ ducere. Postea clysterẽ exhibere. Si uerò sub pectore pleuriticũ dolor uehemẽter cruciat, uenter purgãdus est: atq; inter

μηδὲν διδόναι. μετὰ δὲ κάθαρσιν δὲ ὀξύμελι φαρμακεύειν δὲ τεταρταῖον. τὰς δὲ ἐξ ἀρχῆς τρεῖς ὑποκλύζειν. δὲ ἢν μὴ κουφίζῃ οὕτως, ὑποκαθαίρειν. φυλακὴ δὲ ἔστω, ἕως ἀπύρετος καὶ ἑβδόμης. ἔπειτα ἢν ἀσφαλὴς γένηται ἐὼν, οὕτω χυλῷ ὀλίγῳ καὶ λεπτῷ τὸ πρῶτον σὺν μέλιτι μίσγων, διδόναι. ἢν δὲ ἀνάγηται ῥηϊδίως, καὶ εὔπνοος ᾖ, καὶ ἀνώδυνος τὰ πλευρὰ κατὰ σμικρὸν, παχύτερον τε καὶ πλείονι, καὶ δὶς τῆς ἡμέρης. ἢν δὲ μὴ ῥηϊδίως ἀπαλλάσσῃ, ἔλασσόν τε τὸ πόμα, καὶ τὸ ῥόφημα

purgandū quidē nihil, à purgatione uerò acetū mulsum dare conuenit. Porrò die quarto purgandū: sed trib. ab initio diebus clysteres exhibere, quib. si dolor leuatus nō est, tum demū purgare oportet. Cautè tamen obseruādū est dū febris soluatur, septimusq; dies prætereat: deinde si æger in tuto esse uidetur, tū exiguū, tenuemq; cremorē, eūq; melle conditū in primis exhibere. deinde si facilè reducitur, et benè spirat, & latera dolore uacant: paulatim crassiorem, ac liberalius, nempe eadem die bis, dare non erit alienum. Si uerò non facilè liberari posse uideatur, tum minore potione,

ὀλίγον χυλὸν λεπτὸν καὶ ἅπαξ. καὶ ἐν ὁπότερῃ ἂν ὥρῃ, βέλτιον διάγει. γνώσῃ δὲ καὶ ἐκ τῶν οὔρων. δεῖ δὲ ῥόφημα προσφέρειν χισὶν ἐκ τῶν νοσημάτων μὴ πρότερον ἢ πέπονα τὰ οὖρα, ἢ πτύσματα ἴδῃς γεγενημένα. ἢν δὲ φαρμακευθεὶς συχνὰ καθαρθῇ ἀναγκαῖον διδόναι, ἔλασσον καὶ λεπτότερον. οὐ γὰρ δυνήσεται ὑποκενεαγγείης ὑπνώσσειν. οὐδὲ πέσσειν ὁμοίως. οὐδὲ τὰς κρίσιας ὑπομένειν. ἀλλ' ἐπειδὰν ξυντήξιες ὤμων γένωνται, καὶ τὰ ἀντέχοντα ἀποβάλλῃ, ἀνθέξει οὐδέν. πέπονα δὲ ἐστὶ τὰ μὲν πτύελα ὁκόταν

exigua ſorbitiõe, & cremore tenui utatur, idq; ſemel dũtaxat, ea uidelicet, hora, qua melius degit: hanc uerò ex urinis deprehendes. Sorbitio enim in huiuſmodi morbis exhibĕda nõ eſt, donec & urinæ & ſputa matureſcere uideantur. Si medicamèto quis purgatus creberrimè deijcit, eũ parcius, ac magis tenuiter alere oportet: is enim obſtãte uacuatione, neq; dormire, neque cõcoquere, ac neq; iudicatiões ſuſtinere poteſt, ſed poſtquam cruditas colliquata fuerit, et quæ reſtiterunt abiecta, tum nihil prohibebit pleniorem ei cibum exhibere. At uerò ſcire licet ſputa

ὁκόταν γένηται ὅμοια
τῶν πύῳ. τὰ δὲ οὖρα
τὰς ὑποστάσιας ὑπέ-
ρυθρος ἔχοντα, ὁκοῖον
ὄροβος. οὐδὲν δὲ κωλύει
καὶ πρὸς τὰ ἄλλα ἀλγή-
ματα τῶν πλευρέων, καὶ
χλιάσματα προστιθέ-
ναι, καὶ κηρώματα. ἀλεί-
φειν δὲ τὰ σκέλεα καὶ ὀ-
σφὺν, θερμῷ. καὶ λίπος
ἐγκαταλείφειν. ἐπὶ
δὲ ὑποχόνδρια λίνου
σπέρμα καταπλάσ-
σειν ἕως μαζῶν. ἀκμα-
ζούσης δὲ τῆς περιπλευ-
μονίης, ἀβοήθητον μὴ
ἀνακαθαιρομένου, καὶ
πονηρὸν ἢν δύσπνοος
ᾖ, καὶ τὰ οὖρα λεπτὰ καὶ
δριμέα, καὶ οἱ ἱδρῶτες
περὶ τράχηλον καὶ
κεφαλὴν γίνωνται.

οἱ τοιοῦτοι

*tum esse maturũ, quũ du
ri simile uidetur: urina
uerò, quũ id ꝙ residet, si
cut eruũ subrubrum est.
Cæterũ nihil prohibet
ad alios quoq; laterum
dolores, tepida fomẽta,
& ceromata adhibere,
atq; crura, & lũbos, cali
do ungere, & pinguedi
ne illinire: præcordijs
uerò ad mãmillas usq;
ex lini semine cataplas=
ma imponere. Quũ ad
uigorẽ iam puenit peri
pneumonia, nisi ex pur=
getur, in nullo auxilio
sperãdũ est, quippe quæ
mala est, præsertim si
difficulter spirat æger,
fuerintq; urinæ tenues
et acres, atq; sudores in
capite, ceruiceq; orian=*

tur.

οἱ χολῶδεες γὰρ ἱδρῶτες πονηροὶ, ὑπὸ πνιγμοῦ καὶ ῥωγμῆς καὶ βίης ἐπικρατεόντων τῶν νουσημάτων. ἢν μὴ οὖρα πολλὰ, καὶ παχέα ὁρμήσῃ, καὶ πτύσματα πέπονα ἔλθῃ. ὅ, τι δ' ἂν τούτων αὐτοματήσῃ, λύσει τὸ νόσημα. Περιπλευμονίης ἔκλικτ, χαλβάνη καὶ κόκκαλος, ἐν μέλιτι ἀττικῷ. ἀβρότονον ἐν ὀξυμέλιτι. πέπερι, ἐλλέβορος μέλας, ἀποζέσας, τῷ πλευριτικῷ ἐν ἀρχῇ περιωδύνῳ ἐόντι, δίδου. ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸ πάνακες ἐν ὀξυμέλιτι ἀναζέσαντα καὶ διηθέοντα, διδόναι πίνειν. καὶ ἠπατικοῖσι, καὶ τοῖσιν ἀπὸ τῶν φρενῶν περιωδυνέουσι. καὶ ὁκό

tur. Eiusmodi enim sudores mali sunt ob uincentis morbi æstũ, impetũ, ac uiolentiã, nisi urina multa & crassa eruperit, et sputa matura procedãt: utrũlibet enim si sua spõte supuenerit, soluẽdi morbi uim obtinet.

Eligma ad peripneumoniã Galbanũ & coccalus, id est pinearũ nucleus, ex melle attico. Abrotonũ ex aceto mulso. Item pleuritico Piper, Veratrum nigrum coquito, & in principio quũ infestat iam dolor dato. Prodest etiam Panace ex aceto mulso cocta, deinde pcolata, et potui data. Similiter & hepaticis & renum

σα δὲ ἐς κοιλίην, ἢ ἐς οὔρησιν, ἐν οἴνῳ καὶ μέλιτι. τὰ δὲ ἐς κοιλίην, σὺν ὕδατι μελικρήτῳ πίνειν πλείω διδόναι. δυσεντερίῃ ἀπόστημα, ἢ ἐπάρμασι παυσαμένη ποιήσει, ἢν μὴ ἐς πυρετοὺς, ἢ ἱδρῶτας, ἢ οὖρα παχέα, καὶ λευκὰ καὶ λίην ἐπιφανῆ, ἢ ἐς τριταίους. ἢ ἐς κιρσὸν, ἢ ἐς ὄρχιν, ἢ ἐς σκέλεα, ἢ ἐς ἰσχία στηρίξῃ ἡ ὀδύνη. ἐν πυρετῷ χολώδει πρὸ τῆς ἑβδόμης μετὰ ῥίγεος ἴκτερος ἐπιγενόμενος, λύει τὸν πυρετόν. ἄνευ δὲ ῥίγεος ἢν ἐπιγένηται, ἔξω τῶν καιρῶν, ὀλέθριον.

dolorib. ac ubi aluus citãda est, aut urina, ex uino & melle. Quæ ubi ad uẽtrem exhibentur, magna ipsorũ quãtitas ex aqua mulsa diluta in potu sumatur. Sic etiam sedabis dysenteriã, abscessum, aliosq; quosdã tumores, nisi uel in febres uel sudores, apparẽtibus urinis craßis, albis, dilutis, uel in tertianas uel uarices transierit, aut in testiculos, aut crura, aut coxam, dolor tanq̃ ad firmã stabilẽq; sedẽ ꝑmutetur. Si ante septimũ diẽ febricitãti superueniat morb. regius simul cũ horrore, soluitur febris: si uerò sine horrore, atq; extra occasiones siue extra tẽpora acciderit, perniciẽ denũtiat.

Τέτανοι δὲ ὀσφύος, καὶ ἀπὸ μελαγχολικῶν διὰ φλεβῶν, πνευμάτων ἀπολήψιες ὁκόταν ἔωσι, φλεβοτομίη λύει. ὁκόταν δὲ ἀπὸ τῶν τενόντων σφοδρῶς ἔμπροσθεν ἀντισπῶνται, καὶ ἱδρῶτες περὶ τράχηλον καὶ πρόσωπον, ὑπὸ τοῦ πόνου δακνομένων, καὶ ξηραινομένων τῶν τενόντων, καὶ τῶν οὐρωδέων, οἱ παχύτεροι τὴν ῥάχιν ξυνεχοῦσιν, ἢ οἱ μέγιστοι σύνδεσμοι, καταπεφυκότες ἕως ἐς πόδας ἀποτελευτῶσι, τοὺς τοιῶδε, ἢν μὴ πυρετὸς καὶ ὕπνος ἐπιγένηται καὶ τὰ ἑπόμενα οὖρα πέψιν ἔχοντα ἔλθῃ, καὶ ἱδρῶ-

Lumborũ rigores, ac ob atram bilem factæ spirituũ interceptiones detracto sanguine soluuntur. Sed quum per tendines uehementer in anteriorem partem retrahũtur, ac ceruix, & facies sudauerit, utpote uellicatis, aridisq; ob laborem tẽdinibus, caudæq; uinculis, quæ uidelicet craßiora quũ sint, spinam continent, ubi maxima uincula exorta, ad pedes usque tendunt; ibiq; finiuntur. Qui sic afficitur, si neque febris neq; somnus superuenerit, sed sequatur urina coctionẽ significãs, atq; sudores

τες

τες κριτικοί, πίνειν οἶνον κριτικὸν οἰνώδεα. καὶ ἄλητον ἑφθὸν ἐσθίειν. καὶ κηρωτῇ ἀλείφειν, καὶ ἐγχρίειν. τά τε σκέλεα περιελίσσειν ἕως τῶν ποδῶν, θερμῷ προσβρέχων ἐν σκάφῃ. καὶ βραχίονας ἕως δακτύλων κατελίσσειν. καὶ ὀσφὺν ἀπὸ τοῦ τραχήλου ἕως τῶν ἰσχίων. σίαλον ἐγκηρώσας μαλακῷ δέρματι, ὅπως καὶ τὰ ἔξωθεν περιέξει. καὶ διαλιπὼν πυρίᾳ τοῖσιν ἀσκίοισι, θερμὸν ὕδωρ ἐγχέων, καὶ περιτείνων σινδόνιον, ἐπανάκλινε αὐτόν. κοιλίην δὲ μὴ λίην λύσῃς, ἢν μὴ βαλάνῳ, ἢν πολὺς ὁ χρόνος ᾖ καθ'

sudores decretorij, is uinum Creticum uinosum epotet, edat polentā coctam, cerato ungatur illinaturq́; , crura in scapha, prius calida aqua perfusa, ad pedes usq; inuoluat: item brachia usq; ad digitos. Spinam etiā & lumbos à ceruice incipiendo ad coxas, mollē pellē saliua subigens, ut exteriores quoque partes contineant. Relictis deinde fomentis, uter aqua calida plenus ac lintheo tectus adhibeatur. Aluus nō admodū soluenda est: satis enim fuerit glandē supponere, ubi, scilicet, iam pridem.

ὃν ἀδιαχώρητος μένει. καὶ ἢν ἐπιδιδῷ τί σοι ἐπὶ τὸ βέλτιον. εἰ δὲ μὴ, τοῦ μόδου τῆς ῥίζης τρίβων ἐν οἴνῳ εὐώδει, καὶ δαῦκον, πίνειν δίδου πρωῒ νήστει, πρὸ τοῦ βρέχειν. καὶ ταχὺ ἐπὶ τούτοισι, τὸ ἄλευρον ἑφθὸν χλιαρὸν, ἐσθιέτω ὡς πλεῖστον· καὶ οἶνον ὁκόταν βούληται εὔκρητον ἐπιπινέτω. καὶ ἢν μέν σοι ἐπιδιδῷ ἐπὶ τὸ βέλτιον. εἰ δὲ μὴ προλέγειν. τὰ δὲ νουσήματα πάντα, λύεται, ἢ κατὰ στόμα, ἢ κατὰ κοιλίην, ἢ κατὰ κύστιν, ἢ τινος ἄλλου τοιούτου ἄρθρου. ἡ δὲ τοῦ ἱδρῶτος ἰδέη, κοινὴ ἁπάντων.

Ἐλλεβο-

pridem fuerit astricta. Quòd si nihil in melius proficere uideatur.

τοῦ μόδου. Modi, radicem tritam ex uino odorato, & Daucũ, mane ieiuno, ante fomenta, potui dato, idq; celeriter deinde polentam coctam, tepidam, liberaliter comedat, bibatq; uinum temperatũ quum uoluerit, atque sic fortasse melius ualebit. Sin minus, ad præsagiũ refugere oportet. Morbi omnes soluuntur, aut per os, aut aluũ, aut uesicam, aut aliquam aliam huiusmodi particulam. Sudoris uerò species omnibus communis est.

Veratro

ἐλλεβορίζειν δὲ χρὴ, οἷσιν ἀπὸ κεφαλῆς φέρεται ῥεῦμα. ὁκόσοι δὲ ἐξ ἀποστημάτων, ἢ φλεβορραγίης ἢ δι' ἀκρησίην ἢ δι' ἄλλην τινὰ ἰσχυρὴν αἰτίην ἔμπυοι γίνονται, μὴ διδοῦν ἐλλέβορον τοῖσι τοιουτέοισιν, οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει. καὶ ἤν τι πάθῃ, αἴτιον δόξει εἶναι ἐλλέβορος. ἢν δὲ διαλύηται τὸ σῶμα, ἢ πόνος ἐν κεφαλῇ, ἢ ἐμπεπλασμένα τὰ ὦτα, ἢ ῥὶς, ἢ πτυελισμὸς, ἢ γουνάτων βάρος, ἢ σώματος ὄγκος παρὰ τὸ ἔθος, ὅτι ἂν συμβαίνῃ μήτε ὑπὸ ποτῶν, μήθ' ὑπὸ ἀφροδισίων, μήτε ὑπὸ λύπης, μήτε ὑπὸ φροντίδων,

Veratro purgare oportet eos quib. à capite destillatio fertur. Quib. uerò uel abscessus, uel uenæ ruptura, uel intēperātia, uel alia aliqua uehemēs causa suppurationem fecit, ijs ueratrū haudquaq̄ dandum est, quippe q̄ tū nihil præsidij affert: etenim si ob aliā forte causam, æger quidpiā passurus est, id omnino ad Veratrū referetur. Si uerò corpus resoluitur, aut caput dolet, aut obstructæ sunt aures, aut nares, aut sputū nō redditur, aut genua grauitate infestantur, aut corpus præter cōsuetudinē intumescit: quicquid eiusmodi acciderit, siue ob potationē, uenerem, mœrorē, curas,

μήτε ἀγρυπνιῶν. κ' ἦν μὲν τι τούτεων ἔχῃ αἴτιον, πρὸς τοῦτο ποιέεσθαι τὴν θεραπείην. Τὰ δὲ ἐκ πορείης ἀλγήματα. πλευρέων, νώτου, ὀσφύος, ἰσχίων, καὶ ὁκόσα ἀναπνέοντες ἀλγέουσι πρόφασιν ἔχοντες, πολλάκις γὰρ μεμάθηκε φοιτῆν, ἐκ κραιπαλέων, καὶ βρωμάτων φυσωδέων ἀλγήματα ἐς ὀσφῦν καὶ ἐς ἰσχία οἷσι δ' ἂν αὐτέων ἢ τοιάδε, δυσουρέεται. τούτων δὲ πορείη αἰτίη, κỳ κορυζέων τε βραγχῶν. Ὁκόσα δὲ ἀπὸ διαιτημάτων, τὰ μὲν πολλὰ ἕκαστος ὡς ἂν παρὰ τὸ ἔθος διαιτηθῇ, μάλιστα τῶν σημαίνει.

siue uigilias, quodcunq; horũ causæ rationẽ habuerit, ad ipsum curationẽ dirigere oportet. Dolores qui ab itinere proueniũt, uel in lateribus, aut dorso, aut lũbis, aut coxis, ac si aliquis inter spirandũ dolet, alia habita occasione, nã sæpenumero lumborũ coxarumq; dolores ex crapula, et cibis inflantib. puenire solẽt, itaq; q huiusmodi accidẽtibus afficiuntur, urinã difficulter reddũt. Horũ omniũ causa est iter, ac præterea destillationum quoq; et raucedinis. Sed quæ ob uictus rationẽ eueniũt, horũ multa unusquisq;, ut in uictu à consuetudine maxiè aberrauit, ita ap

μαίνῃ. καὶ γὰρ ὁκόσοι ἂν μὴ μεμαθηκότες ἀριστῆν, ἢν ἀριστήσωσιν, ὄγκος πολὺς αὐτοῖσι τῆς γαστρὸς, καὶ νυσταγμὸς, καὶ πληθώρη. ἢν δὲ ἐπιδειπνήσωσι, κοιλίη ἐνταράσσεται. ξυμφέρει δὲ τουτέοισιν ἐκλουσαμένοισιν καθεύδειν. κοιμηθέντας δὲ περιπατῆσαι βραδέως συχνὸν περίοδον. κ᾽ ἢν μὲν λαπαχθῇ, δειπνῆσαι καὶ πιεῖν οἶνον ἐλάσσονα ἀκρητέστερον. ἢν δὲ μὴ λαπαχθῇ, ὑποχρίσασθαι τὸ σῶμα θερμῷ. καὶ ὑδαρέα οἶνον λευκὸν, ἢ γλυκὺν, ἢν διψῇ ἐπιπίοντα ἀναπαύεσθαι. ἢν δὲ μὴ ἐγκοιμηθῇ, πλείω ἀναπαύεσθαι.

tißime declarabit. Etenim q̃ prãdere nõ cõsueuerũt, si pransi fuerint, uenter eorũ intumescit, somnolenti redduntur & pleni. Quòd si praeterea cœnauerint, uenter ipsi turbabitur: quibus utile fuerit à balneo dormire: expergefactis uerò circuitione lenta illa quidẽ, sed crebra, inambulare: deinde deiectis alui onerib. paulum uini meraci assumere. Si uerò aluus non fuerit soluta, calido unguento corpus ungere mox uinum dilutum, album, aut dulce, si sitiãt, bibere, atque sic cõquiescere. Reliqua uerò uictus ratio haud secus q̃ ubi

παύεσθαι. τὰ δ' ἄλλα ὁμοίως τοῖσιν ἐκ κραιπάλης διαιτάσθω.

Τὰ δὲ ἀπὸ πομάτων, ὁκόσα μὲν ὑδαρέα, βραδυπορώτερά ἐστι. καὶ ἐγκυκλέεται. καὶ ἐπιπολάζει περὶ ὑποχόνδρια. καὶ ἐς οὔρησιν οὐ κατατρέχει. τοιούτου δὲ πόματος πληρωθεὶς, μηδὲν ἔργον ὀξέως διαπράξῃ, ὁκόσα τῷ σώματι ξυνταθέντι, βίῃ, ἢ τάχει πονέειν ξυμβαίνει. ὡς μάλιστα δὲ ἡσυχαζέτω, ἕως ἂν καταπεφθῶσι μετὰ τῶν σιτίων. ὁκόσα δὲ τῶν πομάτων ἀκρητέστερά ἐστιν ἢ αὐστηρότερα, παλμὸν ἐν τῷ σώματι καὶ σφυγμὸν ἐν τῇ

ubi crapula aliquem læsit, instituẽda est. Potiones, dilutæ quidẽ, tarde permeant, circunducuntur, & supernatant in præcordijs, nec urinam mouent. Qui huiusmodi potione plenus est, nullum opus, quod uidelicet eliquato iam corpore, aut ui, aut celeritate aggrediendum sit, celeriter perficere ualet. Itaq; à cibo, donec concoctus fuerit, quiescere oportet. Meraciores uerò, austerioresq; potiones, corpori tremorẽ, & capiti

τῇ κεφαλῇ ἐμποιέει, τούτοισι καλῶς ἔχει ἐπικοιμᾶσθαι, καὶ θερμόν τι ῥοφέειν πρὸς ὅπερ μάλιστα ἡδέως ἔχουσι. νηστείη δὲ πονηρὸν πρὸς τὴν κεφαλαλγίην καὶ κραιπάλην. ὁκόσοι δὲ μονοσιτέουσι, κεῖνοι καὶ ἀδύνατοί εἰσι, καὶ οὐρέουσι θερμὸν τῆς ἀπὸ ἔθεος κενεαγγέοντες. γίνεται δὲ καὶ τὸ στόμα ἁλικὸν καὶ πικρόν. καὶ τρέμουσιν ἐν παντὶ ἔργῳ, καὶ κροτάφους ἐπιξηνταίνονται. καὶ τὸ δεῖπνον οὐ δύνανται πέσσειν, ὅκως πὰρ ἢν ἠριστηκότες ἔωσι. τούτους δὲ χρὴ πίνειν ἔλασσον ἢ μεμαθήκασι. καὶ ὑγροτέρην μᾶζαν ἀντὶ

& capiti pulsationē inducūt. Proinde sic affectus superdormire debet, et calidū aliquod insculū, quod q̃ iucundißimū ei uideatur, sorbere: uix enim citra noxā tolerat ieiuniū is, quē capitis dolor et crapula infestat. Qui uerò semel duntaxat comedūt, ij imbecilli sunt, & calidam emittūt urinam, utpote præter cōsuetudinē exinaniti, os ipsis salsum redditur, et amarū, et in quouis ope cōtremiscūt, tēpora tēdūtur, cœnā cōcoquere nō pinde possunt, ac si prāsi fuissent. quocirca minus quàm consueuerūt, bibere debēt. Et liquidiorē mazā panis

ἀντὶ ἄρτου. καὶ λαχάνων λάπαθα, ἢ μαλάχην, ἢ πτισάνην, ἢ σεῦτλα. πίνειν δὲ κατὰ τὸ σιτίον, οἶνον, ὁκόσον ξύμμετρον καὶ ὑδαρέστερον. καὶ ἀπὸ δείπνου περιπατῆσαι ὀλίγον, ἕως οὖρα καταδράμῃ καὶ οὐρήσῃ. χρήσθω δὲ καὶ ἰχθύσιν ἑφθοῖσιν. Βρώματα δὲ μάλιστα ἐπίσημα. Σκόροδον φῦσαν, καὶ θέρμην περὶ τὸν θώρηκα. καὶ κεφαλῆς βάρος. καὶ ἄσην, καὶ εἴ τι ἄλλο ἄλγημα εἴη μεμαθηκὸς πρόσθεν παροξύνειεν ἄν. οὐρητικὸν δὲ καὶ τοῦτο ἔχει ἀγαθόν. ἄριστον δὲ αὐτὸ φαγεῖν, εἰ μέλλοι τι ἐς πόσιν ἰέναι, ἢ μεθύειν.

panis loco assumere, ac ex oleribus Rumicē aut Maluā aut Betam, item ptisanā. Atq; dum cibantur, uinum modicū bibere, idq; dilutius, à cœna parum ambulare donec urina defluat & mingant. Neq; inutiles sunt eis pisces elixi. Cæterū ex cibis hi maximè notantur ut insignes. Alliū flatum efficit, pectus calfacit, caput grauat, fastidium parit, dolorē qui antea infestare consueuit, irritat, urinam ciet: atque hæc est eius utilitas, sed tum maximè cōducit, ubi quis uel potationi, uel ebrietati indulgere proposuerit.

Τυρὸς δὲ φῦσαν ἐμποιεῖ. καὶ στενότητα. καὶ σιτίων ἔξαψιν ποιήσει. τό τ' ὠμὸν καὶ ἄπεπτον. κάκιστον δὲ ἐν ποτῷ φαγεῖν πεπληρωμένοισιν. Ὄσπρια δὲ πάντα φυσώδεα καὶ ὠμὰ καὶ ἑφθὰ. καὶ τὰ πεφρυγμένα, καὶ βεβρεγμένα, καὶ χλωρά. τούτοισι δὲ μὴ χρέεσθαι, ἢν μὴ μετὰ καὶ ἑτέρων σιτίων. ἔχει δὲ καὶ ἰδίας μοχθηρίας, ἕκαστον αὐτέων. Ἐρέβινθος μὲν φῦσαν ὠμὸς καὶ πεφρυγμένος καὶ πόνον ἐμποιεῖ. Φακὸς δὲ στύφει, καὶ ἄραδον ἐμποιεῖ, ἢν μετὰ τοῦ φλοιοῦ ᾖ. Θέρμος δὲ ἥκιστα τουτέων κακὰ ἔχει.

Σιλφίου

Caseus, flatũ inducit & angustiam, cibos accendit, cruditatem parit, et coctioni resistit: his uerò qui potu se repleuerunt, non alius cibus nocẽtior est. Legumina, & *cruda & cocta & fricta, & macerata, & uiridia, omnia flatum excitant, quã ob rem, nisi cũ alijs cibis, ipsis utendũ non est.* Præterea *singulæ species sua habent uitia.* Cicer *siue crudũ siue frictum, flatum laboremq; parit.* Lens, *non detracto cortice, astringit, tumultum'que efficit.* Lupinus *uerò ab horũ uitijs uel minimis, quàm maximè abest.*

C c

Laser

Σιλφίου δὲ καυλὸς καὶ ὀπὸς, ἔστι μὲν οἷσι μάλιστα, τοῖσι δὲ ἀπείροισιν οὐ διέρχεται ἡ κοιλίη. ἀλλὰ καλέεται ξηρὴ χολέρη. μάλιστα δὲ γίνεται, ἢν μετὰ πολλοῦ τυροῦ μιχθῇ, ἢ κρεηφαγίης βοείων κρεῶν. Τὰ μὲν γὰρ μελαγχολικὰ παθήματα ἐπαροξυνθείη ἂν ὑπὸ βοείων κρεῶν. ἀνυπέρβλητος γὰρ ἡ φύσις αὐτέων, καὶ οὐ τῆς τυχούσης κοιλίης κατατρῖψαι. βέλτιστα δ᾽ ἂν καὶ ἀπαλλάττοιεν, εἰ διέφθοισί τε χρέοιντο, καὶ ὡς παλαιοτάτοισι. Αἴγεια δὲ κρέα, συμφορώτερα. πλὴν

Laſerpicij tũ caulis, tũ ſuccus, ut quibuſdã maximè, ita inexpertis minimè aluũ ducit. Nominatur uerò arida cholera. Id uerò potißimum accidit, ubi cũ multo caſeo aut bubularum carnium edulio miſcentur. Quippe bubulæ carnes atrabilarios excitant, morbos: ſuperari enim natura non poteſt, ſed uẽtrem nõ mediocriter lædere natæ ſunt, utpote coctu difficiles. Quãq̃ facilimè deſcẽdũt, ſi coctis ipſis, uetuſtisq; quis utatur. Caprinæ carnes magis conducere uiderentur,

πλὴν ὅσα τε βοείοισιν ἔνι κακὰ πάντα ἔχει. ἤγουν τὴν τε ἀπεψίην, καὶ φυσωδέστερα, καὶ ἐρευγματώδεα. καὶ χολέρης γεννητικά. ἐστι δὲ τὰ εὐωδέστατα, στερεά, καὶ ἥδιστα, ταῦτα ἄριστα δίεφθα καὶ ψυχρά. τὰ δὲ ἀηδέστατα καὶ δυσώδεα καὶ σκληρά, ταῦτα κάκιστα. ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ πρόσφατα. βέλτιστα δέ ἐστιν ἐν θέρους καιρῷ, ἐν δὲ μετοπώρου καιρῷ, κάκιστα. Χοίρου δὲ πονηρά, ὁκόταν ἢ ἐνωμότερα ἢ περικαῆ. χορώτερα δ᾽ ἂν εἴη, καὶ ἐκταρακτικά.

Ὕεια δὲ βέλτιστα τῶν κρεῶν ἁπάντων. κράτιστα

rentur, nisi omnia bubulorum carnium uitia haberēt. Nam & coctu difficiles sunt, & flatum magis suscitant, & ructum bilemq; pariūt. Igitur ut odoratissimæ, & solidæ, & suauissimæ, saluberrimæ sunt, siue coctæ, siue frigidæ: ita iniucūdæ, odore graues, & duræ, pessimæ sunt. Nec secus de recentib. dicendū est. Præterea ut per æstatē optimæ sunt, ita per autumnū, ut pessimæ dānantur. Porcinæ carnes, siue subcrudæ, siue ambustæ sunt, malæ sunt. Nā & bilē pariūt, & turbationem. Suillis, nullæ aliæ carnes melio

τισα δὲ τὰ μήτε ἰσχυρῶς πίονα, μήτε πάλιν ἰσχυρῶς λεπτά. μήτε ἡλικίην φέροντα παλαιοῦ ἱερείου. ἐσθίειν δὲ ἄνευ τῆς φορινῆς καὶ ὑπόψυχρα. Χολέρης δὲ ξηρῆς ἡ γαστὴρ πεφύσηται, καὶ ψόφοι ἔνεισι. καὶ ὀδύνη πλευρέων, καὶ ὀσφύος. διαχωρεῖ δὲ οὐδὲν κάτω, ἀλλ' ἀπεστέγνωται. τὸν τοιόνδε διαφυλάξειν, ὅκως μὴ ἐμέσηται. ἀλλ' ἡ κοιλίη ὑπελεύσηται. κλύσον οὖν ὅτι τάχος θερμῷ, καὶ ὡς λιπαρωτάτῳ. καὶ ἐς ὕδωρ ἀλείφων ὡς πλεῖστον κάθιζε θερμόν, ἐν σκάφῃ κατακλίνων. καὶ τοῦ θερμοῦ παράχεε κατὰ μικρόν.

res sunt: idq; si non admodum pingues, neque etiam pertenues sint, ac neque ueteris uictimæ ætatem sint assequutæ. At uerò reiecta pelle, et subfrigidæ edēdæ sunt. Arida cholera uentrem inflat, strepitum & dolorem, tum laterū, tum lumborū excitat, aluus nihil deijcit, sed astringitur. Eum qui sic affectus est obseruare oportet ne uomat, sed aluus ducenda est. Proinde ex aqua calida, eaq; quàm pingui clysterem adhibe: mox perunctum in aquam calidā demitte, ita ut decūbere posſit: ac paulatim calida aqua

μικρὸν. καὶ ἢν θερμαινομένῳ αὐτέῳ ἡ κοιλίη ὑπάγῃ, λέλυται. ξυμφέρει δὲ καὶ ἐγκοιμᾶσθαι τῷ τοιῷδε. καὶ πίνειν οἶνον λεπτὸν, καὶ παλαιὸν, καὶ ἀκρητέστερον. καὶ ἔλαιον δίδου ὥστε ἡσυχίη. καὶ ἡ κοιλίη ὑπίῃ, καὶ λέλυται. σιτίων δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀπεχέσθω. ἢν δὲ μὴ ἀνῇ ὁ πόνος, ὄνου γάλα δίδου πίνειν, ἕως ἂν καθαρθῇ. ἢν δὲ ὑγρὴ ἡ κοιλίη ᾖ, καὶ χολὴ ὑποχωρέῃ, καὶ στρόφοι, καὶ ἔμετοι, καὶ πνιγμοὶ, τούτοισιν κράτιστον ἀτρεμίζειν. πίνειν δὲ μελίκρητον, καὶ μὴ ἐξεμέειν.

perſunde. Si enim ſic calfacto aluus ſubducitur, haud dubie ſoluitur morbus. Hunc ſomnus quoq; iuuat, ac bibere uinũ tenue uetus, idq́; meracius. Dabis etiam oleum, ut & quieſcat, & aluus ſubducatur, atq; ſoluatur affectus: à reliquis uerò cibis arceatur. Quòd ſi dolor non remittitur, lac aſinæ, donec purgetur, potui dãdum eſt. Soluta aluo, ſi bilis deijciatur, & tormina, uomitiones, ſuffocationesque infeſtant, quieſcere oportet, mox aquam mulſam bibere & non uomere.

DE AQVA INTER CVTEM.

Ὑδρώπων δύο φύσιες, ὧν ὁ μὲν ὑποσαρκίδιος ἐγχειρέων γίνεσθαι, ἄφυκτος. ὁ δὲ μετ' ἐμφυσημάτων, πολλῆς εὐτυχίης δεόμενος. μάλιστα δὲ ὑπὸ ταλαιπωρίης καὶ πυρίης καὶ ἐγκρατείης, ξηρὰ καὶ δριμέα ἐσθιέτω. οὕτω γὰρ οὐρητικώτατος ἂν εἴη, καὶ ἰσχύοι μάλιστα. ἢν δὲ δύσπνοος ᾖ, καὶ ἡ ὥρη ἐαρινὴ ἐοῦσα τύχῃ, καὶ ἡλικίῃ ἅμα ἀκμάζῃ, καὶ ῥώμῃ ᾖ, ἀπὸ τοῦ βραχίονος αἷμα ἀφαιρέειν. εἶτα θερμοὺς ἄρτους ἐξ οἴνου μέλανος καὶ ἐλαίου ἀποβάπτων, ἐσθιέτω. καὶ ὡς ἐλάχιστα

Aquæ inter cutē duo sunt genera, unū subcarnosum: id hominē quum aggreditur, ineuitabile est. Alterū ex flatibus cōstat, quod multa, eáq; bona fortuna indiget. maximè uerò erumnis, fomentis, tēperantiáq; curatur. Igitur sic affecto aridos, acresq; cibos exhibere oportet, ita enim citißimè reddet urinā, et perq̃ fortis efficietur. Quòd si spiritus quoq; difficulter redditur, idque uerno tēpore, & in ætate uigoris, fuerintque uires ualidæ, ex brachio sanguinē detrahere, mox calidos panes, ex uino nigro ac oleo submersos edere, atq; ut

ἐλάχιστα πίνων, καὶ ὡς πλεῖστα πονεέτω. καὶ κρέα ὕεια σαρκώδεα ἐσθιέτω μετὰ ὄξους ἑφθά, ὅκως πρὸς τὰς προσάντεας περιπάτους ἀντέχῃ. Ὁκόσοι κοιλίας τὰς κάτω θερμὰς ἔχουσι καὶ δριμέα τὰ ὑποχωρήματα, καὶ ἀνώμαλα διέρχεται, ὑπὸ συντήξιος αὐτέοισιν. ἢν μὲν δυνατοὶ ἔωσιν ἐλλεβόρῳ τῷ λευκῷ ἀντισπᾶσαι. ἢν δὲ μή, ὁ χυλὸς τῶν σιτανίων πυρῶν, παχύς. ψυχρός. καὶ τὸ φάκιον ἑφθόν. καὶ ἄρτοι ἐγκρυφίαι. καὶ ἰχθύες. πυρέσσοντι μὲν ἑφθοί. ἀπυρέτῳ δὲ ἐόντι, ὀπτοί. καὶ οἶνος μέλας ἀπυρέτῳ.

potionẽ maximè minuere, ita plurimum exercitari cõuenit. Carnes uerò suillas easq; crassas ex aceto coctas edere ut arduas inambulationes tolerare ualeat. Qui uentrem inferiorem calidũ habent, atq; excrementa acria & inequalia deijciunt, ij ob eliquationẽ sic afficiũtur: q̃ si ualeant uires, albo ueratro diuertenda sunt: sin minus, frumẽtacei, tritici cremor crassus, frigidusq;, & lẽticula, & faba & panes subcinericij, & pisces exhibendi sunt, febricitãti quidem elixi: non febricitãti uerò assi: atq; huic uinum,

ἀπυρέτῳ. ἢν δὲ μὴ, ὕδωρ ἀπὸ μεσπίλων, ἢ μύρτων, ἢ μήλων, ἢ οὔων. ἢ φοινικοβαλάνων. ἢ οἰνάνθης ἀμπελικῆς. ἢν δὲ πυρετὸς μὴ ἔχοι, καὶ στρόφοι ἔωσι, γάλα βόειον θερμὸν ὀλίγον τὸ πρῶτον. ἔπειτα ἐκ προσαγωγῆς πλεῖον. καὶ λίνα σπέρμα. καὶ πύρινα ἄλφιτα. καὶ τῶν αἰγυπτίων κυάμων ἐξελὼν τὰ πικρὰ, καταλέσας καὶ ἐπιπάσσων, πινέτω. καὶ ὠὰ ἡμιπαγέα ἐσθιέτω ὀπτὰ, καὶ σεμίδαλιν. καὶ κέγχρον, καὶ χόνδρον ἑφθὸν ἐν γάλακτι, ἑφθὰ ψυχρὰ ἐσθίειν. καὶ τὰ τούτοισιν ὅμοια

nigrum, illi uerò aquam aut à Mespilis, aut Myrtis, aut malis, aut Sorbis, aut Palmulis, aut Labruscæ flore dare oportet. Si uerò non febricitatem tormina cruciant, in primis quidem paulum lactis bubuli calidi dandum est, deinde augenda eius quantitas est. Item lini semen & triticea polēta. Aegyptia quoque faba decorticata, madidaq́; amara parte abiecta, potui detur. Edat uerò oua assa semiconcreta, similam; milium, chondrum ex lacte coctum. Hæc, facta prius decoctione refrigerentur, ac sic deinde comedantur. Quòd si aliæ quædam uel escæ

uel

καὶ ποτὰ καὶ ἐδέσματα προσφερέσθω. τῆς διαιτητικῆς δὲ μέγιστον παρατηρεῖν καὶ φυλάσσειν, ὥσπερ ἐν τοῖς ὀξέσι καὶ ἐν τοῖσι μακροῖσι ἀῤῥωστήμασι, καὶ τὰς ἐπιτάσιας τῶν πυρετῶν, καὶ τὰς ἀνέσιας, ὥστε τοὺς καιροὺς διαπεφυλάχθαι, ὁκότε μὴ δεῖ τὰ σιτία προσενεγκεῖν. καὶ ἀσφαλέως ὁκότε δεῖ προσενεγκεῖν, εἰδέναι. ἔτι δὲ ὁκόταν πλεῖστον ἀπέχωσι τῆς ἐπιτάσιος. εἰδέναι δὲ τοὺς κεφαλαλγικοὺς, ἐκ γυμνασίων. ἢ δρόμων. ἢ πορειῶν. ἢ κυνηγεσίων. ἢ ἄλλου τινὸς πόνου ἀκαίρου. ἢ ἐξ ἀφροδισίων. τοὺς

uel potiones ijs similentur, ipsæ quoque exhibeantur. Id uerò maximè ptinet ad uictus rationem, ut obserues caueasq; , tũ in acutis tum diuturnis ægritudinib. accessiones, inclinationesq; febriũ, ut quo tempore cibus exhibẽdus sit deprehendas: itẽ quãdo plurimũ ab impetus uehementia abesse uidentur. Ac cõsyderare quoque oportet capitis dolores, aut ab exercitatione, aut cursu, aut itinere, aut uenatu, aut alia quadã intempestiua ambulatione, aut uenere proue-

ἀχρόους. τοὺς βραγχαλέους. τοὺς σπληνώδεας, τοὺς λειφαίμους. τοὺς πνευματώδεας, τοὺς ξηρὰ βήσσοντας. καὶ διψώδεας. τοὺς φυσώδεας. φλεβῶν ἀπολήψιας ἐντεταμένους ὑποχόνδρια καὶ πλευρά. καὶ μετάφρενον. τοὺς ἀπονεναρκωμένους. καὶ ἀμαυρὰ βλέποντας. καὶ οἷσιν ἦχοι τῶν ὤτων ἐμπίπτουσι. καὶ τῆς οὐρήθρης ἀκρατέως διακειμένους. τοὺς ἰκτεριώδεας, καὶ ὧν αἱ κοιλίαι ὠμὰ ἐκβάλλουσι. καὶ αἱμοῤῥαγέοντας ἐκ ῥινὸς ἢ κατ' ἕδρην σφοδρῶς. ἢ ἐν ἐμφυσήμασιν ἐόντας ἣν πόνος αὐτοῖσιν

prouenientes: item decoloratos, raucos, splenicos, exangues, suspiriosos, sicca tussi laborantes, sitientes, flatuosos, uenarum clausuras, intēta præcordia, dorsum & latera, itē torpētes, obscurè uidentes, auriū tinnitu uexatos, urinam non continentes, regio morbo affectos, cruda per aluū deijciētes, sanguinē è naribus, aut sede profundētes, & inflatos, et quos fatigatio uehemen-

τοῖσιν ἐπιτρέχῃ σφοδρῶς, καὶ μὴ ἐπικρατέωσι. τῶν τοιῶνδε μηδένα φαρμακεύειν. κινδυνόντε γὰρ ἕξει καὶ οὐδὲν ὀνίσεις. τάς τε ἀπὸ ταυτομάτου ἀπαλλάξιας καὶ κρίσιας ἀφαιρήσεις. ἢν δὲ αἷμα τινὶ ξυμφέρει ἀφαιρέειν, στερεὴν πρότερον ποιέειν τὴν κοιλίην, καὶ οὕτως ἀφαιρέειν καὶ λιμοκτονέειν, καὶ οἶνον ἀφαιρέειν αὐτέων. ἔπειτα τῇ διαίτῃ τῇ προσηκούσῃ, τὰ ἐπίλοιπα αὐτέων, καὶ πυρίῃσιν ἐνίκμοισιν θεράπευε. ἢν δέ σοι κατάπυκνος ἡ κοιλίη δοκέῃ εἶναι, μαλθακῷ κλύσματι ὑποκλύζε.

ἢν δὲ

uehemēter infestat. Eos itaq; si dictas affectiões uincere nequeūt, haudquaq̄ medicamēto purgabis: nā et periculo ægrū expones, et nihil iuueris, & spōtaneas etiā iudicationes, liberationesq; impedies. Si sanguinis detractio cuipiā conducere uideatur, aluus in primis astringenda est, postea uerò sanguis mittendus est: famem quoque instituere & uinum auferre oportet: deinde decenti uictus ratione, & fomētis & perfusionib. reliquā curationē perfice. Si uerò astricta fuerit aluus, mollē adhibe clysterē.

Quòd

ἢν δὲ φαρμακεῦσαι δόξῃ, ἐλλεβόρῳ ἀσφαλέως, ἄνω κάθαιρε. κάτω δὲ μηδενὶ τῶν τοιούτων. κράτιστα δὲ ἐς οὔρησιν, καὶ ἐς ἱδρῶτας, καὶ ἐς περιπάτους ἄγειν. καὶ τρίψει ἡσύχῳ χρέο, ἵνα μὴ πυκνώσῃς τὴν ἕξιν. ἢν δὲ κλινοπετὴς ᾖ, ἄλλοι τριβέτωσαν αὐτόν. κἢν μὲν ἐν τῷ θώρηκι ὑπὲρ τῶν φρενῶν λυπέῃ τὸ πάθος, αὐτὸν ἀνακαθίζειν ὡς πλειστάκις. καὶ ὡς ἥκιστα προσκλινέσθωσαν, ἐς ὅτε δυνατοί εἰσι: καὶ καθίζοντα ἀνατρίβειν μὲν πολὺν χρόνον, πολλῷ θερμῷ. ἢν δὲ ἐν τῇ κάτω κοιλίῃ ὑπὸ φρένας ἰσχῃ

τῷ

Quòd si medicamētô opus esse animaduerteris, exhibito Veratro, per superiores partes tuto expurga, sed per inferiores horum neminem. Ac mirificè prodest, urinam ciere, sudores excitare, inambulare, leniter perfricare, ne uidelicet habitum reddas densiorem, id quod alij, ipso prono in cubili iacente, facere debent. Si supra septum transuersum pectus afficiatur æger, ut magna ex parte sedere, ita nequaquàm decũbere debet, ut, quoad uires permiserint, sedens calido fomento perfricetur. At imũ uentrem sub septo

transuerso,

τὰ ἀλγήματα, ἀνακέεσθαι ξυμφέρει, καὶ μηδεμίην κίνησιν κινέεσθαι· τῷ δὲ τοιῷδε σώματι ξυμφέρει, ἔξω τοῦ ἀνατρίψιος, τὰ δὲ ἐκ τῆς κάτω κοιλίης λυόμενα δι' οὔρων καὶ ἱδρώτων, ἢν ὀλισθῇ μετρίως, ὑπὸ αὐτοματισμοῦ λύεται τὰ σμικρά. τὰ σφόδρα δὲ πονηρὰ· οἱ τοιοῦτοι γὰρ ἢ ἀπόλλυνται, ἢ ἄνευ ἄλλων κακῶν, οὐ γίνονται ὑγιέες, ἀλλ' ἀποστηρίζει τὰ τοιουτότροπα.

Πόμα ὑδρωπιῶντι. κανθαρίδας τρεῖς, ἀφελὼν τὴν κεφαλὴν ἑκάστης, καὶ πόδας καὶ πτερὰ, τρίψας ἐν τρισὶ κυάθοις ὕδα-

τος

transuerso, infestãte dolore infirmus neque moueatur, neque fricetur, sed quietus iacere debet. Quæ ab imo uentre per urinas, sudorésque soluuntur, si per se modicè labuntur: debiles quidem affectus discutiũt, uehementes autem nõ tam facilè: quippe qui ita laborant, aut pereunt, aut sine malis alijs sanari nõ possunt: nam confirmari solent eiusmodi affectus.

Ad aquã inter cutẽ: Cantharides tres, abiectis pedibus, & capite, teruntur in aquæ cyatis tribus,

τὸ τὰ σώματα, ὁκόταν ἢ πονέῃ ὁ πιὼν, θερμῷ βρεχέσθω. ὑπαλειψάμενος δὲ πρότερον, νῆστις πινέτω, ἐσθιέτω ἄρτους θερμοὺς ἐξ ἀλείφατος Ἴσχαιμον. ὀπὸν συκῆς ἐν εἰρίω προσθεῖναι εἴσω πρὸς τὴν φλέβα, ἢ πιτύην στρέψαντα ἐμβῆσαι ἐς τὸν μυκτῆρα. ἢ χαλκίτιδος ἐπὶ δακτύλω προσεπισπασάμενος, πιέσον. καὶ τοὺς χόνδρους ἔξωθεν προσπιέζειν ἑκατέρωθεν. καὶ τὴν κοιλίην λῦσον, ὄνου γάλακτι ἑφθῷ. ἢ τὴν κεφαλὴν ξυρῶν, ψυκτικὰ πρόσφερε, ἢν ἐν ὥρῃ θερμῇ γίνεται. σησαμοειδὲς ἄνω καθαίρει, ἡ πόσις ἡμιόλιον δραχμῆς

tribus, atq; ieiuno potui dantur. Quòd si dolor potantem affecerit, calido fomēto perfundatur: deinde unctus panē edat ex oleo.

Sanguinē supprimentia. Fici succum lana susceptū, intus ad uenam adhibe: aut inuoluto coagulo nares obstrue, aut chalcitim adhibens, digito cōprime, extrinsecus cōpreßis utrinq; cartilaginibus, aut uentrem cocto asinino lacte solue. Item deraso capiti refrigerantia impone, si uidelicet calido id tempore contingat. Sesamoides sesquidrachmæ pondere

μᾶς ὁ σαθμὸς ἐν ὀξυμέλιτι τετριμμένον. ξυμμίσγεται δὲ καὶ τοῖσιν ἐλλεβόροισι. καὶ ἧσσον πνίγει, τὸ τρίτον μέρος τῆς πόσιος.

pondere tritum, ex aceto mulso potui datum, per superiores partes expurgat. Admiscetur quoq; ueratris: ut tertiã faciat potionis partem, atq; sic minus suffocat.

AD TRICHΩSIN.

Τριχώσιος ὑποθεὶς τὸ ῥάμμα, τῇ βελόνῃ τῇ τὸ κύαρ ἐχούσῃ, κατὰ τὸ ὀξὺ τοῦ ἄνω ταρσοῦ τοῦ βλεφάρου ἐς τὸ κάτω διακεντήσας, δίες καὶ ἄλλο ὑποκάτω τούτου. ἀνατείνας δὲ τὰ ῥάμματα, ῥάψον καὶ καταδῆσαι, ἕως ἂν ὑποπέσῃ. κἢν μὲν ἱκανῶς ἔχῃ, ἢν δὲ μὴ ἐλλείπῃ ὀπίσω ποιέειν τὰ αὐτά. καὶ τὰς

Acui foramen habenti filum subijce, & superiorem tensæ palpebræ partem traijciens usq; ad inferiorem, quod superius est inferiori adliga: tum fila extendens cõsue & colliga, donec decidat. Et si quidem satis fuerit, bene habet: sin aliquid deficit, eadẽ reficito. Mariscas, quæ hæmorrhoides dicũtur, αἱμοῤῥοΐδας τὸν αὐτὸν

τὸν τρόπον διώσεις. τῇ βελόνῃ ὡς παχύτατον ἐρίου οἰσυπηροῦ ῥάμμα, καὶ ὡς μέγιστον ἀποδήσας, ἀσφαλεστέρη γὰρ γίνεται ἡ θεραπείη. εἶτα ἀποπιέσας τῷ σηπτῷ, χρέο. καὶ μὴ βρέχε πρὶν ἀποπέσῃ. καὶ αἰεὶ μίαν καταλίμπανε, καὶ μετὰ ταῦτα ἀναλαβὼν ἐλλεβορίσαι. εἶτα γυμναζέσθω καὶ διιδρούτω. γυμνασίων δὲ τρίψις πουλλὴ ἀπὸ ὄρθρου. δρόμου δὲ ἀπεχέσθω καὶ μέθης. καὶ τῶν δριμέων ἔξω ὀριγάνου. ἐμεέτω δὲ δι᾽ ἑπτὰ ἡμερέων, ἢ τρὶς ἐν τῷ μηνί. οὕτω γὰρ ἂν ἔχοι ἄριστα τὸ σῶμα. οἶνον δὲ κιῤῥὸν

eodem modo persequeris. Acui crassissimũ & quàm maximũ lanæ succidæ filum adliga, tutior enim est huiusmodi curatio, deinde cõprime, & medicamẽto exedente utere: nec ante quàm decidat perfunde, atq; unam semper relinque: postea ueratro purgabis. Exinde exercitetur & sudet ab exercitatione, & mane admodum perfricetur: à cursu, temulentia, & acribus, præter Origanum abstineat. Septem diebus, uel ter in mense uomat. Sic enim corpus optime habebit. Vinum fulnum,

κιῤῥὸν αὐστηρὸν, ὑδαρέα τὲ καὶ ὀλίγον πινέτω. Τοῖσι δ᾽ ἐμπύοισι, σκύλλης κατατεμὼν κυκλίσκους, ἕψε ἐν ὕδατι, καὶ ἀποζέσας εὖ μάλα ἀπόχεον. Καὶ ἐπιχέας ἄλλο, ἕψε, ἕως ἂν ἁπτομένῳ δίεφθον καὶ μαλθακὸν φανῇ. εἶτα τρίψας λεῖον, σύμμισγε κύμινον πεφρυγμένον. Καὶ λευκὰ σήσαμα. καὶ ἀμυγδάλας νέας τρίψας ἐν μέλιτι, ἔκλικτον δίδου. καὶ μετὰ τούτῳ, οἶνον γλυκύν. ῥοφήματα δὲ μήκωνος τῆς λευκῆς ὑποτρίψας ὀκόσον λεκίσκιον, ὑδατίδι ἐς, σηταγίου πλύματι ἀλεύρου ἑψήσας,

uum, austerũ, dilutum, paucum bibat. Suppuratis dissectos Scyllæ orbiculos in aqua excoque, cum uehemẽter ferbuerit effunde, aliãq; infunde et coque, donec percoctũ & molle tangenti appareat: deinde terito & Cymiuũ frictum admisce, Sesama candida, Amigdalasq́; recentes terens ex melle eclegma facito, datoq́;. Post hæc uinum dulce bibat, Papauerisq́; albi triti acetabulũ aqua pfusum, et cũ frumẽtacea farina melleq́;

μέλι ἐπιχέας, χλιερὸν ῥόφεων, οὕτω διαγέτω τὴν ἡμέρην, εἶτα ἐς τὰ ἀποβαίνοντα λογιζόμενος, τὸ δεῖπνον διδου.

melleq́; coctum, ac tepidum sorbeat. Diemq́; sic transigat. Deinde ad ea quæ contingunt attendens, cœnam dato.

Δυσεντερίης.

AD TORMINA intestinorum.

Κυάμων καθαρῶν, τεταρτημόριον. καὶ ἐρυθροδάνυ δυοκαίδεκα κάρφεα λεῖα συμμίξαντα καὶ ἑψήσαντα, λιπαρὰ διδόναι ἐκλείχειν.

Fabarũ purgatarum quadrantem accipe, & duodecim Rubiæ surculos admisce diligenter excoque, & deligẽdum exhibe.

Οφθαλμῶν.

AD OCVLOS.

Σποδὸς πεπλυμένη, λιπαρῶς πεφυρημένη, ὡς στέαρ μὴ ὑγρὸν λεῖον τρίψας, ὀμφακίῳ τῷ τῆς πικρῆς ὄμφακος ἀνυγρήνας, ἐν ἡλίῳ

Cinerem lotum accuratè maceratum simul adipem leuem non liquidam tere, uuæq́; acerbæ succo humecta in sole, sic

ἡλίῳ τε ἀναξηρήνας, ὑγραίνειν ὡς ἐνάλειπτον. ὁπόταν δὲ ξηρὸν γένηται, τρίψας λεῖον ξηρὸν, ὑπάλειφε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ παραπάσσε τοὺς κανθούς.

ſic deſicca, ut unguēti inſtar humidum ſit, cum exiccatum fuerit, leui, trito, & ſicco oculos inunge, anguloſq; corū conſperge.

Ὑγρῶν.

Ἐβένου δραχμήν. χαλκοῦ κεκαυμένου ἐννέα ὀβολοὺς ἐπ' ἀκόνης τρίβων. κρόκου τριώβολον. ταῦτα τρίψας λεῖα, παράχεε οἴνου γλυκέος κοτύλην ἀττικήν. κἄπειτα ἐς τὸν ἥλιον θείς, καταλύψας ὁπόταν συνεψηθῇ, τούτῳ χρέο.

Πρὸς

AD HVMENTIA.

Ebeni drachmam, æris uſti ad cotem triti obolos nouem, croci obolos treis. Hæc ubi triueris, uini dulcis heminam atticam infunde. Deinde ſoli expone, obtege, cum excoctum fuerit, eo utere.

De a AD

Πρὸς τὰς περιωδυνίας.

Χαλκίτιδος δραχμὴ. σαφυλῆς, ὁκόταν δύο μέρεα ληφθῇ, ἐκπιέσας. σμύρναν, καὶ κρόκον τρίψας, συμμίξας τὸ γλεῦκος, ἕψησον ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ τούτῳ ὑπάλειφε τοὺς περιωδυνέοντας. ἔσω δὲ ἐν χαλκῷ ἀγγείῳ.

AD DOLORES.

Chalcitidis drachmã, uuæ passæ expressæ partes duas, Myrrham Crocumq; tere, mulsum admisce, ad solem coquito, eoq; dolentes perunge, sit autem in uase æneo.

Ὑπὸ ὑστερικῶν πνιγομένων γνῶσις.

Πίεσαι τοῖσι δακτύλοισι. κἢν αἰσθηται, τὰ ὑστερικά ἐστιν. ἢν δὲ μὴ σπασμώδεα.

QVONAM MOdo uuluæ strangulatio cognoscatur.

Digitis preme, & si quidem sentiat, ea est, si non, conuulsio est.

Τοῖσιν ὑδρωπιώδεσι.

Μηκώνιον λεκίσκιον ἀττικὸν στρογγύλον.

Πόσις.

AD HYDROPIcos potio.

Meconij, id est, succi papaueris in pilas adformati acetabulum atticum.

Potio.

Πόσις.

Λεπίδιον, μηλαὶ τρεῖς κατὰ πλάτος. σὺν ἀλήτου σητανίου κολλήσαντα. ταῦτα λεῖα τρίψας καταπότια δίδου.

Κάτω ὕδωρ καθαίρει. καὶ κοιλίην ἐκκοπρεῖ.

Ἐς ἰσχάδας, ὀποῦ τοῦ τιθυμάλλου ἀπόσταζε, ἑπτάκις ἐς ἑκάστην. εἶτα ἐς καινὸν ἄγγος συνθεὶς ταμιεύεσθαι, δίδου κατὰ εἰρημένῳ πρῶτον σιτίων.

Καὶ τὸ μηκώνιον τρίβων, ὕδωρ ἐπιχέων καὶ διηθέων, ἄλευρον φυρῶν, ἴτριον ὀπτῶν, μέλι παραχέων, τοῖσι ὑδρωπι-

POTIO.

Squamæ melas tres latitudine cũ farina triticea tenuißima adglutina, leui, tere, catapotij instar conuolue, datoq́;.

VT VENTER INtra purgetur, & à stercore mundetur.

In caricas singulas Tithymalli guttas septem instilla, etiã si pueris detur, deinde in nouo uase compone, & reconde, sicq́; affecto ante cibum dato.

Meconium item tere, aquam infunde & percola, farinã subige, Itrium coque, mel coctũ infunde, edendumq́; hy-

ὑδρωπικοῖσι, τρώγειν διδου καὶ ἐπιπίνειν οἶνον γλυκὺν, ὑδαρέα, ἢ μελίκρητον ὑδαρές. τὸ δὲ ἀπὸ τῶν ὑποχρήων μηκώνιον ξυλλέγων, ταμίευου καὶ θεράπευε.

ΤΕΛΟΣ.

dropicis exhibe: bibant uinũ dulce, aquosum uel aquam mulsam dilutã. Meconium ab excrementis collectum reconde & cura.

FINIS.

ΓΑΛΗΝ.

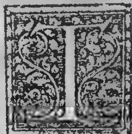
ΓΑΛΗΝΟΥ ΤΕΧΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ.

GALENI ARS MEDICINALIS, Nicolao Leoniceno interprete.

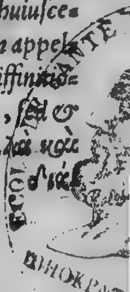
CAPVT I.

ΡΕΙΣ εἰσὶν αἱ πᾶσαι διδασκαλίαι τάξεως ἐχόμεναι. πρώτη μὲν ἡ ἐκ τῆς τοῦ τέλους ἐννοίας κατὰ ἀνάλυσιν γινομένη. δευτέρα δὲ, ἡ ἐκ συνθέσεως τῶν κατὰ τὴν ἀνάλυσιν εὑρεθέντων. τρίτη δὲ, ἡ ἐξ ὅρου διαλύσεως, ἣν νῦν ἐνιστάμεθα. καλεῖν δ' ἔξεστι τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν, οὐ μόνον ὅρου διάλυσιν, ἀλλὰ καὶ

Res sunt oēs doctrinæ q̃ ordini inhærent. Prima quidem ex notiōe finis, quæ per resolutionē fit. Secunda ex compositione cōstat eorū, quæ ex resolutiōe fuerint inuenta. Tertia ex diffinitionis dissolutione, cui nunc incumbimus. Licet aūt huiuscemodi doctrinam appellare, nō tantū diffinitionis dissolutionē, sed &

διάπτυξιν, ὥς τινες ὠνόμασαν, ἢ ἀνάλυσιν, ἢ διαίρεσιν, ἢ ὥς ἕτεροι τινὲς ἐξάπλωσιν, ἢ ἐξήγησιν ὥς ἄλλοι. ἐπεχείρησαν μὲν οὖν ἔνιοι τῶν Ἡροφιλείων τοιαύτην ποιήσασθαι διδασκαλίαν, ὡς καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ἐρυθραῖος. ἐπεχείρησαν δὲ καὶ τὴν κατὰ σύνθεσιν, αὐτοί τε οἱ Ἡροφίλειοι, καί τινες τῶν Ἐρασιστρατείων τε, καὶ Ἀθήναιος ὁ Ἀτταλεύς. οὐδεὶς μέντοι γε τῶν πρὸ ἡμῶν ἔγραψε τὴν ἐκ τῆς τοῦ τέλους ἐννοίας ἀρχομένην διδασκαλίαν, ἐξ ἧς αἱ τέχναι πᾶσαι συνίστανται κατὰ μέθοδον. ἀλλ' ἐκείνην μὲν ἑτέρωθεν

explicationem, ut nonnulli uocarunt. uel resolutiõem, uel diuisionem, uel, ut nonnulli alij, explanationem, uel expositionem, ut alij. Conati sunt & Herophiliorũ quidã talem facere doctrinam, quemadmodũ Heraclides Erythræus. *Conati sunt et eam quæ per compositionem, & ipsi* Herophilij, *& quidem* Erasistrati *sectatores, &* Athenæus Attaleus. *Neminem tamen ante nos, eam quæ oritur à notione finis, scripsisse comperimus, ex qua omnes artes uia quadam atque ordine consti-*

ἑτέρωθεν διήλθομεν, ἐνταῦθα δὲ τὴν ὁρικὴν ποιησόμεθα διδασκαλίαν. ὅσον γὰρ ἀπολείπεται τῆς κατὰ ἀνάλυσιν, ἀξιώματί τε καὶ μεθόδῳ, τοσοῦτον πλεονεκτοῦσαν εὑρήσομεν εἰς σύνοψίν τε τοῦ ὅλου, καὶ μνήμην τῶν κατὰ μέρος. εὐμνημόνευτα γὰρ ἱκανῶς ἐκ τῆς τοῦ ὅρου διαλύσεως ἅπαντα, διὰ τὸ περιέχειν ὅλης τῆς τέχνης ἐν ἑαυτῷ τὰ κεφάλαια τὸν ἄριστον ὅρον, ὅν πέρ τινες καὶ οὐσιώδη ὀνομάζουσιν, ἀντιδιαιρούμενον τοῖς ἐννοηματικοῖς προσαγορευομένοις. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν συμβεβηκότων οἷς

cõstituuntur: sed illam quidem alio pertractauimus loco. Hic uerò diffinitiuã faciemus doctrinam, quæ quantũ ab ea quæ ex resolutiõe cõsistit, & dignitate, & ipso docendi ordine linquitur, tãtum & ad totius compendiũ, et ad singulorũ memoriã præstare inuenietur. Sufficienter enim facilimè memoriæ commendantur ex diffinitionis dissolutiõe uniuersa. Quoniam totius artis capita in se optima diffinitio cõplectitur, quam quidam substantialem uocant, ex aduerso distinguentes alijs, quæ notionales appellãtur. Illæ siquidẽ ab his

οἷς ὁρίζονται πράγμασιν, ὅτι δὲ ἀπὸ τῆς οὐσίας αὐτῆς συνίστανται. ἡ δὲ κατὰ μέρος ἐξεργασία συμπάσης τῆς ἰατρικῆς θεωρίας, ἐν πολλαῖς ἡμῖν ἑτέραις γέγραπται πραγματείαις, αἷς ἔξεστι χρῆσθαι πρὸς τὰς τρεῖς διδασκαλίας. ἀλλὰ νῦν γε τῆς ὁριστικῆς ὑφεξόμεθα, τοσοῦτον ἔτι προσθέντες ὡς μόνα τὰ κεφάλαια, καὶ οἷον συμπεράσματα τῶν κατὰ διέξοδον ἀποδεδειγμένων εἰρήσεται νῦν.

his quæ accidũt reb. diffinitis, hæ uerò ab ipsa essentia cõstituũtur. Elaborata aut est à nobis particulatim, & in pluribus cõscripta tractatibus totius medicinæ cõtemplatio: quib. uti quis poßit ad triplicẽ doctrinam. Nũc uerò diffinitiuam aggrediemur, hoc unũ præfati, q. solũ capita, & quædã uelut conclusiones eorũ, quæ alibi latius sunt demõstrata, nũc à nobis dicẽtur.

QVID EST MEDICINA. Caput II.

ἰατρική ἐστιν ἐπιστήμη, ὑγιεινῶν καὶ νοσωδῶν, καὶ οὐδετέρων. οὐ διαφέρει δὲ

Medicina est sciẽtia, salubriũ, & insalubriũ, & neutrorũ: nihil uerò differt

ρει δὲ οὐδ' εἰ νοσερῶν τις εἴποι τοῦ γ' οὖν τῆς ἐπιστήμης ὀνόματος κοινῶς τε καὶ οὐκ ἰδίως ἀκούειν χρή. τὸ δὲ ὑγιεινὸν καὶ τὸ νοσῶδες, καὶ τὸ οὐδέτερον, τριχῶς ἕκαστον λέγεται, τὸ μὲν ὡς σῶμα, τὸ δὲ ὡς αἴτιον, τὸ δὲ ὡς σημεῖον. τό γὰρ ἐπιδεκτικὸν σῶμα τῆς ὑγιείας, καὶ τὸ ποιητικὸν, καὶ φυλακτικὸν αὐτῆς αἴτιον, καὶ τὸ δηλωτικὸν σημεῖον, ἅπαντα ταῦτα καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες ὑγιεινά. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νοσώδη, τά τε ἐπιδεκτικὰ νόσων, σώματα καὶ τὰ ποιητικά τε καὶ φυλακτικὰ νόσων αἴτια, καὶ

differt & si quis ægrorum dixerit. Nomen uerò sciẽtiæ communius, non autẽ propriæ accipere oportet. Salubre autem, & insalubre, & neutrũ, unumquodq; tripliciter dicitur: hoc quidem ut corpus, hoc autem ut causa, hoc uerò ut signum. Etenim corpus, quod sanitatem natura suscipere aptũ est: & causam, quæ eandem efficere, uel conseruare: & signũ qđ potest indicare: hæc oĩa Græci salubria appellare cõsueuerũt. Eadẽ ratiõe & susceptiua morborum corpora, et eosdẽ efficiẽtes, cõseruãtesq; causas, &

τὰ δηλωτικὰ σημεῖα.
καὶ δὴ καὶ τὰ οὐδέ-
τερα κατὰ τὸν αὐτὸν
λόγον σώματά τε καὶ
αἴτια, καὶ σημεῖα. καὶ
ἔστι κατὰ πρῶτον μὲν
λόγον, ἐπιστήμη τῶν
ὑγιεινῶν αἰτίων ἰατρι-
κή. διὰ ἐκεῖνα δ' ἤδη
καὶ τῶν ἄλλων, δεύτε-
ρον μὲν τῶν νοσωδῶν,
τρίτον δὲ τῶν οὐδετέ-
ρων. καὶ δὴ καὶ με-
τὰ ταῦτα τῶν σωμά-
των, πρῶτον μὲν κἀν-
ταῦθα τῶν ὑγιεινῶν,
ἐφεξῆς δὲ τῶν νοσε-
ρῶν, εἶτα τῶν οὐδετέ-
ρων καὶ περὶ τῶν ση-
μείων ἡ κατὰ τὸν αὐ-
τὸν λόγον. ἐν μέν-
τοι ταῖς πράξεσι, πρό-
τερον μὲν τῶν σωμάτων ἡ διάγνωσις ἐκ τῶν
σημείων

signa indicantia, insalu-
bria uocant. Nec aliter
corpora neutra, causas
signáue dixerũt. Et se-
cundum primã quidem
rationem, atque præci-
puam causarũ salubriũ
est medicina sciẽtia, pro-
pter eas autem, & alia-
rum secundo quidem lo-
co insalubriũ, & tertio
neutrarum. Et post has
eodem modo corporũ,
primo quidẽ, & hic sa-
lubrium, secundo loco
insalubrium, tertio neu-
trorum. Itidem de si-
gnis dicendum. In actio-
nibus autem, prima qui-
dem est corporũ cogni-
tio

σημείων δηλονότι, μετὰ ταῦτα δὲ ἡ τῶν ἐπ' αὐτοῖς αἰτίων εὕρεσις.

tio, quæ habetur ex signis, post hæc quæ in ipsis inuentio causarum.

QVOT MODIS DICITVR EFFEctiuũ, indicatiuũ, & susceptiuũ. Cap. III.

Ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τὸ ποιητικὸν, καὶ τὸ δηλωτικὸν, καὶ τὸ ἐπιδεκτικὸν, διχῶς ἕκαστον λέγεται, τὸ μὲν ἁπλῶς, τὸ δὲ ἐν τῷ νῦν. ἰστέον ἀμφοῖν οὖσα ἐπιστήμην τὴν ἰατρικήν. καὶ αὐτὸ γὰρ τὸ ἁπλῶς διχῶς λέγεται τό, τε διὰ παντὸς, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἔστιν ἀμφοτέρων τούτων ἐπιστήμη ἡ ἰατρική. τὸ δὲ οὐδέτερον, αἴτιόν τε καὶ σημεῖον καὶ σῶμα. τό, τε ἁπλῶς λεγόμενον,

Sed quoniam & effectiuum, & indicatiuũ, & susceptiuum dupliciter unumquodque dicitur, hoc quidem simpliciter, hoc uerò ut nunc, nosse oportet amborũ esse medicinæ sciẽtiam. Ipsum uerò simpliciter duob. dicitur modis, & quòd semper & quòd plurimum: de quorum utroq; medicina pertractat. Neutra uerò et causa, & corpus, & signũ, & quod simpliciter dicitur,

καὶ τὸ ἐν τῷ νῦν, τριχῶς ἕκαστον λέγεται. τὸ μὲν τῷ μηδ᾽ ἑτέρου τῶν ἐναντίων μετέχειν. τὸ δὲ, τῷ τῶν ἀμφοτέρων, τὸ δὲ, τῷ ποτὲ μὲν τοῦδε, ποτὲ δὲ τοῦδε. τούτων δ᾽ αὐτῶν τὸ δεύτερον, κατὰ δύο τρόπους λέγεται, ποτὲ μὲν τῷ μετέχειν ἑκατέρου τῶν ἐναντίων ἐξ ἴσου, ποτὲ δὲ τῷ πλέον θατέρου. ἔστι δὲ καὶ καθ᾽ ὅλου τοῦ ὅρου κατὰ τὴν λέξιν ἀμφιβολία τις, ἣν καὶ αὐτὴν χρὴ διαλύεσθαι. ἐν γὰρ τῷ λέγειν τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ὑπάρχειν ὑγιεινῶν, καὶ νοσερῶν, καὶ οὐδετέρων, σημαίνεται μὲν, καὶ πάντων

citur, & quod ut nunc, tripliciter unumquodq; appellatur: hoc quidem quia neutrius cõtrariorum est particeps, hoc uerò quia utriusq;, hoc uerò quia aliquando huius, aliquando illius. Horum aũt ipsorum secundum, rursus duobus dicitur modis, aut quia utrũque cõtrariorũ ex æquo participat, aut quia aliquando plus alterum. Est uerò & in tota difnitione, si uerba animaduertimus, ambiguitas quædã: quã et ipsam dissoluere oportet. Cum enim dicitur medicinã esse scientiã et salubriũ, & insalubriũ, & neutrorũ, significatur & q omnium

τῶν τῶν κατὰ μέρος, σημαίνεται δὲ τὸ ὁποίων, σημαίνεται δὲ καὶ τὸ τινῶν. ἀλλὰ τὸ μὲν πάντων, ἀπερίοριστόν τε καὶ ἀδύνατον, τὸ δὲ τινων, ἐλλιπές τε καὶ οὐ τεχνικῶν. τὸ δ' ὁποίων, τεχνικόν τε ἅμα τὸ διαρκὲς εἰς ἅπαντα τῆς τέχνης τὰ κατὰ μέρος, ὅπερ καὶ περιέχεσθαι φαμὲν ἐν τῷ τῆς ἰατρικῆς ὅρῳ. ἀρξώμεθα οὖν ἀπὸ τῶν σωμάτων πρῶτον, ὁποῖά τινα τάθ' ὑγιεινὰ, καὶ τὰ νοσώδη, καὶ τὰ οὐδέτερα τετύχηκεν ὄντα. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν περὶ τῶν σημείων τε καὶ αἰτίων διεξέλθωμεν λόγον.

omnium particularum, & quòd quorūdam, & qualium. Sed omnium quidem infinitum quoddam est, atque impossibile, quorundam diminutum, atq; artificio carens: qualium uerò artificiosum pariter, atque sufficiens ad omnia artis particularia, quod etiam dicimus in medicinæ diffinitione cōprehendi. Primū igitur de corporibus dicere aggrediemur, qualia nam sint, & salubria, & insalubria, & neutra post hæc de signis, & causis dissere mus.

De corpore salubri. Cap. IIII.

Ὑγιεινόν ἐστιν ἁπλῶς σῶμα, τὸ ἐκ γενετῆς εὔκρατον μὲν ὑπάρχον, τοῖς ἁπλοῖς καὶ πρώτοις μορίοις. σύμμετρον δὲ τοῖς ἐκ τούτων συγκειμένοις ὀργάνοις. ὑγιεινὸν δὲ νῦν ἐστι σῶμα, τὸ κατὰ τὸ παρὸν ὑγιαῖνον. ἔστι δὲ καὶ τοῦτο καθ' ὃν ὑγιαίνει χρόνον, εὔκρατόν τε καὶ σύμμετρον, οὐ τὴν ἀρίστην εὐκρασίαν τε καὶ συμμετρίαν, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν. αὐτοῦ δὲ τοῦ ἁπλῶς ὑγιεινοῦ σώματος, διὰ παντὸς μὲν τοιοῦτον ἐστι τὸ εὐκρατότατόν τε καὶ συμμετρότατον. ὡς τὸ πολὺ δὲ

Salubre simpliciter corpus est quod ab ipso naturæ ortu bonam habet temperaturã in simplicib. & primis particulis, atq; in his quæ ex illis cõponuntur instrumentis, est cõmoderatum. Salubre uerò nũc, est corpus quod in præsenti est sanum. Est uerò et hoc eo tẽpore quo sanũ existit, bonam habẽs temperaturam, & commoderationem, nõ tamen optimam, at sibi proprium. Ipsius uerò salubris simpliciter corporis, tale quidẽ est semper, id quod est optima temperantia præditum, ac maximè est commoderatum. Vt mutum

autem

τὸ τῆς ἀρίστης κατασκευῆς ἀπολειπόμενον οὐ πολλῷ.

autem quod à constitutione optima non ualde admodum deficit.

DE CORPORE INSALUBRI. Caput V.

Νοσῶδες δέ ἐστι ἁπλῶς σῶμα, τὸ ἐκ γενετῆς ἢ δύσκρατον τοῖς ὁμοιομερέσιν, ἢ ἀσύμμετρον τοῖς ὀργανικοῖς, ἢ ἀμφότερα. νοσῶδες δὲ νῦν ἐστι σῶμα τὸ νοσοῦν, ἐν τῷ λέγεται χρόνῳ τοιοῦτον ὑπάρχειν. εὔδηλον δὲ, ὡς καὶ τοῦτο καθ' ὃν λέγεται χρόνον εἶναι νοσῶδες, ἤτοι δύσκρατόν ἐστι ἐν τοῖς ὁμοιομερέσιν, ἢ ἀσύμμετρον ἐν τοῖς ὀργανικοῖς, ἢ ἀμφότερον. καὶ δὴ ἡ τὸ διὰ παντὸς νοσῶδες ἐστιν,

Insalubre uerò simpliciter est corpus qđ ab ipso ortu naturæ, uel in cõsimilibus partibus malã habet temperaturam, uel in instrumentarijs incõmode rationẽ, uel utrũq; uitiũ. Insalubre uerò nũc est corpus quod eo tẽpore, quod tale dicitur, ægrotat. Neq; obscurũ est, q̃ & hoc ipsum, eo quo dicitur tẽpore ægrotãs, uel in consimilib. malã habet tẽperaturã, uel in instrumentarijs incõmoderationẽ, uel utrũq;. Est uerò &

ἐστίν. ὅτι περ ἂν ἐκ γενετῆς, ἢ τοιοῦτον κρατώταχον ὑπάρχον, ἐν ἁπλοῖς καὶ πρώτοις μορίοις ἅπασιν ἢ τισίν, ἢ τοῖς κυριωτάτοις, ἢ ἐν τοῖς ὀργανικοῖς ἀσυμμετρότατον, ὁμοίως καὶ ἐν τούτοις, ἢ πᾶσιν, ἢ τισίν, ἢ τοῖς κυριωτάτοις. ὡς τὸ πολὺ δὲ νοσῶδές ἐστι σῶμα, τὸ τῆς τοιαύτης τῆς κακίας ἀπολειπόμενον, οὔπω δὲ ἐν τῷ μέσῳ καθεστηκός.

ſemper inſalubre, quod ex ipſo naturæ ortu uel peßimã habet temperaturam in ſimplicibus, et primis particulis omnibus, uel aliquib. uel his quæ obtinent principatum, uel in instrumentarijs, incõmoderatum exiſtit. Similiter autem in his, uel omnibus, uel aliquibus, uel illis quæ obtinent principatum. Vt multum uerò inſalubre eſt corpus, quod ab huius quidem uitio recedit, nondum tamen mediocritatem contingit.

DE CORPORE NEVTRO. CA. VI.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ οὐδέτερον σῶμα τριχῶς ἐλέγετο, τὸ μὲν μηδ᾽ ἑτέρας τῶν ἄκρων διαθέσεων μετέχειν, τὸ δὲ τῶν ἀμφοτέρων

Quoniã uerò & neutrum corpus tripliciter dicebatur, unũ quidem, quod neutrius erat extremæ diſpoſitionis particeps, aliud aũt quoniã

ἀμφοτέρων, τὸ δὲ τῶν, ποτὲ μὲν τῆσδε, ποτὲ δὲ τῆσδε. κατὰ μὲν τὸ πρῶτον σημαινόμενον, οὐδέτερον ἔσαι σῶμα, τὸ μέσον ἀκριβῶς ὑπάρχον, τοῦ τε ὑγιεινοτάτου σώματος, καὶ τοῦ νοσωδεςάτου καὶ τούτου τὸ μὲν ἁπλῶς τοιοῦτον ὄν, ὅτι πὲρ ἐκ γενετῆς τοιοῦτον κατεςήσατο. τὸ δὲ νῦν ὁτιοῦν, κατὰ παρὸν τὸ μέσον ὑπάρχει τοῦ τε ὑγιεινοτάτου, καὶ τοῦ νοσωδεςάτου, αὐτοῦ δὲ τοῦ ἁπλῶς. τὸ μὲν διὰ παντὸς τοιοῦτον, ὅτι πὲρ ἂν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἡλικίαις διαμένῃ τοιοῦτον. τὸ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὸ καὶ μεταβολάς τινας λαμ-

utriusque, aliud quoniam aliquando huius aliquando uerò illius. Iuxta primũ significatum neutrũ erit corpus, qd' exquisite medium est, et saluberrimi, & insaluberrimi corporis: & huius hoc quidem simpliciter tale, quod ab ipso ortu naturæ ita est constitutũ, hoc uerò ut nunc, quod in præsenti tẽpore mediũ exquisite existit saluberrimi atq; insaluberrimi corporis. Ipsius autem simpliciter, semper quidem tale est id, quod in omnib' ætatibus tale perdurat. Vt multum autem quod nonnullas recipit muta

βάνον. κατὰ δὲ τὸ δεύτερον σημαινόμενον, οὐδέτερον ἔσαι σῶμα τὸ δι' ἐναντίων ἅμα διαθέσεων μετέχον ἐκ γενετῆς, ἤτοι καθ' ἓν μόριον, ἢ κατὰ δύο διαφέροντα. καθ' ἓν μὲν, εἰ κατὰ τὴν ἑτέραν ἀντίθεσιν εὔκρατον εἴη τῶν δραστικῶν ποιοτήτων ἢ κατ' ἀμφοτέρας μὲν, ἀλλὰ περὶ τὴν διάπλασιν, ἢ τὸ μέγεθος, ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν μορίων, ἢ τὴν θέσιν ἐσφαλμένον, ἢ ἔμπαλιν ἐν τούτοις μὲν κατωρθωμένον ἅπασιν ἢ τισίν. ἐν δὲ τῇ κράσει διημαρτημένον, ἐν διαφέρουσι δὲ μορίοις, καὶ κατὰ πάσας τὰς ἀντιθέσεις δυνατόν τι

τόν τι

tiones. Iuxta uerò secundum significatũ neutrũ erit corpus quod ab ipso ortu naturæ contrariũ simul est, particeps dispositionũ, aut scilicet in una parte, aut in duabus differẽtibus: in una quidem si secundũ alteram oppositionẽ effectiuarum qualitatũ bonam habuerit temperaturã, uel etiã secundũ utrãq;, sed in formatione, uel magnitudine, uel numero partiũ, uel situ delinquat, aut contrà in his quidem rectè se habeat, uel omnib. uel quibusdam, peccet autem in tẽperatura: in differentibus uerò partibus, & iuxta omnes oppositiones potest quicquàm si-

ταί τε τῶν ἐναντίων ἅμα μετέχειν. καὶ διὰ παντὸς μὲν τοιοῦτον, τὸ κατὰ πάσας τὰς ἡλικίας μένον ὅμοιον, ὡς τὸ πολὺ δ' ἐστὶ, τὸ καὶ μεταβάλλον κατά τι. οὕτως δὲ καὶ ἂν τῷ νῦν οὐδέτερον ἔσαι σῶμα, κατὰ τὸ δεύτερον σημαινόμενον, ἢ περὶ ἓν μόριον, τὰ μὲν ἔχειν ὑγιεινά, τὰ δὲ νοσερὰ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ, ἢ περὶ διαφέροντα μέρη. κατὰ δὲ τὸ τρίτον σημαινόμενον, οὐδέτερον ἔσαι σῶμα, τὸ ποτὲ μὲν ὑγιεινόν, ποτὲ δὲ νοσερὸν ἐν μέρει γινόμενον, ὥσπερ ἐνίοις ὑπῆρξε, παισὶ μὲν οὖσιν, ὑγιεινοῖς γενέσθαι, νεανίσκοις δὲ

mul particeps esse contrariorũ. Et semper quidem tale quod per omnes ætates in eodem habitu perseuerat. Vt multũ uerò quod aliqua ex parte euariat. Ita uerò & nunc neutrũ erit corpus iuxta secundũ significatũ, quia uel parte in una hæc quidẽ ipsi salubria existunt. Illa uerò insalubria, uel in differẽtibus ita afficitur partibus. Iuxta uerò tertiũ significatũ neutrũ erit corpus, quod aliquando quidem salubre existit, ut nonnullis accidit, qui in pueritia salubritate corporis uigent, quum uerò ad iuuẽtutem per-

γενομένοις, νοσεροῖς, ἢ ἔμπαλιν. ἐν ἑνὶ δὲ χρόνῳ τὸ οὕτως οὐδέτερον, ἀκριβῶς μὲν οὐκ ἐγχωρεῖ συστῆναι, κατὰ πλάτος δ᾽ ἐγχωρεῖ. ἴσμεν δὲ ὅτι τὸ νῦν διχῶς λέγεται. τὸ μὲν οὖν ὑγιεινὸν, καὶ νοσῶδες καὶ οὐδέτερον σῶμα ποσαχῶς λέγεται, καὶ ὁποῖον ἕκαστόν ἐστιν αὐτάρκως διώρισαι. περὶ δὲ τῶν σημείων ἐφεξῆς ἂν εἴη ῥητέον.

uenerint, insalubres euadunt, aut contrà. In uno autẽ tempore quod ita est neutrũ consistere nequit: latius uerò si accipiatur, contingit. Nouimus autem quòd nũc dupliciter dicitur. Salubre igitur, & insalubre, & neutrũ corpus quot modis dicatur, & quale unumquodq; sit, sufficienter explicauimus. De signis uerò deinceps dicendum.

DE SIGNIS SALVBRIBVS. Caput VII.

Ἔστι δὲ καὶ τούτων ὑγιεινὰ μὲν, ὅσα τῆς τε παρούσης ὑγιείας ἐστὶ διαγνωστικὰ, καὶ τῆς μελλούσης ἔσεσθαι προγνωστικὰ, καὶ τῆς προγεγενημένης ἀναμνηστικά.

Sunt autem ex his salubria quidem quæcunque præsentem indicãt sanitatẽ, & futurã prænũciant, & præteritam

μνηστικά. νοσώδη δὲ τά τε τῆς παρούσης νόσου διαγνωστικά, καὶ τῆς προγεγενημένης ἀναμνηστικά, καὶ τῆς μελλούσης ἔσεσθαι προγνωστικά. κατὰ ταῦτα δὲ, καὶ τὰ οὐδέτερα, τάτε τῶν οὐδετέρων διαθέσεων διαγνωστικά, καὶ προγνωστικά, καὶ ἀναμνηστικά, καὶ τὰ μηδὲν ὅλως δηλοῦντα περὶ διαθέσεων, ἢ τὰ μηδὲν μᾶλλον ὑγιεινὴν, ἢ νοσερὰν δηλοῦντα διάθεσιν. καὶ τὰ κατά τι μὲν ὑγιεινὴν, κατά τι δὲ νοσερὰν δηλοῦντα διάθεσιν, καὶ τά ποτε μὲν ὑγιεινὴν, ποτὲ δὲ νοσώδη. καὶ ταῦτα δὲ κατὰ τοὺς τρεῖς χρόνους ὁμοίως

memoriæ subijciũt: insalubria uerò quæ et præsentem indicant ægritudinẽ, & futurã prænunciant, atq; præteritã memoriæ subijciũt. Eadem ratione neutra dicũtur, quæ neutrã dispositionẽ ostendũt, prænunciant, et memoriæ subijciũt, et quæ nihil omnino de dispositionib. indicant, uel nihilomagis salubrẽ, quàm insalubrẽ dispositionem ostendũt, & partim quidẽ salubrẽ indicãt dispositionẽ, & quæ aliquando quidẽ salubrem, aliquando uerò insalubrẽ, & hæc quoque secundum tria tẽpora, ueluti salubria,

κοῖς ὑγιεινοῖς τε καὶ νο-
σώδεσι. καλεῖται δ'
ἐνίοτε πρὸς τῶν παλαι-
ῶν ἰατρῶν ἅπαντα
ταῦτα τὰ σημεῖα προ
γνωστικά, κἂν τῶν ἐνεστώ
των, ἢ προγεγονότων
ᾖ δηλωτικά. καὶ ἡ χρεία
μεγάλη μὲν τῶν διαγνω
στικῶν τε καὶ προγνωστι
κῶν, ἐλάττων δὲ τῶν ἀνα
μνηστικῶν. ὄντων δὴ σω
μάτων ὑγιεινῶν, τῶν μὲν
ἁπλῶς, τῶν δὲ ἐν τῷ νῦν,
ἅπερ δὴ καὶ ὑγιαίνοντα
λέγεται. τῶν ἁπλῶς
ὑγιεινῶν σωμάτων, δι
ττὴν ἔφαμεν εἶναι τὴν
διαφοράν. τῷ τὰ μὲν
διὰ παντὸς ὑπάρχειν
τοιαῦτα, τὰ δὲ ὡς τὸ πο
λύ, διὰ παντὸς μὲν ὅσα
τὴν ἀρίστην ἔχει κατα
σκευήν.

ſalubria, & inſalubria appellãtur. Vocãtur aũt nonnunq̃ à uetuſtiorib. medicis hæc oĩa ſigna prænũciatiua, quamuis præſentiũ, ac præteritorũ indicatiua ſint. Vſus uerò nõ paruus ex prænunciatiuis, atq; indicatiuis: minor autẽ ex his quæ memoriæ ſubijciũt. Cum uerò ſint ſalubria corpora, hæc quidẽ ſimpliciter, hæc uerò ut nũc quæ & bene ualentia dicuntur, ſalubrium ſimpliciter corporum duplicẽ diximus eſſe differentiam: quoniã nonnulla quidẽ ſemper, nõnulla uerò ut multũ eſſent talia, & ſemper quidẽ, quæ optimã conſtitutionem

σκευήν. ὡς τὸ πολὺ δὲ, ὅσα μὴ πολλῷ ταύτης ἀπολείπεται.

nem sortita sunt, ut multum uerò, quæ non magnope ab illa recedunt.

DE SIGNIS OPTIMAE CONstitutionis. Cap. VIII.

Τὰς διαγνώσεις δὲ αὐτῶν, ἀπό τε τῶν ὑπαρχόντων κατὰ τὸν τῆς οὐσίας αὐτῶν λόγον χρὴ ποιεῖσθαι, καὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης τούτοις ἑπομένων ἐνεργειῶν τε καὶ συμπτωμάτων, ἃ δὴ καὶ συμβεβηκότα καλοῦμεν ἰδίως. ἀπὸ μὲν τῆς οὐσίας αὐτῶν, τῶν ἐν ἀρίστῃ κατασκευῇ, συμμετρίᾳ τῶν ὁμοιομερῶν, ἐν θερμότητι καὶ ψυχρότητι, καὶ ξηρότητι, καὶ ὑγρότητι. τῶν δ᾽ ὀργανικῶν ἐν ποσότητι, καὶ πηλικότητι

Horũ autem dignotiones sumendæ sunt ab his, quæ secũdum essentiæ rationẽ ipsis insunt, & ab his quæ ex necessitate consequũtur, operationibus, casibusque, qui propriè accidentia uocantur. Ab essentia quidem ipsa eorum quæ optimã habẽt cõstitutionem, cõmoderatione cõsimiliũ quidẽ, in caliditate, frigiditate, humiditate & siccitate. Instrumentaliũ uerò, in quãtitate, ac numero eorum

τῶν συντιθέντων αὐτά, καὶ προσέτι διαπλάσει τε καὶ θέσει τῶν μορίων ἑκάστου καὶ ὅλου τοῦ ὀργάνου. ἀπὸ δὲ τῶν ἐξ ἀνάγκης ἑπομένων τοῖς ὁμοιομερέσιν, ὡς μὲν πρὸς τὴν ἁφήν, ἐν σκληρότητι καὶ μαλακότητι συμμετρία, πρὸς δὲ τὴν ὄψιν, εὐχροιά τε καὶ ἡ κατὰ λειότητα καὶ δασύτητα συμμετρία. κατὰ δὲ τὰς ἐνεργείας ἡ τελειότης, ἣν δὴ καὶ ἀρετὴν αὐτῶν ὀνομάζομεν. τῶν δὲ τοῖς ὀργανικοῖς ἑπομένων, ἐν συμμετρίᾳ τε καὶ κάλλει τοῦ παντὸς σώματος ὀργάνων, ἔτι τε τῇ τῶν ὑπαρχουσῶν αὐτοῖς ἐνεργειῶν ἀρετῇ. τοὺς μὲν

οὖν

ex quibus componũtur, ac prꝏterea formatiõe, situ partium singularũ, ac totius instrumẽti. Ex his uerò quæ ex necessitate cõsequuntur cõsimilia, quantũ quidẽ attinet ad tactum à mediocritate, quæ in mollitie, ac duritie cõsistit. Quantum uerò ad aspectũ, à colore optimo, & leuitatis, atq; hispiditatis mediocritate. In operationib: à perfectione, quam & ipsorũ uirtutem appellamus. Ab his uerò quæ instrumentarias partes cõsequuntur, à commoderatione, & pulchritudine omnium totius corporis instrumentorum, ac prꝏterea earũ quæ ipsis insunt uirtute operationum. Optima

οὖν ἀρίστης κατασκευῆς τοῦ σώματος, τὰ διαγνωστικὰ σημεῖα ταῦτά ἐστι. τῶν δ' ἀπολειπομένων μὲν αὐτῆς, ὑγιεινῶν δ' ἔτι. τὰ μὲν ἐν τῇ τῶν ὁμοιομερῶν, ἔσφαλται κράσει μικρόν τι σφάλμα. τὰ δὲ ἐν τῇ τῶν ὀργανικῶν, μικρόν τι κἀνταῦθα, καὶ ἤτοι πάντων, ἢ τινῶν, ἢ καθ' ἑκάτερον. τὰ δὲ γένη τῶν σφαλμάτων. τὰ αὐτὰ τοῖς τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ συμπληροῦσι, κρᾶσις μὲν ἐν τοῖς ὁμοιομερέσιν, ἀριθμὸς δὲ, καὶ διάπλασις, καὶ μέγεθος, καὶ θέσις ἐν τοῖς ὀργανικοῖς, ἀμφοῖν δὲ κοινὸν ἡ ἕνωσις, ἣν δὴ καὶ συνέχειαν αὐτῶν

igitur cōſtitutionis corporum ſigna indicatiua ſunt hæc. Eorū aūt quæ ab ipſa deficiūt, & adhuc tamen ſalubria exiſtunt, nōnulla quidē in cōſimiliū tēperatura uitium aliquod paruū habēt, nōnulla uerò in inſtrumentariorum cōmoderatione, & hoc quoq; perexiguū. Accidit autē hoc uel in omnibus, uel in aliquib. aut in utriſq;. Vitiorū uerò genera eadem ſunt his quæ uirtutem perficiūt. Temperatura quidem in conſimilibus. Numerus autem, & formatio, et magnitudo, & ſitus, in inſtrumentarijs. Vtriſq; uerò cōmunis unitas, quā & ipſorum, continuitatem

ὀνομάζομεν. ἐν δὲ τοῖς αὐτοῖς τούτοις γένεσι, καὶ ἡ τῶν νοσωδῶν σωμάτων ἐστὶ κακία, καθ' ἑκάτερον τῶν νοσώδους τὸ σημαινόμενον. ὅρος δ' ἀμφοῖν ἐστὶ διακριτικὸς, ἡ τῆς ἐνεργείας αἰσθητὴ βλάβη. τὰ δὲ τῆς ἀρίστης ἀπολειπόμενα κατασκευῆς σώματα βραχύτι, βεβλάπται μὲν δή πού καὶ αὐτὰ κατά γε τὴν ἀλήθειαν, οὐ μὴν αἰσθητόν γε τοῦτο διορίζει. τοιγαροῦν αὐτὰ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἧττον, ἔν τε ταῖς ἐνεργείαις, ἐν τῷ τοῖς νοσώδεσιν αἰτίοις ἀπομάχεσθαι. τὰ δέ γε ἁπλῶς νοσώδη σώματα διώρισται, τῷ τε ῥαδίως ὑπὸ τῶν

appellamus. In his autẽ ipsis generibus sunt corporum insalubriũ uitia, secundum utrũq; insalubritatis modum. Terminus autẽ qui utrũq; distinguit, est operationis læsio sensibilis. Quæ uerò ab optima corporum constitutione breue aliquid deficiunt, re uera quidẽ & ipsa in aliquo sunt offensa, non tamen id sensu cõprehẽditur. Distinguuntur uerò ex eo, qđ magis, minúsue in operatiõibus existit, ac quia in causis quæ ægritudinem pariũt, non æque resistũt. Quæ autẽ simpliciter insalubria sunt corpora, distinguũtur ob id, quòd facilè à causis

νοσώδων αἰτίων νικᾶσθαι, καὶ τῷ πολύ τι κατὰ τὴν ἀρετὴν τῶν ἐνεργειῶν ἀπολείπεσθαι. γίνεται γοῦν ἀμφοῖν ἐν μέσῳ τά τ' οὐδέτερά τε (καὶ) ἁπλῶς λεγόμενα, καὶ τὰ σύν τινι πλάτει, καὶ τμηθήσεται τὸ τῆς ὅλης ὑγιείας πλάτος εἰς τρία μόρια, πλάτος ἔχοντα καὶ αὐτὰ συχνόν. ὧν τὸ μὲν πρῶτον, ἔσαι τῶν ὑγιαινόντων σωμάτων, τὸ δὲ δεύτερον, τῶν οὐδετέρων, τὸ δὲ τρίτον, τῶν νοσωδῶν. οἷς ἐφεξῆς ἐστι τὰ ἤδη νοσοῦντα σώματα βλάβαις αἰσθηταῖς ἐνεργειῶν ἀφωρισμένα. τὰ μὲν οὖν ὀδυνώδη τε καὶ ὧν αἱ κινήσεις πλημ-

μελεῖς

cauſis quæ morbos committẽdi uim habẽt, ſuperãtur, & quoniã in uigore operationũ plurimũ deficiunt. In medio autẽ amborũ collocantur ea quæ neutra ſimpliciter appellãtur, & cũ latitudine quadã. Quo fit ut tota ſanitatis latitudo in tres partes, quarum ſingulæ latitudinẽ habent nõ paruam, diuidatur. Erit aũt prima quidem ſalubriũ corporũ, ſecũda neutrorũ, tertia inſalubrium. Poſt quæ deinceps ſequũtur quæ iã ægrotãt corpora, quæ ſenſibilibus operationũ læſionibus diſtinguuntur. Quæ igitur dolore infeſtãtur, & quorũ mo

tus

μελεῖς εἰσιν, ἢ ὅλως ἀπολώλασιν, ἐναργεῖς ἔχει τοὺς ὅρους. ὅσα δ' ἀτόνους κέκτηται τὰς ἐνεργείας, ἐν μὲν ταῖς μεγίσταις ἀποστάσεσιν εὐδιάκριτα, κατὰ δὲ τὰς μικροτέρας ἀμφίβολον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὸ γένος τοῦτο τῆς βλάβης, ἡ μηδετέρου τῶν ἐναντίων ἐνεργειῶν μετέχουσα συνίσταται διάθεσις, ἣν καὶ αὐτὴν ἔφαμεν οὐδετέραν ὀνομάζεσθαι. πάντων τούτων αἰσθήσει διακρινομένων, οὐκ αὐτῇ τῶν πραγμάτων τῇ φύσει. κίνδυνος γὰρ εἰς τὸ τῆς ἀπαθείας ὑποσυρῆναι δόγμα. καὶ τοίνυν καὶ τὰ σημεῖα τῶν ὑγιαινόντων μὲν

tus sunt uitiosi aut omnino interierūt, manifestas habent determinationes. Quæ uerò imbecilles edūt operationes, in magnis quidē distantijs facilè discernuntur, in paruis uerò ambigua sunt: atque idcirco in eo genere noxæ collocatur, quæ neutrius contrariorū participat dispositio, quam & ipsam neutra diximus appellari, ita tamen ut horum omniū sensus sit iudex, non ipsa natura rerum inspiciatur, ne periculū sit in dogma perpetuæ paßibilitatis incidere, & quidē signa sanorū corporum.

σωμάτων. ἀλλ' ἢ καὶ νοσωδῶν, ἢ οὐδετέρων ὑπαρχόντων, παρὰ τὸ ποσὸν τῆς ἀποστάσεως διοίσει, θεμένων ἡμῶν ἄκρους μὲν ὅρους ἐναντίους ἀλλήλοις, τήν τε ἀρίστην κατασκευήν, καὶ τὴν ἄρτι γενομένην νόσον. ἐπισκοπουμένων δὲ, ποτέρῳ τούτων ἐστὶν ἐγγυτέρω τὰ δοκιμαζόμενα σώματα. τὸ μὲν γὰρ ἐγγυτέρω τῆς ἀρίστης κατασκευῆς, ὑγιεινόν, τὸ δὲ ταύτης μὲν πορρωτέρω, τῆς δὲ ἤδη νοσοῦντος, ἐγγυτέρω νοσῶδες. τὸ δ' ἀμφοῖν μεταξὺ, καὶ ἴσον ἑκατέρων ἀπέχειν φαινόμενον, οὐδέτερον ἐστι. τῆς μὲν

οὖν

corporum. Sed quæ insalubria, salubriaq;, et neutra existunt quantitate distantiæ differēt duobus inuicem contrarijs terminis à nobis statutis, optima uidelicet cōstitutiōe corporis, et nuper facta ægritudine, ac deinceps consyderantibus utri eorum uiciniora sunt ea, quæ ad examen corpora ueniunt. Quæ enim proximiora sunt optimæ constitutioni, salubria: quæ uerò ab hac longius distant, atq; ad ea quæ iā ægrotant magis accedūt, insalubria, quæ autem intermedia, atque æqualiter ab utrisque distare uidētur, neutra. Optima

igitur

τῆς ἀρίστης κατασκευῆς τοῦ σώματος, εἴρηται τὰ γνωρίσματα. τῶν δὲ ἀπολειπομένων αὐτῆς, ἰσάριθμα μὲν τὰ γένη, ἐν τῷ μᾶλλον τε καὶ ἧττον τέμνεσθαι δυναμένων. ἀφαιρισμένων δὲ εἰς τρία μέρη, τὰ σημεῖα τοῦ νοσώδους σώματος ἁπλῶς ἐροῦμεν. ἐξ αὐτῶν γὰρ ἔσται δῆλα, καὶ τὰ λοιπὰ δύο πλάτη. κατὰ γένος μὲν οὖν εἴρηται πρόσθεν ἐν τῷ τῆς ἀρίστης κατασκευῆς λόγῳ, κατ' εἶδος δὲ, νῦν εἰρήσεται διελομένων ἡμῶν πρότερον τὰ μόρια.

igitur cōstitutionis corporis indicia explicauimus. Eorū uerò quæ ab ipsa deficiūt, totidē sunt numero genera, quæ in magis, & minus secari possunt. Cū autē in tres latitudines diuisa sint, corporis insalubris simpliciter indicia trademus: ex his enim & reliquæ duæ latitudines innotescent. Generaliter igitur prius à nobis in eo quē de optima constitutione sermonē habuimus, specialiter autem nūc dicetur, si prius partes diuiserimus.

QVOT SVNT DIFFERENtiæ partium. Cap. IX.

Τέσσαρες δὲ αὐτῶν εἰσιν

Sunt uerò earū quatuor

σιν αἱ πᾶσαι διαφοραί. τὰ μὲν γὰρ ἀρχαί τινες εἰσιν, τὰ δὲ ἀπ' ἐκείνων ἐκπέφυκε. τὰ δὲ, οὔτ' ἄλλων ἀρχὴ τῆς διοικήσεως, οὔθ' ὑπ' ἄλλων ἄρχεται, συμφύτους ἔχοντα τὰς διοικούσας αὐτὰ δυνάμεις. ἔνια δὲ συμφύτους τε ἅμα καὶ ἐπιρρύτους ἔχει. ἀρχαὶ μὲν οὖν εἰσιν ἐγκέφαλος, καρδία, ἧπαρ, καὶ ὄρχεις. ἀπ' ἐκείνων δ' ἐκπέφυκε, κἀκείνοις ὑπηρετεῖ, νεῦρα μὲν καὶ νωτιαῖος μυελὸς ἐγκεφάλῳ, τῇ καρδίᾳ δ' ἀρτηρίαι, φλέβες δ' ἥπατι, τὰ σπερματικὰ δ' ἀγγεῖα τοῖς ὄρχεσιν.

αὐτὰ

tuor uniuerſæ differentiæ: quoniã nonnullæ earum principia exiſtũt, aliquæ uerò ab ipſis originem habẽt, aliquæ nec aliarũ gubernatiõi præſunt, neq; aliũde gubernantur, quũ inſitas habeant à natura potentias, à quib. regũtur: quædã uerò ſunt quæ inſitas ſimul, & aliũde emanantes habẽt. Principia igitur ſunt, cerebrum, cor, hepar, teſticuli. Ab illis uerò ortum habent, atque eiſdẽ ſubminiſtrãt, nerui quidem, & ſpinalis medulla cerebro: cordi uerò arteriæ, hepati, uenæ: ipſa uerò ſeminaria uaſa teſticulis.

αὐτὰ δ᾽ αὐτά διοικεῖ χόνδρος, ὀστοῦν σύνδεσμος, ὑμὴν, ἀδὴν, πιμελὴ, σὰρξ ἁπλῆ. τὰ δ᾽ ἄλλα πάντα μόρια κοινὴν τούτοις ἔχοντα τὴν ἐξ ἑαυτῶν διοίκησιν, ἀρτηριῶν τε καὶ φλεβῶν, καὶ νεύρων προσδεῖται. τριχῶν δὲ καὶ ὀνύχων, οὐδὲ διοίκησις τίς ἐστιν, ἀλλὰ γένεσις μόνη. αὗται μὲν οὖν αἱ τῶν μορίων διαφοραί.

Quæ autẽ à ſeipſis gubernantur, ſunt, cartilago, os, copula ſeu ligamentum, membrana, adenes, adeps, caro ſimplex. Reliquæ uerò partes, cum unà cũ iſtis habeãt ex ſeipſis regimẽ, arterijs, neruis, & uenis inſuper eguerunt. Capillorũ autẽ, atq; unguium neq; regimen ullum eſt, ſed generatio tantummodo. Hæ igitur ſunt partiũ differentiæ.

DE SIGNIS CEREBRI. Caput X.

Σημεῖα δ᾽ ἑκάστου τῆς κράσεως ἐφεξῆς εἰρήσεται, τὴν ἀρχὴν ἀπ᾽ ἐγκεφάλου ποιησαμένων ἡμῶν. Ἔστι δὲ πέντε τὰ σύμφυτα γένη τῶν γνωρισμάτων αὐτοῦ.

Indicia aũt ſingularũ temperaturæ ſumpto à cerebro initio, deinceps dicemus. Sũt uerò quinque inſita genera, quæ ipſius naturã oſtendũt.

Primum

ἓν μὲν ἡ τῆς συμπάσης κεφαλῆς διάθεσις, δεύτερον δὲ ἡ τῶν αἰσθητικῶν ἐνεργειῶν ἀρετή τε καὶ κακία, καὶ τρίτον ἡ τῶν πρακτικῶν, καὶ τέταρτον ἡ τῶν ἡγεμονικῶν, καὶ πέμπτον ἡ τῶν φυσικῶν. ἄλλο δὲ γένος παρὰ τούτοις ἅπασιν, ἡ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν αὐτῷ προσπιπτόντων ἀλλοίωσις. ἡ μὲν δὴ τῆς συμπάσης κεφαλῆς διάθεσις, ἐκ μεγέθους τε καὶ σχήματος αὐτῆς λαμβάνεται καὶ τριχῶν.

Primum quidem totius capitis diſpoſitio. Secundum uerò ſenſibiliũ operationum uirtus, & uitium. Et tertium actiuarum. Quartum earum quæ tenent principatũ. Et quintun naturalium. Aliud uerò genus præter hæc omnia, ea quæ extrinſecus aduenit alteratio. Et quidem totius capitis diſpoſitio ex magnitudine, & figura ſumitur, atq; capillis.

DE PARVITATE ET MAGNITUDINE capitis. Cap. XI.

Ἡ μὲν οὖν μικρὰ κεφαλὴ, μοχθηρᾶς ἐγκεφάλου

Paruũ igitur caput uitioſæ cõſtitutionis cerebri

λου κατασκευῆς ἴδιον σημεῖον. ἡ μεγάλη δὲ οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀγαθῆς κατασκευῆς σημεῖον. ἀλλ᾽ εἰ μὲν διὰ ῥώμην ἐγένετο τῆς ἐγχωρίου δυνάμεως, ὕλην χρηστήν τε καὶ πολλὴν δημιουργούσης, ἀγαθὸν σημεῖον. εἰ δὲ διὰ τὸ μόνης τῆς ὕλης τὸ πλῆθος, οὐκ ἀγαθόν. διοριστέον οὖν ἐστιν αὐτά, περί τε σχήματι καὶ τοῖς ἀπ᾽ αὐτοῦ πεφυκόσι. περὶ σχήματι μὲν, εἰ εὔρυθμος, ἀεὶ γὰρ ἀγαθὸν τοῦτο σημεῖον, τοῖς δ᾽ ἀπ᾽ αὐτοῦ πεφυκόσιν, εἰ κρατεραύχην τέ ἐστιν, καὶ τοῖς ἄλλοις ὀστοῖς ἄριστα διάκειται. καὶ εἰ τὸ νευρῶ-

δες

bri proprium est indici cium. Magnũ uerò non necessario indicat bonã cerebri compositurã. Sed siquidem ob insitæ uirtutis robur, quæ multam, atq; optimã materiam afformauerit, eueniat, optimum est signũ: at si ob materiæ tantum multitudinem, haudquaquàm bonum. Distinguenda uerò sunt hæc, & ex figura ipsa, & ex his quæ ab eo habent ortum. A figura quidem ipsa, si cõcinna, semper enim hoc bonum est signum. Ex his autẽ quæ ab eo ortum habẽt, si ualida est ceruix, et si alijs oßibus optimè cõstet, atque omnis præterea ner

uosa

ρῶδες αὐτὴν σύμπαν, εὔτραφές τε ὂν καὶ εὔτονον, οἰκεῖον δὲ σχῆμα κεφαλῆς, ὥσπερ ἂν εἰ νοήσαις σφαῖραν ἀκριβῆ κηρίνην, ἑκατέρωθεν ἀτρέμα πεπιλημένην. ἀνάγκη γὰρ τῆς τοιαύτης, κυρτότερα μὲν ἢ κατὰ σφαῖραν γενέσθαι, τά τε ὄπισθεν καὶ τὰ ἔμπροσθεν, εὐθύτερα δὲ τὰ ἑκατέρωθεν. εἰ δ' ἡ κατ' ἰνίον ἐξοχὴ μειωθείη τινί, συνεπισκέπτου τὰ νεῦρα, καὶ τὸν αὐχένα σὺν τοῖς ἄλλοις ὀστοῖς. κατὰ φύσιν μὲν γὰρ ἐχόντων, ἐνδείᾳ τῆς ὕλης, οὐ δυνάμεως ἀῤῥωστίᾳ τοιοῦτο ἐγένετο. φαυλοτέρων

uosa substantia boni sit habitus, ac robur habeat intentũ. Propria aũt capitis figura est, ueluti si excogitares sphærã exquisite rotundam, ex cæra constructã, paulatim utrinq; depressam. In hac enim necesse est, ut posteriores, prioresue partes plus gibbæ fiant, q̃ sphæræ cõueniat. Quæ uerò utrinq; cõsistũt, magis rectæ. Quòd si ea quæ secũdum occiput eminẽtia minuatur, simul intueri oportet neruos, atq; ceruicẽ unà cũ oßibus alijs. Nam si secundum naturam constiterint, materiæ defectu, nõ uirtutis imbecillitate cõtingit. Illis uerò

τέρων δὲ ὑπαρχόντων, ἀσθενὴς ἡ ἀρχή. τὰ πολλὰ δὲ ταῖς κατ' ἰνίον ἐνδείαις, ἀσθένεια τῶν εἰρημένων ἕπεται, καὶ σπάνιον πάνυ τὸ μὴ τοιοῦτον. καὶ τὴν φοξοτέραν δὲ κατ' ἰνίον ἐπισκέπτου κεφαλήν, ὡσαύτως τοῖς ἐφ' ὅλης αὐτοῦ μεγάλης γενομένης διορισμοῖς. ὡς τὰ πολλὰ δὲ κἀνταῦθα σὺν εὐρύθμῳ τῷ σχήματι γενομένης τῆς παρεγκεφαλίδος, ἀγαθὸν σημεῖον. ἣν ἔνιοι τῶν ἰατρῶν ὀπίσθιον ἐγκέφαλον ὀνομάζουσιν. ὥσπερ οὖν καὶ ἔστι ὀπίσθιος, ὁριζόμενος τῇ λαμβδοειδεῖ ῥαφῇ, τοῦ νωτιαίου

non rectè se habētibus, principiū est debile, sed magna ex parte defectus q̃ occipiti eueniūt, cōsequitur eorū quæ antediximus imbecillitas, rarißimeq; aliter euenire consueuit. Caput etiā quod secundum occiput in acutiē tēdit, animaduertere oportet, hisdem adhibitis distinguēdi rationib. quibus antea in capite grandiori facto utebamur. Vt plurimū uerò, & hic optimū est signum figura concinna eius partis, quæ cerebro adhæret, quā nōnulli medici posterius cerebri appellare consueuerunt: quēadmodū & posterius existit ea futura quæ Græcæ literæ Λ formam habet præfinitā. Est

νωτιαίου δ' ἐστὶν ἀρχὴ τὸ μόριον τοῦτο. ἢ δι' ἐκεῖνον, ἁπάντων τῶν καθ' ὅλον τὸ ζῶον νεύρων πρακτικῶν. αὐτὸ δὲ τὸ ὄπισθεν μέρος καθ' αὑτὸ παντάπασιν ὀλίγων αἰσθητικῶν μετέχει, παμπόλλων δὲ τῶν πρακτικῶν, ὥσπερ γε καὶ θάτερον τὸ πρόσθιον. αἰσθητικῶν μὲν παμπόλλων, ὀλίγων δὲ τῶν πρακτικῶν, ὥστε καὶ καλῶς διακείμενα, ἐρρωμένας ἕξει τὰς ἀποφύσεις ἑκάτερον τὰς ἰδίας. οἱ αὐτοὶ δὲ κἀπὶ τῶν ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς τῶν κατὰ τὸ μέτωπον διορισμοὶ τοῖς ὄπισθεν, εἰς σμικρότητά τε καὶ

uerò huiusmodi pars spinalis medullæ principium, & eius ratione neruorum omniũ qui actionibus obseruiũt. Ipsa autem pars posterior per seipsam paucos admodum sensitiuos obtinet neruos, plurimos uerò actiuos: sicuti & anterior, sensitiuos quidem plurimos, paucos admodum actiuos. Quare ubi benè fuerit affecta utraque pars, robustas habebunt eas quæ ab ipsis deriuationes. Eædem quoq; distinctiones adhibendæ sunt ad partes capitis anteriores ad frontem attinẽtes, quæ etiã ad posteriores, earundẽq;, & paruitatẽ, &

καὶ μέγεθος αὐτοῦ βλεπόντων, καὶ σχῆμα, καὶ τὰς ἐνταῦθα αἰσθήσεις, ὄψιν τε καὶ γεῦσιν καὶ ὄσφρησιν. ἀλλήλων γάρ εἰσιν γνωρίσματα, καὶ ἀλλήλοις μαρτυρεῖ, τά τε ἀπὸ τῆς ἀρχῆς πεφυκότα, τῇ τῆς ἀρχῆς ἀρετῇ τε καὶ κακίᾳ, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῖς ἀπ᾽ αὐτῆς.

& magnitudinem inspicere oportet, atque itidem figuram, & sensus ibi collocatos, uisum, gustum atq; odoratū. Hæc enim se inuicē indicant, atq; attestātur, & quæ à principijs oriuntur, principij uirtutē, uel uitium, & principiū eorū quæ ab ipso nascuntur.

DE OPERATIONIBVS OBTInentibus principatum. Cap. XII.

Ἡ μὲν τοι τῶν ἡγεμονικῶν ἐνεργειῶν ἀρετή τε καὶ κακία, τῆς ἀρχῆς μόνης ἐστὶν αὐτῆς καθ᾽ ἑαυτὴν γνώρισμα. καλῶ δὲ ἡγεμονικὰς ἐνεργείας, τὰς ὑπὸ τῆς ἀρχῆς μόνης γινομένας ἀγχίνοια μὲν

Earū autem operationū quæ obtinēt principatū, uirtus, ac uitium sunt ipsius principij seorsum tātummodo indicia. Voco autem operationes principatū obtinētes, quæ à solo principio proueniunt. Ingeniū quidem

μὲν οὖν λεπτομεροῦς οὐσίας ἐγκεφάλου γνώρισμα, βραδυτὴς δὲ διανοίας παχυμεροῦς. εὐμάθεια δὲ εὐτυπώτου, καὶ μνήμη μονίμου. οὕτω δὲ καὶ ἡ μὲν δυσμάθεια δυσυπώτου. ἡ δ᾽ ἐπιλησμοσύνη δὲ ῥεούσης, καὶ τὸ μὲν εὐμετάβολον ἐν δόξαις, θερμῆς, τὸ δὲ μόνιμον ψυχρᾶς. ἔτι δέ μοι δοκῶ λείπεσθαι δύο γένη γνωρισμάτων, ὧν ἐξ ἀρχῆς ὑπεσχόμην ἐρεῖν. ἓν μὲν τὸ τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν, ἕτερον δὲ τὸ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων. ἔσται δὲ κοινὸς ὑπὲρ ἀμφοῖν ὁ λόγος.

quidem igitur, ſubtilem cerebri: ſubſtantiã indicat: tarditas uerò intellectus craſſam: diſcendi uerò facilitas, formarũ facile ſuſceptiuã: memoria autẽ, ſtabilem ac firmam: ſicuti & diſcendi difficultas, formarũ nõ facilè ſuſceptiuã: & obliuio, fluidam. Mobilitas quoq; in opinionibus, calidam: ſtabilitas autem frigidam. Adhuc autem duo indiciorum genera mihi uideor prætermiſiſſe, de quibus ſum ab initio me dicturum pollicitus, quorum alterum ad operationes attinet naturales, alterum uerò ad ea quæ extrinſecus occurſant. Erit autem in utriſq; ſermo communis.

SIGNA BONAE TEMPERAturæ cerebri. Cap. XIII.

Εἰ δ' εὔκρατος ὁ ἐγκέφαλος ὑπάρχει κατὰ τὰς τέσσαρας ποιότητας, ἁπάντων τῶν εἰρημένων ἕξει μετρίως, καὶ τῶν περιττωμάτων, ὅσα διὰ ὑπερῶας ἢ ὤτων, ἢ μυκτήρων ἐκκαθαίρεται, καὶ τούτων ἕξει μετρίως, ἥκιστά τε βλαβήσεται πρὸς ἁπάντων τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων, ὅσα θερμαίνει ἢ ψύχει, ἢ ξηραίνει, καὶ ὑγραίνει. τοῖς τοιούτοις αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς, βρέφεσι μὲν οὖσιν ὑπόπυροι, παισὶ δὲ ὑπόξανθοι, τελειουμένοις δὲ γίνονται ξανθαί,

Siquidem cerebrum ſortiatur bonā quatuor primarū qualitatū temperaturā, omnia quæ diximus habebit moderata, & excrementa quæ uel per palatum, uel aures, uel nares, uel oculos expurgantur, hæc quoque modicè ſe habebūt, atq; ab his quæ extrinſecus excurſant minimè lædetur, quæ ſcilicet uel calefaciūt, uel frigeſaciunt, uel humectant, uel exiccant. Talibus igitur capilli capitis: cū adhuc ſunt infantes ſubruffi, cum uerò pueri, ſubflaui, cum iam adoleuerint flaui fiunt, mediijq;

ξανθαί, μεταξύ πως οὖσαι τῶν τε ἀκριβῶς οὔλων καὶ ἁπλῶν, οὐ μὴν οὐδὲ φαλακροῦνται ῥᾳδίως. ἀκούειν δὲ χρὴ τῶν εἰρημένων τε καὶ ῥηθησομένων γνωρισμάτων, ὡς ἐπὶ εὐκράτων οἰκήσεων. ὅσα δὲ κατὰ τὰς τρίχας οὐκ ἐπὶ χωρίων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν χυμῶν κράσεως ἀνάλογον ἐχούσης τῇ κράσει τῶν κατὰ τὸν ἐγκέφαλον. εἰ δὲ θερμότερος εἴη τοῦ συμμέτρου, κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ἀντίθεσιν εὔκρατος. εἰ μὲν ἐπὶ πλέον εἴη θερμότερος, ἰσχυρὰ πάντα τὰ ῥηθησόμενα γενήσεται γνωρίσματα,

Βραχείας

mediiq; sunt inter eos qui omnino sunt crispi, & simplices: nō tamen facilè caluitiū patiūtur. Quæ uerò dicuntur ac posterius dicenda indicia sunt, accipere oportet, ut in bonam habentibus temperiem habitationibus. Quæ autē ad capillos attinēt, non ad locorum tātum, sed ad humorum quoque temperaturam, qui cerebri temperaturæ proportione respondēt, sunt referēda. Si uerò calidius sit quàm oporteat, in altera uerò oppositione bonam habeat temperaturam, si quidem in caliditate excesserit, omnia

quæ

βραχείας δὲ τῆς ὑπερβολῆς ὑπαρχούσης, ἀμυδρά. κοινὸς δὲ οὗτος ὁ λόγος ἐπὶ πάντων εἰρήσθω μοι τῶν μορίων, τῶν ἐν πάσαις ταῖς κράσεσι μελλόντων λέγεσθαι γνωρισμάτων.

quæ dicentur, ualidiora erunt indicia, ſed ſi paruus fuerit exceſſus imbecillia. Cõmunis aũt hæc ratio ſtatuatur in omnibus partibus, quarũ intemperaturis uniuerſis indicia ſumus tradituri.

SIGNA CALIDI CEREBRI.
Caput XIIII.

Ἑξῆς δ' οὖν σημεῖα τῆς ἐν ἐγκεφάλῳ θερμότητος ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ἐρυθρότερα καὶ θερμότερα τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν σύμπαντα, καὶ αἱ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς φλέβες αἰσθηταί, αἱ τρίχες τούτοις. γεννηθεῖσαι ταχέως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φύονται.

Deinceps igitur ſigna cerebri caliditatis, præter ea quæ nuper diximus, ſunt, quòd ea quæ circa caput omnia rubicunda, & calida magis, & quæ in oculis uenæ ſenſui patẽt. Capilli quoque, in his ſtatim in lucẽ æditis habent in capite

ται. πολλῷ μὲν οὖσι θερμοτέροις τῶν εὐκράτων, μέλαιναι καὶ ἰσχυραὶ καὶ οὖλαι γίνονται. μὴ πολλῷ δὲ, ὑπόξανθοι μὲν τὸ πρῶτον, εἶτα μελαίνονται, προϊόντων δὲ ταῖς ἡλικίαις φαλακροῦνται, καὶ μᾶλλόν γε οἱ τῶν πλέον θερμοί. περιττώματα δὲ καθ' ὑπερῴαν καὶ μυκτῆρας, ὀφθαλμούς τε καὶ ὦτα, βραχέα καὶ πέπονα τούτοις ἐστίν, πεπλησμένης δὲ τῆς κεφαλῆς ἐνίοτε, συνεχῶς καὶ μάλιστα αὐτοῖς ὅταν ἀφυλάκτως διαιτῶνται, τὸ τοιοῦτον συμβαίνει, πλείω μὲν ἀλλ' οὐκ ἄπεπτα τὰ περιττώ

ortum: & quũ plurimũ in caliditate à mediocri tẽperatura recesserint, nigri, & robusti, & crispi fiũt. Cũ uerò nõ multum, subflaui quidem ab initio fiũt, deinde nigrescant, ac progrediẽtibus ætatibus caluitiũ patiuntur, atque eo magis qui plus modico sunt calidiores. Excremẽta uerò quæ per palatum & nares, & oculos, et aures, pauca, & cõcocta ipsis existũt, quũ integrã habuerint sanitatẽ: cũ uerò eis caput repletur, cõtinuo enim ac tum præsertim, cũ nullam uictus seruauerint rationẽ, tale quid eis accidit, plura quidem in ipsis excementa, atq; inconcocta generantur.

ματα γίνεται. πληρῦνται δὲ καὶ βαρύνονται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ θερμαινόντων ἐδεσμάτων τε καὶ πομάτων καὶ ὀσμῶν, καὶ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων ἁπάντων, ἐν οἷς ἐστι καὶ περιέχων ἡμᾶς ἀὴρ, ἔτι τε μᾶλλον, εἰ μὴ μόνον εἴη θερμὰ τὰ τοιαῦτα τὴν φύσιν, ἀλλὰ καὶ ὑγρά, βραχέσιν ὕπνοις αἱ τοιαῦται κράσεις ἀρκοῦνται, πρὸς τῷ μηδὲ βαθεῖς αὐτοὺς γίνεσθαι.

rantur, implenturq́; atque aggrauãtur eorum capita à calidis cibis, et potibus, odoribus, atq; hiſce omnibus quæ extrinſecus occurſant, in quorum numero eſt, & qui nobis circumfunditur aër, ſed præterea magis, ſi non ſolum natura calida, ſed etiã humida talia extiterint. Breuibus autem ſomnis huiuſmodi temperaturæ contentæ ſunt, neq; admodum profundis.

SIGNA FRIGIDI CEREBRI. Caput XV.

Ψυχροτέρου δὲ ἡ προσῆκεν ἐγκεφάλου γνωρίσματα περιττώματα πλείω

Frigidioris uerò, quã oporteat, cerebri indicia ſunt, plura in proprijs

πλείω κατὰ τὰς οἰκείας ἐκροὰς, καὶ αἱ τρίχες εὐθεῖαί τε καὶ πυῤῥαὶ καὶ μόνιμοι, καὶ μετὰ πολὺν χρόνον τοῦ γεννηθῆναι φυόμεναι, λεπταὶ καὶ ἄτροφοι τὸ πρῶτον, καὶ ῥαδίως ὑπὸ τῶν ψυχρῶν αἰτίων βλάπτονται, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον τῆς βλάβης κατάῤῥοις τε καὶ κορύζαις ἁλίσκονται. οὐ μὴν οὐδ' ἁπτομένοις θερμὰ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν, οὐδ' ὁρῶσιν ἐρυθρὰ, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν αἱ φλέβες ἀόρατοι, καὶ ὑπνωδέστεροί πως εἰσί.

Ξηροτέρου

prijs meatib. excrementa, & capilli recti, & ruffi, & stabiles, & qui longo post natiuitatem tempore nascuntur tenues, atque ab initio male nutriti, & facile à causis frigidis offendūtur, atque hoc ipso offensionis tempore distillationibus, & grauedinibus capiuntur, neque si tetigeris, partes ad caput attinentes admodum calide sentiuntur, neque si inspexeris, rubicundæ apparent, & oculorum uenæ omnino uisum effugiunt, & somnolenti quodammodo sunt.

SIGNA

SIGNA SICCI CEREBRI. Caput XVI.

Ξηροτέρου δ' ἐγκεφάλου γνωρίσματα, τὸ ἀπερίττον ἐν ταῖς ἐκροαῖς, καὶ τὸ τῶν αἰσθήσεων ἀκριβές. ἀγρυπνητικοὶ δ' εἰσί, καὶ τρίχας ἰσχυροτάτας τε καὶ τάχιστα φύουσι γεννηθέντες, οὔλας μᾶλλον ἢ εὐθείας, φαλακροῦνται δ' ἐν τάχει.

Siccioris aūt cerebri indicia ſunt paucæ ſuperfluitates effluentes, & ſenſuum perſpicacitas. Sunt autem ad uigilias prōpti, & capillos habent robuſtos, & qui celerrimè eis ſtatim innaſcūtur. Criſpi autem potius ſunt, quàm recti. Cito autem calui fiunt.

HVMIDI CEREBRI INDICIA. Caput XVII.

Ὑγροτέρου δὲ τρίχες ἁπλαῖ, καὶ οὐδ' ὅλως φαλακροῦνται, καὶ αἱ αἰσθήσεις ἀχλυώδεις εἰσί, καὶ περιττωμάτων πλῆθος, ὕπνοι τε πολλοὶ καὶ βαθεῖς. αὗται μὲν αἱ ἁπλαῖ δυσκρασίαι.

Humidioris uerò cerebri indicia, capilli plani, & nequaq̃ calui fiūt: ſenſus aūt turbulēti, & excremētorum multitudo: ſomni multi, atque ꝓfundi. Et hæ quidē ſimplices ſunt intēperaturæ.

SIGNA

SIGNA CALIDI, ET SICCI cerebri. Cap. XVIII.

Σύνθετοι δὲ, θερμὴ μὲν καὶ ξηρὰ πρώτη, καθ᾽ ἣν ἀπέριττοί τέ εἰσι, καὶ ἀκριβεῖς ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ ἀγρυπνητικώτατοι, καὶ φαλακροῦνται ταχέως. ἡ πρώτη μέντοι γένεσις τῶν τριχῶν ταχίστη τέ ἐστι καὶ εὐτραφεστάτη, μελανότριχές τε καὶ οὐλότριχές εἰσι, καὶ θερμοὶ ψαυόντων τῆς κεφαλῆς, ἐρυθροί τε μέχρι τῶν τῆς ἀκμῆς χρόνων.

Cõpoſitæ autem, primum calida, & ſicca, ſecundũ quam, & ſuperfluitatibus carẽt, & ſenſibus uigẽt, & plurimũ uigilant, & cito calui fiunt, & prima quidẽ capillorum generatio celerrima eſt, ac plurimo abundans alimento. Capillos uerò habẽt nigros, & criſpos, & tangentib. caput, calidi ſentiũtur, & ſunt rubicundi uſque ad ætatem conſiſtentiæ.

SIGNA CALIDI, ET HVMIdi cerebri. Cap. XIX.

Εἰ δ᾽ ὑγρότης προσείη τῇ θερμότητι, βραχὺ δὲ ὑπερβαλλουσῶν ἀμφοτέρων

Si uerò humiditas adiungatur caliditati, parũ utriſq; qualitatibus ſupe-

ἀμφοτέρων τὸ σύμμετρον, εὐχροιά τε καὶ θερμότης, ἡ αἱ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς φλέβες μεγάλαι, καὶ περιττώματα πλείω, μετρίως πέπονα, καὶ αἱ τρίχες εὐθεῖαι καὶ ὑπόξανθοι, καὶ οὐ φαλακροῦνται ῥαδίως. πληροῦνται δὲ καὶ βαρύνονται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῶν θερμαινόντων. εἰ δὲ καὶ ὑγραίνοιντο πολὺ δήπου μᾶλλον, ἡνίκα καὶ πλῆθος ἴσχουσι περιττωμάτων. ἐὰν δ' ἐπὶ πλεῖστον ὑγρότητός τε καὶ θερμότητος ἥκωσι, νοσώδης, τούτοις ἡ κεφαλὴ, καὶ περιττωματικὴ, καὶ ῥαδίως

superātibus mediocritatem, color bonus, et quæ circa oculos calidiora, uenæ magnæ & plura excrementa, & mediocriter cocta, et capilli recti, subflaui, & non facilè calui fiunt. Implentur uerò atq; aggrauantur eorum capita à calidis. At si humectentur, protinus multo magis excremētorū habēt multitudinē. Et si plurimū caliditas, atq; humiditas creuerit, his caput est ægritudinibus obnoxium, atque excrementis abundās, & quod facilè à calo

δίως ὑπὸ τῶν ὑγραινόντων τε καὶ θερμαινόντων βλαπτομένη. νότος δ' αὐτῇ πολέμιος ἀεί. ἄριστα δ' ἐν τοῖς βορείοις διάγουσιν, οὐ μὴν οὐδ' ἐγρηγορέναι δύνανται μέχρι πλείονος, ὕπνῳ τ' ἐπιτρέψαντες ἑαυτοὺς, ἅμα τε κωματώδεις εἰσὶ καὶ ἄγρυπνοι, καὶ φαντασιώδεις τοῖς ὀνείρασιν, καὶ αἱ ὄψεις ἀχλυώδεις, καὶ αἱ αἰσθήσεις οὐκ ἀκριβεῖς. εἰ δὲ πολλῷ μὲν εἴη τοῦ συμμέτρου θερμότερος ὁ ἐγκέφαλος, ὀλίγῳ δ' ὑγρότερος, μένουσι τὰ τῆς θερμῆς κράσεως γνωρίσματα. μιχθήσονται

à calefacientibus, atque humectantibus offendatur. Auster uerò semper eis aduersatur, atq; optime in Aquilõe se habẽt, non tamen diu uigilare possunt: & cũ se ad somnum conuerterint, simul graui somno tẽtantur, & uigilant, & somnia habent imaginationibus plena, uisus eis turbulenti, neque satis sensibus uigent. Quòd si plurimum in caliditate cerebrum à mediocritate recesserit, paululũ autem humidius extiterit, calidæ tẽperaturæ indicia præ se feret, cum

δ' αὐτοῖς ἀμυδρῶς τὰ τῆς ὑγρότητος ὥσπερ καὶ εἰ πολλῷ μὲν ὑγρότερος, ὀλίγῳ δὲ εἴη θερμότερος. ἐναργῆ μὲν ἔσται καὶ σφοδρὰ τὰ τῆς ὑγρότητος, ἀμυδρὰ δὲ, τὰ τῆς θερμότητος γνωρίσματα. κοινὸς δὲ οὗτος ὁ λόγος ἐπὶ πασῶν ἐστι τῶν κατὰ συζυγίαν δυσκρασιῶν.

cum quibus leuia quædam humiditatis signa coniungentur, ueluti si lõgè quidem humidius, paululũ uerò calidius, uehementia quidẽ erũt, ac manifesta humiditatis indicia, debilia autẽ caliditatis. Cõmunis uerò hæc ratio in omnibus compositis intemperaturis existit.

SIGNA FRIGIDI ET SICCI cerebri. Caput XX.

Αἱ ψυχραὶ δὲ ἅμα καὶ ξηραὶ κρᾶσεις ἐγκεφάλου, ψυχρὰν καὶ ἄχρουν ἀποτελοῦσι τὴν κεφαλὴν, ὅσον ἐφ' ἑαυταῖς. ἀεὶ γὰρ χρὴ μεμνῆσθαι τῶν κατ' ἀρχὴν διωρισμένων,

Frigidæ uerò, & siccæ cerebri intemperaturæ, frigidum & minimè coloratũ sui ratione caput reddũt. Sẽper enim memoria repetẽda quæ à nobis ab initio est distin-

μοῦ, προσεπιλογιζόμενον, ὅσον ἐκ τῆς τῶν χυμῶν κράσεως ἀλλοιοῦνται τὰ κατ' αὐτόν. εὐθὺς δ' αἱ τοιαῦται κράσεις, ἄφλεβοί τε τὰ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰσι, καὶ πρὸς τῶν ψυχρῶν αἰτίων ἑτοίμως βλάπτονται, διὸ καὶ ἀνωμάλως ὑγιαίνουσι, ποτὲ μὲν κουφόταται τὰς κεφαλὰς, ἀπέριττοί τε τὰς ἐκροάς. ἐνίοτε δὲ κατάῤῥοις τε καὶ κορύζαις τῶν σμικροῖς αἰτίοις ἑτοίμως ἁλισκόμενοι.

distinctio posita, ut praeterea aduertamus quantum ex humorum temperatura alterẽtur, quae circa ipsum consistunt. Protinus autem huiusce modi temperaturae uenis carẽtes habent oculos, & à causis frigidis facilè laeduntur. Quare & inaequali sanitate fruuntur, quoniam nonnunquam leuissima habent capita, & excrementorũ moderatos effulsus, nonnunquàm uerò, & grauedinibus, & distillationib. minima ex causa capiuntur.

DE SENSIBVS. CAP. XXI.

Αἱ δ' αἰσθήσεις αὐτῶν, ἐν νεότητι μὲν ἀκριβεῖς

Sensus aũt eorũ in iuuentute quidem omnes uigent,

βεῖς τέ εἰσι, καὶ ἄμεμπτοι τὰ πάντα. προϊοῦσι δὲ, ἀπομαραίνονται ταχέως, καὶ συλλήβδην φάναι, ταχύγηροι τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν ἅπαντες εἰσί. διὸ καὶ πολιοῦνται ταχέως. αἱ τρίχες δ᾽ αὐτοῖς γεννηθεῖσι μὲν ἀνέρχονται, μόγις ἄτροφοί καὶ πυῤῥαί. προϊόντι δὲ τῷ χρόνῳ, κρατούσης μὲν ἐπὶ πλέον τῆς ψυχρότητος ἤπερ τῆς ξηρότητος, οὐ φαλακροῦνται. τοὔμπαλιν δὲ, εἰ συμβαίη τὴν ξηρότητα μὲν πλεῖστον κρατῆσαι τῆς ὑγρότητος, τὴν ψυχρότητα δὲ τῆς θερμότητος,

uigent, atque omni ultio carent, ſed progrediente ætate cito mareſcunt. Et ut ſummatim dicatur, omnes celerrimã circa caput ſenectutẽ oſtendũt. Quare & cito cani fiunt. Capilli uerò ipſis quidẽ genitis uix exeunt, & male nutriuntur, & ruffi ſunt: in progreſſu autẽ ætatis, ſuperante magis frigiditate caliditatẽ, quã ſiccitate humiditatem, multum non calueſcũt. Ecõtra uerò ſi cõtigerit ſiccitatem quidem plurimum dominari humiditati, frigiditatem uerò caliditati,

τητος, ὀλίγον οἱ τοιοῦτοι φαλακροῦνται.

caliditati, parum calui fiunt hi.

SIGNA CEREBRI FRIGIDI, & humidi. Cap. XXII.

Αἱ δ' ὑγραὶ καὶ ψυχραὶ κράσεις ἐγκεφάλου, κωματώδεις ἐργάζονται, καὶ ὑπνηλοὺς, καὶ φαύλους ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ περιττωματικούς. εὐψύκτους τε καὶ εὐπληρώτους τὴν κεφαλὴν, εὐαλώτους τε κατάῤῥοις καὶ κορύζαις. οὐ μὴν οὐδὲ φαλακροῦνται οἱ τοιοῦτοι. ταῦτι μὲν οὖν ἐστὶ τὰ σημεῖα τῶν ἐγκεφάλου κράσεων. ἐξ αὐτῶν δ' ὁρμώμενος ἐφ' ἕκαστον ὄργανον αἰσθήσεως, ἴδοι τὰς διαγνώσεις

Humidæ uerò, & frigidæ cerebri intẽperaturæ faciũt homines graui somno tentari, & ad somnum facilè conuerti, sensibus quoque minimè uigẽtes, atque excrementis redundantes: & qui caput frigiditati, ac repletioni habent obnoxiũ, ac distillationib. & grauedinibus facilè tentãtur, neq; tamẽ hi calui fiunt. Hæc igitur indicia sunt cerebri temperaturæ, à quibus si progrediaris ad unũquodque senso-

διαγνώσεις μεταφέρων.

DE OCVLIS. CAP. XXIII.

Ἀρκέσει δ' ἐπ' ὀφθαλμῶν μόνον εἰπεῖν· ὅσοι μὲν ἁπτομένοις ἐναργῶς εἰσι θερμοί, καὶ κινοῦνται ῥᾳδίως τε καὶ πολλάκις, καὶ φλέβας εὐρείας ἔχουσι, θερμοὶ σύμπαντες εἰσί. ψυχροὶ δὲ οἱ τούτοις ἐναντίοι, καὶ ὑγροὶ μὲν, οἱ μαλακοί τε ἅμα καὶ πλήρεις ὑγρότητος. ξηροὶ δὲ οἱ αὐχμηροί τε ἅμα καὶ σκληροί, καὶ βλάπτονται μὲν ὑπὸ τῶν ὁμοίων αἰτίων τῇ κράσει ῥᾳδίως. ὠφελοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν ἐναντίων τῇ ἐμμέτρῳ χρήσει. ἀλλὰ τοῦτό γε κοινὸν ἐπὶ πάσης δια-

sensorium dignotiones transferre licebit.

Sed sufficiet de oculis dũtaxat facere mentionem. Quicunq; tangentibus quidem manifeste calidi existunt, & facilè à crebro motu cientur, & uenas latas habent, hi calidi oẽs sunt. Frigidi uerò, his contrarij. Et humidi quidẽ molles simul, & multa humiditate pleni. Sicci uerò duri simul, & aridi. A similibus autẽ suæ temperaturæ causis facilè offenduntur, iuuãtur autem à modico contrariorum usu. Sed hoc quidẽ cõmune in omni cuius-

τῆ διαγνώσει κράσεως ἅπαντος μορίου.

cunq; partis temperaturæ dignotione oportet meminisse.

DE MAGNITVDINE OCVlorum. Caput XXIIII.

Μέγεθος δ' ὀφθαλμῶν ἅμα μὲν εὐρυθμία τε καὶ τῇ τῶν ἐνεργειῶν ἀρετῇ, πλῆθος οὐσίας εὐκράτου ἐξ ἧς διεπλάσθησαν ἐνδείκνυται, τὸ δ' ἄνευ τούτων, πολλὴν μὲν τὴν οὐσίαν, οὐκ εὔκρατον δὲ δηλοῖ.

Magnitudo oculorũ quidem ubi cõcinnitas, et operationum uirtus, multitudinem benè temperatæ substãtiæ ostendit, ex qua sunt conformati: quæ si desint multam quidem substantiã, non tamen benè temperatam ostendunt.

DE PARVITATE OCVlorum. Cap. XXV

Μικρότης δ' ὀφθαλμῶν ἅμα μὲν εὐρυθμία τε καὶ τῇ τῶν ἐνεργειῶν ἀρετῇ, ὀλίγην, μὲν ἀλλ' εὔκρατον ἐνδείκνυται τὴν

Paruitas uerò oculorum, adiuncta quidẽ concinnitate, ac uirtutũ operatione paucam quidem, sed benè temperatam substantiã ostendit.

τὴν οὐσίαν ἑξῆς διεπλάσθησαν, ἅμα δὲ ἀῤῥυθμίᾳ τινὶ καὶ κακίᾳ τῶν ἐνεργειῶν, ὀλίγην τε ἅμα καὶ φαύλην εἶναι σημαίνει τὴν οὐσίαν αὐτῶν.

ex qua sunt cõformati. Si uerò sociã habuerint inconcinnitatem quandam, atq; operationum uitium: tunc paucam simul ac uitiosam materiam ostendunt.

DE COLORE CAP. XXVI.

Τὰ δὲ κατὰ χρόας, ὧδε χρὴ διορίζεσθαι, γλαυκοὶ μὲν ὀφθαλμοὶ λάμποντες ὑγρότητι καθαρᾷ τε καὶ οὐ πολλῇ, φωτὸς λαμπροῦ γίνονται περιουσίᾳ, μέλανες δὲ ἔμπαλιν. οἱ δ᾽ αὖ μεταξὺ, κατὰ τὰς ἀνὰ μέσον αἰτίας.

Quæ uerò ad colores attinent, ita distinguere oportet. Glauci quidem oculi, qui pura humiditate, ac nõ multa præfulgent, tales fiũt ob splendidi luminis abũdantiã. Econtra uerò nigri, & qui intermediã naturã seruant, causas quoque intermedias habent.

DE GLAVCEDINE ET NIGREDINE oculorum. Cap. XXVII.

Γλαυκὸς μὲν οὖν ὀφθαλμὸς ἤτοι διὰ μέγεθος,

Glaucus igitur oculus fit, uel propter magnitudinem,

θος, ἢ λαμπρότητα τοῦ κρυσταλλοειδοῦς, ἢ προπετῆ θέσιν, ἢ διὰ τὴν τοῦ λεπτοῦ καὶ ὑδατώδους ὑγροῦ τοῦ κατὰ τὴν κόρην ὀλιγότητά τε καὶ καθαρότητα γίνεται. πάντων μὲν ἅμα συνελθόντων, ὁ γλαυκότατος. εἰ δὲ τὰ μὲν αὐτῶν παρῇ τὰ δὲ μὴ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἧττον ἐν γλαυκότητι συνίσταται. μέλας δ᾽ ὀφθαλμὸς, ἢ διὰ τὴν σμικρότητα τοῦ κρυσταλλοειδοῦς, ἢ διὰ τὸ ἐν βαθεῖ θέσει, ἢ ὅτι λαμπρόν τε καὶ αὐγοειδὲς, ἀκριβῶς οὐκ ἔστιν, ἢ ὅτι τὸ λεπτὸν ὑγρὸν, ἤτοι πλέον, ἢ οὐ

tudinem, uel propter ſplĕdorem humoris, qui à Græcis cryſtalloides nominatur: uel propter ſitum prominĕtem, aut propter tenuis et aquei humoris: qui in pupilla exiſtit, paucitatē, & puritatem: atque omnibus quidē in unū cōuenientibus, fit glaucißimus oculus. Quòd ſi aliqua adſint, aliqua uerò nō, tūc maior, minor'ue glaucedo contrahitur. Niger uerò oculus fit, aut ob paruitatem cryſtalloidis, aut propter profundum ſitum, uel quoniam ſplendidus, ac fulgidus exquiſite non eſt: uel quoniam tenuis humor, uel ſuperabundat, uel

ἢ οὐ καθαρόν ἐστιν, ἢ διά τινα τούτων ἢ διὰ πάντα πέφυκε γίνεσθαι. τὸ μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον ἐν αὐτοῖς, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. τὸ μὲν οὖν λεπτὸν ὑγρόν, ὑδατωδέστερόν τε καὶ πλέον γενόμενον, ὑγρότερον ἀποφαίνει τὸν ὀφθαλμόν, ὥσπερ γε καὶ εἰ παχύτερον, ἢ ἔλαττον γένοιτο ξηρότερον. τὸ δὲ κρυσταλλοειδὲς εἰ μὲν σκληρότερον εἴη, ξηρότερον, εἰ δὲ μαλακώτερον, ὑγρότερον. οὕτως δὲ καὶ εἰ μὲν ὑπερβάλλει τῆς συμμετρίας τοῦ λεπτοῦ ξηρότερον, εἰ δ' ἀπολείποιτο, τοὐναντίον.

uel purus nõ existit, uel propter unam aliquam ex his, aut propter omnes fieri consueuit. In ipsis autẽ magis, & minus, ut antea diximus, reperitur. Tenuis igitur humor quo magis ad aquæ naturam accedit, & superabũdat, humidiorem oculum ostendit: quẽadmodũ si crassior, ac minor fiat sicciorem. Crystalloides autem, siquidẽ durior existat, sicciorẽ efficit oculum: si uerò mollior, humidiorem, sic & si plus modico tenuem humorem excesserit, sicciorẽ: si autem defecerit, contrarium.

DE

DE CORDIS TEMPERAturis. Cap. XXVIII.

Περὶ δὲ τῶν τῆς καρδίας κράσεων ἑξῆς λεγέσθω. πρότερόν γε τοῦτο ἀναμνησάντων ἡμῶν, ὡς ἕκαστον μέρος ἤτοι θερμότερον ἢ ψυχρότερον, ἢ ξηρότερον ἢ ὑγρότερον ἑαυτοῦ γεγονέναι φαμὲν, οὐ πρὸς ἕτερόν τι παραβάλλοντες. ὅπως γοῦν ἂν ἡ καρδία γένηται τινὶ φύσει ψυχροτέρα, πολὺ θερμότερον τὴν κρᾶσιν ἕξει, ἐγκεφάλου τοῦ θερμοτάτου.

De cordis autem temperaturis deinceps dicēdum est. Si prius hæc in memoriam reuocauerimus, quòd unamquanque partē seipsa, uel calidiorē, uel frigidiorē, uel sicciorem, uel humidiorem dicimus factā, non alicui rei alteri cōparentes. Vtcunq; enim extiterit cor natura frigidius, multo sanè calidiorē temperaturā possidebit calidißimo cerebro.

SIGNA CORDIS CALIDI. Caput XXIX.

Τῆς μὲν οὖν θερμοτέρας, ὡς πρὸς τὴν οἰκείαν

Calidioris igitur cordis, ut admodū q̄ ei pro-

κείαν συμμετρίαν καρδίας σημεῖα. τὰ μὲν ἀχώριστά τε καὶ οἰκεῖα, μέγεθος ἀναπνοῆς, καὶ σφυγμοῦ τάχος, καὶ πυκνότης ἐστίν, εὐτολμία τε καὶ τὸ πρὸς τὰς πράξεις ἄοκνον. αἱ δὲ ἐπὶ πλεῖστον ἥκει θερμότητος, ὀξυθυμία τε μανιώδης καὶ θρασύτης. ἔστι δὲ καὶ λάσιος αὐτοῖς ὁ θώραξ, καὶ μάλιστα τὰ στέρνα, καὶ τῶν καθ' ὑποχόνδριον ὅσα τούτοις πλησίον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ καὶ τὸ σύμπαν σῶμα, θερμὸν ἐπὶ θερμῇ τῇ καρδίᾳ γίνεται, πλὴν εἰ μὴ μεγάλως ἀντιπράττοι τὸ ἧπαρ, εἰρήσεται

prius est, atque conueniẽs, indicia quædã sunt inseparabilia, & propria, magnitudo respirationis, & pulsus uelocitas, & frequentia & audacia, & ad actiones natura prompta, quòd si multum in caliditate excesserit, tunc furibunda quædam iracũdia, & temeritas adsunt. Est autem his thorax hispidus, & præsertim pectus, & quæcunque illijs partes proximiores.

Magna uerò ex parte calidi cordis temperatura, uniuersum corpus calidũ reddit, nisi hepar uehementius obstiterit.

Dicemus

εἰρήσεται δ' ὀλίγον ὕστερον ἅπαντος τοῦ σώματος τὰ γνωρίσματα. καὶ μέντοι καὶ ἡ τοῦ θώρακος εὐρύτης, θερμότητος γνώρισμα. πλὴν εἰ μὴ κἀνταῦθα μεγάλως ὁ ἐγκέφαλος ἀντιπράξειεν. ἐπειδὴ τὸ μὲν τοῦ νωτιαίου μέγεθος, ἀνάλογόν ἐστιν ἐκείνῳ τὰ πολλά, καὶ τηλικοῦτοι μὲν οἱ σπόνδυλοι τὸ μέγεθος ἡλίκος ὁ νωτιαῖος, ὥστε καὶ ἡ ῥάχις ὅλη. συμπήγνυται δὲ ὁ θώραξ ἐπὶ τὸ κατὰ τὸ μετάφρενον αὐτῆς μέρος, καθάπερ ἐπὶ τρόπιν ναῦς, ὥστ' ἐξ ἀνάγκης ἕξει τὸ μὲν μῆκος ἴσον τῷ μεταφρένῳ,

Dicemus autem paulò inferius totius corporis indicia. Est quidem & latitudo thoracis caliditatis indiciū, nisi & hic quoque cerebrum plurimum obstiterit, quoniam ei magna spinalis medulla respondet: tantæ uerò erunt uertebræ, quanta & spinalis medulla, quare & spina uniuersa. Configitur uerò thorax ad eam spinæ partem quæ metaphrenon,

φρένων, τὸ δ᾽ εὖρος. ὅταν μὲν ἀνάλογον τῷ πάχει τῶν σπονδύλων ἡ σύμπηξις αὐτοῦ γένηται κατ᾽ ἐκείνους. ἢ ἡ τῆς καρδίας θερμότης κρατήσασα, διαφυσήσῃ τε καὶ ἀνευρύνῃ κατὰ τὴν πρώτην γένεσιν, ἀνάλογον τῇ ταύτης θερμότητι. διὸ καὶ ὅταν μὲν ἐπὶ σμικρᾷ κεφαλῇ ὁ θώραξ εὐρὺς ᾖ, μέγιστον γίνεται γνώρισμα τῆς κατὰ τὴν καρδίαν θερμότητος. ὅταν δ᾽ ἐπὶ μεγάλῃ σμικρός, ἰδιαίτατον καὶ τοῦτο σημεῖον ἐστὶ καρδίας ψυχροτέρας. εἰ δ᾽ ἀνάλογον ἔχει

phrenon, id est, dorsum dicitur, tanq̄ ad carinā nauis: quare necessario eius longitudo æquabitur dorso, latitudo uerò erit pro uertebrarū ratione, quādo ad proportionē earū craßitudinis fuerit constitutus: cū uerò cordis caliditas superans perflauerit, ac dilatauerit, in primo sui ortu thoracē, erit eiusdem caliditati proportione respondens. Quare cū caput paruū, thorax autē latus extiterit, maximum hoc tibi fuerit cordis caliditatis indicium. Cū uerò magno existente capite, paruus fuerit, proprijßimum hoc erit cordis frigidioris signum. Si uerò capiti fuerit pro-

portione

ἔχει τὴν κεφαλὴν τοῖς ἄλλοις σημείοις, διορίζου περὶ τῆς καρδίας, ὡς ἐκ θώρακός γε τῷ ἡλικότητος οὐδὲν ληψόμενος.

portione respondẽs, tũc alijs signis de corde distingues, ex ipsius thoracis amplitudine nihil assumens.

SIGNA CORDIS FRIGIDI. Caput XXX.

Ἐπὶ δὲ ψυχροτέρας καρδίας, σφυγμοὶ μικρότεροι τῶν συμμέτρων, οὐ μὴν βραδύτεροί γε ἐξ ἀνάγκης, ἢ ἀραιότεροι. ἡ ἀναπνοὴ δ᾽, εἰ μὲν τοσοῦτον μικρότερος ὁ θώραξ, ὅσον ἡ καρδία ψυχροτέρα, τοῖς σφυγμοῖς ἀνάλογον. εἰ δὲ μείζων ἢ κατὰ τὸ ποσὸν τῆς ψύξεως, οὐ μικροτέρα μόνον, ἀλλὰ καὶ βραδυτέρα καὶ ἀραιοτέρα, δηλοῖ τὴν

In frigidiore uerò corde pulsus minores existunt, quàm modo naturæ cõueniat: nõ tamẽ necessario tardiores, uel rariores. Respiratio *autem, siquidẽ tãto thorax minor extiterit, quanto cor frigidius, pulsib. erit proportionalis.* Si *uerò maior fuerit, quàm pro frigiditatis uehemẽtia: non minorem tantũ, sed etiã tardiorẽ, et rariorẽ naturã ostendit.* Tales

τὴν φύσιν οἱ τοιοῦτοι, καὶ ἄτολμοι εἰσὶ καὶ ἀμελῆται, καὶ ψιλὸν αὐτοῖς τὸ στέρνον τριχῶν ἐστι. περὶ δὲ σμικρότητος αὐτῆς διοριστέον, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ περὶ τῆς ὅλου τοῦ σώματος θερμότητος.

autẽ timidi sunt, & sine audacia, & segnes, & nudum pilis habent pectus. De eius uerò paruitate distinguendum, ut diximus prius. Eodẽ modo et de totius corporis caliditate.

SIGNA CORDIS SICCI.

Caput XXXI.

Ἡ δὲ ξηροτέρα καρδία, τοὺς σφυγμοὺς ἐργάζεται σκληροτέρους, καὶ τὸν θυμὸν οὐχ ἕτοιμον μὲν, ἄγριον δὲ καὶ δύσπαυστον, ὥστε τὰ πολλὰ καὶ ὅλον τὸ σῶμα ξηρότερον, εἰ μὴ τὰ καθ' ἧπαρ ἀντιπράττῃ.

Cor autẽ siccius pulsus efficit duriores, & iram non promptã quidem, sed feram, & quæ non facilè sedari queat: magnaq; ex parte uniuersum corpus siccius existit, nisi hepar obstiterit.

SIGNA

SIGNA CORDIS HVMIDI. Caput XXXII.

Ὑγροτέρας δὲ καρδίας σημεῖα, σφυγμοὶ μαλακοὶ, καὶ ἦθος εὐκίνητον μὲν πρὸς ὀργὴν, εὐκατάπαυστον δὲ, καὶ τὸ σύμπαν σῶμα ὑγρότερον, πλὴν εἰ μὴ τὰ καθ᾽ ἧπαρ ἀντιπράττῃ. κατὰ δὲ συζυγίαν τῶν πρώτων ποιοτήτων, αἱ δυσκρασίαι τῆς καρδίας ὧδε ἔχουσιν.

Cordis uerò humidioris signa, pulsus molles, & mores ad iram quidem procliues, sed talẽ, quæ facilè sedari poßit: et uniuersum corpus humidius existit, nisi hepar obstiterit. Secundum uerò coniugationẽ qualitatum primarũ uitiosæ cordis temperaturæ ita se habent.

SIGNA CORDIS CALIDI, ET sicci. Cap. XXXIII.

Θερμῆς καὶ ξηρᾶς καρδίας οἱ σφυγμοὶ σκληροὶ καὶ μεγάλοι, καὶ ταχεῖς, καὶ πυκνοί, καὶ αἱ ἀναπνοαὶ μεγάλαι

Calidi, & sicci cordis, pulsus duri sunt, & magni, & ueloces, & frequẽtes, et respirationes magnæ

γάλαι τε καὶ ταχεῖαι καὶ πυκναί, καὶ πολὺ δὴ μᾶλλον εἰς τάχος ὑπὲρ διδόασιν ἢ πυκνότητα, οὐ συναυξηθέντος ἀνάλογον τῇ καρδίᾳ τοῦ θώρακος. πάντων οὗτοι λασιώτατοι τὰ κατὰ τὸ στέρνον εἰσὶ καὶ τὸ ὑποχόνδριον. εἰς δὲ τὰς πράξεις ἕτοιμοι, καὶ θυμικοί, καὶ ταχεῖς, καὶ τυραννικοὶ τοῖς ἤθεσι, καὶ γὰρ ὀξύθυμοι καὶ δυσπαυστοι. περὶ δὲ τῆς ἅπαντος τοῦ σώματος κράσεως, ἔτι τε τῆς τοῦ θώρακος εὐρυχωρίας, ἀνάλογον τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις διοριστέον.

magnæ, et ueloces, et frequētes, & multo magis ad uelocitatem, ac frequētiam uergunt, thorace cordi non aucto proportionaliter. Hi uerò præ cunctis pectus habent maximè hirsutum, & ilia. Ad actiones autē prompti sunt, & iracundi, & subiti, & mores tyrannicos habēt ad furorem faciles, nō facilè uerò placabiles. De totius autem corporis tēperatura, & thoracis amplitudine, his quæ antè diximus proportionaliter est distinguendum.

SIGNA

SIGNA CORDIS CALIDI, & humidi. Cap. XXXIIII.

Εἰ δ᾽ ὑγρότης ἐπικρατήσειεν ἅμα θερμότητι, λάσιοι μὲν ἧττον οἱ τοιοῦτοι τῶν προειρημένων, ἕτοιμοι δὲ εἰς τὰς πράξεις οὐδὲν ἧττον. οὐ μὴν ἄγριός γε ὁ θυμός, ἀλλ᾽ εἰς ὀργὴν μόνον ἕτοιμοι, οἱ σφυγμοὶ δὲ μαλακοί τε καὶ μεγάλοι, καὶ ταχεῖς, καὶ πυκνοί. καὶ ἡ ἀναπνοὴ τοῦ μὲν θώρακος ἀνάλογον ἔχοντος τῇ καρδίᾳ, κατὰ τὴν αὐτὴν ἰδέαν τοῖς σφυγμοῖς. μικροτέρου δὲ γενομένου, τοσοῦτον θᾶττόν τε καὶ πυκνοτέρα τῶν προειρημένων, ὅσον καὶ

Si uerò caliditas unà cũ humiditate dominatur, minus quidem his quos anteà diximus, hi sunt hirsuti ad actiones uerò nihilominus prompti, nõ tamen ferior est animus, sed ad irã procliuis tantũmodo: pulsus uerò magni, ac molles, & ueloces, & frequẽtes existũt. Et respiratio, cũ thorax cordi fuerit ꝓportionalis, eãdem pulsib. formã seruabit. Si uerò minor extiterit, tãto illis uelocior erit, & frequẽtior, quãto &

καὶ ὁ θώραξ μικρότερός ἐστιν. πολλῆς δὲ τῆς κατὰ τὴν κρᾶσιν ἐκτροπῆς γενομένης, καὶ μάλιστα εἰ κατὰ τὴν ὑγρότητα συμπέσῃ τοῦτο, πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἔτι καὶ τὰ σηπεδονώδη νοσήματα, διὰ φθειρομένων τε καὶ σηπομένων αὐτοῖς τῶν χυμῶν συμπεσεῖται, καὶ αἱ ἐκπνοαὶ, μείζους τε καὶ θάττους τῶν εἰσπνοῶν, κἀν τοῖς σφυγμοῖς ἡ συστολὴ ταχεῖα.

& thorax minor extiterit. Si autem multa facta fuerit euersio in temperatura, ac si hoc præsertim in humiditate contigerit, præter ea quæ diximus: cõtingent etiam ex putredine morbi his qui in ipsis fuerint humorib. corruptis, ac putrefactis. Expirationes autem maiores sunt, ac ueklociores inspirationibus, & submißio arteriæ in pulsibus uelox.

SIGNA CORDIS HVMIDI, ET frigidi. Cap. XXXV.

Ὑγροτέρας δὲ καὶ ψυχροτέρας καρδίας, οἱ μὲν σφυγμοὶ μαλακοί,

Humidioris uerò, & frigidioris cordis, pulsus quidem molles, moribus

κοὶ, τὸ δὲ ἦθος, ἀτολμόν τε καὶ δειλὸν, καὶ ὀκνηρόν. εἰσὶ δὲ καὶ ψιλοὶ τριχῶν οἱ τοιοῦτοι τὰ στέρνα, καὶ ἥκιστα μηνῶσιν, ὥσπερ καὶ εἰς ὀργὴν οὐχ ἕτοιμοι. τὰ δὲ κατὰ θώρακα, καὶ τὸ σύμπαν σῶμα, τοῖς ἔμπροσθεν ὡσαύτως διοριστέον.

ribus autem nequaquã audaces, sed timidi, & segnes existunt. Tales etiam glabrũ pectus habent, minimeq; iram retinẽt, sicuti, & ad iram non admodũ sunt prompti. Quæ uerò ad thoracem, & uniuersum attinẽt corpus, distinguere oportet, sicuti ea quæ ante diximus.

SIGNA CORDIS FRIGIDI, *& sicci.* Cap. XXXVI.

Ἡ ψυχροτέρα δὲ καὶ ξηροτέρα καρδία, τοὺς μὲν σφυγμοὺς, σκληροὺς ἐργάζεται καὶ μικρούς. τὴν δὲ ἀναπνοὴν, εἰ μὴ ἀνάλογον τῇ ψυχρότητι, μικρὸς ὁ θώραξ γένοιτο σύμμετρον. εἰ δὲ μείζων ἀραιὰν

Frigidius uerò cor, & siccius, pulsus quidẽ duriores reddit, & paruos: respirationẽ autem, si quidem thorax paruitatem cordis frigiditati proportionalem habuerit, moderatam, si uerò maior extiterit, raram

ἀραιὰν ἢ βραδεῖαν, ἀοργητότατοι πάντων οὗτοι. βιασθέντες μέντοι τισὶν ὀργισθῆναι, φυλάττουσι τὴν μῆνιν, εἰσὶ δὲ καὶ ἄτριχοι τὰ στέρνα πάντων μάλιστα. περὶ δὲ σμικρότητος τοῦ θώρακος, ἔτι δὲ τῆς τοῦ ὅλου σώματος ψυχρότητος ὁμοίως διοριστέον. ἓν κοινὸν τῶν πᾶσι τοῖς εἰρημένοις ἐκεῖνο μεμνημένους, ὡς ὅσα περὶ ἠθῶν, ἢ νῦν, ἢ κατ᾽ ἄλλον τινὰ γέγραπται λόγον, εἰς διάγνωσιν κράσεως, οὐχ ὑπὲρ τῶν ἐκ φιλοσοφίας, ἢ χρηστῶν, ἢ μοχθηρῶν ἠθῶν ἐγγιγνομένων, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῶν ἐμφύτων ἑκάστῳ λέλεκται.

Ἧπατος

raram ac tardam. Hi uero præ omnib. minimè ad irascendũ prompti. Cum autem coacti fuerint irasci quibusdã, retinent iram. Habent aũt maximè omniũ nudum pilis pectus. De paruitate autem thoracis, ac præterea totius corporis frigiditate similiter distinguẽdum. Vnum illud cõmune in hisce omnibus memoria repetentibus, quòd quæcũq; de moribus, siue nũc, siue quouis alio sermone explicata sunt ad tẽperaturæ cognitionẽ, non de optimis moribus, ac uitiosis, qui ex philosophia hominibus adueniũt, sed de insitis, ac naturalib. nos exposuisse.

SIGNA CALIDI HEPATIS.
Caput XXXVII.

Ἥπατος θερμοτέρου γνωρίσματα, φλεβῶν εὐρύτης, ἡ ξανθὴ χολὴ πλείων. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τῆς ἀκμῆς καὶ ἡ μέλαινα, θερμότερον αὐτοῖς τὸ αἷμα, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ σύμπαν σῶμα. πλὴν εἰ μὴ τὰ κατὰ τὴν καρδίαν ἀντιπράττει, δασύτης τῶν καθ' ὑποχόνδρια καὶ γαστέρα.

Hepatis calidioris indicia, uenarũ latitudo, ruffa bilis abũdantior, in consistenti uerò ætate etiã atra: calidior ipsis sanguis, atq; eadem ratione corpus uniuersum, nisi obstiterit cor. His uẽter, et ilia hirsuta.

SIGNA HEPATIS FRIGIDI.
Caput XXXVIII.

Ψυχροτέρου δὲ στενότης φλεβῶν, φλέγμα πλεῖον, αἷμα ψυχρότερον, καὶ ἡ σύμπασα τοῦ σώματος ἕξις ψυχροτέρα,

Frigidioris uerò, angustia uenarũ, pituita abũdantior, sanguis frigidior, et totius corporis habitus,

γα, εἰ μὴ πρὸς τῆς καρδίας θερμαίνοιτο, ψιλὰ τριχῶν ὑποχόνδριά τε καὶ γαστήρ.

bitus, nisi à corde cale fiat, uenter illis glaber est, atq; ilia.

SIGNA HEPATIS SICCI. Caput XXXIX.

Ξηροτέρου δὲ, τὸ μὲν αἷμα παχύτερον καὶ ὀλιγώτερον, αἱ φλέβες δὲ σκληρότεραι, καὶ ἡ σύμπασα τοῦ σώματος ἕξις ξηροτέρα.

Siccioris autem, sanguis quidem craßior, et minus abundans; uenæ duriores, & totius corporis habitus siccior.

SIGNA HVMIDI HEPATIS. Caput XL.

Ὑγροτέρου δὲ, τὸ μὲν αἷμα πλεῖον τε καὶ ὑγρότερον, αἱ φλέβες δὲ μαλακώτεραι. οὕτως δὲ καὶ τὸ σύμπαν σῶμα, πλὴν εἰ μὴ κατὰ τὴν καρδίαν ἀντιπράττει.

Humidioris autē, sanguis quidē abūdantior, atq; humidior, uenæ autem molliores, ita uerò et uniuersum corpus nisi partes ad cor attinentes obstiterint.

SIGNA

SIGNA CALIDI, ET SICCI hepatis. Cap. XLI.

Θερμοτέρου δὲ ἅμα καὶ ξηροτέρου ἥπατος γνωρίσματα, λασιώτατον ὑποχόνδριον, αἷμα παχύτερόν τε ἅμα καὶ ξηρότερον, ἡ ξανθὴ χολὴ πλείστη, κατὰ δὲ τὴν ἀκμὴν ἡ μέλαινα, φλεβῶν εὐρύτης τε καὶ σκληρότης. οὕτως δὲ καὶ τὸ σύμπαν σῶμα. θερμότης μὲν γὰρ ἡ ἐκ καρδίας ὁρμωμένη, νικῆσαι δύναται τὴν ἐξ ἥπατος ὁρμωμένην ψυχρότητα, καθάπερ καὶ ἡ ψυχρότης τὴν θερμότητα. τὴν ξηρότητα δὲ, οὐχ οἷόν τε πρὸς τοὐναντίον ὑπὸ

τῆς

Calidioris uerò simul, ac siccioris hepatis indicia, ilia plurimum hispida, sanguis craßior simul, ac siccior, ruffa bilis plurima est, cõsistente autem ætate & atra, uenarũ aũt latitudo, & durities. Sic uerò & uniuersum corpus se habet. Nã quæ ex corde caliditas originẽ habet, potest obtũdere eã quæ ab hepate nascitur frigiditatẽ, sicuti & frigiditas caliditatẽ. Siccitatẽ uerò non potest humidius

cor

τῆς καρδίας ὑγροτέρας γενομένης ἀχθῆναι. μεταξὺ δὲ ἐστὶν ἡ ἀφ' ἥπατος ὑγρότης τῶν εἰρημένων. μᾶλλον μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς καρδίας νικᾶται ξηρότητος, ἤπερ ἡ ξηρότης ὑπὸ τῆς ὑγρότητος. ἧττον δὲ τῆς θερμότητος, ἔτι δὲ μᾶλλον ἧττον τῆς ψυχρότητος. εὐνικητοτάτη γὰρ αὕτη τῶν ἐξ ἥπατος ὁρμωμένων ποιοτήτων. εὔδηλον οὖν ὡς ἐπειδὰν εἰς ταὐτὸ συνδράμωσιν αἱ τῶν ἀρχῶν ἀμφοτέρων κράσεις, ὅλον ἀκριβῶς τὸ σῶμα κατ' ἐκείνας διατίθεται. λεχθήσεται δὲ ὀλίγον ὕστερον αὐτοῦ τὰ γνωρίσματα.

Τὸ

cor ad contrarium habitum transferre. Media uerò inter has quæ dictæ sunt, est ea quæ ab hepate humiditas oritur. Magis enim à cordis siccitate superatur, quàm siccitas ab humiditate: minus autẽ caliditate, adhuc uerò multo minus frigiditate. Hæc enim inter omnes qualitates quæ ab hepate eueniũt, facilimè uincitur. Liquet autẽ quòd cum in unum conuenerint utriusque principij temperaturæ, totũ exquisite secundũ illas afficitur corpus, paulò uerò inferius ipsius dicentur indicia.

SIGNA

SIGNA HEPATIS CALIDI & humidi. Caput XLII.

Τὸ δὲ ὑγρότερον ἅμα καὶ θερμότερον ἧπαρ, ἧττον μὲν τοῦ θερμοτέρου καὶ ξηροτέρου τὰ καθ' ὑποχόνδριον ἐργάζεται λάσια. πλεῖστον δ' αἷμα καὶ φλέβας μεγάλας, καὶ τὴν ἕξιν ὑγροτέραν, καὶ θερμοτέραν εἰ μὴ τὰ κατὰ τὴν καρδίαν ἀντιπράττῃ. εἰ δ' ἐπὶ πλέον ἀμφοτέραις ταῖς ποιότησιν ἐκτραπείη τοῦ κατὰ φύσιν, ἑτοίμως ἁλίσκεται τοῖς σηπεδονώδεσι καὶ κακοχύμοις νοσήμασιν, ἔτι μᾶλλον εἰ ἐπὶ πλεῖστον μὲν αὐξηθείη τὸ ὑγρόν, ἐπ'

ὀλίγον

Humidius autem, ac simul calidius hepar, minus quidem quàm calidius, & siccius ilia reddit hispida. Plurimũ uerò sanguinis, & uenas amplas, habitumq́; calidiorẽ, atq; humidiorem facit, nisi obstiterit cor. Si uerò amplius in ambabus qualitatib. à naturæ modo recedat, à morbis q̃ ex putredine, ac uitiosis humorib. fiunt, facilimè capitur. Adhuc aũt magis si plurimũ augeatur humiditas, cali-

ditas

ὀλίγον δὲ τὸ θερμόν. εἰ δ᾽ ἔμπαλιν ἐπ᾽ ὀλίγον μὲν αὐξηθείη τὸ ὑγρόν, ἐπὶ πλεῖστον δὲ τὸ θερμόν, ἥκιστα κακόχυμοι γίγνονται.

ditas uerò non ita. Si autem contra, parum quidem humiditas crescat, plurimū uerò caliditas, minimè uitiosis humoribus laborant.

SIGNA HEPATIS HVMIDI, & frigidi. Cap. XLIII.

Τὸ δ᾽ αὖ ὑγρότερον καὶ ψυχρότερον ἧπαρ, ἄτριχον μὲν ἔχει τὸ ὑποχόνδριον. αἷμα δ᾽ ἐργάζεται φλεγματικώτερον, ἅμα φλεβῶν στενότητι. καὶ τὸ σύμπαν σῶμα παραπλησίως ἔχον, εἰ μὴ πρὸς τῆς καρδίας ἐς τἀναντία μετάγοιτο.

Humidius aūt, & frigidius hepar habet ilia glabra, sanguinem uerò ad pituitæ naturam accedentem generat, cum uenarū angustia: sic & reliquū afficit corpus, nisi à corde ad contrariam naturam transferatur.

SIGNA HEPATIS FRIGIDI, & sicci. Cap. XLIIII.

Τὸ δὲ ψυχρότερον καὶ ξηρότερον ἧπαρ, ὀλίγαι

Frigidius aūt, & siccius hepar cum pauco

μόν τε καὶ στενόφλεβον ἐργάζεται τὸ σῶμα καὶ ψυχρότερον. ὑποχόνδριόν τε ψιλόν, εἰ μὴ κἀνταῦθα νικήσειεν ἡ καρδία.

sanguine, & uenarũ angustia efficit corpus, atque frigidius, & ilia glabra, nisi & hic cor dominetur.

SIGNA CALIDAE, FRIGIDAE, *humidæ, & siccæ tẽperaturæ testiculorum.* Cap. XLV.

Τῆς δὲ τῶν ὄρχεων κράσεως, ἡ θερμὴ μὲν, ἀφροδισιαστική τέ ἐστι, καὶ ἀῤῥενόγονος, καὶ γόνιμος, καὶ ταχέως δασύνει τὰ γεννητικὰ μόρια. συνεφάπτεται δὲ καὶ τῶν πέριξ. ἡ ψυχροτέρα δὲ, τἀναντία. καὶ ἡ μὲν ὑγρὰ πολύσπερμός τέ ἐστι καὶ ὑγρόσπερμος, ἡ ξηρὰ δὲ, ὀλιγόσπερμός τε καὶ μετρίως παχύσπερμος.

Ἡ θερ-

Tẽperatura uerò testiculorũ, calida quidem ad uenerẽ procliuis est, & masculorũ generatrix, & fœcũda, celerrimeq; genitales partes obsepit pilis, simul autẽ & circũiacentes attingit partes. Frigidior uerò cõtraria efficit. Et humida quidẽ multo et humido semine abundat. Sicca paucũ, & modicẽ crassum generat semẽ.

SIGNA

SIGNA CALIDAE, ET SICCAE *temperaturæ testiculorum.*

Caput XLVI.

Ἡ θερμοτέρα δὲ καὶ ξηροτέρα, παχυσπερμοτάτη τέ ἐστι καὶ γονιμωτάτη, καὶ τάχιστα πρὸς συνουσίαν ἐπεγείρει τὸ ζῶον εὐθέως ἐξ ἀρχῆς. ἀτὰρ οὖν οἱ τοιοῦτοι δασύνονται τάχιστα τὰ γεννητικὰ μόρια, καὶ σύμπαντα τὰ πέριξ, ἄνω μὲν ἄχρι τῶν κατὰ τὸν ὀμφαλὸν χωρίων, κάτω δὲ, μέχρι μέσων μηρῶν. ὁρμητικὴ μὲν οὖν ἡ τοιαύτη κρᾶσις ἱκανῶς ἐπ᾽ ἀφροδίσια, τάχιστα δὲ ἐμπιπλαμένη, καὶ εἰ βιάσαιτο, βλαπτομένη.

Calidior uerò, ac siccior, & crassum semen habet, & fœcundißima est, quæ celeriter ab initio protinus ad coitum excitat animal. Sed & his genitales partes citißimè hispidæ fiunt, atque omnes quæ circumstant suprà quidem usque ad umbilicum, infrà uerò usq; ad media fœmora. Petulca igitur est, & ad libidinẽ prona huiuscemodi temperatura, statim uerò satiatur, & si cogatur, offenditur.

SIGNA CALIDAE, ET HVMIDAE *temperaturæ teſticulorū.* Cap. XLVII.

Συνελθούσης δὲ ὑγρότητος τῇ θερμότητι, λάσιοι μὲν ἧττον οἱ τοιοῦτοι, πολύσπερμοι δὲ μᾶλλον, οὐ μὴν ὀρέγονταί γε μᾶλλον τῶν ἑτέρων, ἐξαρκοῦσι δ' ἀβλαβέστερον ἀφροδισίοις πλείοσιν. εἰ δ' ἱκανῶς ἄμφω συναυξηθείη τό, θ' ὑγρὸν καὶ θερμόν, οὐδ' ἀβλαβῶς ἀπέχονται τῶν ἀφροδισίων.

Si autē caliditas humiditati cōiungatur, hirſuti quidē tales minus, plus uerò ſemine abundant: nō tamen plus cæteris appetunt, ſed minori detrimēto præter modum uenereis indulgent: quod ſi ſatis excreuerint & caliditas, & humiditas, non ſine detrimento à uenercis abſtinent.

SIGNA FRIGIDAE ET HVmidæ *temperaturæ teſticulorum.*

Caput XLVIII.

Εἰ δ' ὑγρότεροι καὶ ψυχρότεροι τὴν κρᾶσιν οἱ ὄρχεις γένονται, ψιλὰ τὰ πέριξ τριχῶν, καὶ βραδέως ἀφροδι-

Si uerò frigidiorem, & humidiorem temperaturam teſticuli habuerint, partes circumpoſitæ glabræ ſunt, et tarde

ἀφροδισιάζειν ἄρχονται, καὶ οὐδὲ ὁρμητικοὶ πρὸς τὴν ἐνέργειαν εἰσίν, ὑδατῶδες δὲ καὶ λεπτὸν αὐτοῖς τὸ σπέρμα, καὶ ἄγονον καὶ θηλυγόνον.

rem ueneream exercere incipiũt, neque proni ad actum huiuscemodi sunt. Aquosum uerò, & tenue ipsis est semen, et infœcũdum & fœminarum generatiuum.

SIGNA FRIGIDAE, ET SICCAE tẽperaturæ testiculorũ. Cap. XLIX.

Ἡ ψυχροτέρα δὲ καὶ ξηροτέρα κρᾶσις, ὁμοία μὲν τἄλλα τοῖς προειρημένοις, παχύτερον δ' αὐτοῖς τὸ σπέρμα καὶ παντάπασιν ὀλίγον.

Frigidior uerò, & siccior temperatura similis quidẽ in reliquis est antedictæ. Crassius uerò in ipsa semen existit, atq; omnino paucum.

DE HABITV TOTIVS CORporis. Cap. L.

Αἱ δ' ὅλου τοῦ σώματος ἕξεις, εἴρηνται μὲν που καὶ πρόσθεν, ὡς ὁμοιοῦνται καρδίᾳ

Totius autem corporis habitus diximus, & superius quomodo & hepatis

καὶ ἥπατι. κρατεῖ δὲ ἡ ὁμοιότης τοῦ σφοδροτέραν ἔχοντος δύναμιν τῶν πρώτων ποιοτήτων, ἃς δὴ καὶ δραστικὰς ὀνομάζουσιν. ὅλου δὲ τοῦ σώματος ἡ ἕξις, ἐπ' ἐκείνων λέγεται μάλιστα τῶν μορίων, ὅσα θεωμένοις ὑποπίπτει πρῶτα. μύες δέ εἰσιν οὗτοι πᾶσι τοῖς ὀστοῖς περιβεβλημένοι, σύνθετοί τινες σάρκες, ἔκ τε τῆς ἁπλῆς καὶ πρώτης σαρκός, ἔτι δὲ τῶν ἰνῶν αἷς αὐταὶ περιπεφύκασιν. ἡ γὰρ οἰκεία τῶν μυῶν οὐσία, ταῦτ' ἐστὶν ἄμφω. τὰ δ' εἰς αὐτοὺς ἥκοντα τῶν ἀγγείων οἷον ὀχετοί τινές εἰσιν, οὐ συμπληροῦντες αἱ τῶν

hepatis, & cordis naturam sequãtur, ei autem magis assimilantur, qd' unam aliquã ex primis qualitatibus potentiorẽ habuit, quas & effectiuas appellãt. Totius uerò corporis habitus in illis maximè dicitur partibus quæ primæ oculis subijciuntur: sunt uerò hæ, musculi, qui omnia ambiũt ossa, carnes quædam compositæ ex prima & simplici carne, et filis quibus innascũtur, propria enim musculorum substãtia his duob: cõstat: quæ uerò ad ipsos, uasa pertingũt, uelutí riui quidã sunt: qui non

τὴν οὐσίαν, ἀλλ' ὑπηρετοῦντες εἰς διαμονήν. εἰρήσεται γοῦν καὶ τὰ τῆς τούτων κράσεως γνωρίσματα, κατὰ τὴν εὔκρατον οἴκησιν. ἐξαλλάττουσι γὰρ αἱ δύσκρατοι τὸ δέρμα, καθ' ἑαυτὰς τυποῦσαι, καὶ διαφθείρουσιν ἔνια τῶν γνωρισμάτων. οὕτως δὲ καὶ εἰ κατὰ τὴν εὔκρατον χώραν ὥρᾳ θέρους ἑαυτὸν ἡλίῳ τις παραβάλλοι γυμνόν, ἐξαλλάξει τῶν γνωρισμάτων ὅσα κατὰ χρόαν τέ ἐστι, καὶ τὴν ἐν μαλακότητι καὶ σκληρότητι οὖσαν. εἰ δ' ὥσπερ εὔκρατόν ἐστι τὸ χωρίον, οὕτως καὶ αὐτὸς εὐκράτως διαιτῷτο, μήτ' ἐξοπτώ-

μενος

non substantiã cõplent, sed eis subministrãt, ut in uita ꝑmaneãt. Dicentur igitur, & horũ temperaturæ indicia, in benè temperata habitatione. Nam quæ malè temperaturæ sunt, cutẽ permutãt ex seipsis formantes, & quædam ex indicijs corrũpunt: ita & in benè tẽperata regione, si quis se tempore æstatis nudum soli exposuerit, permutabit indicia quæ ex calore, & duritie, & mollitie sumũtur: si uerò quemadmodum bonã temperiem obtinet locus, ita & ipse bene tẽperato uictu usus fuerit, ut qui neq; se plurimũ singulis diebus in

sole

μενος ἐν ἡλίῳ, γυμνὸς ἑκάστης ἡμέρας ἐπὶ πλεῖστον. ἀλλὰ μηδ᾽ ὥσπερ ἔνιοι δίκην παρθένου σκιατραφούμενος, ἀκριβῆ τὰ τῆς κράσεως ἐνδείξηται γνωρίσματα. τοίνυν ὡς ἐπὶ τούτων τοῦ λόγου γενησομένου, προσέχομεν ἤδη τὸν νοῦν αὐτῷ.

ſole torrefaciat, neq; ſicuti pleriq; more puellarũ continuè in umbra degat, hic certa atq; exquiſita tẽperaturæ indicia præſe feret: tanquã igitur de hoc futuro ſermone nũc ad ipſum accedemus.

SIGNA MODERATAE TEMperaturæ. Cap. LI.

Συμμέτρου κράσεως γνωρίσματα πρὸς ὅλην τοῦ ζώου τὴν ἕξιν, ἡ χροιὰ μὲν ἐξ ἐρυθροῦ καὶ λευκοῦ συμμιγής. αἱ τρίχες δὲ ξανθαὶ μετρίως, καὶ οὖλαι τὰ πολλά. συμμετρία δὲ σαρκώσεως, ἐν ποσότητι καὶ ποιότητι.

Moderatæ temperaturæ indicia ſecundũ totum animalis habitum. Color quidẽ ex rubro, & albo cõmixtus, capilli uerò flaui, & ut plurimũ mediocriter criſpi. Carnoſitatis autem mediocritas in qualitate, et quantita-

ποιότητι. μέσον γὰρ ἀκριβῶς ἐστὶ τὸ τοιοῦτον σῶμα πασῶν τῶν ὑπερβολῶν, ὡς ἂν καὶ νοουμένων τε καὶ λεγομένων πρὸς αὐτό. καὶ γὰρ τὸ παχὺ σῶμα πρὸς τοῦτο λέγεται παχὺ, καὶ τὸ λεπτὸν ὡσαύτως πρὸς τοῦτο πολύσαρκόν τε καὶ ὀλιγόσαρκον, καὶ πιμελῶδες, καὶ σκληρὸν, καὶ μαλακὸν, καὶ λάσιον, καὶ ψιλόν. οὐδὲν οὖν τούτων ἐστὶ σύμμετρον. ἀλλ' οἷος ὁ Πολυκλείτου κανὼν εἰς ἄκρον ἥκει συμμετρίας ἁπάσης, ὡς ψαυόντων μὲν μήτε μαλακὸν φαίνεσθαι, μήτε σκληρὸν, μήτε θερμὸν, μήτε ψυχρὸν,

quantitate. Medium est enim exquisite huiusmodi corpus inter omnes excessus, ut q ad ipsum dicantur, & cognoscantur: nam et crassum corpus ad hoc cōparatum dicitur crassum, & tenue ad hoc eodem modo, & carnosum, & macilentū, et pingue, & durum, & molle, & hispidum, & glabrū: nullius igitur horum mediocritas est. Sed qualis Polycleti regula ad summū totius peruenit mediocritatis, adeò ut neque tangētibus molle uideatur neq; durum, neq; calidū, neq; frigidū, inspicientib. uerò, neq; hir

ὁρώντων δὲ μήτε λά-

σιον,

σιον, μήτε ψιλόν, μήτε παχὺ, μήτε ἰσχνόν, ἤ τινα ἑτέραν ἔχον ἀμετρίαν.

ſutum, neq; glabrum, neque craſſum, neque tenue, aut aliquem aliũ habens exceſſum, uel defectum.

DE CORPORE CALIDIORE.

Caput LII.

Ὅσα δὲ τοῦ συμμέτρου θερμότερα μέν ἐστιν, οὐ μὴν ὑγρότερά γε ἢ ξηρότερα κατὰ τὸ σαρκῶδες γένος. καὶ ὑπὲρ τούτου γὰρ ὁ ἐνεστηκὼς λόγος φαίνεται μὲν δήπου καὶ ἁπτομένοις θερμότερα τοσοῦτον, ὅσον περ ἐστὶ τῇ κράσει θερμότερα. λασιώτερα δὲ τοσοῦτον ἔσται, ὅσον περ καὶ θερμότερα, καὶ πιμελῆς ἧττον ἔχοντα, τῇ χροιᾷ δὲ ἐξέρυθρα, καὶ μελανότριχα.

Quæcunq; autem in caliditate à medio recedunt, nõ tamen in humiditate, & ſiccitate, hæc quantũ ad carnoſum genus attinẽt, de hoc enim præſens eſt ſermo, uidentur quidem tangentibus calidiora tantum quãtum & eorũ tẽperatura calidior. Tanto uerò magis hirſuta ſunt, quãto et calidiora, et minus pinguedinis habẽt, colorẽ autem rubrũ, & capillos nigros habent.

SIGNA FRIGIDAE TEMPERaturæ. Cap. LIII.

Ψυχροτέρας κράσεως σημεῖα, τὸ ἄτριχον, τὸ πιμελῶδες, τὸ ψυχρὸν ἁπτομένοις. ἡ χροιὰ δ' αὐτοῖς, ἅμα ταῖς θριξὶ πυῤῥοτέρα. πολλῆς δὲ τῆς ψύξεως οὔσης, πελιδνή πως ἐστιν, καὶ καλεῖν ἔθος ἐστὶν ἐνίοις τῶν ἰατρῶν τοὺς τοιούτους μολυβδοχρῶτας.

Frigidioris autē tēperaturæ indicia sunt pilorum carētia, pinguedo, & frigiditas quæ tāgentibus obuiat. Color autē unà cum capillis ruffus, & ubi frigiditas excesserit, liuidus quodammodo existit, quem nonnulli medici colorem plumbeum appellant.

SIGNA SICCAE TEMPERAturæ. Cap. LIIII.

Ἡ δὲ ξηροτέρα κρᾶσις, ἰσχνοτέρα τέ ἐστι, καὶ σκληροτέρα τῆς εὐκράτου τοσοῦτον, ὅσονπερ ἂν ᾖ ξηροτέρα. τὰ δ' ἄλλα παραπλήσιος.

Siccior autē temperatura tanto gracilior est, & durior bona temperatura, quāto maior est siccitas. In reliquis autē eodem modo se habet.

SIGNA

Καὶ

SIGNA HVMIDAE TEMPEraturæ. Cap. LV.

Καὶ ἡ ὑγροτέρα δὲ, τὰ μὲν ἄλλα παραπλήσιος, εὐσαρκωτέρα δὲ καὶ μαλακωτέρα, καὶ μὴν καὶ κατὰ συζυγίαν τῶν πρώτων ποιοτήτων αἱ δυσκρασίαι γινόμεναι, σύνθετον ἔχουσι καὶ τὴν τῶν γνωρισμάτων ἰδέαν.

Et humidior etiam in reliquis quidē eodē modo se habet melius autem carnosa, & mollior & quidem secundū coniugationem qualitatum primarum, factæ intemperaturæ cōpositam habent indiciorū formam.

SIGNA CALIDAE, ET SICCAE temperaturæ. Cap. LVI.

Ἡ μὲν γὰρ θερμοτέρα καὶ ξηροτέρα, λασιωτέρα, καὶ θερμοτέρα, καὶ σκληροτέρα, καὶ ἀπίμελος ἐστὶ, καὶ ἰσχνὴ, καὶ μελανόθριξ. εἰ δὲ ἐπὶ πλέον ἥκει θερμότητος, καὶ μελάγχρους.

Calidior simul, ac siccior est hirsuta magis, ac calida, & dura existit, & pinguedine caret tenuisq; est, & capillos nigros habet. Si uerò multum in caliditate excedat, color quoq; niger illi adest.

SIGNA CALIDAE, ET HVMI dæ temperaturæ. CAp. LVII.

Ἡ θερμοτέρα δὲ ὑγροτέρα κρᾶσις, μαλακωτέρα τε καὶ λυσαρκοτέρα, καὶ θερμοτέρα τῆς ἀρίστης κράσεως εἰς τοσοῦτον ἐστὶν, εἰς ὅσον, ἀμφοτέραις αὐξηθῇ ταῖς ποιότησιν. ἐπὶ πλεῖστον δ᾽ αὐξηθεῖσα, τοῖς σηπεδονώδεσιν ἑτοίμως ἁλίσκεται νοσήμασιν, ὅτι καὶ κακόχυμος ἑτοίμως γίγνεται. εἰ δ᾽ ὀλίγῳ μὲν ὑγροτέρα, παμπόλλῳ δ᾽ εἴη θερμοτέρα, καὶ μαλακώτεροι μὲν ὀλίγῳ τῶν συμμέτρων οἱ τοιοῦτοι, καὶ σαρκωδέστεροι, λασιώτεροι δὲ οὐκ ὀλίγῳ. καὶ μὲν δὴ καὶ

Calidior autẽ, & humidior tẽperatura mollior, & calidior, & carnosior tãto est bona tẽperatura, quantum & utrisq; qualitatibus aucta fuerit, quod si plurimũ augeatur, cito à putredinis corripitur morbis: quoniam & humorum uitio prompte laborat. Si uerò parum quidẽ humidior sit, multo uerò calidior, molliores quidem parũ huiusmodi sunt his, qui bonã habent temperaturã, et magis carnosi, nõ parũ uerò hirsutiores, & tangentibus

δὴ καὶ ἁπτομένοις, οὐκ ὀλίγῳ θερμότεροι. μέλαιναι δ' αὐτοῖς αἱ τρίχες, καὶ ἡ σὰρξ ἀπίμελος. εἰ δ' ὀλίγῳ μὲν εἴη θερμοτέρα, παμπόλλῳ δὲ ὑγροτέρα, μαλακὴ τούτοις ἐστὶ ἡ σὰρξ, καὶ πολλὴ, καὶ τὸ χρῶμα συμμιγὲς ἐξ ἐρυθροῦ καὶ λευκοῦ, καὶ ψαυόντων ὀλίγῳ θερμότεροι. συλλήβδην δ' εἰπεῖν περὶ τῶν κατὰ συζυγίαν κράσεων, ἀεὶ τῆς ἐπικρατούσης ποιότητος, ἐπικρατήσει τὰ γνωρίσματα.

gentibus non parum calidiores: nigri uerò eis capilli, & caro pinguedine caret. Si uerò paulò quidem calidior multo uero humidior, mollis his caro est, & multa: & color commixtus est ex albo, & rubro, & tangentibus paulò calidiores. Et ut summatim dicatur, in omnibus temperaturæ coniugationibus semper superexcedentis qualitatis indicia eminebunt.

SIGNA FRIGIDAE, ET HVmidæ tẽperaturæ. Cap. LVIII.

Ἡ ψυχροτέρα δὲ καὶ ὑγροτέρα κρᾶσις, ἐπ

Frigidior autem, atque humidior temperatura, si parum

ἐπ' ὀλίγον μὲν ἀμφοῖν ηὐξημένων, ἄτριχός τε ἐστὶ, καὶ λευκὴ καὶ μαλακὴ, καὶ παχεῖα, καὶ πιμελώδης, ἐπὶ πλεῖον δὲ τὰ μὲν ἄλλα κατὰ ἀναλογίαν τῆς τῶν ποιοτήτων αὐξήσεως, ἡ χροιὰ δὲ ἅμα ταῖς θριξὶ πυῤῥὰ, καθάπερ γε καὶ εἰ ἐπὶ πλεῖστον ἀμφοῖν ηὐξημένων πελιδνή. εἰ δ' ἄνισος ἡ αὔξησις εἴη τῶν ποιοτήτων, ἐπικρατήσει τὰ τῆς μᾶλλον ηὐξημένης ἴδια.

si parū quidē utraq; augeatur pilis nuda est, et alba, et mollis, et crassa, & pinguis. Si uerò magis excesserit, reliqua quidē sunt secundū proportionē augmēti qualitatum, color autem unà cū capillis ruffus, quemadmodum si plurimum utraque augeatur, liuidius. Si uerò qualitatum augmentum fuerit inæquale eius quæ superexcesserit, indicia eminebunt.

SIGNA FRIGIDAE, ET SICcæ temperaturæ. Cap. LIX.

Εἰ δὲ τὸ ψυχρὸν ἅμα τῷ ξηρῷ κατ' ἴσον αὐξηθείη φύσει σκληρὸν

Si autem frigiditas unà cum siccitate æqualiter augeatur, natura durum

σκληρὸν καὶ ἰσχνὸν ἴσχουσι τὸ σῶμα καὶ ἄτριχον, ἁπτομένοις δὲ ψυχρόν. ἡ πιμελὴ δὲ ὅμως αὐτοῖς, καίτοι γε ἰσχνοῖς οὖσι, παρέσπαρται τῇ σαρκί. τὰ δὲ τῶν τριχῶν καὶ τῆς χροιᾶς, ἀνάλογον τῷ μέτρῳ τῆς ψυχρότητος. μεταπεσούσης δὲ τῆς θερμῆς, καὶ ξηρᾶς κράσεως ἐν τῷ χρόνῳ τῆς παρακμῆς εἰς τὴν ξηράν τε καὶ ψυχρὰν, ἡ ἕξις τῶν τοιούτων ἰσχνὴ καὶ σκληρὰ, καὶ μελαγχολικὴ, διὰ τοῦτο μέλαινά τε ἅμα καὶ δασεῖα. κρατούσης μὲν τῆς ἑτέρας τῶν ποιοτήτων παρὰ πολύ. τῆς δ' ἑτέρας ὀλίγον τι τοῦ συμμέτρου παραλλαττούσης ἐπικρα-

durum ac tenue, & glabrum corpus habēt, & tangentibus frigidū: pinguedo tamen ipsis, & si graciles sint, per carnes dispersa. Capilli autē, & color frigiditatis modum, ac proportionem sequuntur. Vbi uerò calida, & sicca tēperatura in tēpore decrementi, & in frigidū, & siccum labitur habitū, tūc hi graciles fiūt, & duri, atq; atra bilis in eis dominatur, & ob id nigri simul et hirsuti euadūt: ubi igitur altera qualitas plurimū dominatur, altera uerò parū à mediocritate recedit, superabunt

τήσει

σήσει μὲν τὰ τῆς ἐπικρατούσης, ἀμυδρὰ δὲ ἔσται τὰ τῆς ἑτέρας γνωρίσματα. ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖς εἰρημένοις τε καὶ μέλλουσι λέγεσθαι, κοινὸν γνώρισμα κράσεως. εἰ μὲν εὔψυκτον εἴη τὸ μόριον, ἤτοι ψυχρότητος, ἢ ἀραιότητος, εἰ δὲ δύσψυκτον, ἤτοι θερμότητος, ἢ πυκνότητος. εἰ δ' ὑπὸ τῶν ξηραινόντων βλάπτοιτο, αὐχμηρόν τε καὶ ξηρὸν καὶ δυσκίνητον γένοιτο ξηρότητος ὥσπερ γε καὶ εἰ βαρύνοιτο πρὸς τῶν ὑγραινόντων ὑγρότητος. ἐπιβλέπειν δὲ καὶ εἰ ὡσαύτως ἀλλήλοις ἅπαντες οἱ μῦες, ἢ οὐχ ὡσαύ-

τως

rabunt eius quæ dominatur, exilia aũt erũt altera qualitatis indicia. In omnibus uerò de quibus suprà diximus, & postea dicemus, commune est temperaturæ indicium, si membrum facilè frigefit, uel frigiditatis, uel raritatis. Si uerò non facilè, uel caliditatis, uel dẽsitatis. Si uerò à desiccantibus offendatur, & aridũ, & siccum, & non facile mobile fiat, siccitatis quemadmodũ & si ab humectantibus grauiter se habeat, humiditatis. inspicere autẽ oportet si eandem omnes musculi ser

uant

τως κέκρανται, συνεπισκοπούμενον ἐν ἅπασι πηλικότητα τῶν ὑποβεβλημένων ὀστῶν. ἐνίοτε γοῦν ἰσχνότερον εἶναι δοκεῖ τὸ μέρος, οὐκ ὂν ἰσχνότερον, ὅσον ἐπὶ τοῖς μυσὶ, διὰ δὲ τὴν στενότητα τῶν ὀστῶν τοιοῦτον φανταζόμενον. οὕτως δὲ καὶ παχύτερον ἐνίοις εἶναι δοκεῖ πολλάκις, οὐ διὰ τὴν εὐρύτητα τῶν ὀστῶν, ἀλλὰ διὰ τὸ τῆς σαρκὸς πλῆθος, ἥτις αὐξανομένη τε καὶ μειουμένη, σκληροτέρα τε καὶ μαλακωτέρα γινομένη, ἢ ξηρότερον ἢ ὑγρότερον ἀποφαίνει τὸ μόριον. ἡ μὲν οὖν ὀλίγη τε καὶ σκληρὰ τὸ ξηρότερον.

uat temperaturam, uel minimè eandem, atque in omnibus animaduertere ſubiectorũ oſsium quantitatem. Nonnunquàm enim gracile uidetur mẽbrũ, cum tamen non ſit gracile, quo ad muſculos attinet, ſed propter oſsium tenuitatem tale uidetur, ſic & craſsius quibuſdam plerunque apparet, nõ ob oſsium amplitudinem, ſed ob multitudinẽ carnis, quæ uel aucta, uel comminuta, uel durior, aut mollior effecta, ſiccius, aut humidius membrum oſtendit. Pauca igitur, ac dura ſiccius:

ἡ πολλὰ

ἡ πολλὴ δὲ καὶ ἡ μαλακή, τὸ ὑγρότερον. οὕτω δὲ καὶ αἱ μεταξὺ χῶραι τῶν ὁμοιομερῶν σωμάτων, ἤτοι πλέον ὑγρὸν ἐν αὐταῖς, ἢ ἔλαττον περιέχουσαι, καὶ ἤτοι παχύτερον, ἢ λεπτότερον, ἢ ὑγρότερον, ἢ ξηρότερον ἀποφαίνει τὸ μόριον. ὑγρότερον μὲν ἔνθα λεπτοτέρα τε καὶ πλείων ἐστὶν ἡ ὑγρότης, ξηρότερον δὲ ὅπου παχυτέρα τε ἅμα καὶ ἐλάττων. αὐτὰ μὲν γὰρ τὰ στερεὰ τοῦ σώματος μόρια, τὰ ὄντως στερεὰ καὶ πρῶτα, καθ᾽ οὐδένα τρόπον οἷόν τε ἐστὶν ὑγρότερα ποιεῖν, ἀλλ᾽ ἱκανόν, εἰ κωλύσει τις αὐτὰ μὴ διὰ ταχέων ξηραίνεσθαι.

multa autem, & mollis, humidius. Sic & intermedia ſpacia ſimilarium corporũ, uel plus, uel minus humidæ ſubſtantiæ in ſeipſis continent, & uel craßius, uel tenuius, uel humidius, uel ſiccius mẽbrũ oſtendunt. Humidius quidem ubi ſubtilior, & plurima eſt humiditas, ſiccius uerò ubi craßior, ſimul, et minor. Ipſe enim ſolidæ corporis partes quæ uerè ſolidæ ſunt, ac primæ, nullo modo poſſunt effici humidiores: at ſatis eſt, ſiquis eas celerius exiccari ꝓhibeat.

Intercepta

θαι, τὰς δὲ διαλαμ-
βανούσας αὐτὰ χώρας
ἔνεστι πληροῦν ὑγρότη
τος, ἢ τοιᾶσδε ἢ τοίας.
τοιαύτη δὲ ἐστὶν ἡ οἰ-
κεία τροφὴ τῶν ὁμοιο-
μερῶν ἐκ παραθέσεως,
οὐ διὰ ἀγγείων ἑλκομέ-
νη. κοινὸς δὲ καὶ οὗτος
ὁ λόγος ἁπάντων ἐστὶ
τῶν μορίων, καὶ ῥηθήσε-
ται καὶ αὖθις ἐν τῇ τῶν
ὑγιεινῶν αἰτίων δι-
δασκαλίᾳ. νυνὶ δὲ τῶν
ἐφεξῆς ἐχώμεθα.

Intercepta autẽ in ipſis ſpacia, hac uel illa humiditate complere poſſibile. Hæc uerò eſt proprium partiũ ſimilariũ alimentum, quod ex appoſitione fit, & nõ per uaſa attrahitur. Cõmunis autem hæc ratio & omnium partium exiſtit. Et iterũ inſalubriũ, atq; inſalubrium cauſarũ doctrina repetetur: nũc autem ea quæ ordine ſequuntur attingamus.

SIGNA SICCI VENTRICVLI. Caput LX.

Γαστρὸς γνωρίσμα-
τα τῆς μὲν φύσει ξηροτέ
ρας, εἰ ταχέως διψώ-
δεις γίγνοιντο, καὶ ὀλί-
γον αὐτοῖς ἀρκοίη τὸ
ποτὸν, καὶ βαρύνοιντο ὑπὸ

Vẽtriculi indicia, eius quidem qui natura ſiccior exiſtit, ſi celeriter ſitibundi fiant, & paucus eis ſufficiat potus, à

plurimo

πλείονι, καὶ κλύδωνας ἴσχοιεν, ἢ ἐπιπολάζοι τὸ περιττεῦον αὐτοῖς, ἐδέσμασί τε χαίροιεν ξηροτέροις.

plurimo autem aggrauentur, fluctuationibus infestentur, aut superfluitet id quod abundat ipsis, & cibis delectantur siccioribus.

SIGNA HVMIDI VENTRIculi. Cap. LXI.

Ὑγροτέρας δὲ, εἰ μήτε διψώδεις γίγνοιντο, καὶ τὸ πλεῖον ὑγρὸν ἀλύπως φέροιεν, ἐδέσμασί τε χαίροιεν ὑγροτέροις.

Humidioris autem, si neque sitibũdi fiant, & superabundans humidũ facilè tolerent, & cibis gaudeãt humidioribus.

SIGNA CALIDI VENTRIculi. Cap. LXII.

Ἡ δὲ θερμοτέρα φύσει γαστὴρ, πέττει μὲν ἄμεινον, ἢ ὀρέγεται, καὶ πολὺ μᾶλλον ὅσα σκληρὰ καὶ δυσαλλοίωτα. διαφθείρεται γὰρ ἐν αὐτῇ τὰ εὐαλλοίωτα, χαίρουσα

Calidior uerò natura uẽtriculus, melius quidẽ cõcoquit, quàm appetat, & multo magis quæcunque dura sunt, & non facilè alterationẽ suscipiũt. nã quæ facilè alterantur in ipso corrũpuntur, gau-

ρουσα δὲ τοῖς θερμοῖς ἐδέσμασί τε καὶ πόμασιν, οὐδ' ὑπὸ τῶν ψυχρῶν οὐδὲν βλάπτεται, κατά γε τὴν ἔμμετρον χρῆσιν.

detę calidis potibus, ac cibis: neq; à frigidis ullam percipit noxam: si modice ipsis utatur.

SIGNA FRIGIDI VENTRICULI. Cap. LXIII.

Ἡ δὲ ψυχροτέρα φύσει γαστὴρ, ὀρεχθῆναι μὲν ἀγαθὴ, πέψαι δὲ οὐκ ἀγαθὴ, καὶ μάλιστα ὅσα δυσαλλοίωτα καὶ ψυχρὰ τῶν ἐδεσμάτων ἐστίν. ὀξύνεται γοῦν ἐπίμας ἐν αὐτῇ, διὰ τοῦτο καὶ ὀξυρεγμιώδης ἐστὶν ἡ τοιαύτη γαστὴρ, καὶ χαίρει μὲν τοῖς ψυχροῖς. βλάπτεται δὲ ῥαδίως ἀμετρότερον χρησαμένη. οὕτως δὲ καὶ τῶν ἔξωθεν

Frigidus uerò natura uentriculus, ad appetendum quidem plurimum uiget, ad concoquendum autem minimè, tales præsertim cibos qui frigidi sunt, & nō facilè alterationē suscipiūt. Cito itaq; in ipso acescunt, atq; ideò aridis eructationibus talis uentriculus plurimū abūdat, et gaudet quidē frigidis, sed facilè ab eorū usu immodico offēditur, ita & ea quæ extrinsecus

ἔξωθεν αὐτῇ προσπιπτόντων ψυχρῶν, οὐ φέρει τὴν πολυχρόνιον ὁμιλίαν, ὥσπερ οὐδ᾽ ἡ θερμὴ τῶν θερμῶν. αἱ μέν τοι διὰ νόσον ἐν τῇ γαστρὶ δυσκρασίαι, ταύτῃ διαφέρουσι τῶν ἐμφύτων, ἡ τῶν ἐναντίων ἐπιθυμοῦσιν, οὐ τῶν ὁμοίων ὥσπερ αἱ σύμφυτοι.

secus frigida occursantia nequit tolerare, quemadmodum neq; calidus, calida. Malæ uerò temperaturæ quæ morbi ratione uētriculum occupāt, hoc differūt ab his quæ naturales existunt, quoniā contraria, nō autem similia appetunt, quemadmodum naturales.

DE MALIS TEMPERATVRIS in uētriculo cōiugatis. Cap. LXIIII.

Αἱ δὲ κατὰ συζυγίαν ἐν τῇ γαστρὶ δυσκρασίαι, διὰ τῆς τῶν ἁπλῶν γνωρισθήσονται συνθέσεως, ἀκριβῶς δὲ χρὴ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς εἰρημένοις, διακρίνοντας αὐτὰ τῶν ῥηθησομένων. οὐ μόνον

Malæ aūt tēperaturæ in uētriculo coniugatæ, ex cōpositione simplicium cognoscūtur. Oportet autē eas quæ iā sunt dictæ diligēter aduertere, easdē ab his quæ dicētur, distinguētes. Non solum

μόνον γὰρ ἡ κοιλία διψώδεις τε καὶ ἀδίψους ἐργάζεται, καὶ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ πόματος ὀρεκτικούς, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ θώρακα σπλάγχνα, καρδία καὶ πνεύμων. ἀλλ' οἵ γε διὰ τὴν τούτων θερμότητα διψῶντες, εἰσπνέουσί τε πλέον, ἐκφυσῶσί τε μακρόν, αἰσθάνονταί τε κατὰ τὸν θώρακα τοῦ καύματος, οὐχ ὥσπερ οἱ διὰ τὴν γαστέρα κατὰ ὑποχόνδρια. καὶ μὲν δὴ πίνοντες, οὐκ εὐθέως ἡσυχάζουσι, καὶ τὸ ψυχρὸν πόμα ἴσησιν αὐτῶν μᾶλλον τὴν δίψαν ἤπερ τὸ πολὺ θερμόν. ἀναψύχει δὲ αὐτοὺς καὶ ὁ ψυχρὸς ἀὴρ

ſolum enim uentriculus ſitibũdos, & minimè ſitientes facit, & frigidi, calidi'ue potus appetentes, ſed ea quoq; uiſcera quæ in thorace ſunt: ut cor, & pulmo, ſed qui ob horum ſitiunt caliditatem plus inſpirant, et longius expirant, atque æſtũ in thorace ſentiũt, non ſicuti qui uẽtriculi ratione in ilijs caliditatem patiũtur, et cũ potauerint non ſtatim ſedatur ſitis, et magis cũ frigidũ hauſerint, q̃ calidũ nimis. Refrigerat autem eoſdem, & frigidi aëris inſpiratio,

εἰσπνεόμενος, οὐδὲν ἐπικουφίζων τοὺς ἐκ γαστρὸς διψώδεις. οὕτως δὲ καὶ οἱ ἐναντίως ἔχοντες, ὑπὸ τῆς ψυχρᾶς εἰσπνοιᾶς, αἰσθητῶς ἀνιῶνται.

inspiratio, quæ nihil eos iuuat qui uentriculi ratione sunt sitibundi, ita & hi qui contrario modo se habent à frigida inspiratione sensibilem sentiunt affectum.

SIGNA PVLMONIS FRIgidi. Cap. LXV.

Καὶ μέγιστον ἔστι τοῦτο γνώρισμα τῆς ἐν πνεύμονι ψυχρότητος. ὥσπερ δὲ εἰσπνέοντες ψυχρὸν αἰσθάνονται σαφῶς ἀνίας τε καὶ ψύξεως, οὕτως τὸ θερμὸν αὐτῆς ἔστι φίλιον, ἀλλὰ καὶ φλεγματικὰ περιττώματα χρεμπτόμενοι, καὶ μετὰ βηχὸς ἀναπτύουσιν.

Et hoc maximum sit frigidi pulmonis indicium: ut uerò frigidũ inspirantes manifeste dolorem sentiunt & frigiditatem, ita & caliditas est ipsis amica, sed et pituitæ excrementa cum screatu, et tußi expuũt.

SIGNA PVLMONIS SICCI. Caput LXVI.

Αἱ ξηρότητες δὲ τοῦ πνεύμονος

Pulmonis autem siccitates

πνεύμονος ἀπέριττοί τέ εἰσι, καὶ καθαραὶ τῷ φλέγματι, καθάπερ αἱ ὑγρότητες ἀλαμπῆ μὲν ἐργάζονται, καὶ βραγχώδη τὴν φωνήν. ἐντρέχει δὲ αὐτοῖς περιττώματα, μεῖζόν τε καὶ ὀξύτερον φθέγξασθαι προελομένοις.

citates excrementis uacant, & pituita, & uocē clarā efficiūt quēadmodū humiditates obſcuram reddunt, ac raucam: & cum uehementius, aut acuratius loqui ſtuduerint, tunc intercidunt excrementa.

DE VOCE. CAP. LXVII.

Οὐ μὴν αὐτόγε τὸ τῆς φωνῆς μέγεθος ὑπὸ τῆς θερμότητος αὐτῆς, ὥσπερ οὐδὲ ἡ σμικρότης ὑπὸ τῆς ψυχρότητος γίνεται. ἀλλὰ τὸ μὲν εὐρύτητι τῆς τραχείας, ἀρτηρίας, ἐκφυσήσει τε σφοδροτέρα. σμικρότης δὲ τοῖς ἐναντίοις

Non tamen ipſa uocis magnitudo à caliditate, ſicuti neq; paruitas à frigiditate ineſt, ſed altera quidē aſperæ arteriæ latitudinē ſequitur, et uehemētiorē efflatū, paruitas uerò à contrarijs aduenit

ἀκολουθεῖ, ὥστε οὔτε διὰ παντὸς, οὔτε πρώτως, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός τε καὶ μόναις ταῖς συμφύτοις κράσεσι, οὐ ταῖς ἐπικτήτοις ἕπεται τὸ τῆς φωνῆς μέγεθός τε καὶ ἡ σμικρότης. ὅτι γὰρ τοιάδε τὰ ὄργανα διὰ τὴν κρᾶσιν ἐγένετο, τοῖς τοιούτοις δ' ἕπεται τοιάδε φωνὴ, ἐκ φωνῆς ἔνεστι περὶ τῆς συμφύτου κράσεως συλλογίζεσθαι.

aduenit causis. Quare neq; semper, neque primum, sed ex accidenti, & solas naturales temperaturas non autẽ aduentitias uocis magnitudo, aut paruitas sequitur. Quoniã etenim talia instrumenta temperaturæ ratione sunt facta, ad hæc consequitur huiusmodi uox. Idcirco cõtingit ex uoce de naturali temperatura ratiocinari.

DE LENI, ET ASPERA *uoce.* Cap. LXVIII.

Καὶ γὰρ ἡ λεία φωνὴ, λειότητι τῆς ἀρτηρίας ἕπεται, καθάπερ ἡ τραχεῖα τραχύτητι. λειότης μὲν οὖν ἀρτηρίας συμμετρίᾳ κράσεως ἑπε-

Nam & lenis uox, arteriæ lenitatem cõsequitur, sicuti & asperitatẽ. Lenitas igitur arteriæ moderatã sequitur temperaturam

ται, τραχύτης δὲ ξηρότητι. τραχύτης μὲν γὰρ τὴν ἀνωμαλίαν, κατὰ ξηρὸν σῶμα, τὴν δ᾽ ἀρτηρίαν ἐργάζεται σκληρὰν μὲν, ἡ τῶν ὁμοιομερῶν αὐτῆς μορίων ξηρότης. ἀνώμαλον δὲ ἡ τῆς παρεσπαρμένης τούτοις ὑγρότητος ἔνδεια.

peraturam, asperitas uerò siccitatem. Asperitas enim fit ab inæqualitate duri corporis: Arteriam uerò duram, similarium partium ex quibus constat, siccitas: inæquale uerò dispersæ in eisdem humiditatis defectus.

DE VOCE ACVTA. CAP. LXIX.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, οὔτε ἡ ὀξεῖα φύσει φωνὴ χωρὶς στενότητος φάρυγγος, οὔθ᾽ ἡ βαρεῖα χωρὶς εὐρύτητος δύναται γενέσθαι. στενότης μὲν οὖν, ἐμφύτου ψυχρότητος ἔκγονος ἐστιν, εὐρύτης δὲ θερμότη-

Eodem modo, neque acuta natura uox sine angustia faucium, neque grauis sine latitudine fieri potest. Angustia igitur ab insita, atq; innata nascitur frigiditate, latitudo autem à cali

τος. ἀνάλογον δὲ ταῖς φυσικαῖς διαφοραῖς τῶν φωνῶν, αἳ κατὰ πάθος ἀποτελοῦνται, γνωρίσματα καὶ αὗται γινόμεναι τῶν ἐργαζομένων αἰτίων, ὑπὲρ ὧν αὐτάρκως ἐν τοῖς περὶ φωνῆς διώρισται. τὰ δ᾽ ἄλλα μόρια τοῦ ζώου τὰ ἐντός, ἀμυδρὰ τῆς κράσεως ἔχει τὰ γνωρίσματα. πειρατέον δὲ ὅμως αὐτά, διά τε τῶν ὠφελούντων καὶ βλαπτόντων διαγινώσκειν, ἔτι τε κατὰ τὰς τῶν φυσικῶν δυνάμεων ἐνεργείας. εἴρηται δ᾽ ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τῶν ἐν τοῖς συμπτώμασιν αἰτίων, ἥτις ἑκάστης δυνάμεως ἀρε-

ditate. Differentijs igitur naturalium uocū hæ quæ ex affectu aliquo fiunt, sunt proportionales quæ & ipsæ indicia sunt causarum à quibus oriuntur, de quibus in libris de uoce sufficiēter distinxi. Reliquæ uerò partes animalis interiores, exilia habēt temperaturæ indicia. Tentandū tamen ea ex iuuātib. atq; nocētibus agnoscere: ac præterea naturalium potentiarū operationes. Dictū uerò est in tertio de causis accidentiū, q cuiusq; potētiæ uirtus,

τῆ

τῇ τε καὶ κακίᾳ ἡ προηγουμένη κρᾶσις ἐστίν. τὰ μὲν δὴ τῶν κράσεων γνωρίσματα, καὶ ἤδη λέλεκται.

tus, & uitium temperatura principalis exiſtat. Temperaturarum itaque indicia iam explanauimus.

SIGNA NATVRAE INSTRVMENTARIAE. Cap. LXX.

Τὰ δὲ περὶ τὸ μέγεθος ἤτοι τὴν διάπλασιν, ἢ τὸν ἀριθμὸν, ἢ τὴν θέσιν ἐσφαλμένα. ὅσα μὲν ὑποπίπτει ταῖς αἰσθήσεσιν, γνωρισθῆναι ῥᾴδιον. τῶν δ᾽ οὐχ ὑποπιπτόντων, τὰ μὲν δύσγνωστα, τὰ δὲ ἄγνωστά ἐστιν. τὸ μὲν οὖν τῆς κεφαλῆς μέγεθός τε καὶ σχῆμα, καὶ σὺν αὐτῇ τοῦ ἐγκεφάλου, πρόδηλόν τέ ἐστι, καὶ πρόσ-

θεν

Circa magnitudinem uerò uel formationem, uel numerũ, uel ſitum, quæcunque quidem ſenſib. ſubijciuntur errata, cognitu facilima ſunt: quæ autem ſenſu percipi nequeunt, quædã cognitionem habent difficilem, quædam uerò facilẽ. Capitis igitur magnitudo, ac figura, & cerebri ſimul in propatulo ſunt, et de his antea diximus:

περ εἴρηται. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸ τοῦ θώρακος· οὕτως δὲ καὶ ὅσα καθ᾽ ὠμοπλάτας, ἢ ὤμους, ἢ βραχίονας, ἢ πήχεις, ἢ ἄκρας χεῖρας, ἢ ἰσχίον, ἢ μηρὸν, ἢ κνήμην, ἢ πόδας, οὐ χαλεπὸν διαγινώσκειν. ἄν τε κατὰ τὴν διάπλασιν ἐσφαλμένον ᾖ τι τῶν τοιούτων, ἄν τε κατὰ τὸ μέγεθος, ἄν τε κατὰ τὸν ἀριθμὸν, ἢ τὴν σύνθεσιν τῶν συντιθέντων αὐτά. πρόδηλοι δὲ καὶ αἱ τῆς ἐνεργείας ἐφ᾽ ἑκάστου βλάβαι. τὰ δ᾽ ἐντὸς τοῦ σώματος, οὐ πάντα διαγνωσθῆναι δυνατόν.

Γαστέρα

diximus: sic & quæ thoracis sunt, & quæcunq; ad scapulas, & humeros, uel brachia, uel cubitos, uel extremas manus, uel coxas, uel fœmora, uel tibias, uel pedes attinent nõ est difficilè agnoscere, siue secundum formationem, siue secundum magnitudinẽ, ex his aliquid non rectè se habeat, siue secundum numerum, uel partium, ex quibus constant composituram, singularũ etiam operationis detrimẽta facilè patent. Quæ autem intra corpus sunt, non omnia possunt agnosci.

DE

DE VENTRICVLO. Caput LXXI.

Γαστέρα μὲν γάρ τινος οὕτω σμικράν τε καὶ στρογγύλην καὶ πρόπετῆ κατὰ τὸ ὑποχόνδριον ἐθεασάμην, ὡς ἐναργῶς φαίνεσθαι κατὰ περιγραφὴν ἰδίαν, ὁρῶσί τε καὶ ἁπτομένοις.

Cuiusdam enim uentriculum adeò paruum ac rotũdum, ac pronum secundum ilia situm habentem inspexi, ut manifeste ex circũscriptione propria, et uidentib. & tangẽtibus appareret.

DE VESICA. CAP. LXXII.

Οὕτως δὲ καὶ κύστιν τινὸς ἐθεασάμην, ἐγκειμένην τε καὶ σμικράν, ὥστε εἴποτε χρονίσαι περὶ τὴν ἔκκρισιν τοῦ οὔρου, ὄγκος ἐφαίνετο περιγεγραμμένος ἐναργῶς. οὐ μὴν τῶν ἄλλων τι τῶν

Sic & cuiusdam uesicam cõtigit intueri, ita expositam, ac paruam, ut si quando urinam tardius excerneret, tumor quidem circunscriptus manifeste cerneretur. Non tamen aliud ex interioribus

τι τῶν ἐντὸς ἐναργῆ διάγνωσιν παρέσχε μοί ποτε. πειρᾶσθαι μέντοι χρὴ διαγινώσκειν ὡς οἷόν τέ ἐστιν, ἀρετήν τε καὶ κακίαν αὐτῶν, εἰ καὶ μὴ κατ' ἐπιστήμην βεβαίαν, ἀλλ' οὖν κατὰ στοχασμόν τινα τεχνικόν, οἷον εἰ οὕτως ἔτυχεν ἐπὶ ἥπατος.

terioribus quidquam mihi unquàm manifestum præbuit indicium. Tentare autẽ oportet quàm maximè fieri potest uirtutem ipsorum ac uitiũ: & si nõ certißima sciẽtia, artificiosa saltẽ coniectura comprehẽdere, ueluti, exempli gratia, in hepate.

DE HEPATE. CAP. LXXIII.

Εἶδον γάρ τινας ἤδη καὶ πολλούς, στενὰς μὲν φλέβας ἔχοντας, ἄχρουν δὲ τὸ σύμπαν σῶμα, καὶ εἰ βραχὺ πλείω προσενέγκαντο τροφῆς, καὶ μᾶλλον εἰ φυσώδη, καὶ παχεῖα καὶ γλίσχρα. τοὺς μὲν ὥσπερ

τινὸς

Vidi enim aliquos, & quidem quàmplures quibus uenæ erant angustæ, & totum corpus colore priuatum, quòd si plusculum cibi assumpsissent qui præsertim flatibus excitãdis aptus esset, & crassus, ac tenax: nonnulli quidem

ueluti

τινος βάρους ἐγκειμένου καὶ κρεμαμένου, κατὰ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον αἰσθανομένους ἐν βάθει, τοὺς δὲ τάσεως ὀδυνώδους. τούτων οὖν εἰκὸς ὄντι καὶ μικρὸν εἶναι τὸ ἧπαρ, καὶ στενὸν ταῖς διεξόδοις.

ueluti pōdus quoddam insidēs atq; suspensum in profundo dextræ illorum partis sentiebāt: nonnulli uerò quandam cum dolore tentionem. In his quidem uerisimile est hepar esse paruū, atque angustos meatos habere.

DE HOMINE PITVITOSO, VO *mente bilem.* Cap. LXXIIII.

Ἕτερον δὲ ἐθεασάμην φλεγματικὸν μὲν ὅλην τὴν ἕξιν, ἐμοῦντα δὲ ἑκάστης ἡμέρας χολὴν ὠχράν. ἔγνων οὖν χρῆναι καὶ τὰ διαχωρήματα αὐτοῦ θεάσασθαι, καὶ ὀλιγοστὸν εἶχε χολῆς. ἐτεκμηράμην οὖν τούτῳ τὸν τὸ χολῶ-

δες

Alterum uidi cuius totus habitus pituitā præ se ferebat, quotidie tamen bilem ruffam euomebat. Censui igitur inspicienda alui excremēta, in quibus minimū bilis apparebat. Quare coniectura quadam comprehēdi eū meatum qui biliosum egurgitat

humorem

δὲς ὑγρὸν ἐξοχετεύοντα πόρον, οὐ μικρὰν ἑαυτοῦ μοῖραν εἰς τὸν πυλωρὸν τῆς γαστρὸς ἀποπέμπειν, ὡς ἐπ' ἐνίων φαίνεται ζώων. ἐξ ὧν δῆλον, ὡς ἐν τοῖς ἀδήλοις τῇ αἰσθήσει μεγάλα συντελεῖ πρὸς διάγνωσιν, ἥτε τῶν ἐξ ἀνατομῆς φαινομένων γνῶσις, ἥτε τῶν ἐνεργειῶν τε καὶ τῶν χρειῶν εὕρεσις. ὅστις οὖν διαγνωστικὸς εἶναι βούλεται, τῶν ὡς εἴρηται νῦν ἐσφαλμένων σωμάτων, ἐν ταῖς ἀνατομαῖς αὐτὸν γυμναστέον ἐστὶ, κἀν ταῖς τῶν ἐνεργειῶν τε καὶ χρειῶν εὑρέσεσι. γέγραπται δὲ ὑπὲρ πάντων ἰδίᾳ

καθ'

humorem nõ minimam eiusdẽ partem ad imum uẽtriculi locũ, quẽ Græci pyloron, id est, ostiarium uocant, effundere, ut in quibusdam apparet animalibus. Ex quibus id cõstat, ꝙ plurimũ ad eorũ quæ latent sensum, cõfert cognitionẽ, ea quæ ex sectionis inspectione habetur peritia, & operationũ, atq; utilitatum inuẽtio. Quicunq; igitur facultatẽ dignoscendi huiuscemodi corpora quæ ita lapsa sunt cõsequi cupit: oportet ipsum in sectiõibus, ac in operationum, atque utilitatum inuentionibus exercitari. Scripsimus uerò de omnib.

seorsum

καθ' ἑτέρας πραγματείας, ὑπὲρ ὧν περὶ τελευτῇ τοῦ λόγου παντὸς εἰρήσεται, χάριν τοῦ γινώσκειν τοὺς φιλομαθεῖς ἕκαστον ὧν ἂν ὀρεχθῶσι μαθεῖν, ἐκ ποίας μάλιστα πραγματείας ἀναλέγεσθαι χρή. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἅλις.

seorsum in tractatibus alijs, de quibus in fine libri omnino ꝓposuimus facere mentionem: ut discendi cupidi intelligãt quæcũq; discere optauerint, ex quonam poßint haurire tractatu, sed tamen de hisce satis.

QVOMODO COGNOSCANTVR corpora ægrotantia. Cap. LXXV.

Ὅσα δὲ ἐν τῷ νῦν ἐστὶ νοσώδη σώματα, τουτέστιν ὅσα νοσεῖ, διαγινώσκειν χρὴ καὶ ταῦτα, ταῖς μὲν αἰσθήσεσιν ὑποπίπτοντα τῇ μεταβολῇ τῶν κατὰ φύσιν αὐτοῖς ὑπαρχόντων, ἐν μεγέθει, χροιᾷ, σχήματι, καὶ

Quæcunque uerò ut nũc insalubria sunt, hoc est, quæ iam ægritudinem patiuntur, dignoscere & hæc ipsa oportet. Quæquidem subijciũtur sensui, ex eorum quæ ipsis insunt, secundum naturam permutatione, in magnitudine,

ἀριθμῷ, καὶ θέσει, καὶ τῇ κατὰ σκληρότητα καὶ μαλακότητα, καὶ θερμότητα, καὶ ψυχρότητα διαφορᾷ. μὴ φαινομένη δὲ, καθόλου μὲν φάναι ταῖς βλάβαις τῶν ἐνεργειῶν, ἢ τοῖς ἐκκρινομένοις, ἢ ταῖς ὀδύναις, ἢ τοῖς ὄγκοις, τοῖς παρὰ φύσιν, ἢ τισιν τούτων, ἢ πᾶσι.

colore, figura, & numero, & situ, & ea quæ est secundum duritiem, & mollitiem, & frigiditatem, & caliditatẽ differentia. Quæ aũt uisum effugiunt, ut summatim dicam, ex operationum læsionibus, aut his quæ excernuntur, aut doloribus, aut tumoribus, præter naturam, aut horum quibusdã, uel omnibus.

SIGNA CEREBRI PATIENtis. Cap. LXXVI.

Κατὰ μέρος δὲ, τὰς μὲν κατὰ τὸν ἐγκέφαλον νοσώδεις διαθέσεις, ἢ τοῖς τῆς παραφροσύνης εἴδεσιν, ἢ ταῖς τῶν αἰσθήσεων, ἢ φαντασιῶν βλάβαις, ἢ

Particulatim aũt quæ quidem sunt in cerebro ægræ dispositiones, aut demẽtiæ speciebus, aut sensuum, uel imaginationum læsionibus, aut

actiuum,

ταῖς τῶν προαιρετῶν, ἢ τοῖς ἐκκρινομένοις δι' ὑπερῴας, καὶ ῥινός, καὶ ὤτων ἢ ταῖς τῶν κατ' αὐτὸν ὀδυνῶν διαφοραῖς.

actuum qui secundũ electionem fiunt, aut ex his quæ excernũtur, per palatum, uel nares, uel aures, aut horũ, qui ei dolores eueniũt differentijs.

SIGNA CORDIS PATIENTIS. Cap. LXXVII.

Τὰς δὲ κατὰ τὴν καρδίαν, ἔκ τε τῶν τῆς δυσπνοίας εἰδῶν, καὶ παλμῶν τῶν κατ' αὐτήν, ἔτι τε τῶν κατ' αὐτὴν σφυγμῶν, καὶ ταῖς ἀρτηρίαις, ὀξυθυμίας τε καὶ ἀθυμίας, καὶ πυρετῶν, καὶ καταψύξεων, καὶ τῶν ἐν τῷ χρώματι διαφορῶν, ἀλγημάτων τε τῶν κατ' αὐτήν.

Quæ uerò in corde fiunt, ex difficilis anhelitus speciebus, & tremulis motibus qui ipsis contingunt, ex pulsibus quoq; eius, atque arteriarum, ab excandescendi celeritate, aut tarditate, à febribus, & refrigerationibus & in colore differentijs, ac eis qui ipsi adueniũt doloribus.

SIGNA HEPATIS PATIENtis. Cap. LXXVIII.

Τὰς δὲ καθ' ἧπαρ, ἔκτε τῆς τῶν χυμῶν ἐνδείας τε καὶ πλεονεξίας, ἐκτροπῆς τε τῆς εἰς τὸ παρὰ φύσιν καὶ ἀχροίας, καὶ προσέτι τοῖς κατὰ τὴν ἀνάδοσιν, ἢ θρέψιν, ἢ τὴν τῶν περιττωμάτων ἔκκρισιν ὑπαλλαττομένοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς βάρεσι τοῖς κατ' αὐτὸ, καὶ ὄγκοις, καὶ ἀλγήμασιν, οὐ τοῖς ἐγχωρίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ συμπάθειαν ὅσα γίνεται, κατά τινα δυσπνοίας ἰδέαν καὶ βηχός.

Quæ autem in hepate, ex defectu humorũ, atque abũdantia, & ad id quod præter naturã eucrsione, & colore malo, ac præterea ex permutatiõe naturæ, in his quæ ad alimenti diductionem, aut superfluitatum attinent excretionem: sed & ex grauitatibus, & tumoribus & doloribus, nõ modo his qui in eo ortum habent, uerum & illis qui compatiendi ratione proueniunt, quemadmodũ in aliqua, uel spiritus grauis, uel tussis specie.

SIGNA VENTRICVLI PAtientis. Cap. LXXIX.

Οὕτως δὲ καὶ κατὰ τὴν γαστέρα, τοῖς περὶ τὴν πέψιν τε καὶ τὴν ὄρεξιν ὑγρᾶς, ἢ ξηρᾶς προσφορᾶς, ἢ περιττωμάτων ἔκκρισιν ἁμαρτανομένοις. ὡσαύτως δὲ λυγξὶν, ἐρυγαῖς, ναυτίαις, ἐμέτοις, αὐταῖς τῶν ἐμουμένων ταῖς ἰδέαις.

Sic & uẽtriculi affectus agnoſcitur, ubi in cõcoctione, & appetitu humidi, uel ſicci alimenti. uel ſuperfluitatũ excretiõe delinquitur. Ita etiã, ex ſingultibus, eructationibus; nauſeis, uomitibus, & ipſis eorum quæ euomũtur ſpecieb.

SIGNA THORACIS PATIENtis. Cap. LXXX.

Καὶ μὲν γε καὶ ὅσα κατὰ θώρακα, δυσπνοίαις, βηξὶν, ὀδύναις, ταῖς κατ' αὐτὸν, τῇ τῶν ἀναβηττομένων διαφορᾷ, καὶ κατὰ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν νοσήματα, δύσπνοιά τε καὶ βὴξ, ἢ τι κατὰ τὸν τόπον ὀδύνη,

Ita & thoracis agnoſcuntur affectus ex ſpirãdi difficultatib. tuſſib. & doloribus qui in ipſo fiũt, & ex eorũ quæ expuũtur differẽtia. Sic et aſperæ arteriæ ægritudines, difficiles anhelitus, & dolor in loco, &

ὀδύνη, τά τε ἀναπτυόμενα, καὶ αἱ τῆς φωνῆς βλάβαι γνωρίζουσιν. ἀνάλογον δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων μορίων ἁπάντων, ἐξ ὄγκου, καὶ ὀδύνης, καὶ βλάβης ἐνεργειῶν, ἔτι τε τῆς τῶν ἐκκρινομένων διαφορᾶς αἱ διαγνώσεις ἔσονται. ὄγκους μὲν δὴ τοὺς παρὰ φύσιν, ἐν φλεγμοναῖς, καὶ σκίῤῥοις, καὶ οἰδήμασιν ἐξεταστέον. ἄλγημα δὲ καθ' ὃν ἂν ἐρείδῃ τόπον, ἤτοι συνεχείας λύσιν, ἢ ἀλλοίωσιν ἀθρόαν ἐνδείκνυται. λύεται μὲν οὖν ἡ συνέχεια τομῇ, καὶ διαβρώσει, καὶ θλάσει, καὶ τάσει, ἀλλοιοῦται δὲ ἡ οὐσία θερμότητι, ἢ ψυχρότητι,

quæ expuũtur, & uocis offensiones ostendunt. Secũdum uerò eandem proportionẽ, & in alijs omnibus accidit partibus: nam ex tumore, dolore, & operationũ læsione, & excrementorũ differentia, sumẽtur indicia. Excrescentiæ autem non naturales, in inflammationibus, durisque, ac laxis tumoribus, sunt explorandæ. Dolor autem quemcunque obsederit locũ, aut continuitatis solutionẽ, aut subitã alterationem ostẽdit. Soluitur aũt continuitas incisione, excesione, tractione, & tensione. Alteratur uerò substantia à caliditate, frigiditate

ψυχρότητι, καὶ ξηρότητι, καὶ ὑγρότητι. βλάπτεται δὲ ἡ ἐνέργεια τριχῶς, ἢ ἀῤῥώστως, ἢ πλημμελῶς, ἢ μηδ᾽ ὅλως γιγνομένη.

frigiditate, humiditate, siccitate. Læditur autē operatio tripliciter, aut quia uix, aut quia uitiose, aut quia nullo modo fit.

DE DIFFERENTIA EORVM *quæ excernuntur.* Cap. LXXXI.

Ὅσα δ᾽ ἐκκρίνεται, τὰ μὲν ὡς μόρια τῶν πεπονθότων, τὰ δὲ ὡς περιττώματα, τὰ δὲ ὡς ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα, κατὰ φύσιν ἕκαστον ἔνδειξιν ἰδίαν ποιήσεται. λέλεκται δὲ περὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων ἐπὶ πλέον, ἐν τῇ τῶν πεπονθότων τόπων πραγματείᾳ. μηδενὸς αὐτὴν ὑπὸ μέθοδον

Quæcunque autem excernuntur, nonnulla quidem sunt ueluti partes patiētium locorum: nonnulla uerò tāquàm excrementa. Quæ uerò in ipsis naturaliter cōtinentur, singula propriam facient indicationem. Dictū est autem plenius de hisce omnibus in tractatu de membris paßis, quem nullus

μέθοδον τῶν ἔμπροσθεν ἀγαγόντος, ἢ γὰρ τέλειον ἀποδόντος, ὥσπερ οὐδ' ἄλλην οὐδεμίαν ὧν ὑπήρξαντο μὲν οἱ παλαιοί, οὐ συνετέλεσαν δέ. τὰ μὲν δὴ νοσούντων σωμάτων, ἐξ ἐκείνης τῆς πραγματείας μανθάνειν χρὴ τὰ γνωρίσματα, τῶν νοσησόντων δὲ καὶ τῶν ὑγιασθησομένων, ἐκ τῆσδε τῆς μεθόδου.

ante nos, aut in artē redegit, aut ad absolutam perfectionem deduxit: quēadmodū & in omnibus alijs euenit, quibus initiū quidē aliquod ab antiquis est datū, nō tamē absolutum est opus. Aegrotātiū itaq; corporū ex tractatu illo indicia sunt sumenda: eorū aūt qui in ægritudinē lapsuri sunt, et qui sanitati restituēdi, præsens doctrina complectitur.

SIGNA FVTVRAE AEGRITVdinis. Cap. LXXXII.

Τὰ μὲν οὖν τῶν νοσησόντων, ἐν τῷ μεταξὺ τὴν ἰδέαν ἐστί, τῶν τε τοῖς ὑγιαίνουσι καὶ τοῖς νοσοῦσι συμβαινόντων. κατὰ φύσιν μὲν γὰρ ἅπαν-

Eorum igitur indicia quibus ægritudinis periculum imminet, mediam formam habēt inter ea quæ sanis, et quæ ægrotantibus eueniunt: si quidem sanis omnia

τὰ τοῖς ὑγιαίνουσιν ὑπάρχει, παρὰ φύσιν δὲ, τοῖς νοσοῦσιν καθὸ νοσοῦσιν. ἐν μεθορίῳ δὲ τούτων ἐστὶ τὰ δηλωτικὰ τῶν νοσωδῶν. ἔνια μὲν ἐκ τοῦ γένους ὑπάρχοντα τῶν κατὰ φύσιν, ἀλλὰ ποσότησιν, ἢ ποιότησιν, ἢ καιροῖς ὑπηλλαγμένα. τινὰ δὲ ἐκ τῶν παρὰ φύσιν μὲν, ἀλλὰ μικρότερα τῶν ἐν ταῖς νόσοις. καὶ διὰ τοῦτο μὲν αἱ διαθέσεις μὲν αὗται τῶν σωμάτων, ὅσα νοσήσειν ὑπέδειξα, τῶν οὐδετέρων εἰσὶ, καὶ τὰ δηλοῦντα αὐτὰς σημεῖα. πρώτως μὲν γὰρ ταῦτα ὑγείαν δηλοῖ, δευτέρως

ſecũdum naturã inſunt, præter naturã uerò ægrotantibus. In confinio autẽ horum ea quæ ſunt corporũ neutrorũ indicia, quorũ nõnulla quidem ſunt ex eorũ genere quæ ſecundum naturam, ſed uel qualitatib. uel quãtitatibus, uel tẽporib. permutata: quædam autem ex his quæ præter naturam, ac minora his quæ ægritudinibus adſunt. Atque idcirco hæ quidem corporũ diſpoſitiones, quæ in ægritudinem caſura monſtraui, ſunt ex neutrorũ genere, atq; una ea quæ ipſa indicant ſigna.

Primo enim hæc ſanitatem oſtendunt, ſecundo

ρως δὲ τὰς νόσους, καὶ γίνεται τὰ αὐτὰ σημεῖα κατὰ τὴν πρός τι σχέσιν, οὐδέτερά τε καὶ νοσώδη. τὰ μὲν τὴν ἤδη διάθεσιν δηλοῦντα, οὐδέτερα, τὰ δὲ τὴν ἐσομένην προδηλοῦντα, νοσώδη, κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ ὅσα τοῖς νοσοῦσιν ἐπιφαίνεται σημεῖα σωτήρια. λεχθήσεται μὲν ὑγιεινὰ, διότι τὴν ἐσομένην ὑγείαν προδηλοῖ· λεχθήσεται δὲ καὶ νοσερὰ, καθόσον τὴν ὑπάρχουσαν νόσον ἐνδείκνυται, καὶ δῆλον ὡς ὅσαπερ ἀμφοῖν ἐστὶ δηλωτικὰ, λεχθείη ἂν οὐδέτερα καθ' ἕν τι τῶν σημαινομένων τῆς οὐδετέρας φωνῆς. οὐδὲν

dutem ægritudinem: & fiunt eadem signa secundum ad aliquid habitudinem, neutra, & insalubria quæ quidem præsentē dispositionē ostendūt, neutra: quæ uerò futurā præmonstrant, insalubria. Eadē uerò ratione, & quæcūq; ægrotantibus signa salutaria apparent, dicentur quidem salubria, quia futuram sanitatem ostendunt: dicētur etiā ægra quatenus præsentem ostendunt ægritudinem. Neque in ambiguo est, quòd quæ sunt utrorumque indicatiua, neutra dicentur, secundū unum quoddam neutri uocabuli significatum. Neq;

uerò

δὲ θαυμαστὸν τὰ αὐτὰ σημεῖα τοὺς τρεῖς ἔχειν λόγους ἐν διαφερούσαις σχέσεσιν, ὑγιεινά τε καὶ νοσερὰ, καὶ οὐδέτερα λεγόμενα. καθ' ἕτερον δὲ σημαινόμενον, ὅσα τοῖς ἀνακομιζομένοις ἐκ νόσων ὑπάρχει σημεῖα. λέγομεν οὐδέτερα, καθ' ὃ οἶμαι καὶ τὰ τῶν ἐν γήρᾳ. ταῦτα μὲν οὖν ἅπαντα πλείοσιν ὑποπέπτωκεν ἐννοίαις τε καὶ λόγοις. ὅσα δὲ τοῖς ἀμέμπτως ὑγιαίνουσιν ὑπάρχει, μόνῃ τῇ τῶν ὑγιεινῶν ἐννοίᾳ, καὶ ὅσα τοῖς νοσοῦσι μὴ προδηλοῦντα τὴν ἐσομένην ὑγείαν, μόνῃ καὶ ταῦτα τῇ τῶν νοσωδῶν ὑποπέπτωκεν

mirari oportet eadē signa tres in diuersis habitudinibus seruare rationes, quæ & salubria, & ægra, & neutra dicuntur. Secundum uerò alterū significatū, quæcunque his qui à morbo referuntur insunt, signa neutra appellamus, neque in alio significato accipiūt ea quæ senibus insunt, hæc quidē omnia pluribus, et cōceptibus, & rationib. subijciūtur. Quæcūq; uerò his q integra sanitate fruūtur, inter salubria tantūmodo cōputātur. Et quæcūque ægrotātibus insunt, neque futuram prænunciant sanitatem, soli & hæc ægrorum cōceptui subijciuntur.

παρακειμένοις, περὶ μὲν δὴ τούτων ἑξῆς εἰρήσεται. τὰ δὲ τῆς μελλούσης νόσου προγνωστικὰ, διέλθωμεν πρότερον. διττῆς δὲ οὔσης τῆς αὐτῶν διαφορᾶς προχειρισώμεθα πρότερον, τὰ ποσότησιν, ἢ ποιότησιν, ἢ καιροῖς. οὐκ αὐταῖς ταῖς οἰκείαις ἰδέαις ἐξηλλαγμένα τῶν κατὰ φύσιν, οἷον ὄρεξιν σιτίων ἐπιτεταμένην, ἢ ἐκλελυμένην, ἢ μὴ κατὰ τὸν συνήθη καιρὸν, ἢ τῶν συνήθων ἐδεσμάτων, ἢ ἀπόκρισιν τῶν περιττωμάτων τῆς τροφῆς ἐλαττόνων, ἢ πλειόνων, ἢ ὑγροτέρων, ἢ σκληροτέρων. οὕτως δὲ καὶ

ſubijciuntur. Sed de his quidem poſtea dicetur, nũc quæ futuram præmonſtrãt ægritudinem prius exequamur. Cum uerò ſit eorũ differẽtia duplex, prius ea pertractemus quæ quãtitatib. qualitatibus tẽporibus, non aũt proprijs ſpeciebus ab eo, quod ſecundũ naturam, euariant, ueluti ciborum appetẽtia intẽta, uel diſſoluta aut quæ non ſeruet tempus conſuetum, aut quæ ad edulia non uſitata feratur, aut excretiones cibi ſuperfluitatum quæ aut pauciores, aut plures, aut humidiores, aut duriores exiſtant. Sic humidorum

δὲ καὶ τῶν ὑγρῶν περιττωμάτων ἔνδεια καὶ πλεονεξία παρὰ τὸ κατὰ φύσιν, ἢ χροιᾶς, ἢ συστάσεως ἐξάλλαξις, ἢ καιροῦ κενώσεως, ἀγρυπνία τε καὶ πλείων ὕπνος, ἢ οὐκ ἐν καιρῷ τῷ συνήθει. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ περὶ πόμα πλεῖον ἢ ἔλαττον, ἢ θερμὸν, ἢ ψυχρὸν ἐπιθυμία παρὰ τὸ σύνηθες. ὥσπερ γε καὶ ἡ περὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων χρῆσις ἄμετρος. ἢ ἄκαιρος ἐπιθυμία, ἱδρῶτες πλείους τοῦ δέοντος ἢ ἐλάττους, ὄκνος εἰς τὰς κινήσεις ἢ πειρωμένων κινεῖσθαι, βαρύτης, ἢ ἔκλυσις ἰσχυρὰ, καταμηνίων κρύψις, ἢ πλείων ἢ ἐλάττων

humidorũ excrementorum, uel defectus, uel superabũdãtia præter cõsuetudinem naturalem, aut in colore, aut in consistẽtia uarietas aliqua, aut in tẽpore excretionis, & uigiliæ plures, ac somnus, aut non cõsueto tẽpore. Eodẽ modo potus pluris, aut paucioris, calidi, aut frigidi, insolẽs appetitus, sicuti et circa rerũ uenerearum usum immodica, aut intẽpestiua cõcupiscẽtia, et plures, aut pauciores sudores his qui sint opportuni, et ad motus torpor, aut si moueri tentauerint grauitas aut uehemẽs exolutio, mẽstruorum occultatio, uel immodica,

ἢ ἐλάττων κένωσις. οὕτω δὲ καὶ ἡ δι' αἱμοῤῥοΐδων. ἀλλὰ καὶ ἡ κατ' αὐτὴν τὴν ἐδωδὴν, ἢ πόσιν, οὐχ ὁμοία τῇ πρόσθεν ἡδονὴ, γνωρίσματα ἐστι μέλλοντος νοσήματος. οὕτως δὲ καὶ ἡ τῆς διανοίας ἀμβλύτης οὐ κατὰ φύσιν, ἢ ἐπιλησμοσύνη τις ἀήθη, ἢ φαντασιωδέστεροι τῶν ἔμπροσθεν ὕπνοι. καὶ μὲν δὴ καὶ ἀκοὴ καὶ ὄσφρησις, καὶ ὄψις ἀμβλύτεραί τε καὶ ἀχλυωδέστεραι. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅσα κατὰ φύσιν ὑπῆρχε, τὰ μὲν αὐξανόμενα, τὰ δὲ μειούμενα, τὰ δὲ καιροῖς τισιν, ἢ ποσότησιν, ἢ ποιότησιν ἐξαλλαττόμενα.

modica, aut diminuta euacuatio. Sic et quæ per ora uenarum, Græci hæmorrhoidas appellant, fit ſanguinis effuſio, ſed non eadē quæ prius in cibo, potuq; uoluptas, ſunt futuræ indicia ægritudinis: hebetudoq; animi nō naturalis, aut obliuio quædā incōſueta, aut ſomni qui pluribus imaginationibus abundāt, q̄ prius auditus, & odoratus uiſus'ue hebetiores, aut turbulentiores. Et *ut ſimpliciter dicam, quæcunq; ſecūdum naturā inerāt, hæc quidem augmētata, hæc uerò comminuta, hæc uerò tēporibus quibuſdā, aut qualitatibus immutata*

-πτόμενα. καὶ γὰρ δὴ καὶ τοῦ σώματος ὄγκος, ἐλάττων τε ἢ μείζων γινόμενος, ἐρυθρότερός τε καὶ λευκότερος, ἢ οἷον πελιδνότερος ἢ μελάντερος, ἐρυγαί τε καὶ πταρμοί, καὶ φῦσαι πλείους ἢ ἐλάττους τῶν κατὰ φύσιν. οὕτω δὲ καὶ ὅσα διὰ ῥινῶν, ἢ ὑπερῴας, ἢ ὤτων, οἷς ὁ ἐγκέφαλος ἐκκαθαίρεται, ποσότησιν, ἢ ποιότησιν, ἢ καιροῖς ἐξαλλαττόμενα. ταῦτα μὲν ἅπαντα τοῦ γένους τῶν κατὰ φύσιν ἐστίν. δῆξις δὲ γαστρὸς, ἢ κατὰ στόμαχον, ἢ κατά τι τῶν ἐντέρων, ἢ ἐπὶ τοῖς διαχωρουμένοις, ἢ ἐμουμένοις,

mutata. Siquidē & ipsius corporis moles, aut maior, aut minor, aut magis alba, aut magis rubra, quemadmodū liuidior, aut nigrior ructusq́;, ac sternutamenta, & flatus plures, aut pauciores his qui secundum naturā: sic et quæcūq; per nares, uel palatum uel aures, per quos meatus cerebrū expurgatur, uel tēporibus, uel quātitatibus, uel qualitatibus immutata. Hæc igitur omnia ex genere eorum sunt, quæ secūdum naturā morsus quoque uentris, uel in ore uētriculi, uel in aliquo intestinorum, aut cum aluus subducitur, aut cum uomitus excitatur, aut cum mingitur,

ἢ οὐρουμένοις, ἤ τις ἕτερος μέτριος πόνος, ἐκ τοῦ γένους μέν ἐστι τῶν παρὰ φύσιν. οὔπω δὲ νοσεῖν οἱ οὕτως ἔχοντες λέγονται, καθάπερ οὐδ᾽ οἱ βαρυνόμενοι τὴν κεφαλὴν, ἢ ἀλγοῦντες, ὅταν γε μηδέπω διὰ ταῦτα πρὸς τὰ συνήθη τῶν ἔργων ἐμποδίζονται. καὶ ὅγε τοῦ νοσεῖν ὅρος οὗτός ἐστιν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις διαθέσεσι, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἐν τῷ πρός τι, τὴν αὐτὴν διάθεσιν ἤδη τε νοσώδη καὶ οὐδετέραν ἐροῦμεν ἔτι. πρὸς γὰρ τὴν ῥώμην τῆς φερούσης ῥᾳδίως, ἢ νικωμένης ἤδη δυνάμεως, ἤτοι νόσος ἐστὶν, ἢ οὐδετέρα διάθεσις.

mingitur, siue aliquis alius dolor moderatus ex genere quidē existit eorum quæ præter naturam: non tamen qui ita se habent, ægrotare dicuntur, sicuti neque qui capite grauantur, aut dolent, cum nondum in consuetis impediuntur operatiõibus. Hic enim in huiuscemodi dispositionibus terminus est.

Atq; idcirco in eo quod ad aliquid, eandē dispositionē ægram atq; neutram appellabimus.

Nã pro uigore potētiæ quæ, uel facilè sustinet, uel uincitur, unaquæq; ex his, quas antea diximus, uel morb. est, uel neutra

διάθεσις ἑκάστη τῶν εἰρημένων. οὕτω δὲ καὶ ὅσα κατὰ τὰς αἰσθήσεις, οὐκ ἐν τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον ἀλλήλων διενηνόχασιν, ἀλλ' ὅσα τῷ γένει παρὰ φύσιν εἰσί, καὶ ταῦτ' ἐστὶ νοσώδη σημεῖα, μέχριπερ ἂν ᾖ σμικρά, καὶ μηδέπω τῶν εἰθισμένων πράξεων ἀπάγειν ἱκανά. τοιαῦτα δ' ἐστὶ κατὰ μὲν τὴν γεῦσιν, ὅταν ἁλμυρᾶς, ἢ πικρᾶς, ἤ τινος ἑτέρας ποιότητος ἔμφασις ᾖ τοῖς ἐσθιομένοις τε καὶ πινομένοις ἅπασιν, ἢ καὶ χωρὶς τοῦ προσφέρεσθαί τι τὸ σίαλον αὐτὸ φαίνηται τοιοῦτον. κατὰ δὲ τὴν ὄσφρησιν, ὅταν ἤ τοι τινὸς

neutra dispositio, sic & quæcunq; in sensibus: nō in eo quod magis, aut minus inuicē differunt, sed eo quòd toto genere sunt præter naturā.

Et hæc sunt signa morborū, donec modica fuerint, & nondū hominē à cōsuetis operibus sufficiūt amouere: talia uerò sunt in gustu quidē, cum uel salsæ, uel amaræ, aut alicuius alterius qualitatis sapor nobis indicatur, siue in omnibus quæ bibuntur, aut mãducantur, aut præter q̃ aliquid assumatur, saliua talis sentiatur. In odoratu autem quando alicuius unius qualitatis

αἰσθανόμεθα μιᾶς ποιότητος οὐδενὸς ὀσφρητοῦ παρόντος, ἢ καὶ προσφέροντες πλείω τε καὶ διαφέροντα, πάντων αὐτῶν, ὡς ὁμοίων αἰσθανόμεθα· πολλάκις δ᾽ οὐδ᾽ ὅλως αἴσθησις ἡμῖν οὐδενὸς, ἢ δυσώδους τινὸς γίνεσθαι, μηδενὸς παρόντος, δυσώδους. κατὰ δὲ τὴν ἀκοὴν, ἦχοι καὶ ψόφοι τοῦ παρὰ φύσιν εἰσὶν, ὥσπερ γε καὶ κατὰ τὴν ὄψιν ὅσα προφαίνεσθαι δοκεῖ, μέλανά τε καὶ ὀρφνώδη, καὶ κυανὰ, καὶ πυῤῥὰ, καὶ ξανθὰ τὰ μὲν στρογγύλα, τὰ δὲ προμήκη, καὶ τὰ μὲν ἰσχνά, τὰ δὲ παχέα, παραπετᾶσθαι πάντα δοκοῦντα.

sensum habemus, nullo odore præsente, aut quũ plura & differentia narib. admouemus, omnia ueluti similia sentimus. Sæpius uerò nihil sentimus, aut aliquid fœtens, etiam si nihil adsit quod fœteat. Quantum uerò ad auditum, soni, & strepitus ad id quod præter naturam pertinent. Quemadmodũ in uisu quæcunq; ante oculos apparere credũtur nigra, & atra, & cerulea, & ruffa, & rubra, & nonnulla rotunda, nonnulla autẽ oblonga, quædam gracilia, quædã crassa oculis prætendi uidentur.

κοῦντα. κατὰ δὲ τὴν ἁπτικὴν αἴσθησιν, ὅταν ἀνωμαλία τις, ἢ πύκνωσις, ἢ βάρος, ἢ τάσις, ἢ ναρκώδης, ἢ ἑλκώδης διάθεσις ἐμφαίνηται καθ᾽ ὅλην τὴν ἕξιν. οὕτως δὲ καὶ καθ᾽ ἕκαστον μέρος, ἢ τάσις, ἢ θλίψις, ἢ δῆξις, ἢ βαρύτης, ὅταν σμικραί τινες ὦσι, καὶ μὴ μόνιμοι, τὴν μὲν διάθεσιν οὐδέπεραν εἶναι δηλοῦσι, προαγγέλλουσι δὲ νόσον.

uidẽtur. In ſenſu autẽ tactus quũ inæqualitas aliqua, uel ſpiſsitudo, uel grauitas, uel tentio, uel torpida, uel ulceroſa diſpoſitio in toto corporis habitu ſentitur, ſic & in ſingulis partib. uel tentio, uel compreſsio, uel morſus, uel grauitas, quãdo modicæ fuerint, ac minimè firmæ, neutrã quidẽ diſpoſitionem adeſſe demonſtrant, futurã uerò ægritudinem prænunciant.

SIGNA CORPORVM AEGROtantium. Cap. LXXXIII.

Ὅσα δὲ ἐν τοῖς ἤδη νοσοῦσιν γίνεται σημεῖα, τὰ μὲν ὑγείαν δηλοῦντα, τὰ δὲ θάνατον.

At quæ iam in ægrotantib. ſigna uidẽtur, ex quib. nõnulla ſalutẽ, nõnulla mortẽ portẽdũt:

ὑγιεινὰ μὲν τὰ πρότερα, τὰ δὲ ἕτερα τῷ γένει μὲν νοσερά, κατ' εἶδος δὲ ὀλέθρια λέγεται. λαμβάνεται δὲ καθόλου μὲν εἰπεῖν, ἔκ τε τῶν ἐνεργειῶν ἀρετῆς τε καὶ κακίας, κατὰ μέρος δὲ ἐκ τῶν κατὰ μέρος ἐνεργειῶν, ὧν τὰ μὲν γένη πρόσθεν εἴρηται. πρῶτον μὲν τὸ τῶν ἀρχῶν, δεύτερον δὲ τὸ τῶν ἀπ' ἐκείνων πεφυκότων, καὶ τρίτον τῶν ἰδίαν μὲν ἐχόντων διοίκησιν, ἀπὸ δὲ τῶν ἀρχῶν ἀποφύσεις τινὰς δεχομένων. τὸ γὰρ δὴ τέταρτον γένος τῶν τότε ῥηθέντων, ἐξ ἑαυτοῦ μὲν ἄχρηστον εἰς τὰς προγνώσεις,

κατὰ

prima quidē ſalubria, altera uerò genere quidem ægra, ſecundū ſpeciem autē pernicioſa dicuntur. Sumūtur aūt, ut uniuerſaliter dicamus, ex operationū uirtute, ac uitijs: ſecundum partem uerò ex particularium operationibus, quarum genera antea diximus. Primum quidem eorū quæ principia exiſtunt, ſecundum uerò, illorum quæ à principijs ortum habent, & tertiū eorū quæ ex ſeipſis gubernantur, à principijs autē quaſdā deriuationes habent; quartū ſi quidem genus eorū quæ tunc diximus, ex ſe quidem ad aliquid prænoſcendum

κατὰ συμβεβηκὸς δὲ, καὶ τούτων ἔσται ποτὲ πρόγνωσις, ὥσπερ γε καὶ τῶν περιττωμάτων διὰ παντός. ἐκ τούτων μὲν λόγῳ συμπαθείας, ἐκ δὲ τῶν περιττωμάτων, ὅτι πέψεως καὶ ἀπεψίας ἐν αὐτοῖς ἐστὶ σημεῖα, ὥστε οὐκ ἐνδέχεται μὴ δηλοῦν αὐτὰ διὰ παντὸς, ἢ τοι τὴν φύσιν ἐπικρατεῖν τῆς ὕλης, ἢ τὴν ὕλην τῆς φύσεως, ἢ οὐδέτερον οὐδετέρου. ὑγιεινὰ μὲν σημεῖα λεχθήσεται, κρατούσης τῆς φύσεως, νοσώδη δὲ, κρατουμένης. οὐδέτερα δὲ τὰ ἐν ταῖς ἰσοσθενέσι μάχαις. τὰ μὲν δὴ τῆς ἐναργοῦς πέψεως σημεῖα, τῶν

ſcendum inutile eſt: ſecundum accidẽs autem, et ex his aliquãdo præcognitiones erũt, quemadmodum: & ex excremẽtis: ex his quidẽ compatiendi ratione: ex excremẽtis autem quoniã coctionis, et incoctionis ſigna continent. Quare fieri non poteſt quin omnino ſignificent, aut naturam materiei, aut materiã naturæ, aut neutrum neutro dominari. Salubria quidem ſigna dicentur, natura ſuperãte: inſalubria uerò ſuperata, neutra aũt quæ pugnas habẽt æquales. Sed quæ quidẽ manifeſtã indicant coctionẽ ex

ὑγιεινῶν ἐστι, καθάπερ καὶ τὰ τῆς ἀπεψίας νοσερὰ, τὰ δὲ οὔτε πέψιν, οὔτε ἀπεψίαν ἐναργῶς ἐνδεικνύμενα, τῆς τῶν οὐδετέρων ἐστὶ φύσεως. οὐδέτερα δὲ καὶ ὅσα νῦν μὲν τοῦτο, νῦν δὲ τοὐναντίον δηλοῖ, καθάπερ οἱ μελαινόμενοι δάκτυλοι. τοιαῦτα δ' ἐστὶ καὶ τὰ κριτικὰ συμπτώματα, λέλεκται δὲ ὑπὲρ ἁπάντων αὐτῶν ἐν τοῖς περὶ κρίσεως, ὥσπερ καὶ περὶ τῶν καθ' ἑκάστην ἐνέργειαν ἐν τοῖς περὶ συμπτωμάτων αἰτίοις. ἐκ τούτων οὖν χρὴ τὴν κατὰ μέρος ἅπασαν αὐτῶν ὕλην ἀνελέγεσθαι

salubrib. sunt: sicut quæ cruditatem, ægra: quæ uerò neq; coctionem, neque cruditatē ostendūt, ex neutrorum sunt natura. Sunt uerò & neutra quæcunq; nunc quidem hoc, nunc uerò contrarium significant, ueluti digiti denigrati.

Talia sunt etiā critica, id est, decretoria accidentia, de quibus omnibus in libris de crisibus dictum est: sicuti etiā de his quæ ad unamquāq; attinēt operationem, in his libris in quibus de causis accidentium agitur. Quare omnē horū singulorū materiam ex eisdem libris colligere oportet.

λεσθαι. ἐγὼ δὲ μῆκος φειδόμενος, ἐνθαυθοῖ μὲν ἤδη καταπαύσω τὸν περὶ τῶν σημείων λόγον, μεταβήσομαι δὲ ἐπὶ τὸν τῶν αἰτίων.

oportet. Ego uerò prolixitati parcens, hic ſermoni de ſignis finem faciam, tranſgrediar aũt ad illum qui de cauſis.

DE CAVSIS SALVBRIBVS, INSAlubribus, ac neutris. Cap. LXXXIIII.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τούτων ἐστὶ τὰ μὲν ὑγιεινὰ, τὰ δὲ νοσερὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα, πρῶτον περὶ τῶν ὑγιεινῶν ὁ λόγος ἔσται. ἐπεὶ δὲ καὶ τούτων αὐτῶν τὰ μὲν ἦν φυλακτικὰ, τὰ δὲ ποιητικὰ τῆς ὑγιείας, ἔστι δὲ καὶ χρόνῳ καὶ ἀξιώματι πρότερα τὰ φυλακτικὰ τῶν ποιητικῶν, ἀπὸ τῶν φυλακτικῶν ἀρκτέον. ὄντος τοίνυν οὐχ ἑνὸς τοῦ ὑγιεινοῦ σώματος,

Quoniã uerò & harum hæ quidẽ ſalubres, hæ autẽ inſalubres, hæ uerò neutræ, primũ de cauſis ſalubrib. erit ſermo. Quia uerò, et harũ nõnullæ quidẽ cõſeruatrices, nõnullæ uerò effectrices ſanitatis, ſunt aũt et tẽpore, et dignitate priores conſeruatrices, incipiendũ eſt à conſeruatricib. Quũ igitur nõ unũ tantũ ſit ſanum corpus,

σώματος, ἀλλὰ πλειόνων, ὡς ἔμπροσθεν διώρισαι, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἴδιον ἔσται τὸ φυλακτικόν· ὅτι καὶ πᾶν αἴτιον ἐν τῷ πρός τι. πάλιν οὖν κἀν ταῦθα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἀρίστης κατασκευῆς τοῦ σώματος ποιητέον, ἐπισκεπτομένους τὰ πρὸς ταύτην ὑγιεινά. τὴν δὲ εὕρεσιν αὐτῶν ἡ τοῦ πράγματος αὐτοῦ φύσις ὑπαγορεύει. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἀπαθὲς καὶ ἀναλλοίωτον τὸ σῶμα, διὰ παντὸς ἂν ἔμενεν ἡ ἀρίστη κατασκευή, καὶ οὐδὲν ἂν ἐδεῖτο τέχνης ἐπιστατούσης αὐτῷ, ἐπειδὴ δὲ ἀλλοιοῦται, καὶ δια-φθείρεται

corpus, sed plura, ut suprà diffiniuimus, in eorũ singulis propria erit causa conseruatrix. Siquidem omnis causa in eo quod ad aliquid existit. Hic igitur denuo sumendũ initiũ ab optima corporis constitutione, ac quæ ei salubria sint considerandum. Eorum autem inuẽtionem ipsius rei natura insinuat. Si enim impatibile, atq; inalterabile esset corpus, semper optima cõstitutio perduraret, neque artis præsidio indigeret. Quoniam uerò alteratur, corrũpitur, & uertitur,

φθείρεται καὶ τρέπεται, μὴ φυλάττον ἣν εἶχεν ἐξ ἀρχῆς κατάστασιν, ἐπικουρίας ἐν τούτῳ δεῖται.

& uertitur, neque eundem seruat prioris status tenorem, ea ratione auxilium desyderat.

QVOT MODIS NOSTRVM corpus alteretur. Cap. LXXXV.

Καθ᾽ ὅσους οὖν τρόπους ἀλλοιοῦται, τοσαῦτα γένη καὶ τῶν ἐπικουριῶν ἕξει, τουτέστι τῶν φυλακτικῶν αἰτιῶν, ἃ πρόδηλον ἤδη κἀξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων, ἐπανορθωτικὰ τῷ γένει τετύχηκεν ὄντα. Ὡς δὲ κατὰ βραχὺ ποιεῖσθαι τὰς ἐπανορθώσεις, πρὶν ἀθρόον ἀπαντῆσαι τὸ βλάβος, οὐ προφυλακτικὰ τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι κα-

Secundũ quod igitur alteratur modos, tot auxiliorum, hoc est causarum conseruatricum genera habebit, quas ex his quæ dicta sunt, liquet esse ex correctiuarum genere. Sed quia paulatim correctiones faciunt, antequã omnis ingruat noxa: non præseruantes à futuro malo, sed

κοῦ πρὸς τῶν ἰατρῶν κέκληται, ἀλλὰ φυλακτικὰ τῆς παρούσης κατασκευῆς. ἀλλοιοῦται τοίνυν τὸ σῶμα. πρὸς μὲν τινῶν ἐξ ἀνάγκης. πρὸς δὲ τινῶν οὐκ ἐξ ἀνάγκης. λέγω δὲ ἐξ ἀνάγκης μὲν οἷς ἀδύνατον αὐτῷ ὄντι μὴ πλησιάζειν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης δὲ τὰ λοιπά. τὸ μὲν γὰρ τῷ περιέχοντι διὰ παντὸς ὁμιλεῖν, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν, καὶ ἐγρηγορέναι καὶ ὑπνοῦν ἀναγκαῖον αὐτῷ, ξίφεσι δὲ καὶ θηρίοις οὐκ ἀναγκαῖον. ὅθεν ἐν μὲν τῷ προτέρῳ γένει τῶν αἰτίων, ἡ περὶ τὸ σῶμα τέχνη καταγίνεται, κατὰ δεύτερον οὐκέτι.

ὁπόσα

lo, ſed præſentis ſtatus cõſeruatrices medici appellant. Alteratur igi: *corpus nonnullis quidẽ neceſſario, à quibuſdam uerò non neceſſario. Dico autẽ nceeſſario, quæ nulla eſt euitandi ratio: non neceſſario autẽ reliqua: nam aërẽ quidem nos ambientem ſemper attingere, comedereq́;, ac bibere, et uigilare, & dormire eſt neceſſariũ.* Enſibus autem, & *exitialib. feris obuiare, non neceſſarium.* Quare *circa primum cauſarũ genus uerſatur ars corporis conſeruatrix, circa ſecundum aũt minimè.*

Quot

ὁπόσα τοίνυν ἐστὶ τὰ ἐξ ἀνάγκης ἀλλοιοῦντα τὸ σῶμα, διελόμενοι καθ' ἕκαστον αὐτῶν, ἴδιον γένος αἰτίων ὑγιεινῶν εὑρήσομεν. ἓν μὲν ἐκ τῆς τοῦ περιέχοντος ἀέρος ὁμιλίας, ἕτερον δὲ ἐκ κινήσεως καὶ ἡσυχίας ὅλου τε τοῦ σώματος καὶ κατὰ τὰ μόρια, τρίτον ἐξ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως, τέταρτον, ἐκ τῶν προσφερομένων, πέμπτον, ἐκ τῶν ἐκκρινομένων, ἢ ἐπεχομένων, ἕκτον, ἐκ τῶν ψυχικῶν παθῶν. ὑπὸ τούτων γὰρ ἁπάντων ἀνάγκη τὸ σῶμα διατίθεσθαί πως. ὑπὸ μὲν γὰρ τοῦ περιέχοντος, ἤτοι θερμαινόμενον, ἢ ψυχόμενον,

Quot igitur numero ſint ea quæ ex neceſſitate corpus alterāt diſtinguentes, proprium ſingulis eorum, cauſarū ſalubrium genus inueniemus. Ineſt igitur unum quidem ex ambiētis aëris adhæſu: alterum uerò ex motu, et quiete, et totius corporis, & partiū ſingularū: tertiū ex ſomno, & uigilia: quartum ex his quæ aſſumuntur: quintum ex his quæ excernuntur, & retinentur: ſextū ex animæ affectibus: ex his cnim neceſſe eſt aliquo modo affici corpus. Ab aëre quidē ambiente, quia aut calefit, aut frige-

μενον, ἢ ξηραινόμενον, ἢ ὑγραινόμενον, ἢ κατὰ συζυγίαν τι τούτων πάσχον, ἢ καθ' ὅλην τὴν οὐσίαν ἀλλοιούμενον. ἐκ κινήσεως δὲ καὶ ἡσυχίας ἀμέτρων ἀμφοῖν γινομένων, ἢ θερμαινόμενον, ἢ ξηραινόμενον, ἢ ψυχόμενον, ἢ ὑγραινόμενον, ἢ κατὰ συζυγίαν τι τούτων πάσχον. οὕτω δὲ καὶ ἐξ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως ἀνάγκη πάσχειν αὐτό. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον ἐκ τῶν προσφερομένων ἢ ἐκκρινομένων, ἢ ἐπεχομένων. ἅπαντα γὰρ ταῦτα, τὰ μὲν ἄντικρυς, τὰ δὲ διὰ μέσων ἑτέρων αἰτίων ἀλλοιοῖ τὸ σῶμα τὸ καὶ διαφθείρει

fit, aut exiccatur, aut humectatur, uel ſecundum horũ patitur coniugationem, aut in tota alteratur ſubſtantia. Ex motu uerò, & quiete, cum utraq; modum exceſſerint, aut calefactum, aut refrigeratũ, aut humectatum, aut exiccatum, uel aliquid ſecundũ horũ patiẽs coniugationẽ. Sic & ex ſomno, & uigilia ipſum pati eſt neceſſariũ, ſecundũ eandẽ rationẽ, & ex animæ affectibus. Ex his quæ aſſumũtur, aut excernũtur, aut retinẽtur, hæc ſiquidẽ omnia partim quidẽ euidenter, partim uerò per alias cauſas medias alterãt corpus, & ſanitatem

διαφθείρει τὴν ὑγιείαν, καὶ γέγραπται περὶ τούτων αὐτῶν ἰδίᾳ καθ' ἕκαστον ἐν τῇ τῶν ὑγιεινῶν πραγματείᾳ. τὰ μὲν οὖν ἅπαντα τὰ νῦν εἰρημένα γένη τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων, ὕλαι τινὲς ὑπάρχουσι. μετὰ δὲ τῆς δεούσης χρήσεως, αἴτια γίνεται φυλακτικά τε καὶ ὑγιεινά. διαμαρτανόμενα δὲ τῆς συμμετρίας, νοσώδη καθίσταται, ὥστε δῆλον ἤδη κἀκ τούτων, ὡς οὐχ ἑτέρας μὲν οὐσίας τῶν ἐκτὸς τούτων πραγμάτων ὑγιεινὰς ἡμῖν, ἑτέρας δὲ νοσερὰς ὑποληπτέον. ἀλλὰ τὰς αὐτὰς ἐν τῷ πρός τι, ποτὲ μὲν ὑγιεινὰς, ποτὲ δὲ νοσώδεις

tatem corrũpunt, & de horũ singulis seorsum scripsimus in tractatu qui de salubribus inscribitur. Omnia igitur nũc dicta genera materiæ, quædam sunt salubrium causarum. At usu opportuno adhibito causæ fiunt conseruatrices, atque salubres: sed ubi à modo deliquerint, insalubres redduntur. Vnde etiam liquet ex his non alias præter has, aut salubres, aut insalubres à nobis existimari oportere, at easdem potius quandoque quidem salubres, quandoq; uerò insalubres.

νοσώδεις γινομένας. ὁπηνίκα μὲν γὰρ δεῖται κινήσεως τὸ σῶμα, τὸ μὲν γυμνάσιον ὑγιεινόν, ἡ δὲ ἡσυχία νοσερόν. ὁπηνίκα δὲ ἀναπαύσεως, ὑγιεινὸν μὲν ἡ ἡσυχία, νοσερὸν δὲ τὸ γυμνάσιον, ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ σιτίων καὶ πομάτων, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἕκαστον γὰρ ἐπειδὰν δεομένῳ τῷ σώματι προσάγηται μετὰ τῆς οἰκείας ποσότητος καὶ ποιότητος, ὑγιεινὸν γίνεται. τῷ δὲ ἤτοι μηδ' ὅλως δεομένῳ προσφερόμενον, ἢ οὐκ ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ, νοσῶδες καθίσταται, καὶ δύο εἰσὶν οὗτοι σκοποὶ περί τε τὸ ὑγιεινὸν

insalubres, in eo quod ad aliquid esse. Nam ubi motum corpus desyderat, exercitatio quidē salubris, ocium autem insalubre: quum uerò eget quiete, ociū quidem salubre, exercitatio autē insalubris. Eodem modo de cibis, & potibus, & de alijs omnibus statuendum. Horum enim singula quando, ut necessitas corporis exigit, cū mensura, ac qualitate opportuna adhibentur, salubria fiūt, ac cū citra omnem necessitatem, ac præter modū afferūtur, insalubria. Atque hæc duæ sunt circa salubre & insa-

καὶ

καὶ τὸ νοσερόν, ἡ ποιότης τε καὶ ἡ ποσότης τοῦ προσφερομένου. τὸ γὰρ καὶ τὸν καιρὸν ὡς ἑτερόν τι τούτων τρίτον ἐπεισάγειν ἐν τοῖς εἰρημένοις περιεχόμενον, οὐκ εὔλογον. εἰ γὰρ δεῖται τὸ σῶμα τοιοῦδε καὶ τοσοῦδε τοῦ προσφερομένου, δῆλον ὅτι καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τὸν δέοντα προσφέρεται. καὶ ἡ γένεσις τοῦ καιροῦ, ἐκ τοῦ ῥευστὸν καὶ εὐμετάβλητον εἶναι τὸ θνητὸν σῶμα καὶ δεῖσθαι κατὰ τὰς μεταβολάς, ἄλλοτε ἀλλοίων τῶν ὠφελούντων, ὥστε οὐκ ἔστιν ἐν τῷ γένει τρίτον ἐν τοῖς εἰρημένοις ὁ καιρός. εἰς δὲ τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν, πολλά

et insalubre intētiones, rei, scilicet, quæ adhibetur qualitas, ac quantitas. Neq; enim est rationi consentaneū, etiā temporis occasionē, quæ in his quæ dicta sunt continetur, ueluti tertium aliquod ab eisdē diuersum introducere. Si enim tali, et tāta re allata egeat corpus, nemini dubium quin etiā in tempore opportuno afferatur occasio. Siqdē tēporis inde ortū habet, quoniā fluxibile, ac facilè mutabile est mortale corpus, ac pro trāsmutationis modo alijs alio tēpore eget auxilijs. Quare non est tertium aliquod præter ea quæ dicta sunt, tempus. Sæpius autem eo

πολλάκις ὡς τρίτῳ χρώμεθα, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. ἐπεὶ δὲ ἐν τούτοις τοῖς σκοποῖς, τά τε ἄλλα τῶν αἰτίων τῶν ὑγιεινῶν καὶ τὸ νῦν ὑμῖν προκείμενον ἐστὶ γένος, αὖθις ἀναλάβωμεν αὐτά. τῇ τοίνυν ἀρίστῃ κατασκευῇ τοῦ σώματος ἐπειδὰν εὔκρατον ᾖ τὸ περιέχον, ἁρμόσει συμμετρία, τῶν τε ἄλλων ἀκριβῶς, ὧν ἀρτίως εἴπομεν, ἡσυχίας τε καὶ κινήσεως, ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως, καὶ τῶν προσφερομένων τε καὶ ἐκκρινομένων. ἐπειδὰν δὲ δύσκρατον, εἰς τοσοῦτον καὶ τὰς συμμετρίας ἐξαλλάττειν προσήκει,

tanquã tertio quodã ob eam quam diximus causam ad docendũ uti cõsueuimus. Quoniã uerò in his ipsis intentionib. & aliæ causæ salubres, & id quod propositum est genus cõtinetur, rursus easdem repetamus. Optimæ igitur corporis cõstitutioni cũ circũfusus aër fuerit in temperie positus, earũ rerũ de quib. nuper diximus, quietis, scilicet, ac motus, somni, uigiliæ, et eorũ quæ assumũtur, atque excernũtur, quantitas moderata cõueniet. Cũ uerò aër à temperie recesserit, tãtũ à mediocritate euariare oportet, quãuis fuerit ab optima

προσῆκεν, εἰς ὅσον. καὶ τὰ τῆς εὐκρασίας διέφθαρται. σκοποὶ δὲ τῆς συμμετρίας ἐπὶ μὲν τοῦ περιέχοντος, ὡς μήτε φρίττειν διὰ κρύος, μήθ' ἱδροῦν διὰ θάλπος. ἐν δὲ τοῖς γυμνασίοις ὅταν πρῶτον ἄρξηται πονεῖν τὸ σῶμα, καταπαύειν εὐθὺς. ἐν δὲ τοῖς ἐδέσμασι, πέψεως ἀκρίβεια, καὶ διαχωρήσεως συμμετρία, κατά γε τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσόν. ἰσάζει δέ πως ἐπὶ τούτων ἡ ὄρεξις τῇ πέψει, ὥστε οὐδ' ἐπιστάτου δέονται, τοῦ τὸ ποσὸν ἑκάστου τῶν προσφερομένων μετρήσοντος. ἡ γὰρ ἀρίστη φύσις ὅσον ὀρέγε-

ma tẽperantia recessus. Hi uerò sunt mediocritatis termini, in aëre q-dem ambiente, ut neque horreat propter frigus, neq; sudet propter æstum. In exercitijs autẽ, cum primum lassari cœperit corpus, confestim quiescere. In cibis autẽ coctionis perfectio, & excremẽtorũ modus, in quali, quantoq; conueniens, æqualis uerò in his quodãmodo est coctioni appetitus: quare neque præside egẽt, q singulorũ quæ assumũtur quantitatẽ metiatur. Optima siquidẽ natura, quãtum appetit.

ται, τοσοῦτον καὶ πέττει καλῶς. οὕτω δὲ καὶ τῶν ὕπνων τὸ ποσὸν, ἡ φύσις αὐτὴ μετρεῖ τοῖς ἐν ἀρίστῃ κατασκευῇ, καὶ παύονται τηνικαῦτα ὑπνοῦντες, ὅταν μηκέτι δεῖται δὲ τὸ σῶμα. καὶ δὴ καὶ οὕτως αὐτῶν διαιτωμένων, ἐν ταῖς ἐκκρίσεσιν, οὐδὲν πλημμελεῖται κατὰ γαστέρα, καὶ οὖρα καὶ ὅλον τὸ σῶμα. τὰς μὲν γὰρ, ἡ συμμετρία τῶν προσφερομένων, τὴν δὲ καθ᾿ ὅλον τὸ σῶμα διαπνοὴν, ἡ τῶν γυμνασίων ὑγιεινὴν ἀπεργάζεται. ἀπέχεσθαι δὲ δηλονότι τῆς ἀμετρίας αὐτοὺς χρὴ ἁπάν-

των

appetit, tantũ etiam cõcoquit. Sic et somno modum ipsa natura praefinit, his qui optimã corporis constitutionẽ sunt sortiti: & tunc à somno excitãtur, cũ corpus ampliori quiete non eget: Cumq; talem uictus rationem adhibuerint, nullũ est in eorũ excrementis delictũ, quae uel per uentrem, uel per urinae meatus, uel per totũ corpus egeruntur. Nã priora quidem ex modo eorũ quae assumuntur temperantur, totũ uerò corpus salubriter perflari facit exercitij usus moderatus. Liquet autem ab ipsis caueri oporte-

re, omnes

τῶν τῶν ψυχικῶν παθῶν, ὀργῆς, λύπης, θυμοῦ, φόβου καὶ φθόνου. ἐξίστησι γὰρ καὶ ταῦτα, καὶ ἀλλοιοῖ τὸ σῶμα τῆς κατὰ φύσιν συστάσεως.

re, omnes animi immodicos affectus, uidelicet, iræ, tristitiæ, furoris, timoris, inuidiæ. Hæc enim alterant, atq; à naturali statu corpus auertunt.

DE VENEREIS CAP. LXXXVI.

Ἀφροδισίων δὲ κατὰ μὲν Ἐπίκουρον οὐδεμία χρῆσις ὑγιεινή, κατὰ δὲ τὸ ἀληθές, ἐκ διαλειμμάτων τηλικούτων, ὡς ἐπὶ ταῖς χρήσεσι μὴ τὴν ἐκλύσεως αἰσθάνεσθαι, καὶ κουφότερον αὐτὸν ἑαυτοῦ δοκεῖν γεγονέναι, καὶ εὐπνούστερον. ὁ δὲ καιρὸς τῆς χρήσεως, ὅταν ἀκριβῶς μέσον ᾖ τῶν ἔξωθεν περιστάσεων ἁπασῶν τὸ σῶμα

Venereorũ uerò iuxta Epicuri sententiam, nullus est usus salubris. Re uera autem confert, si tantum interualli in eorum usu adhibeatur, ut neq; resolutio aliqua sentiatur, & ipse seipso homo quodã modo leuior factus, ac melius spirare uideatur.

Tempus uerò ad utendum opportunum, cum in excessiũ omniũ mediocritate corpus fuerit

τὸ σῶμα, μήθ᾽ ὑπερπεπληρωμένον, μήτ᾽ ἐνδεὲς, μήθ᾽ ὑπερεψυγμένον, μήθ᾽ ὑπερτεθερμασμένον, ἢ ἐξηρασμένον, ἢ ὑγρασμένον ἀμέτρως. εἰ δὲ καὶ διαμαρτάνοιεν ποτὲ, σμικρὸν ἔσται τὸ διαμαρτανόμενον. ἄμεινον δὲ τεθερμασμένῳ μᾶλλον ἢ ὑπερεψυγμένῳ, καὶ ὑπερπεπληρωμένῳ, ἢ ἐνδεεῖ καὶ ὑγρασμένῳ, ἢ ἐξηρασμένῳ τῷ σώματι κεχρῆσθαι τοῖς ἀφροδισίοις. ποιότητα δὲ ἑκάστου τῶν εἰρημένων ὑπὸ τῆς ἀρίστης κατασκευῆς ἐκλέγεσθαι. γυμνασίου μὲν ἐν ᾧ πάντα τὰ μόρια τοῦ σώματος ἀνάλογον

constitutum: cum scilicei neq; supra modũ plenum, neque uacuum extiterit, aut in calore, aut frigore, aut siccitate, aut humiditate excesserit corpus: quòd si aberrare contigerit: paruus sit error. Melius aũt illi calefacto magis quã infrigidato & pleno, q̃ uacuo: & humecto potius corpore, quàm exiccato uti uenereis. Horum autẽ singulorũ quæ dicta sunt, qualitas in optima corporis constitutione est eligẽda: exercitij quidem in quo totius corporis partes æqua proportione

γον κινεῖται, ὥστε μὴ τὸ μὲν ὑπερπονεῖν, τὸ δὲ ἐνδεέστερον πονεῖν. τῶν δὲ ἐσθιομένων τε καὶ πινομένων, τὸ εὐκρατώτατον. ταῦτα γὰρ οἰκειότερα ταῖς εὐκράτοις φύσεσιν. ὡσαύτως δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων. εἰ δέ τι τῆς ἀρίστης κατασκευῆς ἀπολείποι τὸ σῶμα, μὴ πολλῷ δὲ, τοῦτο καὶ τὰ φυλακτικὰ δὴ τῆς ὑγιείας αἴτια, κατὰ τὴν ἀναλογίαν ὑπηλλαγμένα γενήσεται. πλεόνων δὲ τοιούτων ὄντων σωμάτων καθ' ἕκαστον γένος ἰδίᾳ ῥητέον. τὸ μὲν οὖν τῇ κράσει παραλλάττον, ἐν μέν τοι τῇ συμμετρίᾳ τῶν ὀργανικῶν

μορίων

portione mouentur, ita ut nõ aliæ quidem ultra modũ fatigẽtur, aliæ uero citra: cibi autẽ & potus optimã habeant temperiem. Sunt enim naturæ cõuenientiores, quæ optima fuerint prædita temperatura. Eadem in *reliquis etiam eſt ratio adhibẽda.* At *ſi quod ab optima cõſtitutione defecerit corpus, non autẽ uehementer, & hæ quæ ipſius ſanitatẽ cauſæ cõſeruãt, proportione mutabuntur. Sed cum multa ſint huiuſcemodi corpora, per ſingula genera ſeorſum dicendum.*

Q*uod igitur in temperatura euariat, inſtrumentariarũ autem par-*

 tium

μορίων μὴ παραλλάττων, διττὴν ἰδέαν ἔχει τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων. ἑτέραν μὲν τῶν φυλαττόντων αὐτοῦ τὴν κρᾶσιν, ἑτέραν δὲ τῶν ἐπὶ τὴν ἀρίστην ἀγόντων. τὰ μὲν δὴ φυλάττοντα τὴν κρᾶσιν αὐτοῦ, τοσοῦτον παραλλάξει τῶν ἐπὶ τῆς εὐκρατοτάτης φύσεως αἰτίων, ὅσονπερ καὶ ἡ τοῦ σώματος ὅλου κρᾶσις ἐκείνης παραλλάττει. τὰ μὲν γὰρ θερμότερα σώματα, θερμοτέρων δεῖται διαιτημάτων, τὰ δὲ ψυχρότερα, ψυχροτέρων, καὶ τὰ μὲν ξηρότερα, ξηροτέρων, τὰ δὲ ὑγρότερα, ὑγροτέρων. καὶ κατὰ συζυ-

γίαν

tium seruat commoderationem, duplicem habet salubriũ causarum formã: alteram quidem earum quæ ipsius cõseruãt temperaturã, alterã uerò eam, quæ ad optimam transferũt. Quæ itaq; ipsius temperaturam cõseruant, tãtum à causis optimè tẽperatæ naturæ distabunt, quantum & totius corporis temperatura ab illa euariabit. Calidiora siquidem corpora calidioris uictus rationẽ exposcũt. Frigidiora autem frigidioris, & sicciora siccioris, & humidiora humidioris, ac secundũ coniu-

gationem

γίαν τὰ θερμότερα καὶ ξηρότερα, τῶν θερμοτέρων καὶ ξηροτέρων, καὶ τούτοις ἀνάλογον ἐπὶ τῶν λοιπῶν τριῶν συζυγιῶν. χρήσεται γὰρ ταῖς ὕλαις τῶν αἰτίων ὀρθῶς, ὁ τὰς συμφύτους αὐτῶν δυνάμεις ἐπιστάμενος. οἷον ὅτι κίνησις μὲν καὶ ἔνδεια, καὶ ἀγρυπνία, καὶ ἔκκρισις, καὶ πάντα τὰ ψυχικὰ πάθη, ξηραίνει τὸ σῶμα, τὰ δὲ ἐναντία τούτοις ὑγραίνει. οὕτως δὲ καὶ περὶ τῶν θερμαινόντων καὶ ψυχόντων ἐπιτηδευμάτων, καὶ ἐδεσμάτων, καὶ πομάτων, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἁπάντων τῶν κατὰ τὸ σῶμα

γινώσκων

gationem calidiora, ac sicciora calidioris, ac siccioris, eadem in reliquis etiam coniugationibus proportione seruata. Rectè siquidem causarum utetur materia, qui naturales earum potentias agnouerit, uelut quòd motus, defectus alimenti, uigiliæ, excretio, & omnes animi affectus corpus exiccant, atque his contraria existunt, humectant. Ita uerò & calefacientia, & refrigerantia uitæ instituta, & ciborũ ac potuũ, atque ut simpliciter dicã, omniũ, quæ corpori afferũtur, materias quis

noscens.

γινώσκων τὶς τὰς ὕλας καὶ τὰς δυνάμεις, ὑγιεινοῖς αἰτίοις, χρήσεται, τὰς ὁμοίας τοῖς ὁμοίοις προσφέρων, ὅταν γε φυλάττειν βούλεται τὴν τοῦ σώματος κρᾶσιν ἣν παρέλαβεν. εἰ δὲ ἐξαλλάττειν ἐθέλει καὶ μετάγειν ἐπὶ τὸ βέλτιον, ἕτερόν ἐστιν ἐνταῦθα γένος αἰτίων ὑγιεινῶν. ἐναντίον μὲν τοῖς προειρημένοις, ἴσον δὲ ἀπέχον ἐπὶ θάτερα τῶν εὐκράτων τε καὶ μέσων, ἃ ταῖς ἀρίσταις φύσεσιν ἁρμόττειν ἐλέγομεν. τὴν γὰρ θερμοτέραν καὶ ξηροτέραν κρᾶσιν, οὐ τὰ θερμὰ καὶ ξηρὰ διαιτήματα ποιήσειεν ἂν εὔκρατον ἀκρι-

noscens, atq; potentias, salubrib. utctur causis, similia similibus afferēdo: siquidem eius propositum fuerit in eodem in quo acceperit, corporis seruare temperaturam. Quòd si permutare, atque ad melius traducere statuerit, alterum est hic salubriū causarū genus, his quidem quas nuper diximus contrariū: æqualiter uerò declinās ad alteram partem, à benè temperatis, & medijs, quæ optimis conuenire naturis dicebamus. Calidior siquidē, ac siccior temperatura, à calidioris, ac siccioris uictus ratione ad exactissimum bonæ temperatu-

ræ hau

βῶς, ἀλλὰ τοσοῦτον τῆς εὐκράτου ψυχρότερά τε καὶ ὑγρότερα ταῖς κράσεσιν, ὅσον καὶ ἡ φύσις τῆς φύσεως ἦν θερμοτέρα καὶ ξηροτέρα. τὸ μὲν γὰρ τοιοῦτον γένος τῶν αἰτίων, ἐπανορθοῦται τὰς συμφύτους δυσκρασίας, τὸ δὲ ἕτερον τὸ προειρημένον, διαφυλάττει. χρεία δὲ ἑκατέρων ἐν μέρει τοῖς ἰατροῖς ἐπανορθοῦσθαι μὲν ἐπὶ πολλῆς σχολῆς, κατὰ βραχὺ μετάγοντας ἐπὶ τὸ βέλτιον. οὐ γὰρ φέρουσιν αἱ φύσεις τὰς ἀθρόας ἀλλοιώσεις, φυλάττειν δ᾽ ἐν ταυτῷ κατὰ τὰς ἀναγκαίας

ræ habitũ minimè trãſfertur. At talium erit uſus neceſſarius, quæ tantum eis, quæ bene tẽperata exiſtunt, frigidiora ſint, atque humidiora quantũ & natura naturã in caliditate, & ſiccitate ſuperabat: nam tale cauſarũ genus naturales corrigit intemperãtias, alterum uerò de quo ſuprà diximus tẽperaturã cõſeruat. Eſt aũt utriuſque uiciſsim apud medicos uſus neceſſarius: nã cũ plurimũ ſuppetit ocij, corrigere oportet, ac ſenſim ad meliora trãsferre. Neq; enim natura patitur eas quæ ſubito fiũt alterationes: hominẽ aũt neceſſarijs occu-

καίας ἀσχολίας. πῶς οὖν καὶ τὸ τοιοῦτον εἶδος τῶν αἰτίων φυλακτικὸν ὀνομάζομεν; ἔπρεπε γὰρ αὐτὸ μᾶλλον ἴσως ἀλλοιωτικόν τε καὶ θεραπευτικόν, καὶ τῶν συμφύτων ἁμαρτημάτων ἐπανορθωτικὸν κεκλῆσθαι, ὅτι πρὸς ὅλον τὸ γένος τῆς ὑγείας ἀναφέροντες, οὐ πρὸς τὰς κατ᾽ εἶδος αὐτῆς διαφοράς. ὅσα μὲν ὑγιαίνοντας φυλάττει, φυλακτικὰ πάντα κεκλήκαμεν, ἐάν τε πρὸς τῷ φυλάττειν τὴν ὑγείαν, ἐπὶ τὸ βέλτιον ἄγει τὴν ὅλην κρᾶσιν, ἄν τε φυλάττῃ τὴν ἐξ ἀρχῆς. ὅσα δὲ χείρονα τὴν κα-

τάστασιν

occupationib. districtũ, in eodem præstat habitu conseruare. Quo pacto igitur & hoc ipsum primũ causarum genus conseruatiuum appellamus? nã forte magis alteratiuũ, & curatiuũ & naturalium defectuum correctiuum uocare conueniat. Quoniã ad uniuersum sanitatis genus referẽtes, nõ ad eas quæ secundum speciem differentias quæcunq; sanos conseruant, conseruatiua omnia uocamus: siue præter id quòd sanitatẽ cõseruant ad melius totam, traducant temperaturã, siue pristinũ tantummodo habitũ tueantur: atque deteriorẽ statum

tum

πᾶσιν ἀποτελεῖ, νοσερά. τῶν μὲν οὖν ὁμοίως δυσκράτων ἅπασι τοῖς τοῦ σώματος μέρεσιν, ὁμοία καὶ ἡ ἐπιμέλεια. τῶν δ' οὐχ ὁμοίων, οὐχ ὅμοια. δύναται γὰρ ἡ μὲν γαστὴρ ψυχροτέρα τοῦ προσήκοντος ὑπάρχειν, ἡ κεφαλὴ δὲ θερμοτέρα, καὶ δεῖσθαι τῶν οἰκείων ἑκάτερα. κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον μορίων, ἢ ὑγρότερον, ἢ ξηρότερον, ἢ θερμότερον, ἢ ψυχρότερον ὑπάρχειν τοῦ συμμέτρου, καὶ τῶν οἰκείων τῆς δυσκρασίας δεῖσθαι διαιτημάτων. ὅτι οὖν ἐξ ἴσου γυμνάσομεν ἅπαντα τῶν τοιούτων τὰ μόρια τοῦ σώματος,

tum efficiũt, insalubria. Quæcunque igitur similem habent in omnibus corporis partib. intemperiem, eadẽ egent procuratiõe: quæ uerò dissimilẽ, dissimili. Nam fieri potest ut uentriculus frigidior sit q̃ oporteat, caput uerò calidius, atq; utrunq; proprijs egeat auxilijs, ac ratione eadem singulæ aliæ partes cũ fuerint, aut præter modum humidiores, aut sicciores, aut calidiores, aut frigidiores, suæ intemperiei uictum exigunt accommodatũ. Neque igitur modo eodem omnes tales corporis partes

δὲ ὡσαύτως ὑγρανοῦμεν καὶ ξηρανοῦμεν, ἤ τι τῶν ἄλλων πράξομεν. περὶ πλέον δὲ λέγεται περὶ αὐτῶν ἐν τῇ τῶν ὑγιεινῶν πραγματείᾳ.

partes exercebimus, neque æqualiter humectabimus, aut exiccabimus, aut tale aliud quippiam agemus. Plenius uerò de his diximus uolumine illo, quod de salubribus inscribitur.

DE CAVSIS SALVBRIBVS PARTIŪ instrumentariarū. Cap. LXXXVII.

Τὰ δὲ τῶν ὀργανικῶν μορίων αἴτια ὑγιεινὰ, καὶ κατὰ σφάλμα κἂν ταῦτα τῆς ἀρίστης κατασκευῆς ἀλλήλων διενήνοχεν. ἄλλα μὲν γάρ ἐστιν ὑγιεινὰ, τῶν κατὰ τὴν διάπλασιν σφαλμάτων, ἄλλα δὲ τῶν καὶ μέγεθος, ἢ τὸν ἀριθμὸν, ἢ τὴν θέσιν. ἐν μὲν οὖν τῇ διαπλάσει πλείω τὰ σφάλματα καὶ

Instrumentariarum autem partium causæ salubres, quemadmodum & hic ab optima constitutione delinquitur, ita & inuicem distabunt. Alij enim sunt salubres erroribus qui in formatione cōsistunt, alia his qui in magnitudine, uel numero, uel positu. In formatiōe igitur plures cōtingunt errores, nam & figura

ται καὶ γὰρ καὶ τὸ σχῆμα τοῦ μορίου, καὶ εἴ πού τις ἐν αὐτῷ κοιλότης ἐστὶ κατὰ φύσιν, ἢ στόμιον, ἢ πόρος, ἢ τραχύτης τις, ἢ λειότης, ὅταν ἐξίσταται τῆς οἰκείας συμμετρίας, ἐπ' ὀλίγον μὲν τοῦτο πάσχοντα, τὴν τῶν ὑγιαινόντων σωμάτων ἔχεται προσηγορίας, ἐπὶ πλέον δὲ τὴν τῶν νοσούντων. εἰ δ' ἐπὶ τοσοῦτον ὡς βλάπτειν τὴν ἐνέργειαν, ἤδη νοσεῖν λεχθήσεται. κατὰ δὲ τὸ ποσὸν, ἡ ὑπερβολή τε καὶ ἔλλειψις εἰς τὰς αὐτὰς ἄγει διαφοράς. ἐν ἀριθμῷ δὲ λεῖπον ἢ περιττεῦον ὁτιοῦν τῶν ὁμοιομερῶν ἓν, ἢ πλείω. τούτου τοῦ γένους εἰσὶ

& figura partis; & si qua in ea cauitas est secundũ naturã, uel meatus, uel orificiũ, uel asperitas, uel lenitas, quãdo à naturali mediocritate recesserit. Siquidẽ parũ hoc patiãtur: salubrium corporũ retinent appellationẽ: si uerò amplius, insalubrium. Quòd si tãtus fuerit recessus, ut operationi afferat detrimentum, iam ægrotare dicentur. Secundũ quantitatẽ aũt excessus, atq; defectus ad easdẽ ducit differẽtias. In numero uerò, siue una, siue plures quæcunq; ex similaribus partibus fuerint, aut deficiãt, aut superabundent. Ex hoc genere etiam

εἰσὶ καὶ ὅσαι παρὰ φύσιν ἐν ἡμῖν οὐσίαι συνίσανται. λοιπὸν δ᾽ ἐστὶ γένος ἄλλο παρὰ τὴν θέσιν ἑκάστου, τῶν ἁπλῶν μερῶν, ἐν ᾧ καὶ αὐτῷ τέτταρες αἱ πᾶσαι γίνονται διαφοραί. πρώτη μὲν ἡ ἀρίστη, δευτέρα δὲ ἡ βραχύ τι παραλλάττουσα, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἔτι τὸ ὑγιεινὸν ἀποτελοῦσα σῶμα. καὶ τρίτη νοσερὸν, ὅταν ἐπὶ πλέον ἐξίσαται. καὶ τετάρτη, τὸ ἤδη νοσοῦν, ὅταν ἐπὶ πλεῖστον. ὅσα μὲν οὖν ἡμάρτηται μόρια κατὰ σχῆμα, καθάπερ ὅσα βλαισὰ, καὶ ῥαιβὰ, καὶ λοξὰ, ταῦτα νεογενοῦς μὲν ἔτι καὶ ἁπαλὰ, διαπλά-

σει τε

etiam sunt quæcunq; in nobis substātiæ præter naturam consistunt. Reliquum est aliud genus, quod ad sitū cuiuslibet simplicis attinet partis, in quo & ipso quatuor sunt omnes differentiæ; prima quidem quæ optima existit: secunda uerò quæ parum euariat: atque ideò salubre adhuc efficit corpus: & tertia quæ in salubre, quando amplius à modo recesserit: & quarta quæ iam ægrum recessu plurimo reddit. Quæcūq; igitur partes in figura delinquūt, ueluti quæ blæsæ, uaræ, et obliquæ appellātur: hæ quū nup natus & adhuc tenellus est,

formatione,

σει τε καὶ ἐπιδέσει εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανέρχεται. σκληρὰ δ' εἰ φθάσειεν αὐξηθέντα γενέσθαι, τὴν ἐπανόρθωσιν οὐ προσίεται. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅσα περὶ κοιλότητα ἡμάρτηται, καὶ ταῦτα ὡσαύτως ἐπανορθοῦται μὲν αὐξανόμενα, τελειωθέντα δὲ οὐ δύναται. μικρὰς μὲν οὖν κοιλότητας, ἐπίδεσίς τε καὶ ἡσυχία. μεγάλας δὲ ἐνέργειά τε τῶν μερῶν, καὶ κατάληψις ἐργάζεται πνεύματος. οὕτως δὲ καὶ ὅσα κατὰ πόρους, ἢ στόμια. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅσα μείζω τοῦ δέοντος ἡσυχία τε

καὶ

formatione, atq; alligatione, ad naturalem traducũtur habitum, quòd si iam aucto infante ad duritiam peruenerint, emendari non possunt. Sic errores quidem qui ad cauitatem attinent, cum adhuc augeri perseuerant, correctionem admittũt: cũ aũt iam ad ultimũ peruenerint, nullus est remedio locus. Cauitates igitur, quiete, atq; alligatione paruæ reddũtur: magnæ uerò partiũ operatione, et spiritus retentione: sic & quæcunq; foramina oraq;. Et quidẽ quæ naturalẽ magnitudinẽ partes exuperant, quiete,

καὶ ἐπίδεσις ἐπιτηδείῳ, ἐλάττονα πέφυκεν ἐργάζεσθαι. μείζω δ' ἀποτελεῖται τὰ μόρια κινήσει τῇ κατὰ φύσιν, ἅμα τρίψει συμμέτρῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα πέφυκεν ἐπισπᾶσθαι πλέον αἷμα, τῶν δὲ λειπόντων μορίων, ὅσα μὲν ἐξ αἵματος ἔχει τὴν γένεσιν, οὐκ ἀδύνατος ἡ ἐπανόρθωσις. ὅσα δ' ἐκ σπέρματος, ὀλίγου δεῖν ἀδύνατος. ἔστι δ' ὅμως ἀντ' αὐτῶν ἐνίοτε ποιεῖν ἕτερα παραπλησίαν ἐκείνοις ἔχοντα τὴν χρείαν. ἁπάντων δ' αὐτῶν, ἡ μὲν φύσις ἐστὶ δημιουργός, ὁ δ' ἰατρὸς ὑπηρέτης. ὅσα δὲ περιττεύ

& accommoda alligatione minores redduntur, augentur autem & naturali motu, & frictiõe moderata, & quibuscunq; alijs plus sanguinis attrahere natura aptis. Deficientes uerò partes quæcũque ex sanguine ortum habuerint, corrigi quidem nõ est impoßibile: quæ autem ex semine, propemodum impoßibile existit: licet tamẽ aliquãdo loco eorum alia facere quæ usum haud dißimilem præstent. Earũ uerò omniũ habitura opifex est, medicus autem minister. Quæ uerò numero

τεύς κατ' ἀριθμόν, ἀφαίρεσις ἐστὶν αἴτιον ὑγιεινόν. ἐπισκέπτεσθαι δὲ ἐφ' ὧν δυνατόν. εἰ δ' ἀδύνατον φαίνοιτο, μετατιθέναι πειρᾶσθαι. ἡ δ' αὐτὴ καὶ τῶν παρὰ τὴν θέσιν ἡμαρτημένων ἐπανόρθωσις. εὔδηλον δὲ ὡς δύο καὶ τρία πολλάκις ἁμαρτήματα δύναται συστῆναι περὶ μόριον ἕν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ τὴν γαστέρα μικράν τε ἅμα καὶ στρογγύλην, καὶ κατὰ τοῦ διαφράγματος ἐπικειμένην ἔχοντος. ἡμάρτητο γὰρ ἐν αὐτῇ μέγεθός τε καὶ διάπλασις καὶ θέσις. ἦν δὲ καὶ τῇ κράσει ψυχροτέρα, ταύτην εἰς μὲν τὸ κατὰ

mero excedunt, his ablatio causa salubris existit: inspicere uerò oportet in quib. id fieri possit. Nã si impoßibile appareat, trãsponere tentandũ est. Eadem est & eorum quæ in situ uitia sunt emendatio, neque in obscuro est quòd duo sæpius, aut tria uitia eãdem partem possunt occupare, sicuti in eo qui uentriculũ paruũ simul atq; rotundũ, atq; aduersus septũ habuit incumbentem. In ipso etenim, magnitudo, formatio, ac situs erãt deprauati, tẽperatura quoque frigidior existebat, hic nullo artificio ad naturalem

φύσιν ἄγειν ἀμήχανον ἦν. ὥσπερ δὲ ἧττον ὑπ' αὐτῆς ἐνοχλεῖσθαι, δυνατόν. ἐπεὶ δὴ γὰρ ἐδυσπνόει πληρωθείσης τῆς γαστρός, ἐλάττονά τε καὶ τρόφιμα, καὶ μὴ βαρέως ὑπιόντα, προσεφέρετο δὶς τῆς ἡμέρας. ἄλλῳ δὲ ἐμφράξεως ἐν ἥπατι διὰ τὴν στενότητα τῶν ἀγγείων συνεχέστατα γινομένης, ὑγιεινὸν αἴτιον ἐξευρέθη ἡ λεπτύνουσα δίαιτα.

habitum transferri poterat: at ne adeò infestaretur erat remedio locus: nam quoniam repleto uentriculo difficultate spirandi premebatur, minus cibi, at magis alimento opportuni & qui non difficulter subduceretur, ter die assumebatur. Alteri uerò cui obstructio in hepate ob uasorũ angustiam sæpius contingebat, extenuans uictus pro remedio inuentus est.

DE SOLVTIONE CONTInuitatis. Cap. LXXXVIII.

Λοιπὸν οὖν ἔτι γε ἓν κοινὸν ὁμοιομερῶν τε καὶ ὀργανικῶν ἐστιν, ἡ λύσις τῆς συνεχείας

Reliquũ igitur id morbi genus est, quod et similaribus & instrumentarijs partibus cõmune existit: solutio, scilicet, continui-

χείας, ἣν ἴσως τὶς οὐ συγχωρήσῃ τοῖς ἀμέμπτως ὑγιαίνουσιν ὑπάρξαι ποτέ. εἶναι γὰρ ἀεὶ πάθος, οὐκ εἰδὼς ὁμοίαν ἀπορίαν ἐσομένην ὑπὲρ ἁπάντων τῶν γενῶν. εἰ μὴ γὰρ ἐνεργείας αἰσθητὴ βλάβη διορίζοι τὸ νόσημα τῆς ὑγείας, ἀλλὰ κατὰ τὸ ποιὸν τῆς διαθέσεως ἐπινοοῖτο μόνον, ἀναγκαῖον ἔσται τὸ τῆς ἀειπαθείας προσδέξασθαι δόγμα, μηδενὸς ἀρίστας ἔχοντος ἁπάσας τὰς ἐνεργείας. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὡς ἂν λογικώτερον σκέμμα, καθ' ἑαυτὸ λόγου τυγχανέτω. τὰ δ' ὡς πρὸς τοὺς ὁμολογουμένως νοσοῦντας

cõtinuitatis quã quispiã forte his unquã adesse negaret qui integra sanitate fruũtur, quoniam semper sit paßio: quem sanè latet eandẽ in omnibus generibus fore dubitationẽ. Nisi enim operationis læsio sensibilis, sanitatẽ ab ægritudine separet, sed qualitatem tantummodo dispositionis introspiciamus, perpetuæ paßibilitatis dogma necessario recipiemus, cũ nullus sit q̃ oẽs operatiões optimas habeat. Sed de hoc quidẽ, ut q̃ ad logicam potius ptineat cõtemplationẽ, seorsum consideretur.

Salubres uerò causas,

νοσοῦντας ὑγιεινὰ τῶν αἰτίαν, ἑξῆς διέλθωμεν, ἀπὸ τοῦ τῆς δυσκρασίας ἀρξάμενοι γένους. διοριστέον δὲ ἐνταῦθα πρότερον ἃ παρ' ὀλίγον δεῖν ἅπαντες οἱ ἰατροὶ παραλείπουσιν, ὡς ἄλλα μὲν ἐστιν ὑγιεινὰ, τῆς ἤδη γεγενημένης δυσκρασίας, ἄλλα δὲ τῆς ἔτι γενομένης, ὥσπερ γε καὶ τῆς γενησομένης ἄλλα. ταύτης μὲν τῆς ὑστάτης, τὰ μὲν ἐν τῷ προφυλακτικῷ μέρει τῆς τέχνης ἐστὶ, τὰ δὲ ἐν τῷ ὑγιεινῷ· τῆς δὲ πρώτης ἁπασῶν, ἐν τῷ θεραπευτικῷ μόνῳ. τῆς δὲ ἀμφοῖν μέσης λεχθείσης,

ut his quos nemo dubitat ægrotare, deinceps percurramus à mala tẽperatura exordium facientes. Hic uerò prius distinguamus quæ omnes, ferè medici prætermittunt, alias quidẽ esse salubres causas eius intẽperaturæ quæ iam facta est, alias autem illius quæ & adhuc fit, sicuti etiam alias eius, quæ futura est. Huius itaq; postremæ, hæc quidẽ in præseruatiua artis parte cõtinẽtur, hæ uerò in salubri. Primæ autem inter omnes in curatiua tantũmodo, sed eius quam mediã inter utrãq; locauimus,

σεις, ἐν τῷ προφυλακτικῷ τε καὶ θεραπευτικῷ. τὴν μὲν γὰρ ἤδη γεγενημένην τε καὶ οὖσαν νόσον, ἰᾶσθαι χρή. τὴν δ' οὔπω μὲν οὖσαν ἐσομένην δὲ, ἐκ τῆς κατὰ τὸ σῶμα διαθέσεως κωλῦσαι γενέσθαι. τῆς γινομένης δὲ τὸ μὲν ἤδη γεγονὸς ἰᾶσθαι, τὸ γενησόμενον δὲ, κωλῦσαι γενέσθαι. κωλυθήσεται δὲ, τῆς διαθέσεως, ἐφ' ἧ γίνεσθαι πέφυκεν, ἀναιρεθείσης. ὀνομάζεται δ' ἡ τοιαύτη διάθεσις αἰτία προηγουμένη. γεγονυῖα δὲ νόσος ἤδη, θεραπευθήσεται, τῆς διαθέσεως ὑφ' ἧς πρώτης ἡ κατὰ φύσιν ἐνέργεια βλάπτεται,

uimus, in præseruatiua, et curatiua. Iam enim factã, atq; existentẽ ægritudinẽ curare oportet: sed quæ nondũ quidem adest, at futura est, prohibẽdũ est ne fiat ab ea, quæ est in corpore dispositione. Eius aũt quæ adhuc fit, quod quidem factum est curare opus est: quod autem futurũ, prohibere ne fiat. Prohibebitur autem sublata ea dispositiõe, quã sequi natura apta est. Talis uerò dispositio causa antecedens appellatur. Facta autem ægritudo curabitur soluta ea dispositione à qua primũ, ea quæ secũdum naturã læditur operatio,

λυθείσης, ἥν πρὸ δὴ καὶ φαμὲν αὐτὴν εἶναι τῆς νόσου τὴν αἰτίαν.

quam quidam & ipsam morbi essentiā dicimus esse.

DE COMMVNISSIMA INTENtione curatiua. Cap. LXXXIX.

Ἡ δ' ἴασις ἕνα μὲν ἔχει καὶ πρῶτον τὸν κοινότατον σκοπὸν, αὐτὸ τὸ μέλλοντι λυθήσεσθαι τὸ ἐναντίον. ἐκ τούτου δὲ τοῦ γένους ἐστὶ, πάντα τὰ δημιουργοῦντα τὴν ὑγείαν αἴτια, κατὰ μέρος δ' ἐκ τῶν καθέκαστον ἐναντίων. τῇ μὲν οὖν θερμῇ διαθέσει, τὸ ψυχρὸν αἴτιον ἐναντίον ἐστὶ, τῇ ψυχρᾷ δὲ τὸ θερμὸν, ὥστε τε τῶν ἄλλων ἀνάλογον. εἰ γὰρ ἄμετρον μὲν ἅπαν τὸ παρὰ φύσιν

Curatio verò unam præcipuā, ac cōmunißimam habet intentionē, ad id quod est dispositioni auferēdæ contrariū. Ex hoc siquidē genere sunt causæ illæ omnes, quæ sanitatem efficiunt. Secundū partē uerò, ex unicuiq; dispositioni cōtrarijs. Calido igitur affectui, causa frigida contraria existit, frigido autē calida: eadēq; in cæteris pportiōe. Etenim si omne immoderatum est præter

ρὰ φύσιν ἔμμετρον, δὲ τὸ κατὰ φύσιν, ἀνάγκη πᾶσα τὸ ἄμετρον ὑπὸ τοῦ κατὰ τοὐναντίον ἐμμέτρου πρὸς τὸ σύμμετρον ἐπανελθεῖν. εὔδηλον δὲ ὡς τὸ κατὰ δύναμιν. οὐ τὸ κατὰ φαντασίαν θερμαῖνον καὶ ψύχον, ὅσα τ' ἄλλα τοιαῦτα ληπτέον ἐστί. καλῶ δὲ κατὰ δύναμιν μὲν ὅπερ ὄντως τε καὶ ἀληθῶς οἷον λέγεται. κατὰ φαντασίαν δὲ, τὸ τῇ προχείρῳ μὲν αἰσθήσει τοιοῦτον εἶναι φανταζόμενον, ὄντως δ' οὐκ ὂν τοιοῦτον, ὅπως δὲ χρὴ γνωρίζειν αὐτὰ κατὰ τὴν περὶ τῶν ἁπλῶν φαρμάκων δυνά-

præter naturam, moderatũ uerò ſecundũ naturã, necesse est omnino, ut immoderatum ab immoderato contrario ad mediocritatem redigatur. At manifestũ est q ſecundũ potentiam, nõ aũt imaginationẽ, & calefaciẽs, & refrigerãs, & quæcũq; alia huiuſcemodi oportet aſſumere. Voco aũt ſecundum potentiam quod re ipſa uere tale existit, quale eſſe dicitur. Secundum imaginationẽ aũt, quod ex prõpto quidẽ ſenſu tale eſſe imaginamur, cũ tamẽ uere tale nõ ſit. Sed qua ſint hæc ratiõe distinguẽda diximus in his libris, in quibus de ſimpliciũ medicaminũ pote

μέτως εἴρηται πραγματείαν. εἰς δὲ τὴν εὕρεσιν τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων, ὅσα μὲν ὡς πρὸς τὴν ἤδη γεγενημένην νόσον ἐστὶν ὑγιεινὰ, τῇ μεθόδῳ χρηστέον, ἣ τὸ κατὰ φαντασίαν τοῦ κατὰ δύναμιν ὁρίζεται. ὅσα δὲ ὡς πρὸς τὴν ἔτι γενομένην αὐτῇ τε ταύτῃ, καὶ προσέτι καθ' ἣν ἐξευρίσκεται τὰ τῶν νοσημάτων αἴτια. φέρε γὰρ, εἰ οὕτως ἔτυχεν, ἐπὶ χυμοῖς σηπομένοις ἀνάπτεσθαι πυρετὸν, ἔνδειξις ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἀλλοίωσίς τε καὶ κένωσις ἐστίν. ἀλλοίωσις μὲν ἡ παύουσα τὴν σηπεδόνα, μενούσης τῆς οὐσίας, κένωσις

ſtatibus agitur. Ad inuentionem aũt ſalubriũ cauſarũ, quæcunq; quidem, ut ad eam quæ iam facta eſt ægritudinem, cauſæ ſalubres exiſtũt, uia illa doctrinæ utendum, qua id quod imaginamur, ab eo quod talē habet poteſtatē, ſeparetur. Quæcunq; uerò, ut ad eam quæ adhuc fit, & hac eadē uia, neq; nõ illa præterea, ex qua ægritudinum cauſæ inueniuntur. Eſto enim ſi ita cõtigerit in humoribus putreſcentib. accēdi febrē. Indicatio in huiuſmodi eſt euacuatio, atq; alteratio, hæc q̄dē quæ putredinē finiat manente adhuc ſubſtantia, euacuatio

σις δὲ, ἡ ὅλην ἐκ τοῦ σώματος ἐξάγουσα τὴν οὐσίαν. ἀλλὰ τὸ μὲν εἰρημένον εἶδος τῆς ἀλλοιώσεως πέψις ἐστιν, ἣν ὑπό τινων αἰτίων ἐγχωρεῖ ποιεῖν ἐξευρόντες, ἐν ἐκείνοις ἂν ἔχοιμεν ἤδη τὴν γνῶσιν τῶν οὕτως ὑγιεινῶν. αἱ κενώσεις δὲ διά τε φλεβοτομίας, καὶ κλυστήρων, καὶ οὔρων, καὶ τῆς κατὰ τὸ δέρμα διαπνοῆς εἰσίν. ἔτι δὲ ἀντισπάσεως καὶ μετοχετεύσεως εἰς ἕτερον. τούτου γὰρ τοῦ γένους ἐστὶ, καὶ τὸ καταμήνια κινῆσαι, καὶ αἱμοῤῥοΐδας ἀναστομῶσαι. καὶ διὰ ῥινῶν, καὶ ὑπερώας

cuatio uerò quæ totã ex corpore substantiã educat. Sed dicta quidẽ alterationis species cõcoctio existit, quã ubi inuenerimus à quib. nã causis fieri contingat, tunc utiq; eorum quæ hoc pacto salubria sunt scientiã tenebimus. Euacuationes autẽ fiũt, & per sanguinis emissionẽ, & clysteris usum, & per urinæ uias, atq; eã quæ per cutẽ fit trãspirationem, ac præterea per eã quæ fit ad partes oppositas attractionẽ, atq; ad alias propinquas deriuationẽ. Nam & ad hoc idem genus pertinet citare menstrua, atq; ora uenarũ, quæ Græci hæmorrhoidas appellãt, aperi-

καθᾶραι. ἐξευρόντες οὖν κἀνταῦθα τὰς ὕλας, αἷς ἐν ποιότητι καὶ ποσότητι, καὶ καιρῷ, καὶ τρόπῳ τῆς χρήσεως προσφερομέναις ἡ κένωσις γίνεται, κατ' αὐτὸ τὸ μέρος τῆς τέχνης εὕροιμεν ἂν ὑγιεινά, καὶ γέγραπται πάντων ἡ εὕρεσις ἐν τῇ θεραπευτικῇ πραγματείᾳ. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ ταῖς ἄλλαις δυσκρασίαις ταῖς τρισίν, ἓν κοινὸν ἔχοντες παράγγελμα, τὸ ποιοῦν ἑκάστην αὐτῶν αἰτίαν ἐκκόπτειν πρότερον, εἶθ' οὕτως ἥκειν ἐπὶ τὸ γεγονὸς ὑπ' αὐτοῦ νόσημα, τὴν τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων εὕρεσιν ποιησόμεθα κα-

re, ac per palatum, naresq; expurgare. Cũ igitur et hic materias inuenerimus, quib. in qualitate, et quantitate, & modo usus adhibitis, euacuatio fit, in ipsa artis parte salubria inuenientur, atq; eorũ omniũ inuẽtio traditur in eo uolumine, qđ de arte curatiua inscribitur. Eadẽ ratiõe in alijs trib. intẽperaturis, si unũ cõmune præceptum obseruabimus, ut unãquanq; prius quæ efficit causam rescindamus: deinde ita ad illã, quæ ab eadem causa facta est, ægritudinẽ accedamus, causarũ salubriũ inuentionem faciemus.

τὰ δὲ τὰς συνθέτους δυσκρασίας, ἣν ἐκ τῶν ἁπλῶν σύνθεσις ἐνδείξεται, τὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα. κἂν ταῦθ' ἐχόντων ἡμῶν ἀνάλογον περὶ μέγεθος τῆς δυσκρασίας, τὸ πρὸς ἐκείνην ἁρμόττον ἐξευρίσκειν, οἷον εἰ οὕτως ἔτυχεν, ἕνδεκα μὲν ἀριθμοῖς εἶναι τὸ θερμότερον ἐξεστηκὸς τοῦ κατὰ φύσιν, ἑπτὰ δ' εἶναι τὸ ξηρότερον. εἶναι δήπου χρὴ τὸ ὑγιεινὸν αἴτιον εἶναι ταῖς τοιαύταις διαθέσεσι, δέκα μὲν ἀριθμοῖς ψυχρότερον, ἑπτὰ δὲ ὑγρότερον. εἰ μὲν οὖν αὐτῷ τῷ πεπονθότι μορίῳ προσάγοιτο τοιοῦτον φάρμακον,

Secundū uerò cōpositas intēperaturas ex simplicibus cōpositio cōmonstrabit salubria præcepta, cum hic quoq; studuerimus pro magnitudine intēperaturæ eidē cōueniens inuenire remedium. Veluti si ita cōtigerit quòd in decē quidem numeris ad caliditatē maiorē ea quæ naturæ conueniat, decidat corpus, septem uerò ad siccitatem maiorē: tunc salubrem causam in huiuscemodi affectib. esse oportebit, decē quidem numeris frigidiorē, septē uerò humidiorē. Si igitur ipsi particulæ patienti admoueatur tale remedium:

φάρμακον, εἰς τοσοῦτον ἔσω ψυχρότερόν τε καὶ ὑγρότερον, εἰς ὅσον ἡ ἔνδειξις κελεύει. διὰ βάθους δὲ κειμένου τοῦ πεπονθότος, ἐπιτεχνᾶσθαι χρὴ τοιοῦτον, ἐργάζεσθαι τὸ ὑγιεινὸν, ὡς μὴ φθάνειν ἐκλύεσθαι κατὰ τὴν ὁδόν. εἰ μὲν οὖν θερμότερον εἶναι δέοι τοῦ συμμέτρου, μὴ τὸ τοσοῦτον μόνον ἔσω θερμότερον, ὅσου δεῖται τὸ πάθος, ἀλλ' ἐξ ἐπιμέτρου προσκείσθω τὸ διὰ τὴν θέσιν ἀναγκαῖον προσερχόμενον. εἰ δὲ ψυχρότερον, οὐχ ἁπλῶς χρὴ τοσοῦτον ποιεῖν αὐτὸ ψυχρότερον, ἀλλὰ καὶ τὴν ὕλην σκο-

remedium: tanto erit frigidius, atque humidius, quantū exigit partis affectæ indicatio. Quòd ſi particula affecta in penitiorib. locis ſita ſit, machinari oportet inſuper tale inuenire ſalubre remedium, cuius uis nequaq̄ in itinere antea ſoluatur. Si itaque calidius eſſe oportuerit, eò qd' eſt moderatū, nō ſolū tantā habeat caliditatē, quantā exigit morb. ſed ultra eandem menſuram tātum adijciatur, quātum ex ſitu, ut pertingere poßit ad locum patiētem, ſit neceſſariū. Si uerò frigidius: nō ſimpliciter tantū frigiditatem oportet augere, ſed & materia quoque prius

πειρᾶσθαι πρότερον. εἰ μὲν γὰρ παχυμερὲς ἐστὶν, οὐχ ὁδοιπορήσει μέχρι βάθους πολλοῦ. τοὐναντίον δὲ πᾶν ἐργάζεται πυκνῶσαν τὴν ἐπιφάνειαν. εἰ δὲ λεπτομερὲς ὑπάρχει, δύναιτ᾽ ἂν ἐξικνεῖσθαι μέχρι πλείονος βάθους. οὕτως δὲ καὶ τῶν τε ὑγραινόντων καὶ ξηραινόντων, τὸ παχυμερὲς καὶ λεπτομερὲς τῆς οὐσίας ἐπισκεπτέον. ἀπὸ μὲν δὴ τῆς θέσεως τοῦ πεπονθότος, ἡ ἔνδειξις εὑρίσκει τὸ ὑγιεινὸν ὡς εἴρηται νῦν. ἀπὸ δὲ τῆς διαπλάσεώς τε καὶ θέσεως, ὅταν ἐκροὰς αἰσθητὰς ἔχῃ συντετρημένας εἰς ἕτερον, ἢ μηδεμίαν ἔχῃ.

est animaduertenda. Si enim crassa sit, non admodum poterit ad profunda penetrare at potius contrarium præstabit effectũ, spissando superficiẽ, atq; densando. At si tenuiorib. partib. cõstet, poterit sanè plurimũ subire profundũ. Idẽ in humectãtibus, atque exiccãtibus accidit, in quib. craßitudo atq; subtilitas partium substantiæ est inspicienda. A situ quidẽ loci, ut nuper diximus inuenit indicatio salubre remedium. A formatione autem, & situ simul, quando effluxus sensibiles, atque ad alium locũ foraminibus parẽtes habuerint, aut his omnino ca-

ἔχει. τὰς μὲν γὰρ εἰς τὰ κυριώτατα φερούσας ἐκροὰς, ἀποτρέψομεν, ἐρεθίσομεν δὲ τὰς εἰς μὴ κυριώτατα. δῆλον δὲ ὡς τῶν ποιούντων αἰτίων τὴν δυσκρασίαν, ἡ διὰ τῆς κενώσεως ἐστὶν ἴασις. αὐτῶν γὰρ τῶν δυσκρασιῶν μόνον ἀλλοίωσις ἴασις ἐστίν.

ruerint. Quos enim effluxus ad principales deferri partes cognouerimus, auertemus: atque ad illas impellemus quæ nullũ habent principatum. Illud uerò manifestum, quod earum quæ intemperaturã efficiunt causarũ, curatio fit per euacuationẽ. Nam ipsæ intemperaturæ sola alteratione sanantur.

CVRATIO SOLVTIONIS CONtinuitatis in parte carnosa. Cap. XC.

Λυθείσης δὲ τῆς συνεχείας, ὁ μὲν τῆς ἰάσεως σκοπὸς, ἕνωσις, ἐπὶ μὲν τῶν ὀργανικῶν μορίων ἀδύνατος. ἐπὶ δὲ τῶν ὁμοιομερῶν, οὐκ ἀεὶ δυνατὸς, ἀλλ᾽ ἐνίοις, ὡς ἐν τοῖς σαρκώδεσι,

Cõtinuitatis autẽ solutionis curatio, intẽtionẽ quidẽ habet unionem, quæ in partib. quidẽ instrumẽtarijs impoßibilis est: in similibus uerò nõ semper poßibilis. At quandoq; , sicuti in carnosis

δεσι, κόλλησις ἴασις οὖσιν, οὐδιοίσει δὲ οὐδ' εἰ σύμφυσιν ὀνομάζοις. ἡγεῖται δ' αὐτῆς, ὅταν μεῖζον γένηται τὸ τραῦμα, προσαγωγὴ τῶν διεστώτων μορίων, ἐκ τοῦ τῆς διαπλάσεως ὑπάρχουσα γένους. ἵνα δ' αὐτὴ γένηται μόνιμος, ἐπίδεσις ἡ συνάγουσα τὰ διεστῶτα, καὶ ἀγκτῆρες, καὶ ῥαφαί, χρήσιμοι. κολλᾷ μὲν οὖν τὰ διεστηκότα, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἕνωσιν ἀποδίδωσιν ἡ φύσις. ἡμέτερον δ' ἔργον ἐν, ἣ ὡς εἴρηται, τὸ συνάγειν εἰς ταυτὸ τὰ διεστῶτα, δεύτερον δὲ τὸ φυλάττειν ὡς συνήχθη, καὶ

nosis sanitas cõglutinatiõe perficitur, nil uerò differt, neq; si coalitum appellaueris. Ipsam uerò antecedit, quãdo uulnus maius extiterit partium applicatio distantiũ, quæ ex formationis genere existit. Vt autẽ hæc ipsa firma, ac stabilis fiat, & alligatio cogens in unũ quæ distãt, & fibulæ, & suturæ utiles sunt. Coalescere aũt facit ea, quæ inuicem distãt, ac pristinã restituit unitatem ipsa natura. Nostrũ uerò opus est, ut diximus, applicare extrema distãtium partium, atq; ita ut in unũ coacta sunt, conseruare: &

καὶ τρίτον, ὡς μηδὲν ἐμπέσῃ τῶν χειλῶν μεταξὺ προνοεῖσθαι, καὶ τέταρτον, αὐτὴν τοῦ μέρους τὴν οὐσίαν ὑγιεινὴν διαφυλάττειν. τὸ μὲν δὴ πρῶτόν τε καὶ δεύτερον ὡς ἄντις ποιήσειεν, εἴρηται. τὸ δὲ τρίτον, ἐν μὲν τῷ συνάγειν τὰ διεστῶτα γένοιτ' ἄν, εἰ μηδὲν ἔξωθεν ἐμπίπτειν ἐάσαιμεν, ὡς πολλάκις γε θρὶξ, ἢ ἔλαιον, ἢ ὑγρότης τις ἑτέρα μεταξὺ ςᾶσα τῶν κολληθησομένων, ἐκώλυσεν αὐτῶν τὴν ἕνωσιν. ἐν δὲ τῷ μετὰ ταῦτα χρόνῳ, διὰ τῶν ὑποῤῥύσεων, ἡ τοῦ τρίτου σκοποῦ φυλακή. τὴν δ' ὑπόῤῥυσιν

et tertio loco cauere ne quid labris ulceris intercidat: & quarto ipsam partis substantiam conseruare salubrem. Sed quo pacto & primum, & secundũ impleamus officium, dictum est. Tertium uerò in cogendo in unũ partes distantes exequemur, si nihil extrinsecus incidere permittamus, quoniã sæpius usu euenit, ut pilus, aut oleũ, aut aliqua alia humiditas interueniẽs, earũ quæ copulãdæ sunt, partiũ, unitatẽ impediat. In eo aũt quod sequitur tẽpore per suffluxiones tertia intentio retinetur. Ipsam uerò suffluxio-

ὑπόῤῥυσιν αὐτὴν, ἐξ τῆς διαιρέσεως καὶ ἀντιδιαιρέσεως, καὶ σχήματος τῆς ἐπιτηδείου πορισέον. ἡ δ' οὐσία τοῦ μέρους ὑγιεινὴ, φυλαχθήσεται διὰ τῶν μετρίως ξηραινόντων. αὕτη μὲν ἡ ἴασις ἐστὶ, συνεχείας λύσεως ἐν σαρκώδει μορίῳ γεγενημένης, αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν μόνης. εἰ δ' ἑτέρῳ τινὶ μιχθείη νοσήματι, πλείους οἱ σκοποὶ τῶν ἐνδείξεων, οὓς ἐν ταῖς τῶν συνθέτων, ἢ ἐπιπεπλεγμένων, ἢ ὅπως ἄντις ὀνομάζειν ἐθέλοι, διδασκαλίαις ἑξῆς ἐροῦμεν. ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ πρὸς τὰς λοιπὰς τῆς ἑνώσεως λύσεις ἰτέον.

ſuffluxionē ex eiuſdem, & cōtrarij loci diuiſione, & figura opportuna comparandum. Partis autem ſubſtātiam ſalubrem cum mediocriter exiccantibus conſeruabimus. Hæc quidem eſt ſolutæ continuitatis curatio, cum ipſa ſola ſeorſum in carnoſa parte cōſtiterit. Quòd ſi alicui alteri morbo cōiungatur, plures ſunt indicationum intentiones: quas in compoſitorum uel complicatorū, ſiue ut cuiq; appellare libuerit, doctrina deinceps trademus. In præſenti autem ſermone ad reliquas unitatis ſolutiones accedendum.

DE SOLVTIONE CONTINVI *tatis in osse.* Cap. XCI.

Κάταγμα τοίνυν ἐστὶ, τῆς ἐν ὀστῷ συνεχείας λύσις. ἀνίατον δὲ ὄν, ὅσον ἐπὶ τῷ πρώτῳ σκοπῷ, κατὰ δεύτερον δέ τινα τρόπον, ἰατόν πως γίνεται. πρῶτος μὲν οὖν σκοπὸς, ἡ σύμφυσις οὐ δυναμένη διὰ σκληρότητα τοῦ μορίου γενέσθαι. δεύτερος δ' ἡ δέσις διὰ πώρου δεσμοῦντος ἐκ κύκλῳ τὸ κάταγμα. γένεσις δὲ τοῦ πώρου, καθ' ὅσον μὲν ἐξ ὕλης καὶ ἀπὸ φύσεως γίνεται, κοινὴ πρὸς τὰ ἄλλα, καθ' ὅσον δὲ ἐγγὺς ἐστὶν ὀστῷ τὴν ἰδέαν, ἐκ τῆς ἐκείνου τροφῆς μαλα-

κόν

Fractio igitur est cõtinuitatis in osse solutio: quæ quantum ad intentionem primam insanabilis existit: quo ad secundam uerò quodãmodo sanabilis fit. Prima igitur intentio est coalitus partiũ, qui ob oßis duritiẽ fieri non potest. Secũda alligatio quæ fit callo supernato partes fractas alligãte. Calli autem generatio qua quidem ex materia, & à natura fit, est & ad alia cõmunis. Qua uerò formam oßi uicinã habet, ex eiusdem fit alimẽto.

Molle

κὸν δὲ καὶ παιδικὸν ὀστοῦν, καὶ συμφῦναι δυνατόν. σπανίως δὲ καὶ ἡ τοῦδε τοῦ πάθους γένεσις ἄνευ συμπλοκῆς. ὡς τὰ πολλὰ γὰρ οἱ παρακείμενοι μύες ἅμα τοῖς ἄλλοις σώμασι πάσχουσι, ῥηγνυμένων τῶν ὀστῶν, ὥστε καὶ ὁ σκοπὸς τῆς θεραπείας διττός, ἕτερος μὲν ὁ περὶ τοῖς ὀστοῖς, ἕτερος δὲ ὁ ἐπὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὰ σώμασιν. ὁ μὲν δὴ τοιοῦτος, ἐν ταῖς τῶν σαρκωδῶν μορίων περιπεπλεγμέναις διαθέσεσιν εἴρηται. περὶ δὲ τῶν καταγμάτων ἐνθένδε ῥητέον. ἐπεὶ γὰρ καὶ τούτων ἡ ἴασις διὰ τῆς πωρώσεως,

Molle uerò, & puerile os coalescere potest. Sed perraro fit talis affectus, quin cũ altero societur. Magna enim ex parte musculi adiacentes unà corporib. alijs, fractis oßibus, patiuntur: Quare & curatiõis intẽtio oritur duplex, quarum altera quidẽ circa ossa, altera uerò circa corpora adiacẽtia uersatur. Sed hæc quidem in carnosarũ partium complicatis dicetur affectibus, nũc uero de fractionibus dicendum. Quoniã enim harum sanitas callositate procuratur, ut

ἵνα δ' αὐτὴ γένηται, τῆς οἰκείας τροφῆς ὀστοῦ δεῖ περίττωμα πρὸς τὴν τοῦ πώρου γένεσιν ὑποβεβλῆσθαι τῇ φύσει. τὸ περίττωμα δὲ τοῦτο, καὶ τῇ ποιότητι καὶ τῇ ποσότητι σύμμετρον εἶναι χρὴ διὰ, τῆς ἀγωγῆς δεῖται τὸ τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον τὸ ἐπιῤῥέον αἷμα τοῖς ὀστοῖς παρασκευαζούσης, ἐξ οἵου καὶ ὅσου γενήσεται πῶρος. ἐπεὶ δ' ἐγχεῖται τοῦτο διὰ τῶν σηράγγων τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ, σκοπεῖν αὐτοῦ χρὴ τὸ πλῆθος τε καὶ τὴν ποιότητα, καὶ οὕτως ἢ ξηραντικωτέραν ποιεῖσθαι τὴν ἀγωγὴν ἢ ὑγραντικωτέραν, ἀπὸ τῶν

ut callus generetur, proprij oßis alimẽti superfluitatem naturæ suggerere oportet: hanc uerò superfluitatem in qualitate, ac quantitate seruare modum est necessarium: unde & ratio uictus est adhibenda: quæ tantum ac talem influere oßibus sanguinẽ præparet, qualis, & quantus generando callo fit opportunus. Quoniam uerò perfracti oßis cauernas idem effunditur sanguis: eiusdem qualitatem, et multitudinẽ animaduertere oportet: atque ita uel sicciorem, uel humidiorem uictum instituere. Sed hæc omnia in libris, in quibus de curandi

πλέον ἐν τοῖς θεραπευτικῆς μεθόδου γράμμασι λέλεκται.

de curandi ratione tractatur, plenius sunt explicata.

DE PVNCTVRA NERVI, ET *chordæ.* Cap. XCII.

Νεύρου δὲ καὶ τένοντος νύγμα, διὰ τὸ περιττὸν τῆς αἰσθήσεως, καὶ διότι συνεχές ἐστι πρὸς τὴν ἀρχὴν τὸ μόριον, ἕτοιμον ἐπικαλέσασθαι σπασμούς, καὶ μάλιστα ὅταν μηδὲν διαπνέηται πρὸς τὰ ἐκτὸς, τυφλωθείσης τῆς τοῦ δέρματος τρώσεως. τοῦτο τοίνυν χρὴ ἀναστομοῦν, καὶ ξηραίνειν οὐσίᾳ λεπτομερεῖ, διϊκνεῖσθαι δυναμένῃ πρὸς τὸ βάθος ἄχρι τοῦ τετρωμένου νεύρου. λέλεκται δὲ

Nerui uerò, & chordæ punctura, ꝓpter sensus uehementiã, & quoniã hæc pars principio continuatur, prõpta est ad neruorũ conulsionẽ excitãdam: ac tum præsertim, cum nihil extrorsum expirat, obcæcato cutis uulnere. Aperiendum est igitur, atq; exiccandum substantia tenui, quæ usque ad ima nerui offensi poßit penetrare. De his uerò exacte

καὶ περὶ τούτου τελέως ἐν τοῖς τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου γράμμασιν. ἐν μὲν δὴ ταῖς ἁπλαῖς τῶνδε τοῦ γένους διαθέσεσιν, ἡ τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων ἰδέα τοιάδε. κατὰ δὲ τὰς συνθέτους, ὧν περιπέπλεκται τοῖς ἕλκεσιν. πρώτη μὲν κοιλότης, ἣν οὐκ ἄλλην διάθεσιν, ἀλλ' ἕλκους ἡγοῦνται διαφοράν. ἔστι δὲ οὐ διαφορὰ τό γε τοιοῦτον, ἀλλ' ἕτερόν τι γένος ὅλου τοῦ νοσήματος, ἐν ᾧ τῆς οὐσίας αὐτῆς ἐστὶν ἀπώλεια. καὶ τοίνυν καὶ ἡ ἴασις τῷ διττῷ πάθει, διττοῦ δεῖται σκοποῦ. ἡ μὲν γὰρ τῆς συνεχείας λύσις, ἑνώσεως, ἡ δὲ τῆς οὐσίας ἀπώ-

exacte dicimus in libris de arte curandi conscriptis. In simplicibus quidem huius generis affectibus, salubrium causarum forma talis existit. In compositis uerò, complicatur ulceribus prima quidem cauitas, quā non alterum affectū, sed ulceris differētiam esse arbitrantur. Est autem non differentia huiusce modi res, sed alterū aliquod totius ægritudinis genus, in quo ipsius substātiæ iactura facta est. Et quidē curatio in duplici morbo, duplicem exigit intentionem. Nam continuitatis solutio,

λεια, γενέσεως χρῄζει. λελεγμένοι δ' εἰσὶν ὀλίγον ἔμπροσθεν οἱ τῆς γενέσεως σκοποί, καὶ μὴν δὴ καὶ ὡς χρὴ πρῶτον ἰᾶσθαι τήνδε τὴν διάθεσιν. εἶθ' ἑξῆς ἑνοῦν ἐπιχειρεῖν, αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ φύσις ἐνδείκνυται. ὅταν οὖν ἀναπληρωθῇ μὲν τὸ κοῖλον, ὁμαλὸν δὲ τὸ ἕλκος ὑπάρχῃ, τὸν ἕτερον τῶν σκοπῶν ἀνῃρῆσθαι συμβαίνει. μέσης γὰρ τῆς νεογενοῦς σαρκὸς ἱσταμένης τῶν χειλῶν τοῦ ἕλκους, ἑνωθῆναι μὲν ἀδύνατον τὰ διεστῶτα. σκοπὸν δ' ἄλλον ἰάσεως ἐξευρεῖν χρή. τὴν δ' εὕρεσιν

ἐκ τοῦ

tio, unitate: substãtiæ autem iactura, generatione indiget. Paulò uerò suprà generationis intẽtiones expositæ sunt. Quòd autẽ primũ quidem hunc affectũ oporteat sanare, demũ unitatem restituere tentare, ipsa rerũ natura commonstrat. Cũ itaq; repletum quidẽ fuerit cauũ, ulcus uerò ad æqualitatem perductũ, alterã intentionem aboleri cõtingit. Nam media existente inter labia ulceris ea carne quæ nuper est genita, partes quidẽ distãtes uniri est impoßibile, unde fit ut alia sit intentio perquirẽda. Intẽtionem aũt consequemur,

ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἔξομεν, ὃ περιποιῆσαι τῷ μέρει προσήκει. κατὰ φύσιν δ' ἦν αὐτῷ σκέπασθαι δέρματι. τοῦτο τοίνυν ἡμῖν ἐστὶ ποιητέον, ἢ εἴπερ ἐστὶν ἀδύνατος ὁ σκοπός, ὅμοιόν τι δέρματι. τὴν γοῦν σάρκα δερματώδη ποιητέον ἐστίν. ἔστι δὲ τοιαύτη, ξηραινομένη τε ἅμα καὶ τυλουμένη. ξηραινόντων δὲ καὶ στυφόντων ἀδήκτως, ἔσται χρεία φαρμάκων εἰς τὰς ἐπουλώσεις. οὕτως δὲ κἂν ῥύπος ἐπιτραφῇ, σκοπὸς μὲν ἀπορρύψαι, φάρμακον δὲ ὑγιεινόν, τὸ ῥυπτικόν. εἴρηται δὲ αὐτῶν ἐν τοῖς περὶ φαρμάκων ἡ ὕλη.

ex eo quod eſt ſecundū naturā ipſi parti cōparādo, erat autē eidē cute obduci naturale. Quare hoc ipſum à nobis p̄curādum, aut ſi hæc intentio effectū ſortiri nō poteſt ſimile aliquid cuti, carnē, ſcilicet, quæ cutis naturæ uicina ſit, inſtaurandū. Eſt aūt huiuſmodi quæ et ſicca et calli ſimilitudinē præ ſe fert. Ad cicatricē igitur obducēdā neceſſaria erūt exiccātia, ac ſine mordacitate adſtringētia medicamina. Ita et ſi ſordities aliqua fuerit adnata, intētio quidē erit abſtergēdi, et erit medicamen ſalubre abſterſiuū. Eorundē uerò materiā in libris, in quib. de medicaminib. agitur, ſcripſi=

ἡ ὕλη. καὶ μὴν δὴ καὶ εἰ φλεγμονή τις, ἢ θλάσις, ἢ σκίῤῥος, ἢ οἴδημα κατὰ τὸ ἕλκος εἴη, θεραπευτέον ἐκεῖνα πρότερα διὰ τῶν εἰρημένων μεθόδων. οὕτως δὲ καὶ εἰ ἐπιῤῥεῖ τι τῷ ἕλκει, κατὰ τὴν τῶν ἐπιῤῥεόντων ἴασιν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ δυσκρασία τις εἴη κατὰ τὸ ἡλκωμένον, ἐπὶ τὰ τῆς δυσκρασίας πρότερον ἰέναι βοηθήματα. καὶ περὶ μὲν τούτων ἅλις.

mus. Et quidem si aliqua inflammatio, uel attritio, aut tumor prædurus, uel mollis, & laxus cũ ulcere fuerint, prius eorũ curationi intẽdere oportet, eas sequẽdo uias, ac rationes quas prius exposuimus. Sic & si aliqd ulceri illabitur, ad illabentiũ rationẽ intendẽdum. Eodem pariter modo si aliqua intemperies ulceratum locũ obsederit, ad eiusdem intemperiei remedia antea ueniendũ. Sed de his quidem satis.

DE SPECIEBVS MORBORVM secundũ formationem. Cap. XCIII.

Ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς τὴν διάπλασιν ἰτέον ἤδη γένος, εἰς πλείους διαφορὰς τεμνόμενον. ἀλλ' ἀπὸ

Nũc uerò transeundũ est ad formationis genus, quod in plures secatur differẽtias. At ab eo quod

ἀπὸ τοῦ σαφεστάτου τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου θετέον, ὃ κατὰ τὴν τοῦ σχήματος ἐξάλλαξιν γίνεται. τῶν μὲν οὖν ἔτ' αὐξανομένων οἷόν τε τὸ σχῆμα τῶν πλείστων μορίων ἐπανορθώσασθαι, τῶν δ' ηὐξημένων, οὐκέτι. σκοπὸς δὲ ὧν οἷόν τε θεραπεῦσαι πρὸς τοὐναντίον ἀπάγειν τῆς διαστροφῆς. εἰ δὲ κατάγματος οὐκ ὀρθῶς διαπλασθέντος ἡμάρτηταί τινος κώλου σχῆμα, πωρωθῆναι φθάσαντος, ἐὰν ἔτι πρόσφατος ὁ πῶρος ὑπάρχῃ, κατάξαντα χρὴ διαπλάττειν αὖθις ὀρθῶς, εἶτα πωροῦν.

quod euidentißimū existit, exordiū est sermonis faciendū, quod ex figuræ permutatione cōtingit. In his igitur qui adhuc crescunt, poßibile est plurium partiū figuram emēdare: in his autē qui iam aucti sunt, minimè. Intentio tamen quoad fieri potest, curationem adhibere ad cōtrariū euersionis adducendo. Si uerò fractione aliqua non recte conformata, alicuius mēbri figura fuerit uitiata, cui substantia callosa innasci præuenerit, siquidē hæc adhuc recens extiterit, perfringere oportet, ac rursus rectè afformare, deinde callum superinducere.

Ἔστι

DE OBSTRVCTIONE, Caput XCIIII.

Ἔστι δὲ ἡ ἔμφραξις ἐκ ταὐτοῦ γένους τῶν νοσημάτων. ἡ μὲν ὑπὸ γλίσχρων καὶ παχέων γινομένη χυμῶν, ἕνα μὲν ἔχουσα καὶ αὐτὴ σκοπὸν ἐναντίον τῷ πάθει τὴν ἔκφραξιν. αἴτια δὲ ὑγιεινὰ τά τε ῥυπτικὰ καὶ τμητικὰ τῶν φαρμάκων. ἡ δ᾽ ὑπὸ κόπρου σκληρᾶς ἐμφραχθείσης ἐντέρῳ, προτέραν μὲν ἕξει τὴν τῆς σκληρότητος ἐπανόρθωσιν ἐξ ὑγρῶν καὶ λιπαρῶν κλυσμάτων, ἑξῆς δὲ τὴν κένωσιν ἐκ δριμέων. ἡ δ᾽ ὑπὸ λίθου κατὰ κύστιν, ἐν μὲν τῷ παραυ-

τίκα

Est uerò & obstructio ex codē genere ægritudinum, quæ quidem ex lentis, & crassis humoribus fit, unam & ipsa habēs intentionem morbo cōtrariam: dico autem apertionē.

Causæ uerò salubres sunt abstergentia, atq; incidentia medicamina. Quæ uerò fit à stercore duro, qđ intersepit intestinum, primū quidem habebit duritiei remediū ex humidis, pinguibusq; clysteribus, demū ex acrib. euacuationem exposcet. Quæ aūt à lapide fit in uesica, in

præsenti

τίνα τὴν μετάθεσιν. ἰάσεως δὲ παντελοῦς ἕνεκα, τὴν διὰ τομῆς κομιδήν. ἡ δὲ τῆς παρὰ φύσιν περιεχομένης ὑγρότητος ἴασις, ἐν τῇ παντελεῖ κενώσει, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐμπύων. ἡ δ' ἄμετρος πλήρωσις, ἐν ἀμέτρῳ κενώσει, καθάπερ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰς φλέβας αἵματος, ὡσαύτως καὶ ὅσοις κατὰ γαστέρα, ἢ ἔντερα, ἢ ἀρτηρίαν, ἢ πνεύμονα πύον, ἢ αἷμα περιέχεται, παντελοῦς κενώσεως δεῖται. τοῦ δὲ πλείονος ἐδέσματος, ἢ πόματος, ἔτι τε προσφάτου, κατὰ τὴν ἀποκένωσιν ἡ ἐπανόρθωσις. ὅσα μὲν

οὖν ἐμ

præsenti quidem transpositionē requirit, integræ uerò sanitatis causa, incisionem, & extractionē. Humiditatis aūt quæ præter naturā cōtinetur, sanatio, in omnimoda euacuatione cōsistit, quēadmodū etiā in suppuratis. Immodica autē repletio, immodica euacuatione curatur, ut cū sanguis intra uenas redūdat. Sic & quibuscūq; in uētriculo, uel intestinis, uel arteria aspera, uel pulmōe, pus, aut sanguis continetur, integra euacuatio est necessaria: supflui aūt cibi, aut potus adhuc recētis assumptio euacuatiōe corrigitur. Quæcūq; igitur

in

ὅσ' ἐν πνεύμονί τε καὶ θώρακι περιέχεται, μετὰ βηχῶν μὲν ἡ κένωσις, ὑπὸ δὲ φαρμάκων λεπτυντικῶν. ὅσα δὲ καθ' ἧπαρ, ἢ φλέβας, ἢ ἀρτηρίας, ἢ νεφρούς, ἤτοι δι' οὔρων, ἢ γαστρός, ἀλλὰ δι' οὔρων μὲν ὑπὸ τῶν λεπτυνόντων σφοδρῶς. διὰ γαστρὸς δὲ ὑπὸ τῶν ἑλκτικῶν τε καὶ ἀναστομωτικῶν. ὅσα δὲ κατὰ τὴν ἄνω γαστέρα, δι' ἐμέτων. ὅσα δὲ κατὰ τὴν κάτω, δι' ὑπαγωγῆς. ὅσα δὲ ὑπὸ τῷ δέρματι, διὰ τομῆς, ἢ καύσεως, ἢ φαρμάκων καυστικῶν. οὕτως δὲ ἐνίοτε καὶ ὅσα κατά τινα κοιλότητα φυσικὴν

in pulmone uel pectore cõtinentur, cũ tußi educuntur, aut à medicaminibus extenuantibus.

Quæcũq; uerò in hepate, uel uenis, uel arterijs, uel renibus, aut per urinã, aut per uẽtriculũ. Sed per urinã quidẽ, ab his quæ uehemẽter extenuãt: per uentrem uerò, ab his quæ attrahendi, aut aperiẽdi ora uim habẽt. Quæcũq; uerò in superiore uentre cõprehenduntur, per uomitũ, quæ aũt in inferiori, per subductionẽ. Sed quæcũque sub cute p̃ sectionẽ, uel ignẽ, aut per medicamina adurẽtia. Sic uerò aliquãdo quæcũq; in aliqua naturali cauitate, ut

κὴν ὡς τῶν θώρακος. ἑνὶ δὲ κεφαλαίῳ, τῶν μὲν ὅλῳ τῷ γένει παρὰ φύσιν ἔν τισι μέρεσι περιεχομένων, σκοπὸς τῆς ἰάσεως ἄρσις ἐστίν. εἰ δ' ἀδύνατος γενέσθαι, μετάθεσις. ὅσα δὲ οὐχ ὅλῳ τῷ γένει παρὰ φύσιν, ἀλλὰ τῷ ποσῷ, σκοπὸς τούτων ἡ ἀποκένωσις. ἡ δ' εὕρεσις τῶν ἰασομένων αὐτά, μέρος μέν τι κατ' αὐτῆς λαμβάνεται τῆς διαθέσεως. ἡ πλείστη δ' ἐκ τῶν πεπονθότων μορίων.

te, ut in thorace. Et ut summatim dicam, quicquid præter naturã in aliquibus partibus cõtinetur, sanationis intentio est ablatio: quæ si fieri non poßit, transpositio. Quæ uero non sunt ex genere, præter naturam, at quantitate damnantur, in his intentio est abeuacuatio. At inuẽtio eorũ quæ ad ipsorum sanationem perducunt, partim quidem ex affectu, sed præcipue ex ipsis affectis particulis sumitur.

DE ASPERITATE ET LENItate. Cap. XCV.

Ὅσα δ' ἐν τῷ τετραχύνθαι παρὰ φύσιν ἔχει, τὴν κατὰ φύσιν αὐτοῖς

Quæcũq; partes uero ob id quod exasperatæ naturalem amiserint habitũ, his leuitas natura-

τοῖς ἀντεισακτέον λειό-
τητα. κατὰ μὲν οὖν
ὀστοῦν ξύοντα, κατὰ δὲ
ἀρτηρίαν, ἢ γλῶτταν,
ἐκλεαίνοντα διὰ ὑγρῶν
ἀδήκτων καὶ γλί-
σχρῶν. ὅσα δὲ τὴν
λεῖα γενέσθαι παρὰ φύ-
σιν ἔχει, τὴν κατὰ φύ-
σιν αὐτοῖς ἀντεισακτέ-
ον τραχύτητα, διά τε
φαρμάκων ἱκανῶς ῥυ-
πτικῶν, καὶ διὰ βρα-
χείας στύψεως. ὅσαι δὲ
ἐμφράξεις, ἢ στενοχω-
ρίαι νοσήμασιν ἑτέ-
ροις ἕπονται, θεραπευ-
τέον ἐκεῖνα πρότε-
ρα. δέδεικται δ' ἐν
τῷ περὶ τῆς τῶν νο-
σημάτων διαφορᾶς,
ὡς φλεγμοναῖς καὶ
σκίῤῥοις καὶ οἰδήμασι καὶ ξηρότησιν ἐνίοτε
ἀμέτροις,

lis est restituenda, ossa
quidē leuigādo, arteriā,
autē, & linguā leniēdo,
humidis quæ nihil mor-
deāt, & lentorē habeāt.
Sed quibuscunq; leuitas
inest nō naturalis, aspe-
ritas est reuocāda medi
caminibus, quæ sufficien
ter abstergant & parū
astringāt. Quæcūq; ue-
rò, uel obstructiōes, uel
angustiæ meatuum ali-
as sequuntur ægritudi-
nes, ab illarum curatio-
ne prius est incipiendū.
Ostēsum siquidem est in
libro de differētijs mor
borum, quòd & inflam-
mationibus, & duris,
laxisque tumoribus, &
siccitatibus, aliquando

ἀμέτροις, ἔτι τε μοχθηροῖς σχήμασιν αὐτῶν τῶν περιεχόντων σωμάτων, ἕπεται πολλάκις τὰ εἰρημένα, καθάπερ καὶ ὄγκοις τισὶ τῶν πέριξ σωμάτων. εἰ δὲ καὶ πρὸς ἄλληλα τῶν εἰρημένων ἐπιπλέκοιτό τινα, τὰς ἐν δείξεις ἔχει ποικίλας. ἀρκέσει δ᾽ ἐφ᾽ ἑνὸς, ὡς ἐπὶ παραδείγματος, ποιήσασθαι τὸν λόγον. ἐπὶ πλέον γὰρ ὑπὲρ ἁπάντων ἐν τοῖς θεραπευτικοῖς λέγεται. ὑποκείσθω τοίνυν ἐπιρρεῖν τινὶ μέρει πλῆθος αἵματος, ὡς διατείνεσθαι τὰ κατὰ τὸ μόριον ἀγγεῖα, μὴ τὰ μεγάλα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ σμικρὰ τὰ

immodicis, ac præterea uitiosis partiũ continentium figuris, ea quæ nuper diximus, sæpius adueniũt: sicuti & quibusdam tumorib. eorũ quæ sunt in ambitu corporũ. Quòd si nõnulla ex proxime dictis inuicem cõplicentur, uarias habebunt indicationes. Sufficiet autem in uno exemplo habuisse sermonẽ, quoniam de omnibus in libris de arte curandi plenius sumus exequuti. Supponatur cuipiam particulæ multitudinẽ sanguinis influi, adeò ut intendantur in ea uenæ, non maiores tãtum, sed etiam paruæ, quæ

πρότερον

πρότερον ἐκφεύγοντα τὴν ὄψιν, ἐκ δὲ τοῦ πεπληρῶσθαι φαινόμενα νῦν, ὥσπερ γε ἐπ' ὀφθαλμῶν ὁρᾶται σαφῶς ἐνίοτε διὰ λευκότητα τοῦ χιτῶνος. εἰκὸς δ' ἐστὶ δήπου, καὶ ἄλλα τῶν μὴ ὁρωμένων ἀγγείων διατετᾶσθαι μεμεστωμένα, μηδέπω μηδ' αὐτὰ φαινόμενα διὰ τὴν σμικρότητα, καὶ δὴ κίνδυνος ἐκχυθῆναι τὸ διιδρούμενον ἐκ τῶν ἀγγείων, εἰς τὰς μεταξὺ χώρας τὰς κενὰς, ἢ καὶ παρεκχεῖσθαι μικρὸν ἤδη. τοῦ τοιούτου πάθους ἡ ἴασις, ἕξει μὲν δή που σκοπὸν τὴν κένωσιν, ἢ ἵνα σαφέστερον εἴπωμεν, ἀποκένωσιν.

prius ſenſum effugiebant, nunc uerò iam plenæ uiſũ comprehenduntur, ſicuti plerunque in oculis ob tunicæ albedinem manifeſtißimè patet: par ſiquidẽ eſt quòd & alia uaſa quæ latent ſenſum, iã plena diſtendãtur, nondum & ipſa ob paruitatem uiſui manifeſta: & iam periculum imminet, ne quod ex uaſis exudat, ad ſpatia uacua, quæ in medio ſunt, effundãtur, aut ne iam paucum aliquod ſit effuſum. Huius quidem *affectus ſanatio intentionem habebit euacuationem, aut, ut manifeſtiori uocabulo utamur,*

κένωσιν. ἐπειδὴ τὸ πάθος ἦν ἐν τῷ πεπληρῶσθαι τὸ μόριον ἀμέτρως, ἀναγκαῖον δὴ, ἤτοι παλινδρομῆσαν ἐκκενωθῆναι τὸ περιττὸν, ἢ δι' αὐτοῦ τοῦ πεπονθότος μορίου. παλινδρομήσει μὲν οὖν, ἢ ὠσθὲν, ἢ ἑλχθὲν, ἢ παραπεμφθὲν, ἢ κατά τινα τούτων, ἢ κατὰ πάντα. δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ πεπονθότος ἐκκενωθήσεται. τὸ μέν τι φανερῶς τε καὶ αἰσθητῶς, τὸ δὲ εἰς ἀτμοὺς λεπτυνθέν. εἰ μὲν οὖν εἴη τὸ σύμπαν σῶμα πληθωρικότερον, οὐ χρὴ διὰ τοῦ πεπονθότος τόπου ἐκκενοῦν. εἰ μὲν γὰρ ἀμυχαῖς καὶ τομαῖς

abuacuationem: si quidem morbus erat immoderata partis repletio. Necessarium igitur est, *ut aut superfluitas retrocedēs euacuetur, aut per ipsam patientē particulam.* Retrocedet *autem, uel impulsa, uel attracta, uel trāsmissa, uel horū uno aliquo modorū, uel omnibus.* Per lo*cum uerò patientē euacuabitur, partim quidē manifeste, & sensibiliter, partim uerò in uapores resoluta. Si igitur uniuersum corpus plus æquo plenum fuerit, per patientem locū minimè euacuādum.* Nam *si scarificatiōibus aut*

μαις αἰσθητῶς ἐκκενώσομεν ὀδυνήσαντες, ἐπισπασόμεθα πλέον διὰ τὴν ὀδύνην. εἰ δὲ τοῖς θερμαίνουσι διαφορεῖν ἐπιχειρήσομεν, ἕλξομεν διὰ τὴν θερμότητα πλέον εἰς τὸ μέρος ἢ φορήσομεν. εἰ δ' αὖ βουλοίμεθα παλινδρομεῖν ἀναγκάζειν τὸ ἐπιῤῥυὲν, οὐκ ἂν δέξαιτο μεστὸν ὑπάρχον τὸ σῶμα. πρὸς ἄμφω τοίνυν ταῦτα χρὴ κενῶσαι τὸ ὅλον, ἢ ἀντισπᾶσαι γε πάντως εἰς ἀλλαχωρίαν τὸ ἐπιῤῥέον τῷ πεπονθότι. τοῦτο δὲ ἐργασάμενον ἀπωθεῖσθαι τοῦ μέρους πρότερον, ἢ διαφορεῖν ἐπιχειρεῖν ἑτοιμα-

aut sectionibus sensibiliter euacuabimus, plus ratione excitati doloris attrahemus. Si uerò calefacientibus dispergere tentabimus, plus erit id qđ ui caloris ad partem attrahetur, quã dispersum. Quòd si in eo elaborabimus, ut quod influxit retrocedat, corpus plenum non admittet. Ad hæc igitur ambo totum corpus euacuare oportet, aut omnino ad cõtraria loca retrahere quod patiẽti particulæ influit: quo ꝑfecto opere, prius à parte repellendũ, mox dispergẽdũ.

ἑτοιμοτέρα γὰρ ἡ κένωσις ὅσῳ διὰ μειόνων. ἀποκρουσόμεθα δ' ἐκ τοῦ πεπονθότος, εἰ στύφοιμέν τε καὶ ψύχοιμεν. ἀλλὰ καὶ τὰ κενωθέντα πρὸς ἑαυτὰ, ἀποκρουόμενον ἕλξει. δέδεικται γὰρ καὶ τοῦτο διὰ τῶν περὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων λόγων. καὶ δὴ καὶ παραπέμψει τὰ ἀγγεῖα, τονωθέντα τοῖς στύφουσι φαρμάκοις. εἰ μὲν οὖν ἅπαν οὕτω παλινδρομήσει, εὖ ἂν ἔχῃ. καταληφθέντος δέ τινος ἐν τῷ μορίῳ, ἐχρῆν μὲν δήπου τεκμαίρεσθαι τοῦτο γλίσχρον ὑπάρχειν, ἢ παχὺ καὶ διὰ τοῦτ' ἐσφηνῶσθαι δυ-

Quāto enim per minora fit, tanto expeditior est euacuatio. A patiēte uerò loco adstringēdo, ac refrigerādo, repellemus: sed exinanita loca attrahūt ad se ipsa quæcūq; repcutiūtur. Hoc siquidē ostēsum est in eo uolumine, in quo de potētijs naturalib. agitur, & uasa præterea uigore ex medicaminibus adstringētibus addito, à se ad alia remittent. Si igitur hac uia superfluum omne retrocesserit, bene se res habet. At si aliquid fuerit in parte retentū, cōiecturandū erit id lentū ac crassum existere: atq; ea ratiōe iam coactū, atque adstrictum, ut cum difficultate solui poßit.

σλύτως. δύναται δὲ καὶ μὴ τοιοῦτον ὄν, εἰς τὰς μεταξὺ χώρας ἐκκεχύσθαι. τότ' οὖν ἥκειν ἤδη καιρὸς ἐπὶ τὸ κενοῦν αὐτὸ διὰ τοῦ πεπονθότος, ἐπιθέντα τοῖς ὑπερκειμένοις ἀποκρουστικὰς τῶν ἐπιρρεόντων δυνάμεις ἐκκενώσεις δὲ μάλιστα, εἰ κατὰ τὰς μεταξὺ χώρας τεκμαίροιο περιέχεσθαί τι, δι' ἀμυχῶν τε ἅμα καὶ διὰ φαρμάκων διαφορητικῶν. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ διαφοροῦντα πάντα θερμὰ ταῖς δυνάμεσιν ὑπάρχει, τοῦ δ' αὐτοῦ ἐστι κράσεως ἔργον τὸ δάκνειν, ὅταν ἀμετρότερον ᾖ θερμά, φυλακτέον ἐν

possit. Fieri autẽ potest, etiam si nõ eius naturæ sit, ut ad spatia quæ in medio, sit effusũ: in quo casu tũc ad id ueniendũ esse tẽpus suadet, ut hoc ipsum quod reliquũ est per patientem locũ euacuemus, imponendo supra iacentibus partibus ea, quæ influentẽ humorem repellendi uim habent. Maximè uerò euacuabis, si in spatijs intermedijs aliquid cõtineri cõiectura assequeris, & scarificationũ auxilio, et medicaminum quæ uim habeãt dispergendi. Sed quoniã hæc omnia uires calidas habẽt, eiusdẽ uerò tẽperaturæ opus est, mordere quãdo modum excesserit, cauenda ex eis

αὐχοῖς τὰ πάνυ θερμά, καὶ μάλιστα ἂν ἐπιπολῆς τὸ πεπονθός. ὀδυνήσεται, γὰρ οὐ σμικρῶς, ἂν ἅμα πεπόνθῃ καὶ δάκνηται, ὀδύνη τε πᾶσα προξύει τὰ ῥεύματα. τὸ μετρίως δ᾽ ὂν θερμόν, τῶν τοιούτων ἀνώδυνον, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐὰν ὑγρὸν ὑπάρχῃ. τὸ μέντοι τὸ ἱκανὸν ὂν διαφορῆσαι τὸ ἐπιπολῆς, εἰ καὶ μὴ σφοδρὸν εἴη τὸ διαφορητικὸν φάρμακον. εἰ δὲ τὰ μὲν ἐπιπολῆς ἀπαθῆ παντάπασιν ὑπάρχει, διὰ βάθους δ᾽ εἴη τὸ κενώσεως δεόμενον, ἐπιτεῖναι καὶ αὐξῆσαι δεῖ τοῦ διαφορητικοῦ

ſunt uehemētiſsime calida, ac tum præſertim, cum patiens locus inter ſumma fuerit: neq; enim paruus excitabitur dolor, ſi præter proprium affectū inſuper mordeatur, omnisque præterea dolor fluctiones cōmouet. Quòd igitur mediocrem caliditatē obtinet, in his ſenſum doloris nō inuehit: atq; eo amplius omni dolore uacat, ſi humidū extiterit. Et quidē quicqd per ſumma hæret, potēs eſt id medicamen diſpergere, q etiā ualidas nō habuerit ad diſpergendum uires.

Quod ſi ſummæ quidē partes omni noxa caruerint, id uerò quod euacuari oporteat in penitiorib. partib fuerit intendēdus, atq; augēdus diſpergētis

τὴν θερμασίαν. κινδυνεύσει γὰρ ἐκλυθῆναι, πρὶν ἐς τὸ βάθος ἐξικέσθαι. οὐ μὴν οὐδ' ἀνιάσει τι τὰ ἐπιπολῆς ὧν ψαύσει, διότι μὴ πέπονθεν, ὥστε καὶ νῦν ἐς ταυτὸν ἄμφω συμβαίνει, πρὸς τὴν τῶν θερμοτέρων τε ἅμα καὶ δριμυτέρων φαρμάκων χρῆσιν, τά τε ἐπιπολῆς ἀνεχόμενα, ἔτι τὰ διὰ βάθους δεόμενα. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἔνδειξιν ἐκ τοῦ μορίου ἐλάβομεν. ἑξῆς δὲ σκοπῶμεν εἰ λείπει τι πρὸς τὴν ἴασιν. ἔοικε γὰρ λείπειν, οὐ μικρὰ τῶν πεπονθότων αὐτῶν, ἐν οἷς ἐστὶ τὸ περιττὸν τοῦ ῥεύματος.

medicaminis calor, cum dubitandũ ſit ne priuſquàm profundas attigerit partes, interim uires amittat: neq; tamen ex eo ſuperiores partes aliquem dolorem ſentiẽt, cum omni uacent affectu. Quare nũc hæc duo ſimul inuitãt ad calidiorum pariter, atq; acriũ medicaminum uſum, & ſummæ partes quæ tolerãt, et profundæ quæ egẽt. Hæc igitur ex patiẽte particula indicatio aſſumebatur. Deinceps uerò, ſi quid ad ſanitatem deficiat conſideremus, neq; enim paruum aliquid deeſſe uidetur. Affectæ partes, in quib. fluctionis ſuperfluitas retinetur,

ῥεύματος. ἔνια μὲν ἀραιὰ καὶ χαῦνα, καὶ μαλακὰ τὴν φύσιν ἐστι, ἔνια δὲ πυκνὰ καὶ πεπιλημένα καὶ σκληρά. τὰ μὲν οὖν πρότερα, ῥαδίως ἐκκενοῦται. τὰ δ' ἕτερα, δριμυτέρων δεῖται τῶν κενωσόντων αὐτὰ, καὶ προσέτι λεπτομερεστέρων. ἂν δὲ καὶ κατὰ συχνοῦ κεῖνται βάθους, ἔτι δὴ καὶ μᾶλλον. αὕτη σοι πάλιν ἔνδειξις ἑτέρα παρὰ τῆς οὐσίας τοῦ πεπονθότος. ἄλλη δ' ἀπὸ τῆς διαπλάσεως ἅμα καὶ θέσεως. ὑποκείσθω γὰρ εἰ οὕτως ἔτυχεν, ἐν ἥπατι τὴν προειρημένην εἶναι διάθεσιν, ἐν τοῖς

retinetur, nõnullæ quidem raræ, & laxæ, & molles natura existunt: nonnullæ autem densæ, & pressæ, ac duræ. Priores igitur facilè euacuantur, reliquæ autẽ acrioribus euacuantib. ac præterea tenuiores partes habẽtibus, egẽt; atq; eo etiã magis quanto profundiorẽ sitũ habuerint. Hæc igitur tibi rursus sit indicatio, altera à particulæ patientis substãtia: alia uerò à formatione simul, ac situ. Supponatur enim, si ita cõtigerit, in hepate esse proximè dictũ affectũ,

in

ἐν τοῖς στενοῖς πέρασι τῶν ἀγγείων ἐσφηνωμένων ὑγρῶν, ἤτοι γλίσχρων, ἢ παχέων, ἢ πολλῶν. ἆρ' οὐχ ἕτοιμον ἐδέσμασί τε καὶ πόμασι λεπτυντικοῖς. τὸ πάχος μὲν πρῶτον ἅμα τῇ γλισχρότητι λεπτομερὲς ἐργάζεσθαι. δεύτερον δὲ μὴ διὰ τῶν ἀοράτων καὶ στενῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' εὐρέων ὁδῶν ἐκκενῶσαι τὸ λυποῦν. εὐρύτεραι γάρ εἰσι κατὰ τὸ ἧπαρ αἱ φλέβες, ὥσπερ καὶ πλεῖσται. τελευτῶσι δ' αἱ μὲν ἐν τοῖς κυρτοῖς εἰς τὴν κοίλην, αἱ δ' ἐν τοῖς σιμοῖς, ἐπὶ τῆς πύλης, ὥστ' ἤδη σοι

in angustis uasorũ finibus intrusis humoribus, qui uel lenti, ac tenaces, uel craßi existãt, uel superabundent. Nonne in promptu est, primũ quidem craßitiẽ, unà cũ lentore, & tenacitate, cibis, ac potib. extenuantibus, ad subtiliorũ partium substantiã trãsferri oportere? Secundo autẽ loco non per angustos, atq; inuisibiles, sed latiores meatus quicq́d infestũ existit, esse euacuandum? Sũt enim in hepate uenæ non minus amplitudine, q̃ numero excedẽtes: terminãtur aũt hæ quidem in gibbis ad uenam cauam, hæ uerò in cauis ad portam.

ῥᾷστον, ἐν ὁποτέραις ἂν ὦσιν αἱ σφηνώσεις, ἐκκενοῦν ἑτοίμως αὐτὰς, ἕλκοντα μὲν εἰς τὴν γαστέρα διὰ τῶν ἑλκτικῶν ὅσα τῶν ὑγρῶν ἐσφήνωτο, κατὰ τὰς ἐν τοῖς σιμοῖς φλέβας. ἐπ᾽ οὖρα δὲ προτρέποντα διὰ τῆς κοίλης φλεβὸς, ὅσα κατὰ τὰς ταύτης φλέβας, ἑτέρα δὲ παρὰ τὰς προειρημένας, ἔνδειξις ἀφ᾽ ἥπατος, ὡς ἀρχῆς φλεβῶν. ἐπεὶ γὰρ οὐχ ἑαυτὸ μόνον, ὥσπερ τὰ πλεῖστα μόρια τοῦ ζώου διοικεῖν πέφυκεν, ἀλλ᾽ ἐπιπέμπει δύναμιν ταῖς φλεψὶ, κίνδυνός ἐστιν ἐὰν κωλύ-

Vnde haud difficile tibi futurũ ubicũq; preßi, ac ſtipati humores fuerint, eoſdẽ expedite euacuare, trahendo quidem ad uentrẽ cũ his quæ attrahẽdi uim habẽt medicaminib. quicunq; ex ipſis in uenis ad caua hepatis pertinentibus aceruati, ad urinæ uerò meatus promouẽdo per cauam uenam quicũq; in uenis ad eã pertinẽtibus ſunt. Sed præter ſupradictas alia eſt indicatio ab hepate ipſo, ueluti à uenarũ principio: nam cum non tantum ſeipſum regere natura aptum ſit, ut pleræque animalis partes, ſed uenis præterea uirtutem largiatur, periculum imminet, ne ſi eius

σωμεν αὐτοῦ τὸν τόνον ἐπιβροχαῖς τε καὶ καταπλάσμασι χαλαστικοῖς, αὐτό τε πρῶτον ἀτονῆσαι περὶ τὴν ἐνέργειαν, ἀτόνους τε συμπάσας ἐργάσασθαι τὰς φλέβας, ὅθεν ἐπιμιγνῦναι χρὴ τῶν στυφόντων τι φαρμάκων ἐν ταῖς θεραπείαις αὐτοῦ. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ διὰ βάθους ἐστὶ συχνοῦ, κίνδυνος ἐκλυθῆναι τὴν δύναμιν τοῦ στύφοντος, ἐὰν μὴ προσηγῆται πρός τινος ἑτέρας οὐσίας λεπτομεροῦς, οἵαπερ ἡ τῶν ἀρωμάτων ἐστί. κάλλιον δὲ εἰ αὐτὸ τὸ στῦφον φάρμακον εὐθὺς εἴη καὶ ἄρωμα συμ-

φύτους

ſi eius uigor madefacientibus, ac relaxantibus cataplaſmatib. fuerit reſolutus: & ipſum primũ, ad ſui opus, atq; oẽs ſubinde uenæ eius ratiõe imbecilles efficiãtur. Quare in eius curationib. aliqua ex aſtringẽtibus medicaminibus miſcere oportet. Sed quoniã in profundo admodũ loco ſitũ eſt, dubitandum erit ne adſtringentis medicaminis uis debilitetur, niſi ab aliqua altera ſubtiliũ partiũ ſubſtãtia, qualis aromatum eſt, traducatur. Melius uerò fuerit, ſi et ipſum adſtringẽs medicamen unũ protinus ex aromatũ genere fuerit:

nam

φύτους γὰρ ἔχον δύο ποιότητάς τε καὶ δυνάμεις, ἰσχυρότερον ἐνεργήσει. καὶ τοίνυν ἐκκενούσθω μὲν καὶ ἤδη τὸ παρὰ φύσιν εἰς τὸ μόριον ἐνεχθέν. ἐχέτω δὲ τὴν συμμετρίαν τῶν χυμῶν τὴν κατὰ φύσιν. ἐπισκεπτέον οὖν ἡμῖν ἐν τούτῳ, μή τι πρὸς τῆς τοῦ ῥεύματος ποιότητος ἠλλοιώθη τὴν κρᾶσιν. εἰ μὲν φλεγματικώτερον ἦν, ψυχθέν, εἰ δὲ χολωδέστερον, θερμανθέν, ἵνα καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν δυσκρασίαν ἰασάμενοι, τελέως ὑγιὲς ἀποφάνωμεν. ἰασόμεθα, δὲ τὴν ἐναντίαν ἀντεισάγοντες ποιότητα,

nam si duas habuerit natura insitas qualitates ac potestates, ualentius operabitur. Et quidem euacuetur quod præter naturã in membrũ confluit. Seruet autẽ humorum modũ naturæ conuenientem. Quare & illa animaduersio à nobis est adhibenda, nequid ab humoris confluentis qualitate, eiusdem membri temperies sit altera: si pituitæ naturam tenuerit, ad frigiditatem: si uerò bilis, ad caliditatem, ut hanc ipsam curãtes intẽperiem sanitati restituamus. Curabimus autem, contrariam ex aduerso afferentes qualitatem:

τα, καθάπερ ἐν ταῖς τῶν δυσκρασιῶν εἴρηται θεραπείαις εἰς ὅσον ἕκαστον ἐγένετο θερμότερον, ψύχοντες εἰς τοσοῦτον, ὥστ' ἐν ταῦθα πάλιν ἀναγκαῖον ἐπίστασθαι τὴν κατὰ φύσιν εὐκρασίαν αὐτοῦ. πῶς γὰρ ἂν εἰδείημεν; ὁπόσῳ τοῦ κατὰ φύσιν δεῖ ψυχρότερον, ἢ θερμότερον, ἢ πότε ψύχοντες παυσόμεθα, μὴ γινώσκοντες τὸ μέτρον τῆς κατὰ φύσιν θερμότητος. οὕτω δὲ καὶ εἰ τὸ ψυχρότερον γενόμενον θερμαινόμεν, μὴ γινώσκοντες τὸ μέτρον αὐτῆς τῆς κατὰ φύσιν ψυχρότητος, οὐχ οἷόν τε ἡμῖν ὅτ' εὐπορῆσαι.

tatem: quemadmodũ in intemperaturarũ curationibus diximus, quantum unũquodq; calidius, aut frigidius factum est, tantũ refrigerantes, aut calefaciẽtes. Quare ut hic rursus agnoscẽda est ipsius secundũ naturã tẽperies. Nã quo pacto sciemus quantum in frigiditate, ac caliditate à naturæ modo recesserit, aut quãdo à frigefaciendo supersedebimus, si nos latuerit, ea quæ est secundũ naturã caliditas? Ita uerò & frigidius effectum calefaciemus, ignorantes frigiditatis naturalis modum: neque opportunè

σαι τοῦ θερμαίνοντος οἰκείως οὔτε παύσασθαι θερμαίνοντας.

calefacere, neq; in tempore à calefaciẽdo desistere poterimus.

DE MORBO SECVNDVM NVmerum. Cap. XCVI.

Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τούτων αὐτάρκως εἴρηται μεταβαίνειν ἤδη καιρὸς ἐπὶ τὰ κατὰ τὸν ἀριθμὸν, οὐ κατὰ φύσιν ἔχοντα. διττῆς δὲ οὔσης αὐτῶν τῆς διαφορᾶς, οἷς μὲν ἐλλιπές τι μόριον, ἐργάζεσθαι τοῦτο σκοπὸς ὑπηρετοῦντας δηλονότι τῇ φύσει, καθ᾽ ὃν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἴρηται τρόπον. οἷς δ᾽ αὖ περιττεύει, τοῦτ᾽ ἐκκόπτειν αὐτὸ, ἤτοι διὰ σμίλης, ἢ διὰ πυρὸς, ἢ διὰ φαρμάκου,

Sed quoniã de his satis diximus, trãsire iam tempus ad ea in quibus numerus non est secundum naturã. Cũ uerò duplex sit eorum differentia, quibus quidem aliqua particula deficit, his intentio est alteram efficere subministrando naturæ, eo quo diximus paulo antè, modo. At quibus superabundat, hanc resecare oportet, aut ferro, aut igne, aut medicamine.

φαρμάκου καυστικοῦ. ταυτὶ μὲν οὖν ἅπαντα, σχεδὸν δυνατὸν ἐστὶν ἰάσασθαι, γεννῆσαι δ' οὐχ ἅπαντα δυνατὸν, ὡς ἐν τῷ περὶ σπέρματος ἀποδέδεικται. λόγῳ τινὰ δὲ κἂν αὐτὰ μὴ δυνατὸν ᾖ γεννῆσαι, ποιῆσαι γοῦν ἀντ' αὐτῶν ἕτερόν τι δυνατὸν, ὡς ἐπὶ τοῦ ὀστοῦ τελέως ἐξαιρεθέντος, οὐσίαν ἑτέραν ἐν τῇ κατ' αὐτὸ χώρᾳ διαφέρουσαν ὀστοῦ τε καὶ σαρκός. ἔστι γὰρ ἡ γινομένη κατὰ τὴν χώραν αὐτοῦ, καθάπερ τις σὰρξ πωροειδὴς, ἢ πῶρος σαρκοειδὴς, καὶ τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, ἐπὶ τὸ πωρω-

medicamine, quod urendi uim habet. Hæc igitur omnia ſanare poßibile eſt: ac non æque omnia generari poſſunt, ut in libro de ſemine diximus. Quædam uerō ſunt: quæ & ſi generari nō poſſunt, licet tamen pro ipſis alterum efficere: quemadmodum in oſſe ex toto ſublato, alteram ſubſtantiam in eius ſede reponere, à care, atque oſſe differentē: eſt enim quæ in eius gignitur loco quædam ueluti caro calloſa uel callus carnoſus, & pro ceſſu tēporis magis, ac magis

τὸ πωρωδέστερον μεθίστασθαι, κατ' ἀρχὰς σαρκοειδὴς μᾶλλον οὖσα. καθότι δ' ἂν μόριον ἀπολλύμενον, οὔτε τὴν αὐτὴν οὐσίαν κατ' εἶδος, οὔθ' ὁμοίαν ἐργάσασθαι δυνάμεθα, τρίτος ἡμῖν σκοπὸς ἐξευρεῖν τινὰ κόσμον, ὡς ἐπὶ τῶν κολοβωμάτων.

magis ad calli duritiem transfertur, cũ ab initio carnis potius imitetur naturã. Quacũq; parte ſublata, cũ neq; eandem ſecundũ ſpeciẽ ſubſtantiam, neq; ſimilem efficere poſſumus, tertia nobis intentio quendã decorẽ inuenire, quẽadmodum in mutilationibus.

DE MORBO SECVNDVM MAgnitudinem. Cap. XCVII.

Ἐπικοινωνεῖ δὲ δηλονότι τὸ γένος ὅλον τοῦτο τῷ κατὰ τὸ πηλίκον. ὅσον γὰρ αὐτοῦ περὶ τὸ κατὰ φύσιν ἐστὶν, ἐκείνῳ πλησιάζει. τὸ δ' ἐν τοῖς τῶν γενῶν παρὰ φύσιν, ἀποκεχώρισται μόνον, ἐφ' οὗ

Communicat autem hoc genus totũ cum eo quod ad magnitudinem pertinet. Nam quodcũq; ex eo eſt ſecundũ naturam, illi propinquũ exiſtit. Id uerò tantũ ſeiunctum eſt, ac ſeparatum quod interea quæ ſunt è genere non naturali cõnumeratur: in quo quidem

πρῶτος μὲν σκοπὸς ἡ ἀφαίρεσις. εἰ δ' ἀδύνατος οὗτος, ἡ μετάθεσις δεύτερος, ὡς ἐπὶ τῶν ὑποχυμάτων. ὅσα δ' οὐχ ὅλοις μορίοις, ἀλλ' ἐν μέρεσι μορίων, ἐλλείπει τε καὶ ὑπερβάλλει τοῦ κατὰ φύσιν. ἀνάθρεψις μὲν ἡ γένεσις ἐπὶ τῶν ἐλλιπόντων, ἀφαίρεσις δὲ ἢ καθαίρεσις, ἐπὶ τῶν ὑπερβαλλόντων, ὅθεν οὔτε σκοπὸς ἐπ' αὐτῶν ἕτερος. οὔτ' ἰδέα φαρμάκων ἑτέρα κατὰ γένος.

prima intentio est ablatio: si uerò hæc impoßibilis existat, secunda est trāspositio, quemadmodum in suffusionibus. Quæcunq; uerò non integris partibus, sed partium tantummodo particulis deficiunt, aut excedunt naturæ modum: refectio quidem, uel generatio in his quæ deficiunt, ablatio uerò, & abolitio in his quæ superabūdant. Quare neque in ipsis altera inuētio, neq; medicaminum forma genere diuersa.

DE MORBO SECVNDVM SItum. Cap. XCVIII.

Ἀλλ' ἐπὶ τὸ λοιπὸν ἔτι γε ἰτέον τῶν ὑγιεινῶν αἰτίων, ὅσον ἐπανορ-

Sed iam ueniendum est ad reliquum salubrium causarū genus, quod

ἐπανορθωτικὸν ἐστι τῶν παρὰ τὴν θέσιν ἐσφαλμένων σωμάτων, οἷον ἐξαρθρήματα, καὶ ἔντερον ἐν ὀσχέῳ. γίνεται δὲ τὸ μὲν ἐκ βιαίας τάσεως, ἢ ὤσεως. τὸ δὲ ἐξ ἀνευρύνσεως ἢ ῥήξεως τοῦ περιέχοντος, ὥστε καὶ ἡ ἴασις διττὴ μὲν ἐξ ἀντιτάσεώς τε καὶ τῆς εἰς τοὐναντίον, εἰ παρήλλαξεν, ὤσεως, διττὴ δὲ ἐκ τοῦ στεγανὸν ἐργάσασθαι, τὸ περιέχον. ἐξ ὧν δ' ἄν τις μεθόδων τὰ κατὰ μέρος ἐξευρίσκῃ, διὰ τῆς θεραπευτικῆς πραγματείας δεδήλωται.

ἑξῆς

ea corpora emẽdat, quæ in situ sunt uitiata: ueluti luxationes, & intestinum in scroto. Fit autẽ hoc ex uiolenta tẽtione, atque impulsu. Hoc uerò ex dilatato, ac rupto continente. Quare & duplex sanandi modus alter quidem ad oppositam partẽ ei à qua facta est permutatio intẽdendo, atque impellendo: alter uerò id quod continet firmius solidius'que reddendo. Quibus uerò uijs, ac rationibus singula inueniri poßũt, in libris de arte curandi explicauimus.

DE

DE CAVSIS PRAESERVATIuis. Cap. XCIX.

Ἑξῆς δ' ἂν εἴη λέγειν ὅσα κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον ἀνεβαλλόμεθα. καλοῦσι δὲ αὐτὰ προφυλακτικά. τριττὴ δ' ἐστὶ καὶ τούτων ἡ κατὰ γένος διαφορά. πρώτη μὲν ὑγιαίνοντος ἀμέμπτως τοῦ ἀνθρώπου, δευτέρα δὲ ἡ μεμπτῶς, ἡ τρίτη δὲ νοσοῦντος. τὸ μὲν οὖν πρῶτον γένος ἐκ τῆς ὑγιεινῆς ἐστὶ πραγματείας, διττὴν τὴν ἀρχὴν, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. τὸ δεύτερον δὲ ἐκ τῆς προφυλακτικῆς, τὸ δὲ τρίτον, ἐκ τῆς θεραπευτικῆς. ἐν χυμοῖς δὲ μάλιστα τὴν σύ-

Consequens est, ut ea omnia exequamur, quæcũq; in superiori sermone dicere distulimus. Vocant autẽ eadẽ præseruatiua. Est autẽ horũ triplex secũdum genus differentia. Prima quidẽ hominis qui integra fruitur sanitate: secunda uerò eius qui non integre ualet: tertia eius qui ægrotat. Primũ igitur genus ad salubrẽ attinet artẽ atq; in duas, ut anteà diximus, diuiditur partes: secundũ uerò ad præseruatiuã spectat: tertiũ ad curatiuã. Hoc autem uniuersum genus circa humores præcipue nego-

ςασιν ἔχει σύμπαν τοῦτο τὸ γένος, οὓς οὔτε γλισχροὺς εἶναι προσήκει, οὔτε παχεῖς, οὔτε πολλούς, οὔτ' ἐπὶ πλέον θερμοὺς ἢ ψυχρούς, οὔτε δακνώδεις, οὔτε σηπεδονώδεις, οὔτε δηλητηρίους. αὐξηθέντες γὰρ, αἴτιοι καθίστανται νοσημάτων. αὐξάνονται δὲ ποτὲ μὲν ὑπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἥπερ αὐτοὺς ἐγέννησε τὸ πρῶτον. ἔστι δ' ὅτε συναλλοιοῦντες ἑαυτοῖς τοὺς κατὰ τὸ σῶμα χυμούς. σκοπὸς δ' οὖν καὶ τούτων ὁ τῆς ἰάσεως διττός, ἀλλοίωσίς τε καὶ κένωσις. ἀλλοιοῦνται μὲν οὖν ἤτοι πεπτόμενοι πρὸς αὐτοῦ τοῦ σώματος, ἢ

ὑπὸ

gociatur, quos neq; lentos esse oportet, neque crassos, neque aquosos, neque plurimos, neque uehemẽter calidos, aut frigidos, neque mordaces, neq; putredini obnoxios, neque ueneni natura affines. Nam ubi aucti fuerint, generãt morbos. Augẽtur uerò nonnunquàm eadem ex causa quæ eos ab initio generauit. Illud autem plerunq; accidit, ut sua alteratione inficiãt eos, qui sunt in corpore humores. Intentio uerò, & horum sanationis duplex existit alteratio, atque euacuatio. Alterãtur igitur, uel ab ipso corpore

concocti,

ὑπό τινων φαρμακω-
δῶν δυνάμεων, ἐν αἷς
εἰσὶ καὶ αἱ θεραπεύουσαι
τοὺς τῶν ἰοβόλων ὀνομα-
ζομένων ζώων, ἔτι τε
τὰ δηλητήρια φάρμα-
κα μεταβάλλουσαι. κε-
νοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν θερ-
μῶν ἱκανῶς φαρμά-
κων, καὶ καθάρσεων, καὶ
κλυστήρων, καὶ ἱδρώ-
των, καὶ ἐμέτων. αὗται
μὲν αὐτῶν αἱ κοιναὶ κε-
νώσεις. ἴδιαι δὲ ἐκ τῶν
τόπων ἐν οἷς ἀθροιζῶ-
σι λαμβάνοντε, καθά-
περ ἐν τοῖς ὑγιεινοῖς δε-
δήλωται, κατὰ τὸ τρί-
τον καὶ τέταρτον μά-
λιστα περί τε κόπων
ἡμῶν διεξιόντων ὅσαι
τε ἄλλαι παράκεινται

cōcocti, aut ab aliquibus
alijs facultatib. quæ uim
medicatiuã habẽt: è quo
rum numero etiam ſunt
ea quæ exitialium fera-
rum uenenis aduerſan-
tur, ac præterea phar-
maca quæ uenena ap-
pellantur tranſmutant.
Euacuãtur aũt ſatis cali
dis medicaminibus, &
purgationbus, & clyſte
ribus, & ſudoribus, &
uomitibus. Hæ quidẽ igi
tur ſunt cõmunes eua-
cuationes. Propriæ aũt
ex locis in quib. coacer-
uãtur, aſſumũtur, ut in li
bris de ſalubrib. oſtendi
mus: tertio præſertim,
ac quarto in quibus de
laßitudinibus egimus,
ac reliquis diſpoſitionibus quæ laßitudini natura

proximæ

τοῖς κόποις διαθέσεις. ἐκκενοῦνται γὰρ ἑτοιμότερον, οἱ μὲν ἐν ταῖς πρώταις φλεψὶ, διὰ γαστρὸς. οἱ δ' ἐν ταῖς μεθ' ἧπαρ, δι' οὔρων. οἱ δὲ καθ' ὅλην τὴν ἕξιν, δι' ἱδρώτων. ὥσπερ γε καὶ οἱ κατὰ τὴν κεφαλὴν, ἤτοι δι' ὑπερῴας, ἢ διὰ ῥινῶν, ἢ δι' ἀμφοτέρων. οἱ δ' ἐν ταῖς τοῦ θώρακος εὐρυχωρίαις, διὰ φάρυγγος ἅμα καὶ βηχός. οἱ δὲ κατὰ νεφροὺς ἢ κύστιν, δι' οὔρων. ἀντίσπασις δὲ κοινὴ πρὸς ἁπάντων τῶν μερῶν, ἔνδειξις ἐπὶ τὰ πορρωτάτω, παροχέτευσις δὲ ἐπὶ τὰ πλησίον. ἅπαντα δ' οὖν

proximæ sunt. Prōptius enim euacuātur per uentrē, quæcunq; in primis uenis cōtinentur superfluitates, quæ autē in his quæ in hepate sunt, per urinæ meatus: at quæ in toto corpore, per sudorem: sicuti quæ in capite, uel per palatum, uel per nares, uel per utrūque: quæ uerò sunt in spatijs pectoris laxioribus, per guttur simul cū tußi, quæ in renib. sunt, uel uesica, per urinam. At trahendi ex omni loco ad oppositas partes communis indicatio est, ad quammaximè distantia: deriuatio uerò ad uicina. Quæcunque uerò

ὅσα θεραπεύει τὰς τοιαύτας διαθέσεις, ὑγιεινὰ προσαγορεύομεν αἴτια, καθάπερ νοσερὰ, τὰ προσαύξοντα. καὶ οὐδέτερα, τὰ μήτε βλάπτοντα, μήτε ὠφελοῦντα. δύναιτο δ' ἄν τις αὐτὰ, μηδ' αἴτια προσαγορεύειν ὅλως, οἷοί περ εἰσὶν οἱ πολλοὶ τῶν σοφιστῶν, ἀμελοῦντες μὲν αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐξευρίσκειν τὴν διαφοράν. ἐν δὲ τοῖς ὀνόμασι τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου διατρίβοντες. εἴρηται δ' ὑπὲρ πλέον ἐν ἑτέροις πρὸς αὐτούς. τὸ μὲν δὴ προφυλακτικὸν τῆς τέχνης τοιόνδε.

Τὸ

huiuſcemodi curant diſpoſitionem, cauſas ſalubres appellamus: ſicuti inſalubres eas quæ adaugent: & neutras, quæ neque obſunt, neque iuuãt. Poſſet uerò quiſpiã, neq; omnino cauſas appellare, quẽadmodũ maior pars ſophiſtarũ, qui rerum quidem differentiam inuenire contemnunt: plurimũ uerò temporis in nominibus conterunt, contra quos in alijs uberius diſſeruimus. At pars quidem artis præſeruatiua talis eſt.

DE PARTE ARTIS QVAE CONualescentes reficit, & senibus congruit. Cap. C.

Τὸ δ' ἀναληπτικόν τε καὶ ἀναθρεπτικὸν, περὶ τῶν ἀνακομιζομένων ἐκ νόσου καὶ γερόντων. ὁποία δέ τις ἐστὶ καὶ ἡ τούτων διάθεσις, ὑπό τινων τε μάλιστα αἰτίων, εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανέρχεται, τελεώτατα μὲν ἐν τοῖς τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου δεδήλωται. διὰ κεφαλαίων δ' ἂν ῥηθείη καὶ νῦν. ἡ μὲν οὖν διάθεσις ἐστὶ τοιάδε. χρηστὸν μὲν, ἀλλ' ὀλίγον τὸ αἷμα, καὶ σὺν αὐτῷ τό τε ζωτικὸν ὀνομαζόμενον πνεῦμα, καὶ τὸ ψυχικόν. αὐτὰ δὲ τὰ στερεὰ μόρια, ξη-

Quæ autẽ reficit, atque restaurat, in conualescẽtibus, ac senibus locum habet. Quæ uerò sit horum dispositio, & à quibus præcipuè caussis, ad naturalem reducitur habitum, in libris in quibus de medẽdi arte tractauimus, abunde explicauimus, sed nunc per capita dicetur.

Dispositio quidem igitur talis est, optimus quidem, sed exiguus est sanguis, atque unà cum ipso spiritus animalis, atque uitalis. Ipsæ uerò particulæ solidæ sic-

ρότερα

ρότερα, καὶ διὰ τοῦτο καὶ αἱ δυνάμεις αὐτῶν ἀῤῥωστότεραι, καὶ διὰ ταύτας ὅλον τὸ σῶμα ψυχρότερον. αἴτια δ' ὑγιεινὰ, τὰ τὴν εἰρημένην ἐπανορθοῦμενα διάθεσιν, ἑνὶ μὲν κεφαλαίῳ περιλαβεῖν ὅσα ταχεῖαν μὲν καὶ ἀσφαλῆ θρέψιν ἐργάζεται. κατὰ μέρος δὲ συμμέτροις κινήσεσι, καὶ σιτίοις καὶ πόμασι καὶ ὕπνοις. εἰσὶ δὲ ὗλαι τῆς μὲν κινήσεως αἱ αἰῶραι, περίπατοι καὶ τρίψεις, καὶ λουτρά. καὶ εἰ πολὺ βελτίους ὑπὸ τούτοις γίνοιντο, καὶ τῶν συνήθων ἔργων ἐπ' ὀλίγον ἅπτεσθωσαν. τῶν δὲ σιτίων κατ' ἀρχὰς

ciores, et idcirco eorũ uires sunt imbecilliores, atq; earundem ratione corpus uniuersum frigidius. Causæ uerò salubres quæ hanc emẽdant dispositionẽ, ut uno comprehendam capite, sunt quæcunq; præsentaneũ, atq; securũ exhibent alimentũ. Secundũ partem autem in motibus moderatis, et cibis, potibusq;, ac somnis consistunt. Sunt uerò motus materiæ, uehicula, ambulationes, frictiões et balneæ: & ubi non parum se ex his ꝓcesßisse senserint, paulatim se ad consueta opera transferant. Cibos autem assumant,

ἀρχὰς μὲν ὑγρὰς καὶ εὐ-
πέπτους καὶ μὴ ψυχράς,
προϊόντων δὲ, καὶ τρο-
φιμωτέρας. πόμα δὲ
ἐπιτήδειον, οἶνος ἡλι-
κίᾳ μὲν σύμμετρος,
ἰδέᾳ δὲ καθαρός τε καὶ
διαυγὴς, ἤτοι λευκὸς
ἢ ὑπόξανθος, ὀσμὴν
ἡδὺς, μετρίως ἐν τῷ
γεύεσθαι, μηθ' ὑδατώ-
δη τὸ πᾶν, μήτε τινα
σφοδρὰν ἐνδεικνύμε-
νος ποιότητα μήτ' οὖν
γλυκύτητα, μήτε δρι-
μύτητα, μήτε πικρό-
τητα. λέγεται δὲ ὡς
ἀρτίως εἶπον, ἐν τοῖς θε-
ραπευτικοῖς ἐπὶ πλεῖ-
στον ὑπὲρ αὐτῶν. νυνὶ
γὰρ οὐ διελθεῖν ἅπαν-
τα τὰ κατὰ μέρος

*in principio quidẽ humi
dos, & cõcoqui faciles,
neq; frigidos, ac cũ pro-
greßi fuerint, eos etiam
qui plurimũ præstãt ali
mentum. Potus uerò op
portunus est uinũ, ætatẽ
quidẽ habẽs mediocrẽ,
in substantia autẽ purũ,
atq; perlucidũ: quod sci
licet, uel subflauum, uel
subalbum existat, atque
suauiter olens, gustui ue
rò, neq; aqueũ omnino,
neq; cum aliqua insigni
qualitate, aut dulcedi-
ne, aut acritudine, aut
amaritudine sentiatur.
Vt autem proximè dixi
mus, de hisce omnib. in
libris de arte curãdi cõ-
scriptis, plenius disserui
mus. Nũc enim neq; omnia particulatim recensere*

est

ἡμῖν πρόκειται. μόνον δ' ἀναμνῆσαι τῶν κεφαλαίων, ὧν ἐν ἑταίραις πραγματείαις ἐποιησάμεθα τὴν διέξοδον, ἃς προσγράψας ὁπόσαι τέ εἰσι καὶ ποῖαι, καταπαύσω τὸν λόγον ἐνταῦτα. κατάλογος εἴρηται μὲν οὖν καὶ πρόσθεν ὡς ἐστιν ἐν ἄλλο βιβλίον, ἐν ᾧ περὶ συστάσεως τῆς ἰατρικῆς τέχνης διερχόμεθα. προηγεῖται δ' αὐτοῦ τὰ πρότερα δύο περὶ τεχνῶν συστάσεως. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἅμα τῷδε νῦν προσαιρεθέντι χωρὶς τῶν κατὰ διέξοδον ὄντων πραγματειῶν. ἐκεῖναι δὲ τήνδε τὴν τάξιν ἔχουσι. περὶ μὲν οὖν τῶν καθ'

est nostri propositi institutũ, sed solum capitum mentionẽ facere intẽdimus, eorum quæ in alijs uoluminib. latius explicauimus. Quorũ omniũ si prius & numerũ & qualitatem exposuero, finem libro imponã. Diximus itaq; prius quòd alter est liber, in quo de constitutione artis medicinæ disseruimus: antecedunt aũt eũ alij duo de constitutione artiũ, sed hi quidem unà cum hoc cui nũc extremã manũ adiecimus, seorsum sunt ab alijs libris in quibus plenior doctrina explicetur. Illi uerò talem inter se ordinẽ habent. De elemẽtis quidẽ secundum

καθ' Ἱπποκράτην στοιχείων, ἓν βιβλίον ἐστίν, ἑξῆς δ' αὐτῷ τρία περὶ κράσεων. ὧν τὰ μὲν δύο, περὶ τῶν ἐν τοῖς ζώοις ἐστὶ κράσεων, τὸ τρίτον δὲ, ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς φαρμάκοις. διὸ καὶ τὴν περὶ τῆς τῶν ἁπλῶν φαρμάκων, δυνάμεως πραγματείαν, οὐχ οἷόν τε κατανοῆσαι καλῶς. ἄνευ τοῦ τὸ τρίτον ἀκριβῶς ἀναγνῶναι περὶ κράσεων. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο βιβλίον μικρὸν ἑπόμενον τοῖς πρώτοις δύο περὶ κράσεων, τὸ περὶ τῆς ἀνωμάλου δυσκρασίας ἐπιγραφόμενον, ὁμοίως δ' αὐτῷ καὶ ἄλλα δύο μικρά.

τὸ μὲν

ſecũdum Hippocratem liber unus. Poſt hũc autem tres de temperaturis, ex quibus quidẽ duo ſunt de tẽperaturis animalium, tertius uerò de his quæ ſimpliciũ medicaminũ ſunt. Quam ob rem et tractatum illum, in quo de ſimpliciũ medicaminũ poteſtatibus agitur, nemo rectè intelligentia aſſequi poteſt, niſi prius tertij libri de temperaturis integram cognitionem fuerit adeptus. Eſt & alius liber paruus, q ordine ſequitur duos priores alios de tẽperaturis, inſcribitur aũt de inæquali temperatura. Similiter autem & hũc alij duo par

ui,

τὸ μὲν περὶ τῆς ἀρίστης κατασκευῆς τοῦ σώματος, τὸ δὲ περὶ εὐεξίας. τρίβιβλος δ᾽ ἄλλη πραγματεία ἡ περὶ φυσικῶν δυνάμεών ἐστιν. ἣν εἴτε μετὰ δύο περὶ κράσεων, εἴτε μετὰ τὸ περὶ στοιχείων ἀναγινώσκειν τις ἐθέλοι, δύναιτ᾽ ἂν ἕπεσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα ἐν πλείοσι πραγματείαις ὑπὲρ τῶν ψυχικῶν ἐνεργειῶν διέξειμεν. ἐπεὶ δὲ εἰς τὰς ἀποδείξεις αὐτῶν οὐ σμικρὸν ὄφελος ἐστὶ τὰ διὰ τῶν ἀνατομῶν φαινόμενα, πρώταις ἐκείναις ἐγγυμνάσασθαι προσήκει. ἔστι δὲ χρησιμωτάτη μὲν

αὐτῶν

ui, alter equidẽ de optima corporis constitutione, alter de bono habitu. Alius uerò tractatus est qui tres cõplectitur libros de potentijs naturalibus: quem si quis legere uelit, post librũ de temperaturis, siue post librũ de elemẽtis, utrunque erit consentaneum. Post hũc in plurib. alijs libris de operationibus animalib. disseruimus, sed quoniam ad earum demonstrationes nõ parum conferunt quæ per sectiones ostendũtur, in illis exercitari oportet. Est autẽ maximè inter

alios

αὐτῶν, ἡ τῶν ἀνατομικῶν ἐγχειρήσεων. ἄλλαι δέ τινες ἐπ' αὐταῖς πλείους, ἐν δυοῖν μὲν περὶ ἀνατομικῆς διαφωνίας, ἐν ἑνὶ δὲ περὶ τῆς τῶν τεθνεώτων ἀνατομῆς, οἷς ἐφεξῆς δύο περὶ τῆς τῶν ζώντων. ἐν ἄλλοις δέ τισι κατὰ μέρος τοῖς εἰσαγομένοις ἐποιησάμεθα τὰ περὶ ὀστῶν, καὶ ἡ τῶν μυῶν ἀνατομὴ, καὶ ἡ τῶν νεύρων, καὶ ἡ τῶν ἀρτηριῶν καὶ φλεβῶν. καί τινα τοιαῦτα ἕτερα τῶν τούτων ἐστὶ, καὶ εἰ κατὰ φύσιν τὸ ἐν ἀρτηρίαις αἷμα. τὰ δὲ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ἀποδεικνύντα, δύο μὲν

alios utilis ille tractatus qui de sectionũ aggreßibus inscribitur. Alij aũt sunt post eũ plures, duo quidẽ de discordia sectionis, unus uerò de sectione mortuorum: post quos sequũtur hi in quibus agitur de sectiõe uiuorũ. In alijs uerò quibusdã particulatim ob eos scripsimus qui introducuntur de oßibus: sectio quoq; musculorũ, et neruorũ, & arteriarũ, & uenarũ, & quædam alia huiusmodi ex eodẽ numero existunt, & liber etiam in quo quæritur, nunquid in arterijs cõtinetur, sanguis naturaliter. Qui uerò earundem partiũ operationes demonstrãt, duo quidem

sunt

τίσι περὶ μυῶν κινήσεων, τρία δὲ περὶ θώρακος καὶ πνεύμονος κινήσεως, οἷς ἐφεξῆς ὑπὲρ τῶν τῆς ἀναπνοῆς αἰτίων, οἷς ἕπεται τὰ περὶ φωνῆς. ὑπὲρ ἡγεμονικοῦ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσα περὶ φυσικῶν ἢ ψυχικῶν ἐνεργειῶν ζητεῖται, διὰ πολυβίβλου πραγματείας ἐδηλώσαμεν, ἣν περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων ἐπιγράφομεν. ἐκ ταὐτοῦ τοῦ γένους ἐστὶ τῆς θεωρίας, καὶ τὰ περὶ σπέρματος ἴδια γεγραμμένα, καὶ προσέτι τῆς Ἱπποκράτους ἀνατομῆς, οἷς ἅπασιν περὶ χρείας μορίων

sunt de motu musculorum: tres autẽ de pectoris, & pulmonis motu: post quos sequitur liber de causis respirationis, post hunc liber de uoce. De principatu autẽ animæ, et de omnibus alijs quæ de naturalibus, uel animalibus operationibus in quæstionem trahũtur, in longo uolumine scripsimus, qui de dogmatibus Socratis, & Platonis inscribitur. Ad eiusdẽ generis contẽplationẽ pertinet liber, de semine seorsum cõscriptus, et amplius de sectione secũdum Hippocr. quos oẽs ordine sequitur tractatio de utilitate partium.

μορίων ἕπεται πραγματεία. εἰς δὲ τὰς διαγνώσεις τῶν νοσημάτων, ἥτε περὶ πεπονθότων τόπων, καὶ ἡ περὶ σφυγμῶν πραγματεία χρήσιμος ὑπάρχει, καθ' ἣν καὶ τὰς προγνώσεις διδάσκομεν. ἡγεῖται δὲ τῆς περὶ σφυγμῶν δύο βιβλία, τὸ περὶ χρείας ἀναπνοῆς, καὶ τὸ περὶ χρείας σφυγμῶν. αὕτη δὲ ἡ περὶ τῶν σφυγμῶν, εἰς τέτταρα μέρη νενέμηται. πρῶτον μὲν, τὸ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν, δεύτερον δὲ τὸ τῆς διαγνώσεως, καὶ τρίτον, τὸ περὶ τῶν ἐν τοῖς σφυγμοῖς αἰτίων, καὶ τέταρτον, περὶ τῆς δια-

partiũ. Ad dignoscẽdas autẽ ægritudines, utilis est liber in quo de membrorum paßionibus agitur: itidem et ille in quo de pulsibus scribitur, in quo & præcognitiones edocemus. Librum uerò de pulsib. præcedũt alij duo, alter qui de usu respirationis, & qui de usu pulsuum. Is uerò de pulsibus in quatuor diuiditur partes, primã quæ eorũ differentias, secundã quæ dignotiones, tertiam quæ eorum causas, quartã quæ illã

quæ

διὰ τῆς σφυγμῶν προγνώσεως. ἐκ τούτου τοῦ γένους ἐστὶ, καὶ τὸ τοῖς εἰσαγομένοις περὶ σφυγμῶν γεγραμμένον. ἐννοῶ δὲ καὶ ἄλλο τι ποιῆσαι βιβλίον ἓν, οἷον ἐπιτομὴν ἁπάντων, ὅπερ ἤτοι τέχνην περὶ σφυγμῶν, ἢ ἐπιτομὴν ἐπιγράψω. χρήσιμα δὲ εἰς τὴν τοιαύτην θεωρίαν ἐστὶ καὶ δι' ὧν ἐξηγοῦμαί τε ἅμα καὶ κρίνω τὸ περὶ σφυγμῶν Ἀρχιγένους βιβλίον. εἰς δὲ τὰς προγνώσεις, χρησιμωτάτη μάλιστα ἐστὶν ἡ περὶ κρίσεων πραγματεία. προηγεῖται δὲ αὐτῆς ἡ περὶ τῶν κρισίμων.

ἀλλὰ

quæ per eosdem fit, continet præcognitionem. Ex eodẽ genere est ille qui his qui introducuntur, de pulsibus scriptus est. At uerò in animo est alium scribere librum, ueluti quoddam omnium istorum compendium, quem inscribam, uel artem de pulsibus, uel compendium. Ad hanc quoque iuuant contemplationẽ, quæ à me exponuntur, & simul iudicantur in libro Archigenis de pulsibus. Ad præcognitionem aũt plurimũ cõfert liber de crisibus, id est, decretis naturæ, quẽ præcedit alter de decretorijs diebus.

 Sed

ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ δυσπνοίας πρὸς διάγνωσίν τε τῆς παρούσης διαθέσεως καὶ πρόγνωσιν τῶν ἐσομένων ἀγαθῶν ἢ κακῶν περὶ τὸν κάμνοντα, χρήσιμος ὑπάρχει. ταῦτά τε οὖν ἅπαντα, καὶ σὺν αὐτοῖς ἔνια μονόβιβλα δεῖ γινώσκεσθαι χρήσιμα, καθάπερ τὸ περὶ τῶν προκαταρκτικῶν αἰτίων, καὶ τὸ περὶ τῆς ἰατρικῆς ἐμπειρίας, καὶ τὸ περὶ τῆς λεπτυνούσης διαίτης, ἔτι τε τὸ περὶ τῆς φλεβοτομίας πρὸς Ἐρασίστρατον, καὶ τὸ περὶ τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ περὶ πλῆθος, ἕτερά τε τινὰ τοιαῦτα.

πάντων

Sed liber etiam qui de difficili anhelitu inscribitur, & ad dignoscendum præsentē affectū, & ad præsciēda bona, uel mala quæ ægrotanti sunt euentura, cōducit. Hi igitur omnes, atque unà cum ipsis tractatus quidam uno tantū libro cōprehensi cognitu utiles sunt, sicuti illis q de præcipientib. causis inscribitur, & de medicinali experiētia, et de extenuāte uictu, & qui de uenarū sectione ad Erasistratū, & qui de tumoribus præter naturā, & qui de multitudine atq; alij præterea similes.

Præ

πάντων δὲ ἀναγκαιότερα πρὸς τὴν θεραπευτικὴν μέθοδόν ἐστιν, τό, τε περὶ τῶν νοσημάτων διαφορᾶς, καὶ τὸ περὶ τῆς τῶν συμπτωμάτων, καὶ τρίτον ἐπ' αὐτοῖς, ἐν ᾧ τὰς αἰτίας τῶν νόσων διεξῄμεν, ἐφ' οἷς ἄλλα τρία, ἐν οἷς τὰς ἐπὶ τοῖς συμπτώμασιν αἰτίας ἐξηγούμεθα, τά τε περὶ τῆς τῶν ἁπλῶν φαρμάκων δυνάμεως ἐστίν, ὧν ἔμπροσθεν ἐμνημόνευσα, καὶ τὰ περὶ συνθέσεως φαρμάκων, οἷς τὰ τῆς θεραπευτικῆς ἕπεται μεθόδου γεγραμμένης ἡμῖν ἰδίᾳ, καὶ τῆς τῶν ὑγιεινῶν πραγματείας. ὅτι δὲ καὶ πρὸ ἁπάντων

Præ cæteris autē ad curādi ſcientiam maximè neceſſarius exiſtit, qui de morborum differentijs agit, & de accidentibus, & tertius præter illos in quo morborū cauſas explicauimus: poſt quos ſunt tres alij qui accidentium cauſas explanant, ſunt etiam de medicamentorū ſimpliciū uiribus libri, de quibus ſuprà meminimus, & qui de medicamentorū cōpoſitione: quos ſequūtur libri de arte curandi, his qui de ſalubribus inſcribuntur, ſeorſum à nobis conſcriptis. Quòd uerò ante hoſce omnes

τούτων ἐγγεγυμνᾶσθαι χρὴ τῇ περὶ τῆς ἀποδείξεως πραγματείᾳ, τὸν μέλλοντα λογικῶς μεταχειρίζεσθαι τὴν τέχνην, ἐν ᾧ περὶ τῆς ἀρίστης αἱρέσεως ὑποδιέδεικται γράμματι. περὶ δὲ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων τε καὶ ὑπομνημάτων ὧν ἐγράψαμεν, οὐκ ἀναγκαῖον ἐστι διέρχεσθαι νῦν, ὑπὲρ ἁπάντων γε μέλλοντας ἐρεῖν ἑτέρωθι, καθ' ἓν ἴσως ἢ δύο βιβλία τὴν ἐπιγραφὴν ἔχοντα, Γαληνοῦ περὶ τῶν ἰδίων βιβλίων.

ΤΕΛΟΣ

omnes prius exercitari oporteat, in libris de demõstratione. Si quis hãc artem cũ ratione sit tractaturus, monstratũ est à nobis in libro qui de optima inscribitur hæresi. De alijs autẽ libris, & commẽtationibus à nobis scriptis, transigere nunc minimè necessariũ, cum de hisce omnibus alibi simus tractaturi in uno fortaßis, aut duobus libris qui ita inscribentur, Galenus de uoluminibus ab eo conscriptis.

FINIS.

BASILEAE PER HENRICHVM
PETRVM, MENSE AV-
GVSTO, ANNO
M. D. XLIII.

Kassius .

Lasse

francischus
Ammaeus
1545 . 13
january
Emptus
8 assib.

Noëus.